

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ISSN 2286-8860

ACADEMIC JOURNAL OF NORTH BANGKOK UNIVERSITY

▶ ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน 2562
▶ Vol.8 No.1 January – June 2019

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ACADEMIC JOURNAL OF NORTH BANGKOK UNIVERSITY

ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน 2562

Vol.8 No.1 January – June 2019

ISSN 2286-8860

วัตถุประสงค์

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

- เพื่อเป็นเวทีเผยแพร่งานวิจัย และบทความทางวิชาการของนักศึกษา คณาจารย์ และนักวิจัย
- เพื่อกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักศึกษา อาจารย์ และนักวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ในสาขาต่างๆ
- เพื่อเป็นสื่อกลางในการศึกษา ค้นคว้า และเป็นแหล่งวิทยาการความรู้ด้านต่างๆ

เจ้าของ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ที่ปรึกษาบรรณาธิการ

ดร.สิทธิพร ประวัตรุ่งเรือง

ศ.ดร.จรินทร์ ธารินทร์

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ที่ปรึกษาอาวุโส มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บรรณาธิการ

รศ.ดร.เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

ศ.ดร.จรรยา สุวรรณทัต

ศาสตราจารย์

ศ.ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา

ศาสตราจารย์

ศ.ดร.สายหยุด จำปาทอง

ศาสตราจารย์

รศ.ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รศ.ดร.วิชัย แหวนเพชร

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผศ.ดร.ชลวิทย์ เจียรจิต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผศ.ดร.ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผศ.ดร.ชนวรรธ ศรีธรรมย์

วิทยาลัยนครราชสีมา

ผศ.ดร.วันชัย ปานจันทร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผศ.ดร.สิทธิชัย ธรรมแสน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผศ.ดร.ปัญญา วีระวิทยเลิศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ผศ.ดร.สมยศ อวเกียรติ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ผศ.สุรเดช บุญลือ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ดร.เฉลิมชัย วิโรจน์วรรณ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ดร.สุพร เข้มแข็ง

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

กำหนดตีพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม

ผลงานที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้เป็นลิขสิทธิ์เฉพาะส่วนบุคคลของผู้เขียน

ซึ่งต้องรับผิดชอบต่อผลทางกฎหมายที่อาจเกิดขึ้นได้

และไม่มีผลต่อบรรณาธิการและกองบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ACADEMIC JOURNAL OF NORTH BANGKOK UNIVERSITY

ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน 2562

Vol.8 No.1 January – June 2019

ISSN 2286-8860

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Peer Review) ประจำปี

รศ.ดร.คมเพชร จัตรศุภกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
รศ.ดร.ชลวิทย์ เจียรจิตต์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.ดุขฎิ โยเหลา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.ทิวดี มณีโชติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รศ.ดร.ธาวุฒิ ปลื้มสำราญ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.พงศ์ หรดาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รศ.ดร.มนสิข สิริสมบุญ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.วิชัย แหวนเพชร	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รศ.ดร.วิจิต อ้วน	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
รศ.ดร.วิเชียร พันธุ์ศรีบุตร	วิทยาลัยเซนต์เทเรซา
รศ.ดร.วิภาส ทองสุทธิ	วิทยาลัยนครราชสีมา
รศ.ดร.วิไล ตั้งจิตสมคิด	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
รศ.ดร.สมสรณ์ วงษ์น้อย	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา	วิทยาลัยนครราชสีมา
รศ.ดร.สุปราณี ขวัญบุญจันทร์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.สุรัชย์ ลิกขาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
รศ.ดร.สุพล บุญลือ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ผศ.ดร.ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผศ.ดร.นิพนธ์ ทาบุราน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ผศ.ดร.ประเสริฐ สิทธิจิรวัฒน์	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ผศ.ดร.ปัญญา ธีระวิทยเลิศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ผศ.ดร.ไพฑูรย์ โพธิสาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.วันชัย ปานจันทร์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผศ.ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผศ.ดร.สุวัฒน์ อัจฉริยะนันท	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.ดวงเดือน แซ่ตั้ง	มหาวิทยาลัยบูรพา

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ฉบับนี้ เป็นวารสารปีที่ 8 ฉบับที่ 1 ยังคงมุ่งเน้นการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยของอาจารย์ นักการศึกษา นักวิจัย นักวิชาการ นิสิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ในรูปแบบของบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทปริทัศน์หนังสือ ซึ่งนับว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานวิจัย แนวคิด ข้อมูล ข้อคิดเห็นทางวิชาการ องค์ความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ อันจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น นับเป็นแหล่งการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมที่สำคัญแหล่งหนึ่ง

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่าน อีกทั้งยังสามารถเป็นสื่อทางความคิดระหว่างท่านกับสังคมได้อีกทางหนึ่งด้วย

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต)

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิชาการ

1	การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา	ดร.ณรงค์ พิมสาร
5	การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสู่การเรียนรู้	ดร.วิวัฒน์ ตู้อำนาจ
13	การคุ้มครองสิทธิของผู้รับโอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์สิน	ดร.สมบัติ อรรถพิมล
20	การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา	ดร.อุทัยวรรณ สายพัฒนา

บทความวิจัย

27	การพัฒนาแผนการตลาดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการของจังหวัดยโสธร	กนกพิชญ์ วิชญวรนนท์
และ รศ.ดร.เสรี วงษ์มณฑา
37	ทัศนะของเจ้าหน้าที่ธนาคารเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ
ด้านการทุจริตบัตรเครดิต	คมกฤษณ์ เฟื่องขจร
และ ดร.ภริดา ชัยรัตน์
53	แนวทางการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเอกชน	จิมจิต เกิดบ้านชั้น
และ รศ.ดร.พิศมัย จารุจิตติพันธ์
62	คุณภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลม่วงชุม อำเภอท่าม่วง
จังหวัดกาญจนบุรี	ดร.ณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ
69	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลาดสวาย
อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี	ดร.นิพนธ์ ทาบุราณ
76	รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27	บัณฑิต ประสิทธิ์นอก
และ ดร.สุพร เข้มเฮง
85	การนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ปรีดา บุญเพลิง
รศ.ดร.เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต
และ ดร.สิริกาญจน์ ธนวุฒิพรพินิต
96	ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเล่นการพนันของวัยรุ่น	วรพงษ์ วงศ์สกุล

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย

108	การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยวในตำบลสาริกา
อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก	วรลักษณ์ เขียวมีส่วน
สาวิตรี คุ่มทะยาย
119	การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย	ดร.วรินทร์ทิพย์ กำลังแพทย์
128	ความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
ด้านการพัฒนาบุคลากร ภายใต้ความร่วมมือของภาครัฐกิจ
และภาคการศึกษาของไทย	ผศ.ดร.วิเชียร พันธุ์เครือบุตร
144	อิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน
ของผู้ได้รับการสอนงาน	วัชรวัฒน์ แปลกเมือง
ดร.ชัยวุฒิ จันมา
และ ดร.เกียรติชัย วีระญาณนท์
153	การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา	วัลย์ลิกา เจริญศิลป์
และ รศ.ดร.เสรี วงษ์มณฑา
163	มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญา
ตามแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์	ดร.ศิริพงษ์ โสภา
171	รูปแบบการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิผลของธุรกิจบ้านจัดสรร
ในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา	ผศ.ดร.สำราญ บุญเจริญ
184	กลยุทธ์การจัดการการศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา
นราธิวาส เพื่อความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้	สุชาติ ถาวระ
รศ.ดร.เสาวณีย์ สีغبานิตย์
และ ดร.พีระพงษ์ สิทธิอมร
192	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร	ดร.สุภารักษ์ จูตระกูล
203	คุณลักษณะของบัณฑิตสาขาวิชาการเงินและการธนาคารที่พึงประสงค์ ตาม
ทัศนะของสถานประกอบการ	ผศ.ดร.สุรางค์ บุญยะพงศ์ไชย
212	การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพของสถานที่ท่องเที่ยว
ในจังหวัดนครราชสีมา สำหรับบริการนักท่องเที่ยวชาวไทย	รศ.สุวัฒนา ตั้งสวัสดิ์
และ รศ.กตัญญู หิรัญสมบุรณ์

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย

222	รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32	อภิชาติ ประสิทธิ์นอก
และ ดร.สุพร เข้มเฮง
232	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจดาร์กเพชของประชาชน	อุไรวรรณ พวงเอี่ยม
248	การเปิดรับข่าวสาร และการรับรู้โฆษณาเชิญชวนการท่องเที่ยว
ที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภค อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม	ผศ.เอกณรงค์ วรสีหะ

การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา

ดร.ณรงค์ พิมสาร *

บทนำ

การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา (Learning Organization) สถานศึกษาในที่นี้หมายถึง “สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” เท่านั้น ทั้งนี้ เพราะเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาให้แก่ประชาชนทุกคนให้มีความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต หากไม่ได้รับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetic) และสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละพื้นที่ของประเทศไทยมีความเหมือนกันในการบริหารงานหลัก 4 งาน คือ งานบริหารทั่วไป งานวิชาการ งานบุคคล และงานงบประมาณ ส่วนที่เป็นความแตกต่างกัน เช่น จำนวนและวุฒิทางการศึกษาของครูผู้สอน ความพร้อมของผู้เรียน สภาพเศรษฐกิจของผู้ปกครอง สภาพแวดล้อมทางการศึกษา (Educational environment) และอื่นๆ อีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งสิ่งดังกล่าวอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละพื้นที่ของประเทศไทยได้เช่นกัน

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นการสมควรที่สถานศึกษาแต่ละแห่งจะได้มีการพัฒนาสถานศึกษาในด้านต่างๆ เช่น ด้านการจัดโครงสร้างเพื่อการบริหาร การจัดระบบการทำงาน การจัดระบบการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนและการบริหาร และการจัดระบบบุคคลให้มีความเหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและวิทยาการต่างๆ และความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและของผู้เรียนให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และระบบที่ควรจะได้รับพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงเป็นอันดับที่ 1 คือ ระบบงานบุคคลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ค่านิยม ความเชื่อ และการประพฤติปฏิบัติตนของบุคลากรให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและทักษะในงานที่ทำ ซึ่ง เซนเก (Senge. 1990: 9-20) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาองค์การให้เป็นองค์การแห่ง

การเรียนรู้ (Learning Organization) โดยบุคลากรในองค์การแห่งการเรียนรู้จะต้องเป็นผู้ที่ประพฤติและปฏิบัติตนตามวินัย 5 ประการ คือ 1) การเป็นผู้ที่มีความรอบรู้แห่งตน (Personal Mastery) 2) การเป็นผู้ที่มีแบบแผนความคิด (Mental Models) 3) การเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) 4) การเป็นผู้ที่สามารถร่วมเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) และ 5) การเป็นผู้ที่มีความคิดอย่างเป็นระบบ ดังนั้นหากนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา น่าจะมีความเป็นไปได้สำหรับการปรับเปลี่ยนเจตคติ ค่านิยม ความเชื่อ การประพฤติและปฏิบัติตนของบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรเป็นผู้ที่มีศักยภาพพอเพียงกับการจัดการเรียนการสอนให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตามเกณฑ์กำหนดไว้ได้ แต่ก่อนที่จะกล่าวรายละเอียดวินัย 5 ประการ ควรทำความเข้าใจกับความหมายและลักษณะขององค์การแห่งการเรียนรู้เป็นเบื้องต้นดังนี้

1. ความหมายขององค์การแห่งการเรียนรู้

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2543: 38-39) ได้รวบรวมความหมายขององค์การแห่งการเรียนรู้ ของนักวิชาการไว้เป็นจำนวนมาก แต่ผู้เขียนขอเสนอไว้ 4 ความหมาย ดังนี้:

(1) ดิกสัน (Dixon. 1994) ได้ให้ความหมายว่า “องค์การแห่งการเรียนรู้ คือ การใช้กระบวนการเรียนรู้อย่างจริงจังกับระดับเอกบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์การ เพื่อการเปลี่ยนแปลงองค์การให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางที่ตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียขององค์การ”

(2) คิม (Kim. 1993) ได้เสนอว่า “องค์การแห่งการเรียนรู้เป็นการเพิ่มพูนความสามารถขององค์การเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ”

(3) เพ็ดเลอร์, เบอร์กอยน์; และบอยเดลล์ (Pedler, Burgoyne; & Boydell. 1991) ได้สรุปว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ คือ “องค์การที่มีการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคคลทุกๆ คน และมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์การอย่างต่อเนื่อง”

* อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

(4) เซนเก (Senge. 1990) ได้ให้ความหมายองค์การแห่งการเรียนรู้ว่าเป็น “องค์การที่มีการขยายขอบเขตสมรรถนะขององค์การเพื่อสร้างผลงานให้เป็นไปตามที่ต้องการและบุคลากรในองค์การได้เรียนรู้วิธีที่จะเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง”

สรุป องค์การแห่งการเรียนรู้ คือ การที่องค์การมีการส่งเสริมการเรียนรู้ของเอกบุคคลและกลุ่มบุคคลในองค์การให้มีศักยภาพพอเพียงต่อการปฏิบัติงานให้ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพและการส่งเสริมการเรียนรู้เป็นการดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดไป

2. ลักษณะขององค์การแห่งการเรียนรู้

วีระวัฒน์ ปันนิตมัย (2543: 79-84) ได้ศึกษาและนำเสนอลักษณะขององค์การแห่งการเรียนรู้จากนักวิชาการต่างๆ ไว้เป็นจำนวนมาก แต่ผู้เขียนจะนำมาเสนอในลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกันพอเป็นสังเขปว่า องค์การแห่งการเรียนรู้มีลักษณะดังนี้

(1) มีโครงสร้างที่เหมาะสม หมายความว่า โครงสร้างทางการบริหารควรมีลักษณะที่ยืดหยุ่นปรับตัวได้ง่าย และเอื้อต่อการจัดตั้งทีมงานต่างๆ

(2) มีการกระจายอำนาจให้ผู้ปฏิบัติมีอิสระในการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาให้มากที่สุด

(3) ทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ใหม่ๆ และแลกเปลี่ยนข้อมูลและสารสนเทศระหว่างกันได้โดยง่าย

(4) การปฏิบัติงานของบุคลากรเน้นคุณภาพเป็นสำคัญ

(5) มีบรรยากาศที่เกื้อหนุนต่อการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพ ศักยภาพของตนเองของบุคลากร

(6) มีการทำงานเป็นทีม บุคลากรมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และร่วมกันทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(7) มีวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และค่านิยมร่วมกันทั่วทั้งองค์การ

(8) มีระบบต่างๆ เพื่อการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากร

(9) มีวัฒนธรรมการส่งเสริมการเรียนรู้ อย่างเปิดเผย

สรุป ลักษณะขององค์การแห่งการเรียนรู้มีลักษณะสำคัญๆ 3 ประการ คือ บุคลากรในองค์การมีการเรียนรู้ร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและ

กัน มีการทำงานเป็นทีม และเป็นการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และ วีระวัฒน์ ปันนิตมัย (2543: 35) ได้เสนอว่าหัวใจของการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับ การเสริมสร้างวินัยของบุคลากรในองค์การให้มีการประพฤติและปฏิบัติตนตามวินัย 5 ประการ ดังนี้

1. การเป็นผู้มีความรอบรู้แห่งตน (Personal Mastery)
2. การเป็นผู้มีแบบแผนความคิด (Mental Models)
3. การเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision)
4. การเป็นผู้สามารถเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning)
5. การเป็นผู้ที่มีความคิดอย่างเป็นระบบ (System Thinking)

วินัยประการที่ 1 การเป็นผู้มีความรอบรู้แห่งตน (Personal Mastery) บุคลากรในองค์การจะต้องเป็นผู้มีความมุ่งมั่นต่อความเป็นเลิศ โดยมีการพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีความรอบรู้ในงานที่ตนเองปฏิบัติ มีความรับผิดชอบ ฝึกฝนตนเองให้เป็นคนเก่งคิด เก่งทำ ขยันอดทน ใฝ่รู้ มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning) การปฏิบัติตนในลักษณะนี้จะช่วยให้ครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน ในขณะเดียวกันบุคลากรที่ทำหน้าที่ด้านการสนับสนุนก็จะต้องมีความเชี่ยวชาญงานในหน้าที่ ย่อมจะส่งผลให้การจัดการศึกษาในสถานศึกษาได้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึงผู้สำเร็จการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ

วินัยประการที่ 2 การเป็นผู้ที่มีแบบแผนความคิด (Mental Models) แนวคิด มุมมอง วิธีคิด และความเข้าใจของเอกบุคคลในแต่ละเรื่อง อาจเป็นผลมาจากการเลี้ยงดู สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว วุฒิและระดับการศึกษา ประสบการณ์ ครู อาจารย์ หน่วยงานที่เคยปฏิบัติงาน เพื่อนร่วมงาน ฯลฯ ประสบการณ์ดังกล่าว เป็นตัวหล่อหลอมความคิดเห็นซึ่งจะมีผลต่อความคิด ความเข้าใจ ในงานที่ทำงานการแสดงออกในโอกาสต่างๆ การทำกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา และการตัดสินใจของเอกบุคคลในองค์การ ดังนั้นเอกบุคคลควรได้รับการพัฒนาวินัยประการที่ 2 เพื่อให้

บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ระบบต่างๆ ในสถานศึกษา และแนวทางปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน แทนการปล่อยให้ต่างคนต่างคิดไปเองจนกลายเป็นปัญหาใหญ่โตในที่สุด พัฒนาวินัยประการที่ 2 นี้ควรดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไป ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนวิธีคิดของบุคลากรนั้นต้องใช้เวลา ดังนั้นการดำเนินการจึงต้องใช้เวลาและทำอย่างต่อเนื่อง

วินัยประการที่ 3 การเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) วิสัยทัศน์ หมายถึง ที่ที่เราจะไปอยู่ หรือสิ่งที่เราปรารถนาจะเป็นสักวันหนึ่งในอนาคต ในการบริหารงานในยุคปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นองค์กรการประเภทใดย่อมจะต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กร เพราะการบริหารงานจะต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมภายนอกสถานศึกษา เช่น สภาพการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และวิทยาการต่างๆ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในด้านดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นเพื่อความอยู่รอดขององค์กรไม่ว่าแม้แต่สถานศึกษา เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านจำนวนประชากรที่เกิดใหม่ของประเทศมีจำนวนลดลงตามลำดับ ซึ่งจะเป็นผลกระทบโดยตรงต่อสถานศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชนจะมีจำนวนนักเรียนและนักศึกษาลดลง ดังนั้นหากบุคลากรในสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาซึ่งจะทำให้บุคลากรมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนงานของสถานศึกษา ตลอดจนแนวทางปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและผู้สำเร็จการศึกษาก็จะเป็นผู้ที่มีคุณภาพ ดังนั้น การกำหนดวิสัยทัศน์จึงต้องเป็นการดำเนินการแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา และนอกจากร่วมกำหนดแล้วบุคลากรยังต้องร่วมประสานวิสัยทัศน์ด้วย

วินัยประการที่ 4 การเป็นผู้ที่สามารถร่วมเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) เอกบุคคลจะต้องระลึกอยู่เสมอว่า สถานศึกษาที่ตนทำงานอยู่นั้นประกอบด้วยเอกบุคคล และกลุ่มบุคคลต่างๆ เช่น ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ บุคลากรฝ่ายสนับสนุน (ทำหน้าที่การเงิน ธุรการทั่วไป ดูแลอาคารสถานที่ ยานพาหนะ บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา) บุคลากรจึงมี

ความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเรียนรู้เป็นทีม โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะไม่มีครูคนใดที่จะรู้ทุกสิ่งทุกอย่าง และปัญหาการจัดการเรียนการสอนมีมากมาย เช่น ปัญหาทางวิชาการ ปัญหาการเรียนของนักเรียน ปัญหาการสอนไม่ตรงตามวุฒิทางการศึกษาของครู ฯลฯ ครูจึงมีความจำเป็นจะต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเป็นหมู่คณะ หรือทีม ซึ่งการร่วมกันจะช่วยกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ดีกว่าดำเนินการตามลำพังคนเดียว ดังนั้นการสร้างวินัยการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมจึงมีความจำเป็นสำหรับการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา

วินัยประการที่ 5 การเป็นผู้มีความคิดอย่างเป็นระบบ (System Thinking) เป็นวินัยที่เกี่ยวกับการคิดอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ บุคลากรในสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความเข้าใจว่า การจัดการศึกษาของแต่ละสถานศึกษาเป็นการดำเนินการด้วยบุคลากรที่ทำงานอยู่ภายในสถานศึกษามีหลายฝ่าย เช่น ฝ่ายการเงิน งานบริหารทั่วไป ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายบุคคล และยังเกี่ยวข้องกับบุคคลและหน่วยงานอื่นๆ ที่อยู่ภายนอกสถานศึกษาอีก การทำงานจะต้องมีความสัมพันธ์กันทั้งสถานศึกษา บุคลากรจึงจำเป็นต้องมีความคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อที่บุคลากรจะให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน และจะได้รู้และเข้าใจว่าถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีปัญหา ก็จะส่งผลกระทบต่อฝ่ายอื่นๆ ด้วย ดังนั้นเมื่อบุคลากรมีความเข้าใจระบบการดำเนินงานของสถานศึกษาแล้ว บุคลากรจะได้สำนึกอยู่เสมอว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จ แต่หากมีปัญหาตนเองก็มีส่วนที่จะได้รับผลกระทบด้วยเช่นกัน

แนวทางการนำหลักการของวินัย 5 ประการ ไปใช้

การนำหลักการทางวินัย 5 ประการ ไปใช้เพื่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษามีแนวทางดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำในการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยมีการกำหนดเป็นนโยบาย แผนการเปลี่ยน (Planned Change) ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดการองค์กรแห่งการเรียนรู้ โครงการ และกิจกรรมที่ต้องดำเนินการไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้เพราะการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นวิธีหนึ่งในการพัฒนา

องค์การ (Organizational Development) ที่มุ่งการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ค่านิยม ความเชื่อ และการประพฤติและการปฏิบัติตนของบุคลากรในองค์กร ดังนั้น การที่จะเปลี่ยนแปลงในเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากและอาจใช้เวลา 1-3 ปี ซึ่งแตกต่างจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการบริหาร เทคโนโลยีที่ใช้และการเปลี่ยนแปลงระบบการทำงานที่สามารถทำได้อย่างรวดเร็ว

2. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดตั้งทีมงานเพื่อการพัฒนาดำเนินการพัฒนานิย 5 ประการ เป็นการเฉพาะโดยทีมงานอาจประกอบด้วยบุคลากรภายในสถานศึกษา และผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก

3. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีผู้นำการพัฒนา 5 ประการ โดยการเชิญบุคคลภายนอก เช่น ศึกษานิเทศก์หรือผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานอื่น (Out Source) มาเป็นผู้ดำเนินการ ทั้งนี้หากเป็นบุคลากรภายในสถานศึกษาเดียวกัน อาจไม่ได้รับความเชื่อถือ

4. ผู้บริหารมีการติดตาม (Monitoring) และประเมินผลการพัฒนาเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง

5. ผู้บริหารควรสร้างเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนานิย 5 ประการ เช่น บรรยากาศแบบกัลยาณมิตร หรือบรรยากาศแห่งการไว้วางใจซึ่งกันและกัน (Trust) และสร้างแรงจูงใจ (Motivation) กับบุคลากรอย่างสม่ำเสมอด้วยความจริงใจ

6. ผู้บริหารควรประพฤติและปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี (Role Model) แก่บุคลากรในสถานศึกษา

สรุป ในการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษานั้น เป็นการพัฒนาให้บุคลากรในสถานศึกษาให้เป็นผู้ที่มีการประพฤติและปฏิบัติตนตามหลักการของวินัย 5 ประการ คือ 1) การเป็นผู้มีความรอบรู้แห่งตน (Personal Mastery) 2) การเป็นผู้มีแบบแผนความคิด (Mental Models) 3) การเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) 4) การเป็นผู้ที่สามารถร่วมเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) และ 5) การเป็นผู้ที่มีความคิดอย่างเป็นระบบ (System Thinking) หากบุคลากรในสถานศึกษามีการประพฤติและปฏิบัติตามวินัย 5 ประการ นี้แล้ว จะทำให้บุคลากรเป็นผู้ที่มีศักยภาพพร้อมที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ คือ การจัดการ

เรียนการสอนเป็นไปอย่างมีคุณภาพแล้วผู้เรียนก็จะสำเร็จการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้เช่นกัน ซึ่งเป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษาของประเทศ การพัฒนานิย 5 ประการ เพื่อให้สถานศึกษาเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ได้สำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2543). การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: วีระป้อมวรรณกรรม.

Dixon, N. (1994). **The Organizational Learning Cycle: How We Learn Collectively**. London: McGraw-Hill.

Kim, D.H. (1993). "The Link between Individual and Organization Learning". **Sloan Management Review**. Fall: 43.

Pedler, M.; Burgoyne, J.; & Boydell, T. (1991). **The Learning Company: A Strategy for Sustainable Development**. New York: McGraw-Hill.

Senge, P. (1990). "The Leader's New Work Building Learning Organizations". **Sloan Management Review**. Fall: 9-20

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสู่การเรียนรู้ Administrrating School-Based Curricula into Learning

วิวัฒน์ ตู้อัจฉริยะ *

บทคัดย่อ

บทความนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากหลักสูตรสถานศึกษาสู่การเรียนรู้เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งเป็นผู้ออกแบบนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง จากประสบการณ์ตรง มีทักษะในการปฏิบัติจริงร่วมกับผู้อื่นและมีเจตคติที่ดีในการเรียนรู้อย่างยั่งยืน ครูสร้างแรงจูงใจและส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพเหมาะสมกับวัย สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการหลักสูตรในสถานศึกษาให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ อย่างเป็นระบบ วัตถุประสงค์ของบทความนี้เพื่อให้แนวทางในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสู่การเรียนรู้ ที่จะให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความเข้าใจในการนำหลักสูตรไปใช้ ภายใต้การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยสรุปได้แนวทางในการบริหารหลักสูตรในสถานศึกษาสู่การเรียนรู้ ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการของครู ผู้เรียน ชุมชน และวิเคราะห์คุณภาพผู้เรียน 2) จัดครูเข้าสอนตามความรู้ความสามารถ ความสนใจความถนัดและประสบการณ์ และ 3) การนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล

คำสำคัญ: การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา การเรียนรู้

Abstract

This academic article is very important because administrating school-based curricula into learning activities belongs to teachers and educational personnel who are to implement the designed curricula into real life learners' learning situations. From direct experiences, learners have

real performance skills with others and have good attitudes in sustainable learning. Teachers are to construct motivation and promote learners' developing their proficiency properly related to the needs of communities and societies. Therefore, school administrators need to manage school-based curricula focusing learners' analytical and synthetic thinking systematically.

The purpose of the article is to give some guidelines for administrating school-based curricula into learning activities belongs to teachers and educational personnel who are to implement the designed curricula into real life learners' learning situations under the supervision, direction, and following up of school administrators.

In conclusion, the guidelines for administrating school-based curricula into learning at the most efficiency should use the following means, 1) to study of current conditions, the needs of teachers, learners, communities, and to analyze learners' quality, 2) to put teachers into their right jobs according to abilities, interests, and experiences, and 3) to provide supervision, direction, and following up continuously.

Keywords: administrating school-based curricula, learning

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนต้องอาศัยกำลังคนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ กำลังคนจะมีความรู้ ประสิทธิภาพได้ดีเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษา เพราะกระทรวงศึกษาธิการมุ่งพัฒนาคุณภาพศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ เจตคติ ค่านิยม ที่จะนำไปสู่

* อาจารย์ประจำ วิทยาลัยนครราชสีมา

คุณภาพชีวิต ที่สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข อันจะส่งผลถึงการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า การจัดการศึกษาปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการ มุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้างโอกาสทางการศึกษาให้คนไทยเรียนรู้ตลอดชีวิตที่จะให้คนไทยทุกภาคส่วน ทุกวัย มีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีจิตสำนึกของความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดี มีการปฏิรูปการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ให้ความสำคัญของหลักสูตร เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (2552-2561) มุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งพัฒนาคุณภาพตลอดชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ สถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท รวมทั้งแหล่งเรียนรู้เรื่องอื่นๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตได้อย่างมีคุณภาพจะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552: 25-27)

การจัดการศึกษาจะก่อให้เกิดประโยชน์ มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ที่จะใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งจะส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพอย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ในการพัฒนาเยาวชน สู่ศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิด การคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ ทักษะทางด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะชีวิตที่จะดำรงตนอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สถานศึกษามีภารกิจในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ สถานศึกษาจึงมีหน้าที่สำคัญในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับวัยและความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น แล้วนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งในและนอกชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ เกิดสมรรถนะสำคัญ ตลอดจนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร สถานศึกษาต้องมีการเตรียมวางแผนการใช้หลักสูตรอย่างละเอียดรอบคอบ เป็นระบบ มีขั้นตอนที่ชัดเจน จะทำให้การบริหารจัดการ

หลักสูตรประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย อนึ่ง สถานศึกษาแต่ละแห่งมีบริบทต่างกัน ความพร้อมต่างกัน งบประมาณ อาคารสถานที่ ทรัพยากรและบุคลากรก็ต่างกัน อีกทั้งผู้เรียนมีครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมต่างกัน รวมทั้งความรู้ความสามารถและความต้องการไม่เท่ากัน สิ่งสำคัญในการวางแผนการบริหารจัดการหลักสูตรจึงควรพิจารณาให้สอดคล้องสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ ต้องมีการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบต่อเนื่องครบวงจร เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551: 35)

ดังนั้น สถานศึกษาที่จัดการศึกษาประสบผลสำเร็จได้ดีมีคุณภาพส่วนหนึ่ง เป็นเพราะผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาและเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง ต่อเนื่องอย่างแท้จริง ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา นับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จในการนำหลักสูตรไปใช้ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนได้เต็มตามศักยภาพ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขนั้น ผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองให้มาก มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเอง โดยเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ ความสามารถของตนเองให้เกิดทักษะอย่างยั่งยืน

หลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษามุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม มีความรอบรู้เท่าเทียมกัน มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม ให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง มุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้พัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้มีความ

เหมาะสม ชัดเจนมีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาได้อย่างแท้จริง ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจนเพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำ พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในแต่ละระดับ

วิสัยทัศน์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เกิดการเรียนรู้เป็นมนุษย์ที่สมดุล ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาค้นคว้า การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนความเชื่อพื้นฐานว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพซึ่งหลักสูตรจะมีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับการศึกษาทั้งในระบบ นอกโรงเรียนและตาม อรรถาธิบาย ทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์ได้

จุดมุ่งหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ รวมทั้งมีความสามารถในการสื่อสาร การคิดแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและทักษะชีวิต

สมรรถนะของผู้เรียนและคุณภาพอันพึงประสงค์ ในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนด ซึ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่สำคัญคือ มีความสามารถในการสื่อสาร การรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ ภาวถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกและทัศนคติของตนที่จะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการพัฒนาตนเองและสังคมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดอย่างเป็นระบบ เป็นการสร้างองค์ความรู้ ที่จะนำไปแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง บนพื้นฐานของหลักการและเหตุผลเป็นการนำองค์ความรู้

มาประยุกต์ใช้ในการป้องกันและแก้ปัญหา ที่จะตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการทำงานร่วมกันในสังคม ด้วยการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดปัญหาและข้อขัดแย้งต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม

ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ มีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเอง และสังคมในด้านความรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมอย่างมีคุณธรรม

ความสามารถในการประเมินผล ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษา และมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่า ต้องการเรียนรู้อะไร เกิดความรู้อย่างไร จะสอนอย่างไรและประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและประเมินคุณภาพภายนอก รวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษาและทดสอบระดับชาติ ผลการทดสอบจะสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าหลักสูตรที่กำหนดขึ้นสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้กำหนดไว้เพียงใด (กษัตริย์พงษ์พะโยธร. 2556: 11-14)

ดังนั้นหลักสูตรแกนกลางจึงมีความสำคัญต่อสมรรถนะของผู้เรียนในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี เก่ง และมีสุข สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความสมดุลในการพัฒนาสมอง และปัญญาของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย

ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตรเป็นแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถโดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดรวมทั้งสร้างมวลประสบการณ์ให้เกิด

การเรียนรู้สะสม เรียกว่า ความรู้แบบถักทอ จะทำให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเองรู้จักตนเองมีชีวิตอยู่ในสังคมชุมชนอย่างมีความสุข

วัฒนาพร ระบับทฤษี (2545: 2-3) สรุปความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วยเนื้อหา กิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมตามความเหมาะสมกับวัยของเด็ก สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและสังคม เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาที่ต้องเรียนเพิ่มเติมเป็นรายปีหรือรายภาค

โอลิวา (Oliva. 1992: 9), แพรทท์ (Pratt. 1994: 5), วีลเลอร์ (Wheeler. 1974: 11) ให้ความหมายหลักสูตรไว้สอดคล้องกันว่า หลักสูตรคือแผนหรือมวลประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งโรงเรียนหรือสถานศึกษาจัดให้กับผู้เรียนในการจัดกระบวนการเรียนการสอน

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า หลักสูตรสถานศึกษาหมายถึงการบูรณาการ มวลประสบการณ์ต่างๆ เนื้อหาสาระ ตามที่ สถานศึกษาได้จัดให้สอดคล้องกับวัยและความต้องการของท้องถิ่นและสังคม ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบถักทอ มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ สรุปเพื่อสร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเองจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันสามารถดำรงตนอยู่ได้อย่างปกติสุข

ความมุ่งหมายหลักสูตรสถานศึกษา

การจัดหลักสูตรสถานศึกษา ควรคำนึงถึงสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามกระแสสังคมโลก ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยนโยบายปรัชญาและแนวทางการพัฒนาการศึกษา มาพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่พัฒนาให้ผู้เรียนความรู้ความสามารถส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุด เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์แบบถักทอหรือแบบสะสมความรู้ รู้จักตนเองมีชีวิตอยู่ในโรงเรียนชุมชน สังคมอย่างมีความสุขหลักสูตรสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาของชาติโดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. หลักสูตรสถานศึกษาควรพัฒนาผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข มีความรู้ความสามารถมีทักษะใช้ข้อมูล สารสนเทศ มีทักษะการเรียนรู้ คิดวิเคราะห์ อย่างมีเหตุผลใช้ข้อมูล มีความมั่นใจ มีกำลังใจในการเรียนรู้ยาก ร้อยยาก เห็นและเป็นบุคคลที่เรียนรู้ได้ตลอดเวลา

2. ส่งเสริมพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคมและวัฒนธรรมให้มีความเข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตน มีอิสระมีข้อมูลในการตัดสินใจ มีความรับผิดชอบ สามารถช่วยสังคม ให้มีความเสมอภาคเป็นธรรม ตระหนัก เข้าใจละยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งในส่วนตัวท้องถิ่นและระดับชาติ

3. ควรนำจุดเด่นเอกลักษณ์ของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์ การเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ มากำหนดเป็นเนื้อหาสาระ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้บนพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลาง และเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้หรือรายวิชาตามความถนัด ความสนใจของผู้เรียน โดยร่วมมือของบุคลากรทุกคนในโรงเรียนและชุมชน มีการกำหนดวิสัยทัศน์แผนพัฒนาคุณภาพเพื่อนำไปสู่การออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

4. หลักสูตรสถานศึกษาต้องพัฒนามาจากข้อมูลสารสนเทศด้านต่างๆ ของสถานศึกษาและชุมชน ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง มีการระดมทรัพยากรทั้งของสถานศึกษาและชุมชนมาใช้อย่างคุ้มค่าเต็มตามศักยภาพ

จุดประสงค์หลักสูตร

การจัดการศึกษาของประเทศไทย แบ่งระดับจุดประสงค์ทางการศึกษา แต่ละระดับดังนี้ (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539: 59-61)

1. จุดประสงค์การศึกษาระดับชาติ ใช้คำว่า “เป้าประสงค์” (Goals) เป็นความมุ่งหมายระดับสูงสุดที่สะท้อนถึงปรัชญาและอุดมการณ์ของชาติในการจัดการศึกษา

2. จุดประสงค์ของการศึกษาในระดับการศึกษาหรือประเภทการศึกษาใช้คำว่า “จุดมุ่งหมาย” (Purposes) เป็นจุดมุ่งหมายปลายทางที่มุ่งหวังในระดับรองลงมาจากเป้าประสงค์

3. จุดประสงค์ของการศึกษาในระดับหลักสูตร ใช้คำว่า “จุดมุ่งหมาย” (Aims) เป็นความมุ่งหมายรองลงมา จากจุดมุ่งหมาย เป็นผลหรือคุณลักษณะที่ต้องการให้ เกิดขึ้นกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาตามหลักสูตรนั้น ๆ เป็นจุดมุ่งหมายค่อนข้างแคบกว่าจุดมุ่งหมาย

4. จุดประสงค์ของการศึกษาในระดับกลุ่ม วิชา/กลุ่มประสบการณ์ใช้คำว่า “จุดประสงค์” (Subject area objectives) เป็นจุดประสงค์ที่ต้องการให้เกิด ขึ้นกับผู้เรียนเมื่อเรียนจบกลุ่มวิชา/กลุ่มประสบการณ์ใน ระดับต่างๆ ในระดับชั้นหรือหลักสูตรนั้นๆ จุดประสงค์ นี้มีความหมายชัดเจนและละเอียดถึงขั้นปฏิบัติได้ ที่เกี่ยวกับครูและนักเรียนมากที่สุด

5. จุดประสงค์การศึกษารายวิชา ใช้คำว่า “จุดประสงค์ (รายวิชา)” (Course objectives) เป็นผลที่ ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบรายวิชานั้น

6. จุดประสงค์การศึกษาในระดับการเรียน การสอนใช้คำว่า “จุดประสงค์การเรียนรู้หรือจุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม” (Instructional objectives or behavioral objective) เป็นผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเมื่อ เรียนจบหน่วยการเรียนรู้หนึ่ง ๆ (Units) หรือบทเรียน หนึ่ง ๆ (Lesson) ในห้องเรียน นิยมเขียนเป็นข้อความ ในรูปของพฤติกรรมที่สามารถวัดได้อย่างชัดเจน การ เขียนหรือกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้มักจะขยายจาก จุดประสงค์รายวิชา จาก 1 ข้อ สามารถครอบคลุม จุดประสงค์การเรียนรู้หลายๆ ข้อ สามารถจำแนกได้ 3 ด้าน คือ

6.1 ด้านความรู้หรือสติปัญญา เรียกว่า พุทธิพิสัย (Cognitive domain) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาสมองหรือสติปัญญา โดยเริ่มจากการจำ การ ระลึกได้ คิดได้ จากการเห็น ที่ไม่ซับซ้อนมากนักแล้ว นำสิ่งที่พบเห็นเหล่านั้น ไปสร้างให้เกิดความเข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินผลในที่สุด แบ่งความรู้ ที่ซับซ้อนน้อยที่สุดไปหามากที่สุดดังนี้ ความรู้ ความ เข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การ ประเมินผล

6.2 ด้านทักษะหรือการปฏิบัติ เรียกว่า ทักษะพิสัย (Psychomotor domain) เป็นจุดประสงค์ที่ เกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยเริ่มจากรับรู้ด้วย ประสาทสัมผัสทั้งห้า รวมทั้งการเคลื่อนไหวด้วยกล้ามเนื้อ เกิดการเรียนรู้ในสิ่งนั้นๆ แล้วเตรียมความพร้อมด้าน

สติปัญญา ทางกาย ทางอารมณ์ ที่จะปฏิบัติหรือลงมือ ทำอย่างใดอย่างหนึ่งจากนั้นก็มีการเลียนแบบหรือลอง ผิดลองถูก จนเกิดเป็นทักษะพิสัย และพัฒนาเป็น ทักษะขั้นสูงเป็นความชำนาญ ทำในสิ่งที่ซับซ้อนขึ้น สามารถใช้ทักษะแบบผสมผสานอย่างคล่องแคล่วและ มั่นใจแบ่งได้ดังนี้ การรับรู้ การเตรียมพร้อม การ สนองตอบแนวทางที่ให้

6.3 ด้านเจตคติ/ความรู้สึกนึกคิด เรียกว่า เจตคติ (Affective domain) เป็นจุดประสงค์ที่พัฒนาจิตใจ ความรู้สึกนึกคิดและเจตคติ โดยเริ่มจากบุคคลรับ ประสบการณ์จากสิ่งหนึ่ง ๆ เกิดการรับรู้ในสิ่งนั้นแล้ว ตอบสนองและให้คุณค่าในสิ่งที่ตนรับรู้ จากนั้นก็ทำใน สิ่งที่มีคุณค่า ในใจมาจัดเรียงเรียงเป็นระบบแล้วสร้าง เป็นลักษณะนิสัยแบ่งจากการซับซ้อนน้อยที่สุดไปมาก สุดดังนี้ การรับรู้ การตอบสนอง การสร้างคุณค่า การ จัดระบบคุณค่า การสร้างลักษณะนิสัยตามคุณค่า

ดังนั้นการกำหนดจุดประสงค์ในระดับหลักสูตร ต้องสนองตอบความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องและ ส่งเสริมค่านิยมของสังคมที่เปลี่ยนแปลง กำหนด จุดประสงค์ต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง โดยอาศัย ความจำเป็นพื้นฐานเป็นหลักคือ ความต้องการทางกาย ความต้องการทางสังคม ความต้องการที่สร้างพัฒนาการ ด้านจิตใจ รวมทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะชีวิตและ เทคโนโลยี เป็นต้น โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรระดับอื่นๆ ด้วย ให้ความสมดุลระหว่าง ความรู้และทักษะ หรือระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ

ประโยชน์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

1. เป็นแนวทางให้สถานศึกษาจัดการศึกษา ให้ผู้เรียนแต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุด
2. เป็นการสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้แบบถักทอ โดยจัดกิจกรรมที่ตอบสนอง ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน
3. ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ รู้คิด รู้วิเคราะห์ มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ ที่จะเรียนรู้ด้วย ตนเอง มีความสำเร็จในการเรียนรู้ จากเทคโนโลยีด้วย ตนเอง

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

นักวิชาการได้สรุปแนวทางการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษาไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2545: 1), ธวัชชัย ชัยจิตยาภกุล (2545: 27), วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545: 5) กล่าวถึง การบริหารหลักสูตรไว้สอดคล้องกันว่า กระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเป็นแผนหรือแนวทาง ข้อ กำหนดการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบที่จะพัฒนาให้ ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถให้แต่ละบุคคลพัฒนาได้ เต็มศักยภาพ มีแนวดำเนินการดังนี้

1. เตรียมความพร้อมของสถานศึกษา
2. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
3. วางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
4. ดำเนินการใช้หลักสูตร
5. นิเทศกำกับ ติดตามและประเมินผล
6. สรุปผลการดำเนินงานและรายงานผล
7. ปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

กมล ภูประเสริฐ (2547: 9-10) กล่าวว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ควรดำเนินการดังนี้

1. การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางเพื่อให้ บุคลากรในสถานศึกษาได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางโดยละเอียด เพื่อให้สถานศึกษาจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับชุมชนและท้องถิ่น
2. กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และสาระ การเรียนรู้ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ทรัพยากร สภาพการดำรงชีวิตและปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ชุมชนและท้องถิ่นโดยตรงเนื่องจากหลักสูตรแกนกลาง เขียนมาตรฐานการเรียนรู้ครอบคลุมแล้ว สถานศึกษา อาจกำหนดเฉพาะสาระการเรียนรู้เฉพาะของท้องถิ่น ที่ จำแนกตามช่วงชั้น

3. การทำหลักสูตรสถานศึกษานำผลงาน ในข้อ 1 และข้อ 2 มาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดย กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้เป็น รายปีหรือรายภาค

4. จัดทำหน่วยการเรียนรู้ ต้องนำเนื้อหา สาระการเรียนรู้ตามข้อ 3 ที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการเป็น หน่วยการเรียนรู้ย่อยๆ เพื่อสะดวกต่อการจัดการเรียน การสอน ซึ่งแต่ละหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วย มาตรฐาน การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ เวลาเรียน

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546: 230-233) กล่าวถึงการบริหารหลักสูตรไว้ดังนี้

1. การบริหารหลักสูตรได้แก่การจัดครูเข้า สอนโดยคำนึงถึง ความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และประสบการณ์ตลอดจนความสมัครใจ ของครูแต่ละคน เพื่อให้ผู้ใช้หลักสูตรมีโอกาสได้ใช้ ศักยภาพของตนให้เป็นประโยชน์ต่อการใช้หลักสูตรให้ มากที่สุด

2. การดำเนินการเรียนการสอนตาม หลักสูตรได้แก่การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับ สภาพท้องถิ่นอาจดำเนินการได้หลายลักษณะ

3. สนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ของสถานศึกษา ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณเพื่อการ เรียนการสอน อาคารสถานที่ ผู้บริหารต้องวางแผน ดำเนินการให้เหมาะสม

จากแนวคิดการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ดังกล่าวสรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเป็น กระบวนการหรือแนวทางการจัดการศึกษาอย่างเป็น ระบบ ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เป็นไปตามความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ประกอบด้วย การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล สรุปรายงานผลรวมทั้งนำข้อมูลจากผลการประเมินไป วางแผน ปรับปรุงพัฒนา แก้ไขปัญหา การบริหาร หลักสูตรให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด

การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้ หลักสูตร

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาผู้บริหาร โรงเรียนและคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา มี ภารกิจที่ต้องนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การนำหลักสูตรไปใช้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการปฏิบัติงานของ ครูผู้สอนให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและมี คุณภาพตามมาตรฐาน อันจะส่งผลถึงผู้เรียน ดังนั้นการ นิเทศการศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา โดยมีครู นักเรียนและโรงเรียนเป็นเป้าหมาย หลัก ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน เพราะการนิเทศจะช่วยให้ครูดำเนินการใช้หลักสูตรได้ อย่างถูกต้อง ซึ่งการนิเทศการเรียนการสอนต้อง คำนึงถึงหลักสำคัญคือ กระบวนการนิเทศต้องเป็นแบบ กัลยาณมิตรกับผู้รับการนิเทศไม่ใช่การจับผิด แต่เป็น การทำงานร่วมกันในการให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ ดำเนินไปด้วยบรรยากาศแห่งประชาธิปไตย

และร่วมมือกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่พลังในการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างยั่งยืน ซึ่งกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นกิจกรรมสำคัญของการบริหาร ประกอบด้วย กระบวนการบริหาร กระบวนการนิเทศและกระบวนการเรียนการสอน ควบคู่กันไปอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องมี 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพผู้เรียน ความต้องการของครู นักเรียน ความสำคัญของปัญหา สาเหตุของปัญหา การกำหนดทางเลือกแก้ปัญหาและการดำเนินการตามความต้องการ

ขั้นที่ 2 การวางแผนนำทางเลือกข้อที่ 1 มากำหนดรายละเอียดของกิจกรรมโดยเขียนเป็นโครงการนิเทศ

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติการนิเทศ เป็นการดำเนินการตามโครงการโดยคำนึงถึง วัตถุประสงค์ เทคนิค ทักษะ สื่อและเครื่องมือนิเทศ การสร้างความเข้าใจรวมทั้งการเสริมแรงให้กำลังใจช่วยเหลือสนับสนุนจากผู้บริหาร โรงเรียน

ขั้นที่ 4 การประเมินผล ประเมินผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ประเมินความคิดเห็น ประเมินกระบวนการนิเทศและประเมินการใช้หลักสูตร เป็นต้น

วิจารณ์ สรรตนะ (2545: 78) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. การนิเทศช่วยให้ครูในการทำการสอนได้ผลดี ช่วยแก้ปัญหาด้านการสอน ให้คำปรึกษาแนะนำและเป็นผู้ประสาน

2. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แหล่งวิชาการที่เหมาะสมให้แก่ครู

3. ประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อหาข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอนและจัดโปรแกรมของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

4. สร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครู

5. ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาวิชาชีพครูให้ก้าวหน้า

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า การนิเทศกำกับ ติดตามและประเมินผลเป็นการดำเนินการภายในสถานศึกษาเพื่อติดตามตรวจสอบ ให้คำแนะนำและประเมินผลการใช้หลักสูตร ต้องจัดทำด้วยคณะกรรมการ มีการวางแผนงาน/โครงการนิเทศภายในสถานศึกษา จัดทำรายงานผลการประเมิน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนแก้ปัญหาพัฒนาการดำเนินงาน จึงจะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ

บทสรุป

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก เพราะหลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้ มวลประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายมีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตร และหลักสูตรยังเป็นแนวทางที่จะกำหนดการปฏิบัติงานของครูในการจัดการเรียนการสอนที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม ดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและเป็นพลเมืองดีของชาติ ที่จะส่งผลถึงการพัฒนาประเทศต่อไป หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนอันจะส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียน เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงแนวทางในการจัดมวลประสบการณ์แก่ผู้เรียนว่า ปลายทางของการเรียนการสอนคืออะไร ระหว่างทางต้องทำอะไรซึ่งบทบาทของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนจะต้องรับผิดชอบร่วมกันในการจัดทำรายละเอียดของหลักสูตรในทุกเนื้อหาของแต่ละกลุ่มประสบการณ์หรือรายวิชาเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง เพื่อสนองความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นให้มากที่สุด จึงเป็นทางออกที่จะแก้ปัญหาข้อจำกัดของหลักสูตร มีการนิเทศติดตามและประเมินผล รวมทั้งวางแผน การบริหารจัดการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้การใช้หลักสูตรบรรลุผลตามเกณฑ์มาตรฐานคือผู้เรียนมีคุณภาพเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2545). **แนวทางการจัดทำหลักสูตร**

สถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: กรมฯ.

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.

คีตวัฒน์ ชันระหัดถ์. (2556). **การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). **การพัฒนาหลักสูตร: และแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: อลิ้นเพชร.

ณัฏฐรพงษ์ พะโยธา. (2556). **การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

รัชชัย ชัยจิรฉายากุล และคณะ. (2545). **หลักสูตรสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

พิชัย เรืองดี. (2558). **การศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2545). **การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: บั๊กพอยท์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. (ออนไลน์)

<http://22www.curriculum51.net>. (25 มีนาคม 2561)

สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). **แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Oliva, P. F. (1992). **Developing the curriculum**. Unlisted State: Darriv Dudas.

Pratt, K. William. (1994). **Digital image processing: PIKS inside**. New York: Wiley.

Wheeler, D. K. (1974). **Curriculum Process**. London: University of London Press.

การคุ้มครองสิทธิของผู้รับโอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์สิน The Protection of the Right of Ownership Transferee

ดร.สมบัติ อรรถพิมล *

บทคัดย่อ

กรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลในทรัพย์สินเป็นสิทธิเสรีภาพที่มนุษย์มีอยู่โดยธรรมชาติ บุคคลอาจได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินมาด้วยเหตุใหญ่ 2 ประการ คือ ได้มาโดยนิติกรรมและได้มาโดยผลของกฎหมาย โดยหลักแล้วการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้แก่กัน ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน เพื่อความเป็นธรรมสิทธิของผู้รับโอนโดยสุจริตหรือรับโอนโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายในหลายกรณี แม้ผู้โอนไม่มีกรรมสิทธิ์ผู้รับโอนก็ได้กรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง แต่ผู้รับโอนทรัพย์สินที่ได้กรรมสิทธิ์มาโดยการครอบครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1382 ซึ่งคำสั่งรับรองกรรมสิทธิ์ของศาลถูกเพิกถอน แม้รับโอนโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนไม่มีกฎหมายให้ความคุ้มครอง คงเป็นไปตามหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน คือ ไม่ได้กรรมสิทธิ์ ได้รับความเสียหายโดยไม่ได้รับความคุ้มครองจากรัฐอย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: กรรมสิทธิ์, ทรัพย์สิน, ผู้โอน, ผู้รับโอน, สุจริต

Abstract

Ownership over property is a natural right. A person obtains ownership by means of contract and provisions of law. According to the principle of ownership transferral, a transferee will by no means obtain a better right than a transferor. (nemo dat quod non habet) However, in order to protect a bona fide transferee who has paid for property transferal, certain lex specialis provisions allow a bona fide transferee to get ownership even though a transferor has no ownership or

possession right over a property. A bona fide transferee who has paid for any property under Section 1382 of the Civil and Commercial Code, nonetheless, does not receive any legal protection as abovementioned. There is no special legal provision to provide legal protection for such a transferee. As for this case nemo dat quod non habet fully applies. A transferee under Section 1382 of the Civil and Commercial Code is the refore overlooked and in no way receives proper legal protection from State.

Keywords: ownership, property, transferor, transferee, bona fide

บทนำ

กรรมสิทธิ์หรือความเป็นเจ้าของของบุคคลในทรัพย์สิน (Ownership) นั้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 37 รับรองสิทธิเสรีภาพของบุคคลในทรัพย์สินไว้ว่าบุคคลมีสิทธิในทรัพย์สิน เช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับถาวรฉบับก่อนๆ เป็นไปตามแนวคิดของ Aristotle ปราชญ์ชาวกรีกยุคก่อนคริสต์ศักราชที่ว่า การมีกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลในทรัพย์สินเป็นสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ และ Jhon Locke ปราชญ์ชาวอังกฤษในยุคศตวรรษที่ 17 ที่ว่าหลักกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลในทรัพย์สินนั้นเป็นสิทธิเสรีภาพที่มนุษย์มีอยู่แล้วโดยธรรมชาติ (Dechat Wongkomolchet. 2524: 52, 144) การที่บุคคลเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินทำให้บุคคลนั้นมีคุณค่าในสังคมสามารถแบ่งปันช่วยเหลือผู้อื่นได้ สามารถก่อให้เกิดการหมุนเวียนเปลี่ยนมือการถือครองสิทธิในรูปแบบต่างๆ ได้ ก่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติ ผู้รับโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจึงควรได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายจากรัฐอย่างเหมาะสม

* อาจารย์ประจำภาควิชากฎหมายคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย

การได้กรรมสิทธิ์ของบุคคลในทรัพย์สิน

บุคคลไม่ว่าบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลอาจได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินมาด้วยเหตุใหญ่ 2 ประการ คือ ได้มาโดยนิติกรรม และได้มาโดยผลของกฎหมาย

2.1 การได้มาโดยนิติกรรม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 149 ให้ความหมายของนิติกรรมหมายความว่า การใดๆ อันกระทำการโดยชอบด้วยกฎหมายและด้วยใจสมัคร มุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ นิติกรรมเป็นเรื่องของการแสดงเจตนาของบุคคล มุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล มีทั้งการแสดงเจตนาสองฝ่ายหรือมากกว่าสองฝ่ายในลักษณะของคำเสนอคำสนองที่ถูกต้องตรงกัน ซึ่งเรียกว่าสัญญา หรือเป็นการแสดงเจตนาฝ่ายเดียว ในลักษณะของนิติกรรมฝ่ายเดียว ที่เรียกว่าพินัยกรรม

สัญญาที่ทำให้บุคคลได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินมีหลายลักษณะเช่น สัญญาซื้อขาย คือสัญญาซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้ขายโอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้ซื้อ และผู้ซื้อตกลงว่าจะใช้ราคาทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขาย กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายนั้นย่อมโอนไปยังผู้ซื้อตั้งแต่ขณะเมื่อได้ทำสัญญาซื้อขายกัน เว้นแต่มีเงื่อนไขหรือเงื่อนไขบังคับไว้เป็นอย่างอื่น หรือทรัพย์สินที่ขายนั้นมิได้กำหนดไว้แน่นอนยังไม่เป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง (ปปพ.ม.: 453,458-460) สัญญาแลกเปลี่ยนเป็นสัญญาลักษณะที่สองที่ทำให้บุคคลได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน แลกเปลี่ยนเป็นสัญญาซึ่งคู่กรณีต่างโอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้กันและกัน กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินย่อมโอนไปยังคู่กรณีขณะเมื่อทำสัญญาแลกเปลี่ยนกัน เว้นแต่เข้าข้อยกเว้นในลักษณะเดียวกับซื้อขาย (ปปพ.ม.: 518-520) สัญญาให้เป็นสัญญาลักษณะที่สามที่ทำให้บุคคลได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ให้คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่า ผู้ให้โอนทรัพย์สินของตนให้โดยเสนห์หาแก่บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้รับ และผู้รับยอมรับเอาทรัพย์สินนั้น การให้ย่อมสมบูรณ์ต่อเมื่อมีการส่งมอบทรัพย์สินนี้ให้ (ปปพ.ม.: 521, 523) สัญญาทั้งสามลักษณะดังกล่าวทำให้คู่สัญญาได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ถ้าทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งสัญญาหรือวัตถุแห่งนี้เป็น

อสังหาริมทรัพย์ เรือมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป แพ และสัตว์พาหนะ สัญญาต้องทำตามแบบที่กฎหมายกำหนดคือทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ มิฉะนั้นสัญญาตกเป็นโมฆะ กรรมสิทธิ์ไม่โอนไปยังคู่สัญญา (ปปพ.456 ว.1,519,525,152)

นอกจากสัญญาทั้งสามลักษณะดังกล่าวแล้ว มีสัญญาอีกจำพวกหนึ่งที่ทำให้บุคคลได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน แต่ไม่มีชื่อตามชื่อเอกเทศสัญญาของประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ บรรพ 3 คือสัญญาหรือข้อตกลงที่ลูกหนี้ในสัญญากู้ยืมเงินนำสิ่งของหรือทรัพย์สินอื่นตราค่าชำระหนี้แก่เจ้าหนี้และเจ้าหนี้อยอมรับทำให้นี้กู้ยืมระงับสิ้นไป (ปปพ.ม.656, 321 ว.1) การตกลงประนีประนอมยอมความกันในศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งให้ทรัพย์สินพิพาทตกเป็นของโจทก์หรือของจำเลย ศาลมีคำพิพากษาให้คดีเสร็จเด็ดขาดไปตามสัญญา ประนีประนอมยอมความโจทก์หรือจำเลยก็ได้ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินพิพาทตามคำพิพากษตามยอม (วิ.แพ่ง ม.138) หากทรัพย์สินพิพาทเป็นอสังหาริมทรัพย์ การได้กรรมสิทธิ์ดังกล่าวนี้ยังไม่บริบูรณ์ เว้นแต่จะจัดทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนการได้มากับพนักงานเจ้าหน้าที่ (ปปพ.ม.1299 ว.1) สัญญาดังกล่าวไม่เป็นโมฆะผู้ได้มาอยู่ในฐานะจดทะเบียนสิทธิได้ก่อนบุคคลอื่น (ปปพ.ม.1300,คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 739/2511) ซึ่งเป็นการได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยนิติกรรมเช่นกัน (Bunyut Suchiva. 2540: 64-67)

พินัยกรรมเป็นนิติกรรมฝ่ายเดียวที่ผู้ทำกำหนดการเผื่อตายในเรื่องทรัพย์สินของตนและในการต่างๆ อันจะให้เกิดเป็นผลบังคับได้ตามกฎหมายเมื่อตนตาย และทรัพย์สินตามพินัยกรรมของเจ้ามรดกตกได้แก่ผู้รับพินัยกรรมเมื่อเจ้ามรดกถึงแก่ความตาย (ปปพ.ม.1599 ว.1,1646) เป็นการได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยนิติกรรมอีกชนิดหนึ่ง

2.2 การได้มาโดยผลของกฎหมาย

เป็นการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยทางอื่นนอกจากนิติกรรม ซึ่งมีหลายกรณี เช่น ได้ทรัพย์สินมรดกในฐานะทายาทโดยธรรมเมื่อเจ้ามรดกตาย (ปปพ.ม.1599 ว.1,1603) ได้มาตามหลักส่วนควบคือส่วนซึ่งโดยสภาพแห่งทรัพย์สิน หรือโดยจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นเป็นสาระสำคัญในความเป็นอยู่ของทรัพย์สิน

นั้นและไม่อาจแยกจากกันได้ นอกจากจะทำลาย ทำให้บุบสลายหรือทำให้ทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนแปลงรูปทรงหรือสภาพไป เจ้าของทรัพย์สินย่อมมีกรรมสิทธิ์ในส่วนควบของทรัพย์สิน (ปปพ.ม.144) ที่ดินเกิดที่งอกริมตลิ่งที่งอกย่อมเป็นทรัพย์สินของเจ้าของที่ดินแปลงนั้น(ปปพ.ม.1308) บุคคลใดสร้างโรงเรียนในที่ดินของผู้อื่นโดยสุจริต เจ้าของที่ดินเป็นเจ้าของโรงเรียนนั้นแต่ต้องใช้ค่าแห่งที่ดินที่เพิ่มขึ้นเพราะสร้างโรงเรียนนั้นให้แก่ผู้สร้าง (ปปพ.ม.1310) บุคคลอาจได้กรรมสิทธิ์แห่งสังหาริมทรัพย์อันไม่มีเจ้าของโดยเข้าถือเอา เว้นแต่การเข้าถือเอานั้นต้องห้ามตามกฎหมายหรือฝ่าฝืนสิทธิของบุคคลอื่นที่จะเข้าถือเอาสังหาริมทรัพย์นั้น (ปปพ.ม.1318) ทรัพย์สินไม่มีเจ้าของนั้นอาจเป็นทรัพย์สินไม่มีเจ้าของอยู่โดยธรรมชาติ เช่น สัตว์ป่าเป็นสัตว์ไม่มีเจ้าของตราบเท่าที่ยังอยู่อิสระ ภายในบังคับแห่งกฎหมายเฉพาะและกฎข้อบังคับในเรื่องนั้นคือการคุ้มครองสัตว์บางประเภทและการประมง ผู้ใดจับสัตว์ป่าได้ในที่รกร้างว่างเปล่าหรือในน้ำสาธารณะ หรือจับได้ในที่ดิน หรือที่น้ำมีเจ้าของโดยเจ้าของมิได้แสดงความหวงห้าม ผู้นั้นเป็นเจ้าของสัตว์ (ปปพ.ม.1320,1321) หากเป็นทรัพย์สินที่เคยมีเจ้าของแต่เจ้าของเลิกครอบครองโดยเจตนาสละกรรมสิทธิ์ เช่น ปลอยปลาปล่อยเต่าลงแม่น้ำ คลอง หนอง บึงสาธารณะ ปลาเต่าที่ปล่อยไปเป็นอิสระเป็นทรัพย์สินไม่มีเจ้าของต่อมามีคนจับได้ผู้นั้นย่อมได้กรรมสิทธิ์ (ปปพ.ม.1319) นอกจากนี้บุคคลอาจได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินมาโดยอายุความซึ่งเป็นอายุความได้สิทธิ์ที่ว่า ผู้ใดครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นไว้โดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ ถ้าเป็นอสังหาริมทรัพย์ได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลา 10 ปี ถ้าเป็นสังหาริมทรัพย์ได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลา 5 ปี บุคคลนั้นได้กรรมสิทธิ์ (ปปพ.ม.1333,1382) ที่ดินรกร้างว่างเปล่าและที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน บุคคลอาจได้กรรมสิทธิ์มาตามประมวลกฎหมายที่ดิน กล่าวคือที่ดินรกร้างว่างเปล่าที่ดินที่กลับมาเป็นของแผ่นดินเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน บุคคลอาจได้กรรมสิทธิ์โดยผลของกฎหมายโดยรัฐจัดแบ่งให้ราษฎรเป็นที่ยอยู่อาศัยและหาเลี้ยงชีพตามควรแก่สภาพ(ปปพ.ม.1334 ป.ที่ดิน ม.14,20,27)

การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยอายุความ หรือการครอบครองปรปักษ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1382 นั้น ต้องเป็นการครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นที่เป็นเอกชนไม่ใช่ทรัพย์สินของรัฐ เพราะทรัพย์สินของรัฐหรือสาธารณะสมบัติของแผ่นดินนั้น ห้ามมิให้บุคคลโดยอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับรัฐหรือแผ่นดิน(ปปพ.ม.1306) และการอุทิศที่ดินให้เป็นสาธารณะไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือเพียงแต่แสดงเจตนาอุทิศให้ก็ได้ ที่ดินตกเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินประเภททรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1304(2) (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8014/2551) ทรัพย์สินอันเป็นวัดที่ธรณีสงฆ์ หรือสาธารณสมบัติกลางก็เช่นกัน ห้ามมิให้บุคคลโดยอายุความขึ้นต่อสู้กับวัดหรือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ฉะนั้นบุคคลใดจะครอบครองปรปักษ์ที่ดินของวัดไม่ว่าที่ดินที่ตั้งวัด ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่สาธารณะสมบัติกลางของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติไม่ได้ (พรบ.คณะสงฆ์ ม.34 ว.3 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 997/2522) ที่ดินเป็นทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์อีกกรณีหนึ่งที่ผู้ใดจะอ้างการได้มาโดยการครอบครองปรปักษ์ไม่ได้ พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะผู้ใดจะละเมิดมิได้ และผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้ บุคคลจึงยกอายุความได้สิทธิ์ขึ้นกล่าวอ้างกับทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์มิได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 784/2516)

การครอบครองปรปักษ์อสังหาริมทรัพย์ซึ่งเป็นที่ดินต้องเป็นที่ดินที่มีเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ เช่น โฉนดที่ดิน โฉนดตราจอง หรือตราจองที่ตราว่าได้ทำประโยชน์แล้ว ที่ดินมีเปล่าเป็นที่ดินไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์แม้มีเอกสาร สด.1 นส.3 นส.3 ก และเอกสารการเสียภาษีบำรุงท้องที่ (ภบท.5) เป็นที่ดินที่ผู้ครอบครองมีเพียงสิทธิครอบครองไม่มีกรรมสิทธิ์ จึงมีการครอบครองปรปักษ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกา 5389/2549) การครอบครองต้องเป็นการครอบครองโดยสงบโดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ การครอบครองที่ดินพิพาท โดยเข้าใจว่าเป็นที่ดินของกรมชลประทานและรับว่าหากกรมชลประทานเรียกคืนก็จะ

คืนให้ ลักษณะเป็นการครอบครองชั่วคราวไม่ใช่การครอบครองด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ(คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3016/2547) บิดาปลูกบ้านในที่ดินผู้อื่นโดยชอบอาศัย บิดาตายบุตรอยู่อาศัยต่อมาและปลูกบ้านขึ้นใหม่แทนบ้านหลังเดิม แม้เจ้าของที่ดินไม่ทักท้วงห้ามปราม บุตรผู้ตายก็อยู่ในฐานะเป็นผู้อาศัยสิทธิในที่ดินสืบต่อมาจากบิดาไม่ได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครอง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7721/2550) ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ได้กรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1382 แล้ว เป็นการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์โดยทางอื่นนอกจากนิติกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1299 วรรคสอง อสังหาริมทรัพย์เป็นทรัพย์สินมีทะเบียน สิทธิของผู้ได้มานั้นเมื่อยังไม่ได้จดทะเบียนจะมีการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนไม่ได้ ผู้ครอบครองได้มาจึงต้องไปจดทะเบียนใส่ชื่อตนในเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ เช่นโฉนดที่ดินโดยต้องไปยื่นคำร้องต่อศาลส่วนแพ่งเป็นคดีไม่มีข้อพิพาทตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 188 เพื่อให้ศาลไต่สวนและมีคำสั่งแสดงกรรมสิทธิ์เสียก่อน และก่อนที่ศาลจะไต่สวนคำร้อง จะมีกระบวนการประกาศวันนัดไต่สวนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ โดยปิดประกาศ ณ ที่ทำการฝ่ายปกครองของเขตพื้นที่ ปิดประกาศบริเวณที่ทรัพย์ตั้งอยู่ ประกาศหนังสือพิมพ์ ส่งหมายนัดและสำเนาคำร้องให้แก่ผู้มีชื่อถือกรรมสิทธิ์ตามเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ ทายาทหรือผู้จัดการมรดกเท่าที่ทราบเพื่อทราบ ไม่ว่าจะมิผู้คัดค้านเข้ามาไต่สวนหรือไม่ก็ตาม เมื่อศาลไต่สวนพยานหลักฐานและมีคำสั่งว่า ผู้ร้องได้กรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ที่ร้องขอโดยการครอบครองและคดีถึงที่สุดแล้ว ผู้ขอจดทะเบียนนำคำสั่งศาลและหนังสือรับรองคดีถึงที่สุดไปแสดง นายทะเบียนจึงจดทะเบียนให้ตามประสงค์โดยอ้างคำสั่งศาลเป็นหลักฐานตามกฎหมายกระทรวงมหาดไทยฉบับที่ 7 ออกตามความในมาตรา 77 และมาตรา 78 ประมวลกฎหมายที่ดิน ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2497 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 82 ตอนที่ 22 ลว.11 ธันวาคม 2497)

ทฤษฎีหลักกรรมสิทธิ์

กรรมสิทธิ์เป็นสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล มีลักษณะเป็นสิทธิเด็ดขาด (Absolute right) กล่าวคือ

เป็นอำนาจโดยเด็ดขาดของเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นที่จะจัดการแก่ทรัพย์สินของตนอย่างไรก็ได้ จะขาย แลกเปลี่ยน ให้ หรือจำหน่ายจ่ายโอนในลักษณะใด หรือทำลายโดยไม่กระทบต่อสิทธิของผู้อื่นก็ได้ เป็นสิทธิที่ก่อให้เกิดอำนาจหวงกัน (Exclusive right) กล่าวคือเจ้าของกรรมสิทธิ์มีอำนาจในทรัพย์สินของตนโดยเฉพาะมีอำนาจหวงกันไม่ให้บุคคลอื่นที่ไม่มิสิทธิ์เข้าเกี่ยวข้องและมีอำนาจติดตามเรียกคืนจากบุคคลที่ไม่มิอำนาจยึดถือไว้ เป็นสิทธิที่มีลักษณะถาวร (Perpetual right) คงอยู่ตลอดกาลไม่มีกำหนดเวลาสิ้นสุด เว้นแต่เจ้าของกรรมสิทธิ์จะทำให้กรรมสิทธิ์นั้นหมดไปจากตนโดยการจำหน่าย ทำลาย หรือสละกรรมสิทธิ์ หรือเป็นกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินทางปัญญาบางชนิด เช่น ลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2537 (Sriracha Wongsarayanggoon. 2560: 116)

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1336 บัญญัติว่า “ภายในบังคับแห่งกฎหมาย เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยและจำหน่ายทรัพย์สินของตนและได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น กับทั้งมีสิทธิติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ และมีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย” เป็นบทกฎหมายที่บัญญัติขึ้นและประกาศเป็นกฎหมายเมื่อ พ.ศ. 2473 (Pichai Nintongcom. 2550: 401, 412) ก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. 2475 ซึ่งถือเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทย เนื้อความของมาตราดังกล่าวเป็นไปตามแนวคิดของ Aristotle, John Locke และทฤษฎีหลักกรรมสิทธิ์

การคุ้มครองสิทธิผู้รับโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน

ตามที่กล่าวแล้วว่าบุคคลอาจได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน และเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยและจำหน่ายทรัพย์สินของตน ทรัพย์สินเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการหมุนเวียนพัฒนาทางเศรษฐกิจของชาติ บ้านเมือง ปกติแล้วผู้โอนมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเพียงใดเมื่อโอนกรรมสิทธิ์ไปยังผู้อื่น ผู้รับโอนก็ได้กรรมสิทธิ์ไปเพียงเท่าที่โอน ตามสาขานิติกฎหมายโรมันที่ว่า “Nemo dat quod non habet” แปลว่า “ไม่มีใครจะช่วยให้สิ่งที่เขาไม่ได้มี” หรือ อีกนัยคือ “ผู้รับโอน

ไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน” และการแสดงออกซึ่งกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินของบุคคลนั้นแสดงออกได้ 2 ทางคือ สंहारิมทรัพย์แสดงออกโดยการครอบครอง สंहาริมทรัพย์แสดงออกโดยหลักฐานทางทะเบียน (Kitisak Pokati. 2546: 88 - 89)

สิทธิครอบครองเกิดขึ้นเมื่อบุคคลยึดถือเอาทรัพย์สินด้วยเจตนายึดถือเพื่อตน (ปปพ.ม.1367) สิทธิครอบครองเป็นส่วนหนึ่งของกรรมสิทธิ์ การแสดงออกซึ่งเจ้าของกรรมสิทธิ์ในสंहาริมทรัพย์จึงแสดงออกได้โดยการครอบครอง แต่สิทธิครอบครองอาจเกิดขึ้นได้โดยผู้อื่นยึดถือทรัพย์สินไว้ให้ซึ่งเป็นการยึดถือแทน(ปปพ.ม.1368) ในทำนองเดียวกัน สंहาริมทรัพย์ซึ่งแสดงกรรมสิทธิ์โดยทางทะเบียนนั้น เจ้าของกรรมสิทธิ์อาจใส่ชื่อบุคคลอื่นเป็นผู้มีชื่อในเอกสารกรรมสิทธิ์ไว้แทนในลักษณะของนิติกรรมอำพราง กฎหมายสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลผู้มีชื่อในทะเบียนเป็นผู้มีสิทธิครอบครอง (ปปพ.ม.1373) ผู้ยึดแทนทั้งสองกรณีดังกล่าวอาจนำทรัพย์สินไปทำนิติกรรมจำหน่าย จ่ายโอน หรือก่อให้เกิดสิทธิต่างๆแก่บุคคลภายนอกผู้สุจริตทั้งบุคคลสิทธิและทรัพย์สินสิทธิ เช่น ขาย แลกเปลี่ยน ให้ จำนอง จำน่า เป็นต้น เพื่อคุ้มครองความมั่นคงในระบบไหลเวียนของสินค้าในตลาด ระบบ Common Law ของอังกฤษได้นำหลักกฎหมายปิดปาก (Estoppel) มาคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้สุจริต ระบบ Civil Law ของเยอรมัน ฝรั่งเศส นำหลักการคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้สุจริตบัญญัติเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Kitisak Pokati. 2546: 90, 65–72, 100) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 4 เรื่องทรัพย์สินของไทยนำหลักสุจริตมาบัญญัติคุ้มครองไว้ ดังนี้

4.1 มาตรา 1299 วรรคสอง ผู้ได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินอันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์โดยทางอื่นนอกจากนิติกรรม เช่น ได้มาโดยการครอบครองปรปักษ์เมื่อยังมีจดทะเบียนสิทธิการได้มา มิให้ยกเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้ได้สิทธิมาโดยเสียค่าตอบแทนโดยสุจริตและจดทะเบียนสิทธิโดยสุจริตแล้ว คือผู้รับโอนทางนิติกรรมโดยสุจริตเสียค่าตอบแทน และจดทะเบียนสิทธิโดยสุจริตได้รับความคุ้มครองได้ไปซึ่งกรรมสิทธิ์

4.2 มาตรา 1300 จดทะเบียนโอนอสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินอันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์เป็นทางเสียเปรียบแก่บุคคลผู้อยู่ในฐานะอันจะให้จดทะเบียนสิทธิของตนได้อยู่ก่อน เช่น ผู้ครอบครองปรปักษ์ที่ดินจนได้กรรมสิทธิ์แต่ยังไม่ได้จดทะเบียน หรือผู้ทำสัญญาจะซื้อขายที่ดินชำระราคาครบถ้วนแล้วแต่ยังไม่ได้จดทะเบียน เป็นผู้อยู่ในฐานะอันจะให้จดทะเบียนสิทธิของตนได้อยู่ก่อน หากเจ้าของจดทะเบียนโอนที่ดินนั้นไปยังบุคคลอื่น ผู้อยู่ในฐานะจดทะเบียนสิทธิได้อยู่ก่อน อาจฟ้องเรียกให้เพิกถอนการจดทะเบียนนั้นได้ แต่บุคคลที่รับโอนทรัพย์สินมาโดยมีค่าตอบแทนและกระทำการโดยสุจริตได้รับความคุ้มครอง จะมีการเรียกให้เพิกถอนการโอนทางทะเบียนไม่ได้

4.3 มาตรา 1329 สิทธิของบุคคลผู้ได้มาซึ่งทรัพย์สินโดยมีค่าตอบแทนและโดยสุจริตนั้นมิเสียไปถึงแม้ว่าผู้โอนทรัพย์สินจะได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยนิติกรรมอันเป็นโมฆียะและนิติกรรมนั้นได้ถูกบอกล้างภายหลัง เช่น นางสาวชมพูผู้เยาว์ขายสร้อยทองคำ 1 เส้นหนัก 1 บาท ราคา 18,000 บาทให้แก่นายเหลียงสัญญาซื้อขายเป็นโมฆียะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 153 เพราะนิติกรรมไม่ได้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยความสามารถของบุคคล นายเหลียงขายสร้อยดังกล่าวต่อให้นายแดงในราคา 19,000 บาท นายแดงซื้อไว้โดยสุจริตไม่รู้ว่านายเหลียงซื้อสร้อยมาจากผู้เยาว์ นายขาวบิดานางสาวชมพูบอกล้างนิติกรรมทำให้สัญญาซื้อขายระหว่างนางสาวชมพูกับนายเหลียงเป็นโมฆะ นายแดงผู้รับโอนทรัพย์สินโดยมีค่าตอบแทนและโดยสุจริตได้รับความคุ้มครองได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน

4.4 มาตรา 1330 สิทธิของบุคคลผู้ซื้อทรัพย์สินโดยสุจริตในการขายทอดตลาดตามคำสั่งศาลหรือคำสั่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลายมิเสียไป ถึงแม้ภายหลังจะพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ของจำเลยหรือลูกหนี้โดยคำพิพากษา หรือผู้ล้มละลายคือผู้ซื้อโดยสุจริตได้รับความคุ้มครองได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน

4.5 มาตรา 1331 สิทธิของบุคคลผู้ได้เงินตราโดยสุจริตมิเสียไป ถึงแม้ภายหลังจะพิสูจน์ได้ว่าเงินตรานั้นไม่ใช่ของบุคคลซึ่งได้ออนให้มา คือผู้ที่

ได้รับเงินตราซึ่งเป็นสิ่งที่ใช้ชำระหนี้กันตามกฎหมาย เป็นทรัพย์สินที่ใช้เป็นสื่อกลางในการซื้อขายและนิติกรรม ประการอื่นของบุคคลในสังคมเป็นทรัพย์สินที่มีความสำคัญยิ่งทางเศรษฐกิจและสังคม ผู้รับเงินตรามาโดยสุจริตได้รับความคุ้มครองโดยไม่ต้องคำนึงว่าได้มาโดยมีค่าตอบแทนหรือไม่ ผู้โอนได้เงินตรานั้นมาอย่างไรทั้งนี้เพื่อให้เกิดการไหลเวียนในระบบเศรษฐกิจโดยไม่หยุดชะงัก

4.6 มาตรา 1332 บุคคลผู้ซื้อทรัพย์สินมาโดยสุจริตในการขายทอดตลาด หรือในท้องตลาดหรือจากพ่อค้าซึ่งขายของชนิดนั้น ไม่จำเป็นต้องคืนให้แก่เจ้าของที่แท้จริง เว้นแต่เจ้าของจะขอใช้ราคาที่ซื้อ มาคือทรัพย์สินที่ซื้อมานั้นเจ้าของที่แท้จริงไม่ได้ขายแต่เข้าใจโดยสุจริตว่าเจ้าของที่แท้จริงเป็นผู้ขาย การขายทอดตลาดในมาตรานี้เป็นการขายทอดตลาดโดยทั่วไป เช่นผู้รับจำนำขายทอดตลาดทรัพย์สินหลุดจำนำ หรือผู้ให้เช่าซื้อขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ยึดคืนจากผู้เช่าซื้อ ไม่ใช่ขายทอดตลาดตามมาตรา 1330 ที่เป็นขายทอดตลาดโดยคำสั่งศาล หรือคำสั่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ การซื้อทรัพย์สินในท้องตลาดเป็นการซื้อในบริเวณสถานที่ทำการค้า ซื้อจากพ่อค้าซึ่งขายของชนิดนั้นเป็นการซื้อจากผู้ประกอบอาชีพค้าขายของชนิดที่ซื้อ มา ทั้งสามกรณีผู้ซื้อซึ่งเป็นผู้รับโอนทรัพย์สินที่ซื้อจากผู้ขายได้รับความคุ้มครอง ไม่ต้องคืนทรัพย์สินที่ซื้อ มาแก่เจ้าของที่แท้จริงซึ่งใช้สิทธิตามหลักกรรมสิทธิ์ติดตามเอาทรัพย์สินคืน แม้ผู้ซื้อไม่ได้กรรมสิทธิ์แต่มีสิทธิยึด หน่วงทรัพย์สินไว้จนกว่าเจ้าของผู้ติดตามคืนจะได้ใช้ ราคาที่ซื้อ มาแก่ผู้ซื้อ

สรุป

ทั้งหกมาตราดังกล่าวเป็นบทบัญญัติคุ้มครอง สิทธิผู้รับโอนทรัพย์สินมาโดยสุจริตเพื่อสร้างความเป็น ธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมในกรณีที่ไม่เป็นไปตามหลัก สุภาษิตกฎหมายโรมัน “Nemo dat quod non habet” ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน” ส่วนผู้รับโอนที่ดินซึ่ง เป็นอสังหาริมทรัพย์ที่มีการได้กรรมสิทธิ์โดยการ ครอบครองปรปักษ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและ พาณิชย์ มาตรา 1382 ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายให้ ความคุ้มครอง การจดทะเบียนใส่ชื่อผู้ได้กรรมสิทธิ์โดย การครอบครองในโฉนดที่ดินอาศัยคำสั่งศาลที่รับรอง

การได้กรรมสิทธิ์ โฉนดที่ดินเป็นเอกสารราชการเป็น เอกสารสิทธิ เป็นเอกสารมหาชนและเป็นเอกสาร รับรองกรรมสิทธิ์ของบุคคลในทรัพย์สิน อาจมีการจด ทะเบียนโอนเปลี่ยนเจ้าของกรรมสิทธิ์กันมาเป็นทอด ในรูปแบบของนิติกรรมต่างๆ ตามกฎหมาย ใน ขณะเดียวกันกระบวนการพิจารณาตีของศาลตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 27 ให้อำนาจศาลเพิกถอนกระบวนการพิจารณาตีที่ผิด ระเบียบนั้นเสียได้ ซึ่งเมื่อสั่งเพิกถอนเท่ากับเป็นการ เพิกถอนคำสั่งรับรองการได้กรรมสิทธิ์ที่เจ้าพนักงาน ที่ดินใช้เป็นหลักฐานในการจดทะเบียนใส่ชื่อผู้ ครอบครองเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในโฉนดที่ดิน เจ้า พนักงานที่ดินก็ต้องเพิกถอนรายการจดทะเบียน ดังกล่าว ผู้รับโอนที่ดินที่ได้จากการครอบครองดังกล่าว ซึ่งจดทะเบียนไว้ก็ทอดทิ้งตาม ตกอยู่ในสภาวะผู้รับโอน ไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอนคือไม่ได้กรรมสิทธิ์ แม้มีสิทธิเรียก เงินคืนจากการซื้อขายก็อาจต้องเป็นคดีความฟ้องร้อง ชนะคดีแล้วก็ไม่แน่ว่าจะบังคับคดีได้ กระบวนการ พิจารณาของศาลที่ผิดระเบียบดังกล่าว อาจเริ่มต้นจาก ฝ่ายผู้ร้องขอแสดงกรรมสิทธิ์ ผู้พิพากษาเป็นผู้ควบคุม และดำเนินกระบวนการ พิจารณา และเจ้าของ อสังหาริมทรัพย์ผู้ละเลยไม่ดูแลทรัพย์สินของตนเป็น เวลานานนับ 10 ปี ทั้งสามฝ่ายไม่เกี่ยวข้องกับผู้รับ โอนกรรมสิทธิ์ แต่ผู้รับโอนกรรมสิทธิ์กลับต้องประสบ เคราะห์กรรมด้วยหลักสุภาษิตกฎหมายโรมันที่ว่า “ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน” การตัดสินใจซื้อที่ดิน ของวิญญูชนตรวดดูที่ทำเลที่ตั้งที่ดิน สภาพที่ดิน ราคาที่ดิน ค่าธรรมเนียม ค่าภาษีอากร ตรวจโฉนด ที่ดินและชื่อเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่เสนอขายว่าจริงหรือ ปลอม หากได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์ ประชาชนไปตรวจสำนวนการได้สวนคำร้องขอแสดง กรรมสิทธิ์ว่า ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาไปโดยถูก ระเบียบหรือผิดระเบียบได้อย่างไร เพื่อความมั่นใจว่า จะไม่มีการเพิกถอนกระบวนการพิจารณานั้น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมตามหลักสุจริต ผู้เขียนขอ นำเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและ พาณิชย์ เพิ่มมาตรา 1332/1 ความว่า “สิทธิของผู้รับ โอนอสังหาริมทรัพย์ซึ่งได้กรรมสิทธิ์โดยการ ครอบครองตามมาตรา 1382 โดยสุจริตและเสีย ค่าตอบแทนไม่เสียไปและไม่ต้องมอบคืนการ

ครอบครอง แม้การจดทะเบียนตามมาตรา 1382 ถูกเพิกถอน เว้นแต่จะได้รับคำตอบแทนคืนจากเจ้าของที่แท้จริง” และแก้ไขกฎกระทรวงมหาดไทยฉบับที่ 7 ให้มีการประทับข้อความด้วยหมึกสีแดงหน้าโฉนดที่ดิน ความว่า“ได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์” เพื่อประชาชนจะได้ระมัดระวังในการตัดสินใจเข้าทำนิติกรรม

เอกสารอ้างอิง

- Bunyut Suchiva. (2540). **Property Law**, Bangkok: Krungsiam group Co., Ltd.
- Dechat Wonkomolchet. (2524). **Political and Social Theory**. Bangkok: Doangdad publishing House.
- Government Gazette, book 71 section 82 page 22, December 11, 1954.
- Kitisak Pokati. (2546). **Ownership Transferal of Moveables and Bona Fide Acquisition of Ownership: Principle Comparison between German, British and Thai Law**. Bangkok: Winyuchun Co., Ltd.
- Pichai Nintongcom. (2550). **Civil and Commercial Code Book I–VI**. Bangkok: Athataya Millennium Co., Ltd.
- Sriracha Wongsarayangoon. (2560). **Property Law**. Bangkok: Winyuchun Co., Ltd.

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Verifying)

ดร.อุทัยวรรณ สายพัฒนา *

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับวิธีการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งในวิธีดำเนินการวิจัยที่มีความสำคัญมาก เพราะผลการวิจัยจะเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของเครื่องมือวิจัย คุณภาพที่สำคัญที่สุดของเครื่องมือวิจัย คือ ความเที่ยงตรง เครื่องมือวิจัยที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเป็นการบ่งบอกว่าเครื่องมือสามารถวัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้ ถูกต้องแม่นยำสอดคล้องตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัดหรือวัดได้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาที่กำหนด วิธีการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทำได้โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) การหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (CVI) ซึ่งมีทั้งการหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแบบรายข้อ (I-CVI) และแบบทั้งฉบับ (S-CVI) และการหาค่าอัตราส่วนความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (CVR)

คำสำคัญ: ความเที่ยงตรง ดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

Abstract

This article has a purpose to present the essence of how to determine the content validity of research tools. This is one step in how to conduct research that is very important. The reliability of research results depends on the quality of research tools. The most important quality of research tools is Validity. Content Validity refers to the ability of a tool to measure exactly what it wants to measure, and whether it is consistent with its purpose to

measure or measure its area scope. The Content Validity was determined by the Index of Item-Objective Congruence (IOC), the Content Validity Index (CVI), was categorized into Item-Content Validity Index (I-CVI) and Scale-Content Validity Index (S-CVI), and Content Validity Ratio (CVR).

Keywords: Validity, Content Validity Index

บทนำ

การวิจัยเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในสิ่งที่ต้องการศึกษามีการเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดระเบียบข้อมูลการวิเคราะห์และตีความหมายผลที่ได้จากการวิเคราะห์ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ถูกต้อง (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2546: 1) ดังนั้น เพื่อให้ได้คำตอบหรือผลการวิจัยที่ถูกต้องนั้นมิใช่เพียงต้องมีการออกแบบการวิจัยหรือใช้ระเบียบวิธีการวิจัยที่ถูกต้องมีหลักการสุ่มตัวอย่างที่ถูกต้อง หรือต้องเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เหมาะสมเท่านั้น สิ่งที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าที่กล่าวมาก็คือ ต้องใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณภาพ เนื่องจากคุณภาพของเครื่องมือวิจัยเป็นภาพสะท้อนถึงความเที่ยงตรง ความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย ถ้าเครื่องมือที่นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นด้อยคุณภาพก็อาจทำให้ได้ข้อมูลหรือได้ผลการวิจัยที่ผิดพลาดคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงเป็นผลการวิจัยที่ไม่น่าเชื่อถือ ดังนั้น เมื่อผู้วิจัยสร้างเครื่องมือขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยต้องมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง เพื่อให้มั่นใจได้ว่าเครื่องมือที่จะนำไปใช้ในสถานการณ์จริงนั้นมีคุณภาพ มีความน่าเชื่อถือ แต่ถ้าตรวจสอบแล้วพบว่า เครื่องมือที่จะนำไปใช้ยังมีข้อบกพร่องอยู่ ผู้วิจัยจะต้องปรับปรุงแก้ไขให้เครื่องมือดังกล่าวมีคุณภาพมากที่สุด

* อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

เครื่องมือวิจัยที่มีคุณภาพ คือ เครื่องมือวิจัยที่ถูกสร้างขึ้นโดยผ่านกระบวนการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยตามมาตรฐานทางวิชาการ ได้แก่ ความเที่ยงตรง (Validity) ความเชื่อมั่น (Reliability) ความยากง่าย (Difficulty) อำนาจจำแนก (Discrimination) และความเป็นปรนัย (Objectivity) (พิชิต ฤทธิ์จุญ. 2555: 135) เป็นต้น ซึ่งวิธีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยมีหลายวิธี ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะคุณภาพของเครื่องมือที่ถือว่าสำคัญมาก คือ คุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หมายถึง คุณลักษณะของเครื่องมือที่สามารถวัดได้สอดคล้องตรงตามเนื้อหาหรือพฤติกรรมที่ต้องการวัด ข้อคำถามทุกข้อเป็นตัวแทนที่สำคัญของเนื้อหาที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา (LoBiondo-Wood; & Haber. 2010)

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัยมี 3 วิธีการดังนี้

ตาราง 1 ตัวอย่างการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์/เนื้อหา ที่ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ในการพิจารณาข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ กับจุดประสงค์/เนื้อหาที่ 1 มีดังนี้

จุดประสงค์/ เนื้อหา	ข้อคำถาม	ผลการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
1.....	1. 2. 3. 4. 5.				

จากนั้นนำคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตรของ โรบินลลี และแฮมเบิลตัน (Rovinelli; & Hambleton. 1977: 49-60) มีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

โดยที่ IOC เป็นค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์
 $\sum R$ เป็นผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
 N เป็นจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

วิธีการที่ 1 วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

(Index of Item-Objective Congruence: IOC)

วิธีการนี้ดำเนินการโดยอาศัยบุคคลผู้มีความเชี่ยวชาญที่ตรงกับสาขาของการวิจัยหรือมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับสาระสำคัญของเครื่องมือวิจัยนั้น เป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องระหว่างประเด็นการถามในแต่ละข้อกับจุดประสงค์ที่ต้องการ ซึ่งค่าที่ได้นี้เรียกว่าค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยทั่วไปไม่มีเกณฑ์ในการกำหนดจำนวนของผู้เชี่ยวชาญ แต่มักมีจำนวนตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป และเป็นจำนวนคี่ เช่น 3 คน, 5 คน หรือ 7 คน เป็นต้น โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนน ดังนี้

1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือไม่

-1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

ตาราง 2 ตัวอย่างการคำนวณหาค่า IOC

จุดประสงค์/ เนื้อหา	ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	IOC	ผลการพิจารณา
		1	2	3			
1.....	1.	1	1	1	3	1	ตรง/สอดคล้อง ใช้ได้
.....	2.	0	1	1	2	.67	ตรง/สอดคล้อง ใช้ได้
	3.	1	-1	0	0	0	ไม่ตรง/ไม่สอดคล้อง ใช้ไม่ได้
	4.	1	1	-1	1	.33	ไม่ตรง/ไม่สอดคล้อง ใช้ไม่ได้
	5.	1	0	1	2	.67	ตรง/สอดคล้อง ใช้ได้

โดยมีเกณฑ์การพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่ได้จากการคำนวณจากสูตรที่จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0.00 ถึง 1.00 ดังนี้

ถ้าค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปแสดงว่า ข้อคำถามนั้น มีความสอดคล้องหรือตรงตามจุดประสงค์ที่ต้องการวัด สามารถนำไปใช้ได้ แต่ถ้าได้ค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 แสดงว่า ข้อคำถามนั้น ไม่สอดคล้องหรือไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด ควรพิจารณาแก้ไขปรับปรุง หรือตัดทิ้ง

วิธีการที่ 2 วิธีการหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index: CVI)

วิธีการนี้เป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัยเป็นรายข้อ (Item-level CVI: I-CVI) และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือทั้งฉบับ (Scale-level CVI: S-CVI) (Polit; & Bech. 2006) ซึ่งเป็นการตรวจสอบว่า เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น สามารถวัดได้สอดคล้องถูกต้องตรงตามแนวคิดทฤษฎี และครอบคลุมขอบเขตของเนื้อหาที่ได้นิยามไว้หรือไม่ (Polit; & Beck. 2008) ข้อคำถามทุกข้อในเครื่องมือวิจัยนั้นเป็นตัวแทนที่สำคัญของเนื้อหาที่ผู้วิจัยสนใจหรือไม่ (LoBiondo-Wood; & Haber. 2010) ซึ่งวิธีการนี้ต้องอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหา (content expert) อย่างน้อย 3 คน หรือมากกว่าก็ได้ (Polit; & Beck. 2008) พิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อว่า มีความสอดคล้องเกี่ยวข้องหรือเป็นตัวแทนของเนื้อหาตามขอบเขตที่ต้องการวัดเพียงใด โดยกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อคำถามแต่ละข้อเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ (Davis. 1992; Lynn. 1986; Waltz, et al. 2005) คือ

ระดับ 4 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า มีความสอดคล้องมาก

ระดับ 3 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า มีความสอดคล้องพอควรหรือค่อนข้างมาก

ระดับ 2 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า มีความสอดคล้องน้อยหรือบางส่วน

ระดับ 1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ไม่มีความสอดคล้อง

เมื่อผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนประเมินให้คะแนนมาแล้ว นำคะแนนผลการประเมินมาคำนวณหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) ดังนี้

กรณีที่ 1 การหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหารายข้อ (Item-Content Validity Index: I-CVI) หาได้โดยนับจำนวนข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญทุกคนประเมินให้คะแนนในระดับ 3 กับ 4 คะแนนเท่านั้น มาคำนวณค่า CVI จากสูตร

$$CVI = \frac{\sum R_{3,4}}{N}$$

ค่า CVI ควรมีค่าตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป (Davis. 1992; Grant; & Davis. 1997; Polit; & Beck. 2008; Waltz, et al. 2005)

ตาราง 3 ตัวอย่างการคำนวณหาค่า CVI ที่มีข้อคำถาม
จำนวน 10 ข้อ และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน

ข้อ คำถาม ที่	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ											
	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1				ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2				ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3			
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1
1	/				/							/
2		/			/					/		
3		/			/					/		
4	/				/							/
5	/				/							/
6			/		/					/		
7		/			/							/
8	/				/					/		
9	/				/					/		
10	/				/							/

จากตาราง 3 จะเห็นได้ว่าข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญ
พิจารณาเห็นว่าเป็นความสอดคล้องในระดับมาก และ
ค่อนข้างมาก โดยให้คะแนน 4 คะแนนกับ 3 คะแนน มี
จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9 และ 10
ดังนั้นจึงคำนวณค่า CVI ได้ดังนี้

$$CVI = \frac{8}{10} = .80$$

ส่วนข้อคำถามข้อที่ 6 กับ 7 นั้น มีผู้เชี่ยวชาญ
บางคนพิจารณาเห็นว่า มีความสอดคล้องน้อยหรือไม่
ค่อยเกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีหรือเนื้อหาที่ต้องการ
วัด ผู้วิจัยต้องตัดข้อคำถามนั้นออกหรือปรับปรุงตาม
ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

การคำนวณค่า CVI นี้ เป็นการตรวจสอบ
ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาในระดับรายข้อ (Item-Content
Validity Index: I-CVI) นั่นคือ ค่า I-CVI = .80 ซึ่งโพลิท
และคณะ (Polit; et al. 2008) เสนอว่า เกณฑ์ที่ใช้ในการ
พิจารณาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา รายข้อ ควร
มีค่า I-CVI ตั้งแต่ .78 ขึ้นไป ที่ถือได้ว่ามีความเที่ยงตรง
เชิงเนื้อหาดีเยี่ยม

กรณีที่ 2 การหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิง
เนื้อหาทั้งฉบับ (Scale-Content Validity Index: S-CVI)
วอลท์ส และคณะ (Waltz; et al. 2005) กล่าวว่า ค่า
ดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) เป็น
สัดส่วน (Proportion) ของข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2

คนพิจารณาว่ามีความสอดคล้องเกี่ยวข้องกับค่อนข้างมาก
หรือสอดคล้องเกือบทั้งหมด นั่นคือ สัดส่วนของข้อ
คำถามที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 คนตัดสินให้คะแนนในระดับ
3 หรือ 4 นั้นเอง (Waltz; & Bausell. 1981) เพื่อความ
เข้าใจที่ชัดเจน วอลท์ส และคณะ (Waltz; et al. 2005)
ได้แสดงให้เห็นในรูปของตาราง ดังนี้

ตาราง 4 การคำนวณค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
ทั้งฉบับ (S-CVI) ซึ่งมีข้อคำถาม 10 ข้อ ผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 2 คน

	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1		รวม
	จำนวนข้อที่ ให้คะแนน 1 หรือ 2	จำนวนข้อที่ ให้คะแนน 3 หรือ 4	
ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2			
จำนวนข้อที่ให้ คะแนน 1 หรือ 2	2	0	2
จำนวนข้อที่ให้ คะแนน 3 หรือ 4	0	8	8
รวม	2	8	10
S-CVI = 8/10 = .80			

จากตาราง 4 ข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 คน
ตัดสินตรงกันว่า ไม่สอดคล้อง (คะแนน 1) หรือ
สอดคล้องบางส่วน (คะแนน 2) มีจำนวน 2 ข้อ ส่วนข้อ
คำถามที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 คนตัดสินตรงกันว่า
สอดคล้องค่อนข้างมาก (คะแนน 3) หรือมีความ
สอดคล้องมาก (คะแนน 4) มีจำนวน 8 ข้อ

นั่นคือ ข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 คนตัดสิน
ให้คะแนนในระดับ 3 หรือ 4 เท่ากับ 8 จากข้อคำถาม
ทั้งหมด 10 ข้อ

ดังนั้น สัดส่วนของข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2
คนตัดสินให้คะแนนในระดับ 3 หรือ 4 จึงเท่ากับ 8 ใน
10 ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI)
เท่ากับ .80 ซึ่งมีนักวิชาการหลายคนได้ชี้ชัดว่า ค่า
ดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) เท่ากับ
.80 หรือมากกว่า .80 ขึ้นไปเป็นค่าที่ยอมรับได้
(acceptable) (Davis. 1992; Grant; & Davis. 1997;
Polit; & Beck. 2006) แต่ได้เน้นชัดคำว่า “ทั้งสอง”
(Both) คือ การตัดสินของผู้เชี่ยวชาญนั้นต้องเห็นพ้อง

ต้องกันในแต่ละข้อ (both judges to agree that any individual item) ซึ่งความสอดคล้องในแต่ละข้อก็จะนับเป็นความสอดคล้องของทั้งฉบับ นั่นเอง

โดยปกติการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัยมักจะทำให้ผู้เชี่ยวชาญมากกว่า 2 คน ซึ่งในการหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) นั้น ลินน์ (Lynn, 1986) ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่าผู้เชี่ยวชาญมีมากกว่า 2 คนอย่างไรก็ตาม โพลิต และเบ็ค (Polit, & Beck, 2006) ได้เสนอวิธีการคำนวณหาค่า S-CVI ไว้ 2 วิธี ดังนี้

วิธีแรก เป็นวิธีการหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับแบบเห็นพ้องร่วม S-CVI/UA (Universal agreement)

วิธี S-CVI/UA เป็นการหาค่า CVI โดยการหาค่าสัดส่วนของจำนวนข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญทุกคน (all) เห็นพ้องต้องกันว่า ข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องมากหรือสอดคล้องค่อนข้างมาก เท่านั้น (คะแนน 4 และ 3) กับจำนวนข้อคำถามทั้งหมดจากตาราง 5 จะเห็นได้ว่ามีข้อคำถามจำนวน 4 ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญทุกคนเห็นพ้องต้องกันว่ามีความสอดคล้อง (ข้อ 7-10) ดังนั้น ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับแบบเห็นพ้องร่วม เท่ากับ .40 ($S-CVI/UA = 4/10 = .40$)

วิธีที่สอง เป็นวิธีการหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับแบบสัดส่วนเฉลี่ย S-CVI/Ave (Average Proportion) วิธี S-CVI/Ave เป็นการหาค่า CVI โดยการหาค่าสัดส่วนเฉลี่ยของจำนวนข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นพ้องต้องกันว่า ข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องมากหรือสอดคล้องค่อนข้างมาก เท่านั้น (คะแนน 4 และ 3) กับจำนวนข้อคำถาม

ทั้งหมด แต่วิธีนี้ไม่ได้ใช้คำว่า “ทุกคน” (all) ซึ่งวิธีนี้มีการคำนวณได้ 3 วิธี ดังนี้

วิธีที่ 1 เป็นการหาค่าเฉลี่ยสัดส่วนของความเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนที่พิจารณาเห็นว่าสอดคล้อง โดยนำสัดส่วนของข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตัดสินว่าสอดคล้อง มารวมกันแล้วหารด้วยจำนวนผู้เชี่ยวชาญ จากตาราง ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณาตัดสินว่าสอดคล้องจำนวน 9 ข้อใน 10 ข้อ จึงมีค่าสัดส่วน (S-CVI/Ave) เท่ากับ .90 $[(.90+.90+.90+.90+.90+.90+.90)/6]$

วิธีที่ 2 เป็นการหาค่าเฉลี่ยของ I-CVI โดยรวมค่า I-CVI ของทุกข้อ แล้วหารด้วยจำนวนข้อทั้งหมดจากตาราง ค่า I-CVI ของข้อ 1-6 ทุกข้อเท่ากับ .83 ส่วนข้อ 7-10 ทุกข้อเท่ากับ 1.00 เมื่อนำมารวมกันแล้วหารด้วย 10 จึงมีค่า S-CVI/Ave เท่ากับ .90 $[(.83+.83+.83+.83+.83+.83+1.00+1.00+1.00+1.00)/10]$

วิธีที่ 3 เป็นการหาค่าเฉลี่ยสัดส่วนของผลการตัดสินทั้งหมด โดยรวมผลการตัดสินของผู้เชี่ยวชาญที่เห็นว่าสอดคล้องมากหรือสอดคล้องค่อนข้างมาก (คะแนน 4 หรือ 3) ทั้งหมด แล้วหารด้วยจำนวนผลการตัดสินทั้งหมด จากตาราง จำนวนผลการตัดสินของผู้เชี่ยวชาญที่เห็นว่าสอดคล้องมากหรือสอดคล้องค่อนข้างมาก (คะแนน 4 หรือ 3) เท่ากับ 54 จำนวนผลการตัดสินทั้งหมดเท่ากับ 60 ดังนั้น ค่า S-CVI/Ave จึงเท่ากับ .90 $[54/60 = .90]$

วิธีการหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) แสดงตัวอย่างได้ดังตาราง 5

ตาราง 5 ข้อมูลสมมติการพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือที่มีข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อ ที่ตัดสินความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน

ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่						จำนวนข้อที่ความเห็นตรงกัน	ค่า I-CVI
	1	2	3	4	5	6		
1	-	X	X	X	X	X	5	.83
2	X	-	X	X	X	X	5	.83
3	X	X	-	X	X	X	5	.83
4	X	X	X	-	X	X	5	.83
5	X	X	X	X	-	X	5	.83
6	X	X	X	X	X	-	5	.83
7	X	X	X	X	X	X	6	1.00
8	X	X	X	X	X	X	6	1.00
9	X	X	X	X	X	X	6	1.00
10	X	X	X	X	X	X	6	1.00
สัดส่วนที่ตัดสิน สอดคล้อง							S-CVI/Ave (วิธีที่1)= .90	
							S-CVI/Ave (วิธีที่2)= .90	
							S-CVI/Ave (วิธีที่3)= .90	
							S-CVI/UA = .40	

หมายเหตุ: X แทน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่พิจารณาว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องมากหรือค่อนข้างมาก (คะแนน 4 หรือ 3)

วิธีการที่ 3 วิธีการหาค่าอัตราส่วนความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Ratio: CVR)

วิธีการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแบบนี้ ลอร์เช (Lawshe. 1975) เป็นผู้พัฒนาขึ้นจะมีวิธีการคล้ายกับแบบหาค่าความสอดคล้อง (IOC) คือ การให้ผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระวิชานั้น (subject matter expert raters: SMEs) พิจารณาว่าข้อคำถามแต่ละข้อ (each item) มีความสอดคล้องกับเนื้อหา (topic area) หรือสาระสำคัญที่ศึกษา (essential) หรือไม่เพียงแต่การที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะประเมินตัดสินนั้น ผู้เชี่ยวชาญจะประเมินตัดสินเพียงว่า มีความสอดคล้อง (+1) กับไม่มีความสอดคล้อง (-1) ส่วน ช่อง “ไม่แน่ใจ” จะไม่มีให้เลือก

การหาค่า CVR คำนวณได้จากสูตร

$$CVR = \frac{n_e - \frac{N}{2}}{\frac{N}{2}}$$

เมื่อ CVR แทน อัตราส่วนความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

n_e แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่พิจารณา
เห็นว่ามี ความสอดคล้อง
 $\frac{N}{2}$ แทน จำนวน ครึ่ง หนึ่ง ของ
ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

ลอร์เช (Lawshe. 1975) ได้เสนอลักษณะของค่า CVR ที่มีโอกาสเพิ่มขึ้นหรือลดลง ขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นว่าสอดคล้องหรือไม่สอดคล้อง และจากการวิเคราะห์สูตรคณิตศาสตร์ข้างต้น แล้ว ค่า CVR จะมีค่าอยู่ในช่วง -1 ถึง +1 พอสรุปได้ ดังนี้

ค่า CVR จะเท่ากับ 1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญทุกคนพิจารณาเห็นว่ามี ความสอดคล้อง

ค่า CVR จะเท่ากับศูนย์ เมื่อผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นว่าสอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นว่าไม่สอดคล้องมีจำนวนเท่ากัน หรืออย่างละครึ่งหนึ่ง

ค่า CVR จะเป็นลบ เมื่อผู้เชี่ยวชาญที่พิจารณาเห็นว่ามี ความสอดคล้องมีจำนวนน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

ค่า CVR จะมีค่าระหว่าง 0 ถึง 0.99 เมื่อผู้เชี่ยวชาญที่พิจารณาเห็นว่ามีคุณสมบัติคล่องมีจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่ง

บทสรุป

คุณภาพด้านความเที่ยงตรงของเครื่องมือเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้วิจัยต้องดำเนินการก่อนที่จะนำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มา มีความถูกต้อง เชื่อถือได้ นั่นคือ ผลการวิจัยก็ย่อมมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ไปด้วย ความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัยมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งมีวิธีการคำนวณหาหลายวิธี ได้แก่ 1) วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์หรือขอบเขตเนื้อหา (IOC) 2) วิธีการหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (CVI) ซึ่งสามารถหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเป็นรายข้อ (Item-level CVI: I-CVI) และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือทั้งฉบับ (Scale-level CVI: S-CVI) กรณีของ S-CVI สามารถคำนวณหาได้ 2 วิธี คือ ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับแบบเห็นพ้องร่วม (S-CVI/UA) กับวิธีหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับแบบสัดส่วนเฉลี่ย (S-CVI/Ave) และ 3) วิธีการหาค่าอัตราส่วนความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Ratio: CVR)

เอกสารอ้างอิง

- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2550). หลักการวัดและประเมินผล การศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: แฮสส์ ออฟเคอร์มิสส์.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2546). ระเบียบวิธีการวิจัย ทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ เฟื่องฟ้าพรินติ้ง จำกัด.
- Davis, L. L. (1992). Instrument review: Getting the most from your panel of experts. **Applied Nursing Research**. 5: 194-197.
- Grant, J.; & Davis, L. (1997). Selection and Use of Content Experts for Instrument Development. **Research in Nursing & Health**. 20(3): 269-274.

- Lawshe, C. H. (1975). A Quantitative Approach to Content Validity. **Personnel Psychology**. 28: 563-575.
- LoBiondo-Wood, G.; & Haber, J. (2010). **Nursing Research: Method and Critical Appraisal for Evaluation-Based Practice**. 7th ed., St. Louis: Mosby.
- Lynn, M. R. (1986). Determination and Quantification of Content Validity. **Nursing Research**. 35: 382-385.
- Nunnally, J. C. (1978). **Psychometric Theory**. New York: McGraw-Hill.
- Polit, D.F.; & Beck, C.T. (2004). **Nursing Research: Principles and Methods**. 7th ed., Philadelphia: Lippincott, Williams, & Wilkins.
- _____. (2006). The Content Validity Index: Are You Sure You Know What's Being Reported? Critique and Recommendation. **Research in Nursing & Health**. 29: 489-497.
- _____. (2008). **Nursing Research: Generating and Assessing Evidence for Nursing Practice**. 8th ed., Philadelphia: Lippincott Williams and Wilkins.
- Rovinelli, R. J.; & Hambleton, R. K. (1977). On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-referenced Test Item Validity. **Dutch Journal of Educational Research**. 2: 49-60.
- Waltz, C. F., & Bausell, R. B. (1981). **Nursing Research: Design, Statistics, and Computer Analysis**. Philadelphia: F. A. Davis.
- Waltz, C. F., Strickland, O. L.; & Lenz, E. R. (2005). **Measurement in Nursing and Health Research**. 3rd ed., New York: Springer Publishing Co.

การพัฒนาแผนการตลาดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการของจังหวัดยโสธร

DEVELOPMENT OF AN INTEGRATED TOURISM MARKETING PLAN FOR YASOTHON PROVINCE

กนกพิชญ์ วิษณุวรนนท์¹ เสรี วงษ์มณฑา²

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแผนการตลาดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการของจังหวัดยโสธร โดยมีเป้าหมายเพื่อศึกษาสภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดยโสธร, วิเคราะห์ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวและซื้อสินค้า OTOP และพัฒนาแผนการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวแบบบูรณาการของจังหวัดยโสธร ดำเนินการเก็บข้อมูลรวบรวมจากแหล่งปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ อาทิ ศึกษาเอกสารเว็บไซต์ สัมภาษณ์ และการสังเกตอย่างมีและไม่มีส่วนร่วม การสำรวจพื้นที่ศึกษากับผู้มีส่วนได้เสียที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดยโสธร ได้แก่ นักท่องเที่ยว ภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาครัฐ และภาควิชาการรวม 480 คน และสัมภาษณ์ผู้แทนจากภาครัฐ ผู้แทนจากภาคเอกชน นักวิชาการ ประชาชนในพื้นที่ศึกษา ผู้นำชุมชน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selected) และนักท่องเที่ยวโดยการเลือกแบบบังเอิญ (Accidental sampling) รวมทั้งสิ้น 45 คน การศึกษาพบว่า 1) องค์ประกอบที่นำมาใช้สร้างกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อพัฒนาแผนการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ ได้แก่ แนวคิดการพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยว และแนวคิดด้านการวางแผนการตลาด 2) การศึกษาแผนพัฒนาจังหวัดยโสธร 4 ปี (ปีพ.ศ. 2561-2564) เพื่อพัฒนาแผนการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ พบว่า จังหวัดยโสธรเป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้เล็งเห็นสู่ทางในการสร้างรายได้จากภาคการท่องเที่ยวและบริการ เพราะเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งในเชิงประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี และศาสนา อาทิ เช่น วิมานพญาแถน พระธาตุตาดทองหรือธาตุก่องข้าวน้อย วัดมหาธาตุ เมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า หมู่บ้านทำหมอนขิดบ้านศรีฐาน ฯลฯ ส่วนของฝากของที่ระลึก (ผลิตภัณฑ์ OTOP) ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จากข้าวหอมมะลิ ข้าวเม่า สูตรโบราณ หมอนขิด ผ้าไหม ปลาสามและลอดช่อง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีงานประเพณีที่มีชื่อเสียงติดอันดับ 1 ใน 5 ของงานประเพณีโลกและมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชมมากที่สุด คือ งานประเพณีบุญบั้งไฟของจังหวัดยโสธร และ 3) แผนการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวแบบบูรณาการของจังหวัดยโสธร ประกอบด้วย กลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยว กลยุทธ์ราคาและกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ อันนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพ

คำสำคัญ: การพัฒนาแผนการตลาด การท่องเที่ยวแบบบูรณาการ

Abstract

This research was about development of an integrated tourism marketing plan for Yasothon Province. The objectives of this research were to study the tourist resources in Yasothon Province, to analyze the potential of tourist sites and the tourist promotion that supported the tourism in Yasothon Province, and to develop tourism marketing plan for Yasothon Province. The data were collected from primary and secondary sources such as, literature, internet website, interview, and observation to both in participated and not participated events. The sample group was 480 peoples who involved in this business, such as, tourists, community leaders, and

¹ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยพะเยา

² อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยพะเยา

people from business section, people from government section, and the scholars who came to perform survey of tourist resource and to evaluate the potential and promote the tourism in the area, which this process was made to support the tourists and promote OTOP products. The qualitative research was conducted in Purposive Selected. The samples were 45 people who were selected from public sector, business sector, scholar, and people from the studied area, community leaders, and the tourists. Findings were as the following, the component that was brought to create mainframe to develop an integrated tourism marketing plan for Yasothon Province was an idea to develop tourism marketing and an idea to develop marketing plan, 4 years development plan (2018 to 2021 plan) that was created to develop the integrated tourism marketing plan for conservative tourism, and tourist sites that included culture, traditional, and religious tourism, such as, Viman Phaya Thaen, Phra That Tat Thong / Phra That Kong Khao Noi, Poosung, Wat Mahathat, Langboranbansongpluy, Muangboran Donmuangtuey, Praputhabat, Hortrai Watsatrainurak, Muangkow Ban Singhtha, PooTamphra, Boatcrist Ban Songeai, Suan Prayathan, Mooban Mornkit Sriathan. The famous OTOP products were the organic jasmine rice, products from jasmine rice, tradition Kao Mao, Kit pillow, silk, Par Som fish, and Lodchong. Otherwise, the famous festival in Yasothon Province that was rated one out of five the famous world festival was Yasothon Rocket Festival, so called Yasothon Bun Bang Fai Festival. The marketing plan for integrated tourism of Yasothon Province composes of tourist products strategy, cost strategy and online marketing strategy to products development and good service.

Keywords: Development of Marketing Plan, Integrated Tourism

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 - 2564 เป็นภารกิจของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.) ที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551 เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ 5 ปี ถัดไป ประกอบกับปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในช่วงเวลาแห่งการปฏิรูป เพื่อให้ก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยประชาชนทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูป เพื่อเป้าหมายการยกระดับประเทศไทยให้เป็นประเทศพัฒนาแล้ว มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และการเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพอย่างยั่งยืน สอดคล้องตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแนวทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) ได้มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่ให้ความสำคัญกับการวางรากฐานและแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ ทั้งด้านคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว บุคลากรการท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการสร้างสมดุลของการพัฒนาทั้งในมิติของพื้นที่ เวลา กิจกรรม รูปแบบและกลุ่มนักท่องเที่ยว เพื่อการสร้างรายได้และกระจายรายได้สู่ชุมชน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2560) สอดคล้องกับกรมการพัฒนาชุมชนที่กล่าวถึงโครงการ “ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี” ซึ่งนับเป็นยุทธศาสตร์ใหม่ซึ่งจะส่งผลดีกับนโยบายของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในการสร้างความมั่นคงให้กับเศรษฐกิจฐานราก และเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสังคม เกิดชุมชนเข้มแข็ง ยั่งยืน โดยการนำนวัตกรรมมาผสมผสานกับวิถีชีวิตในการผลิตสินค้าท้องถิ่นหรือผลิตภัณฑ์โอท็อป ภายใต้แนวคิด ร่วมสุข ร่วมวิถี ร่วมสมัย (Happiness Oriented) พร้อมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนเข้าไป ที่ผ่านมามีการพัฒนาของโอท็อปที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจฐานรากนั้น แบ่งออกเป็น 3 ช่วงประกอบด้วย ช่วงแรกปี 2546-2556 เป็นช่วงหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์-พออยู่พอกิน ช่วงที่ 2 ระหว่างปีพ.ศ. 2557-2560 เป็นช่วงหลากหลายผลิตภัณฑ์ อยู่ดี กินดี และปี 2561 เป็นช่วงนวัตกรรม ร่วม

สุข ร่วมวิถี ร่วมสมัย มั่งมี ศรีสุข ซึ่งเปลี่ยนจากการผลักดันสินค้าโอท็อปโดยรัฐเข้ามาให้ความช่วยเหลือทุกด้านเป็นการกระจายรายได้ตามความต้องการของชุมชนโดยใช้ชุมชนเป็นตัวตั้งเพื่อร่วมกันสร้างสรรค์ชุมชนท่องเที่ยวระดับหมู่บ้านหรือ “แอ่งเล็ก” ที่มีอัตลักษณ์และช่วยกันยกระดับสินค้าโดยนำนวัตกรรมมาผสมผสานกับวิถีของชุมชนอย่างน้อย 1 หมู่บ้าน ต่อสินค้า 10 ผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะทำให้ชุมชนมีรายได้และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง (ข่าวสด. 2561)

เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวมีคุณภาพให้เติบโตอย่างยั่งยืนบนความสมดุลของเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมให้เป็นทั้งแหล่งสร้างรายได้ แหล่งกระจายรายได้ แหล่งสร้างงาน และเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับคนในชุมชนบนอัตลักษณ์ของความเป็น “อารยธรรมอีสานใต้” ตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) ได้กำหนดไว้ นับเป็นอีกก้าวหนึ่งของการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ทั้งนี้เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ ซึ่งประกอบด้วย จังหวัด นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ศรีสะเกษ อุบลราชธานี และ จังหวัดยโสธรในอนาคตจะกลายเป็นพื้นที่หลักด้านการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคแถบนี้ เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม แหล่งโบราณคดี แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ การพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพของการท่องเที่ยวจึงเป็นประเด็นที่ต้องเร่งดำเนินการ โดยเฉพาะการพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยวหรือกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สะท้อนความเป็นอารยธรรมอีสานใต้ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2558) ทั้งนี้จังหวัดยโสธรเป็นจังหวัดที่ 71 ของประเทศไทยจัดตั้งโดยคณะปฏิวัติของจอมพล ถนอม กิตติขจร ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 70 ลงวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2515 ที่ถือว่าเป็นดินแดนอันอุดมสมบูรณ์เขตอีสานใต้ที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำชี ซึ่งได้ชื่อว่า “เมืองบั้งไฟ” คนยโสธรจะเรียกตัวเองว่าเป็น “คนเมืองยศ” หรือยโสธรนั้น เป็นดินแดนที่มีอดีตอันล้ำค่าและยาวนานหลายร้อยปี (สำนักงานจังหวัดยโสธร. 2558) ผลจากการศึกษาแผนพัฒนาจังหวัดยโสธร 4 ปี (ปีพ.ศ. 2561-2564) พบว่า จังหวัดยโสธรเป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้เล็งเห็นสู่ทางในการสร้างรายได้จากภาคการท่องเที่ยวและบริการ เพราะเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่

หลากหลายทั้งในเชิงประวัติศาสตร์โบราณสถาน/โบราณวัตถุ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี และศาสนา และมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชมมากที่สุด คืองานประเพณีบุญบั้งไฟของจังหวัดยโสธร โดยในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศเดินทางมาท่องเที่ยวงานประเพณีบุญบั้งไฟเป็นจำนวนมาก เฉลี่ยปีละประมาณ 480,000 คน มีรายได้จากการท่องเที่ยวประมาณ 294 ล้านบาทต่อปี จังหวัดยโสธร ยังมีงานประเพณีที่ปฏิบัติสืบเนื่องกันมายาวนาน เช่น ประเพณีการแห่มาลัยข้าวตอก งานประเพณีจุดไฟตูมกาออกพรรษา ซึ่งจะช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดยโสธรมากขึ้น ส่งผลให้ประชาชนมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าของฝากของที่ระลึก (ผลิตภัณฑ์ OTOP) (สำนักงานจังหวัดยโสธร กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด. 2561) อีกทั้งจากการศึกษาแผนพัฒนาจังหวัดยโสธร 4 ปี พบว่ามีการจัดทำแผนการตลาดการท่องเที่ยวและโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี แต่ยังคงขาดความสมบูรณ์จึงสนใจว่าจะทำอย่างไรให้ “ยโสธร” สามารถพัฒนาให้การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ตามแผนการตลาดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการของจังหวัดยโสธรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดยโสธร
2. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวและซื้อสินค้า OTOP (One Tambon One Product หรือหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์) ของจังหวัดยโสธร
3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดยโสธร
4. เพื่อสร้างแผนการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวแบบบูรณาการของจังหวัดยโสธร

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงผสม (Mixed Methods Research) DESOF ผู้มีส่วนได้เสียที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดยโสธร ดังนั้น นักท่องเที่ยว

ภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาครัฐ และภาควิชาการ รวม 480 คน และสัมภาษณ์ผู้แทนจากภาครัฐ ผู้แทนจากภาคเอกชน นักวิชาการ ประชาชนในพื้นที่ศึกษา ผู้นำชุมชน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selected) และนักท่องเที่ยวโดยการเลือกแบบบังเอิญ (Accidental sampling) รวมทั้งสิ้น 45 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

1. การศึกษาข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยศึกษาและวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนพัฒนาจังหวัด ยโสธร 4 ปี (ปีพ.ศ. 2561-2564) และยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์จังหวัดยโสธร พ.ศ. 2561-2564 การศึกษาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และทางวัฒนธรรม ประเพณีและศาสนา แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีชื่อเสียงและมีคุณภาพ เพื่อให้ทราบสภาพและข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวและซื้อสินค้า OTOP (One Tambon One Product หรือหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์) ของจังหวัดยโสธรและสถานการณ์การท่องเที่ยว ได้แก่ 1) ข้อมูลสภาพทั่วไปของจังหวัดยโสธร 2) ความเป็นมา 3) ลักษณะทางกายภาพ 4) ข้อมูลการปกครอง/ประชากร 5) ข้อมูลเศรษฐกิจ 6) ลักษณะทางสังคม 7) โครงสร้างพื้นฐาน 8) ข้อมูลเชิงสถิติที่สำคัญเชิงพื้นที่ 9) การปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์จังหวัดยโสธร 10) การส่งเสริมการท่องเที่ยว ภูมิปัญญาท้องถิ่น และประเพณีวัฒนธรรมวิถีอีสาน 11) แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดยโสธร

2. การศึกษาข้อมูลจากการวิจัยภาคสนาม (Field research) โดยแบบสอบถาม (Questionnaires)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) สัมภาษณ์เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวและซื้อสินค้า OTOP (One Tambon One Product หรือหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์) ของจังหวัดยโสธร

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ ใช้วิธีการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ ส่วนที่เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบ

มาตรวัดลิเคิร์ต (Likert Scale) ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสังเกต (Observation)

ผลการวิจัย

1. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล สามารถนำแผนนี้ไปบูรณาการกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดยโสธร เพื่อวางแผนงบประมาณพัฒนาได้อย่างครอบคลุมเหมาะสม

2. ผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวในจังหวัดยโสธร สามารถนำผลที่ได้มาวางแผนในการพัฒนารูปแบบสินค้าให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม

3. ชุมชนได้รับรู้ถึงบริบทพื้นที่ของตนเอง และสามารถนำแผนนี้ไปใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม

4. บุคคล กลุ่มคน ชุมชน หรือองค์กรภาครัฐและเอกชน ที่มีส่วนร่วมในการนำเสนอสินค้าและบริการท่องเที่ยว เช่น ผู้ให้บริการที่พัก ผู้ให้บริการอาหาร ผู้นำเที่ยว (บริษัทนำเที่ยว) ผู้ให้บริการขนส่ง ร้านค้าต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดยโสธร รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs) มูลนิธิและสมาคมการท่องเที่ยว ซึ่งมีบทบาทในการดูแลผลประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยวหรือออกกฎกติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมในพื้นที่ที่สามารถนำแผนการตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดยโสธรไปใช้ในการร่วมกันพัฒนาพื้นที่ของตนเองอย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

สรุปผลสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างแผนการตลาดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการของจังหวัดยโสธร โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแผนการตลาดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการของจังหวัดยโสธร ดังนั้น จากผลการศึกษาสภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดยโสธร พบว่า ยโสธรเป็นจังหวัดที่มีแหล่ง

ท่องเที่ยวที่หลากหลาย อาทิเช่น วิมานพญาแถน พระธาตุตาดทองหรือธาตุกองข้าวน้อย วัดมหาธาตุ เมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า หมู่บ้านท่าหมอนขิดบ้านศรีฐานฯลฯ ส่วนของฝากของที่ระลึกที่มีชื่อเสียงที่มุ่งเน้นผลิตภัณฑ์ (OTOP) ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว อาทิ ผลิตภัณฑ์จากข้าวหอมมะลิ หมอนขิด ผ้าไหม ปลาสาม ลอดช่อง และข้าวเม่าสูตรโบราณของจังหวัด นอกจากนี้ยังมีงานประเพณีบุญบั้งไฟโยธธาที่มีชื่อเสียงติดอันดับ 1 ใน 5 ของงานประเพณีโลกที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาเที่ยวชมจำนวนมากผู้วิจัยจึงเสนอ กลยุทธ์ตามแผนการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวแบบบูรณาการของจังหวัดโยธธาและเพื่อสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวและซื้อสินค้า OTOP ซึ่งประกอบด้วย กลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยว กลยุทธ์ราคาและกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ มีรายละเอียด ดังนี้

กลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยว

1. แหล่งท่องเที่ยว

1.1 วิมานพญาแถน กล่าวคืออาคารพญาคันคากและอาคารพญานาค Land Mark แห่งใหม่ของจังหวัด ช่วงนี้เป็นกระแสแรง คางคกสูงใหญ่ประมาณตึก 5 ชั้น (ประมาณ 19 เมตร) ปรากฏขึ้นริมลำห้วยกลางเมืองโยธธา กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่น่าสนใจ คนทั้งไทยและต่างชาติฮือฮาไปทั่วกันอย่างคึกคัก สร้างขึ้นคู่กันกับพญานาคขนาดใหญ่ใกล้เคียงกันนั้นแหละที่เรียกกันว่า บริเวณ วิมานพญาแถน เป็นอาคาร พญานาค พญาแถน และพญาคันคาก (คางคก) ที่กำลังอยู่ระหว่างการตกแต่งใกล้จะแล้วเสร็จเต็มที่ ทางจังหวัดโยธธาสร้างขึ้นเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ มีประโยชน์หลายด้านด้วยกัน ได้แก่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชิงนิเวศ เป็นพิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง เป็นแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตและจารีตประเพณีของชาวอีสาน โดยเฉพาะเรื่องราวของการกำเนิดบั้งไฟ ประเพณีที่โด่งดังไปทั่วโลก จนใครๆ ในหลายประเทศเดินทางมาชมด้วยตัวเองอย่างคับคั่งทุกปี

1.2 พระธาตุตาดทองหรือธาตุกองข้าวน้อย ธาตุกองข้าวน้อย หรือที่นิยมเรียกกันว่า พระธาตุกองข้าวน้อย ตั้งอยู่ในกลางทุ่งนาของบ้านตาดทอง ตำบลตาดทอง อำเภอเมืองโยธธา จังหวัดโยธธา ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 9 กิโลเมตร ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 23 (สายโยธธา - อุบลราชธานี) กิโลเมตรที่

194 เลี้ยวซ้ายไปอีก 1 กิโลเมตร (<https://th.wikipedia.org/wiki/ธาตุกองข้าวน้อย>) ธาตุกองข้าวน้อยเป็นเจดีย์ก่ออิฐถือปูน รูปทรงแปลกไปจากเจดีย์โดยทั่วไป คือมีลักษณะเป็นกองข้าว องค์ธาตุเป็นเจดีย์เหลี่ยมย่อมุมไม้สาม ฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส กว้างด้านละ 2 เมตร ก่อสูงขึ้นไปประมาณ 1 เมตร ช่วงกลางขององค์ธาตุมีลวดลายทำเป็นซุ้มประตูทั้งสี่ด้าน ถัดจากช่วงนี้ไปเป็นส่วนยอดของเจดีย์ที่ค่อยๆ สอดเข้าหากัน ส่วนยอดรอบนอกของธาตุกองข้าวมีกำแพงอิฐล้อมรอบขนาด 5x5 เมตร นอกจากนี้บริเวณด้านหลังองค์ธาตุมีพระพุทธรูปอยู่องค์หนึ่งก่อด้วยอิฐ นับถือว่าศักดิ์สิทธิ์มาก และในเดือนห้า (เมษายน) จะมีการประเพณีสงกรานต์และปิดทอง เชื่อกันว่าถ้าไม่ทำเช่นนั้นฝนจะแล้งในปีนั้น

1.3 วัดมหาธาตุ วัดมหาธาตุ และพระธาตุพระอานนท์ วัดมหาธาตุ เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ ตั้งอยู่ภายในเขตเทศบาลเมืองโยธธา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดโยธธา ถือเป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองโยธมาตั้งแต่แรกสร้างเมือง (บ้านท่าสิงห์เดิม) ในปี พ.ศ. 2340 โบราณสถานที่สำคัญในภายวัดยังมี พระธาตุอานนท์หรือพระธาตุโยธธา, พระอุโบสถ และหอไตรกลางน้ำ สำหรับพระธาตุอานนท์ หรือพระธาตุโยธธา เป็นพระธาตุรุ่นเก่าที่สำคัญองค์หนึ่งในภาคอีสาน ประดิษฐานอยู่ด้านหน้าพระอุโบสถของวัด มีบันทึกเกี่ยวกับประวัติการตั้งเมืองและประวัติของวัดมหาธาตุ ฉบับหนึ่งว่า ถูกสร้างขึ้นในราวปี พ.ศ. 2321 โดยท้าวหน้า ท้าวคำสิงห์ ท้าวคำผา ซึ่งเดิมเป็นเสนาบดีเก่าของกรุงศรีสัตนาคนหุต (คือกรุงเวียงจันทน์ ประเทศลาวในปัจจุบัน โดยได้อพยพผู้คนภายใต้การนำของ พระวอพระตา ในราวปี พ.ศ.2313-2319 มาตั้งถิ่นฐาน ณ ที่นี้) ด้วยศัลปะล้านช้าง ที่ได้รับอิทธิพลจากศัลปะลาวและนิยมสร้างขึ้นเมื่อปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาถึงต้นสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ กล่าวคือ เป็นพระธาตุทรงสี่เหลี่ยมลักษณะฐานเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ยาวด้านละ 81 เมตร ก่ออิฐถือปูน เอาจานคอดเป็นรูปบัวคว่ำบัวหงาย เหนือขึ้นไปเป็นเรือนธาตุ มีซุ้ม 4 ทิศประดิษฐานพระพุทธรูปปางประทับยืน ส่วนยอดของพระธาตุแหลมสูงคล้ายพระธาตุพนม มียอดปลีเล็กแซมทั้ง 4 ด้าน ยอดกลางทรงสี่เหลี่ยมสอบ มี 2 ชั้น รูปแบบการก่อสร้างคล้ายกับพระธาตุกองข้าวน้อย ซึ่งเป็นลักษณะของพระธาตุโบราณที่พบได้ทั่วไปในภาคอีสานของไทย และในประเทศลาว

ภายในเป็นที่ประดิษฐาน พระอิฐธาตุของพระอานนท์ พระมหาเถระผู้คอยดูแลอุปฐากพระพุทธเจ้าเมื่อครั้ง พุทธกาล ทั้งนี้ ทางวัดมหาธาตุจะจัดให้มีงานสมโภช พระธาตุอานนท์หรือพระธาตุยโสธร ขึ้นเป็นประจำทุกปี ในเดือนมีนาคม

1.4 เมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า ในอดีตยโสธรมีความเป็นมาตั้งแต่ยุคทวารวดี โดยมีบันทึกในพงศาวดารกล่าวว่า พระเจ้าราชวงศ์ (พระวอ) เสนาบดีเก่าแห่งเมืองเวียงจันทน์ ท้าวหน้า ท้าวคำผง ท้าวทิตพรหม และท้าวหม่อม พร้อมด้วยไพร่พลอพยพไปอาศัยกับเจ้านครจำปาศักดิ์ เมื่อมาถึงดงผีสิงห์ เห็นทำเลที่ตั้งเหมาะสมแก่การตั้งถิ่นฐานจึงสร้างเมืองขึ้นที่บ้านสิงห์ท่า (เมืองสิงห์ท่า) และยกฐานะเป็นเมืองยโสธรในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ยโสธรถูกรวมเข้ากับกองหัวเมืองลาวฝ่ายตะวันออกเฉียงเหนือ มีเมืองอุบลราชธานีเป็นเมืองเอกเรียกว่ามณฑลลาวกาว ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2456 ยโสธรกลายเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดอุบลราชธานี และในปี พ.ศ. 2515 จึงได้ยกฐานะขึ้นเป็นจังหวัดลำดับที่ 71 ของประเทศไทย “บ้านสิงห์ท่า” เป็นย่านการค้าตั้งแต่สมัยโบราณและได้เจริญขึ้นเมื่อสมัยฝรั่งเศสเข้ามามีอิทธิพลมากในภูมิภาคนี้ในช่วงนั้นเองผู้ที่มีฐานะดี มีการนำเข้าช้างเผือกจากเวียดนามจำนวนมากเข้ามาสร้างบ้านเรือนทำให้บ้านเรือนมีรูปแบบศิลปกรรมแบบจีนผสมยุโรปที่งดงาม ปัจจุบันยังคงเหลือให้เห็นบนสองข้างทาง ถนนศรีสุนทร นครชุม อุทัยรามฤทธิ์ และ วิทย์ธำรง บางแห่งยังคงความสมบูรณ์อยู่มาก บอกถึงบรรยากาศของความในอดีต ขณะที่อีกหลายแห่งถูกปล่อยให้รกร้างขาดคนอาศัย สร้างเสน่ห์ให้บ้านสิงห์ท่าสวยงามมาจนทุกวันนี้ จากความเป็นมาของเมืองนี้ ปัจจุบันยังคงเห็นรูปรอยความเจริญได้ที่ชุมชนบ้านสิงห์ท่า ชาวบ้านในชุมชนล้วนถ้อยทีถ้อยอาศัย อยู่อย่างเรียบง่ายและสงบ มีตึกแถวโบราณ งดงามด้วยสถาปัตยกรรมแบบชิโนโปรตุกีส ยุคสมัยเดียวกับที่จังหวัดภูเก็ต ถนนรอบบริเวณย่านสิงห์ท่าเป็นทางลัดเลาะเชื่อมต่อกันระหว่างชุมชน ตลาดโรงเรียนรวมถึงวัด ซึ่งเป็นศูนย์รวมใจของชาวพุทธทั้งหลาย ยังมีศาลเจ้าพ่อหลักเมือง สร้างด้วยสถาปัตยกรรมจีนดูตระการตา ในย่านนี้เป็นแหล่งทำปลาต้มและลอดช่องยโสธรของฝากชื่อดังที่ไม่ควรพลาดชิมอีกด้วย

1.5 หมู่บ้านทำหมอนขิดบ้านศรีฐาน หมู่บ้านทำหมอนขิดบ้านศรีฐาน เป็นหนึ่งสถานที่ท่องเที่ยวห้ามพลาดเมื่อไปเที่ยวจังหวัดยโสธร ที่นี่ยังคงรักษา ชาวบ้านทุกครัวเรือนจะทอผ้าและทำหมอนขิดซึ่งหมอนขิดนั้นถือเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP ที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ และได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ใครที่อยากจะมาเห็นวิธีการทำ กว่าจะเป้นหมอนขิดสวยๆ และอยากจะมาซื้อถึงแหล่งจึงต้องแวะมาที่นี่ การทำหมอนขิดเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีมายาวนาน สาเหตุที่เรียกหมอนขิดนั้น มาจากการที่หมอนทำมาจากผ้าขิด ผ้าทอพื้นเมืองของภาคอีสานนั่นเอง ผ้าขิดมีลวดลายหลากหลายและสีสันสวยงาม ถูกนำมาประยุกต์ทำเป็นหมอนขิด ถ่ายทอดภูมิปัญญากันจากรุ่นสู่รุ่น

1.6 วัดอัครเทวมิกคาแอล (โบสถ์ไม้) บ้านซ่งแย้ โบสถ์คริสต์บ้านซ่งแย้ จังหวัดยโสธร พลับแห่งศรัทธาอันแรงกล้าของคริสต์ชน ที่ได้ลงแรงร่วมกันสร้างโบสถ์ไม้ขนาดใหญ่ด้วยเสาไม้ถึง 336 ต้น และแป้นไม้มุ่งหลังหัว 8 หมื่นแผ่น เป็นศาสนาสถานที่สามารถบรรจุคนได้มากกว่า 500 คน โบสถ์แห่งนี้ถือเป็นโบสถ์คริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ที่สร้างขึ้นด้วยไม้ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย โดยตัวโบสถ์เป็นอาคารทรงหน้าจั่วแบบไทยประดับด้วยไม้กางเขนเบื้องบน เรียบง่าย แต่ดูสง่างามสำหรับประวัติความเป็นมาของวัดซ่งแย้ หรือที่มีชื่ออย่างเป็นทางการว่า วัดอัครเทวมิกคาแอล? นั้น มีผู้เข้าสืบกันมาว่าในปี พ.ศ. 2451 ได้มีชาวบ้าน 5 ครอบครัวอพยพมาจากหมู่บ้านต่างๆ เข้ามาอาศัยในพื้นที่นี้เนื่องจากถูกคนในหมู่บ้านเดิมขับไล่เพราะกล่าวหาว่าเป็นผีปอบทั้งหมดได้เดินทางไปหาบาทหลวงเดชาแนล และบาทหลวงออมโบรซิโอที่บ้านแซง เพื่อขอให้ไปช่วยขับไล่ผีปอบที่สิงอยู่กับตนและครอบครัวออกไป ซึ่งบาทหลวงทั้ง 2 ท่านก็ยอมเดินทางเข้าป่าลึกเพื่อไปทำพิธี ตามคำขอร้องจนทุกคนต่างรู้สึกที่ดีขึ้น และได้หันมานับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกในเวลาต่อมา และในปี พ.ศ. 2452 โบสถ์หลังแรกที่ชาวบ้านสร้างขึ้นเป็นเพียงกระต๊อบขัดแตะหลังเล็ก ๆ เพื่อใช้ประกอบพิธีการทางศาสนา โดยมีบาทหลวงเดชาแนลเป็นอธิการโบสถ์คนแรก ต่อมาในภายหลังนั้นมีการสร้างอาคารโบสถ์ขึ้นใหม่หลายครั้ง ก่อนที่จะมีการร่วมใจกันสร้างโบสถ์ไม้หลังปัจจุบันนี้ขึ้นซึ่งถือเป็นโบสถ์หลังที่ 4 ของวัดแห่งนี้ในปี พ.ศ. 2490 โดยไม้ที่ใช้ในการก่อสร้าง

นั้นก็ได้มาจากการบริจาคจากศรัทธาของชาวบ้าน ในครั้งนั้นว่ากันว่าปริมาณไม้ที่ได้รับจากการรวบรวมนั้นมีมากจนสามารถเหลือนำไปสร้างโรงเรียนช่งแย้พิทยาศึกษาได้อีกหนึ่งหลังทีเดียว

2. รายการนำเที่ยวจังหวัดยโสธร

2.1 เทศกาลงานประเพณีบุญบั้งไฟ จังหวัดยโสธร (Yasothorn's Thai Rocket Festival) การจัดงานประเพณีบุญบั้งไฟ จังหวัดยโสธร จะมีขึ้นในสัปดาห์ที่ 2 ของเดือนพฤษภาคมของทุกปีจะได้พบกับกิจกรรมต่างๆ มากมาย เช่น ชมขบวนแห่บั้งไฟสวยงาม (บั้งไฟเอ้), ชมการประกวดแห่กาพย์เซิ้งบั้งไฟ, การสาธิตและร่วมการแกะลายบั้งไฟ, การแสดงรถบั้งไฟโบราณ, การประกวดธิดาบั้งไฟโก้, การประกวดเวทีกองเชียร์บั้งไฟ, การแสดงแสงสีเสียงผสมตำนานพญาคันคาก (ตำนานบุญบั้งไฟยโสธร), ชมการเตรียมและฝึกซ้อมการรำของขบวนบั้งไฟของคุ้มวัดต่างๆ การจุดบั้งไฟปฐมฤกษ์และบั้งไฟเสี่ยงทาย, การจุดโชรับั้งไฟแฟนซี (บั้งไฟติดร่มมีควันสี), การแข่งขันบั้งไฟติดร่มแฟนซี และบั้งไฟขึ้นสูง นอกจากนี้ยังมีการจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ของดียโสธรสำหรับท่านที่สนใจร่วมเทศกาลงานประเพณีบุญบั้งไฟ จังหวัดยโสธร สามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่เทศบาลเมืองยโสธร หมายเลขโทรศัพท์ 045-720951-2

2.2 ทุ่งบัวแดง แหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ จังหวัดยโสธร สถานที่ท่องเที่ยวทุ่งบัวแดง ที่หนองน้ำสาธารณะหนองเลิง บ้านสำโรง หมู่ 7 ตำบลคูเมือง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแห่งใหม่ของจังหวัดยโสธร แบ่งจำนวนเป็น 4 จุด เพื่อเป็นจุดถ่ายภาพ และชมบัวแดง, จัดเรือท่องเที่ยวแบบหรือเรือหางยาวให้บริการนักท่องเที่ยว, กำหนดจุดบริการน้ำดื่มและนั่งพัก, นำรถอีแต๊กของชุมชนบริการนักท่องเที่ยวจากปากทางเข้าสู่ทุ่งบัวแดง เพื่ออำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวที่สนใจมาเที่ยวชมทุ่งบัวแดงของจังหวัดยโสธร เพื่อสัมผัสบรรยากาศมนต์เสน่ห์ทุ่งบัวแดงอย่างใกล้ชิด ระหว่างเวลา 07:00-11:00 น. ซึ่งดอกบัวแดงบานสะพรั่งรับแสงตะวันสวยงามมากและเป็นดอกไม้สัญลักษณ์จังหวัดยโสธรโดยหลังเที่ยงวันธรรมชาติดอกบัวแดงจะหุบทุ่งบัวแดง เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติในหนองน้ำสาธารณะ "หนองเลิง" บ้านสำโรง ม. 7 อ.มหาชนะชัย จ.ยโสธร ห่างจาก อ.มหาชนะชัย 10

กม. นอกจากนั้นยังเป็นแหล่งอาหารปลาของประชาชนในแถบนี้ ซึ่งพบอุปสรรคหาปลาแบบโบราณ ภายใต้ชื่อว่า "จันตักปลา" ประชาชนยังคงหาปลาแบบโบราณเป็นวิถีชีวิตของชาวโยธวาทิตที่หาชมได้ยากยิ่งนักในปัจจุบัน

2.3 เส้นทางปั่นจักรยานการปั่นชมเมืองเกษตรอินทรีย์ ที่จังหวัดยโสธร ระยะทาง 32 กม. จุดเริ่มต้นที่ลานวิมานพญาแถน พิพิธภัณฑ์พญาคันคาก ริมอ่างเก็บน้ำลำทวนอำเภอมือเมืองยโสธร จังหวัดฯ รมรงค์ให้ประชาชนออกกำลังกาย การออกสตาร์ทอาคารพญาคันคากไปตามเส้นทางผ่านจุดท่องเที่ยวสำคัญ ตั้งแต่หอนาฬิกา ศาลหลักเมือง ผ่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่าที่เป็นโซนบ้านเก่าประตูไม้แบบโบราณที่จังหวัดอุบลราชธานีเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญอีกแห่งหนึ่ง อนุสาวรีย์พระสุนทรราชวงศา พิพิธภัณฑ์หลวงพ่อหลวงตาพวง สวนสาธารณะพญาแถน แล้วมุ่งออกไปยังธาตุก่องข้าวน้อย วกกลับมาผ่านศาลากลาง และมุ่งกลับอาคารพญาคันคาก ระยะทางรวม 32 กิโลเมตร

กลยุทธ์ราคา

การกำหนดราคาของสินค้าของการท่องเที่ยว นั้นค่อนข้างลำบาก เนื่องจากสภาวะความต้องการของตลาด (Demand) และจำนวนของสินค้าที่มีอยู่ในตลาด (Supply) อีกทั้งยังมีปัจจัยอื่นที่เป็นตัวกำหนดราคาดังต่อไปนี้

1. ฤดูกาล (Seasonal) ความปรกติราคาสินค้าจะขึ้นอยู่กับฤดูกาลท่องเที่ยว ซึ่งในสินค้าชนิดเดียวกันอาจมีราคาที่แตกต่างกันมากกว่าเท่าตัวในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว

2. มาตรฐานการบริการ (Service Standard) ที่ต่างกันจะเป็นตัวกำหนดราคาสินค้าซึ่งผู้ซื้อสินค้าจะต้องยอมรับในมาตรฐานดังกล่าว

ในแหล่งท่องเที่ยวถือว่าเป็นผลิตภัณฑ์บริการ การใช้กลยุทธ์ราคาจึงไม่มีการกำหนดราคาบริการที่หวังกำไรทางการค้า นอกจากเป็นค่าธรรมเนียมในการเข้าชม หรือเงินที่นักท่องเที่ยวบริจาคตามจิตศรัทธา แต่ส่วนใหญ่จะเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อหาสินค้าในสถานที่ท่องเที่ยวหรือบริการความสะดวกสบาย ความสะดวกในการเข้าถึง

การกำหนดตลาดเป้าหมายเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้การดำเนินการด้านการตลาด เป็นไปอย่างเหมาะสม ตรงตามตลาดเป้าหมายที่วางไว้ ทำให้ไม่

สิ้นเปลืองงบประมาณ หน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวจำเป็นต้องกำหนดนโยบายด้านการตลาดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตลาดเป้าหมายว่าต้องการเป้าหมายกลุ่มตลาดใดเพื่อให้เหมาะสม เช่น เป้าหมายเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วไป การจัดการด้านการตลาดก็จะมุ่งเป้าไปที่กลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วไป เป็นต้น

โดยแผนฯ ได้กำหนดเป้าหมายคือ กลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วไป (Tourist Group) หลังจากที่ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายไว้ชัดเจนแล้วหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดยโสธร จะต้องดำเนินการด้านการตลาดเพื่อให้สามารถเข้าถึงตลาดเป้าหมายโดย การนำกลยุทธ์ทางการตลาดหรือ Marketing Mix มาใช้ในที่นี้ คือราคา (Price) การกำหนดราคาต้องจูงใจ และสามารถสนองตอบความต้องการของคนหลายกลุ่ม ราคาต้องไม่สูงหรือต่ำกว่าคู่แข่งจนเกินไป สามารถแข่งขันกับคู่แข่งระดับเดียวกัน ในตลาดได้

กลยุทธ์การตลาดออนไลน์

กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ดำเนินการด้วยการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์และสื่อออนไลน์ เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีและเว็บรูปแบบใหม่นั้นเอง ผู้ใช้สามารถใช้เผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคล/ความเป็นตัวตน เขียนเล่าเรื่องราวต่างๆ ผ่าน Blog หรือแสดงรูปภาพเพื่อให้เพื่อนๆ ได้รับข้อมูลที่เป็นปัจจุบันของตน รวมถึงเปิดโอกาสให้รู้จักกันผ่านเพื่อนของเพื่อน ซึ่งก็คือการใช้ Networking ของเพื่อนทำความรู้จักกับบุคคลอื่นนั่นเอง นอกจากนั้นผู้ใช้อย่างยังสามารถส่งข้อความถึงกันได้ในเวลาเดียวกัน ผู้ใช้และเพื่อนๆ จึงมีช่องทางติดต่อกันเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ผู้ใช้อย่างยังสามารถกำหนดสิทธิ์เฉพาะบุคคลที่อยู่ในสังคมเสมือนของตน

เว็บไซต์และสื่อออนไลน์ที่ได้กล่าวมาข้างต้นสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาแผนการตลาดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการของจังหวัดยโสธร เพราะสามารถนำเสนอรูปแบบการดำเนินชีวิต การรับรู้ข้อมูลการท่องเที่ยวจากสื่อออนไลน์ ความน่าเชื่อถือและการตัดสินใจการท่องเที่ยวต่างประเทศ เนื่องจากปัจจุบันนักท่องเที่ยวเล็งเห็นถึงความสำคัญของการสื่อสารเนื้อหาทางออนไลน์เพื่อความสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการสื่อสาร โดยการสื่อสารผ่านช่องทางนี้นับว่ามีความหลากหลายและเข้าถึงได้ง่ายมีความสะดวก

รวดเร็ว อีกทั้งยัง ประหยัดเงิน และเวลาในการติดต่อสื่อสาร

สรุป การพัฒนาแผนการตลาดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ โดยเฉพาะการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น วัฒนธรรมเกษตร พระธาตุตาดทองหรือธาตุกองข้าวน้อย วัดมหาธาตุ เมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า หมู่บ้านทำหมอนขิดบ้านศรีฐาน ฯลฯ ของฝากของที่ระลึกผลิตภัณฑ์ (OTOP) ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว อาทิ ผลิตภัณฑ์จากข้าวหอมมะลิ หมอนขิด ผ้าไหม ปลาสดช่อง และข้าวเม่าสูตรโบราณของจังหวัด รวมทั้งงานประเพณีที่สำคัญและมีชื่อเสียงสามารถทำการตลาดในสื่อออนไลน์ เช่น โฆษณา Facebook, โฆษณา Google, โฆษณา YouTube, โฆษณา Instagram ฯลฯ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้สินค้าและบริการเป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้น โดยใช้วิธีต่าง ๆ ในการโฆษณาเว็บไซต์หรือโฆษณาขายสินค้าที่จะนำสินค้าและบริการไปเผยแพร่ตามสื่อออนไลน์ เพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และเกิดความสนใจ จนกระทั่งเข้ามาใช้สินค้าและบริการในที่สุด

สรุปผลการวิจัย

จากภาพรวมทั้งหมดข้างต้นจึงมีคำถามว่าจะทำอย่างไรให้ “ยโสธร” สามารถพัฒนาให้เป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ ตามแนวทางในการพัฒนาตามแผนการตลาดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการของจังหวัดยโสธรที่จะพัฒนาขึ้นนี้ ด้วยการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวและซื้อสินค้า OTOP (One Tambon One Product หรือหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์) ของจังหวัดยโสธร ซึ่งสินค้า OTOP นี้ควรมีความปลอดภัยช่องทางในการซื้อหาที่หลากหลายและเข้าถึงง่าย มีโปรโมชั่น ลดแลกแจกแถม ราคาต้องมีความเหมาะสมและคุณภาพของสินค้า จึงได้ใช้กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด การประชาสัมพันธ์ผ่านกลุ่มต่างๆ การสร้างเพจเพื่อรองรับเว็บไซต์เนื่องจากเพจเป็นช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลได้ได้ง่าย สร้างการตลาดเชิงกิจกรรม (Event Marketing) กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์และราคา ออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีความสวยงาม ทันสมัย และสะดวกสบายต่อการใช้งานหรือบริโภค กลยุทธ์ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายและปรับปรุงระบบสารสนเทศ เว็บไซต์กลยุทธ์ด้านผู้นำ สร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานให้พนักงานอันนำไปสู่การ

ให้บริการที่มีคุณภาพอีกทั้งต้องพิจารณาความเป็นได้ของการลงทุนเพื่อต่อยอดธุรกิจจะต้องมีความคุ้มค่าในการลงทุนและเพื่อเป็นการแสวงหาแนวทางการทำงานและการปรับปรุงกลไกการขับเคลื่อนตามแผนฯ ไปสู่การปฏิบัติอย่างบูรณาการอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพื่อให้แผนฯ ดังกล่าวเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนตามนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาล รวมทั้งให้มีความสอดคล้องกับช่วงรอยต่อของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 ควรมีองค์ประกอบของกลยุทธ์ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวตามแนวคิดของนักวิชาการทางการท่องเที่ยว อาทิ โมฮัมหมัด และคณะ (Mohammed et al. 2001); ینگนูช ศรีธนาอนันต์ (2550); ฉันทิช วรรณถนอม (2554); บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2555) และ ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2557) ที่แสดงความเห็นสอดคล้องถึงองค์ประกอบของกลยุทธ์ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวต้องประกอบไปด้วยส่วนประสมย่อยที่สำคัญดังนี้ 1) การโฆษณา (Advertising) คือ รูปแบบความคิด วิธีการนำเสนอสินค้าและบริการการท่องเที่ยวโดยผ่านสื่อต่างๆ โดยมีใช้ตัวบุคคล เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับกลุ่มผู้บริโภคหรือนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย เกิดแรงจูงใจไปกระตุ้นให้เกิดความต้องการซื้อหรือเพื่อการใช้สินค้าและบริการของธุรกิจการท่องเที่ยวนั้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต อีกทั้งยังสามารถเข้าถึงและสร้างความน่าเชื่อถือให้กับกลุ่มผู้บริโภคหรือนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายได้อีกด้วย สอดคล้องกับเสรี วงษ์มณฑา (2535: 6) ที่ได้ให้ความหมายไว้ว่า การโฆษณา คือ กิจกรรมสื่อสารมวลชนที่เกิดขึ้น เพื่อจูงใจให้ผู้บริโภค มีพฤติกรรมอันเอื้ออำนวยต่อความเจริญของธุรกิจ การขายสินค้าหรือบริการ โดยอาศัยจากเหตุผล ซึ่งมีทั้งกลยุทธ์จริงและเหตุผลสมมติ ผ่านทางสื่อโฆษณาที่ต้องรักษาเวลาและเนื้อหา ที่มีการระบุบอกผู้โฆษณาอย่างชัดเจน 2) การประชาสัมพันธ์ (Public Relations) คือ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของธุรกิจไปยังผู้บริโภคหรือนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เกิดการรับรู้และการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์จะต้องมีการกระทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ต้องเป็นข้อมูลที่ชัดเจน ทันสมัย ทันเวลา และกระจายได้ทั่วถึง 3) การขายโดยบุคคล (Personal Selling) คือ การนำสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวขายตรงไปยังลูกค้าหรือผู้ที่คาดหวังจะเป็นลูกค้า เพื่อ

ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสินค้าและบริการ โดยต้องอาศัยพนักงานที่มีความสามารถ มีบุคลิกภาพที่จูงใจลูกค้า และส่งผลให้เกิดเกิดการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวและ 4) การส่งเสริมการขาย (Sale Promotion) คือ กิจกรรมหรือเครื่องมือที่สำคัญในการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดการซื้อสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวมากขึ้น และอาจจะเกิดการซื้อซ้ำ ซึ่งเป็นการเพิ่มยอดขายให้กับธุรกิจการท่องเที่ยวอีกด้วย เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- _____. (2560). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564). กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- ชาวสด. (2561). พช. เร่งขับเคลื่อน “ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี” ชูนวัตกรรมผสมผสานกับวิถีชีวิต. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2561, จาก https://www.khaosod.co.th/politics/news_10366
- 78
- ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2557). การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฉันทิช วรรณถนอม. (2554). การวางแผนและการจัดรายการนำเที่ยว. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- ینگนูช ศรีธนาอนันต์. (2550). เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการกลยุทธ์การตลาดในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 6. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2555). พฤติกรรมนักท่องเที่ยว. นนทบุรี: เฟิร์นข้าหลวง พรินตติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักงานจังหวัดยโสธร. (2558). ประวัติจังหวัดยโสธร ต้นไม้ประจำจังหวัดยโสธร. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2560, จาก <http://www.yasothon.go.th/web/provincial/provincial5.html>

สำนักงานจังหวัดยโสธร. (2561). แผนพัฒนาจังหวัด
ยโสธร 4 ปี (ปี 2561-2564). ยโสธร: สำนักงานฯ
กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนา
จังหวัด.

เสรี วงษ์มณฑา. (2535). การวิจัยสำหรับนักโฆษณา.
กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.

Mohammed, R. A., Fisher, R. J., Jaworski, J. B.; &
Cahill, M. A. (2001). **Internet Marketing:
Building Advantage in a Networked
Economy**. New York: McGraw-Hill/ Irwin.

ทัศนะของเจ้าหน้าที่ธนาคารเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตบัตรเครดิต

Perspective of Banking Officers to the Problem and Obstacles about Economic Crime of Credit Card Fraud

คมกฤษณ์ เพ็ญขจร¹ และ ภริตา ชัยรัตน์²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาถึงทัศนะของเจ้าหน้าที่ธนาคารต่อปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านบัตรเครดิต 2) เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของเจ้าหน้าที่ธนาคารต่อปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านบัตรเครดิตจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยกลุ่มตัวอย่างคือ เจ้าหน้าที่ธนาคารพาณิชย์เอกชน และธนาคารพาณิชย์ของรัฐ จำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า ทัศนะของเจ้าหน้าที่ธนาคารต่อปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านบัตรเครดิตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.133$, S.D. = 0.581) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ และประสบการณ์ทำงานทางด้านการควบคุมการทุจริตบัตรเครดิตแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านบัตรเครดิตไม่แตกต่างกัน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงสุด ความเกี่ยวข้องของตำแหน่งงาน อายุ กับอาชญากรรมบัตรเครดิต ประเภทของธนาคารแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านบัตรเครดิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ทัศนะของเจ้าหน้าที่ธนาคาร, อาชญากรรมเศรษฐกิจ, ด้านการทุจริตบัตรเครดิต

Abstract

The purposes of this research were 1) to survey problems and obstacles about credit card crime prevention based on commercial banking officers and government banking officers perspective and 2) to compare viewpoint of commercial and government banking officers regarding credit card fraud prevention based on personal factor. The sample was composed of 200 banking offices in the commercial bank and government banks. The research instrument used to collect the data was questionnaire and the statistics used to analyze the data were percentage, mean, Standard Deviation, t-test One-Way analyses of variance and Sheffe's test. The level of statistical significance was set at .05 level.

The results of the research found that 1) overall, the perspective of banking officer to the problem and obstacle about economic crime prevention to credit card was a high level ($\bar{X} = 4.133$, S.D. = 0.581). The hypothesis testing showed that samples with different gender and work duration had no different point of views regarding credit card fraud prevention, while the samples with different age, education level, position dealing with credit card fraud and type of bank had significantly different point of views regarding credit card fraud prevention, at the .05 level of significance.

* นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** อาจารย์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Keywords: Perspective of Banking Officers, Problem and Obstacle about Economic Crime, Credit Card Fraud

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หนึ่งในจำนวนอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่สร้างความเสียหายต่อวงการธุรกิจอย่างมากคือ “อาชญากรรมบัตรเครดิต” หรือ Credit Card Crime ซึ่งอาชญากรรมดังกล่าวเป็นการกระทำที่เกิดจากการใช้บัตรเครดิตที่ใช้ในชำระค่าสินค้าที่ทำให้ผู้ถือบัตรสามารถที่จะใช้บริการจากร้านค้าได้โดยไม่ต้องใช้เงินสด โดยที่ผู้ออกบัตรตกลงที่จะชำระเงินค่าสินค้าหรือบริการให้แก่ลูกค้าผู้ถือบัตรเครดิตนั้นๆ และผู้ถือบัตรก็มีหน้าที่ชำระเงินคืนให้แก่ผู้ออกบัตรเครดิตตามเงื่อนไขที่ได้มีการตกลงกันไว้ และในบางกรณีบัตรเครดิตดังกล่าวก็สามารถที่จะนำไปเบิกเงินสดได้ด้วยแต่ถึงแม้ว่าบัตรเครดิตจะมีประโยชน์ และสร้างความสะดวกให้กับธุรกิจการค้าต่างๆ และความสะดวกสบายกับผู้ใช้บริการบัตรเครดิต แต่ด้วยความสะดวกทำให้มีการก่ออาชญากรรมที่กระทำต่อบัตรเครดิต หรืออาศัยบัตรเครดิตเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชญากรรมในหลายรูปแบบ เช่น การขโมยบัตรเครดิตไปใช้หรือการปลอมแปลงบัตรเครดิต ปัญหาการฉ้อโกง แม้ว่า การก่ออาชญากรรมเศรษฐกิจด้านบัตรเครดิตจะไม่สะท้อนขวัญมากเหมือนกับคดีอาชญากรรมประเภทอื่น แต่ก็มีความเสียหายจำนวนมาก ซึ่งสามารถดูได้จากสถิติคดีอาชญากรรมบัตรเครดิต ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557-2559 (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2559) มีดังนี้

ปี พ.ศ. 2557: ความผิดเกี่ยวกับบัตรเครดิต และ ATM (ฉ้อโกง-ปลอมแปลง) เกิดขึ้น 213 คดี จับได้ 47 คดี ผู้ต้องหา 62 คน มูลค่าความเสียหายจากการกระทำผิด 16,308,503.46 บาท

ปี พ.ศ. 2558: ความผิดเกี่ยวกับบัตรเครดิต และ ATM (ปลอมแปลง) เกิดขึ้น 76 คดี จับได้ 57 คดี ผู้ต้องหา 82 คน มูลค่าความเสียหายจากการกระทำผิด 20,101,142.57 บาท

ปี พ.ศ. 2559: ความผิดเกี่ยวกับบัตรเครดิต และ ATM (ปลอมแปลง) เกิดขึ้น 37 คดี จับได้ 16 คดี ผู้ต้องหา 25 คน มูลค่าความเสียหายจากการกระทำผิด 15,009,132.59 บาท

สำหรับกรณีประเทศไทยหลักฐานที่ชี้ชัดถึงความล้มเหลวของกลไกการป้องกันและปราบปราม คือ การก่ออาชญากรรมในตลาดเงินและตลาดทุนไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2559 ของการบังคับใช้ พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 อาชญากรได้โจมตีตลาดการเงินสร้างความเสียหายให้กับเศรษฐกิจไทยถึง 110,000 ล้านบาท (มติชนออนไลน์. 2560) ยิ่งไปกว่านั้นอาชญากรยังสามารถใช้ช่องว่างทางกฎหมายประกอบธุรกิจในตลาดเงินตราต่างประเทศได้โดยไม่ได้รับอนุญาตพวกเขาได้รับผลตอบแทนสูงและเมื่อถูกจับก็ได้รับการลงโทษเพียงสถานเบา อีกตัวอย่างหนึ่งเกี่ยวกับความล่าช้าของกลไกการป้องกันและปราบปราม คือ การทุจริตบัตรเครดิตในขณะที่อาชญากรสามารถพัฒนาเทคนิคการฉ้อโกงบัตรเครดิตได้อย่างต่อเนื่องโดยเริ่มต้นจาก บัตรขโมยไปสู่บัตรปลอม บัตรแปลงข้อมูลจากบัตรจริง บัตรพลาสติกขาว การปลอมเอกสารในการสมัครเป็นผู้ถือบัตร ฯลฯ (วีระพงษ์ บุญญะภาส. 2546) และเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายกลับไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมทุกการทำความผิดเกี่ยวกับบัตรเครดิต (วุฒิพงศ์ เถาวัณณะ. 2544) ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาทัศนะของเจ้าหน้าที่ธนาคารต่อปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจด้านบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์ รวมถึงทัศนะด้านการป้องกันอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านบัตรเครดิตระหว่างเจ้าหน้าที่ธนาคารของภาครัฐและภาคเอกชน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

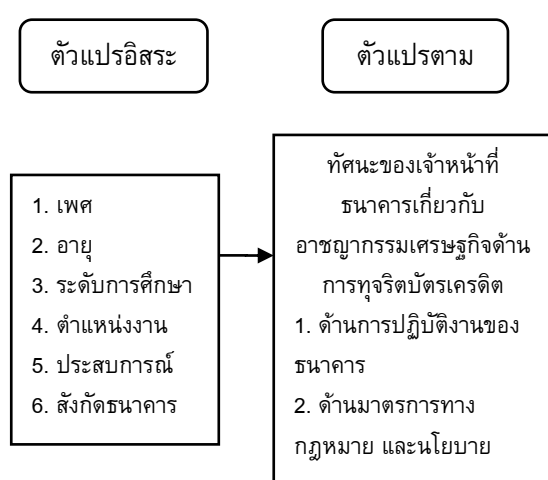
1. เพื่อศึกษาทัศนะของเจ้าหน้าที่ธนาคารต่อปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านบัตรเครดิต
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของเจ้าหน้าที่ธนาคารต่อปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านบัตรเครดิตจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาทัศนะของเจ้าหน้าที่ธนาคารต่อปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจด้านบัตรเครดิตของธนาคาร รวมถึง

ทัศนคติด้านการป้องกันอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านบัตรเครดิตระหว่างเจ้าหน้าที่ธนาคารของภาครัฐและภาคเอกชน โดยเลือกศึกษาเฉพาะเจ้าหน้าที่ธนาคารจำนวน 200 คน จากธนาคาร 4 แห่ง และดำเนินการศึกษาในระยะเวลา 3 เดือน ตั้งแต่เดือน มีนาคม - พฤษภาคม 2561 โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามในช่วง เมษายน - พฤษภาคม 2561 และช่วงเวลาวิเคราะห์ข้อมูลเดือนพฤษภาคม 2561

จากการตรวจเอกสารแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

สมมติฐานในการศึกษา

สมมติฐานที่ 1 เจ้าหน้าที่ธนาคารที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตจากบัตรเครดิตแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 เจ้าหน้าที่ธนาคารที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตจากบัตรเครดิตแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 เจ้าหน้าที่ธนาคารที่มีระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตจากบัตรเครดิตแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 เจ้าหน้าที่ธนาคารที่มีตำแหน่งงานเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมบัตรเครดิตแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตจากบัตรเครดิตแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 เจ้าหน้าที่ธนาคารที่มีประสบการณ์ด้านการควบคุมการทุจริตบัตรเครดิตแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตจากบัตรเครดิต แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 เจ้าหน้าที่ธนาคารที่มีสังกัดของธนาคารแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตจากบัตรเครดิตแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ทางด้านบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์เอกชน และธนาคารพาณิชย์ของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 200 คน

การสุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจำนวนไม่แน่นอน ผู้ศึกษาจึงใช้วิธีการสุ่มแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) กลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยคำนึงถึงสัดส่วนองค์ประกอบของประชากร จากประชากรทั้งหมด 200 คน ผู้วิจัยได้แบ่งสัดส่วนออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ ได้แก่ ธนาคารของภาครัฐ 100 คน และภาคเอกชน 100 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการค้นคว้า เอกสาร ตำรา งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ครอบคลุม วัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาโดย ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด รายได้ ตำแหน่งงาน ความเกี่ยวข้องของตำแหน่งงานกับอาชญากรรมบัตรเครดิต ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ประสบการณ์ด้านการควบคุมการทุจริตบัตรเครดิต เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติของเจ้าหน้าที่ธนาคารเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตบัตรเครดิต ซึ่งได้แก่ ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ธนาคารพาณิชย์ด้านการปฏิบัติงานของธนาคาร และ

ทัศนะของเจ้าหน้าที่ธนาคารพาณิชย์ด้านมาตรการทางกฎหมาย และนโยบาย โดยมีคำตอบให้เลือกประเมิน 5 ระดับ ผู้วิจัยใช้แบบ Likert scale เป็นมาตรฐานวัดลักษณะของข้อความที่ใช้ มีเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ค่าน้ำหนัก
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5
เห็นด้วย	4
ไม่แน่ใจ	3
ไม่เห็นด้วย	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1

เมื่อรวบรวมข้อมูลคะแนนเพื่อหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเจ้าหน้าที่ธนาคารกลุ่มตัวอย่าง เกณฑ์ดังกล่าวสามารถแบ่งระดับคะแนนได้ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับ
1.00 - 2.33	น้อย
2.34 - 3.66	ปานกลาง
3.67 - 5.00	มาก

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ธนาคาร ได้ดังนี้

1.00 - 2.33 หมายถึง เจ้าหน้าที่ธนาคารเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตบัตรเครดิตมีความรุนแรงอยู่ในระดับน้อย

2.34 - 3.66 หมายถึง เจ้าหน้าที่ธนาคารเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตบัตรเครดิตมีความรุนแรงอยู่ในระดับปานกลาง

3.67 - 5.00 หมายถึง เจ้าหน้าที่ธนาคารเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตบัตรเครดิตมีความรุนแรงอยู่ในระดับมาก

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อการวิจัยครั้งนี้ไปทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ดังนี้

1. การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปเสนอคณะกรรมการที่

ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้อง หาความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามในแต่ละข้อว่าตรงตามจุดประสงค์ของการศึกษาและสอดคล้องกับการวิจัยหรือไม่ และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

2. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (Try-out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา ได้แก่ ธนาคารกรุงไทยสาขาบางใหญ่, ธนาคารกสิกรสาขาศรีวิภา, ธนาคารออมสินสาขาลี้ซัน จำนวน 30 คน จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item Analysis) ด้วยวิธีการหาความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) หาความเชื่อมั่นรวมโดยใช้วิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งผลการวิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .935

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการเก็บรวบรวมจากแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ที่ทดสอบหาความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นแล้ว ไปสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ธนาคาร จำนวน 200 คน คิดเป็น 100%

2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการศึกษาจากทฤษฎี เอกสาร ข้อมูล หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบแนวความคิดในการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องแล้ว จึงนำเอาแบบสอบถามมาลงรหัส (Coding) และประมวลผล เพื่อคำนวณหาค่าทางสถิติต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (Statistical Software)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับการอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

2. ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้อธิบายข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อการป้องกัน

และปราบปรามอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านบัตรเครดิตของเจ้าหน้าที่ธนาคารในเขตกรุงเทพมหานคร

3. ค่า t-test ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่มีค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม

4. ค่า F test ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่มีค่าเฉลี่ย 3 กลุ่มขึ้นไปโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบว่า มีความแตกต่างกันจึงจะทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของ Sheffe's test คำนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้กำหนดไว้ที่ระดับ .05

แนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

การกระทำความผิดทางเศรษฐกิจถูกเรียกในชื่อที่ต่างกันไปจากนักวิชาการหลายท่าน อาทิ อาชญากรรมคอเชิ้ตขาว (White-Collar-Crime) อาชญากรรมทางธุรกิจ (Business Crime) อาชญากรรมทางการพาณิชย์ (Commercial Crime) อาชญากรรมที่เกิดจากหน่วยงานธุรกิจเอกชน (Corporate Crime) องค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) อาชญากรรมทางการเงิน (Financial Crime) และอาชญากรรมอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพ (Occupation crime) ซึ่งทั้งหมดล้วนมีความหมายทำนองเดียวกัน คือการกระทำความผิดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งผลกำไรหรือผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยเป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและการพาณิชย์ที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศการเรียกว่าอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Crime) จึงสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประกอบอาชญากรรมประเภทนี้ และครอบคลุมถึงการกระทำความผิดทางเศรษฐกิจทั้งหมด

นักอาชญาวิทยาชื่อ Reckless จัดให้อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (White-Collar-Crime) อยู่ในประเภทของอาชญากรรมอาชีพที่ใช้เทคนิคขั้นสูงในการกระทำความผิด ซึ่งนอกจากจะเป็นผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์ มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพที่ตนถนัด ยังมีคุณสมบัติพิเศษต่างจากอาชญากรรมอาชีพรธรรมดา (อ้างใน วีระพงษ์บุญโญภส. 2536: 1-2) คือ

1. เป็นผู้มีภูมิหลังที่ดีกว่าอาชญากรรมอาชีพรธรรมดา มีความเฉลียวฉลาด มีบุคลิกดีเป็นที่ยอมรับนิยมของคนทั่วไป

2. ใช้เทคนิคขั้นสูง ซึ่งมีประสิทธิภาพในการกระทำความผิด ดังนั้นเมื่อเกิดการกระทำความผิดแล้วจึงทำให้ยากแก่การสืบสวนสอบสวนจับกุม

3. ประกอบอาชญากรรมที่มีลักษณะไม่สะท้อนขวัญของประชาชน ไม่สร้างความโกรธแค้นแก่เจ้าทุกข์ในระยะแรก

4. มีวิธีการทำลายหลักฐานได้แนบเนียนเหลือหลักฐานมัดตัวน้อยที่สุด

5. เป็นอาชญากรรมที่หารายได้สูง และวิถีทางการดำเนินชีวิตของอาชญากรพวกนี้ปะปนอยู่กับสังคมของพลเมืองที่ดี

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน

ในปัจจุบันได้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ได้แก่

1. กองบังคับการปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ซึ่งเริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2534 ตามมติที่ประชุมคณะรัฐมนตรีครั้งที่ 42/2534 โดยให้ปรับปรุง “กองทะเบียนคนต่างด้าวและภาษีอากร” เป็น “กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ” (บก.สศก.) ต่อมาเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2548 ได้มีพระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2548 แบ่งส่วนราชการใหม่เป็น “กองบังคับการปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี” สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประกอบด้วย ส่วนราชการต่างๆ คือ ฝ่ายอำนวยการ กองกำกับการ 1 กองกำกับการ 2 กองกำกับการ 3 และกลุ่มงานสอบสวน

ภารกิจในการสืบสวนสอบสวนความผิดทางเศรษฐกิจมี 6 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. ความผิดเกี่ยวกับการเงินและการธนาคาร ได้แก่

1.1 ความผิดเกี่ยวกับการเงินและการธนาคารที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ เป็นผู้เสียหายหรือผู้ต้องหา

1.2 ความผิดเกี่ยวกับกฎหมายปรัวรรตเงินตรา

1.3 ความผิดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

1.4 การฉ้อโกงโดยเอกสารที่ผ่านทางธนาคารในการส่งสินค้าไปยังต่างประเทศ

1.5 การฉ้อโกงโดยอาศัยเอกสารเลตเตอร์ออฟเครดิต หรือเอกสารการโอนเงิน หรือตั๋วแลกเงินระหว่างประเทศปลอม

1.6 การฉ้อโกงโดยใช้พันธบัตร สิทธิบัตร หรือใบหุ้นปลอมหรือใช้โดยมิชอบ

1.7 การฉ้อโกงในการซื้อขายตลาดค้าผลิตภัณฑ์ล่วงหน้า

1.8 การฉ้อโกงในการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.9 การฉ้อโกงด้วยการใช้บัตรเครดิต ตั๋วแลกเงินเดินทางระหว่างประเทศปลอม

1.10 การฉ้อโกงหรือลักทรัพย์ จากเครื่องจ่ายเงินอัตโนมัติ

2. ความผิดเกี่ยวกับการค้าและการพาณิชย์ ได้แก่

2.1 การฉ้อโกงและการฉ้อฉลในการซื้อขายสินค้าจำนวนมาก

2.2 การล้มละลายโดยฉ้อฉล

2.3 การให้ หรือการโอนยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินและนิติบุคคลในทางการค้าโดยมิชอบ

2.4 การปลอมแปลงใบส่งสินค้า

2.5 การจัดตั้งนิติบุคคลโดยมิชอบ

2.6 การฉ้อโกงโดยใช้เทคโนโลยีแผนใหม่ เช่น การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ หรือเทเล็กซ์ปลอม

2.7 การปลอมแปลงดวงตราไปรษณียากรและอากรแสตมป์

2.8 การฉ้อโกงทางการค้าโดยใช้อุบาย

2.9 การฉ้อโกงบริษัทประกันภัย

2.10 การฉ้อโกง และปลอมแปลงบัตรโดยสารยานพาหนะในการเดินทางหรือเอกสาร การเดินทาง

2.11 การเปิดเผยความลับทางการค้า และทรัพย์สินทางปัญญา

2.12 การละเมิดลิขสิทธิ์ทางวรรณกรรม และศิลปกรรม

2.13 ความผิดเกี่ยวกับสิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า

2.14 ความผิดเกี่ยวกับการค้าและการพาณิชย์ที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศ

3. ความผิดเกี่ยวกับการควบคุมโรคภัยและคุ้มครองผู้บริโภค และการกระทำที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะความผิดที่เกี่ยวกับอาหารและยา และกรณีอื่นๆ ในลักษณะเดียวกันดังกล่าว

4. ความผิดเกี่ยวกับการกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด

5. ความผิดเกี่ยวกับภาษีอากร ศุลกากรสรรพากรและสรรพสามิต

6. ความผิดเกี่ยวกับป่าไม้ แร่ น้ำมัน เชื้อเพลิง ปิโตรเลียม และอื่นๆ ลักษณะเดียวกันกับความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรไม่ได้อยู่ในอำนาจของกองบังคับการปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี เพราะมีหน่วยงานเฉพาะอยู่แล้ว

2. กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) ก็เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่กระทรวงยุติธรรมได้จัดตั้งขึ้นมา โดยให้มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีกองบังคับการปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และได้กำหนดประเภทคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจแบบท้ายพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 แต่ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มาตรา 21(1) คือ

(ก) คดีความผิดทางอาญาที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวน สอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ

(ข) คดีความผิดทางอาญาที่มี หรืออาจมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ

(ค) คดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญหรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม

(ง) คดีความผิดทางอาญาซึ่งมีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนอีกทั้งจะต้องเป็นไปตามรายละเอียดตรงลักษณะของการกระทำที่ กคพ. กำหนดด้วย

ส่วนวรรคสอง วรรคสาม และวรรคท้ายยังได้กำหนดสาระสำคัญไว้ด้วยว่าในคดีที่มีการกระทำอันเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท และบทใดบทหนึ่งจะต้องดำเนินการโดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตาม พ.ร.บ. นี้หรือคดีที่มีการกระทำหลายเรื่องต่อเนื่องกันหรือเกี่ยวพันกัน และความผิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะต้องดำเนินการโดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตาม พ.ร.บ. นี้ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจสืบสวน สอบสวน สำหรับความผิดบทอื่นหรือเรื่องอื่นด้วย และให้ถือว่าคดีดังกล่าวเป็นคดีพิเศษ บรรดาคดีใดที่ได้ทำการสอบสวนเสร็จแล้วโดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ให้ถือว่าสอบสวนนั้นเป็นการสอบสวนในคดีพิเศษตาม พ.ร.บ. นี้แล้วโดยที่บทบัญญัติในมาตรานี้ให้ใช้บังคับกับบุคคลที่เป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนการทำความผิดด้วย

สำหรับความผิดตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มีดังนี้

1. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน
2. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า
3. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์
4. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์
5. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการเล่นแชร์
6. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน
7. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ
8. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแบบผังภูมิของวงจรรวม
9. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค
10. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า
11. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเงินตรา
12. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออกที่ผลิตในราชอาณาจักร

13. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน

14. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย

15. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด

16. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

17. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

18. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์

19. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน

20. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

21. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร

22. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์และกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดคดีพิเศษเพิ่มเติม ตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ได้แก่

1. ความผิดตามประมวลรัษฎากร
2. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร
3. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต
4. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสุรา
5. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยยาสูบ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบัตรเครดิต

บัตรเครดิตเป็นการทำธุรกรรมทางการเงินอย่างหนึ่งที่ผู้ออกบัตรให้เครดิตกับผู้ถือบัตรใน การนำบัตรไปซื้อสินค้าโดยยังไม่ต้องชำระเงิน ปัญหาที่ผู้ออกบัตรชำระเงินแทนให้ผู้ถือบัตรไปก่อนแล้วจึงเรียกเก็บเงินจากผู้ถือบัตรในภายหลัง จึงเกิดการฉ้อโกงในการใช้บัตรเครดิตเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินที่ต้องการ ซึ่งได้แก่ผู้ถือบัตรฉ้อโกงผู้รับบัตร ผู้ถือบัตรฉ้อโกงผู้ออกบัตรและผู้รับบัตรฉ้อโกงผู้ถือบัตร ผู้รับบัตรฉ้อโกงผู้ออกบัตร ซึ่งในการกำกับดูแลการฉ้อโกงบัตรเครดิตดังกล่าวจึงต้องนำกฎหมายที่มีอยู่ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่สามารถใช้บังคับได้ในระดับหนึ่ง โดยที่ประเทศไทยเองยังไม่เคยมีกฎหมายบัตรเครดิตโดยเฉพาะออกมา

ใช้เลยนับตั้งแต่มีการใช้บัตรเครดิตตลอดระยะเวลา 30 ปีมาแล้วประเทศไทยมีปัญหาเรื่องการฉ้อโกงบัตรเครดิตครั้งแรกเมื่อกลางปี พ.ศ. 2528 ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในทางอาญาจึงจำกัด อยู่เพียงความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาเพียงฉบับเดียวเท่านั้นที่ใช้กันอยู่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 ซึ่งความผิดที่นำมาบังคับใช้นั้นก็คือ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งมีทั้งการลักทรัพย์ ยักยอกทรัพย์ ฉ้อโกง และความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงเอกสาร (สุรเชษฐ ชีววิจิตร, 2544: 19)

1. ความผิดฐานลักทรัพย์ เป็นความผิดตามมาตรา 334 ที่กระทำการครอบครองทรัพย์สิน และกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน พฤติกรรมในการให้ได้บัตรเครดิตไปใช้นั้น วิธีการหนึ่งก็คือการลักทรัพย์ ด้วยการหยิบฉวยเอาโดยที่เจ้าของบัตรไม่รู้เห็นและไม่อนุญาต ผู้ที่ได้บัตรเครดิตของผู้อื่นไปในลักษณะเช่นนี้จึงเป็นการลักทรัพย์ซึ่งมีราคาตามที่ผู้ออกบัตรจะแจ้งราคาของบัตรเครดิตนั้น

2. ความผิดฐานยักยอกทรัพย์สิน ในกรณีนี้เจ้าของบัตรเครดิตหลงลืมบัตรไว้ตามสถานที่ต่างๆ เช่น ชำระค่าซื้อสินค้าและบริการแล้วลืมไว้ที่ร้านค้าหรือสถานบริการ หรือทำตกหล่นไว้ตามที่สาธารณะต่างๆ และมีผู้เก็บได้ แล้วได้นำบัตรเครดิตไปใช้ซื้อสินค้าตามร้านค้าต่างๆ กรณีนี้ถือเป็นการยักยอกทรัพย์สินไม่ใช่ลักทรัพย์ การกระทำความผิดเกี่ยวกับบัตรเครดิตรี้จะมีเฉพาะกรณีที่เก็บบัตรเครดิตได้ จากการที่เจ้าของบัตรเครดิตทำหล่น หรือลืมไว้ในสถานที่ต่างๆ เท่านั้น กรณีผู้อื่นส่งมอบโดยสำคัญผิดไปโดยประการใดๆ ยังไม่ปรากฏพบ

3. ความผิดฐานฉ้อโกง ดังได้กล่าวมาแล้วในข้อ 1 และ 2 ข้างต้นว่า เมื่อคนร้ายได้บัตรเครดิตมาโดยทุจริตแล้วถือเป็นความผิดฐานลักทรัพย์หรือยักยอกทรัพย์สินแล้วเจตนาเพื่อนำไปใช้ซื้อสินค้าหรือบริการ ซึ่งก็คือ การแสดงออกด้วยการยื่นบัตรเครดิตที่ได้มาโดยทุจริตจากการลักทรัพย์ หรือยักยอกทรัพย์สินเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินหรือบริการ บัตรเครดิตเป็นบัตรที่ผู้ออกบัตรออกให้กับผู้มีชื่อในบัตร การที่ผู้ยื่นบัตรเครดิตซึ่งเป็นผู้ได้รับบัตรมาด้วยการกระทำที่เป็น การลักทรัพย์หรือยักยอกทรัพย์สินนั้น ผู้ที่ได้บัตรเครดิตมาในครอบครองอยู่แล้วว่าเป็นบัตรนั้นไม่ใช่ของตนและตนเองก็ไม่มีสิทธิที่จะใช้บัตรนั้นด้วย การใช้บัตรเครดิต

เพื่อชำระราคาและการลงลายมือชื่อผู้อื่นในใบบันทึกการขายจึงเป็นการทุจริตเพื่อหลอกลวงบุคคลอื่นด้วยการปกปิดข้อความจริง เป็นการกระทำที่ครอบคลุมประกอบความผิดฐานฉ้อโกง ตามมาตรา 341 ซึ่งมีอัตราโทษสูงสุดถึงจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4. ความผิดฐานปลอมและใช้เอกสารสิทธิปลอม กรณีจะเป็นความผิดฐานปลอมและ ใช้เอกสารสิทธิปลอมนั้นจะเกิดขึ้นต่อเมื่อได้มีการตกลงราคาซื้อขายเรียบร้อยแล้ว จากนั้นผู้ยื่นบัตรลงลายมือชื่อในใบบันทึกการขาย (Sales Slip) ซึ่งผู้ยื่นบัตรจะต้องลงชื่อของผู้ถือบัตรที่แท้จริง และจะต้องเซ็นให้เหมือนกับลายเซ็นที่ปรากฏอยู่ด้านหลังบัตรซึ่งเป็นลายเซ็นจริงของผู้ถือบัตร ซึ่งทันทีที่มีการลงลายมือชื่อความผิดฐานปลอมเอกสารจะเกิดขึ้นทันที เพราะผู้กระทำการลงลายมือชื่อผู้อื่นโดยไม่อำนาจถือเป็นการปลอม ซึ่งเป็นความผิดตามมาตรา 264 เนื่องจากบัตรเครดิตเป็นเอกสารสิทธิดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้นการกระทำความผิดฐานปลอมและใช้บัตรเครดิตปลอม จะเป็นความผิดตามมาตรา 265 ซึ่งเป็นการปลอมเอกสารสิทธิ และมีโทษฐานใช้เอกสารสิทธิปลอมตามมาตรา 268 ด้วยและมีอัตราโทษสูงขึ้น

5. ความผิดฐานเอาไปเสียซึ่งเอกสารของผู้อื่น ความผิดฐานนี้ตามมาตรา 188 เป็น เรื่องของการที่ผู้มีเจตนาทุจริตนำเอกสารส่วนตัวของผู้อื่นเช่น สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน ซึ่งเป็นเอกสารประกอบการยื่นคำขอเป็นผู้ถือบัตรเครดิตหรือเป็นสมาชิกร้านค้ารับบัตรเครดิต โดยผู้ทุจริตมีเจตนาที่จะแสดงตัวให้ผู้ออกบัตรเชื่อว่าตนเองเป็นบุคคลผู้มีชื่อตามเอกสารที่ยื่นขอทำให้ผู้ออกบัตรหลงเชื่อและออกบัตรเครดิตหรือให้เป็นสมาชิกร้านค้ารับบัตรเครดิตนั้น

6. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในทางแพ่งเป็นเรื่องของการแสดงเจตนาของบุคคล เมื่อบุคคลได้แสดงเจตนาถูกต้องตรงกันคือมีคำเสนอ คำสนองตรงกันสัญญาจึงเกิด เมื่อเกิดสัญญาคู่สัญญาก็ต้องปฏิบัติตามให้เป็นไปตามข้อตกลงในสัญญาและเป็นไปตามกฎหมายที่มีใช้บังคับในเรื่องนั้นๆ ด้วย กฎหมายแพ่งจึงเป็นการระงับรักษาผลประโยชน์ของบุคคลและไม่ต้องการให้มีการเอาผิดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน การ

ใช้บัตรเครดิตก็ต้องใช้ภายในขอบเขตของสัญญาที่มีต่อกัน ซึ่งตามสัญญานี้เป็นความไว้วางใจที่คู่สัญญามีให้ต่อกัน เมื่อฝ่ายใดไม่ซื่อสัตย์กฎหมายก็ปรับให้เป็นผู้เสียประโยชน์ไป และเมื่อมีการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตจะถือว่าเป็นการใช้สิทธิโดยไม่ชอบซึ่งกระทบกระเทือนต่อบุคคลอื่นแล้ว ดังนั้นในธุรกิจบัตรเครดิตจึงมีสัญญากันขึ้น โดยในการทำสัญญาไม่ว่าจะเป็นผู้ออกบัตรกับผู้รับบัตรหรือผู้ออกบัตรกับผู้ถือบัตร ถือได้ว่าเป็นการทำสัญญากันด้วยเจตนาที่ตรงกัน แม้ว่าเงื่อนไขในสัญญาจะมีการเอาเปรียบซึ่งกันและกันก็ตาม ก็ต้องถือว่าคำเสนอคำสนองตรงกัน สัญญาที่เกิดขึ้นนั้น เป็นสัญญาที่เกิดจากผู้ออกบัตรจัดพิมพ์เป็นสัญญาเรียบร้อยแล้ว เพียงแต่ให้ผู้ถือบัตรหรือผู้รับบัตรลงนามในสัญญาเท่านั้น ซึ่งสัญญานี้มักเป็นที่ยอมรับกันกับสัญญาประเภทที่จะต้องทำสัญญากับคู่สัญญาที่มีจำนวนมากๆ โดยไม่ต้องมาเสียเวลาต่อรองกัน ผู้เข้าทำสัญญาต้องยอมรับเงื่อนไขในสัญญาที่จัดพิมพ์เรียบร้อยแล้ว ที่เรียกว่า สัญญาสำเร็จรูป

กฎหมายอาญาที่บัญญัติเพิ่มเติมเกี่ยวกับบัตรเครดิต

ในปี พ.ศ. 2547 ได้มีการบัญญัติเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 22 ตุลาคม 2547 เพิ่มหมวด 4 ของลักษณะ 7 มาตราที่เพิ่มขึ้นคือมาตรา 269/1, 269/2, 269/3, 269/4, 269/5, 269/6 และ 269/7 และเพิ่มนิยามของคำว่า "บัตรอิเล็กทรอนิกส์" ในมาตรา 1 (14) เพื่อให้ครอบคลุมการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับบัตรเครดิตสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1. กำหนดนิยามของคำว่า "บัตรอิเล็กทรอนิกส์" (เพิ่มมาตรา 1(14) โดยกำหนดใน บัตรอิเล็กทรอนิกส์เป็นเอกสารสิทธิประเภทหนึ่งที่สามารถได้ออกให้แก่ผู้มีสิทธิใช้ซึ่งจะระบุชื่อผู้มีสิทธิใช้หรือไม่ก็ตาม โดยที่รูปร่างและลักษณะของบัตรอิเล็กทรอนิกส์นั้นอาจจะไม่ได้ยึดแต่ในรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเท่านั้น แต่อาจอยู่ในรูปเอกสารหรือวัตถุอื่นใด หรืออาจจะรูปลักษณะแตกต่างออกไปที่อาจมีขึ้นต่อไปในอนาคตก็ได้ และกรรมวิธีในการทำบัตรอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวอาจกระทำได้โดยการบันทึกข้อมูลหรือรหัสไว้ ด้วยการประยุกต์ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ไฟฟ้า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธีอื่นใดในลักษณะคล้ายกัน ซึ่งรวมถึงการประยุกต์ในวิธีการ

ทางแสงหรือวิธีการทางแม่เหล็ก เพื่อให้ปรากฏความหมายด้วยตัวอักษร ตัวเลข รหัส หมายเลขบัตรหรือสัญลักษณ์อื่นใด ทั้งที่มองเห็นและ มองไม่เห็นด้วยตาเปล่า ที่ใช้แสดงถึงความเป็นผู้มีสิทธิใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์นั้น จึงกำหนดนิยามโดยมุ่งหมายให้ครอบคลุมถึงบัตรอิเล็กทรอนิกส์ประเภทต่างๆ ทุกชนิด

นอกจากนี้ยังได้นิยามบัตรอิเล็กทรอนิกส์ให้หมายความรวมถึงข้อมูล รหัสหมายเลขบัญชีหมายเลขชุดอิเล็กทรอนิกส์ หรือเครื่องมือทางตัวเลขใด ๆ ที่ผู้ออกได้ออกให้แก่ผู้มีสิทธิใช้โดยไม่มี การออกเอกสารหรือวัตถุอื่นใดให้ เช่น การออกรหัส หมายเลขบัญชีหรือหมายเลขชุดทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้ผู้มีสิทธิใช้เพื่อให้ผู้มีสิทธิใช้ได้ รหัส หมายเลขบัญชี หรือหมายเลขชุดทางอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว ในการสั่งซื้อสินค้าหรือบริการทางอินเทอร์เน็ต โดยที่ผู้ออกข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ผู้มีสิทธิใช้ไม่ได้ออกเอกสารหรือวัตถุอื่นใดให้ผู้มีสิทธิใช้ไว้สำหรับแสดง ความเป็นเจ้าของสิทธิแต่อย่างใดเป็นต้น

2. กำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งได้กระทำนอกราชอาณาจักร ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นคนไทย และรัฐบาลแห่งประเทศที่ความผิดได้เกิดขึ้นหรือผู้เสียหายร้องขอให้ลงโทษ หรือผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และรัฐบาลไทยหรือคนไทยเป็นผู้เสียหายและผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ จะต้องรับโทษภายในราชอาณาจักร (เพิ่มมาตรา 8(2/1)

3. กำหนดความผิดสำหรับการปลอมหรือแปลง หรือการทำหรือมีเครื่องมือหรือวัตถุสำหรับปลอมหรือแปลง หรือสำหรับให้ได้ข้อมูลของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ถ้าได้กระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชนเป็นความผิด (เพิ่มมาตรา 269/1 และมาตรา 269/2) โดยกำหนดให้การกระทำ ความผิดฐานทำหรือมีเครื่องมือหรือวัตถุสำหรับการให้ได้มาซึ่งข้อมูลของบัตรอิเล็กทรอนิกส์นั้น เช่น การใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือสำหรับดูดข้อมูลในบัตรอิเล็กทรอนิกส์ (Skimmer) แล้วเก็บไว้ในหน่วยความจำของอุปกรณ์หรือเครื่องมือดังกล่าวเพื่อใช้ในการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ต่อไป เป็นความผิดซึ่งมีบทกำหนดโทษแต่ละมาตราคือจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

4. กำหนดความผิดสำหรับการนำเข้าหรือส่งออกซึ่งบัตรอิเล็กทรอนิกส์ปลอมหรือแปลงหรือเครื่องมือสำหรับปลอมหรือแปลง หรือสำหรับให้ได้ข้อมูลของบัตรอิเล็กทรอนิกส์เป็นความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสองแสนบาท (เพิ่มมาตรา 269/3)

5. กำหนดความผิดสำหรับการใช้หรือจำหน่ายบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้ทำปลอมหรือแปลงขึ้นตามมาตรา 269/1 หรือมีบัตรดังกล่าวเพื่อใช้หรือจำหน่ายเป็นความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (เพิ่มมาตรา 269/4) ทั้งนี้ ถ้าผู้กระทำความผิดฐานใช้หรือจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้หรือจำหน่ายบัตรดังกล่าวเป็นผู้กระทำความผิดปลอมหรือแปลงด้วย ให้ลงโทษผู้กระทำความผิดแต่เฉพาะความผิดฐานปลอมหรือแปลงบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา 269/4 เพียงกระทงเดียว

6. กำหนดความผิดสำหรับการใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ซึ่งบัตรอิเล็กทรอนิกส์หรือข้อมูลหรือรหัสบัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชนเป็นความผิด (เพิ่มมาตรา 269/5 และมาตรา 269/6 ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ถือ หรือครอบครองหรือเก็บได้ซึ่งบัตรอิเล็กทรอนิกส์หรือข้อมูลหรือรหัสบัตรอิเล็กทรอนิกส์ และนำไปใช้โดยมิชอบเป็นความผิด โดยมาตรา 269/5 (ใช้บัตรของผู้อื่น) มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนมาตรา 269/6 (มีไว้เพื่อนำออกใช้) ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

7. กำหนดให้การกระทำความผิดในหมวด 4 ความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ถ้าเป็นการกระทำที่ผู้ออกได้ออกให้แก่ผู้มีสิทธิใช้ เพื่อประโยชน์ในการชำระค่าสินค้าหรือบริการ หรือหนึ่งอื่นแทนการชำระด้วยเงินสด หรือใช้เบิกถอนเงินสด ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ กึ่งหนึ่ง (เพิ่มมาตรา 269/7) อนึ่ง กรณีการกำหนดอัตราโทษสำหรับการกระทำความผิดในหมวดดังกล่าวได้พิจารณาเปรียบเทียบกับความผิดเกี่ยวกับเอกสารสิทธิตามมาตรา 265 ถึงมาตรา 267 แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยเห็นว่าการกระทำความผิดเกี่ยวกับบัตร

อิเล็กทรอนิกส์ก็ถือการกระทำความผิดเกี่ยวกับเอกสารสิทธินั่นเอง ทั้งนี้เนื่องจากการใช้ บัตรอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประโยชน์ในการชำระค่าสินค้าค่าบริการหรือหนึ่งอื่นแทนการชำระด้วยเงินสด เป็นต้น จึงมีลักษณะเดียวกันกับเอกสารสิทธิที่เป็นเอกสารแห่งการ ก่อเปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2547)

สรุปผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปได้ว่า

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 67.50 มีอายุ 25-30 ปี ร้อยละ 51.50 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 79.00 มีตำแหน่งงานที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมบัตรเครดิต ร้อยละ 94.00 มีประสบการณ์ทางด้านการควบคุมการทุจริตบัตรเครดิต 1-5 ปี ร้อยละ 67.00 ส่วนใหญ่สังกัดธนาคารรัฐ ร้อยละ 50.00 และพบว่าสังกัดธนาคารรัฐ 100 คน แบ่งเป็นเจ้าหน้าที่รัฐธนาคารออมสิน และเจ้าหน้าที่ธนาคารกรุงไทย 50 คน และสังกัดธนาคารเอกชน 100 คน แบ่งเป็นเจ้าหน้าที่ธนาคารไทยพาณิชย์ และเป็นเจ้าหน้าที่ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารละ 50 คน

ส่วนที่ 2 ทักษะของเจ้าหน้าที่ธนาคารต่อปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านบัตรเครดิต ทักษะของเจ้าหน้าที่ธนาคารต่อปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านบัตรเครดิต ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.133$, S.D. = 0.581) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านมาตรการทางกฎหมายและนโยบาย ($\bar{X} = 4.351$, S.D. = 0.633) รองลงมาคือ ด้านกระบวนการปฏิบัติงานของธนาคาร ($\bar{X} = 3.915$, S.D. = 0.642) ตามลำดับในแต่ละด้าน พบว่า

1. ด้านกระบวนการปฏิบัติงานของธนาคาร พบว่า เจ้าหน้าที่ธนาคารเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านบัตรเครดิต ด้านกระบวนการปฏิบัติงานของธนาคารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.915$, S.D. = 0.642) เมื่อแยกพิจารณาข้อย่อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อ 7. เมื่อเกิดอาชญากรรมการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความซับซ้อนและยุ่งยาก ($\bar{X} = 4.120$, S.D. = 0.889)

รองลงมาคือ ข้อ 4. ธนาคารไม่ได้มีการตรวจสอบการเคลื่อนไหวของระบบข้อมูลอย่างเหมาะสมเช่นมีใครเข้ามาใช้ระบบเวลาเท่าใด ณ ที่แห่งใดของข้อมูลและกลับออกไปเวลาใดแฟ้มข้อมูลใดที่ดึงไปใช้ปรับปรุงข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.045$, S.D. = 0.828) ส่วนข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 2. ธนาคารขาดแคลนบุคลากรในตำแหน่งเกี่ยวกับการดำเนินการด้านอาชญากรรมบัตรเครดิตโดยตรง ($\bar{X} = 3.640$, S.D. = 0.764) ตามลำดับ

2. ด้านมาตรการทางกฎหมายและนโยบาย พบว่า เจ้าหน้าที่ธนาคารเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านบัตรเครดิต ด้านมาตรการทางกฎหมายและนโยบาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.351$, S.D. = 0.633) เมื่อแยกพิจารณาเป็นข้อย่อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 11. รัฐบาลยังไม่มีมาตรการและให้ความสำคัญกับการยืนยันตัวตนผู้ถือบัตรขณะทำธุรกรรมทางการเงิน ($\bar{X} = 4.450$, S.D. = 0.707) รองลงมาคือ ข้อ 9. ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดเกี่ยวกับบัตรเครดิต โดยเฉพาะเพื่อบังคับใช้เป็นการเฉพาะในกรณีที่เกิดการทุจริตขึ้น ($\bar{X} = 4.335$, S.D. = 0.785) ส่วนข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ

ข้อ 10. โทษตามกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับบัตรเครดิตยังไม่ได้มีการบังคับใช้อย่างเด็ดขาดและรุนแรงตามมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้น ($\bar{X} = 4.305$, S.D. = 0.791) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษา ในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ตั้งสมมติฐานในการศึกษาไว้และจากผลการทดสอบสมมติฐานผลปรากฏ ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ธนาคารที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจากบัตรเครดิตแตกต่างกัน พบว่า เจ้าหน้าที่ธนาคาร ที่มีเพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจากบัตรเครดิตไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่า t ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 0.206 โดยมีค่า p-value เท่ากับ .837) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. เจ้าหน้าที่ธนาคารที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจากบัตรเครดิตแตกต่างกัน พบว่าเจ้าหน้าที่

ธนาคารที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจากบัตรเครดิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่า F ที่คำนวณได้เท่ากับ 3.746 โดยมีค่า p-value เท่ากับ .012) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยพบว่าเจ้าหน้าที่ธนาคารที่มีอายุ 25-30 ปี ($\bar{X} = 4.038$, S.D. = 0.635) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจากบัตรเครดิตแตกต่างจากเจ้าหน้าที่ธนาคารที่มีอายุ 36-40 ปี ($\bar{X} = 4.386$, S.D. = 0.422) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เจ้าหน้าที่ธนาคารที่มีระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตจากบัตรเครดิตแตกต่างกัน พบว่า เจ้าหน้าที่ธนาคารที่มีระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจากบัตรเครดิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่า F ที่คำนวณได้เท่ากับ 12.150 โดยมีค่า p-value เท่ากับ .000) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยพบว่า เจ้าหน้าที่ธนาคารที่มีระดับการศึกษาดำรงปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.391$, S.D. = 0.642) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจากบัตรเครดิต แตกต่างจากเจ้าหน้าที่ธนาคาร ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ($\bar{X} = 4.162$, S.D. = 0.562) และระดับการศึกษามหาวิทยาลัยขึ้นไป ($\bar{X} = 4.279$, S.D. = 0.438) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. เจ้าหน้าที่ธนาคารที่มีความเกี่ยวข้องของตำแหน่งงานกับอาชญากรรมบัตรเครดิตแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตจากบัตรเครดิตแตกต่างกันพบว่า เจ้าหน้าที่ธนาคารที่มีความเกี่ยวข้องของตำแหน่งงานกับอาชญากรรมบัตรเครดิตแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตจากบัตรเครดิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่า t ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 5.756 โดยมีค่า p-value เท่ากับ .000) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยพบว่าเจ้าหน้าที่ธนาคารที่มีตำแหน่งเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมบัตรเครดิต ($\bar{X} = 4.189$, S.D. = 0.543) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจากบัตรเครดิตแตกต่างจากเจ้าหน้าที่ธนาคารที่มี

ตำแหน่งไม่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมบัตรเครดิต ($\bar{X} = 3.265$, S.D. = 0.464) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. เจ้าหน้าที่ธนาคารที่มีประสบการณ์ทางด้านการควบคุมการทุจริตบัตรเครดิตแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตจากบัตรเครดิตแตกต่างกัน พบว่า เจ้าหน้าที่ธนาคารที่มีประสบการณ์ทางด้านการควบคุมการทุจริตบัตรเครดิตแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตจากบัตรเครดิตไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่า F ที่คำนวณได้เท่ากับ 2.481 โดยมีค่า p-value เท่ากับ .062) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

6. เจ้าหน้าที่ธนาคารที่มีสังกัดของธนาคารแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตจากบัตรเครดิตแตกต่างกัน พบว่า เจ้าหน้าที่ธนาคารที่มีสังกัดของธนาคารแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตจากบัตรเครดิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่า t ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ -7.484 โดยมีค่า p-value เท่ากับ .000) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้โดยพบว่าเจ้าหน้าที่ธนาคารที่สังกัดธนาคารรัฐ ($\bar{X} = 3.861$, S.D. = 0.591) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตจากบัตรเครดิตแตกต่างจากเจ้าหน้าที่ธนาคารที่สังกัดธนาคารเอกชน ($\bar{X} = 4.405$, S.D. = 0.424) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน		
	ค่า นัยสำคัญ	เป็นไปตาม สมมติฐาน	ไม่เป็นไปตาม สมมติฐาน
1. เพศ	.837		✓
2. อายุ	.012*	✓	
3. ระดับการศึกษา	.000*	✓	
4. ตำแหน่งงาน	.000*	✓	
5. ประสบการณ์	.062		✓
6. สังกัดธนาคาร	.000*	✓	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อวิจารณ์ จากการศึกษาเรื่อง “ทัศนะของเจ้าหน้าที่ธนาคารเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตบัตรเครดิต” ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ธนาคารของธนาคารภาคเอกชนและธนาคารของภาครัฐ จำนวน 200 คน โดยผลจากการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อวิจารณ์เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ธนาคารต่อปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านบัตรเครดิต ผลการวิเคราะห์พบว่า ทัศนะของเจ้าหน้าที่ธนาคารต่อปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านบัตรเครดิต แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) ด้านกระบวนการปฏิบัติงานของธนาคาร และ 2) ด้านมาตรการทางกฎหมายและนโยบาย ซึ่งพบว่า ทัศนะของเจ้าหน้าที่ธนาคารต่อปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านบัตรเครดิต ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.133 กล่าวคือด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านมาตรการทางกฎหมายและนโยบาย ($\bar{X} = 4.351$, S.D. = 0.633) รองลงมาคือ ด้านกระบวนการปฏิบัติงานของธนาคาร ($\bar{X} = 3.915$, S.D. = 0.642) โดยพิจารณารายด้านพบว่า

1.1 ด้านกระบวนการปฏิบัติงานของธนาคาร เจ้าหน้าที่ธนาคารของธนาคารภาคเอกชนและธนาคารของภาครัฐ เห็นว่า ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านบัตรเครดิตด้านกระบวนการปฏิบัติงานของธนาคารมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.915) และเมื่อพิจารณารายชื่อพบว่าข้อที่มีระดับความรุนแรงของปัญหามากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 7 เมื่อเกิดอาชญากรรมการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความซับซ้อนและยุ่งยาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.120) อาจเป็นเพราะเมื่อเกิดเหตุอาชญากรรมขึ้นเจ้าหน้าที่ธนาคารของภาครัฐและภาคเอกชนยังขาดความร่วมมือกันเป็นรูปธรรมและกระบวนการปฏิบัติงานของธนาคารแต่ละแห่งมีขั้นตอนหรือวิธีปฏิบัติที่ยุ่งยาก และมีความซับซ้อนทางด้านเทคนิควิธีการ ทำให้ต้องใช้ความรู้และประสบการณ์ในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุและปัญหาของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละกรณีของลูกค้าก่อนจะส่งข้อมูลที่ไต่ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อขยาย

ผลต่อไปให้เสร็จสิ้นไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของธนาคาร ภาครัฐและภาคเอกชนในแต่ละแห่ง ตำรวจ อัยการ ศาล เป็นต้น ในเรื่องของการยื่นพยานหลักฐานเพื่อต่อสู้ในการดำเนินคดีหาตัวผู้กระทำผิด อีกทั้ง ขั้นตอนในการประสานงานของแต่ละหน่วยงานของธนาคารในเรื่องของเอกสารที่แสดงรายละเอียดของพยานหลักฐานในการเกิดเหตุอาชญากรรมเป็นไปด้วยความล่าช้าและซับซ้อนในการรวบรวมตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารต่างๆ เพราะธนาคารแต่ละแห่งจะเป็นผู้ได้รับความเสียหายเป็นอันดับแรกก่อนจะไปถึงตัวผู้ให้บริการหรือลูกค้าของธนาคารในแต่ละแห่ง จึงใช้ระยะเวลาในการตรวจสอบมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นเพื่อไม่ให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียผลประโยชน์ และเป็นไปตามความถูกต้อง ซึ่งสาเหตุของการประสานงานที่ยุ่งยากและซับซ้อนหลังจากเกิดอาชญากรรมด้านบัตรเครดิตขึ้นนั้น อาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันมีเทคโนโลยีที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับบัตรเครดิตมากมายหลายชนิดและความทันสมัยมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บัตรเครดิต แต่ในขณะเดียวกันการพัฒนาด้านเทคโนโลยีระบบความปลอดภัยของธนาคารก็ยังมีข้อจำกัดไม่ทันต่อเหตุการณ์ จึงทำให้การป้องกันอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านบัตรเครดิตมีความยุ่งยากสลับซับซ้อนมากขึ้นตามไปด้วย

1.2 ด้านมาตรการทางกฎหมายและนโยบาย เจ้าหน้าที่ธนาคารของธนาคารภาคเอกชนและธนาคารของภาครัฐ เห็นว่า ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านบัตรเครดิต ด้านมาตรการทางกฎหมายและนโยบายมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.351) และเมื่อพิจารณารายชื่อพบว่าข้อที่มีระดับความรุนแรงของปัญหามากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 11 รัฐบาลยังไม่มีมาตรการ และให้ความสำคัญกับการยืนยันตัวตนผู้ถือบัตรขณะทำธุรกรรมทางการเงิน (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.450) อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันรัฐบาลยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการยืนยันตัวตนของผู้ถือบัตรเครดิต ในขณะที่ทำธุรกรรมทางการเงิน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในกรณีที่มีการทุจริตเกี่ยวกับบัตรเครดิตเกิดขึ้น อีกทั้งร้านค้าที่รับบริการการทำธุรกรรมทางการเงินไม่ได้มีการตรวจสอบตัวตนผู้ถือบัตรอย่างจริงจังในการชำระค่าบริการผ่านสื่อ

ออนไลน์ หรือลายเซ็นผู้ครอบครองบัตรเครดิตอย่างเข้มงวด เช่น การซื้อของออนไลน์ที่เพียงกรอกข้อมูลเลขบัตรวันออกบัตรวันหมดอายุและเลขสามตัวหลังบัตร ก็สามารถชำระค่าบริการหรือซื้อสินค้าต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ตได้ทันทีโดยไม่ต้องผ่านการตรวจสอบใดๆ ในขณะที่เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตมีการพัฒนาให้มีความทันสมัยมากขึ้น จึงทำให้มาตรการทางกฎหมายยังไม่ครอบคลุมประเด็นการทุจริตหรือการก่ออาชญากรรมด้านบัตรเครดิต

2. ข้อวิจารณ์เกี่ยวกับผลการทดสอบสมมติฐาน จากผลการวิเคราะห์ พบว่า ปัจจัยข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ และประสบการณ์ทางด้านการควบคุมการทุจริตบัตรเครดิต แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจากบัตรเครดิต ไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ความเกี่ยวข้องของตำแหน่งงานกับอาชญากรรมบัตรเครดิต สังเกตของธนาคาร แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจากบัตรเครดิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผู้วิจัยมีประเด็นที่เห็นควรนำมาอภิปรายดังนี้

2.1 ผลการศึกษาอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตจากบัตรเครดิต ปัจจัยข้อมูลทั่วไป คือ เพศ มีผลการทดสอบสมมติฐานปรากฏว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือเจ้าหน้าที่ธนาคาร ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตจากบัตรเครดิตไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ เพราะรูปแบบของการปฏิบัติงานนั้นเหมือนกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.2 ผลการศึกษาอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตจากบัตรเครดิต ปัจจัยข้อมูลทั่วไป คือ อายุ มีผลการทดสอบสมมติฐานปรากฏว่า เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ธนาคาร ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจากบัตรเครดิต แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าเจ้าหน้าที่ธนาคาร ที่มีอายุ 25-30 ปี ($\bar{X} = 4.038$, S.D. = 0.635) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจากบัตรเครดิต แตกต่างจากเจ้าหน้าที่ธนาคาร ที่มีอายุ 36-40 ปี ($\bar{X} = 4.386$, S.D. = 0.422)

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ธนาคาร ที่มีอายุมากกว่า มีประสบการณ์ในการทำงานและมุมมองในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจากบัตรเครดิต แตกต่างไปจากเจ้าหน้าที่ธนาคารที่มีอายุน้อยกว่า

2.3 ผลการศึกษาอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตจากบัตรเครดิต ปัจจัยข้อมูลทั่วไป คือระดับการศึกษาสูงสุด มีผลการทดสอบสมมติฐานปรากฏว่าเป็นไปตามสมมติฐานกล่าวคือ เจ้าหน้าที่ธนาคาร ที่มีระดับการศึกษาสูงสุด แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจากบัตรเครดิต แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า เจ้าหน้าที่ธนาคาร ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.391$, S.D. = 0.642) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจากบัตรเครดิต แตกต่างจากเจ้าหน้าที่ธนาคาร ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ($\bar{X} = 4.162$, S.D. = 0.562) และระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป ($\bar{X} = 4.279$, S.D. = 0.438) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะว่า เจ้าหน้าที่ธนาคาร ที่มีความแตกต่างทางด้านระดับการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบของการทำงานและการประยุกต์ใช้ที่แตกต่างกัน

2.4 ผลการศึกษาอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตจากบัตรเครดิต ปัจจัยข้อมูลทั่วไป คือความเกี่ยวข้องของตำแหน่งกับอาชญากรรมบัตรเครดิต มีผลการทดสอบสมมติฐานปรากฏว่าเป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ธนาคาร ที่มีความเกี่ยวข้องของตำแหน่งงานกับอาชญากรรมบัตรเครดิต แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจากบัตรเครดิต แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า เจ้าหน้าที่ธนาคาร ที่มีตำแหน่งงานเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมบัตรเครดิต ($\bar{X} = 4.189$, S.D. = 0.543) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจากบัตรเครดิตแตกต่างจาก เจ้าหน้าที่ด้านบัตรเครดิตฯ ที่มีตำแหน่งงานไม่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมบัตรเครดิต ($\bar{X} = 3.265$, S.D. = 0.464) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะว่า เจ้าหน้าที่ธนาคารที่มีความแตกต่างกันในด้านการทำงานในตำแหน่งงานที่มีความเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมบัตร

เครดิตจะมีทักษะที่ต้งอยู่บนเหตุผลในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจากบัตรเครดิต รวมถึงการนำไปประยุกต์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่างๆ ต่างกันในสายอาชีพของตน

2.5 ผลการศึกษาอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตจากบัตรเครดิต ปัจจัยข้อมูลทั่วไปคือประสบการณ์ทางด้านการควบคุมการทุจริตบัตรเครดิต มีผลการทดสอบสมมติฐานปรากฏว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ธนาคาร ที่มีประสบการณ์ทางด้านการควบคุมการทุจริตบัตรเครดิต แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจากบัตรเครดิตไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่ารูปแบบของการทำงานนั้นค่อนข้างเป็นไปในทิศทางเดียวกันตามแผนและนโยบายของธนาคารที่ทำให้ประสบการณ์การทำงานของเจ้าหน้าที่ธนาคารทราบและรับรู้สืบทอดกันมา

2.6 ผลการศึกษาอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตจากบัตรเครดิต ปัจจัยข้อมูลทั่วไป คือสังกัดของธนาคาร มีผลการทดสอบสมมติฐานปรากฏว่า เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ธนาคารที่มีสังกัดของธนาคาร แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจากบัตรเครดิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า เจ้าหน้าที่ธนาคาร ที่สังกัดธนาคารรัฐ ($\bar{X} = 3.861$, S.D. = 0.591) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจากบัตรเครดิต แตกต่างจาก เจ้าหน้าที่ธนาคาร ที่สังกัดธนาคารพาณิชย์เอกชน ($\bar{X} = 4.405$, S.D. = 0.424) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะว่าธนาคารพาณิชย์เอกชนเปิดให้บริการด้านบัตรเครดิตมายาวนาน จึงมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจากบัตรเครดิต และประสบปัญหาด้านการทุจริตจากบัตรเครดิต มากกว่าธนาคารของรัฐ จึงทำให้การทำงานของเจ้าหน้าที่ธนาคาร ที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตจากบัตรเครดิต มีทักษะ มีประสบการณ์ และมุมมองในการป้องกันความเสี่ยงด้านการทุจริตแตกต่างกันด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

จากผลการศึกษาเรื่อง “ทัศนะของเจ้าหน้าที่ธนาคารเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจด้านการทุจริตบัตรเครดิต” ผู้ศึกษามีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำไปใช้กำหนดนโยบายการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจด้านการทุจริตบัตรเครดิตให้ดียิ่งขึ้น ดังนี้

ข้อเสนอแนะด้านกระบวนการปฏิบัติงานของธนาคาร

1. ธนาคารของภาครัฐและธนาคารของภาคเอกชน ควรมีการร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลความผิดปกติหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจากบัตรเครดิต ระหว่างธนาคารให้มากยิ่งขึ้น เช่น การจัดสัมมนาระหว่างหน่วยงานให้เจ้าหน้าที่ธนาคารมีความรู้ความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจากบัตรเครดิต รวมถึงการนำไปประยุกต์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันให้ดียิ่งขึ้น

2. ควรวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจากบัตรเครดิตอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและยังเป็นการระดมองค์ความรู้ภายในธนาคารซึ่งจะทำให้การวิเคราะห์ความผิดปกติหรือข้อสงสัยด้านการทุจริตจากบัตรเครดิตมีความแม่นยำมากขึ้น โดยการจัดทำโครงการเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้านอาชญากรรมบัตรเครดิตอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง เพื่อรู้เท่าทันรูปแบบของอาชญากรรมที่เกิดขึ้น

3. ธนาคารควรจัดให้มีการประชุมร่วมกันของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสิทธิภาพ และร่วมกันหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจากบัตรเครดิต อย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดประชุมใหญ่สามัญประจำปีโดยให้ผู้บริหารและพนักงานที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงด้านบัตรเครดิตเข้ามามีบทบาทในการเสนอแนะแนวทางป้องกันแก้ไขจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

4. ธนาคารรัฐและเอกชน ควรร่วมมือกันเสนอความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนทัศนะเกี่ยวกับ

ขั้นตอนการประสานงานระหว่างธนาคารให้มีความกระชับไม่ซับซ้อนยุ่งยากในทางปฏิบัติเพื่อให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตบัตรเครดิต มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การรวมฐานข้อมูลเป็นส่วนกลาง โดยหน่วยงานแต่ละหน่วยงานสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและสามารถอัปเดตข้อมูลได้ง่ายขึ้น

ข้อเสนอแนะด้านมาตรการทางกฎหมายและนโยบาย

1. ธนาคารควรร่วมมือกันสนับสนุนให้มีการออกกฎหมายการกระทำผิดเกี่ยวกับบัตรเครดิตให้มีผลบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรม

2. ควรส่งเสริมการให้ความรู้ทางกฎหมายและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานระหว่างเจ้าหน้าที่ด้านบัตรเครดิตฯ ของธนาคารภาคเอกชนและธนาคารของภาครัฐ เช่น การจัดสอบประมวลความรู้ด้านกฎหมายหมายบัตรเครดิตให้พนักงานธนาคาร อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือการมอบทุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีคุณสมบัติเพียงพอต่อการเป็นหัวหน้าเพื่อการพัฒนาหน่วยงานที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. รัฐบาลและธนาคารควรร่วมกันออกกฎหมายกำชับเจ้าหน้าที่ที่รับบัตรเครดิตให้ความสำคัญต่อการยืนยันตัวตนของผู้มาทำธุรกรรมกับธนาคารหรือร้านค้าต่างๆ ที่รับการชำระผ่านบัตรเครดิตตามที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างจริงจัง เช่น การตรวจสอบลายเซ็นหลังบัตรหรือการยืนยันบัตรประชาชนพร้อมกับบัตรเครดิตทุกครั้งในการทำธุรกรรม

4. ธนาคารควรกำหนดให้มีหน่วยงานทำหน้าที่ในการกำกับดูแลการจัดทำรายงานการยืนยันตัวตนของผู้มาทำธุรกรรมทางการเงินผ่านทางสื่อออนไลน์ทุกชนิด

5. ธนาคารควรกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตบัตรเครดิตให้มีความชัดเจน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ธนาคารปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องโดยอาจจะอาศัยความรู้มือจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อร่วมกันหาแนวทางการป้องกันและข้อบกพร่องของแต่ละหน่วยงานและสามารถรู้เท่าทันรูปแบบของอาชญากรรมด้านบัตรเครดิต

6. ธนาคารควรมีการตรวจสอบความเคลื่อนไหวของระบบข้อมูลการใช้บัตรเครดิตอย่างต่อเนื่อง

สม่ำเสมอ หากพบว่า มีข้อสงสัยหรือข้อสังเกตในทาง
ทุจริต ให้รับรายงานผู้บังคับบัญชา และประสานงานกับ
หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อบังคับใช้มาตรการทาง
กฎหมายอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึง
เจ้าหน้าที่ธนาคารของธนาคารภาคเอกชน ได้แก่
ธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกสิกรไทย และ
ธนาคารของภาครัฐ ได้แก่ ธนาคารออมสิน และ
ธนาคารกรุงไทย เท่านั้น ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะให้มี
การศึกษาอาชญากรรมเศรษฐกิจ ด้านการทุจริตจาก
บัตรเครดิต ของธนาคารแห่งอื่นๆ ในครั้งต่อไป ทั้งนี้
เพื่อนำผลที่ได้มาศึกษาเปรียบเทียบและกำหนด
แนวทางป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ด้านการ
ทุจริตบัตรเครดิตของธนาคารให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- มติชนออนไลน์. (2060, 9 มิถุนายน). การก่อ
อาชญากรรมในตลาดเงินและตลาดทุนไทย
ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2559.
- วีระพงษ์ บุญญากาศ. (2549). อาชญากรรมทาง
เศรษฐกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
นิติธรรม.
- วุฒิพงศ์ เกาพัฒนา. (2544). พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์:
ศึกษากรณีป้องกันการทุจริตในการใช้บัตร
เครดิตบนอินเทอร์เน็ต. วิทยานิพนธ์นิติ
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรเชษฐ ชีรวินิจ. (2544). กฎหมายบัตรเครดิต.
กรุงเทพฯ: ภาควิชากฎหมายปกครองและ
กฎหมายทั่วไป ส่วนวิชากฎหมาย กองบังคับ
การวิชาการ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ.

แนวทางการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเอกชน

Guidelines for Improving Instructors' Quality of Private Universities

จรัมจิต เกิดบ้านชั้น¹ และ รศ.ดร.พิศมัย จารุจิตติพันธ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระบบและกลไกเกี่ยวกับการพัฒนาอาจารย์ที่มีผลต่อคุณภาพอาจารย์ 2) ศึกษาคุณภาพอาจารย์ตามคุณลักษณะของมหาวิทยาลัยด้านขนาดและจำนวนปีที่ตั้งของมหาวิทยาลัย 3) ศึกษาปัจจัยการบริหารจัดการที่มีผลต่อคุณภาพอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเอกชน และ 4) นำเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยเอกชนที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 43 แห่ง ผู้บริหารตามสายงาน และอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย จำนวนทั้งสิ้น 560 คน และ ผู้บริหารมหาวิทยาลัย และผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรบุคคล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ปัจจัยส่งผล

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระบบและกลไกการจัดการความรู้จากงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ และด้านเงินสนับสนุนงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ต่อจำนวนอาจารย์ ร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพอาจารย์ได้ร้อยละ 24 และพบว่าตัวแปรด้านเงินสนับสนุนงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ต่อจำนวนอาจารย์ ส่งผลต่อคุณภาพอาจารย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) มหาวิทยาลัยเอกชนที่มีขนาดและจำนวนปีที่จัดตั้งแตกต่างกันมีคุณภาพอาจารย์ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและแต่ละด้าน 3) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารจัดการกับความเห็นเกี่ยวกับผลการพัฒนาอาจารย์ พบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการทั้ง 6 ด้าน ร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการพัฒนาอาจารย์ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ได้ร้อยละ 48 4) แนวทางในการพัฒนาคุณภาพอาจารย์มีทั้งสิ้น 4 แนวทาง คือ 1) การพัฒนาอาจารย์ตามแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล (Individual Development Plan) 2) การพัฒนา ส่งเสริมและสนับสนุนด้านเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน 3) การสนับสนุนสภาพแวดล้อมในการทำวิจัย และ 4) การส่งเสริมและพัฒนาอาจารย์เพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ

คำสำคัญ: ปัจจัยการบริหารจัดการ คุณภาพอาจารย์ แนวทางการพัฒนาคุณภาพอาจารย์

Abstract

The objectives of this research were to study 1) System and mechanism affecting the quality of private university instructors, 2) Size and years established affecting the quality of private university instructors, 3) Management Factors affecting the quality of private university instructors, and 4) to propose strategies for developing instructors' quality of private university. The research sample consisted of 3 groups: 1) 43 private universities, 2) 560 of deans, department heads and instructors from 16 of 43 private universities selected by stratified and purposive sampling, and 3) 20 of institution executives. Data were collected with questionnaires on 6 management factors and 4 types of instructors' qualities which have been developed. The statistical methods used for data analysis were mean, standard deviation, One way Analysis of Variance, and Multiple Regression Analysis, and were used in this study.

The finding revealed that 1) System and mechanism for research or creative development,

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

system and mechanism of knowledge management of research or creative work and research grants could jointly predict 24 percent of the quality of private university instructors, and founded that research grants influence the quality of private university instructors at statistically significant level .01. 2) Different size, and years established did not affect instructors' development results in both overall and each factor. 3) The 6 management factors could jointly predict 48 percent of the quality of private university instructors. 4) for developing instructors' quality consist of 1) Using Individual Development Plan for developing instructors' quality, 2) Development and promotion of technology in teaching and learning, 3) Support for research environment, 4) Encouragement and tithes development to academic.

Keyword: Management factors, instructors' quality, guidelines for improving instructors' quality

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

องค์การทางการศึกษาจะมีความแตกต่างจากองค์การทั่วไปในด้านเป้าหมายขององค์การ โดยมีภารกิจสำคัญอย่างยิ่งคือ การพัฒนาคนซึ่งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เป้าหมายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้จึงอยู่ที่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งถือเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญขององค์การทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดารารวรรณ สุขคันธรักษ์ และประเสริฐ อินทร์รักษ์. (2557: 235-238) ที่พบว่า องค์ประกอบของการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ประชาคมอาเซียนนั้นประกอบไปด้วย 6 ยุทธศาสตร์

หลัก โดยยุทธศาสตร์ที่ 2 ที่ต้องให้ความสำคัญ คือ การส่งเสริมและการพัฒนาความสามารถผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา การบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีประการหลักที่สำคัญคือการบริหารอาจารย์หรือบุคลากรสายการสอน รองลงมาคือการบริหารหลักสูตร คุณภาพของอาจารย์เป็นหัวใจสำคัญมากต่อคุณภาพและมาตรฐานของการจัดการศึกษา อาจารย์จะต้องมีคุณสมบัติของการเป็นผู้สอนที่ดี มีอุดมการณ์ มีความรู้ความสามารถ รู้จริง รู้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยเอกชนส่วนใหญ่เปิดดำเนินการไม่นาน ชื่อเสียงยังไม่เป็นที่รู้จักเมื่อเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยของรัฐทำให้มีขาดแคลนอาจารย์ที่มีชื่อเสียงและมีตำแหน่งทางวิชาการ เช่น ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาเอก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ หรือศาสตราจารย์ ซึ่งเป็นที่ต้องการของแต่ละมหาวิทยาลัย รวมทั้งไม่สามารถดึงดูดผู้ที่มีศักยภาพสูงมาร่วมงานได้มากนัก ตัวชี้วัดด้านคุณภาพของอาจารย์ส่วนหนึ่งสามารถสะท้อนได้จากผลการตรวจประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ด้านงานวิจัย ผลงานวิชาการ คุณวุฒิ และตำแหน่งทางวิชาการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเอกชน เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารจัดการที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเอกชน ผลการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ และเสนอกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเอกชน เพื่อที่ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการตัดสินใจ กำหนดนโยบายในการพัฒนาคุณภาพอาจารย์เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันซึ่งจะนำความยั่งยืนสู่องค์กร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบและกลไกเกี่ยวกับการพัฒนาอาจารย์ที่มีผลต่อคุณภาพอาจารย์
2. เพื่อศึกษาคุณภาพอาจารย์ตามคุณลักษณะของมหาวิทยาลัยเอกชนจำแนกตามขนาดและปีที่จัดตั้ง

3. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารจัดการที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเอกชน

4. เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

มหาวิทยาลัยเอกชนที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 43 แห่ง ผู้บริหารตามสายงาน และอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยเอกชน รวมทั้งสิ้นจำนวน 560 คน และ ผู้บริหารมหาวิทยาลัย และผู้เชี่ยวชาญ ที่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรบุคคล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 20 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ปัจจัยการบริหารจัดการที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเอกชน

1.1 องค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)

1.2 การจัดการความรู้ (Knowledge Management)

1.3 ทักษะภาวะผู้นำ (Leadership Skills)

1.4 การบริหารจัดการคนเก่ง (Talent Management)

1.5 การมีธรรมาภิบาล (Good Governance)

1.6 วัฒนธรรมองค์การ (Organization Culture)

2. ตัวแปรอิสระ ระบบและกลไกเกี่ยวกับการพัฒนาอาจารย์ที่มีผลต่อคุณภาพอาจารย์ คือ

2.1 ระบบและกลไกการพัฒนางานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์

2.2 ระบบและกลไกการจัดการความรู้จากงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์

2.3 เงินสนับสนุนการวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ต่อจำนวนอาจารย์ประจำและนักวิจัย

3. ตัวแปรตาม

3.1 ผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพอาจารย์วัดจากผลคะแนนการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. ประกอบด้วย

3.1.1 งานวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่ได้รับการตีพิมพ์หรือเผยแพร่

3.1.2 งานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์นำไปใช้ประโยชน์

3.1.3 ผลงานวิชาการที่ได้รับการรับรองคุณภาพคุณวุฒิ และตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์

3.2 ผลการพัฒนาคุณภาพอาจารย์วัดจากทักษะและพฤติกรรมของอาจารย์ที่ได้รับการพัฒนา ในด้านต่างๆ ดังนี้

3.2.1 ด้านการสอนและความรู้ทางวิชาการ

3.2.2 ด้านการวิจัย

3.2.3 ด้านการเขียนตำราหรือบทความทางวิชาการ

3.2.4 ค่านิยม เจตคติ และคุณธรรมจริยธรรม

3.3 แนวทางการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเอกชน

สมมติฐานในการวิจัย

1. ระบบและกลไกเกี่ยวกับการพัฒนาอาจารย์ส่งผลต่อคุณภาพอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

2. ขนาดและอายุของมหาวิทยาลัยเอกชนมีผลต่อคุณภาพอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน

3. ปัจจัยการบริหารจัดการมีผลต่อคุณภาพอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเอกชน

วิธีการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ มี 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สูงสุด ตำแหน่งทางวิชาการ ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน อายุงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพอาจารย์วัดจากตัวแปร 5 ตัวแปร คือ 1) องค์การแห่งการเรียนรู้ 2) การจัดการความรู้ 3) ทักษะภาวะผู้นำ 4) การบริหารจัดการคนเก่ง 5) การมีธรรมาภิบาล และ 6) วัฒนธรรม

องค์การ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 level LiKert scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเพื่อวัดผลการพัฒนาคุณภาพอาจารย์โดยวัดจากความรู้ ความสามารถ ทักษะของอาจารย์ที่ได้รับการพัฒนา ในด้านต่างๆ คือ ด้านการสอนและความรู้ทางวิชาการ ด้านการวิจัย ด้านการเขียนตำราหรือบทความทางวิชาการ ด้านค่านิยม เจตคติ คุณธรรมจริยธรรม คำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 level Likert scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยที่ตนสังกัด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลทุติยภูมิจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกปีล่าสุดที่ประเมินโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รายงานผลการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันในปีที่มีการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก และ เว็บไซต์ของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

เก็บข้อมูลปฐมภูมิ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารตามสายงาน ได้แก่ คณบดี หัวหน้าภาควิชา และ อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 16 แห่ง ที่เลือกโดยวิธี โดยวิธีเฉพาะเจาะจง รวมตัวอย่างที่ได้ทั้งหมด 560 คน เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถาบันหรือผู้เชี่ยวชาญงานทรัพยากรมนุษย์ของมหาวิทยาลัย โดยวิธีเฉพาะเจาะจง จำนวน 20 คน

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การจัดกระทำข้อมูล กระทำโดย การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจัดระบบและจัดหมวดหมู่ของข้อมูล และการประมวลผลสถิติเบื้องต้นของข้อมูล

2. การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ข้อมูลเชิงปริมาณ

ของตัวแปรตามที่เป็นผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพอาจารย์จากผลคะแนนการประเมินคุณภาพการศึกษากายนอกของ สมศ.

3. การวิเคราะห์การถดถอย (Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพอาจารย์

สถิติและเทคนิควิธีที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานเป็นสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และอธิบายคุณลักษณะของตัวแปร ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. เทคนิควิธีทางสถิติที่ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม คือการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการ ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี LSD

3. เทคนิควิธีทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพอาจารย์ คือ การวิเคราะห์การถดถอย (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการประเมินระบบและกลไกที่มีผลต่อคุณภาพอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนโดยภาพรวมทั้ง 43 แห่ง ในด้านการพัฒนางานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ มีระดับคุณภาพดีมาก ด้านการจัดการความรู้จากงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์มีระดับคุณภาพดีมาก ($\bar{X} = 4.86$) และด้านเงินสนับสนุนงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ต่อคนมีระดับคุณภาพพอใช้ ($\bar{X} = 3.04$) ในขณะที่ผลการประเมินระบบและกลไกที่มีผลต่อคุณภาพอาจารย์จำแนกตามขนาดในแต่ละด้านพบว่า ทั้งสถาบันขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก มีระดับคุณภาพดีมาก ในด้านการพัฒนางานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ และด้านการจัดการความรู้จากงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ แต่มีระดับคุณภาพปานกลางในด้านเงินสนับสนุนงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ต่ออาจารย์ และผลการประเมินระบบและกลไกที่ส่งผลต่อคุณภาพอาจารย์จำแนกตามจำนวนปีที่จัดตั้งในแต่ละด้าน พบว่า ผลที่ได้เช่นเดียวกับการจำแนกตามขนาด คือ มีระดับคุณภาพ

ดีมากในด้านการพัฒนางานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ และด้านการจัดการความรู้จากงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ แต่มีระดับคุณภาพปานกลางในด้านเงินสนับสนุนงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ต่ออาจารย์

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ตัวแปรต้นระบบและกลไกการพัฒนางานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ ด้านระบบและกลไกการจัดการความรู้จากงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ และ ด้านเงินสนับสนุนงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ต่อจำนวนอาจารย์ สามารถร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพอาจารย์ได้ร้อยละ 24 และพบว่าตัวแปรต้นเงินสนับสนุนงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ต่อจำนวนอาจารย์ มีผลต่อคุณภาพอาจารย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการศึกษาคูณภาพอาจารย์จำแนกตามขนาดในแต่ละด้าน พบว่า สถาบันขนาดใหญ่และสถาบันขนาดกลาง มีระดับคุณภาพดีในด้านผลงานวิชาการ มีระดับคุณภาพพอใช้ในด้านงานวิจัยนำไปใช้ประโยชน์ และงานวิจัยที่ได้รับการเผยแพร่ และต้องปรับปรุงด้านคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการ ในขณะที่สถาบันขนาดเล็กมีระดับคุณภาพดีด้านงานวิจัยที่นำไปใช้ มีระดับคุณภาพพอใช้ด้านผลงานวิชาการ และต้องปรับปรุงด้านงานวิจัยที่ได้รับการเผยแพร่ และด้านคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการ สำหรับคุณภาพอาจารย์ด้านคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการมีระดับคุณภาพต้องปรับปรุงทั้งสถาบันขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

ผลการศึกษาคูณภาพอาจารย์จำแนกตามจำนวนปีที่จัดตั้งในแต่ละด้าน พบว่า สถาบันที่มีอายุมากกว่า 30 ปี มีระดับคุณภาพดีด้านผลงานวิชาการ มีระดับคุณภาพปานกลางด้านงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ และงานวิจัยที่นำไปเผยแพร่ สถาบันที่มีอายุระหว่าง 16-30 ปี มีระดับคุณภาพดีด้านงานวิจัยนำไปใช้ประโยชน์ มีระดับคุณภาพพอใช้ด้านผลงานวิชาการ และงานวิจัยที่นำไปเผยแพร่ สำหรับสถาบันที่มีอายุระหว่าง 1-15 ปี มีระดับคุณภาพดีด้านผลงานวิชาการ และงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ มีระดับคะแนนพอใช้ด้านงานวิจัยที่นำไปเผยแพร่ ทั้งนี้ระดับคุณภาพด้านคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการของสถาบันทั้งสามกลุ่มอายุมีระดับคุณภาพต้องปรับปรุง

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า มหาวิทยาลัยเอกชนที่มีขนาดแตกต่างกันมีคุณภาพอาจารย์ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและแต่ละด้าน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ทั้งนี้มีข้อสังเกตว่ามหาวิทยาลัยที่มีขนาดแตกต่างกันมีระดับคุณภาพอาจารย์แตกต่างกันในด้านผลงานวิชาการที่ได้รับการรับรองคุณภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มหาวิทยาลัยเอกชนที่มีจำนวนปีที่จัดตั้งแตกต่างกันมีคุณภาพอาจารย์ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและแต่ละด้าน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวนร้อยละ 63 และเพศชาย ร้อยละ 37

อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 30-39 ปี ร้อยละ 36.30 มีวุฒิการศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่ปริญญาโท ร้อยละ 77.30 ปริญญาเอกร้อยละ 20.70 การดำรงตำแหน่งทางวิชาการ ส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ ร้อยละ 82.10 ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ร้อยละ 14.50 ตำแหน่งงานของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ ร้อยละ 73.90 รองลงมาเป็นหัวหน้าภาค/สาขาวิชา/ร้อยละ 14.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 40.20 รองลงมา มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 4-6 ปี ร้อยละ 23

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการปัจจัยการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยเอกชนในภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตในระดับค่อนข้างมาก และผลวิเคราะห์รายด้านพบว่า ด้านความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตในระดับมาก ส่วนด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านทักษะภาวะผู้นำ ด้านการเป็นองค์กรที่มีธรรมาภิบาล และด้านการจัดการความรู้ มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตในระดับค่อนข้างมาก ในขณะที่ด้านการบริหารจัดการคนเก่งมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นด้านผลการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ด้านการสอนและความรู้ทางวิชาการ และด้านการเขียนตำราหรือบทความทางวิชาการ และด้านค่านิยม เจตคติ และคุณธรรมจริยธรรม แตกต่างกันไป

องค์การแห่งการเรียนรู้ ด้านทักษะภาวะผู้นำ ด้านการ
บริหารจัดการคนเก่ง

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยเอกชนกับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการพัฒนาอาจารย์ด้านการวิจัย โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยด้านความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ปัจจัยด้านการจัดการความรู้ ปัจจัยด้านทักษะภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการคนเก่ง ปัจจัยด้านการเป็นองค์กรที่มีธรรมาภิบาล และปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการพัฒนาอาจารย์ด้านการวิจัยได้ร้อยละ 34 และพบว่า ตัวแปรปัจจัยการบริหารจัดการมีผลต่อผลการพัฒนาอาจารย์เรียงลำดับตามอิทธิพล คือ ด้านความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านการเป็นองค์กรที่มีธรรมาภิบาล ด้านการบริหารจัดการคนเก่ง และด้านทักษะภาวะผู้นำ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยเอกชนกับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการพัฒนาอาจารย์ด้านการเขียนตำราหรือบทความทางวิชาการ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยด้านความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ปัจจัยด้านการจัดการความรู้ ปัจจัยด้านทักษะภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการคนเก่ง ปัจจัยด้านการเป็นองค์การที่มีธรรมาภิบาล และปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการพัฒนาอาจารย์ด้านการเขียนตำราหรือบทความทางวิชาการ ได้ร้อยละ 26 และพบว่า ตัวแปรปัจจัยการบริหารจัดการมีผลต่อผลการพัฒนาอาจารย์เรียงลำดับตามอิทธิพล คือ ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านการจัดการความรู้ ด้านความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และด้านการบริหารจัดการคนเก่ง

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยเอกชนกับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการพัฒนาอาจารย์ด้านค่านิยม เจตคติ และคุณธรรมจริยธรรม โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยด้านความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ปัจจัยด้านการจัดการความรู้ ปัจจัยด้านทักษะภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการคนเก่ง ปัจจัย

ด้านการเป็นองค์กรที่มีธรรมาภิบาล และปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการพัฒนาอาจารย์ด้านการเขียนตำราหรือบทความทางวิชาการ ได้ร้อยละ 35 และพบว่าตัวแปรปัจจัยการบริหารจัดการมีผลต่อผลการพัฒนาอาจารย์เรียงลำดับตามอิทธิพล คือ ด้านความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านวัฒนธรรมองค์กร และด้านการบริหารจัดการคนเก่ง

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพอาจารย์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการพัฒนาอาจารย์ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่า ปัจจัยด้านความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ปัจจัยด้านการจัดการความรู้ ปัจจัยด้านทักษะภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการคนเก่ง ปัจจัยด้านการเป็นองค์กรที่มีธรรมาภิบาล และปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการพัฒนาอาจารย์ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วยด้านการสอนและความรู้ทางวิชาการ ด้านการวิจัย ด้านการเขียนตำราหรือบทความทางวิชาการ ด้านค่านิยม เจตคติ และคุณธรรมจริยธรรม ได้ร้อยละ 48 และพบว่าตัวแปรปัจจัยการบริหารจัดการมีผลต่อผลการพัฒนาอาจารย์เรียงลำดับตามอิทธิพล คือ ด้านความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และด้านวัฒนธรรมองค์กร

ในการวิเคราะห์รายด้าน พบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการด้านความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านวัฒนธรรมองค์กรและด้านการจัดการคนเก่ง มีผลต่อผลการพัฒนาอาจารย์ทั้ง 4 ด้าน ในขณะที่ด้านทักษะภาวะผู้นำมีผลต่อผลการพัฒนาอาจารย์เฉพาะด้าน ด้านการสอนและความรู้ทางวิชาการ และด้านการวิจัย โดยที่การบริหารจัดการด้านการจัดการความรู้ มีผลต่อผลการพัฒนาอาจารย์เฉพาะด้านการเขียนตำราและบทความวิชาการ ส่วนการบริหารจัดการด้านความเป็นองค์กรที่มีธรรมาภิบาลมีผลต่อผลการพัฒนาอาจารย์เฉพาะด้านวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญของผลการวิจัยที่ครอบคลุมทุกวัตถุประสงค์การวิจัยนำมาสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาอาจารย์ ประกอบด้วย 4 แนวทาง ดังนี้

1. การพัฒนาอาจารย์ตามแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล (Individual Development Plan: IDP)

เป้าหมาย: เพื่อให้อาจารย์ประจำสามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถสอดคล้องกับพันธกิจ และเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้

วิธีการดำเนินการ :

1) กำหนดเกณฑ์มาตรฐานความสามารถที่ต้องการ ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก(Core Competency) และสมรรถนะตามหน้าที่ (Functional Competency)

2) ประเมินความสามารถของอาจารย์ เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถของอาจารย์รายบุคคลระหว่างค่าคาดหวัง(Expected Competency) กับผลการประเมินที่เกิดขึ้นจริง (Actual Competency)

3) จัดทำแผนพัฒนารายบุคคล

2. การพัฒนา ส่งเสริมและสนับสนุนด้านเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

เป้าหมาย: พัฒนา ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีระบบการเรียนการสอนที่ใช้ e-Learning เพื่อเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียนและการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ไม่จำกัดเวลาและสถานที่

วิธีการดำเนินการ:

1) จัดทำห้องเรียนออนไลน์ด้วยระบบการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย

2) มีการบูรณาการฐานข้อมูลของมหาวิทยาลัยแบบอัตโนมัติ มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในทุกวิชา

3) จัดหาหรือพัฒนาซอฟต์แวร์หรือระบบอัตโนมัติที่ช่วยให้อาจารย์สามารถจัดทำสื่อออนไลน์ เช่นการบันทึกการสอนในห้องเรียน สรุปเนื้อหาการสอนเป็นวีดิทัศน์ ได้จากทุกอุปกรณ์ได้ด้วยตนเอง โดยที่ไม่ต้องมีความรู้ด้านการเขียนซอฟต์แวร์

4) จัดให้มีอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญเป็นพี่เลี้ยงในการพัฒนาอาจารย์ในการสร้างสื่อและนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอน

3. การสนับสนุนสภาพแวดล้อมในการทำวิจัย

เป้าหมาย: พัฒนาศักยภาพอาจารย์ด้านการวิจัย

วิธีการดำเนินการ:

1) สนับสนุนทุนการวิจัยหรือค่าตอบแทนการวิจัย

- 2) จัดโครงการเพิ่มพูนทักษะการวิจัยที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับในระดับสากล
- 3) สนับสนุนระบบฐานข้อมูลและทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการค้นคว้าวิจัย
- 4) มีระบบให้คำปรึกษาด้านการวิจัย
4. ส่งเสริมและพัฒนาอาจารย์เพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ

เป้าหมาย: วางระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือและการประเมินคุณภาพและผลงานของอาจารย์ทั้งในด้านการสอน การวิจัย และการผลิตผลงานวิชาการอื่นๆ เพื่อนำไปสู่การขอตำแหน่งทางวิชาการที่เร็วขึ้น

วิธีการดำเนินการ:

- 1) จัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือเรื่องการแปล การบรรณาธิกรณ และการจัดหาผู้ทำหน้าที่กลั่นกรองบทความวิจัยและวิชาการก่อนการตีพิมพ์เผยแพร่ รวมทั้งการประเมินผลการสอนอาจารย์
- 2) จัดให้มีระบบพี่เลี้ยงและที่ปรึกษาในการขอตำแหน่งวิชาการ

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการพัฒนาอาจารย์ พบว่า อาจารย์ได้รับการพัฒนาด้านค่านิยม เจตคติ และคุณธรรมจริยธรรมมากที่สุด รองลงมาคือด้านการเรียนการสอนและความรู้ทางวิชาการ ด้านการวิจัย และด้านการเขียนตำราหรือบทความวิชาการ ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งทางวิชาการ ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการพัฒนาอาจารย์ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการเขียนตำราและบทความวิชาการ และด้านค่านิยม เจตคติ และคุณธรรมจริยธรรม ที่ระดับนัยสำคัญ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณพันธุ์ อ่อนแยม (2552) ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพการทำวิจัยจากงานประจำของพนักงานวิทยาลัยนานาชาติมหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อ

การพัฒนาศักยภาพการทำวิจัยเรียงลำดับคือ คือ ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งงาน รายได้ อายุ และสถานภาพสมรส และเพศ แสดงให้เห็นว่าในการพัฒนาอาจารย์สถาบันควรให้ความสำคัญกับความต้องการและความจำเป็นที่แตกต่างกันของแต่ละอาจารย์ และมหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาอาจารย์ด้านการวิจัยและด้านการเขียนตำราหรือบทความวิชาการและด้านการเขียนตำราหรือบทความวิชาการในลำดับต้นๆ

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่างปัจจัยการบริหารจัดการด้านต่างๆ กับผลการพัฒนาอาจารย์ในด้านต่างๆ พบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการด้านความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านวัฒนธรรมองค์กรและการจัดการคนเก่ง มีผลต่อผลการพัฒนาอาจารย์ทั้งสิ้น ในขณะที่ด้านทักษะภาวะผู้นำ มีผลต่อผลการพัฒนาอาจารย์เฉพาะด้านด้านการสอนและความรู้ทางวิชาการ และด้านการวิจัย โดยที่การบริหารจัดการด้านการจัดการความรู้ มีผลต่อผลการพัฒนาอาจารย์เฉพาะด้านการเขียนตำราและบทความวิชาการ ส่วนการบริหารจัดการด้านการเป็นองค์กรที่มีธรรมาภิบาลมีผลต่อผลการพัฒนาอาจารย์เฉพาะด้านวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รติพร ถึงฝั่ง และโกศล จิตวิรัตน์ (2552: 27-40) ซึ่งได้นำเสนอตัวแบบ (Model) ในการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงแข่งขันอย่างยั่งยืนประกอบด้วย 6 ปัจจัยคือ องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) การพัฒนาทุนมนุษย์ด้วยสมรรถนะความสามารถ (Competency-based Development) การพัฒนาภาวะผู้นำ (Leadership Development) การบริหารจัดการคนเก่ง (Talent Management) และ วัฒนธรรมองค์กร (Organization Cultures) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธนา ก้านจักร และทิพทินนา สมุทธานนท์ (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้วัฒนธรรมองค์กร การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความยืดหยุ่นผูกพันในงาน กับผลการปฏิบัติงานของพนักงานการทำเรือแห่งประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้วัฒนธรรมองค์กรการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความยืดหยุ่นผูกพันในงาน มีผลทางบวกกับการปฏิบัติงานของพนักงาน และงานวิจัยของ อังคินันท์ อินทรกำแหง และ ทศนา

ทองภักดี (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบสมรรถนะด้านผู้นำทางวิชาการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ เอกชน และในกำกับของรัฐ พบว่าสมรรถนะทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย มีผลทางตรง และผลทางอ้อมโดยส่งผ่านสมรรถนะด้านบริการวิชาการ ส่งผลต่อความเป็นผู้นำทางวิชาการของอาจารย์

ข้อเสนอแนะ

1. มหาวิทยาลัยเอกชนไทยควรพัฒนาอาจารย์ตามความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนา ซึ่งเป็นไปตามผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งทางวิชาการ ตำแหน่งงาน และประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการพัฒนาอาจารย์ในทุกด้าน ทั้งนี้ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านการวิจัย และด้านการเขียนตำราหรือบทความวิชาการ เป็นอันดับต้นๆ โดยอาจกำหนดให้อาจารย์ร่วมกับหัวหน้าภาควิชาจัดทำแผนพัฒนาด้านรายบุคคล (Individual Development Plan) เป็นต้น

2. มหาวิทยาลัยเอกชนควรใช้แนวทางการบริหารจัดการที่ให้ความสำคัญกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้วัฒนธรรมองค์กร และการบริหารจัดการคนเก่ง ทักษะภาวะผู้นำ การจัดการความรู้ และการเป็นองค์กรที่มีธรรมมาภิบาล ตามลำดับอิทธิพลที่มีผลต่อการพัฒนาอาจารย์

3. มหาวิทยาลัยเอกชนไทยควรทบทวนปรับปรุงระบบการพัฒนาอาจารย์ให้เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมในการสนับสนุนส่งเสริมคุณภาพอาจารย์มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างแรงจูงใจให้กับอาจารย์ในการผลิตผลงานวิจัยและผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- คาราวรรณ สุขคันธรักษ์ และประเสริฐ อินทร์รักษ์. (2557, มกราคม-เมษายน). ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ประชาคมอาเซียน. **วารสารวิชาการ Veridian E-Journal**. 7: 235-238.
- การดี อนันต์นาวิ. (2553). **หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา**. ชลบุรี: มนตรี.
- รติพร ถึงฝั่ง และโกศล จิตวิรัตน์. (2552, (กรกฎาคม-ธันวาคม). การพัฒนาทุนมนุษย์ ภายใต้การเปลี่ยนแปลงเชิงพลวัต. **วารสารการจัดการสมัยใหม่**. 7: 27-40.
- ยุทธการ ก้านจักร และทิพทินนา สมุทรานนท์. (2554, กรกฎาคม-ธันวาคม). การรับรู้วัฒนธรรมองค์กร การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความยืดหยุ่นผูกพันในงานกับผลการปฏิบัติงานของพนักงานการทำเรือแห่งประเทศไทย. **วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**. 3(74).
- วรรณพันธ์ อ่อนแย้ม. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพการทำวิจัยจากงานประจำของพนักงานวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล. สืบค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2560 จาก http://www.thapra.lib.su.ac.th/thesis/showthesis_th.asp?id=0000003089.
- อังคินันท์ อินทรกำแหง และ ทศนา ทองภักดี. (2549). **การพัฒนาแบบสมรรถนะด้านผู้นำทางวิชาการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ เอกชน และในกำกับของรัฐ**. สืบค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2558 จาก <http://www.tci-thaijo.org/index.php/>

คุณภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลม่วงชุม อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

The Quality of Public Services of MuangchumSubdistrict Municipality, Thamuang District, Kanchanaburi Province

ดร.ณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ *

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลม่วงชุม อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 5 ด้าน คือ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการและด้านความเข้าใจในงาน

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 373 คน ได้แก่ ประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลม่วงชุม อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่เจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่าคุณภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลม่วงชุม อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับมากทุกด้าน ตามลำดับดังนี้ ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านความเข้าใจในงาน และด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ

คำสำคัญ: คุณภาพ การให้บริการสาธารณะ เทศบาลตำบล

Abstract

This research aims to study the quality of public services of Muangchum Subdistrict Municipality, Thamuang District, Kanchanaburi Province, in 5 areas; concreteness of service, reliability and trust in the service, responding to service recipients, providing confidence to clients, and understanding of work.

This research is a quantitative research. The samples used in the study were 373 people in Muangchum Subdistrict Municipality, Thamuang District, Kanchanaburi Province. The research instrument was a 5-rating scale questionnaire. The data were analyzed through frequency, percentage, and Standard Deviation.

The results of this research reveal that the quality of public services of Muangchum Subdistrict Municipality, Thamuang District, Kanchanaburi Province was at a high level in every aspect as follows: The responding to consumers, providing confidence to clients, concreteness of service, understanding of work, and reliability and trust in the service, respectively.

Keywords: A Quality, Public Service, Sub District Municipality

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองท้องถิ่น ถือเป็นรูปแบบหนึ่งที่เป็นพื้นฐานการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและมีความสำคัญต่อการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน

*อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น วิทยาเขตวัชรพล

ชุมชนท้องถิ่นที่มีสภาพปัญหาสังคม วัฒนธรรม ความ เป็นอยู่และทรัพยากรธรรมชาติที่แตกต่างกัน ลำพัง เพียงรัฐบาลกลางในฐานะที่ต้องดูแลประชาชนโดยรวม ทั้งทั้งประเทศ ย่อมไม่สามารถตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาได้อย่างทั่วถึง และตรงตาม ความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ รวมถึงการ เรียกร้องของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นที่ต้องการมี ส่วนร่วมในการปกครองและพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง มาอย่างยาวนาน ทำให้รัฐบาลในหลายประเทศได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจจาก ส่วนกลาง มาสู่การปกครองแบบกระจายอำนาจ มากขึ้นเพื่อให้สิทธิแก่ชุมชนในการตัดสินใจดำเนิน การกิจของท้องถิ่น และถือเป็นสถาบันฝึกปฏิบัติการ ปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม รับผิดชอบต่อชุมชนตนเอง และเท่ากับเป็นการเพิ่ม ความสามารถ และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการ บริการสาธารณะให้ทั่วถึง และตรงของประชาชนใน ท้องถิ่นตามความจำเป็นในแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (ราชกิจจานุเบกษา. 2560: 74 -75) หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 149 ภายใต้บังคับ มาตรา 1 ให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลัก แห่ง การปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชน ในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามวิธีการและรูปแบบขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายบัญญัติ การจัดตั้งองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของ ประชาชนในท้องถิ่น และความสามารถในการปกครอง ตนเองในด้านรายได้ จำนวนและความหนาแน่นของ ประชากร และพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบ ประกอบกัน และ มาตรา 250 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และ อำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรม สาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตาม หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและ สนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ การจัดทำบริการ สาธารณะและกิจกรรมสาธารณะใดที่สมควรให้เป็น หน้าที่และอำนาจโดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ หรือให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการใด ให้

เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งต้องสอดคล้องกับ รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามวรรคสี่ และกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีบัญญัติ เกี่ยวกับกลไกและขั้นตอนในการกระจายหน้าที่ และ อำนาจ ตลอดจนงบประมาณและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง หน้าที่และอำนาจดังกล่าวของส่วนราชการให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย ในการจัดทำบริการ สาธารณะหรือกิจกรรมสาธารณะใดที่เป็นหน้าที่และ อำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้าการร่วม ดำเนินการกับเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐหรือการ มอบหมายให้เอกชน หรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการ จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นมากกว่าการที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการเอง องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจะร่วมหรือมอบหมายให้เอกชน หรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการนั้นก็ ได้ รัฐต้อง ดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้ของ ตนเองโดยจัดระบบภาษีหรือการจัดสรรภาษีที่ เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาการหารายได้ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถ ดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้อย่างเพียงพอ ในระหว่าง ที่ยังไม่อาจดำเนินการได้ ให้รัฐจัดสรรงบประมาณ เพื่อ สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปพลางก่อน

เทศบาลตำบลม่วงชุมเป็นหน่วยการปกครอง ส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่หลักคือการดำเนินกิจกรรมทั้ง ปวงเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้น การ ให้บริการสาธารณะถือเป็นภารกิจสำคัญและมีความ หลากหลาย แต่ในการพัฒนาจัดการด้านการให้บริการ แก่ประชาชนยังคงมีปัญหายังปรับแก้ไขอยู่ เช่น เจ้าหน้าที่ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ไม่ค่อยยิ้มแย้ม สถานที่ให้บริการควรมีให้เพียงพอต่อประชาชน ฯลฯ ทำให้ประชาชนที่มาใช้บริการไม่ได้รับความสะดวก เท่าที่ควร การพัฒนาท้องถิ่นและการให้บริการ ประชาชนจึงอาจก่อให้เกิดปัญหามาตรฐานการ ให้บริการที่ไม่เท่าเทียมกัน เพื่อให้ประชาชนได้รับ ประโยชน์จากการบริการสาธารณะที่มีคุณภาพและได้ มาตรฐานรวมไปถึงประสิทธิภาพในการจัดทำบริการ สาธารณะ ซึ่งบางกรณีท้องถิ่นไม่อาจลงมือจัดทำ บริการสาธารณะได้เองทั้งหมด

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณภาพการให้บริการประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลม่วงชุม อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อต้องการทราบว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลม่วงชุมมีความคิดเห็นหรือทัศนคติต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลม่วงชุมในระดับใด และรายงานผู้บริหารของเทศบาลตำบลม่วงชุม เพื่อนำผลการวิจัยมาวางแผนการให้บริการประชาชน และแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพของการให้บริการของเทศบาลตำบลม่วงชุม เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลม่วงชุม อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลม่วงชุม อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดกาญจนบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลม่วงชุม อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 5,512 คน (ฝ่ายทะเบียนเทศบาลตำบลม่วงชุม จังหวัดกาญจนบุรี. 2560)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีคำนวณจากสูตรของ ยามาเน่ (Yamane. 1973) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% หรือค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับ (Precision) ร้อยละ 5 (.05) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 373 คน ด้วยการใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

3. ตัวแปรที่วิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลม่วงชุม อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ 2) ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ 3) ด้านการตอบสนอง

ต่อผู้รับบริการ 4) ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ และ 5) ด้านความเข้าใจในงาน

4. เวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจะใช้เวลาตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2561 ถึง วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2562 เป็นระยะเวลา 4 เดือน

5. สถานที่เก็บข้อมูล คือ เทศบาลตำบลม่วงชุม อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดกาญจนบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closed-ended questionnaire) โดยแบ่งเป็น

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลม่วงชุม อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ 2) ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ 3) ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ 4) ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ และ 5) ด้านความเข้าใจในงาน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด โดยใช้คำพูดของตนเองเป็นคำถามแบบไม่มีโครงสร้าง และเป็นคำถามซึ่งไม่มีการวางแผนหรือจัดแนวคำตอบไว้

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการสร้างเครื่องมือเพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจในรายละเอียดในด้านเนื้อหาเพื่อที่จะนำมาสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามคุณภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลม่วงชุม อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดกาญจนบุรี

3. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหาของแบบสอบถามเพื่อให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความเที่ยงตรงมากขึ้น

4. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการในช่วงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2561 ถึง 25 กุมภาพันธ์ 2562 โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามแจกให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลม่วงชุม อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 373 ชุด ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ในการบรรยายลักษณะทั่วไป ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลคุณภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลม่วงชุม อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี วิเคราะห์ด้วยสถิติการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ในการบรรยายลักษณะทั่วไป ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้แบบสอบถามกลับคืนแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูล เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำแบบสอบถาม มาทำการลงรหัส (Coding) และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสามารถนำเสนอได้ ดังนี้

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive method) เพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูลที่เก็บมาได้ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน การแจกแจง หรืออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูล หรือตัวแปร สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ (Percentage)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 51.61 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 26.34 สถานภาพสมรส จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 61.56 จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช. จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 30.38 และมีอาชีพเกษตร/รับจ้างทั่วไป จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 47.04

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลม่วงชุม อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า คุณภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาล ตำบลม่วงชุม อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.36$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.74$) รองลงมาคือ ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ ($\bar{X} = 3.72$) และด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ ($\bar{X} = 3.49$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

2.1 ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีอุปกรณ์สำนักงานที่มีคุณภาพ ทันสมัยและเพียงพอต่อการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.94$) รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่แต่งกายสะอาด บุคลิก ลักษณะ วาจา สุภาพ ($\bar{X} = 3.79$) และมีป้ายบอกจุดในการให้บริการต่างๆ เป็นลำดับขั้นตอน เข้าใจง่าย ($\bar{X} = 3.44$)

2.2 ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เจ้าหน้าที่ไม่เรียกร้องผลประโยชน์ตอบแทน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.67$) รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่เอาใจใส่กระตือรือร้นและมีความมุ่งมั่นในการให้บริการ ($\bar{X} = 3.61$) และเจ้าหน้าที่มีความรู้ความสามารถในการให้บริการ ($\bar{X} = 3.37$)

2.3 ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้นในการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.94$) รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่การให้บริการตรง

ตามความต้องการ ($\bar{X} = 3.61$) และมีความพร้อมให้บริการตลอดเวลา ($\bar{X} = 3.44$)

2.4 ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าให้บริการโดยยึดกฎ ระเบียบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.83$) รองลงมา คือ มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่เป็นให้ทราบอย่างทั่วถึง และเจ้าหน้าที่มีความชำนาญในงานที่ให้บริการ ($\bar{X} = 3.78$) และมีการแจ้งสถานที่และบุคคลที่สามารถรับเรื่องร้องทุกข์ที่ชัดเจน ($\bar{X} = 3.54$)

2.5 ด้านความเข้าใจในงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ยอมรับคำตำหนิตติชมและสำรวมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.78$) รองลงมา คือ สามารถแก้ปัญหา อุปสรรค ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.77$) และให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มความสามารถ ($\bar{X} = 3.23$)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลม่วงชุม อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ พบว่า มีคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับมาก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า มีอุปกรณ์สำนักงานที่มีคุณภาพทันสมัยและเพียงพอต่อการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับพิศสมัย หมกทอง (2554: 123) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย ครบทั้ง 6 ด้าน เพราะหลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารการปกครองที่ดีที่ทุกๆ ภาคส่วนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีงามเหมาะที่จะนำมาใช้ในการบริหารองค์กรต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับงานวิจัยของ

อรอุมา สมบูรณ์ และสมชาย คุ่มพล (2558) ที่ทำการวิจัย เรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มาใช้บริการทำบัตรประชาชนการบริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาคมีระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มาใช้บริการทำบัตรประชาชนการบริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการ พบว่า มีคุณภาพการให้บริการ อยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเจ้าหน้าที่ไม่เรียกร้องผลประโยชน์ตอบแทน เจ้าหน้าที่เอาใจใส่และมีความมุ่งมั่นในการให้บริการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวนิช ศิลาอ่อน (2538) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อระบบและกระบวนการให้บริการของสำนักงานเทศบาลนครนายก พบว่า ความพอใจต่อกิจกรรมการให้บริการของเทศบาลนครนายกด้านสาธารณูปโภค กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพอใจในระดับค่อนข้างมาก การบริการด้านสาธารณูปโภค กลุ่มตัวอย่างมีความพอใจมากที่สุดในงานปกครอง มีความพอใจค่อนข้างมากในงานโยธาและงานรักษาความสะอาด และมีความพอใจปานกลางในงานอนามัย สาเหตุของความไม่พึงพอใจเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ด้านรักษาความสะอาด สาเหตุสำคัญของความพอใจ คือ ความก้าวหน้าและพัฒนาของระบบบริการที่ให้ความสม่ำเสมอต่อเนื่องจากในกระบวนการให้บริการและทำที่มารยาทของเจ้าหน้าที่ในการบริการ

3. ด้านหลักการตอบสนอง พบว่า มีคุณภาพการให้บริการ อยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ มีการให้บริการตรงตามความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับพรก. ว่าด้วยการบริหารบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2552 ในหมวดที่ 3 เรื่องการบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ เป็นการการพัฒนาส่วนราชการให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ส่วนราชการต้องมีการพัฒนาความรู้เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการ เพื่อให้ข้าราชการ

ทุกคนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในวิชาการสมัยใหม่ตลอดเวลา มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4. ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ พบว่า มีคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ให้บริการโดยยึดกฎ ระเบียบ มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่ทำให้ทราบอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดมพร สุคนธฉายา (2551) ที่วิจัยเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพของการให้บริการประชาชนแบบศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ กรณีศึกษาประชาชนผู้มาขอรับบริการ ณ สำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนผู้มาขอรับบริการแบบศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จในครั้งนี้ ส่วนใหญ่พอใจต่อการบริการแบบศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จโดยรวมอยู่ในระดับมาก

5. ด้านความเข้าใจในงาน พบว่า มีคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ยอมรับคำตำหนิตามและสามารถแก้ปัญหา อุปสรรค ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศรัฐ จันยาง (2555) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงานเทศบาลตำบลลำตาเสา อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมของผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงานเทศบาลตำบลลำตาเสา อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมาก ซึ่งจากการศึกษาวิจัยประชาชนรู้สึกต่อคุณภาพการบริการในระดับมากเพราะจำนวนเจ้าหน้าที่มีเพียงพอสำหรับประชาชนที่มาใช้บริการ มีความพร้อมของอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ ป้ายประชาสัมพันธ์ ขั้นตอนการบริการและเจ้าหน้าที่ ผู้ให้บริการมีความรู้ความสามารถในการให้บริการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ควรมีป้ายบอกจุดในการให้บริการต่างๆ เป็นลำดับขั้นตอน เข้าใจง่าย

1.2 ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการเทศบาลฯ ควรให้มีการจัดอบรมให้เจ้าหน้าที่มีความรู้ความสามารถในการให้บริการ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้มากยิ่งขึ้น

1.3 ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ เจ้าหน้าที่ควรมีความพร้อมให้บริการตลอดเวลา

1.4 ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ เทศบาลฯ ควรจัดให้มีการแจ้งสถานที่และบุคคลที่สามารถรับเรื่องร้องทุกข์ที่ชัดเจน

1.5 ด้านความเข้าใจในงาน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรรับฟังปัญหาของผู้รับบริการอย่างเห็นอกเห็นใจ ให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มความสามารถ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเปรียบเทียบในเรื่อง คุณภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลม่วงชุม อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดกาญจนบุรีกับเทศบาลอื่น เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่ส่งเสริมการให้บริการและเกิดความพอใจแก่ประชาชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ทศรัฐ จันยาง. (2555). **ความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงานเทศบาลตำบลลำตาเสา อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

พิศสมัย หมกทอง. (2554). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. สระบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ราชกิจจานุเบกษา. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550**. (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก วันที่ 24 สิงหาคม 2550).

สุนิช ศิลอ่อน. (2538). ความพึงพอใจของประชาชนต่อระบบและกระบวนการให้บริการของสำนักงานเทศบาลเมืองนครนายก. ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนสังคม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

อรอุมา สมบูรณ์ และสมชาย คุ่มพูล. (2558, กรกฎาคม-ธันวาคม). ความพึงพอใจของประชาชนที่มาใช้บริการทำบัตรประชาชนการบริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. 4(2): 62-73.

อุดมพร สุนทรฉายา. (2551). การศึกษาประสิทธิภาพของการให้บริการ ประชาชนแบบศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ กรณีศึกษาประชาชนผู้มาขอรับบริการ ณ สำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

Cronbach, Lee Joseph. (1970). **Essentials of Psychological Testing**. New York: Harper and Row.

Yamane, Taro. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. New York: Harper and Row.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล นายณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ
สถานที่อยู่ 147ม.3 ต.พรหมบุรี
อ.พรหมบุรี จ.สิงห์บุรี 16160
ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
วิทยาเขตวัชรพล
เลขที่ 4 หมู่ 11 ถ.หทัยราษฎร์
ต.ลาดสวาย อ.ลำลูกกา
จ.ปทุมธานี 12150

ประวัติการศึกษา

2556	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
2551	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2559	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รป.บ.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันรัชต์ภาคย์
2549	นิติศาสตรบัณฑิต (น.บ.) สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลาดสวาย

อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

Administration According to Good Governance Principles of Lat Sawai

Municipality Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province

ดร.นิพนธ์ ทาบุญาน *

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิจัยระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานของเทศบาลเมืองลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือนและสถานภาพทางสังคมประชากรทั้งหมด ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่นคณะผู้บริหารท้องถิ่น ประธานสภาท้องถิ่น พนักงานเทศบาลและพนักงานจ้างของเทศบาล จำนวน 84 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 สถิติพื้นฐานได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานคือ t-test และ F test (One Way ANOVA)

ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านทั้ง 6 ด้าน พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลาดสวายอยู่ในระดับมากทุกข้อทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 รองลงมา คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ด้านหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ด้านหลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 ด้านหลักความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 และด้านหลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัด

ปทุมธานี ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน ทั้งโดยภาพรวม และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหารงาน, หลักธรรมาภิบาล, เทศบาลเมือง

Abstract

This research aims to study the level of administration according to good governance of the municipality Lad Sawai, Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province. To compare the effectiveness of the implementation of good governance in the administration of the municipality Lad Sawai, Lam Luk Ka, Pathum Thani by gender, age, education. Monthly income and social status, the entire 84 population, including local leaders, local administrators. Chairman of the Local Council unicipal employees and employees of the municipalities. A 30 items of 5-rating scales questionnaire with .96 reliability was used to collect data. Frequency, percentage, t-test, and F-test are used to analyze the data.

The administration applying good governance of the municipality Lad Sawai, Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province was at a high level in all 6 aspects, as follows: the rule of law with an average of 4.17, the principle involved with an average of 4.11, the virtue with an average of 4.11, the principle of transparency, with an average of 4.03, the responsibilities, with an average of 3.90, and value with an average of 3.89. Gender, age, education level, monthly income, and social

* อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

status had no influence on their opinion concerning the administration according to good governance.

Keywords: Management, good governance principles, Municipality.

บทนำ

ประเทศไทยมีการนำหลักธรรมาภิบาลไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานภาครัฐ เอกชนและประชาชน เพื่อให้ประเทศมีการพัฒนาไปในทางที่ดี และเกิดความ เป็นธรรมในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง โดย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ถือว่าเป็นส่วนราชการที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดและเป็นหน่วย ดำเนินการซึ่งทำหน้าที่แทนรัฐในการจัดบริการ สาธารณะ การบริหารจัดการภารกิจต่างๆ ในพื้นที่เพื่อ แก้ไขปัญหา ความเดือดร้อน และตอบสนองความต้องการของประชาชน ในขณะเดียวกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยกำลังปัญหาเร่งด่วนที่ต้อง ได้รับการแก้ไขเพราะมีข้อกล่าวหาต่อนักการเมือง ข้าราชการและนักการเมืองท้องถิ่น ว่ามีพฤติกรรมในเชิงทุจริตคอร์รัปชันที่มีการกระทำกันในหลายรูปแบบ ทั้งในแง่การยกยอก การแอบเอางบประมาณหรือทรัพย์สินของรัฐไปเป็นของตน การเลือกจ้างและการทำ สัญญาจ้างหรือให้สัมปทาน เฉพาะพรรคพวก ผู้สนับสนุนตนเท่านั้น การใช้ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เอื้อประโยชน์ให้บริษัทของตนเองและพรรคพวก ผลประโยชน์ขัดกันหรือผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) และการเอื้อประโยชน์ (Trading Influence) ตลอดจนการทุจริตในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง การ สมยอมราคาสำหรับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ทั้งในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ตลอดจนกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ซึ่งเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไทยทั้งหลายได้ถูกจับตามองจากสังคมว่า มีการทุจริต คอร์รัปชันเช่นกัน มีข้อมูลสถานการณ์ทุจริตใน สังคมไทยและการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากหลายๆ แห่งที่ยืนยันค่อนข้างตรงกันว่า โดย ภาพรวมคนไทยและสังคมไทยยังมีปัญหาด้านความ ซื่อสัตย์ สุจริต ด้านคุณภาพ จริยธรรม

เทศบาลเมืองเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน เขตชุมชนเมือง เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้ง ขึ้นในเขตชุมชนที่มีความเจริญ และใช้การบริหาร บ้านเมืองเป็นหลัก รูปแบบองค์กรของเทศบาลแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมืองและ เทศบาลนคร โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณาเลื่อนเป็น เทศบาล คือ จำนวนและความหนาแน่นของประชาชน ในท้องถิ่น ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจของท้องถิ่น พิจารณาจากการจัดเก็บรายได้ตามที่กฎหมายกำหนด และงบประมาณรายจ่ายในการดำเนินงานกิจการของ ท้องถิ่น (วิชิต โพธาราม, 2547: 1) เทศบาลเมืองลาด สวายเป็นหนึ่งในเทศบาลที่ได้รับการจัดตั้งเป็น เทศบาลเมืองประกาศตามความในมาตรา 42 แห่ง พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วน ตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ประกอบมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติ เทศบาล พ.ศ. 2496 และมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติ เทศบาล พ.ศ.2496 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ เทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ให้มีอำนาจการ บริหารจัดการแก้ไขปัญหานในพื้นที่

เทศบาลเมืองลาดสวายเป็นเมืองศูนย์กลางของ อุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดย่อม ศูนย์การค้า สถาบันการศึกษา และเป็นที่พักอาศัยที่ใกล้แหล่งงาน คือ นิคมอุตสาหกรรมนวนคร และตลาดไท มีลักษณะ พื้นที่เป็นที่ราบลุ่มที่เอื้อแก่การเพาะปลูก จึงทำให้มี พื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในทุกพื้นที่ทำการเกษตร ส่วน ใหญ่เป็นการปลูกข้าว รองลงมาได้แก่ ไม้ผล-ไม้ยืนต้น พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ และพืชพลังงาน โดยการใช้ ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากการ ขยายตัวของธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์จากกรุงเทพมหานคร จนเกิดการขยายตัวของเขตเมืองและเขตอุตสาหกรรม การอุตสาหกรรมถือเป็นภาคเศรษฐกิจที่สำคัญในการ ทำรายได้ให้กับจังหวัด มูลค่าการผลิตทางอุตสาหกรรม มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 อันสืบเนื่องมาจากรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรม อย่างจริงจัง และจังหวัดปทุมธานีถือว่าเป็นพื้นที่ที่มี ศักยภาพ มีความเหมาะสมในการพัฒนาอุตสาหกรรม เพราะอยู่ติดกับเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร สนาบบิน ดอน-เมือง มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านกลางจังหวัด

การคมนาคม การขนส่งสะดวกทั้งทางรถยนต์และทางรถไฟมีเนื้อที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบ ประมาณ 33 ตารางกิโลเมตร หรือ 20,625 ไร่ มีประชากร จำนวน 57,565 คน จำนวนครัวเรือน 33,901 แบ่งเขตการปกครองเป็น 3 เขต 11 หมู่บ้าน ประกอบด้วย

เขตที่ 1 ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านคลองห้า, หมู่ที่ 2 บ้านคลองห้า, หมู่ที่ 3 บ้านคลองห้า, หมู่ที่ 6 บ้านคลองสี่,

เขตที่ 2 ได้แก่ หมู่ที่ 5 บ้านคลองสี่, หมู่ที่ 8 บ้านคลองสาม, หมู่ที่ 9 บ้านคลองสาม

เขตที่ 3 ได้แก่ หมู่ที่ 4 บ้านคลองสี่, หมู่ที่ 7 บ้านคลองสี่

สภาพปัญหาของเทศบาลเมืองลาดสวายมีปัญหาของการเพิ่มจำนวนประชากรที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากประชาชนต่างท้องถิ่นต่างเข้ามาทำงานตามสถานประกอบการต่างๆ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม หมู่บ้านจัดสรร และห้างสรรพสินค้า รวมทั้งเด็กและเยาวชนที่เข้ามาศึกษาในสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา และ อุดมศึกษาในเขตจังหวัด โดยที่ปัญหาอาชญากรรมที่ประกอบโดยเด็กและเยาวชนไม่ว่าจะเป็นการมีเพศสัมพันธ์ มั่วสุม ยาเสพติด ทะเลาะวิวาท ลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ หรืออาชญากรรมรุนแรงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้งในแง่ความรุนแรง

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานในเทศบาลเมืองลาดสวายจึงมีความสนใจที่จะวิจัยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการเพิ่มขีดความสามารถการพัฒนาเทศบาลเมืองลาดสวายให้มีศักยภาพสูงขึ้น โดยการวิจัยครั้งนี้จะใช้วิธีการวิเคราะห์ทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องและข้อมูลในเชิงสถิติจากคณะผู้บริหารท้องถิ่น ประธานสภาท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้ปกครองท้องถิ่นและพนักงานเทศบาลในเขตเทศบาลเมืองลาดสวายตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะสามารถเป็นข้อมูลใช้ประกอบในการบริหารงานอันจะส่งผลให้การพัฒนาท้องถิ่นและการจัดบริการสาธารณะตรงกับความต้องการคั่งคั่งตามยุทธศาสตร์การพัฒนาได้ทั่วถึงอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

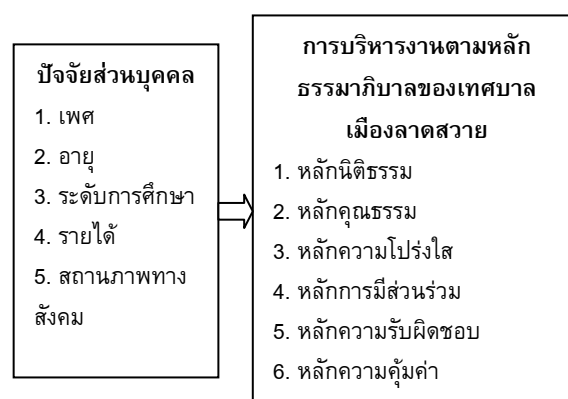
1. เพื่อวิจัยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อวิจัยหาแนวทางในการบริหารและการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยการนำเอาหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานของเทศบาลเมืองลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลโดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งวิจัยเฉพาะเทศบาลเมืองลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี รวมทั้งสิ้น 84 คน

กลุ่มตัวอย่าง

1. คณะผู้บริหารท้องถิ่น/ประธานสภาท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น จำนวน 17 คน
2. ผู้ปกครองท้องถิ่น จำนวน 1 คน
3. พนักงานเทศบาลและพนักงานจ้าง จำนวน 66 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
2. สามารถใช้เป็นแนวทางในการบริหารและการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลอย่างมีประสิทธิภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Quality List) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ระดับตำแหน่งและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลาดสวาย 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากการวิจัยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลาดสวายได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร บทความและรายงานการวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดและหลักเกณฑ์การวิจัย ความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองปัญหาการบริหาร

2.2 สร้างแบบสอบถาม วิจัยเพื่อวัดความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาล 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไขสำนวนและภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่มีความชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.4 นำแบบสอบถามไปทดลองในเขตเทศบาลเมืองลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ 0.96

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการงานเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ดังนี้

1. ขออนุญาตนายกเทศมนตรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้พนักงานเทศบาลตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและขอรับคืนด้วยตนเอง ณ สำนักงานเทศบาล โดยได้รับความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถามทันที พร้อมขอรับคืนกลับมาเมื่อตอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว

3. จำนวนแบบสอบถามที่แจก 84 ชุด ได้รับคืนเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ สามารถนำไปวิเคราะห์ได้ 84 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละชุด

2. ลงรหัสสอบถามกำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูล

3. นำแบบสอบถามทุกฉบับประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการ ดังนี้

3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำมาเสนอเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ

3.2 ศึกษาความคิดเห็นของพนักงาน และพนักงานจ้างของเทศบาล ผู้ปกครองท้องถิ่นที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลาดสวาย วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.3 เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์การพิจารณา 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535: 100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51-5.00	ความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	ความคิดเห็นในระดับมาก
2.51-3.50	ความคิดเห็นในระดับปานกลาง
1.51-2.50	ความคิดเห็นในระดับน้อย
1.00-1.50	ความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

2.1 ร้อยละ (Percentage)

2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 66.70 รองลงมา คือ เพศหญิง จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 -50 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 48.8 รองลงมาคือ มีอายุ ระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 35.7 ด้านระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/อนุปริญญา จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 45.2 รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 34.5 และด้านรายได้ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 รองลงมา คือ 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 และสถานภาพทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่

สถานภาพทางสังคม	จำนวนคน	ร้อยละ
1. ผู้นำท้องถิ่น	1	1.2
2. คณะผู้บริหารท้องถิ่น/ประธานสภาท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น	17	20.2
3. พนักงานเทศบาลและพนักงานจ้าง	66	78.6
รวม	84	100

2. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.46 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านหลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 รองลงมาคือ ด้านหลักคุณธรรมและด้านหลักความมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 เท่ากัน ด้านหลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 ด้านหลักความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.90 ด้านหลักความคุ้มค่ามีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.89 ตามลำดับ ดังตาราง

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล เทศบาลเมืองลาดสวาย	μ	σ	ระดับประสิทธิผล (N = 84)
1.ด้านหลักนิติธรรม	4.17	0.40	มาก
2. ด้านหลักคุณธรรม	4.11	0.47	มาก
3. ด้านหลักความโปร่งใส	4.03	0.47	มาก
4. ด้านหลักความมีส่วนร่วม	4.11	0.53	มาก
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	3.90	0.47	มาก
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	3.89	0.45	มาก
รวม	4.03	0.46	มาก

สรุปผลการวิจัย

ผู้นำท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น ประธานสภาท้องถิ่น พนักงานเทศบาลและลูกจ้างเทศบาล มีความเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลเมืองลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี จำแนกออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมผู้นำท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น ประธานสภาท้องถิ่น พนักงานเทศบาล ลูกจ้างเทศบาล มีความเห็นต่อ

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านนิติธรรม อยู่ในระดับมาก เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การตราระเบียบข้อบังคับต่างๆ ของเทศบาลอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้และเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ เทศบาลได้ตราเทศบัญญัติและระเบียบข้อบังคับของเทศบาลเพื่อถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

2. ด้านหลักคุณธรรม โดยภาพรวมผู้นำท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น ประธานสภาท้องถิ่น พนักงานเทศบาล ลูกจ้างเทศบาล มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านหลักคุณธรรมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ บุคลากรมีความเสียสละและอุทิศตนในการปฏิบัติงานเพื่อให้ที่กำหนดไว้และเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เทศบาลได้จัดกิจกรรมและการณรงค์เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีและถูกต้องให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรและประชาชนได้ถือปฏิบัติ เทศบาลได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณและบุคลากรมีความสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบวินัยของทางราชการและข้อกฎหมายต่างๆ อย่างเคร่งครัด

3. ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมผู้นำท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น ประธานสภาท้องถิ่น พนักงานเทศบาลและลูกจ้างเทศบาล มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านหลักคุณธรรมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เทศบาลมีระบบและกระบวนการตรวจสอบ ประเมินผลที่ทำให้ปลอดการทุจริตคอร์รัปชันและเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีระบบการประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกองค์กร

4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมผู้นำท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น ประธานสภาท้องถิ่น พนักงานเทศบาลและลูกจ้างเทศบาล มีความเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนและแผนพัฒนาตำบลเสมอและเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เทศบาลมีกระบวนการและกลไกในการติดตามตรวจสอบโดยภาคประชาชน

5. ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมผู้นำท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น ประธานสภาท้องถิ่น

พนักงานเทศบาลและลูกจ้างเทศบาล มีความเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านหลักความรับผิดชอบในระดับมาก เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เทศบาลมีการสนองตอบต่อความคาดหวังและความต้องการของประชาชนในการรับบริการที่ดีและเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บุคลากรมีจิตใจเสียสละ เห็นคุณค่าขององค์กรที่ตนสังกัดอยู่

6. ด้านหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมผู้นำท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น ประธานสภาท้องถิ่น พนักงานเทศบาลและลูกจ้างเทศบาล มีความเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมาก เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เทศบาลได้สร้างงานบริการต่างๆ ตรงกับความต้องการของประชาชนและผู้รับบริการและเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เทศบาลได้ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักความประหยัดและคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรต่างๆ ขององค์กร เทศบาลใช้ทรัพยากรขององค์กรเพื่อการบริการสาธารณะได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด บุคลากรให้บริการประชาชนด้วยความรวดเร็วและมีคุณภาพ

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลาดสวายอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักนิติธรรม และมีภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การตราระเบียบข้อบังคับต่างๆ ของเทศบาลอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านหลักความมีส่วนร่วม เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เทศบาลเมืองลาดสวายเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนและแผนพัฒนาเมืองเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านหลักคุณธรรมเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า บุคลากรมีความเสียสละและอุทิศตนในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหน่วยงานที่กำหนดไว้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านหลักความโปร่งใส เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าเทศบาลเมืองลาดสวาย มีระบบและกระบวนการตรวจสอบ ประเมินผล ที่ทำให้ปลอด

การทุจริตคอร์รัปชัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านหลักความรับผิดชอบเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า เทศบาลเมืองลาดสวายมีการสนองตอบต่อความคาดหวังและความต้องการของประชาชนในการรับบริการที่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านหลักความคุ้มค่า เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า เทศบาลเมืองลาดสวายได้สร้างงานบริการต่างๆ ตรงกับความต้องการของประชาชนและผู้รับบริการมีค่าเฉลี่ยสูงสุดตามลำดับ ตามสมมุติฐาน คณะผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น พนักงานเทศบาล ลูกจ้างเทศบาล และผู้ปกครองท้องถิ่น ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้และปัจจัยทางสังคม มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ผลการวิจัยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลาดสวายพบว่า คณะผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น พนักงานเทศบาล ลูกจ้างเทศบาลและผู้ปกครองท้องถิ่น ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้และปัจจัยทางสังคม มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. เมื่อทราบถึงปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลาดสวายแล้วควรนำไปเป็นแนวทางในการบริหารงานของเทศบาลและปรับปรุงการบริหารงานให้ดียิ่งขึ้น
2. เป็นการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลาดสวาย อำเภอสามโก้ จังหวัดปทุมธานี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารและดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลต่อประชาชนโดยรวม
3. ควรมีการแจ้งผลการดำเนินงานในการบริหารกิจการองค์กรให้ประชาชนทราบและมีการประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ มีการนำผลการประเมินไปใช้เพื่อปรับปรุงและวางแผนพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการดำเนินการปรับปรุงให้บริการประชาชนให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกฎ ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ประชาชนทราบ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยหลักธรรมาภิบาลของการบริหารงานของเทศบาลเมืองลาดสวาย อำเภอสามโก้ จังหวัดปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้ได้บังคับบัญชาและประชาชนในท้องถิ่น
2. ควรวิจัยการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลในเขตอำเภอสามโก้ จังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างคือประชาชน เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลและทราบถึงปัญหาการบริหารจัดการของเทศบาลในเขตอำเภอสามโก้

เอกสารอ้างอิง

- เกษม วัฒนชัย. (2546). **ธรรมาภิบาลกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษา.
- โกวิท พวงงาม. (2546). **การปกครองท้องถิ่นไทยหลักและมิติใหม่ในอนาคต**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วิญญูชน.
- _____. (2548). **การปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ชัยอนันต์ สมทรวาณิช. (2541). **Good Governance**กับการปฏิรูปการศึกษา. ม.ป.พ.
- _____. (2543). **ธรรมาภิบาลการมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการทางด้านสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพฯ: เดือนตุลาคมพิมพ์.
- ไชยวัฒน์ คำชู. (2548). **การบริหารการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม**. กรุงเทพฯ: นำฝนการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). **หลักการวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วิจิต โพธาราม. (2547). **การศึกษาการดำเนินงานของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

A Model of Educational Management towards Excellent Institutions of Secondary Schools under the Office of Secondary Educational Service Area 27

บัณฑิต ประสิทธิ์นอก¹ ดร.สุพร เข้มแข็ง²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27 มีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 48 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มงาน วิชาการ และผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา รวม 240 คน โดยใช้แบบสอบถาม และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการบริหารการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ จำนวน 9 คน 2) สร้างและตรวจสอบรูปแบบโดยนำข้อมูลจาก ขั้นตอนที่ 1 มาयर่างรูปแบบและตรวจสอบความ ถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และ 3) ประเมินความเป็นไปได้และ ความเหมาะสมในการนำรูปแบบไปใช้ โดยผู้บริหาร สถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ และผู้แทน คณะกรรมการสถานศึกษา รวม 240 คน จาก 48 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบ ประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27 ที่

การบริหารองค์กร ประกอบด้วย การนำองค์กร การ วางแผนเชิงกลยุทธ์ และการพัฒนาบุคลากร 2) การ จัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย การมุ่งเน้นผู้เรียน การ จัดการความรู้ และ การจัดการกระบวนการ และ 3) การ พัฒนาคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วยความเป็น มาตรฐานสากล และคุณลักษณะความเป็นไทย แต่ละ องค์ประกอบมีสารสนเทศในการบริหารจัดการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การดำเนินการ การ ตรวจสอบ และการปรับปรุง เป็นตัวขับเคลื่อนการ ดำเนินงาน ผลการประเมินความเหมาะสมและความ เป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ พบว่า มีความ เหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร, ความเป็นเลิศ, โรงเรียน มัธยมศึกษา

Abstract

This research aimed to develop a model of educational management towards excellent institutions of secondary schools under the Office of Secondary Educational Service Area 27. The study was divided into 3 phases. Phase 1 was to investigate the present state of educational management towards excellent institutions of secondary schools under the Office of Secondary Educational Service Area 27 from the perspectives of 240 personnel consisted of school administrator, head of academic affair, and representative of school committee. The information was obtained by conducting questionnaire survey and interviewing 9 experts on educational management towards

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

excellence. Phase 2 was to create a model of educational management towards excellent institutions of secondary schools under the Office of Secondary Educational Service Area 27 and to verify the accuracy and suitability of the model by 5 experts. Phase 3 was to evaluate the suitability and feasibility of the proposed model by 240 involved personnel from 48 schools. A questionnaire, a semi-structured interview form, and evaluation forms were used as tools for collecting data. Percentage, mean, and Standard Deviation were employed for analyzing quantitative data and content analysis was used for qualitative data.

Finding revealed that the model of educational management towards excellent institutions of secondary schools under the Office of Secondary Educational Service Area 27 comprises three main components: 1) Organization Management consisted of Leading, Strategy planning, and Personnel developing; 2) Learning Management consisted of Student centered, Knowledge management, and Process management; and 3) Student Quality Development consisted of World Class Standard, and Thainess characteristic. Each component was operated by 4 managing processes; Planning, Implementing, Monitoring, and Improving. The overall suitability and feasibility of applying the model of educational management towards excellent institutions of secondary schools under the Office of Secondary Educational Service Area 27 was rated at a high level.

Keywords: School management, excellent institutions of secondary schools

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นระบบ บริหารงานที่ผูกพันกับนักเรียนหรือผู้ใช้บริการเป็นหลัก ส่วนการบริหารคุณภาพระดับสูงสุด คือ การ

จัดการคุณภาพแบบทั่วทั้งองค์กรหรือ Total Quality Management: TQM ปรัชญาสำคัญคือ ผู้บริหารในระดับสูงต้องมีความมุ่งมั่นและมีความผูกพันกับการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ด้วยความร่วมมือของบุคลากรในทุกๆ ส่วนของหน่วยงาน โดยผู้บริหารต้องให้การสนับสนุนในทุกๆ ด้าน และองค์กรต้องมีความมุ่งมั่นที่เป็นระบบ โดยพนักงานในองค์กรเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในระบบการทำงาน (Bartol, & Martin, 1998; Lunenburg, & Ornstein. 2004)

การบริหารองค์กรทางการศึกษา ที่มีคุณภาพระดับสูง ได้พัฒนาจากรูปแบบ TQM มาเป็นรูปแบบรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ซึ่งถือเป็นรางวัลระดับโลก (World Class) เนื่องจากมีพื้นฐานทางด้านเทคนิคและกระบวนการการตัดสินใจรางวัล เช่นเดียวกับรางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นต้นแบบรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ที่ประเทศต่างๆ หลายประเทศทั่วโลกนำไปประยุกต์ เช่น สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ เป็นต้น โดยแนวคิดหลักของเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (Education Criteria for Performance Excellence) ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ การนำองค์กร (Leadership) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) การมุ่งเน้นผู้เรียน (Customer Focus) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (Measurement, Analysis, and Knowledge Management) การมุ่งเน้นบุคลากร (Workforce Focus) การจัดการกระบวนการ (Process Management) และผลลัพธ์ (results) (Malcolm Baldrige National Quality Award. 2012)

เพื่อให้การส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม การจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ มีการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน การศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผู้วิจัยในฐานะเป็น ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ที่มีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสม สำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มีความเป็นไปได้

ในทางปฏิบัติ และมีประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา

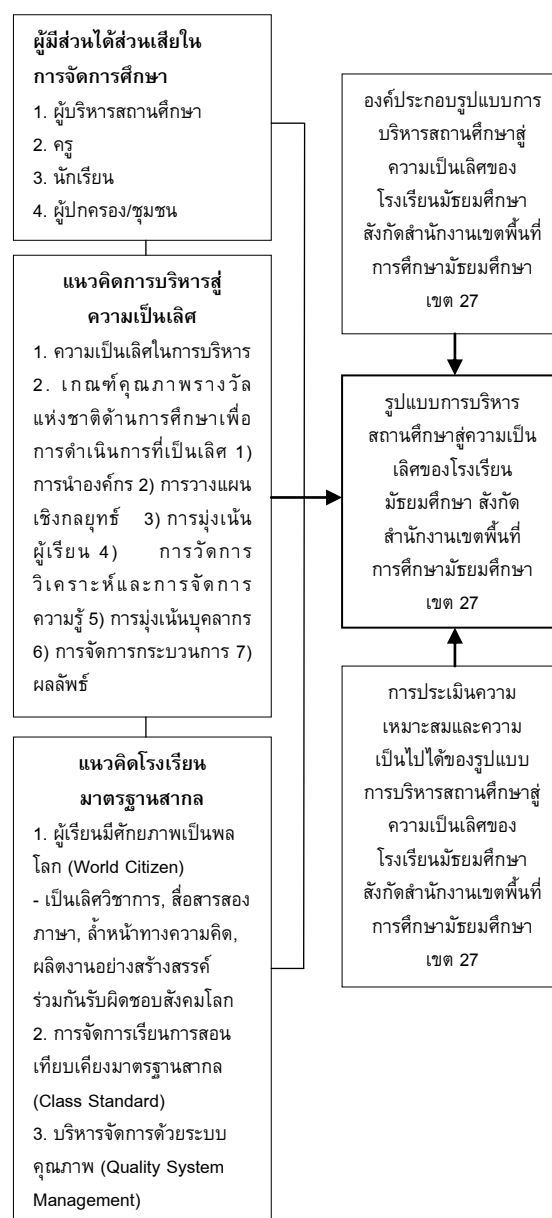
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ดังนี้

ประชากร ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา และนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต

27 กลุ่มที่ต้องพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ จำนวน 57 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 29 โรงเรียน ขนาดกลาง 17 โรงเรียน และขนาดใหญ่ 11 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสิ้น 240 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ประธานเครือข่ายผู้ปกครอง และประธานนักเรียนของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 1 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) ได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 48 โรงเรียน ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) มีขนาดโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ และโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม สุ่มตามสัดส่วนได้กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนขนาดเล็ก 25 โรงเรียน (125 คน) ขนาดกลาง 14 โรงเรียน (70 คน) และขนาดใหญ่ 9 โรงเรียน (45 คน)

เครื่องมือที่ใช้ คือ 1) แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สำหรับเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 240 คน 2) แบบสัมภาษณ์ สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ 9 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีความรู้ความสามารถหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ จำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน และเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่สถานศึกษาได้ผ่านการประเมินโรงเรียนมาตรฐานสากล (World Class Standard School) หรือโรงเรียนพระราชทานตั้งแต่ระดับจังหวัดขึ้นไป 3 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ดำเนินการโดย

2.1 ร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน โดยใช้ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1

2.2 ตรวจสอบรูปแบบ ฯ โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมและความถูกต้อง ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน แล้ววิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ โดยนำรูปแบบที่สร้างและตรวจสอบจากขั้นตอนที่ 2 ไปให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้รูปแบบเป็นผู้ประเมิน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ประธานเครือข่ายผู้ปกครอง ประธานนักเรียนของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 240 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

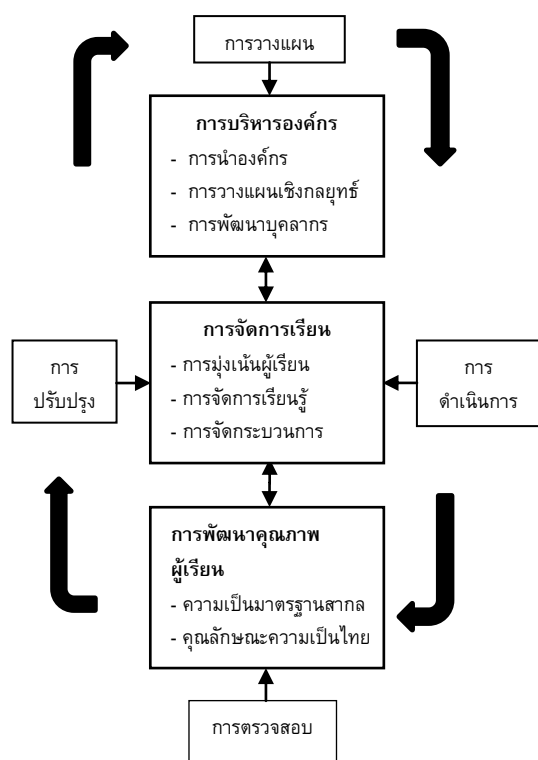
วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$) และสภาพการบริหารรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ($\bar{X}=4.17$) การจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ($\bar{X}=3.94$) และผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก ($\bar{X}=3.69$)

2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารองค์กร ประกอบด้วย การนำองค์กร การวางแผนเชิงกลยุทธ์ และการพัฒนาบุคลากร 2) การจัดการ

เรียนรู้ ประกอบด้วย การมุ่งเน้นผู้เรียน การจัดการความรู้ และ การจัดกระบวนการ และ 3) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วยความเป็นมาตรฐานสากล และคุณลักษณะความเป็นไทย แต่ละองค์ประกอบมีสารสนเทศในการบริหารจัดการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การดำเนินการ การตรวจสอบและติดตามประเมินผล และ การปรับปรุง เป็นตัวขับเคลื่อนการดำเนินงาน

ภาพประกอบ 2 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

3. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ไปใช้ พบว่า รูปแบบที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า มีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ส่วนด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้ อาจเนื่องจากโรงเรียนที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มที่ต้องพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ ดังนั้นในการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพจึงเป็นการปฏิบัติที่ต้องยึดหลักการและนโยบายการบริหารสู่ความเป็นเลิศตามกฎหมายและหลักการหรือระเบียบที่กำหนด แต่ในการดำเนินการด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลกที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีความสามารถในการสื่อสารสองภาษา มีความล้ำหน้าทางความคิด สามารถผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลกนั้น จากข้อมูลการสัมภาษณ์พบว่า มีปัจจัยด้านอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้องโดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์และกำหนดแนวทางการสอนที่เหมาะสมและชัดเจน แสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งสามารถประเมินความรู้ความสามารถของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสามารถสร้างผลผลิตในการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูงขึ้น (กิ่งแก้วอารีรักษ์, และคณะ. 2548: 118) และข้อมูลจากการสำรวจพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ซึ่งประกอบด้วย คุณภาพวิชาการ คุณภาพครู และคุณภาพด้านการวิจัยและพัฒนา ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพวิชาการ คือการใช้ระบบการวัดและประเมินผลแบบมาตรฐานสากล ด้านคุณภาพครู คือการที่ครูใช้หนังสือ ตำราเรียนและสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนการสอน และความสามารถของครูในแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนกับนานาชาติ และด้านคุณภาพด้านการวิจัยและพัฒนา คือ การดำเนินการจัดทำวิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษาด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่องของโรงเรียน จึงทำให้พบว่าการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลกในการศึกษาค้างนี้มี

ค่าเฉลี่ยต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนบ้านโป่งแดงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ของรัตติยา วงศ์หิรัญตระกูล (2558) ที่พบว่าสภาพการบริหารสถานศึกษาด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลกอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเช่นกัน

2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารองค์กร การจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แต่ละองค์ประกอบมีองค์ประกอบย่อยและสารสนเทศในการบริหารจัดการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การดำเนินการ การตรวจสอบและติดตามประเมินผล และการปรับปรุง เป็นตัวขับเคลื่อนการดำเนินงานมีประเด็นที่นำมาอภิปรายได้ดังนี้

2.1 องค์ประกอบด้านการบริหารองค์กร เป็นองค์ประกอบที่สำคัญขององค์ประกอบหนึ่งในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย การนำองค์กร การวางแผนเชิงกลยุทธ์ และการพัฒนาบุคลากร ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาเป็นองค์กรที่ผู้บริหารจะต้องมีบทบาทในการบริหารจัดการองค์กรและสารสนเทศในการบริหารจัดการองค์กรที่เหมาะสม มีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ ค่านิยม และผลดำเนินการเพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศที่คาดหวังของสถานศึกษาอย่างชัดเจน สอดคล้องกับนโยบายและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตามโครงสร้างของสถานศึกษา จัดทำพรณงานกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน มอบหมายความรับผิดชอบให้แก่บุคลากรในระดับต่างๆ เพื่อถือปฏิบัติ แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศติดตามโครงการต่างๆ ตามแผนปฏิบัติการของโรงเรียน รวมทั้งจัดทำสรุปผลการปฏิบัติงาน และนำผลการสรุปตามแผนปฏิบัติการมาจัดทำสารสนเทศเพื่อเป็นข้อมูลในการบริหารและประชาสัมพันธ์ต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประทีป ศรีเพชรเจริญ (2558) ที่ทำการศึกษาการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพเพื่อมุ่งสู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล

ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอ่างทอง พบว่าแนวทางแก้ปัญหาการบริหารจัดการระบบคุณภาพเพื่อมุ่งสู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านการนำองค์กร คือการกำหนดวิสัยทัศน์เป้าประสงค์ระยะสั้นระยะยาว ค่านิยม การสื่อสาร การสร้างคุณค่าและการทำให้เกิดความสมดุลของคุณค่าระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

2.2 องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญขององค์ประกอบหนึ่งในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งประกอบด้วย การมุ่งเน้นผู้เรียน การจัดการความรู้ และการจัดการกระบวนการ โดยวางแผนการจัดการศึกษา การจัดการเรียนรู้ และการจัดการกระบวนการ ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มุ่งเน้นการบริหารและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในติดตามการจัดการเรียนรู้ให้คำชี้แนะและครูอาจารย์ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกภาคเรียน รวมทั้งจัดทำสารสนเทศผลการจัดการเรียนรู้เพื่อวางแผนพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและเผยแพร่ความก้าวหน้า ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาที่มีระดับความเป็นเลิศจะต้องให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสำหรับนักเรียนทุกคนหรือเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความคาดหวังสูง มีทีมงานมืออาชีพที่เข้มแข็ง ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนเป็นอันดับแรก มีหลักสูตรที่หลากหลาย มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดโอกาสเพื่อการเรียนรู้สำหรับนักเรียน และมีการตรวจสอบและประเมินภายในสถานศึกษาอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ (Woods; & Orlick. 1994) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของราตรี ศรีไพรวรรณ (2555) เรื่อง กลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับประถมศึกษา ที่พบว่ากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศประกอบด้วย การจัดทำแผนพัฒนาเส้นทางความก้าวหน้าในวิชาชีพ พัฒนาระบบพี่เลี้ยง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างเสริมวัฒนธรรมขององค์กร พัฒนาสถานศึกษาน้อยและปลอดภัย สร้างเสริมขีดความสามารถของบุคลากร พัฒนาระบบสารสนเทศผลการดำเนินงาน พัฒนาระบบการวัดผลการดำเนินงาน พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายใน

และภายนอกองค์การ ออกแบบระบบงานและกระบวนการทำงานให้พร้อมต่อภาวะฉุกเฉิน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการออกแบบงานและกระบวนการทำงาน พัฒนากระบวนการทำงานโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และ พัฒนาระบบควบคุมภายใน

2.3 องค์ประกอบด้านการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย ความเป็นมาตรฐานสากล และคุณลักษณะความเป็นไทย โดยจัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการและจัดทำสาระเพิ่มเติมความเป็นสากล บูรณาการความรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในฐานะพลเมืองของชาติ และมีศักยภาพเป็นพลโลก มีการนิเทศติดตามตรวจสอบกระบวนการดำเนินงานและการจัดกิจกรรมระดับชาติและระดับนานาชาติเพื่อนำผลมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เนื่องจากการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาโดยตรงในการขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล ผู้เรียน ครูและสถานศึกษาจะต้องได้รับการพัฒนาคุณภาพเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ การสร้างสรรค์งาน การใช้ทรัพยากรทางปัญญาเชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรมและเทคโนโลยี เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2556) ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาและหลักการของรูปแบบความเป็นเลิศของสถานศึกษาในประเทศไทย สิงคโปร์ที่เปิดโอกาสให้สถานศึกษาได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่โดยใช้นโยบายการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาแต่ละโรงสามารถยืดหยุ่นที่จะพัฒนาจุดแข็งของตนเองและเหมาะสมกับสภาพของแต่ละสถานศึกษา โดยนำเสนอรูปแบบความเป็นเลิศสำหรับสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและประเมินตนเองในการกำหนดคุณค่าและการมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ และความรับผิดชอบต่อสังคม (Ka-ho Mok. 2002)

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้ใช้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และมีความสัมพันธ์กันในเชิงบริหาร มีความเข้าใจทั้งกระบวนการ เนื้อหา และวิธีการบริหารและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ ที่มีองค์ประกอบทุกส่วนเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ให้ความสนใจที่จะเรียนรู้และนำไปปฏิบัติ และเนื่องมาจากการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศนั้นสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ ที่มุ่งสู่มาตรฐานสากลตามกรอบการพัฒนาและยกระดับโรงเรียนมาตรฐานสากล ปีการศึกษา 2553 - 2555 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผ่านการศึกษารูปแบบและตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นตามแนวคิดการพัฒนาและจัดทำรูปแบบภายใต้หลักการ 3 ประการ (เยาวดี รวงชัยกุล วิบูลย์ศรี. 2546: 27) คือ 1) รูปแบบจะต้องเป็นที่รวมของแนวความคิดและแสดงถึงความสัมพันธ์ต่างๆ ของแนวความคิด 2) ในโครงสร้างของแนวความคิดและความสัมพันธ์ดังกล่าวจะต้องสามารถปฏิบัติได้ และวางอยู่ในรูปแบบองค์การ คือไม่เพียงแต่สามารถชี้แนวทางให้เกิดความเข้าใจเท่านั้นแต่ยังสามารถติดตามตรวจสอบได้อีกด้วย และ 3) รูปแบบนั้นจะต้องยึดหลักการและอยู่บนพื้นฐานทางการบริหารหรือผลงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารภายใต้แนวคิดและความสัมพันธ์ดังกล่าว จึงทำให้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ เห็นว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 การนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ให้โรงเรียนในสังกัดใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุด ควรจัดทำแนวทางการอบรม/สัมมนาผู้เกี่ยวข้องในการบริหารโรงเรียน ให้มีความรู้ความเข้าใจเข้าใจตรงกัน ในการใช้รูปแบบ

1.2 สถานศึกษาควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ เพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกันในการแก้ปัญหาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีความเป็นเลิศของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ โดยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเปรียบเทียบ

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยการพัฒนาเครือข่ายสถานศึกษามาตรฐานสากล โดยใช้วิจัยเชิงคุณภาพ และวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งอาจใช้กลุ่มเป้าหมายโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดีหรือโรงเรียนที่ได้รับรางวัลแห่งชาติ โรงเรียนที่มีความสำเร็จด้านการพัฒนาผู้เรียนในระดับสากลโรงเรียนที่มีครูได้รับรางวัลนานาชาติ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). **การขับเคลื่อนการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กิ่งแก้ว อาริรักษ์ และคณะ. (2548). **การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบหลากหลาย**. กรุงเทพฯ: อัสสัมชัญ.
- ประทีป ศรีเพชรเจริญ. (2558). การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ เพื่อมุ่งสู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอ่างทอง. **วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์**. 10(3): 83-91.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2546). **การประเมินโครงการ แนวคิดและแนวปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตติยา วงศ์หิรัญตระกูล. (2558). **แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของ โรงเรียนบ้านโป่งแดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 1**. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 15 (3): 1159-1168.
- ราตรี ศรีไพรวรรณ. (2555). **กลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **เอกสารแนวทางและเกณฑ์ เวทีศักยภาพผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2554). **การวางแผนเชิงกลยุทธ์การศึกษาขั้นพื้นฐาน**. เอกสารประกอบการอบรมการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์การศึกษาขั้นพื้นฐาน. ม.ป.พ.
- Bartol, K.M.; & Martin, D.C. (1998). **Management**. New York: McGraw-Hill.
- Krejcie, R.V.; & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3): 607- 610.
- Lunenburg, F.C.; & Ornstein, A. C. (2004). **Educational Administration Concepts and Practices**. New York: Thomson Learning, Inc.

Malcom Baldrige National Quality Award. (2012).

Education criteria for performance excellence. Baldrige National Quality Program.

Waterman, R.; Peters, T.J.; & Phillips, J.R. (1980).

Structure is not organization. **Business Horizons.** 23(3): 14-26.

Ka-ho Mok. (2002, November). Decentralization and Marketization of Education in Singapore: A case study of the excellence model. **Journal of Educational Administration.** 41 (4): 12-22.

การนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

A Model of Independent Government School Administration to Implementation at Basic Education Level in Northeastern region

ปรีดา บุญเพลิง¹ รศ.ดร.เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต² และ ดร.สิริกาญจน์ ธนวุฒิพรพินิต³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์การบริหารโรงเรียนนิติบุคคล พัฒนาและตรวจสอบการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร รองผู้อำนวยการ ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 357 คน ระยะที่ 2 พัฒนาการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และ ระยะที่ 3 ตรวจสอบการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมผลและจัดสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบเชิงสมมติฐานกับข้อมูลเชิงปริมาณ และองค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความตรงของรูปแบบการวัดตัวแปรแฝงการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ การบริหารงานวิชาการ การ

บริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป และ 3) การนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน คือ การขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การตัดสินใจในการก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ กระบวนการปฏิบัติที่เกิดจากการตัดสินใจ การสร้างความต่อเนื่อง การประเมินปฏิบัติตามนโยบาย และการทบทวนปรับปรุงหลังปฏิบัติตามนโยบาย และเงื่อนไขยุทธศาสตร์การนำรูปแบบไปใช้ ความเหมาะสมผลและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

การนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติครั้งนี้เป็นยุทธศาสตร์ที่มีความเหมาะสมผลและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนนิติบุคคลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คำสำคัญ: การบริหารโรงเรียนนิติบุคคล และการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

Abstract

This research aims to study situation and needs assessment of independent government school administration, develop and examine independent government school administrative strategies for implementing as basic education level in the Northeast. The research composes of 3 phases. Phase 1: studying the current conditions of independent government schools and needs for the administration at the basic education level by using the questionnaire with the sample group of

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

³ อาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

357 directors, deputy directors, teachers and school board members. Phase 2: developing the implementation of the independent government school administration model into practice at the basic education level in the Northeast by in-depth interviews with 9 experts. Phase 3: examining the implementation of the independent government school administration model into practice at the basic education level in the Northeast by using the reasonable assessment form and the seminar of 15 experts.

The research results reveal as follows: 1) conditions and problems on independent government school administrative strategies for implementing at basic education level as a whole were at the a high level; 2) checking the consistency between the hypothesized model and the quantitative data and confirmatory elements to determine validity of latent variables model for independent government school administration at the basic education level included academic affairs administration, budget management, personnel management, and general administration; and 3) the independent government school administration for implementing at the basic education level composes of principle, objectives, and 6 steps of operating processes including policy driven into action, decision to produce desirable results, process of making decision, creating continuity, evaluation as of the policy, and review and improvement as of the policy and strategies. The reasonability and feasibility as a whole were at the highest level.

The independent government school administration for implementing at the basic education level is reasonable and feasible for use in development of independent government school administration in the Northeast of Thailand.

Keywords: Independent government school administration, and policy implementation

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรม โดยให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่นและเอกชน ได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติเพื่อเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและจัดการศึกษาอบรมให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งก็คือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2551: 1-2)

ในทำนองเดียวกัน มาตรา 39 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับดังกล่าว ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ซึ่งมีอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาเหล่านั้น รวมถึงอำนาจการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน การจัดสรรอัตรากำลัง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

สำหรับในกรณีของสถานศึกษานั้น มาตรา 59 กำหนดให้สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการของสถานศึกษาและเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษา โดยบรรดารายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง และกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ เนื่องด้วยมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา 34(2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล ดังนั้น โรงเรียนซึ่งเป็นนิติบุคคล จึงอยู่ในฐานะที่มี

อำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของโรงเรียน

ต่อมา กระทรวงศึกษาธิการได้ผลักดันโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีความพร้อม ยกฐานะให้เป็นองค์การมหาชนเพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ปัจจัยที่จะทำให้คุณภาพการศึกษาดีขึ้น (ณพิชญา เพชรพิมล. 2557: 8) เพื่อความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารจัดการต่อคณะทำงานศึกษา แนวทางการแยกการบริหารจัดการมัธยมศึกษาและประถมศึกษาเป็น 2 รูปแบบ คือ การให้สถานศึกษาเป็นองค์การมหาชน และการให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล ทั้งนี้สถานศึกษาขององค์การมหาชน โดยจะให้โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัยจำนวน 12 แห่ง ได้รับการกระจายอำนาจในรูปแบบขององค์การมหาชน แต่ยังมีข้อกังวลเกี่ยวกับสถานภาพของบุคลากรที่ต้องเปลี่ยนสถานภาพจาก ข้าราชการ เป็นเจ้าหน้าที่องค์การมหาชน จึงต้องสร้างความชัดเจนและทำความเข้าใจว่าประโยชน์ที่เคยได้รับจะไม่ลดลง ส่วนอีกรูปแบบหนึ่งให้เป็นสถานศึกษาเป็นนิติบุคคล คือ การจัดสรรงบประมาณตรงให้กับสถานศึกษา โดยไม่ต้องผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.) การดำเนินการให้ยึดตามหลักการ “ผู้เรียนจะต้องได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน มีโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงบริการการศึกษา สถานศึกษาสามารถให้บริการการศึกษาและก่อให้เกิดผลิตผลที่มีคุณภาพบนหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารและจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด”

อย่างไรก็ดี การนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลไปปฏิบัติ เช่น การบริหารวิชาการมีปัญหาเกี่ยวกับการวิจัยการพัฒนาการเรียนการสอน การบริหารงบประมาณมีปัญหาเกี่ยวกับครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนา ด้านการบริหารงานบุคคล มีปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากรอย่างเป็นระบบ และการบริหารทั่วไปมีปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย (สมศักดิ์ แก้วสม. 2549:

78-90) ในการนี้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2556: 2-3) ได้สรุปสภาพปัญหาของโรงเรียนนิติบุคคลออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป เช่น การสรรหาบุคลากรมาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด หลักการและนโยบายการรับนักเรียนให้เป็นอำนาจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สัดส่วนของนักเรียน แต่ละช่วงชั้น แต่ละห้องเรียนเป็นอำนาจของสถานศึกษาด้านการบริหารวิชาการ เช่น หลักสูตรการศึกษา สถานศึกษายังประสบปัญหาเรื่องความไม่คล่องตัวในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปภายใต้การบริหารหลักสูตรดังกล่าว ปัญหาการพานักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานศึกษากฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของผู้อำนวยการสถานศึกษา แต่หากไปต่างประเทศ จำเป็นต้องได้รับอนุมัติจากเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานก่อน ทำให้ขาดความคล่องตัว ด้านการบริหารงบประมาณ เช่น การทำแผนงบประมาณ การจัดหาพัสดุ โดยเฉพาะการกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ และการนำสิ่งหามาใช้ประโยชน์กระทำได้เฉพาะที่ดินกับอาคารเท่านั้น นอกจากนั้นบริหารจัดการไม่คล่องตัวเท่าที่ควร นอกจากนี้ วิทยากร เชียงกูล (2550: 79-84) ชี้ให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคในการบริหารและจัดการศึกษา ปัญหาในการออกกฎหมายเพื่อให้บุคคลและสถาบันทางสังคมต่างๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขึ้นพื้นฐาน รวมทั้งสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับยังดำเนินการล่าช้า ทำให้การมีส่วนร่วมของบุคคลยังมีน้อย ยังขาดความร่วมมือการใช้ทรัพยากรระหว่างสถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนในทุกระดับการศึกษา การแบ่งบทบาทอำนาจหน้าที่ระหว่างสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งหน่วยงานส่วนกลางยังขาดความชัดเจน มีการบังคับบัญชา สั่งการจากส่วนกลางมาก ขัดหลักการกระจายอำนาจ สถานศึกษาที่มีขนาดเล็กขาดความพร้อมที่จะบริหารการเงินและบุคลากรด้วยตนเอง คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทเสมือนที่ปรึกษา การตัดสินใจอยู่ที่ผู้บริหาร และคณะกรรมการบางคนไม่เข้าใจบทบาทของตน ขาดความพร้อมและศักยภาพ และ สุรพล นิติไกรพจน์ (2546) ได้กล่าวว่าในขณะนี้โรงเรียนนิติ

บุคคลยังทำอะไรไม่ได้มาก ที่ทำได้ คือ ที่ทำได้อยู่เดิม แต่เดิมคำว่า “นิติบุคคล” ลงไปเท่านั้น

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นชี้ให้เห็นความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนนิติบุคคลที่เป็นส่วนราชการ โรงเรียนนิติบุคคลในกำกับของรัฐ โรงเรียนนิติบุคคลที่เป็นองค์กรมหาชนหรือโรงเรียนนิติบุคคลในชื่ออื่นๆ ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จอยู่ที่คณะกรรมการบริหารโรงเรียน การกำกับดูแลอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูง มีจำนวนบุคลากรต่อการปฏิบัติงาน มีความรู้ความสามารถในกิจการที่เป็นวิชาชีพของตน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของงานที่ทำโรงเรียนมีอำนาจเต็มทุกอย่างเบ็ดเสร็จภายในโรงเรียนในรูปแบบที่โรงเรียนเป็นฐานในการบริหารจัดการอย่างแท้จริง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ที่เหมาะสมกับบริบท วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของครู นักเรียน และชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์และความต้องการการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อตรวจสอบยุทธศาสตร์การนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขอบเขตของการวิจัย

1. เนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษายุทธศาสตร์การนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูผู้สอนในโรงเรียนนิติบุคคลระดับการศึกษาขั้น

พื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 85 คน

2. ระยะเวลาดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคม 2561 ถึงเดือนมกราคม 2562

3. สถานที่เก็บข้อมูล สถานศึกษาโรงเรียนนิติบุคคลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รุ่น 1 และ 2 จำนวน 17 แห่ง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนนิติบุคคลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 357 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนนิติบุคคลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 17 แห่ง จำนวน 357 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำแนกเป็นรองผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวม 17 คน ครูผู้สอน โรงเรียนละ 5 คน รวม 85 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนนิติบุคคล โรงเรียนละ 15 คน จำนวน 255 คน รวมจำนวน 357 คน

2.3 เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือวิจัย เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการนำรูปแบบโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ลักษณะทางประชากรและการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติ

ประกอบด้วย งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคคล งานด้านงบประมาณ และงานบริหารงานทั่วไป เป็นแบบมาตรฐานประมาณค่าตามแนวของลิเคิร์ต 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ 0.38-0.87 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.93

2.4 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน สภาพปัจจุบันของนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ศึกษาวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practices) เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายโรงเรียนนิติบุคคลในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 แห่ง

4. วิธีการดำเนินการ

4.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย และสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อการวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเพื่อเป็นตัวแปรการวิจัย คือ ตัวแปรการวิจัยด้านการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2 สืบค้นความคิดเห็น โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกลุ่มตัวอย่างและจำนวนที่กำหนดโรงเรียนนิติบุคคลในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.3 กำหนดและศึกษาสถานศึกษาพอเพียงที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ด้านการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.4 วิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาพร้อมทั้งยกกรำการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่า

ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

5.2 การวิเคราะห์วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศเกี่ยวกับการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

ระยะที่ 2 พัฒนายุทธศาสตร์การนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดำเนินการดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ได้มาจากการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง

2. วิธีดำเนินการ

2.1 กำหนดและยกร่างยุทธศาสตร์การนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนำข้อมูลจากการศึกษาในระยะที่ 1 มาสังเคราะห์ร่วมกัน

2.2 ตรวจสอบความสมเหตุและความเป็นได้ของร่างยุทธศาสตร์การนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ โดยพิจารณาจากความรู้ความสามารถในสาขาอาชีพ และประสบการณ์ทำงานมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มด้านการวิจัยทางการบริหารการศึกษา 2) กลุ่มด้านการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล และ 3) กลุ่มด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา

2.3 นำข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบไปปรับปรุงเพื่อนำสู่การปฏิบัติ และพิจารณาความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ และจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบฉบับสมบูรณ์

3. เครื่องมือและวิธีสร้างเครื่องมือ เป็นแบบประเมินความเหมาะสมของร่างการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ความเหมาะสมของร่างการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิตินุคคัลไปสู่การปฏิบัติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 ตรวจสอบยุทธศาสตร์การนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิตินุคคัลไปสู่การปฏิบัติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้มาจากการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 17 คน

2. วิธีดำเนินการ

2.1 กำหนดคุณสมบัติของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ โดยพิจารณาจากความรู้ความสามารถในสาขาอาชีพ และประสบการณ์ทำงานมีลักษณะคล้ายคลึงกัน (Homogenous groups) ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มด้านการวิจัยทางการบริหารการศึกษา 2) กลุ่มด้านการบริหารโรงเรียนนิตินุคคัล และ 3) กลุ่มด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา

2.2 จัดสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญมาประเมินร่างยุทธศาสตร์การนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิตินุคคัลไปสู่การปฏิบัติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มไปปรับปรุงเพื่อนำสู่การปฏิบัติ และพิจารณาความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ และจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบฉบับสมบูรณ์

3. เครื่องมือวิจัยและวิธีสร้างเครื่องมือ

3.1 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ผลจากการสนทนากลุ่ม ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างเห็นวาระระดับสภาพในการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิตินุคคัลไปสู่การปฏิบัติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.03) เมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานงบประมาณมีสภาพและความต้องการในการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิตินุคคัลไปสู่การปฏิบัติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.92) รองลงมา คือ ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.92) แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ด้านการบริหารงานบุคคลมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.93)

2. การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบเชิงสมมติฐานกับข้อมูลเชิงปริมาณ และองค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการบริหารโรงเรียนนิตินุคคัลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ตัวแปรแฝงแต่ละตัวประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ 1) การบริหารงานวิชาการ ตัวแปรสังเกตได้ 24 ตัวแปร 2) การบริหารงานงบประมาณ ตัวแปรสังเกตได้ 10 ตัวแปร 3) การบริหารงานบุคคล ตัวแปรสังเกตได้ 11 ตัวแปร และ 4) การบริหารงานทั่วไป ตัวแปรสังเกตได้ 19 ตัวแปร

3. ยุทธศาสตร์การนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิตินุคคัลไปสู่การปฏิบัติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน 1) การขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ (Mobilization) 2) การตัดสินใจในการก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ (Impact decision) 3) กระบวนการปฏิบัติที่เกิดจากการตัดสินใจ (Deliverer Implementation) 4) การสร้างความต่อเนื่องแผนหรือความต่อเนื่อง (Institutionalization or continuity) 5) ประเมินปฏิบัติตามนโยบาย (Evaluation of political process) และ 6) การทบทวน ปรับปรุงหลังปฏิบัติตามนโยบาย (After action review: AAR) และเงื่อนไขยุทธศาสตร์การนำรูปแบบไปใช้ และความสมเหตุสมผลและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.28)

อภิปรายผล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ร้อยละ 64.92) จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 48.90) มาจากโรงเรียนที่มีนักเรียนมากกว่า 2,500 คน (ร้อยละ 76.40) และมีการ

จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ร้อยละ 60.00) ผลการวิจัยสภาพและความต้องการในการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือครั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลตามนโยบายการกระจายอำนาจในจังหวัดชายแดนด้านตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะประเด็นการมีส่วนร่วม (สกลธี ขุนสนธิ และ ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์. 2556: 173-177)

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบเชิงสมมติฐานกับข้อมูลเชิงปริมาณ และองค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความตรงของรูปแบบการวัดตัวแปรแฝงการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากการศึกษาครั้งนี้เช่นเดียวกับการวิจัยผลการพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาระหว่างตัวแปรองค์ประกอบการบริหารคุณภาพ กับประสิทธิผลการบริหารขั้นพื้นฐานคุณภาพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านบุคลากร กระบวนการบริหาร วัสดุอุปกรณ์ด้านงบประมาณ และเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยปรากฏตัวทำนายที่เด่นชัดมากที่สุด คือ เทคโนโลยีสารสนเทศ (พัชรินทร์ พิริยศิลป์, ธรินธร นามวรรณ และกฤตพัฒน์ พลคราม. 2559: 581-597; David. 1996: 4-9 Cheng. 1996: 44; อุทัย บุญประเสริฐ 2546: 1-2 และ Odden; & Wohlstetter. 1995: 32-36) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปให้กับโรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติงานระดับล่างสุดและมีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาผู้เรียน โดยการกระจายอำนาจให้ครอบคลุมภารกิจทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป เน้นการบริหารโดยองค์คณะบุคคล โดยมีความเชื่อว่าจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องมีการดำเนินงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

มาตรา 39 ที่กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานตาม มาตรา 34(2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคลนั้นมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายโดยมีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาและเป็นตัวแทนนิติบุคคล มีอำนาจตามตบฏกฎหมายหลายประการ ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งเกิดจากการหลอมรวมภาระงานในอดีตทั้ง 6 งาน ที่มีความใกล้เคียงกัน นำมาจัดหมวดหมู่เสียใหม่เพื่อให้เกิดความคล่องตัว รวดเร็ว ในทางปฏิบัติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542: 18-19)

ยุทธศาสตร์การนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน คือ การขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การตัดสินใจที่จะก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ กระบวนการปฏิบัติที่เกิดจากการตัดสินใจ การสร้างความต่อเนื่องแผนหรือความต่อเนื่อง ประเมินปฏิบัติตามนโยบาย การทบทวน ปรับปรุงหลังปฏิบัติตามนโยบาย และเงื่อนไขยุทธศาสตร์การนำรูปแบบไปใช้ เช่นเดียวกับ เอ็ดเวิร์ด และชาร์คานสกี (Edwards; & Sharkansky. 1978: 292-329) ที่เห็นว่าการจะนำนโยบายไปปฏิบัติได้ อย่างบรรลุผลตามเป้าหมายนั้นมีปัจจัยภายในองค์กรที่ควรคำนึงถึง 5 ประการ คือ (1) การติดต่อสื่อสาร ได้แก่ การเผยแพร่ข่าวสาร ความชัดเจนของข่าวสาร และความสอดคล้องกันของข่าวสาร (2) ทรัพยากร (3) ภูมิหลังและค่านิยมของผู้ปฏิบัติ (4) ขั้นตอนมาตรฐานในการทำงาน และ (5) การติดตามตรวจตรา ในทำนองเดียวกับ ลิปสกี (Lipsky. 1980) เห็นว่าสิ่งที่ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นผลมาจากสิ่งสำคัญ 3 เรื่อง คือ การตัดสินใจ การปฏิบัติหน้าที่ประจำของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ และเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ขณะที่อุปสรรคสำคัญที่เจ้าหน้าที่ระดับล่างต้องเผชิญมักจะเป็นเรื่องของทรัพยากร สภาพแวดล้อมของการทำงาน แรงกดดันจากเงื่อนไขด้านเวลาที่มีอยู่อย่างจำกัด รวมไปถึง

สภาพการควบคุมจากผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชา ระดับสูง ยังผลให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติเกิดแรงกดดัน เพิ่มขึ้น

ดังนั้น การนํานโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุ ความสำเร็จมากน้อยเพียงไรย่อมขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานระดับล่างในการ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดนี้ว่าจะใช้ไป อย่างไร และเมื่อพิจารณาการนํานโยบายไปปฏิบัติตาม ตัวแบบจากล่างสู่บนนี้จำเป็นต้องตระหนักด้วยว่า ผู้นำ นโยบายไปปฏิบัติยังคงยึดมุมมองของผู้กำหนด นโยบาย เพียงแต่ไม่ยึดมาตรฐานของผู้กำหนด นโยบายเป็นหลัก แต่จะมองมาตรฐานความสำเร็จหรือ ล้มเหลวในแง่ที่เป็นไปตามเงื่อนไขเป็นหลัก ทั้งนี้ ลิปสกี ชี้ให้เห็นความสำคัญต่อการนํานโยบายไป ปฏิบัติในลักษณะตามตัวแบบจากล่างสู่บน เนื่องจาก เหตุผลที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) ลักษณะหน้าที่ของ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในระดับล่างที่ต้องเน้นทำงาน มากกว่าเน้นที่นโยบาย และ 2) การนํานโยบายไป ปฏิบัตินั้นเป็นเรื่องของการยอมรับนโยบาย โครงการ ของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานระดับล่าง

อย่างไรก็ดี ลิปสกี ชี้ให้เห็นว่า การยอมรับ นโยบาย โครงการของหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานระดับล่างยังไม่สามารถประกันได้ว่า นโยบายนั้นจะประสบความสำเร็จหรือไม่ การยอมรับ อย่างเดียวอาจจะไม่เพียงพอ ถ้าหากหน่วยงานระดับ ล่างขาดความร่วมมือร่วมใจและการทำงานเป็นทีม ถึงแม้ส่วนกลางจะมีอำนาจในการควบคุมและตรวจสอบ แต่อำนาจดังกล่าวถือได้ว่ามีอิทธิพลโดยอ้อมเท่านั้น อำนาจที่แท้จริงในการนํานโยบายไปปฏิบัติย่อมอยู่ที่ หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติระดับล่างเป็นสำคัญ

สำหรับผลการตรวจสอบความสมเหตุสมผลและ ความเป็นไปได้ของการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ การศึกษารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล ในกำกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน มีความคิดเห็น สอดคล้องกันว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม ถูกต้องเป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย (พีรานุช ไชยพิเดช; และคณะ. 2558: 235-245) ทั้งนี้

อาจเป็นเพราะว่า การศึกษานี้ผู้วิจัยได้กำหนด จุดมุ่งหมายและให้ความสำคัญกับการสร้างรูปแบบ และตรวจสอบรูปแบบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งการ ตรวจสอบรูปแบบมีหลายวิธีซึ่งอาจใช้การวิเคราะห์จาก หลักฐานเชิงคุณลักษณะ (Qualitative) และเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยที่การตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐาน เชิงคุณลักษณะอาจใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบ และ การตรวจสอบโมเดลจากหลักฐานเชิงปริมาณใช้เทคนิค ทางสถิติ (Frumkin. 2003: 56-60) ซึ่งการตรวจสอบ รูปแบบเป็นการตรวจสอบคุณลักษณะ 2 อย่าง คือ การ ตรวจสอบความมากน้อยของความสัมพันธ์/ความ เกี่ยวข้อง/เหตุผลระหว่างตัวแปร และการประมาณ ค่าพารามิเตอร์ของความสัมพันธ์ ซึ่งการประมาณค่านี้ สามารถประมาณข้ามกาลเวลา กลุ่มตัวอย่าง หรือ สถานที่ได้ หรืออ้างอิงจากกลุ่มตัวอย่างไปหาประชากร ก็ได้ โดยผลการตรวจสอบนำไปสู่คำตอบ 2 ข้อ คือ การสร้างรูปแบบใหม่ หรือการปรับปรุงหรือพัฒนารูป แบบเดิม (อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน. 2541: 23) ส่งผลให้การวิจัยครั้งนี้มีความสมเหตุสมผลและความ เป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ ยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ เสวีวัลลภ, บัทยา รูปสุวรรณกุล และ สุรัชย์ ลิกขาบัณฑิต (2559: 40-47) ที่ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงาน วิชาการไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินความ เป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการไป ใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่าทุกองค์ประกอบของ รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้น พื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการได้ครอบคลุมภาระงานของ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ในด้านการบริหารงานงบประมาณ มีความต้องการในการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นการบริหารบัญชีได้อย่างเป็นระบบ และถูกต้องตามที่กระทรวงการคลังกำหนด เช่น การจัดทำบัญชีการเงินการจัดรายจ่ายทางการเงิน และการรายงาน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่รับผิดชอบ และติดตามกำกับอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ในด้านการบริหารงานบุคคล มีความต้องการในการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นการวิเคราะห์และวางแผนอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาตามเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ.กำหนด และการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งก่อนการปฏิบัติหน้าที่ และระหว่างปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดทิศทางความก้าวหน้าของบุคลากรของโรงเรียนให้ชัดเจนและปฏิบัติตามแนวทางนั้นให้เท่าเทียมกัน

3. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ในด้านการบริหารทั่วไป มีความต้องการในการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาด้วยรูปแบบที่หลากหลายอย่างสม่ำเสมอ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียน นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ ในโรงเรียนออกสู่เวทีวิชาการระดับต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ เช่น Website, Application, Facebook เป็นต้น

4. ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ในด้านการบริหารวิชาการ มีความต้องการในการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติในระดับการศึกษาขั้น

พื้นฐานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม และโรงเรียนดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้โรงเรียนนิติบุคคลกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป เช่น โรงเรียนมุ่งที่จะพัฒนานักเรียนให้เป็นเลิศด้านวิทยาศาสตร์ ก็ควรกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาเน้นไปด้านวิทยาศาสตร์ และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นที่ประสบผลสำเร็จ

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล ไปสู่การปฏิบัติที่ได้จริง

3. ควรศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนนิติบุคคลเกี่ยวกับการนำรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติที่ประสบผลสำเร็จและไม่ประสบผลสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). การจัดการเรียนการสอนที่เห็นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. เอกสารชุดแนวทางปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ณพิชญา เพชรพิมล. (2557). อุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคลในกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เบญจวรรณ เสรีวัลลภ, บัณฑิตา รูปสุวรรณกุล, และ
สุรัชย์ ลิกขาบัณฑิต (2559, กรกฎาคม-
ธันวาคม). รูปแบบการบริหารงานวิชาการไปใช้
ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ.
วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
5(2): 40-47.

พัชรินทร์ พิริยศิลป์, ธรินธร นามวรรณ และกฤตพัฒน์
พลคราม. (2559, กันยายน). องค์ประกอบ
การบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อ
ประสิทธิภาพของสถานศึกษาในตะวันออก
เฉียงเหนือ: กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก.
วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม. 10(ฉบับพิเศษ): 581-597.

พีรานุช ไชยพิเดช, พีรพงศ์ ทิพนาค, วรทยา ธรรม
กิตติภพ และจิรวัฒน์ กิตติพิเชฐสรณ์. (2558,
มกราคม-มิถุนายน). รูปแบบการบริหารจัดการ
โรงเรียนนิติบุคคลในกำกับสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนคร. 6(2): 235-245.

วิทยากร เชียงกุล. (2550). **สภาวะการศึกษาไทย ปี
2549/2550 การแก้ปัญหา และการปฏิรูป
การศึกษาไทยอย่างเป็นระบบแบบองค์รวม.**
กรุงเทพฯ: วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.

สกลธี ขุนสนธิ และทวีวัฒน์ ปิตยานนท์. (2556).
รูปแบบการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาชั้น
พื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลตามนโยบายการ
กระจายอำนาจในจังหวัดชายแดนด้าน
ตะวันออก. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัย
อีสเทิร์นเอเซีย. 3(1): 173-177.

สมศักดิ์ แก้วสม. (2549). **รูปแบบการบริหาร
สถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1.**
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม:
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). **กรอบ
ทิศทางการพัฒนาการศึกษา ในช่วง
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องกับ
แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559)**
ฉบับสรุป. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2556). **บทวิเคราะห์สถานภาพการพัฒนา
ครูทั้งระบบและข้อเสนอแนะ แนวทางการ
พัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียน.** กรุงเทพฯ:
พริกหวานกราฟฟิค.

สุรพล นิติไกรพจน์. (2546). “ความเป็นนิติบุคคลของ
โรงเรียน”. ใน เอกสารประกอบการ
ประชุมสัมมนาทางวิชาการเรื่องโรงเรียน
นิติบุคคล: มิติใหม่ของการบริหาร
การศึกษา. วันพฤหัสบดีที่ 19 มิถุนายน
2546 ณ ห้องปั้นเกล้า 2 โรงแรมรอยัลซิติ.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติและสภาผู้บริหารหลักสูตรการบริหาร
การศึกษาแห่งประเทศไทย.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2546). **การบริหารจัดการ
สถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.**
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน. (2541, มีนาคม).
โมเดลคืออะไร. วารสารวิชาการ. 1: 22-25.

Cheng, Yin Cheong. (1996). **School Effectiveness
and School-based Management: A
Mechanism for Development.** London:
The Falmer Press.

David, Jane L. (1995, December-1996, January).
“The Who, What, and Why of Site-Based
Management.” **Educational Leadership.**
53(4): 4-9.

Edwards, George C.; & Sharkansky, Ira. (1978).
**The Policy Predicament: Making and
Implementing Public Policy.** San
Francisco: Freeman and Co.

- Frumkin, Peter. (2003). **Creating New School: The Strategic Management of Charter Schools**, Annie E. Casey Foundation
- Lipsky, Michael. (1980). **Street-Level Bureaucracy: The Dilemmas of Individuals in the Public Service**. New York: Russell Sage Foundation.
- Odden, Eleanor R.; & Wohlstetter, Priscilla. (1995, February). "Making School-Based Management Work." **Educational Leadership**. 52(5): 32-36.
- Wohlstetter, Priscilla; & Mohrman, Susan Albers. (1993). **School-Based Management: Strategies for Success**. Available at <http://www.ed.gov/pubs/CPRE/fb2sbm.html>.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล นายปรีดา บุญเพลิง
วัน เดือน ปี เกิด 16 กันยายน 2494
สถานที่อยู่ปัจจุบัน 57 หมู่ที่ 3 ตำบลท่านางแนว
อำเภอเวียงน้อย
จังหวัดขอนแก่น 40230

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2515 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา
ชั้นสูง (ป.กศ.สูง)
วิทยาลัยอุบลราชธานี

พ.ศ. 2520 การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม

พ.ศ. 2557 พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พธ.ม.)
สาขาวิชาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ-
ราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2562 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.)
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
กรุงเทพมหานคร

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเล่นการพนันของวัยรุ่น

FACTORS AFFECTING GAMBLING BEHAVIOR OF TEENAGER

วรพงษ์ วงศ์สกุล *

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยแรงจูงใจ และปัจจัยด้านสังคม ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเล่นการพนันของวัยรุ่น 2) ศึกษาพฤติกรรมการเล่นการพนันของวัยรุ่น 3) เปรียบเทียบพฤติกรรมการเล่นการพนันของวัยรุ่นตามปัจจัยส่วนบุคคล 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแรงจูงใจ และปัจจัยด้านสังคม กับพฤติกรรมการเล่นการพนันของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน ในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี จำนวน 389 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างที่เล่นการพนันมีปัจจัยแรงจูงใจ และปัจจัยด้านสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเล่นการพนันอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับด้านพฤติกรรมการเล่นการพนันของกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการเล่นการพนันอยู่ในระดับต่ำ โดยพฤติกรรมการเล่นการพนันผ่านทางอินเทอร์เน็ตมากที่สุด แต่พฤติกรรมการเล่นการพนันกับกลุ่มเพื่อนน้อยที่สุด สำหรับผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศและระดับการศึกษาที่ต่างกันส่งผลให้มีพฤติกรรมการเล่นการพนันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ในภาพรวมปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยด้านสังคมไม่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเล่นการพนันของกลุ่มวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: พฤติกรรม, การเล่นการพนัน, วัยรุ่น

Abstract

The objectives of the study were 1) to study the motivation factor and social factor affecting gambling behavior of teenager 2) to study gambling behavior of teenager. 3) to compare by personal affecting Gambling behavior of teenager. and 4) to study the relationship between motivation factor and social factor will gambling behavior of teenager. Samples of this study were 389 students of 5 secondary schools in Nonthaburi and Patumthani. The questionnaire was used as the instrument for the data collection. Percentage, Mean, Standard Deviation, t-test, One-Way ANOVA and Pearson's Correlation Coefficient are used data analysis.

The results found that samples have motivation and social factor that affected gambling behavior at a moderate level. For gambling behavior of teenagers, the samples' gambling behavior were low. Considerity each aspect, the Internet gambling habits was the highest. However gambling behavior with a few friends was low. The results of the hypothesis testing showed that samples with different gender and education had the different gambling behavior at .05 level of significance. Moreover, motivation and social factors did not correlate with gambling behavior of adolescents at the .05 level of significance.

Keywords: Affecting Gambling, Behavior, Teenager

* นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์การขายตัวของการเล่นการพนันในหมู่วัยรุ่นที่มีเพิ่มมากขึ้นโดยมีการสร้างรูปแบบวิธีการ ทศนคติใหม่ๆ เกี่ยวกับการพนัน เช่น ทำให้การพนันเป็นเครื่องบ่งบอกถึง ความทันสมัย การสร้างค่านิยมการเล่นการพนันที่สร้างรายได้ในปัจจุบันการพนันมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องรวมทั้งมีหลายกลุ่มบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องโดยเฉพาะวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ ภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวกับการพนันที่มีช่องโหว่ให้ผู้ได้รับผลประโยชน์ได้แสวงหากำไรจากการที่เอื้อต่อการขายตัวของธุรกิจการพนันแม้กฎหมายจะกำหนดไว้ว่าการพนันเป็นสิ่งผิดกฎหมาย มีโทษทางอาญาคือ จำคุก กักขัง ปรับ ตามพระราชบัญญัติพหุศักราช 2478 ได้จำแนกประเภทและกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน แต่การพนันก็ยังไม่หมดไปจากสังคมไทย ผู้คนสามารถที่จะเล่นการพนันได้แม้กระทั่งการอยู่ที่บ้านและหาความสุขจากการเล่นการพนัน โดยมีรูปแบบและลักษณะของการพนันในแบบเดิมๆ ยังคงมีการเล่นกันอย่างกว้างขวางหลากหลาย และที่สำคัญวัยของผู้ที่เล่นการพนันไม่ได้มีเพียงผู้ใหญ่ที่ประกอบอาชีพ หรือผู้ที่หารายได้ด้วยตนเอง แต่กลุ่มของการพนันยังรวมถึงวัยรุ่นที่ยังไม่มีรายได้จากการทำงาน กลุ่มเด็กและเยาวชนไทยทั้งในระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา มีการซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล หวยใต้ดิน การเล่น การพนันหลากหลายประเภท โดยเงินที่เล่นเป็นเงินสำหรับใช้ประจำวันที่ได้รับจากผู้ปกครองหากไม่มีเงิน หรือเมื่อเงินไม่พอสำหรับการเล่นการพนัน หรือชำระหนี้ เยาวชนเหล่านี้อาจจะกู้เงินนอกระบบ หรืออาจขายบริการเพื่อแลกกับเงินที่จะนำมาเพื่อใช้หนี้การพนันโดยไม่หว่าดกลักับผลที่จะตามมา

จากข้อมูลสถิติเกี่ยวกับการพนันของประเทศไทยชี้ตรงกันว่า กลุ่มที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือ เด็กหรือเยาวชนที่ตกเป็นทาสของการพนัน อาทิ ข้อมูลจากการศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรม และผลกระทบการพนันในประเทศไทย โดย พินิจ ลาภานานนท์ และคณะ(2554) ระบุว่าเมื่อปี พ.ศ. 2552 ระบุว่าคนไทยร้อยละ 77.1 เคยมีประสบการณ์การเล่นการพนันและเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ในจำนวนนี้เป็นนักพนันที่เป็นเยาวชน คือ อายุต่ำกว่า 24 ปี ร้อยละ 4.1 หรือ

ประมาณ 1.9 ล้านคน และยังประมาณการจำนวนเด็กและเยาวชนที่เล่นการพนันในปี พ.ศ.2553 มีจำนวน 2.8 ล้านคน ที่น่าสนใจ คือ กว่าร้อยละ 6.3 ของผู้มีประสบการณ์เล่นการพนัน เริ่มเล่นพนันครั้งแรกในขณะที่มีอายุต่ำกว่า 24 ปี โดยเริ่มจากการเล่นห่วยใต้ดิน ไพ่ พนันฟุตบอล และไฮโล เช่นเดียวกับข้อมูลจากสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพเด็กเยาวชนผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ ในปี พ.ศ. 2554 พบว่า จำนวนเด็กประถมทั้งประเทศมากกว่า 5 ล้านคน มีจำนวน 300,000 กว่าคนที่ติดการพนัน ส่วนเด็กมัธยมศึกษา อุดมศึกษา ที่ปัจจุบันมีอยู่ 7 ล้านคน ติดการพนันประมาณ 1.7 ล้านคน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการเล่นการพนันฟุตบอลและเกมออนไลน์ อีกทั้งจากผลการสำรวจของศูนย์เครือข่ายวิชาการและวิจัยความสุขชุมชน พบว่ามีเยาวชนไทยเข้าสู่วงจรการพนันกว่า 2.2 ล้านคน โดยกลุ่มอายุ 18-24 ปี เคยเล่นการพนันมากถึง ร้อยละ 22 ขณะที่กลุ่มอายุ 12-17 เคยเล่นการพนัน ร้อยละ 12 จากข้อมูลที่น่าเป็นห่วง คือ ความถี่ในการเล่นการพนันโดยอายุ 12-17 ปีเฉลี่ยมีการเล่นการพนันเดือนละ 5 ครั้ง อายุ 18-24 ปีเดือนละ 6 ครั้ง

สาเหตุสำคัญที่ทำให้จำนวนของนักพนันเด็กและในกลุ่มเยาวชนที่เพิ่มมากขึ้น เพราะปัจจุบันสังคมยอมรับว่าการเล่นการพนันในเยาวชนเป็นเรื่องปกติมากขึ้นและมีนัยสำคัญต่อ การเจริญเติบโตของธุรกิจการพนัน ซึ่งจะเห็นว่าการเล่นการพนันในเยาวชนที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะสร้างความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสังคมและยากในการที่จะพัฒนาวิธีการลดปัญหาจากการเล่นการพนันในอนาคต และยังมิงงานวิจัยในต่างประเทศ ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาของการเล่นการพนันของเยาวชนเริ่มต้นจากโรงเรียน และพฤติกรรมที่อยากรู้อยากลองในช่วงวัยรุ่นที่เกิดขึ้นต่อเนื่องและพัฒนาวิธีการเล่นจากกลุ่มเพื่อนในวัยเดียวกันในโรงเรียน (Ladouceur, Dube; & Bujold. 1944) ในปัจจุบันการพนันของเยาวชนจะเป็นการเล่นการพนันออนไลน์และการพนันฟุตบอล (ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน. 2557)

เมื่อพิจารณาจากกลุ่มเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับพฤติกรรมและทัศนคติต่อการเล่นการพนัน จากผลการสำรวจพฤติกรรมการเล่นการพนันของเด็กและเยาวชนพบว่า เด็กก่อนมัธยมศึกษาเล่น การพนันร้อยละ 6.64 หวยบนดินร้อยละ 6.25 และส่ง SMS ในการชิงโชค

ร้อยละ 32.01 ส่วนเด็กมัธยมพบการเล่นการพนันบอล ร้อยละ 18 หวายนดินร้อยละ 20 และส่ง SMS ซิงโซค ร้อยละ 33 ซึ่งจากผลสำรวจที่ได้แสดงถึงตัวเลขให้เห็นว่า การพนันได้เข้ามาพัวพันในชีวิตของเด็กและเยาวชนมากขึ้น ซึ่งเป็นอะไรที่น่าเป็นห่วงเพราะจากสถิติของแต่ละระดับชั้นการศึกษาแสดงให้เห็นถึงสัดส่วนของการเกี่ยวข้องในการเล่นการพนันแต่ละประเภทที่สูงขึ้น และผลสำรวจยังระบุอีกว่าสาเหตุส่วนใหญ่มาจากสภาพแวดล้อมชุมชน กลุ่มเพื่อน และรวมไปถึงครอบครัว ซึ่ง อมรวิรัช นาครทรรพ ผู้อำนวยการสถาบันรามจิตติ ได้ให้มุมมองว่า ครอบครัวที่มีพ่อแม่หรือญาติพี่น้องติดการพนันล้วนส่งผลให้เด็กมีแนวโน้มที่จะติดการพนันที่สูงขึ้น รวมไปถึงสภาพแวดล้อมชุมชน และโรงเรียนที่มีการเล่นเกมสื่อบ้างแวดล้อมเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลและเป็นจุดเปลี่ยนให้เด็กและเยาวชนซึมซับและหันมาเล่นการพนันในตอนโตขึ้น โดยเฉพาะเด็กในช่วงประถมปลาย และได้เคยมีการสำรวจ พบว่า สาเหตุของคนติดการพนันมักจะมีประสบการณ์จากวัยเด็ก และยังพบอีกว่าเด็กที่เล่นการพนันที่มีปัญหาจะมีลักษณะการเล่นการพนันบ่อยและเริ่มมีพฤติกรรมไม่ดีด้วย การหยิบยืม ลักขโมยเงินจากครอบครัว จนถึงการใช้เงินจากการที่กระทำความผิดเพื่อเอาเงินใช้ในการเล่นการพนัน ปัญหาการเล่นพนันเหล่านี้มีปัจจัยต่างๆ หลายสิ่งที่ส่งเสริมให้มีพฤติกรรมการเล่นพนันซึ่งและรวมถึงทัศนคติของพ่อแม่ นิสัยหุ่นหันพลันและมีนิสัยชอบเสี่ยงของเด็กเอง รวมถึงยังมีลักษณะอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น เพื่อนร่วมรุ่นหรือคนวัยเดียวกัน สิ่งแวดล้อมที่จะส่งเสริมให้มีพฤติกรรมการเล่นการพนันที่บ่อยขึ้น ปัจจุบันจะพบเด็กเริ่มเล่นการพนันตั้งแต่อายุยังน้อยและมีโอกาสที่จะเป็นคนเล่นการพนันอย่างจริงจังอันจะเป็นปัญหาที่มากขึ้นในอนาคตและจากการทำการสำรวจยังพบอีกว่าเด็ก หรือเยาวชนจะรู้จักการเล่นการพนันภายในครอบครัวก่อน เด็กหรือเยาวชนที่รู้ปัญหาการเล่นการพนันของผู้ปกครองมีผลกระทบต่อเด็กมากกว่าเด็กหรือเยาวชนที่ไม่รู้ถึงปัญหาดังกล่าว และเยาวชนที่มีประสบการณ์ด้านการพนันมักจะเกี่ยวข้องกับการพนันมากกว่าสามประเภทขึ้นไปมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมที่เป็นอันตรายมากกว่าคนที่เล่นการพนันหนึ่งหรือสองประเภท กล่าวคือเยาวชนที่เล่นการพนันสามประเภทขึ้นไปมี

แนวโน้มสูงในการที่สูบบุหรี่ ดื่มเหล้า และ สิ่งเสพติด มีทัศนคติต่อการเรียนที่ไม่ดีไม่สนุกกับการเรียน รวมถึงการทำร้ายตัวเองจึงแตกต่างจากเยาวชนที่เล่นการพนันหนึ่งหรือสองประเภท อีกทั้งการเล่นการพนันมากกว่าสามประเภทจะส่งผลกระทบต่อ และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยง เช่น มีการต่อต้านสังคม ดื่มสุรา สูบบุหรี่ ใช้จ่ายเสพติดหรือสิ่งเสพติด มีมุมมองและทัศนคติในเชิงลบเกี่ยวกับโรงเรียน (negative views of school) มีระดับความมุ่งมั่นต่ำ และขาดสิ่งจูงใจ มองไม่เห็นคุณค่าของการทำกิจกรรมทางการศึกษารวมถึงขาดสิ่งจูงใจ (disincentives) ในการศึกษาเป็นอย่างมาก นอกจากนี้จะให้เห็นถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กหรือเยาวชนที่เกิดขึ้น เช่น การหมกมุ่นในการเล่นการพนัน การเล่นการพนันในวงเงินที่สูงขึ้น การควบคุมในการเล่นการพนันไม่ได้ ความรู้สึกกระวนกระวายหรือหงุดหงิดขณะที่กำลังพยายามที่จะหยุดเล่นการพนัน โกหกสมาชิกในครอบครัวในเรื่องต่างๆ

ดังนั้น เด็กและเยาวชนถือว่าทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อประเทศชาติ เพราะถือว่า เด็กคืออนาคตของชาติแต่ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง ด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม สภาพแวดล้อม ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีผลต่อเด็กและเยาวชนที่มีความประพฤติไม่เหมาะสม และกระทำผิดกฎหมายเพิ่มขึ้นจำนวนมาก และมีการกระทำผิดซ้ำ นับวันจะมีจำนวนและความรุนแรงมากขึ้น รวมถึงเด็กและเยาวชนต่างสถาบันยกพวกตีกัน ที่เป็นปัญหามานานและแก้ไขได้ยาก ส่งผลกระทบต่อความสงบสุขของประเทศชาติ ซึ่งความผิดดังกล่าวประกอบด้วยความผิดเกี่ยวกับสารเสพติด ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด และความผิดอื่นๆ เช่น จากข้อมูลข่าวสาร หนังสือพิมพ์ สื่อต่างๆ รวมถึงสื่อออนไลน์ และจากสถิติของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (พรรณี ศรีวานิชย์พุดิ และคณะ. 2560)

จะเห็นได้ว่า ไม่เพียงแต่ผู้ใหญ่เท่านั้นที่แสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพนันในหลายๆ รูปแบบ แต่ยังพบว่า เด็กและเยาวชนเองก็มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพนันในอัตราที่เพิ่มขึ้นทั้งจำนวนเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่การเล่นการพนัน ซึ่งก็จะประสบ

ปัญหาที่ไม่สามารถยับยั้งความต้องการที่จะเล่นการพนันอย่างต่อเนื่องต่อไป จึงนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงที่เป็นปัญหาที่มากขึ้น ด้วยความสำคัญของพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ที่จะเป็พื้นฐานในวัยผู้ใหญ่ ที่จะเป็เครื่องชี้ถึงอนาคตของประเทศ

ในสถานการณ์ปัจจุบันการเล่นการพนันในสังคมไทยได้แพร่กระจายตัวอยู่ในทุกจุด ทุกมุมของสังคมไทย แม้แต่ในครอบครัวเองก็ยังมีการเล่นการพนันกันเองระหว่างพ่อแม่ พี่น้อง หรือญาติๆ ยิ่งการพนันที่จูงใจให้ติดได้ง่ายแต่ถอนตัวได้ยากจึงทำให้เกิดปัญหาตามมาหลังจากนั้น จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงทัศนคติและพฤติกรรมการเล่นพนันของวัยรุ่นในการเข้าสู่การพนันและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการเล่นการพนัน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเสนอแนะและหาวิธีแก้ปัญหาการเล่นพนันในเด็กและวัยรุ่นต่อไป โดยเมื่อดูจากสถิติประเด็นเรื่องร้องทุกข์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุด 5 ลำดับแรก โดยจังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี มีการร้องเรียนเรื่องการพนันมากที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. 2560) ซึ่งจากสถิติของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนนทบุรี ปี พ.ศ.2559 พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่นในลำดับต้นๆ ได้แก่ พฤติกรรมติดเกมส์และการพนันต่างๆ มีจำนวนเรื่องทั้งหมด 508 เรื่อง (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนนทบุรี. 2559) และจากสถิติของจังหวัดปทุมธานี เรื่องที่ประชาชนร้องทุกข์ในอันดับต้นๆ

ได้แก่ เรื่องการพนัน มีจำนวนเรื่องทั้งหมด 4,659 เรื่อง (คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดปทุมธานี. 2560)

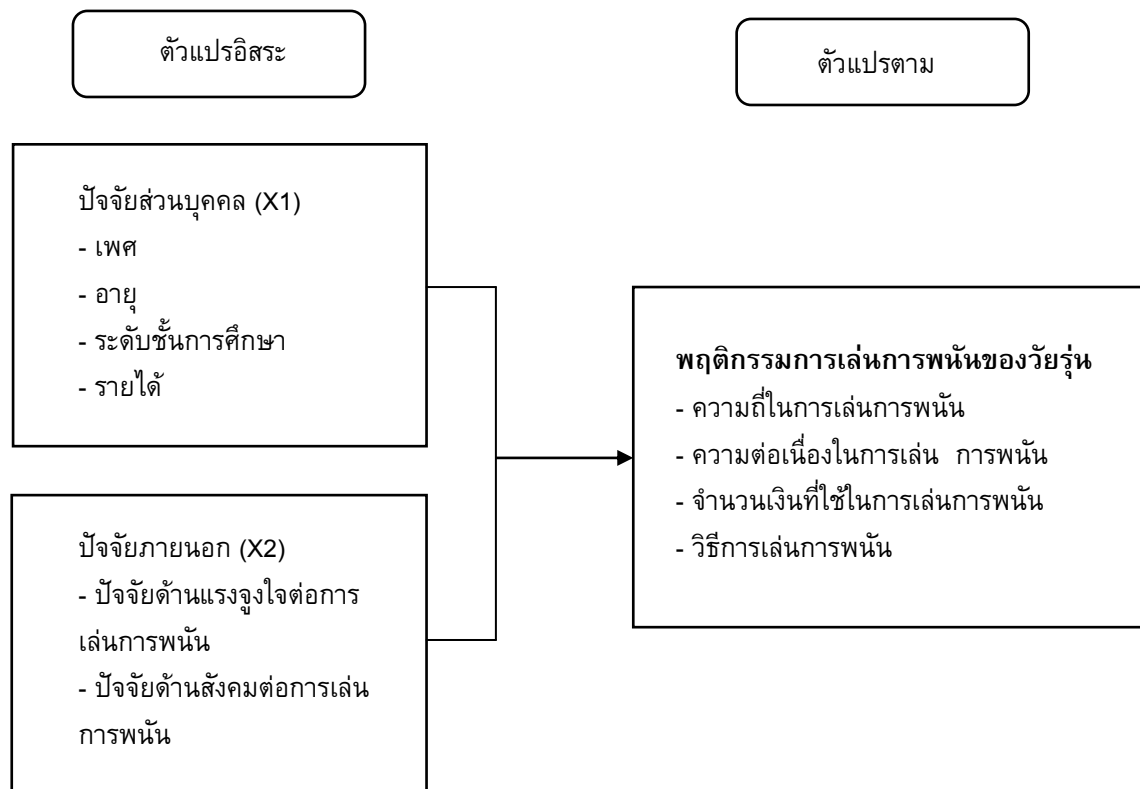
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยแรงจูงใจ และปัจจัยทางด้านสังคม ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของการเล่นการพนันของวัยรุ่น
2. เพื่อศึกษาถึงระดับพฤติกรรมการเล่นการพนันของวัยรุ่น
3. เปรียบเทียบพฤติกรรมการเล่นการพนันของวัยรุ่นตามปัจจัยส่วนบุคคล
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแรงจูงใจ และปัจจัยทางด้านสังคม กับพฤติกรรมการเล่นการพนันของวัยรุ่น

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยระเบียบวิธีเชิงปริมาณ โดยทำการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งหมายถึงการเก็บข้อมูลครั้งเดียวในช่วงเวลาเดียว ระหว่างเดือนเมษายน พ.ศ.2561- มิถุนายน พ.ศ. 2561 โดยใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง โดยประชากรที่ศึกษา ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี

จากการตรวจเอกสารแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มวัยรุ่นต่างกัน ส่งผลให้มีพฤติกรรมการเล่นการพนันแตกต่างกัน

1.1 วัยรุ่นที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการเล่นการพนันแตกต่างกัน

1.2 วัยรุ่นที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมการเล่นการพนันแตกต่างกัน

1.3 วัยรุ่นที่มีระดับชั้นการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมการเล่นการพนันแตกต่างกัน

1.4 วัยรุ่นที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีพฤติกรรมการเล่นการพนันแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยภายนอกของกลุ่มวัยรุ่นมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเล่นการพนัน

2.1 ปัจจัยด้านแรงจูงใจมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเล่นการพนันของวัยรุ่น

2.2 ปัจจัยทางด้านสังคมมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเล่นการพนันของวัยรุ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา (Target population) คือ วัยรุ่นในสถาบันการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี โดยผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกโรงเรียนจำนวน 5 โรงเรียน เพื่อเก็บข้อมูล มีจำนวนนักเรียนรวมทั้งหมด 14,147 คน

หน่วยการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเล่นการพนันของวัยรุ่น

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ตามหลักเกณฑ์การหาตัวอย่างของประชากรสูตร ยามาเน่ (Yamane, 1967) โดยทำการสุ่มตัวอย่างจากประชากร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่ **N** คือ ประชากรทั้งหมด

n คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

e คือ ความน่าจะเป็นของความ

ผิดพลาดที่ยอมให้เกิดขึ้น
(ในที่นี้ใช้ 0.05)

แทนค่าในสมการ

$$n = \frac{14,147}{1 + (14,147 \times 0.05^2)} = 388.97$$

ดังนั้น จำนวนวัยรุ่นที่เป็นตัวอย่างจากการสุ่มตัวอย่างมีค่าคำนวณ รวมทั้งสิ้น 388.97 คน จึงกำหนดตัวอย่างที่เป็นกลุ่มวัยรุ่นที่เก็บแบบสอบถาม เท่ากับ 389 คน

ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling)

$$F = \frac{n \times Ni}{N}$$

โดยที่ **F** = จำนวนตัวอย่างในแต่ละแผนก
n = จำนวนตัวอย่างทั้งหมด (389 คน)
Ni = จำนวนนักเรียนในแต่ละโรงเรียน (3,001 คน, 3,155 คน, 2,604 คน, 3,400 คน และ 1,987 คน)
N = จำนวนรวมทั้งหมดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี จำนวน 5 โรงเรียนที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม, โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี, โรงเรียนสตรีนนทบุรี, โรงเรียนปทุมวิไล และโรงเรียนหอวังปทุมธานี (14,147 คน) ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวัยรุ่นครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับและสร้างขึ้นจากการค้นคว้า เอกสาร ตำรา งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อคำถาม ที่ครอบคลุม

วัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาโดยตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ลักษณะทางประชากร, ปัจจัยด้านแรงจูงใจต่อการเล่นการพนัน, สังคมต่อการเล่นการพนัน และพฤติกรรมการเล่นการพนัน โดยมีรายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวัยรุ่นครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1: ลักษณะทางประชากร เป็นคำถามพื้นฐานของกลุ่มข้อมูลตัวอย่าง ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้

ส่วนที่ 2: คำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านแรงจูงใจต่อการเล่นการพนัน ผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านแรงจูงใจต่อการเล่นการพนัน ซึ่งเป็นคำถามที่ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง การสร้างแบบสอบถามผู้วิจัยใช้ Likert Scale เป็นมาตรฐานวัดลักษณะของข้อความที่ใช้ มีเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ	ให้ค่าน้ำหนักเท่ากับ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5
เห็นด้วย	4
เฉยๆ	3
ไม่เห็นด้วย	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว จะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งระดับแรงจูงใจต่อการเล่นการพนันของวัยรุ่น เป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับขั้น}} = \frac{5 - 1}{3} = 1.33$$

จากเกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00-2.33 หมายถึง มีระดับแรงจูงใจต่อการเล่นพนันอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.66 หมายถึง มีระดับแรงจูงใจต่อการเล่นพนันอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.67-5.00 หมายถึง มีระดับแรงจูงใจต่อการเล่นพิน้อยในระดับมาก

ส่วนที่ 3: คำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านสังคม ผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัจจัยด้านสังคมต่อการเล่นการพนัน ซึ่งเป็นคำถามที่ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง การสร้างแบบสอบถามผู้วิจัยใช้ Likert Scale เป็นมาตรฐานวัดลักษณะของข้อความที่ใช้ มีเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ	ให้ค่าน้ำหนักเท่ากับ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5
เห็นด้วย	4
เฉยๆ	3
ไม่เห็นด้วย	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว จะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านสังคมต่อการเล่นการพนันของวัยรุ่นเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับชั้น}} = \frac{5 - 1}{3} = 1.33$$

จากเกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00-2.33 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในด้านสังคมต่อการเล่นพิน้อยในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.66 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในด้านสังคมต่อการเล่นพิน้อยในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.67-5.00 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในด้านสังคมต่อการเล่นพิน้อยในระดับมาก

ส่วนที่ 4: คำถามเกี่ยวกับการพฤติกรรมการเล่นการพนัน ผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามเกี่ยวกับการควบคุมของภาครัฐต่อการเล่นการพนัน ซึ่งเป็นคำถามที่ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง การสร้างแบบสอบถามผู้วิจัยใช้ Likert Scale เป็น

มาตรฐานวัดลักษณะของข้อความที่ใช้ มีเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับ	ให้ค่าน้ำหนักเท่ากับ
บ่อยครั้ง	3
บางครั้ง	2
ไม่เคย	1

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว จะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งระดับความคิดเห็นต่อการควบคุมของภาครัฐการเล่นการพนันของวัยรุ่นเป็น 3 ระดับสามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 หมายถึง มีระดับพฤติกรรมการเล่นการพนันอยู่ในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 หมายถึง มีระดับพฤติกรรมการเล่นการพนันอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 หมายถึง มีระดับพฤติกรรมการเล่นการพนันอยู่ในระดับสูง

การตรวจสอบคุณภาพ

ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการวิจัยไปทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. หาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามในแต่ละข้อว่าตรงตามจุดประสงค์ของการวิจัยหรือไม่ และนำข้อเสนอแนะมาแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นเพื่อดำเนินการต่อไป

2. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงหรือเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item Analysis) โดยวิธีการหาความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) โดยใช้สูตรของ Pearson Product Moment Correlation Coefficient และหาค่าความเชื่อมั่นรวมโดยใช้วิธีการของ Cronbach ซึ่งผลการวิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านปัจจัยด้านแรงจูงใจต่อการเล่นการพนันด้วยสัมประสิทธิ์อัลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .820

2.2 ผลการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านปัจจัยด้านสังคมต่อการเล่นการพนันด้วยสัมประสิทธิ์อัลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .848

2.3 ผลการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านพฤติกรรมการเล่นการพนันด้วยสัมประสิทธิ์อัลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .768

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการเก็บรวบรวมจากแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ไปสอบถามนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 389 คน ระหว่างวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ.2561 ถึงวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ.2561 โดยได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 389 ชุด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการศึกษาจากทฤษฎี เอกสาร ข้อมูล หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบแนวความคิดในการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

เมื่อผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องแล้ว จึงนำเอาแบบสอบถามมาลงรหัส (Coding) และประมวลผล เพื่อคำนวณหาค่าทางสถิติต่างๆ ที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic Analysis) ผู้วิจัยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลด้านปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเล่นการพนันของวัยรุ่น

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ใช้ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตามของกลุ่มตัวอย่าง โดยความสัมพันธ์มีทั้งทางบวก (ทางตรง) และทางลบ (ทางผกผัน) ตั้งแต่ -1

ถึง 1 และมีเกณฑ์การแปลผล (บุญใจ ศรีสถิตนรากร. 2545: 319) ดังนี้

0.00 – 0.30 มีความสัมพันธ์ระดับน้อย

0.31 – 0.70 มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

0.71 – 1.00 มีความสัมพันธ์ระดับมาก

สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ .05

ค่าสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้ค่าสถิติดังต่อไปนี้

1. ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

2. ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการอธิบายข้อมูลปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเล่นการพนันของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ปัจจัยด้านสังคม และอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเล่นการพนันของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ความถี่ในการเล่นการพนัน จำนวนเงินที่ใช้ในการเล่นการพนัน วิธีการเล่นการพนัน

3. ค่า t-test ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่มีค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม

4. ค่า F test ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลค่าเฉลี่ย 3 กลุ่มขึ้นไปตามลำดับ โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Anova) เมื่อเกิดความแตกต่างจึงจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้ LSD (Least Square Different Method)

5. ค่า LSD (Least Significant Difference) ใช้เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่เพื่อกำหนดค่าความแตกต่างที่น้อยที่สุดเป็นเกณฑ์ในการที่จะปฏิเสธหรือยอมรับสมมติฐานหลัก

6. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายนอกกับพฤติกรรมการเล่นการพนัน

ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ .05

สรุปผลการศึกษา

ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 61.7 มีอายุอยู่ในช่วง 17-18 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.3 มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 27.0 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 8,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 31.6

กลุ่มตัวอย่างที่เล่นการพนันส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 71.5 มีอายุอยู่ในช่วง 17-18 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.7 มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 30.0 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 8,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 33.8

ปัจจัยภายนอก

ภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างที่เล่นการพนันมีปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเล่น การพนันอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยด้านแรงจูงใจมีผลต่อพฤติกรรมการเล่นการพนันมากที่สุด รองลงมาคือปัจจัยด้านสังคม มีผลต่อพฤติกรรมการเล่นการพนันน้อยที่สุด โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

ปัจจัยด้านแรงจูงใจ

ภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างที่เล่นการพนันคิดว่าปัจจัยด้านแรงจูงใจส่งผลต่อพฤติกรรม การเล่นการพนันในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างคิดว่าการเล่น การพนันเป็นความท้าทายอย่างหนึ่งมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างคิดว่าการเล่นการพนันช่วยให้คลายเครียดจากการเรียน หรือจากปัญหาต่างๆ และกลุ่มตัวอย่างคิดว่าการเล่นการพนันจะทำให้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อนส่งผลน้อยที่สุด

ปัจจัยด้านสังคม

ภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างที่เล่นการพนันคิดว่าปัจจัยด้านสังคมส่งผลต่อพฤติกรรม การเล่นการพนันอยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างคิดว่าการเล่นการพนันเป็นเรื่องสนุกเมื่อเล่นกับเพื่อนมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างคิดว่าการมีสมาชิกในครอบครัวเล่นการพนันทำให้อยากเล่นตาม และกลุ่มตัวอย่างคิดว่าการมีรายได้มาให้ครอบครัวจากการเล่นพนันเป็นสิ่งที่น่าชื่นชมมากที่สุด

พฤติกรรมการเล่นการพนัน

ภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการเล่นการพนันอยู่ในระดับต่ำ โดยพฤติกรรมการเล่นการพนันผ่านทางอินเทอร์เน็ตมากที่สุด รองลงมาคือพฤติกรรมการเล่นการพนันด้วยตัวเอง และพฤติกรรมการใช้จำนวนเงินในการเล่นการพนันน้อยที่สุด โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

ความถี่ในการเล่นการพนันต่อสัปดาห์

ภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างที่เล่นการพนันมีความถี่ในการเล่นการพนันต่อสัปดาห์อยู่ในระดับต่ำ โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการเล่นการพนันอยู่ที่ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์มากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการเล่นการพนันอยู่ที่ 3-5 ครั้งต่อสัปดาห์

จำนวนเงินที่ใช้ในการเล่นการพนันต่อครั้ง

ภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จำนวนเงินในการเล่นการพนันต่อครั้งอยู่ในระดับต่ำ โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้จำนวนเงินในการเล่นการพนันน้อยกว่า 1,000 บาทต่อครั้งมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างใช้จำนวนเงินในการเล่นการพนันอยู่ที่ 1,000-3,000 บาทต่อครั้ง และกลุ่มวัยรุ่นใช้จำนวนเงินในการเล่นการพนันอยู่ที่ 5,001-9,000 บาทต่อครั้ง และ 9,001 บาทขึ้นไปต่อครั้ง น้อยที่สุด

วิธีการเล่นการพนัน

ภาพรวมของวิธีการเล่นการพนันของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับต่ำ โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการเล่นการพนันผ่านทางอินเทอร์เน็ตมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการเล่นการพนันด้วยตัวเอง

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ในด้านภาพรวมกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ และระดับการศึกษาที่ต่างกันจะส่งผลให้มีพฤติกรรมการเล่นการพนันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ยังพบอีกว่าปัจจัยที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมการเล่นการพนันในด้านปัจจัยด้านแรงจูงใจ และปัจจัยด้านสังคมมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกันกับพฤติกรรมการ

เล่นการพนัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังสรุปในตาราง 1

ตาราง 1 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปรอิสระ	พฤติกรรมการเล่นการพนัน		
	ค่า นัยสำคัญ	เป็นไปตาม สมมติฐาน	ไม่เป็นไป ตาม สมมติฐาน
1. ปัจจัย ส่วน			
บุคคล	.003*	✓	
1.1 เพศ	.389		✓
1.2 อายุ	.014*	✓	
1.3 ระดับชั้น การศึกษา	.222		✓
1.4 รายได้เฉลี่ยต่อ เดือน			
2. ปัจจัยภายนอก	.000*	✓	
2.1 ปัจจัยด้าน แรงจูงใจ	.000*	✓	
2.2 ปัจจัยด้าน สังคม	.003*	✓	

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมต่อการเล่นการพนันของวัยรุ่น ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะที่อาจจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. จากการศึกษาปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเล่นการพนันของวัยรุ่นในแต่ละด้านในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1.1 ปัจจัยด้านแรงจูงใจ มีหลายๆ เหตุผลที่เป็นแรงจูงใจทำให้ส่งผลต่อพฤติกรรมการเล่นการพนัน โดยเมื่อพิจารณาส่วนมากกลุ่มวัยรุ่นจะมองว่าการพนันเป็นความท้าทาย และยังมองว่าการเล่นการพนันช่วยให้คลายเครียดจากการเรียน หรือ จากปัญหาต่างๆ อาจจะเป็นเพราะว่าช่วงวัยรุ่นกำลังเป็นช่วงที่อยากรู้อยากลอง ซึ่งอาจจะเกิดจากค่านิยมและทัศนคติหลายๆ อย่าง หนักไม่เอาเบาไม่สู้ และลักษณะนิสัยที่ไม่สามารถอดกลั้นต่อสิ่งเร้าที่ยั่วเย้าให้เข้าไปเล่นพนันจนถอนตัวไม่ขึ้น ยิ่งการพนันเป็นเกมที่ยั่วเย้าให้เกิด

อารมณ์และความรู้สึกต่างๆ ได้มาก ไม่ว่าผู้เล่นนั้นจะตกอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นผู้ได้หรือผู้เสีย ดังนั้นในช่วงวัยรุ่นจึงเป็นช่วงวัยที่มีความเสี่ยงสูงมากที่จะติดการพนันได้ง่ายและถอนตัวออกได้ยาก ซึ่งอาจจะมีการดำเนินการได้เช่น จัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดความท้าทายในการได้คิด ได้ลองทำ อย่างเช่น กิจกรรมแข่งกีฬา ร้องเพลง หรือเต้น กิจกรรมการแข่งขันแก้ปัญหาที่มีการวางแผนเป็นขั้นตอน กิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ โดยให้คิดและสร้างผลงานออกมา จัดอบรมเกี่ยวกับการพนัน

1.2 ปัจจัยด้านสังคม โดยเมื่อพิจารณาส่วนมากคิดว่าการมีสมาชิกในครอบครัวเล่นการพนันหรือมีสภาพแวดล้อมโดยรอบเล่นการพนันจึงทำให้อยากเล่นตาม ซึ่งตามความเป็นจริงครอบครัวไทยยังคงวนเวียนอยู่กับสิ่งอบายมุขกันอยู่มาก ยิ่งการพนันที่จูงใจให้ติดได้ง่ายแต่ถอนตัวได้ยาก ยิ่งในปัจจุบันการเล่นการพนันในสังคมไทยได้กระจายตัวอยู่ในทุกจุด ทุกมุมของสังคมไทย แม้แต่ในครอบครัวเองก็ยังมีการเล่นการพนันกันเองระหว่างพ่อแม่ พี่น้อง หรือญาติๆ โทรศัพท์แทงบอลก็ได้ โทรศัพท์แทงหวยก็ได้ เป็นเรื่องที่ย่างดาวยมาก ในขณะที่แทงบอลเด็กก็นั่งอยู่ด้วยหรือไม่ก็นั่งเล่นพนันในบ้านกันเลยทีเดียวถ้าเด็กตกอยู่ในสภาวะแวดล้อมแบบนี้ก็จะซึมซับไป เพราะว่ามีต้นแบบในการดำเนินชีวิตที่ผิด ซึ่งอาจดำเนินการได้ จัดกิจกรรมภายในชุมชนโดยการให้คนในชุมชนมีส่วนร่วม เช่น การประกวดร้องเพลง จัดอบรมภายในชุมชนเกี่ยวกับการพนัน จัดทีมเพื่อคอยสอดส่องดูแลคนในชุมชน ในครอบครัวถ้าหากอยากเล่นการพนันอาจจะต้องไปเล่นในที่มืดซิด ไม่ให้ปะปนอยู่กับเด็ก หรืออาจจะต้องให้ความรู้ถึงโทษของการเล่นการพนัน แต่หากเป็นสภาพแวดล้อมในชุมชน ชาวชุมชนใดที่เกิดความตระหนักรู้ จัดให้มีการพูดคุยกันในชุมชนอย่างจริงจังถึงปัญหาอบายมุข แล้วเกิดเป็นมาตรการบังคับใช้กันเองในชุมชน ชุมชนนั้นก็อาจจะลดปัญหาอบายมุขลงได้บ้าง

2. จากการศึกษาพฤติกรรมการเล่นการพนันของวัยรุ่นในแต่ละด้านในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ โดยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

พฤติกรรมการเล่นการพนันของวัยรุ่นส่วนใหญ่จะมีความถี่เฉลี่ยอยู่ที่ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ และส่วน

ใหญ่เป็นการเล่นการพนันผ่านทางอินเทอร์เน็ต ยิ่งในปัจจุบันมีเทคโนโลยี การสื่อสารเข้ามามีส่วนในการใช้ชีวิตมากขึ้น และยังเป็นแบบสังคมออนไลน์ ก็คือการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นสิ่งที่ทำได้ง่าย การพนันก็เช่นกัน ได้มีการพัฒนาให้มีรูปแบบที่ทันสมัยตามยุคหรือที่เรียกว่าตามเทรนด์กลายเป็นการพนันออนไลน์ที่พบเห็นบนหน้าเว็บไซต์ เมื่อเข้าไปแล้ว สื่ออินเทอร์เน็ตออนไลน์ก็มีโฆษณามากมายเพื่อชักชวน จูงใจ บนโลกอินเทอร์เน็ตเพียงแค่คลิกเราก็สามารถเข้าไปใช้บริการได้อย่างง่ายดาย เมื่อนำเงินที่ได้มาเล่นการพนัน ครั้งละนิดละหน่อยแต่หลายครั้งเข้า เงินที่จะนำมาเล่น หรือจ่ายตอนที่เสียไปมีจำนวนไม่เพียงพอ ประกอบกับยังไม่สามารถหาเงินได้เอง จึงทำให้เกิดการก่ออาชญากรรมขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการลักขโมย การชิงทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งอาจดำเนินการได้เช่น อันดับแรก คือพ่อแม่จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูก หรือพูดคุยเกี่ยวกับการพนัน นั่นถือว่าการสอนลูกทางอ้อมเพราะสิ่งที่พ่อแม่กำลังทำนั้นคือสิ่งที่ลูกกำลังเรียนรู้อยู่ หรือการจัดให้มีรูปแบบบริการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเฉพาะ โดยการบริการประกอบด้วย บริการให้คำปรึกษาผ่านทางโทรศัพท์ตลอด 24 ชั่วโมง บริการให้คำปรึกษาผ่านอินเทอร์เน็ต ต้องแก้ไข พ.ร.บ.พนัน พ.ศ. 2478 ให้สามารถปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการพนันที่มากับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น พนันออนไลน์ พนันด้วยการเสี่ยงโชคทางโทรศัพท์มือถือ (SMS) เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาตัวแปร หรือปัจจัยอื่นๆ ที่อาจมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเล่นการพนันของวัยรุ่นเพิ่มเติม เช่น ปัจจัยสภาพแวดล้อม ลักษณะการอยู่อาศัย สถานภาพภายในครอบครัว เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกับในเขตจังหวัด หรือในภูมิภาคอื่นๆ ที่มีความใกล้เคียงกัน จะได้ทราบถึงปัญหาอื่นๆ ที่เป็นปัจจัยที่อาจจะส่งผลต่อพฤติกรรมการเล่นการพนัน เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่ได้มีความแตกต่าง หรือคล้ายคลึงกันอย่างไร และสามารถใช้กำหนดเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในระดับภาพรวม

เอกสารอ้างอิง

- กิตติกร มีทรัพย์. (2541). "งานวิจัยสุขภาพจิตเชิงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น : เรื่องความสุขจากการพนัน." **วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย**. 5(1): 63-64.
- คณะกรรมการบริหารงานจังหวัด ปทุมธานี (ก.บ.จ. ปทุมธานี). (2560). ประเภทเรื่องที่ประชาชนร้องทุกข์มากที่สุด 10 อันดับแรก จังหวัดปทุมธานี. ใน **แผนพัฒนาจังหวัดปทุมธานี พ.ศ.2557-2560** (Online). จาก <http://www2.pathumthani.go.th/551017.pdf>, สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2561.
- จิตรลดา ใหม่ศาสตร์. (2550). **ลักษณะพฤติกรรมการเล่นฟุตบอล**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- นวลจันทร์ ทัศนชัยกุล. (2532). **อาชญากรรม การป้องกัน: การควบคุม**. 4,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: พรทิพย์การพิมพ์.
- บุญใจ ศรีสถิตนรากร. (2545). **ระเบียบวิธีการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยวรรณ กองแก้ว. (2542). **มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับบ่อนการพนันในประเทศ**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณี ศรีวณิชย์พุด และคณะ. (2560). **มาตรการป้องกันแก้ไขเด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง**. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ**. 6(1): 110-119.
- พินิจ ลาภนันทน์ และคณะ. (2554). **การศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรม และผลกระทบการเล่นพนันในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภศักดิ์ ตระการรัตนกุล. (2540). **การเสนอเนื้อหาเรื่องฟุตบอลต่างประเทศในหนังสือพิมพ์ กีฬา กับปัญหาการพนันฟุตบอล**. สารนิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวารสาร

- ศาสตร์ และสื่อสารมวลชน. กรุงเทพฯ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์วิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.
(2555). งานวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็นของ
เด็กและเยาวชนต่อการติดตามรับชมรายการ
ฟุตบอลชิงแชมป์แห่งชาติยุโรป (Online).
<http://www.newswit.com/gen/2012-07-05/>,
20 มกราคม 2561.
- ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน. (2557). รายงานประจำปี
2556 ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์เครือข่ายเดือนตุลา.
- สายสุรี จุติกุล. (2531). คำกล่าวรายงานเปิดสัมมนา
ผลการวิจัย เรื่องการศึกษาแนวความคิด
และพฤติกรรมเกี่ยวกับการพนันของ
เด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชน
แห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2560).
ประเด็นเรื่องร้องทุกข์/เสนอความคิดเห็นของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและจังหวัดที่ได้รับ
การประสานงานมากที่สุด 5 ลำดับแรก.
ใน สรุปผลการดำเนินการเรื่องร้องทุกข์/
เสนอความคิดเห็น ไตรมาสที่ 3 ของ
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 (Online).
<https://www.opdc.go.th/page.php?url=contact>, 25 พฤษภาคม 2561.
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
จังหวัดนนทบุรี. (2559). เปรียบเทียบ
สถานการณ์กลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมไม่
เหมาะสม ในจังหวัดนนทบุรี. ใน รายงาน
สถานการณ์ทางสังคม จังหวัดนนทบุรี ปี
2559 (Online). [http://www.nonthaburi.m-](http://www.nonthaburi.m-society.go.th/)
[society.go.th/](http://www.nonthaburi.m-society.go.th/), 25 พฤษภาคม 2561.
- สุพร อภินันทเวช. (2556). เยาวชนกับการพนันใน
มุมมองของจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่นกรุงเทพ.
กรุงเทพฯ: โครงการจัดการความรู้เพื่อขับเคลื่อน
สังคมปลอดภัย มุขนิพนธ์ศรี-สุฤษดิ์วงศ์.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2533). การสื่อสารกับสังคม.
พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ นิ่มน้อย. (2519). กฎหมายอาญาวิทยา
และทัณฑวิทยา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เสรีน ปุณณะหิตานนท์ และคณะ. (2531). การศึกษา
แนวความคิดและพฤติกรรมเกี่ยวกับการ
พนันของเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและการ
ประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนัก
นายกรัฐมนตรี.
- Atkin, Charies K. (1973). **Model for Mass
Communication Research**. New York: The
Free Press.
- Boyd, C. E. (1968). **Fresh-water plants: A potential
source of protein**. New York: Springer.
- Festinger, Leon. (1962). **A Theory of Cognitive
Dissonance**. Stanford, California: Stanford
University Press.
- James Coleman. (1976). **Gambling in America**.
California: ABC-CLIO, LLC.
- Klapper, Joseph T. (1966). **The Effects of Mass
Communication**. New York: The Free Press.
- Ladouceur, R., Dube D.; & Bujold, A. (1994).
"Prevalence of Pathological Gambling and
Related Problems among College Students
in the Quebec Metropolitan Area." **Can J
Psychiatry**. 39(5): 289-293.
- Sutherland, Edwin Hardin. (1974). **Criminology**.
Philadeplai: Lippincott.
- Thurston, L.L. (1946). "Comment." **American
Journal of Sociology** 52(3): 39-50.
- Yamane, Taro. (1967). **Statistics, An Introductory
Analysis**, 2nd Ed., New York: Harper and
Row.

การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยว ในตำบลสาริกา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

The Enhancement of Community Potential in Tourism in Sarika Sub District, Mueang District, Nakhonnayok Province

วรลักษณ์ เขียวมีส่วน¹ สาวิตรี คุ่มทะยาย²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยวในตำบลสาริกา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก มีเป้าหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยว และ 2) เพื่อการพัฒนาและฝึกอบรมผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และคนในชุมชนตำบลสาริกา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก จำนวน 28 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบด้วย ประธานกลุ่ม OTOP สาริกา, ผู้เชี่ยวชาญด้านเกษตรท่องเที่ยวสาริกา จำนวน 2 คน และคณะผู้วิจัย ประกอบด้วย อาจารย์ประจำสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 32 คน ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research, PAR) โดยการสังเคราะห์ข้อมูลและวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัญหาด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวบนสื่อสังคมออนไลน์มีน้อยเกินไป, ของที่ระลึกส่วนใหญ่ขาดความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น, มัคคุเทศก์ท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่มีใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพและขาดความรู้ ความสามารถและประสบการณ์การทำงานที่ถูกต้อง ส่วนข้อเสนอแนะของชุมชนที่เข้าร่วมร่วมโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research, PAR) พบว่า มีความต้องการในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ได้แก่ ควรพัฒนาและจัดฝึกอบรม

ให้กับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และคนในชุมชนตำบลสาริกา ได้แก่ ควรจัดฝึกอบรมผู้ประกอบการมีความรู้และสามารถใช้เว็บไซต์ เฟซบุ๊กแฟนเพจ อินสตาแกรม, ควรให้ความรู้เพื่อพัฒนาสินค้าของที่ระลึกให้น่าสนใจและมีเอกลักษณ์, ควรให้ความรู้และพัฒนาทักษะการเป็นมัคคุเทศก์ที่มีคุณภาพ 2) ผลการพัฒนาและฝึกอบรม พบว่า ผู้เข้าร่วมการอบรมมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น มีความรู้ความเข้าใจการใช้เครื่องมือการสื่อสารการตลาด เช่น การสื่อสารการท่องเที่ยวโดยสื่อสังคมออนไลน์ มีความรู้ความเข้าใจการออกแบบบรรจุภัณฑ์ (Packaging) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารในการดึงดูดความสนใจในตราสินค้าและโน้มน้าวใจนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจเลือกซื้อของที่ระลึก และมัคคุเทศก์ท้องถิ่นสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีชื่อเสียงมีใจรักในอาชีพ มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงานสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและนำมาปรับใช้กับการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: การเสริมสร้างศักยภาพชุมชน, การท่องเที่ยว

Abstract

This research was entitled as "The Enhancement of Community Potential in Tourism in Sarika Sub District, Mueang District, Nakhonnayok Province". The objectives of this research were to study problems and recommendations of the enhancement of community potential in Tourism and to encourage and train 28 of Entrepreneurs, guides, and locals who involved in Tourist business in Sarika Sub District, Mueang District, Nakhonnayok Province.

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² ประธานสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Key Informant In-depth group interview of boards of Sarika's OTOP members, 2 of Ago Tourism experts in Sarika Subject, members of research team such 2 Instructors of Tourism and Hotel management of Phranakhon Rajabhat University. The number of samples were 32 people. The research was conducted by doing qualitative research and participatory action research, PAR, and content analysis.

Findings were shown as following:

1. Problems in Tourism were found that online data about local tourist information was shortage, souvenirs selling in tourist attractive points were lack of local identity, and most of local guides had no tourist license and lack of experiences and insight knowledge. The recommendations from the locals who took part in Participatory Action Research, PAR, were requiring training to improve tourist performance such as acknowledge and training the local tourist entrepreneurs, guides, and locals about how to do online marketing such as, Facebook, website, or Instagram, and acknowledge and training how to create local identity to local souvenirs and how to develop local products to attract the tourists attraction.

2. After doing training and developing the personnel, it was found that the participants had high level of tourist abilities, such as, having knowledge and understanding in marketing tools for examples, in online marketing and product packaging, and local guides had developed personalities to be a loyal guide, loving in guide career, and having flexible in performing job response to the tourist needs.

Keywords: Community Capacity building, Tourism

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามที่ภาครัฐและหน่วยงานต่างๆ ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนอย่างต่อเนื่อง ด้วยหวังที่จะให้เกิดการกระจายรายได้สู่ภาคชุมชนและพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง ซึ่งมีทั้งหน่วยงานกลางกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชุมชน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการเป็นหน่วยงานให้ความรู้ ประสานงานและเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงานของชุมชน เช่น กรมการพัฒนาชุมชน (พช.), องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (อพท.), กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รวมทั้งสถาบันการศึกษาทุกระดับ จากการศึกษาองค์ประกอบที่สำคัญของแต่ละชุมชนควรมีในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนสามารถสรุปองค์ประกอบสำคัญได้ 3 องค์ประกอบ คือ ศักยภาพคน ศักยภาพพื้นที่ และศักยภาพด้านการจัดการ ดังนั้น ชุมชนควรตระหนักถึงองค์ประกอบต่างๆ เนื่องจากการท่องเที่ยวชุมชนเป็นเครื่องมือสร้างความเข้มแข็งขององค์กรในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เช่น ชุมชนต้องมีการตัดสินใจ วิเคราะห์ถึงสภาพปัญหา ผลกระทบจากการท่องเที่ยวก่อนที่จะดำเนินการจัดการการท่องเที่ยว สมาชิกในชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และวางแผน ร่วมกัน ชุมชนต้องมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือเป็นองค์กร เพื่อเป็นตัวแทนในการจัดการ ประสานงานเพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ เช่น การจัดการด้านความสะอาด การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ชุมชนต้องมีผู้นำที่เป็นที่ยอมรับ มีความคิด มีวิสัยทัศน์ มีความเข้าใจ เรื่องการท่องเที่ยว ชุมชนต้องร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางหรือรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนของตน (ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจ ธุรกิจและเศรษฐกิจฐานราก ธนาคารออมสิน. 2561: 2-3)

จังหวัดนครนายก โดยเฉพาะผู้นำซึ่งประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสาธิตา กำหนดผู้ใหญ่บ้านและผู้นำในทุกภาคส่วนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวตำบลสาธิตา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยเห็นว่า "การท่องเที่ยว" เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนการเติบโตทาง

เศรษฐกิจของชาติ ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ และกระจายรายได้กับประชาชน โดยเฉพาะในตำบลสาธิต อำเภอมือง จังหวัดนครนายกถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดที่มีความผสมผสานกันทั้งเชิงธรรมชาติ เชิงเกษตร และเชิงสุขภาพ โดยในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาเยี่ยมเยือนพื้นที่เป็นจำนวนที่มากขึ้นทุกปี ซึ่งต้องพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลสาธิต อำเภอมือง จังหวัดนครนายกและแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในจังหวัดนครนายก ให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้น รวมทั้งพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่เพื่อให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น (นฤพล สังเกต. 2561) ทั้งนี้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลสาธิต อำเภอมือง จังหวัดนครนายก เชื่อว่าจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยรักษาเสถียรภาพและขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของจังหวัด โดยอาศัยข้อได้เปรียบของทำเลที่ตั้ง ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวและความหลากหลายของวัฒนธรรมซึ่งรวมถึงความเป็นจุดขายที่สำคัญในการส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวมายาวนาน การมีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย ตลอดจนศิลปะและวัฒนธรรมที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติให้ไปสัมผัสซึ่งในท้องถิ่นและชุมชนต่างก็มีแหล่งท่องเที่ยวที่คุ้มค่าของนักท่องเที่ยวที่ จึงจัดได้ว่าท้องถิ่นและชุมชนในตำบลสาธิต อำเภอมือง จังหวัดนครนายก เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถต่อยอดการพัฒนาการท่องเที่ยวตามนโยบายของรัฐบาลและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวภายใต้แนวคิดวางรากฐานการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนได้ จากการศึกษาตามแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2561 – 2563) ตำบลสาธิต อำเภอมือง จังหวัดนครนายก (องค์การบริหารส่วนตำบลสาธิต. 2561) ที่ได้กำหนดกลยุทธ์และเห็นสมควรปรับปรุงพัฒนาการท่องเที่ยวตำบลสาธิต ได้แก่ การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ และเสริมศักยภาพในการปฏิบัติงาน การส่งเสริมและพัฒนาด้านบริการ ส่งเสริมด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการพัฒนาด้านแหล่งท่องเที่ยว และการส่งเสริมการเป็นจังหวัดอัจฉริยะต้นแบบ และพัฒนาระบบสารสนเทศ

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิจัยการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยวในตำบลสาธิต อำเภอมือง จังหวัดนครนายก โดยมีเป้าหมายเพื่อศึกษาสภาพปัญหาด้านการท่องเที่ยว ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยว และเพื่อการพัฒนาและฝึกอบรมผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และคนในชุมชนตำบลสาธิต อำเภอมือง จังหวัดนครนายกโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research, PAR) เพื่อพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพด้านการสื่อสารโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ รวมไปถึงการพัฒนา มัคคุเทศก์ท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยยกระดับองค์ความรู้ ทักษะประสบการณ์ให้ผู้ประกอบการสามารถพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพให้ชุมชนเป็นตลาดการท่องเที่ยวที่สำคัญสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและสังคมได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยว
2. เพื่อพัฒนาและฝึกอบรมผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และคนในชุมชนตำบลสาธิต อำเภอมือง จังหวัดนครนายก

วิธีดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology Research) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research, PAR) รายละเอียดของวิธีการดำเนินการวิจัย มีดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย อาจารย์ประจำสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ประธานกลุ่ม OTOP สาธิต, ผู้เชี่ยวชาญด้านเกษตรฯ ท่องเที่ยวสาธิต, ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ และคนในชุมชน รวมทั้งสิ้นจำนวน 32 คน

กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากรที่กำหนดโดยวิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) และกำหนดขนาดตัวอย่าง 3 กลุ่ม ดังนี้

1) คณะผู้วิจัย ประกอบด้วย อาจารย์ประจำสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 2 คน

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วย ประธานกลุ่ม OTOP สาลิกา, ผู้เชี่ยวชาญด้านเกษตรท่องเที่ยวสาลิกา จำนวน 2 คน

3) ผู้เข้าร่วมการอบรม ประกอบด้วย ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และคนในชุมชน จำนวน 28 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ 2) แบบบันทึกการสังเกต 3) เอกสารประกอบการฝึกอบรม และ 4) แบบประเมินผลการฝึกอบรม ดังนี้

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ปัญหาและข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยวในตำบลสาลิกา เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) จำนวน 1 ฉบับ ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. สร้างแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) ในประเด็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยวในตำบลสาลิกา

2. แนวการสัมภาษณ์

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยวในตำบลสาลิกา

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประสานผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยนำหนังสือไปขอความอนุเคราะห์ด้วยตนเอง พร้อมชี้แจงข้อสงสัยกรณีผู้ให้ข้อมูลสำคัญต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Data)

2.1 คณะผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

2.2 สรุปรวบรวมความคิดในแต่ละด้านทันทีที่จบแบบสัมภาษณ์ในแต่ละด้าน

2.3 การสัมภาษณ์แต่ละครั้งผู้วิจัยได้บันทึกเทปไว้ทุกครั้ง โดยขออนุญาตในการบันทึกเสียงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยถอดข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเทปมาพิจารณาร่วมกับการจดบันทึก แล้วทำความเข้าใจในภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน และวิเคราะห์โดยการตีความในรูปของการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

วิธีการดำเนินการวิจัยเพื่อค้นหาประเด็นปัญหา และข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยวในตำบลสาลิกา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research, PAR) โดยเลือกผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และคนในชุมชนเป็นผู้เข้าร่วมฝึกอบรมในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. การกำหนดปัญหาและเลือกผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และคนในชุมชนเป็นตัวแทนของแต่ละหมู่บ้าน ในตำบลสาลิกา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก เพื่อร่วมประชุมเปิดเวทีชาวบ้าน

2. กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และคนในชุมชน และนักวิจัยร่วมกันค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาโดยใช้วิธีการจัดประชุมแบบกลุ่มเพื่อระดมความคิดเห็น การสนทนา สอบถามและการสังเกต เพื่อสรุปปัญหา และแนวทางในการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยวในตำบลสาลิกา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

3. การหาแนวทางแก้ปัญหา โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก มาร่วมประชุมพิจารณาแนวทางแก้ปัญหา ร่วมกัน ทำความเข้าใจ และตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหา

ที่สมาชิกในกลุ่มเห็นด้วยมากที่สุด และจัดทำแผนปฏิบัติการ
การฝึกอบรม เพื่อแก้ปัญหาตามแนวทางที่กำหนดไว้

4. การดำเนินการเพื่อแก้ปัญหา โดยกำหนดให้
มีการพัฒนาและฝึกอบรมให้เป็นไปตามความต้องการ
ของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และคนในชุมชน

5. การติดตามประเมินผลหลังสิ้นสุดการ
อบรม และเผยแพร่ต่อไป

การดำเนินการ

คณะผู้วิจัยประสานงานโดยมีหนังสือถึงผู้นำ
ชุมชนในตำบลสาริกา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก
และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือในการให้
ข้อมูลสำหรับการวิจัย ซึ่งตามกระบวนการวิจัยข้างต้น
มีการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละขั้นตอนจากกลุ่ม
ตัวอย่าง ดังนี้

1. การกำหนดปัญหาและผู้วิจัยประสานงาน
กับผู้นำชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อขอความ
ร่วมมือในการให้ข้อมูลสำหรับการวิจัย โดยมีหนังสือ
พร้อมแบบสัมภาษณ์ให้แก่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญก่อนนัด
สัมภาษณ์ จำนวน 2 คน พร้อมทั้งลงพื้นที่สำรวจเบื้องต้น

2. นำข้อมูลจากการศึกษาและสรุปปัญหา
และสรุปข้อเสนอแนะของคนในชุมชนที่เข้าร่วม
โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory
Action Research, PAR) พบว่ามีความต้องการในการ
พัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนด้วยการ
ฝึกอบรมทั้งหมด 3 หลักสูตร ได้แก่ 1) การสื่อสาร
การตลาดชุมชน 2) การอบรมการออกแบบผลิตภัณฑ์
ของที่ระลึกเชิงการท่องเที่ยว และ 3) การพัฒนาตนเอง
ของมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ดังนี้

2.1 ร่างโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการ
ท่องเที่ยวของชุมชนด้วยการฝึกอบรม ประกอบด้วย 1)
หลักการ 2) วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม 3) การ
ฝึกอบรม ได้แก่ หลักสูตรการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง 1) การสื่อสารการตลาดชุมชน 2) การอบรมการ
ออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเชิงการท่องเที่ยว 3)
การพัฒนาตนเองของมัคคุเทศก์ท้องถิ่น สำหรับ
ผู้ประกอบการท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และคนในชุมชน
ตำบลสาริกา และคู่มือการใช้หลักสูตรการฝึกอบรมเชิง
ปฏิบัติการ เรื่อง 1) การสื่อสารการตลาดชุมชน 2) การ
อบรมการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเชิงการท่องเที่ยว
และ 3) การพัฒนาตนเองของมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

2.2 การวัดและประเมินผล ได้แก่ การวัด
ความรู้ ความเข้าใจ ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการ
ฝึกอบรม และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมของ
ผู้เข้ารับการอบรม

3. ดำเนินการพัฒนาตามแผนพัฒนา ด้วย
การจัดการฝึกอบรมตามแนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
แบบมีส่วนร่วม ดังนี้ การจัดการฝึกอบรม โดยแบ่ง
ผู้เข้าร่วมออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) ผู้ดำเนินรายการ
ได้แก่ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการ
โรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนคร และนักศึกษาสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการ
โรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนคร 2) วิทยากรผู้บรรยาย ได้แก่ ประธานกลุ่ม
OTOP สาธิตา, ผู้เชี่ยวชาญด้านเกษตรท่องเที่ยว
สาธิตา 3) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจ
ท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และคนในชุมชน โดยอาจารย์
ประจำสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะ
วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เป็น
พิธีกรและ ร.ต.ท.สุริยะ คณะธรรม ประธานกลุ่ม OTOP
สาธิตา, คุณชยุตม์ นันทา ผู้เชี่ยวชาญด้านเกษตร
ท่องเที่ยวสาธิตา เป็นวิทยากรฝึกอบรมทั้งนี้ได้
ดำเนินการเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2561 เวลา
8.30-17.00 น. ณ ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงบ้านกุตรัง ตำบลสาริกา อำเภอเมือง จังหวัด
นครนายก

4. สังเคราะห์ผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมี
ส่วนร่วม และการจัดการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง
ศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยวในตำบลสาริกา
อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

5. จัดทำร่างผลการฝึกอบรมเพื่อการเสริมสร้าง
ศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยวในตำบลสาริกา
อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

6. สรุปและจัดทำรายงานผล

7. เผยแพร่ผลการวิจัยสู่ชุมชนและนำเสนอ
ผลวิจัยในระดับชาติและนานาชาติ

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของตำบลสาธิตา แต่เดิมเรียก
"บ้านบุ่ง" และด้วยพื้นที่ของตำบลสาริกาเป็นภูเขาและ
เป็นที่ราบลุ่ม ประกอบด้วยมีทรัพยากรธรรมชาติอัน

สวยงามคือ น้ำตกในสมัยนั้น ประชาชนพากันมาท่องเที่ยวบริเวณน้ำตกดังกล่าว และพบนกเอี้ยงสาริกาเป็นจำนวนมาก จึงพากันเรียกน้ำตกนั้นว่า "น้ำตกสาริกา" จึงกลายเป็นที่มาของชื่อ "ตำบลสาริกา" ซึ่งประกอบด้วย 12 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านดง, บ้านสวนหงษ์, บ้านสาริกา, บ้านกุดรัง, บ้านเขานางบวช, บ้านใหม่, บ้านวังดอกไม้, บ้านบึง, บ้านพราหมณี, บ้านโพธิ์งาม, บ้านเขาแดง, บ้านโนนบก สาริกาในปัจจุบันมีน้ำตกขนาดใหญ่สวยงามมาก สายน้ำไหลตกจากหน้าผาเป็นทอดๆ ถึง 9 ชั้น ผาที่สูงที่สุดประมาณ 200 เมตร แต่ละชั้นมีอ่างรับน้ำจะมีน้ำมากในฤดูฝน ทั้งนี้เขตพื้นที่ตำบลสาริกาทิศเหนือติดกับอำเภอลำลูกขัน จังหวัดนครราชสีมา, จังหวัดสระบุรี ทิศใต้ติดกับตำบลศรีนาวา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ทิศตะวันออกติดกับตำบลหินตั้ง ตำบลศรีนาวา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ทิศตะวันตกติดกับตำบลเขาพระ, ตำบลบ้านใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ชุมชนมีอาชีพหลักทำนา, ทำสวน/ไร่, รับราชการ อาชีพเสริมทำดอกไม้ประดิษฐ์, ทำไม้กวาด, การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การเดินทางใช้เส้นทางนครนายก-น้ำตกสาริกาเดินทางโดยรถยนต์ ถนนลาดยางแยกจากถนนใหญ่นครนายก-น้ำตกสาริกา สี่แยกประชาเกษมไปทางน้ำตกลานรัก เดินทางจากตัวเมือง ถึงน้ำตกสาริการะยะทาง 12 กม. ถึงน้ำตกวังตะไคร้ 16 กม. และมีผลิตภัณฑ์ขึ้นชื่อคือดอกไม้ประดิษฐ์-ผลิตภัณฑ์ไม้กวาด-ผ้าบาติก ผลไม้แช่อิ่มตากแห้ง จากการศึกษาพบว่า ตำบลสาริกายังมีปัญหการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวบนสื่อสังคมออนไลน์มีน้อยเกินไป, ของที่ระลึกส่วนใหญ่ขาดความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น, มัคคุเทศก์ท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่มีใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพและขาดความรู้ความสามารถและประสบการณ์การทำงานที่ถูกต้อง ส่วนข้อเสนอแนะของคนในชุมชนที่เข้าร่วมโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research, PAR) พบว่า มีความต้องการในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ได้แก่ ควรพัฒนาและจัดฝึกอบรมให้กับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และคนในชุมชนตำบลสาริกา ได้แก่ การจัดฝึกอบรมผู้ประกอบการมีความรู้และสามารถใช้เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก แอปเปิ้ล อินสตาแกรม, ควรให้ความรู้เพื่อ

พัฒนาสินค้าของที่ระลึกให้น่าสนใจและมีเอกลักษณ์, ควรให้ความรู้และพัฒนาทักษะการเป็นมัคคุเทศก์ที่มีคุณภาพ

2. ผลการพัฒนาและฝึกอบรม พบว่าผู้เข้าร่วมการอบรมมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น มีความรู้ความเข้าใจการใช้เครื่องมือการสื่อสารการตลาด เช่น การสื่อสารการท่องเที่ยวโดยสื่อสังคมออนไลน์ มีความรู้ความเข้าใจการออกแบบบรรจุภัณฑ์ (Packaging) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารในการดึงดูดความสนใจในตราสินค้าและโน้มน้าวใจนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจเลือกซื้อของที่ระลึก และมัคคุเทศก์ท้องถิ่นสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีข้อดีมีใจรักในอาชีพ มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงานสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและนำมาปรับใช้กับการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลจากการวิจัยพบปัญหาและข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยวในตำบลสาริกา เช่น ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวบนสื่อสังคมออนไลน์ เนื่องจากสินค้าบริการท่องเที่ยวเป็นสินค้าที่อาศัยสารสนเทศเป็นองค์ประกอบหลักนอกเหนือจากตัวสินค้าและการให้บริการ ผู้ประกอบการจะต้องให้ความสำคัญกับคุณสมบัติของสารสนเทศ จึงต้องมีความรู้ทางด้านเทคนิค เช่น การเข้าถึงสารสนเทศ การสอบถาม การทำข้อมูลให้ทันสมัยเป็นปัจจุบัน ถูกต้อง สมบูรณ์ครบถ้วน ขณะเดียวกันก็ต้องอาศัยผู้มีความรู้ทางด้านกราฟิกเพื่อให้เว็บไซต์มีภาพลักษณ์ที่สวยงามดึงดูดความสนใจแต่สามารถเข้าถึงและใช้งานง่าย นักท่องเที่ยวต้องการสารสนเทศเพื่อการเดินทางแตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลาของการเดินทาง นักท่องเที่ยวค้นหาสารสนเทศก่อนเดินทางเพื่อช่วยในการตัดสินใจหรือวางแผนการเดินทาง เมื่อเดินทางถึงจุดหมายปลายทาง ต้องการสารสนเทศเพื่อแก้ปัญหาที่พบในระหว่างการเดินทางหรือค้นหาสถานที่ สิ่งที่ต้องการดูความสนใจ หลังกลับจากการเดินทางนักท่องเที่ยวต้องการบอกเล่าประสบการณ์ ให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เช่น ข้อเสนอแนะหรือข้อร้องเรียน สอดคล้องกับ English Tourism Council (2002: 10-11) ที่กล่าวถึงแนวโน้มในการนำเอา e-business มาใช้กับการท่องเที่ยว

เนื่องมาจากการใช้งานอินเทอร์เน็ตเพิ่มจำนวนมากขึ้นทั่วโลกและเว็บไซต์จะเข้าสู่มือถือด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ สัดส่วนของการใช้งานอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้เพื่อซื้อสินค้าออนไลน์เพิ่มมากขึ้น การเดินทางและการท่องเที่ยวจะเข้ามามีส่วนร่วมในการทำการค้า การตลาดแบบออนไลน์ ผู้ใช้โปรไฟล์กับธุรกิจท่องเที่ยวจะประสานกันเป็นหนึ่งในแง่ของความสัมพันธ์ที่ดี การเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นอกจากนี้การพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวบนสื่อสังคมออนไลน์มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะเห็นว่าการสื่อสารการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลกับผู้บริโภคเป็นอย่างมากทั้งด้านทางเลือก ช่องทางเพื่อประกอบการตัดสินใจกับผลิตภัณฑ์และบริการนั้นๆ โดยมีความหลากหลายของสื่อต่างๆ ที่มาแข่งขันกันส่งผลให้เกิดกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มใหม่ โดยถูกแบ่งตามพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์นั่นเอง เห็นได้ชัดเจนคือ การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตตลอดเวลา มีการอัปเดตข้อมูล แชร์ข่าวสารและใช้ชีวิตอยู่กับสังคมออนไลน์เป็นส่วนใหญ่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรมน บุญศาสตร์ (2558: 14) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการตลาดให้หลากหลายและเลือกช่องทางในการสื่อสารให้เหมาะสมกับพฤติกรรมการใช้ชีวิตของผู้บริโภคกลุ่มนี้ในรูปแบบการตลาดยุคดิจิทัล (Digital Marketing) ซึ่งมีหลักการทำตลาดที่เข้าใจง่าย เข้าถึงผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี โดยอาศัยสื่อสังคมออนไลน์ (Social media) เป็นเครื่องมือช่องทางในการทำตลาด การตลาด อาทิ การสร้างแบรนด์บน Facebook การทำกิจกรรมการขายผลิตภัณฑ์บน YouTube และยังมีแนวคิดอื่นๆ มาประยุกต์ใช้อย่าง การตลาดรูปแบบไวรัล (Viral Marketing), การตลาดเชิงเนื้อหา (Content Marketing) และการตลาดแบบเรียลไทม์ (Real-Time Marketing) เป็นต้น รวมทั้งในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สินค้าของที่ระลึกถือเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยว ที่ผ่านมานี้แนวทางการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกที่ผลิตขึ้นอาจไม่ตรงกับความต้องการใช้งานและความเชื่อมั่นของผู้ซื้อสอดคล้องกับแนวคิดของ สักกัญจวิระบรร (2561) ปรัชญาโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี กรมการพัฒนาชุมชนที่ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้ากลับบ้านของนักท่องเที่ยว โดยสินค้าของที่ระลึกจะต้องมี 1)

คุณภาพของสินค้า เช่น วัสดุ /วัตถุดิบ/ กระบวนการผลิตสินค้า และบรรจุภัณฑ์ 2) ความสวยงามแปลกใหม่แตกต่างเป็นเอกลักษณ์ของสินค้า หรือบรรจุภัณฑ์ 3) สินค้ามีราคาย่อมเยา หรือมีราคาที่เหมาะสม 4) การนำเสนอสินค้าที่โดดเด่น /แปลกใหม่ /แตกต่าง ในสถานที่ที่เหมาะสมกับสินค้า 5) สามารถพกพาส่งกลับได้สะดวกปลอดภัยไม่เสื่อมสภาพ, เสียหาย, สูญหาย นอกจากนี้การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยวในตำบลลพบุรี ยังมีจำเป็นที่จะต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อคอยให้ความรู้นักท่องเที่ยวซึ่งจะต้องพัฒนาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ก็เพราะอาชีพมัคคุเทศก์เป็นอาชีพที่เปรียบเสมือนทูตวัฒนธรรม มีหน้าที่คอยให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานที่นั้นๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว โดยมัคคุเทศก์จะต้องดูแลความเรียบร้อยในการดำเนินการท่องเที่ยว ตลอดจนดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวตลอดการเดินทางจนกว่าการเดินทาง มัคคุเทศก์เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวในฐานะเป็นผู้เชื่อมโยงความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นระหว่างนักท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหรือสิ่งที่เขาสนใจ เป็นผู้คอยอธิบายเรื่องราวด้านโบราณสถาน สถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีกิจกรรม วิถีชีวิตของผู้คน ความสวยงามตามธรรมชาติจุดที่น่าสนใจในสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ตลอดจนมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยวที่อยู่ในความดูแลระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้น มัคคุเทศก์จึงควรได้รับรู้กับบทบาทและหน้าที่ที่ตนควรปฏิบัติความสามารถด้านต่างๆ ของการเป็นผู้นำเที่ยว รวมทั้งให้ความสำคัญใส่ใจศึกษาเรื่องดังกล่าวอย่างลึกซึ้ง เพื่อประโยชน์ในการทำงาน และการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยเต็มไปด้วยประสิทธิภาพ เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ ปกิตตา กลางกาญจน์ (2550) ที่ได้กล่าวถึงมัคคุเทศก์ไทยควรเตรียมความพร้อมและปรับตัว ดังนี้ 1) การได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพสม่ำเสมอ มัคคุเทศก์ไทยควรกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้และพัฒนาศักยภาพของตน แสวงหาความรู้เพิ่มเติมและพัฒนาทักษะที่จำเป็น ทักษะการเปลี่ยนแปลงเสมอ เช่น ความรู้ลึกซึ้งรอบด้านและถูกต้องเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ทั้งความรู้ด้านประวัติศาสตร์ความเป็นอยู่

อาหารการกิน ความเชื่อ นาฏศิลป์ดนตรีและอุปนิสัย หรือวัฒนธรรมประเพณีโดยรวม รวมทั้งแสวงหาความรู้เกี่ยวกับเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ เพิ่มพูนทักษะทางด้านการสื่อสาร การบรรยาย การนำเสนอ ข้อมูล การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวตลอดจนการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการให้บริการ เป็นต้น เพื่อให้สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่น่าสนใจ 2) การได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะด้านการท่องเที่ยวเฉพาะด้านความหลากหลายของนักท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวทำให้ภาคธุรกิจจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเฉพาะด้านมากขึ้น โดยการเรียนรู้ความต้องการของนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม และสร้างเครือข่ายกับผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ให้บริการเฉพาะด้าน ปัจจุบันอาชีพมัคคุเทศก์ได้รับการปกป้องจากกฎระเบียบของรัฐแต่กระแสโลกาภิวัตน์และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอาจทำให้ในอนาคตสาขาอาชีพนี้จะต้องเปิดเสรีมากขึ้น ผู้ประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ที่ขาดความตระหนักและไม่เตรียมความพร้อมย่อมต้องเผชิญการแข่งขันที่รุนแรง ไม่สามารถแข่งขันกับมัคคุเทศก์ต่างชาติได้ที่สำคัญยังพลาดโอกาสในการต้อนรับนักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านและไม่ได้รับโอกาสในการออกไปทำงานในต่างประเทศ ซึ่งถือเป็นการพลาดโอกาสทางอาชีพที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง เป็นต้น

ในส่วนของการเสนอแนะของคนในชุมชนที่เข้าร่วมโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research, PAR) พบว่า มีความต้องการในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนด้วยการฝึกอบรม ทั้งนี้ กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการแสวงหาความรู้ความจริงที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ ตรวจสอบได้ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีกลุ่มบุคคลเข้ามาร่วมกันเรียนรู้เพื่อรู้จักตัวเองให้เห็นปัญหาของตัวเองและเห็นทางแก้หรือทางออกจากปัญหาโดยลงมือปฏิบัติจริง ได้ผลจริงแก้ปัญหาได้จริงซึ่งสอดคล้องกับ กมล สดประเสริฐ (2540: 8) ที่เห็นว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) คือ การวิจัย ค้นคว้าและหาความรู้ตามหลักการของการวิจัยเชิงวิทยาศาสตร์แบบเดิมๆ ต่างกันเพียงแต่ว่า PAR นั้นมีวัตถุประสงค์มุ่งไปที่การ

แก้ปัญหาในการพัฒนาและเป็นการวิจัยที่ดำเนินไปด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ร่วมงาน รวมทั้งในกระบวนการวิจัยและในการมีหุ้นส่วนใช้ประโยชน์ของการวิจัย และสอดคล้องกับ สุภางค์ จันทวานิช (2547: 67) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) หมายถึงวิธีการที่ให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมวิจัย เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการวิจัย นับตั้งแต่การกำหนดปัญหา การดำเนินการ การวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนหาแนวทางในการแก้ปัญหาหรือส่งเสริมกิจกรรม ในส่วนของการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสอดคล้องกับแนวคิดของ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2560) ซึ่งเป็นองค์หลักในการส่งเสริมและพัฒนากิจการการท่องเที่ยว การกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวทุกระดับ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนและผลักดันการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การบูรณาการและบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนากิจการการท่องเที่ยวให้มีความเป็นไปในทิศทางเดียวกันตามมาตรฐานสากล จากการเปิดเสรีภาคบริการสาขาท่องเที่ยวในแผนพัฒนาบริการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเปิดเสรีบริการท่องเที่ยว พ.ศ. 2559-2560 พบว่า บุคลากรทางการท่องเที่ยวทั้งในกลุ่มผู้ประกอบการ บุคลากรภาครัฐ บุคลากรรายสาขาวิชาชีพ ยังมีประเด็นปัญหาต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยเฉพาะการขาดความรู้และทักษะในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหารจัดการ ด้านการตลาด ด้านภาษา ด้านเทคโนโลยี ด้านนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นเพื่อเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเชิงลึกในการขับเคลื่อนนโยบายด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจึงได้กำหนดแผนพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกกลุ่มทั้งในระดับผู้บริหาร นักวิชาการ และผู้ปฏิบัติการให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและองค์ความรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่โดยพัฒนาบุคลากรภาครัฐและเอกชนใน 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มนักบริหาร นักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานภาครัฐและท้องถิ่น

ให้มีสมรรถนะในการบริหาร จัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และยกระดับการท่องเที่ยวไทยให้มีคุณภาพ 2) กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ให้มีทักษะและองค์ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพ การบริหารจัดการธุรกิจ การตลาด ภาษา เทคโนโลยีและสารสนเทศ นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ 3) กลุ่มผู้ให้บริการและแรงงานภาคการท่องเที่ยวให้สามารถพัฒนาการบริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน และมีจรรยาบรรณ 4) กลุ่มเครือข่ายท่องเที่ยวโดยชุมชน และ 5) กลุ่มประชาชนชนโดยทั่วไปให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและพัฒนาทักษะในการผลิตและจำหน่ายสินค้าของชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

2. ผลจากการฝึกอบรม พบว่า ผู้เข้าร่วมการอบรมมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น มีความรู้ความเข้าใจการใช้เครื่องมือการสื่อสารการตลาด การออกแบบบรรจุภัณฑ์ (Packaging) และมัคคุเทศก์สามารถพัฒนาตนเองได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ จะเห็นว่าการฝึกอบรมช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถ ช่วยลดเวลาในการเรียนรู้เพิ่มเติมประสบการณ์สนับสนุนการศึกษาตลอดชีพช่วยเพิ่มผลผลิต ช่วยปรับปรุงหรือเพิ่มพูนคุณภาพและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น ลดการบังคับบัญชาและช่วยส่งเสริมความก้าวหน้าในอาชีพการงาน ช่วยให้บุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเองและมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานขึ้นและภายหลังการฝึกอบรมจะต้องมีการประเมินโครงการฝึกอบรมและถือว่าเป็นกระบวนการตรวจสอบและตัดสินคุณภาพของโครงการฝึกอบรมเกี่ยวกับเหตุผลความจำเป็นและความพร้อมที่จัดโครงการฝึกอบรม ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการฝึกอบรมและผลที่เกิดขึ้นจากการจัดดำเนินโครงการฝึกอบรมว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรมหรือไม่อย่างไร การจัดการฝึกอบรมช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรม มีความรู้ทักษะเจตคติและศักยภาพในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นหรือไม่ สอดคล้องกับแนวคิดของ วิจิตร อวาทะกุล (2550: 88-93) กล่าวว่า วิธีการสอน การอบรมในรูปแบบต่าง จะทำให้ผู้รับการฝึกอบรมเรียนรู้ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร ตามวัตถุประสงค์ของการอบรมโดยการฝึกอบรมมีวัตถุประสงค์ที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรมให้เกิดความรู้ ความ

เข้าใจ เกิดการเรียนรู้จนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของการอบรม สอดคล้องกับแนวคิดของ วรณา ดวงแดงโชติ (2561) ที่กล่าวถึงการประเมินผลการฝึกอบรมซึ่งถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายในวงจรการฝึกอบรม แต่เป็นขั้นตอนที่สำคัญอาจส่งผลเป็นปัจจัยย้อนกลับและเป็นการวัดความสำเร็จในการฝึกอบรม รวมทั้งวัดศักยภาพของผู้เข้ารับการอบรม แต่อย่างไรก็ตามผู้ดำเนินการประเมินจะต้องมีความเข้าใจหลักการของการประเมินการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน การเลือกเครื่องมือให้เหมาะสม การกำหนดประเด็นที่จะประเมินให้ชัดเจน การเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างระมัดระวัง การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยความละเอียดรอบคอบ การรายงานสรุปผลการประเมิน และสุดท้าย คือ การนำผลการประเมินไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ เกิดขึ้น 3 ระดับ ได้แก่

1.1 ระดับชุมชน สามารถพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยว ด้วยการบริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคมเพื่อท้องถิ่น เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน จากเดิมที่ผู้ประกอบการ คนชุมชนสรีการที่อาศัยอยู่ร่วมกันแบบต่างคนต่างอยู่ แต่เมื่อมีการอบรมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ 1) การสื่อสารการตลาดชุมชน 2) การอบรมการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเชิงการท่องเที่ยว 3) การพัฒนาตนเองของมัคคุเทศก์ท้องถิ่น นับว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดความร่วมมือและร่วมกันพัฒนาเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ธุรกิจชุมชนต่อไปในอนาคต มีคนสนใจที่จะทำการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ รวมทั้งเห็นความสำคัญและชุมชนมีความเข้าใจบทบาทของการมัคคุเทศก์ท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

1.2 ระดับหน่วยงาน ชุมชนในตำบลสาริกา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการสานความสัมพันธ์และเกิดการประสานความร่วมมือ มีระบบบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่เกิดความร่วมมือระหว่างส่วนราชการในจังหวัด ผู้ประกอบการภาคธุรกิจ นักวิชาการ ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่

1.3 ระดับวิชาการและการศึกษา ชุมชนในตำบลสาริกา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ไม่เพียงแต่กับนักท่องเที่ยวแต่ยังสามารถพัฒนาจนเป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นพื้นที่ทดลองปฏิบัติงานภาคสนาม (Social Lab) และเป็นห้องเรียนขนาดใหญ่ให้กับนักศึกษาสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจด้านการบริการวิชาการของสถาบันการศึกษา ซึ่งการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ที่ได้กำหนดองค์ประกอบด้านการบริการทางวิชาการแก่สังคม และเป็นข้อกำหนดอีกด้านหนึ่งในการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจประการหนึ่งของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมและสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริการวิชาการแก่สังคม ทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมไทย และพัฒนานักศึกษา

2. เพื่อให้การจัดกิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยวในตำบลสาริกา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก เป็นไปอย่างเป็นรูปธรรมมีข้อเสนอแนะที่ควรปฏิบัติ ดังนี้ 1) ประสานงานเพื่อติดตามผลการพัฒนาผู้ประกอบการและผู้เข้ารับการอบรมการสื่อสารการตลาดชุมชน การอบรมการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเชิงการท่องเที่ยว และการพัฒนาตนเองของมัคคุเทศก์ท้องถิ่น 2) ควรดำเนินการประเมินโครงการหลังการอบรม (Post-Test) เพื่อนำเอาผลการประเมินโครงการอบรมทั้งหมดมาเป็นข้อมูลย้อนกลับหรือ Feedback ใช้พิจารณาประกอบในการจัดอบรมหลักสูตรเช่นเดียวกันในรุ่นถัดไป และดำเนินการเผยแพร่อุปสรรคปัญหาและเผยแพร่ความรู้จากการอบรมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กมล สุดประเสริฐ. (2540). การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). หลักสูตรการพัฒนาผู้นำท้องถิ่นและชุมชนด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- นฤพล สังเกต. (2561). ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครนายก แลงข่าวงานเทศกาลดนตรีนครนายก ภายใต้โครงการกิจกรรมประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวในช่วงฤดูฝน. สืบค้นเมื่อ 28 มิถุนายน 2561, จาก <https://www.ryt9.com/s/prg/2849011>
- ปัทมิตา กลางกาญจน์. (2550). การพัฒนาหลักสูตรเรื่อง มัคคุเทศก์ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- วรมน บุญศาสตร์. (2558, มกราคม-เมษายน). "การสื่อสารการตลาดสู่กลุ่มผู้บริโภคเจนเอ็กซ์ ซี ในยุคดิจิทัล". วารสารการสื่อสารและการจัดการ นิต้า. 1(1): 14.
- วรรณดา ดั่งแดงโชติ. (2561). การประเมินผลการฝึกอบรม. สงขลา: กลุ่มพัฒนาบุคลากรสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 5 จังหวัดสงขลา.
- วิจิตร อวาทกุล. (2550). การฝึกอบรม. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์.
- ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจ ธุรกิจและเศรษฐกิจฐานรากธนาคารออมสิน. (2561). การท่องเที่ยวชุมชน. สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2561, จาก 10:///C:/Users/ACER/Downloads/Documents /GR_report_travel_internet_detail.pdf

สักรณัฐ ศิวะบรร. (2561). **OTOP นวัตกรรม ร่วมสุข...**

ร่วมวิถี...ร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนา
ชุมชน.

สุภางค์ จันทวานิช. (2547). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการ**

แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนารูปแบบ.

กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

องค์การบริหารส่วนตำบลสาธิตา. (2561). **แผนพัฒนา**

สามปี (พ.ศ. 2561–2563). นครนายก: องค์การ

บริหารส่วนตำบลสาธิตา อำเภอเมือง จังหวัด
นครนายก.

English Tourism Council. (2002). **Tourist Attractions.**

<http://www.staruk.org.uk> (Accessed 8 June
2002).

การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย

Awareness of Social Enterprise in Thailand

ดร.วรินทร์ทิพย์ กำลังแพทย์ *

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย และ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ประชาชนในเขตอำเภอเมืองนครปฐม จำนวน 278,259 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรกำหนดขนาดตัวอย่างยามาเน่ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 395 คน แล้วสุ่มตัวอย่างมาวิจัยโดยวิธีสุ่มรายชื่อสะดวก เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F test ผลการวิจัย พบดังนี้

1. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย มากเป็นอันดับแรก ได้แก่ การทำให้คนมีสิทธิ์ใช้สินค้าได้ง่ายขึ้น มีการรับรู้ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ด้านการทำให้ประชาชนมีฐานะดีขึ้น มีการรับรู้ในระดับมาก และอันดับสุดท้าย ได้แก่ การขยายสินค้าไปสู่กลุ่มที่ไม่เคยมีโอกาสได้ใช้ มีการรับรู้ในระดับมาก

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรสและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับ

วิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นตัวแปรระดับการศึกษา ทั้งในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การรับรู้, วิสาหกิจเพื่อสังคม

Abstract

The purposes of this research were (1) to study awareness of social enterprise in Thailand, and (2) to study the success factors of social enterprises in Thailand according to the opinion of people in Nakhonpathom province. The samples included 395 samples by using Yamane method. The research instrument was a 5-rating scale questionnaire and the data were analyzed using frequency, percentage, mean, Standard Deviation, and independent samples t-test, and F-test. The results of the study were as follows:

1) Analyzing the average and the Standard Deviation of understanding of people towards social enterprise in Thailand, found that overall of the respondents had an understanding of the social enterprise in Thailand at a high level. Considering each aspect, people who answered the questionnaire had the knowledge of the social enterprise in Thailand the most was first-making people having the rights and easy access to the goods, followed by way it made people to have a better livelihood, and lastly was for the expansion of goods to a broader market that never had a chance to use the product, was also at a high level of understanding of the people.

2) The results of the data analysis in comparing the awareness of social enterprise in

* อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Thailand according to gender, age, marital status and income per month is not significant different in all aspects of study, but education level has influence on their perception at .05 level of significance

Keyword: Awareness, Social enterprise

บทนำ

วิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) เป็นองค์กรที่มีจุดประสงค์เพื่อสังคมที่ชัดเจน โดยให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการบริหารงาน มีรายได้หลักมาจากการขายสินค้าและบริการโดยผลกำไรส่วนใหญ่ต้องนำไปลงทุนตามวัตถุประสงค์มิใช่นำมาแบ่งปันให้ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของ นอกจากนี้ ยังต้องเป็นองค์กรที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นอิสระ ดังนั้น วิสาหกิจเพื่อสังคมนั้นก็เหมือนเป็นวิธีที่ใช้แก้ปัญหาการหาเงินทุนขององค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรที่โดยปกติแล้วมักจะมีจุดประสงค์เพื่อแก้ปัญหาด้านสังคมแต่ต้องพึ่งพาเงินบริจาค เป็นส่วนใหญ่และก็เป็น การแก้ปัญหาการแสวงหาผลกำไรของธุรกิจทั่วไปที่มีได้คำนึงถึงผลกระทบด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม วิสาหกิจเพื่อสังคมจึงอาจเป็นทางออกที่เหมาะสมเพราะเป็นองค์กรที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ จากการดำเนินธุรกิจของตน และคำนึงถึงผลประโยชน์ของสังคมเป็นหลัก (Social Enterprise UK. 2013)

แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมได้รับความสนใจมาจากหลายประเทศทั่วโลก โดยองค์กรต่าง ๆ ได้เริ่มนำแนวคิดนี้ไปใช้กันอย่างแพร่หลายมากขึ้น สำหรับประเทศไทยก็เริ่มมีการนำเอาแนวคิดนี้ มาเผยแพร่ในสื่อต่าง ๆ มากขึ้น และเมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2558 ในการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ได้มีการพิจารณารายงานการศึกษาวิจัยเรื่องวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) และร่างพระราชบัญญัติ ส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. ซึ่งที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบรายงานและร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวและ ให้มีการแก้ไขภายใน 7 วัน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 9 กุมภาพันธ์ 2558) อย่างไรก็ตาม แนวคิดดังกล่าวอาจถูกสงสัยว่าอาจไม่สามารถนำไปใช้ได้จริง เนื่องจาก

ปัจจุบันการแข่งขันในตลาดเป็นไปอย่างเข้มข้น ธุรกิจที่ไม่มุ่งเน้นผลกำไรอาจไม่สามารถยืนอยู่ในตลาดได้

ตัวอย่างของวิสาหกิจเพื่อสังคมที่นำมาจากหลากหลายประเทศและเป็นการดำเนินธุรกิจในหลากหลายรูปแบบ โดยมีจุดประสงค์ทางสังคมที่ต่างกัน รวมทั้งขนาดขององค์กร ก็แตกต่างกันด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เห็นความเป็นไปได้และความหลากหลายของวิสาหกิจเพื่อสังคมแต่ละแห่ง ซึ่งสภาพแวดล้อมและประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกันของแต่ละประเทศก็มีผลกระทบต่อนโยบายความคิดเกี่ยวกับ วิสาหกิจชุมชนที่แตกต่างกัน ทั้งการให้คำจำกัดความ การนำไปใช้รูปแบบองค์กร โครงสร้างทางกฎหมาย และสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม (Kerlin, 2010 อ้างถึงใน ดวงรัตน์ ประจักษ์ศิลปไทย. 2558)

มีงานวิจัยภายในประเทศ ศึกษาพบว่า พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าเฉพาะกลุ่ม ตลาดเฉพาะ หรือ นิช มาร์เก็ต (Niche Market) เป็นตลาดเฉพาะกลุ่มที่น่าสนใจสำหรับธุรกิจเอสเอ็มอี โดยพบว่า สิ่งที่สำคัญในปัจจุบันคือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (วรินทร์ทิพย์ กำลังแพทย์. 2557) และการขายสินค้าออนไลน์เอง ยังต้องจำแนกออกเป็นการขายให้กับกลุ่มเป้าหมายกลุ่มใด ช่วงอายุใด บางงานวิจัยกล่าวถึงการแบ่งตามเจนเนอเรชั่น XYZ (วรินทร์ทิพย์ กำลังแพทย์. 2559) จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่องการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์กรธุรกิจที่หารายได้และสร้างประโยชน์ให้แก่คนในสังคมที่ตนดำเนินธุรกิจอยู่ ไม่ใช่ NGO หรือมูลนิธิต่าง ๆ โดยมุ่งศึกษาในมุมมองของประชาชนทั่วไป ว่ารับรู้ รู้จักเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทยมากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ สามารถจำแนกขั้นตอนได้ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำผลการศึกษามาสร้างแบบสอบถามและกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ

2. สร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทยซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามโดยใช้ Likert's scale เป็นมาตรวัด ลักษณะของข้อความที่ใช้มีลักษณะเชิงบวก

3. นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำผลการทดลองมาใช้คำนวณเพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) ด้วยวิธีครอนบาค ซึ่งผลการวิเคราะห์ทำให้ได้สัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ .862

4. นำเครื่องมือที่ทดลองใช้ เพื่อปรับปรุงเครื่องมือให้ถูกต้องสมบูรณ์และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ประชาชนในเขตอำเภอเมืองนครปฐม จำนวน 278,259 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการใช้สูตรของยามาเน (Yamane. 1973) กำหนดขนาดตัวอย่าง ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 395 คน แล้วสุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มรายสะดวก เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ของ

ประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทยซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามโดยใช้ Likert's scale เป็นมาตรวัด ลักษณะของข้อความที่ใช้มีลักษณะเชิงบวก มีเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึงมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด มีน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

4 หมายถึงมีระดับความคิดเห็นมาก มีน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

3 หมายถึงมีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

2 หมายถึงมีระดับความคิดเห็นน้อย มีน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

1 หมายถึงมีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว จะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแบ่งระดับการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทยออกเป็น 5 ระดับคือ

4.50-5.00 หมายถึง มีการรับรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง มีการรับรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมอยู่ในระดับมาก

2.50-3.49 หมายถึง มีการรับรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง มีการรับรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมอยู่ในระดับน้อย

1.00-1.49 หมายถึง มีการรับรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูล
3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบ
4. จัดหมวดหมู่ของข้อมูล เพื่อศึกษาวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบจำนวน และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา โดยแจกแบบสอบถามจำนวน 395 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 395 ฉบับ คิดเป็น 100%

2. ประมวลผลข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ วิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งทำการวิเคราะห์ ดังนี้

2.1 ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่อบรรยายลักษณะของประชากรที่ศึกษา โดยใช้สถิติร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.2 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยทำเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน และใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ซึ่งประยุกต์ใช้สเกลคำถาม 5 ระดับ หลังจากนั้นนำค่าที่ได้มาทำการเปรียบเทียบระดับการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทยตั้งสมมติฐานที่ตั้งไว้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ (t-test) ค่าความแปรปรวนทางเดียว F test (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 มีอายุอยู่ระหว่าง 36 ปี- 45 ปี จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 39 มีสถานภาพ สมรส จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 56 มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 46.25 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 20,000 บาท จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ตามลำดับ

2. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย มากเป็นอันดับแรก ได้แก่ การทำให้คนมีสิทธิ์ใช้สินค้าได้ง่ายขึ้น มีการรับรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.95) รองลงมาได้แก่ ด้านการทำให้ประชาชนมีฐานะดีขึ้น มีการรับรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.65) และอันดับสุดท้าย ได้แก่ การขยายสินค้าไปสู่กลุ่มที่ไม่เคยมีโอกาสดูได้ใช้ มีการรับรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.58) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

ด้านการทำให้คนมีสิทธิ์ใช้สินค้าได้ง่ายขึ้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย ด้านการทำให้คนมีสิทธิ์ใช้สินค้าได้ง่ายขึ้น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย มากเป็นอันดับแรก ได้แก่ สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัยได้ในราคาย่อมเยา มีการรับรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.72) รองลงมาได้แก่ สามารถเข้าถึงสินค้าในชุมชนได้สะดวกขึ้น มีการรับรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.66) และอันดับสุดท้าย ได้แก่ ทราบว่าสินค้าและบริการใดเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม มีการรับรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.46)

ด้านการขยายสินค้าไปสู่กลุ่มที่ไม่เคยมีโอกาสดูได้ใช้พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย ด้านการขยายสินค้าไปสู่กลุ่มที่ไม่เคยมีโอกาสดูได้ใช้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย มากเป็นอันดับแรก การขยายสินค้าของวิสาหกิจเพื่อสังคมช่วยให้ท่านได้รับโอกาสด้านความยั่งยืนทางการเงิน มีการรับรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.65) รองลงมาได้แก่ การขยายสินค้าของวิสาหกิจเพื่อสังคมช่วยให้ท่านได้รับความยั่งยืนทางสุขภาพและการขยาย

สินค้าของวิสาหกิจเพื่อสังคมช่วยให้ท่านได้รับโอกาสทางสังคม มีการรับรู้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.61) และอันดับสุดท้าย ได้แก่ การขยายสินค้าของวิสาหกิจทำให้ท่านมีโอกาสได้ใช้สินค้าที่มีคุณภาพ มีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.47)

ด้านการทำให้ประชาชนมีฐานะดีขึ้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย ด้านการทำให้ประชาชนมีฐานะดีขึ้น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย มากเป็นอันดับแรก สินค้าและบริการวิสาหกิจเพื่อสังคมช่วยสินค้าเป็นมิตรต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม มีการรับรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.69) รองลงมาได้แก่สินค้าและบริการวิสาหกิจเพื่อสังคมช่วยแก้ปัญหาส่วนรวมได้ มีการรับรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.61) และอันดับสุดท้าย ได้แก่ สินค้าและบริการวิสาหกิจช่วยให้ท่านมีความยั่งยืนทางการเงิน มีการรับรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.54)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรสและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ส่วนการเปรียบเทียบการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย จำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษา พบว่า การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคม ภาพรวม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย ด้านการทำให้คนมีสิทธิ์ใช้สินค้าได้ง่ายขึ้น ด้านการขยายสินค้าไปสู่กลุ่มที่ไม่เคยมีโอกาสดำเนินการ การทำให้ประชาชนมีฐานะดีขึ้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่างจึงนำมาทดสอบรายคู่ต่อไป ผลการเปรียบเทียบรายคู่การรับรู้

ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการทำให้คนมีสิทธิ์ใช้สินค้าได้ง่ายขึ้นและด้านการทำให้ประชาชนมีฐานะดีขึ้น ด้วยวิธีของเชฟฟี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีการรับรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคม แตกต่างกับผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาและปริญญาตรี ส่วนด้านการขยายสินค้าไปสู่กลุ่มที่ไม่เคยมีโอกาสดำเนินการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา มีการรับรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคม แตกต่างกับผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษานอกระบบหรือเทียบเท่า, ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี

อภิปรายผล

1. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย มากเป็นอันดับแรก ได้แก่ การทำให้คนมีสิทธิ์ใช้สินค้าได้ง่ายขึ้น มีการรับรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.95) รองลงมาได้แก่ ด้านการทำให้ประชาชนมีฐานะดีขึ้น มีการรับรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.65) และอันดับสุดท้าย ได้แก่ การขยายสินค้าไปสู่กลุ่มที่ไม่เคยมีโอกาสดำเนินการ มีการรับรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

ด้านการทำให้คนมีสิทธิ์ใช้สินค้าได้ง่ายขึ้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย ด้านการทำให้คนมีสิทธิ์ใช้สินค้าได้ง่ายขึ้น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย มากเป็นอันดับแรก ได้แก่ สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัยได้ในราคาย่อมเยา มีการรับรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.72) เนื่องจากรัฐบาลไทยเองให้การ

สนับสนุนในวิสาหกิจเพื่อสังคม จึงมีงบประมาณที่เอื้อต่อประชาชน เช่น การใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์และบริการด้านสาธารณสุขให้ผู้คนเข้าถึงได้ในราคาถูก ย่อมเยาว์ รองลงมาได้แก่ สามารถเข้าถึงสินค้าในชุมชนได้สะดวกขึ้น มีการรับรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.66) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิทย์ทิพย์ กำลังแพทย์ (2557) ที่วิจัยเรื่องพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าตลาดนิชของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าตลาดนิช (Niche Market) ของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าตลาดนิชของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ด้านผลิตภัณฑ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับแรก คือ สินค้าในตลาดนิชมีคุณภาพของดี พฤติกรรมการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.61) รองลงมาคือ รูปแบบของสินค้าในตลาดนิชทันสมัยพฤติกรรมการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.48) อันดับสาม คือ ความหลากหลายของสินค้าในตลาดนิชมีให้เลือกจำนวนมาก พฤติกรรมการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.47) และ สินค้ามีฉลากบอกรายละเอียดของสินค้าชัดเจน พฤติกรรมการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.37) เป็นลำดับสุดท้าย

ด้านการขยายสินค้าไปสู่กลุ่มที่ไม่เคยมีโอกาสได้ใช้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย ด้านการขยายสินค้าไปสู่กลุ่มที่ไม่เคยมีโอกาสได้ใช้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย มากเป็นอันดับแรก การขยายสินค้าของวิสาหกิจเพื่อสังคมช่วยให้ท่านได้รับโอกาสด้านความยั่งยืนทางการเงิน มีการรับรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.65) ส่วนอันดับรองลงมาได้แก่ การขยายสินค้าของวิสาหกิจเพื่อสังคมช่วยให้ท่านได้รับความยั่งยืนทางสุขภาพและการขยายสินค้าของวิสาหกิจเพื่อสังคมช่วยให้ท่านได้รับโอกาสทางสังคม มีการรับรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย

3.61) และอันดับสุดท้าย ได้แก่ การขยายสินค้าของวิสาหกิจช่วยให้ท่านมีโอกาสได้ใช้สินค้าที่มีคุณภาพ มีการรับรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.47) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกวลิณ มะลิ (2557) เขียนบทความเรื่องกิจการเพื่อสังคมในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอภาพของกิจการเพื่อสังคมในประเทศไทยในประเด็นเกี่ยวกับนิยามกิจการเพื่อสังคม ลักษณะของกิจการเพื่อสังคม ความแตกต่างระหว่างกิจการเพื่อสังคมกับสหกรณ์ องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรและแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม ปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนากิจการเพื่อสังคม เพื่อให้เรื่องดังกล่าวมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งในปัจจุบันเป็นเรื่องที่ได้รับการกล่าวถึงกันมากขึ้น เนื่องจากกิจการเพื่อสังคมเป็นกลไกสำคัญที่มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยก่อให้เกิดการจ้างงาน การกระจายรายได้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน

ด้านการทำให้ประชาชนมีฐานะดีขึ้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย ด้านการทำให้ประชาชนมีฐานะดีขึ้น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.65) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย มากเป็นอันดับแรก สินค้าและบริการวิสาหกิจเพื่อสังคมช่วยสินค้าเป็นมิตรต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม มีการรับรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.69) รองลงมาได้แก่ สินค้าและบริการวิสาหกิจเพื่อสังคมช่วยแก้ปัญหาส่วนรวมได้ มีการรับรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.61) และอันดับสุดท้าย ได้แก่ สินค้าและบริการวิสาหกิจช่วยให้ท่านมีความยั่งยืนทางการเงิน มีการรับรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.54) สอดคล้องกับงานวิจัยของทศพนธ์ นรทัศน์ (2553) ที่ศึกษาเรื่องการเงินชุมชนกับการแก้ไขปัญหาความยากจน กรณีศึกษาธนาคารคนจน บังคลาเทศ สรุปไว้ว่า การเงินชุมชน ถือเป็นหนึ่งในเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้คนยากจนมีโอกาสและสามารถสร้างงานสร้างอาชีพเพื่อหลุดพ้นจากความยากจนได้

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย พบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรสและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ส่วนการเปรียบเทียบการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย จำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษา พบว่า การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคม ภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย ด้านการทำให้คนมีสิทธิ์ใช้สินค้าได้ง่ายขึ้น ด้านการขยายสินค้าไปสู่กลุ่มที่ไม่เคยมีโอกาสดูได้และด้าน การทำให้ประชาชนมีฐานะดีขึ้น ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่างจึงนำมาทดสอบรายคู่ต่อไป ผลการเปรียบเทียบรายคู่การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการทำให้คนมีสิทธิ์ใช้สินค้าได้ง่ายขึ้นและด้านการทำให้ประชาชนมีฐานะดีขึ้น ด้วยวิธีของเซฟฟี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีการรับรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคม แตกต่างกับผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาและปริญญาตรี ส่วนด้านการขยายสินค้าไปสู่กลุ่มที่ไม่เคยมีโอกาสดูได้ใช้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษามีการรับรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคม แตกต่างกับผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาอนุปริญญาหรือเทียบเท่า, ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย มากเป็นอันดับแรก ได้แก่ การทำให้คนมีสิทธิ์ใช้สินค้าได้ง่ายขึ้น มีการรับรู้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย

3.95) รองลงมาได้แก่ ด้านการทำให้ประชาชนมีฐานะดีขึ้น มีการรับรู้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.65) และอันดับสุดท้าย ได้แก่ การขยายสินค้าไปสู่กลุ่มที่ไม่เคยมีโอกาสดูได้ใช้ มีการรับรู้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

ด้านการทำให้คนมีสิทธิ์ใช้สินค้าได้ง่ายขึ้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย ด้านการทำให้คนมีสิทธิ์ใช้สินค้าได้ง่ายขึ้น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย มากเป็นอันดับแรก ได้แก่ สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัยได้ในราคาย่อมเยา มีการรับรู้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.72) รองลงมาได้แก่ สามารถเข้าถึงสินค้าในชุมชนได้สะดวกขึ้น มีการรับรู้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.66) และอันดับสุดท้าย ได้แก่ ทราบว่าสินค้าและบริการใดเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม มีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.46)

ด้านการขยายสินค้าไปสู่กลุ่มที่ไม่เคยมีโอกาสดูได้ใช้พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย ด้านการขยายสินค้าไปสู่กลุ่มที่ไม่เคยมีโอกาสดูได้ใช้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.58) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย มากเป็นอันดับแรก การขยายสินค้าของวิสาหกิจเพื่อสังคมช่วยให้ท่านได้รับโอกาสด้านความยั่งยืนทางการเงิน มีการรับรู้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.65) รองลงมาได้แก่ การขยายสินค้าของวิสาหกิจเพื่อสังคมช่วยให้ท่านได้รับความยั่งยืนทางสุขภาพและการขยายสินค้าของวิสาหกิจเพื่อสังคมช่วยให้ท่านได้รับโอกาสทางสังคม มีการรับรู้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.61) และอันดับสุดท้าย ได้แก่ การขยายสินค้าของวิสาหกิจทำให้ท่านมีโอกาสดูได้ใช้สินค้าที่มีคุณภาพ มีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.47)

ด้านการทำให้ประชาชนมีฐานะดีขึ้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย ด้านการทำให้ประชาชนมีฐานะดีขึ้น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

(ค่าเฉลี่ย 3.65) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทยมากเป็นอันดับแรก สินค้าและบริการวิสาหกิจเพื่อสังคมช่วยสินค้าเป็นมิตรต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม มีการรับรู้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.69) รองลงมา ได้แก่ สินค้าและบริการวิสาหกิจเพื่อสังคมช่วยแก้ปัญหาส่วนรวมได้ มีการรับรู้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.61) และอันดับสุดท้าย ได้แก่ สินค้าและบริการวิสาหกิจช่วยให้ท่านมีความยั่งยืนทางการเงิน มีการรับรู้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.54)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรสและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรันทิทิพย์ กำลังแพทย์ (2557) ที่วิจัยเรื่องพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าตลาดนิช (Niche Market) ของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม พบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ ต่างกัน มีพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าตลาดนิชของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ส่วนการเปรียบเทียบการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย จำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษา พบว่า การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคม ภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย ด้านการทำให้คนมีสิทธิ์ใช้สินค้าได้ง่ายขึ้น ด้านการขยายสินค้าไปสู่กลุ่มที่ไม่เคยมีโอกาสดูได้ใช้และด้าน การทำให้ประชาชนมีฐานะดีขึ้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่างจึงนำมาทดสอบรายคู่ต่อไป ผลการเปรียบเทียบรายคู่การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการทำให้คนมีสิทธิ์ใช้สินค้าได้ง่ายขึ้นและด้านการทำให้ประชาชนมี

ฐานะดีขึ้น ด้วยวิธีของเชฟฟี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีการรับรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคม แตกต่างกับผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาและปริญญาตรี ส่วนด้านการขยายสินค้าไปสู่กลุ่มที่ไม่เคยมีโอกาสดูได้ใช้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา มีการรับรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคม แตกต่างกับผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษานอปริญญาหรือเทียบเท่า, ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยวุฒิ เทโพธิ์ (2556) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ผลของความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จำแนกตามปัจจัยด้านบุคคล ปรากฏว่าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาที่พบว่า ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคและการเลือกซื้อสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จำแนกตามปัจจัยด้านบุคคล ปรากฏว่าไม่มีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นปัจจัยด้านเพศและด้านการศึกษาที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. การดำเนินวิสาหกิจเพื่อสังคมต้องทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัยได้ในราคาย่อมเยา เช่น การผลิตผักไฮโดรโปนิกในราคาย่อมเยา ประชาชนทั่วไปสามารถซื้อได้
2. องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ควรส่งเสริมให้มีวิสาหกิจเพื่อสังคมมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนสามารถขยายโอกาสทางอาชีพ รายได้ และการรวมกลุ่มมากขึ้น
3. องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ควรส่งเสริมองค์กรของวิสาหกิจเพื่อสังคมนั้น มุ่งผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม
4. องค์กรของวิสาหกิจชุมชนควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงประโยชน์ของการใช้สินค้าและบริการของวิสาหกิจเพื่อสังคม เพื่อให้ประชาชนจะได้มีความรู้ประกอบการตัดสินใจซื้อมากขึ้น
5. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินวิสาหกิจเพื่อสังคมควรสนับสนุนให้สินค้าและบริการเข้าถึงประชาชน

ทุกระดับชั้น ทำให้คนมีสิทธิ์ใช้สินค้าได้ง่ายขึ้น ขยายสินค้าไปสู่กลุ่มที่ไม่เคยมีโอกาสได้ใช้

6. องค์การวิสาหกิจเพื่อสังคมควรยึดหลักด้านมุมมองด้านผู้บริโภคด้วย ดังนี้

6.1 “ยึด” รายได้ที่ใช้จ่ายได้จริง ให้สามารถจับจ่ายสินค้าได้ถูกลง: วิสาหกิจเพื่อสังคมควรเสนอขายสินค้าและบริการในราคาที่ถูกลง

6.2 “ขยาย” รายได้ที่ใช้จ่ายได้จริง ให้สามารถจับจ่ายสินค้าได้หลากหลายขึ้น: วิสาหกิจเพื่อสังคมควรเสนอขายสินค้าและบริการที่คนยากจนไม่เคยมีโอกาสได้ใช้มาก่อน

6.3 “เพิ่ม” รายได้ที่ใช้จ่ายได้จริง ด้วยการสร้างงานและโอกาสในการหาเงิน: วิสาหกิจเพื่อสังคมควรเพิ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจในสังคมที่ยังไม่ค่อยมีองค์กรธุรกิจเข้าไปถึง

เอกสารอ้างอิง

เกวลิน มะลิ. (2557, กรกฎาคม-ธันวาคม). กิจกรรมเพื่อสังคมในประเทศไทย (Social Enterprise in Thailand). วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ (2).

ชัยวุฒิ เทโพธิ์. (2556). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์. การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยมหาสารคามวิจัย ครั้งที่ 9. ดวรงค์ ประจักษ์ศิลปไทย. (2557). แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคมนำไปใช้ได้จริงหรือวิทยากรปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ทศพนธ์ นรทัศน์. (2553). การเงินชุมชนกับการแก้ไขปัญหาความยากจน กรณีศึกษาธนาคารคนจน บังคลาเทศ. สืบค้น 15 กันยายน 2559 จาก http://www.ictforall.org/ICT_for_All_DOC/GraGram%20Bank_YUNUS.pdf

ธุรกิจโดนใจลูกค้าตัวจริง (ตอนที่ 1: SE คืออะไร?), (2012). <http://businessconnectionknowledge.blogspot.com/2012>

ราชกิจจานุเบกษา. (2559). พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการยกเว้นระงับการ (ฉบับที่ ๒๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๙. หน้า ๑๓ เล่ม ๑๓๓ ตอนที่ ๗๖ ก.

วรินทร์ทิพย์ กำลังแพทย์. (2557). พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าตลาดนิชของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 3(2).

_____. (2559, กรกฎาคม-ธันวาคม). การตลาดออนไลน์กับผู้บริโภคยุค XYZ. วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร. 3(2).

ศักดิ์ดา ศิริภัทรโสภณ. (2558, พฤษภาคม-สิงหาคม). การศึกษากรอบแนวคิดเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย. วารสารสมาคมนักวิจัย. 20(2).

สตีเฟ่น อาชวานันทกุล. (2555). SE catalog รวมกิจการเพื่อสังคมในไทย. บทสัมภาษณ์: ความแตกต่างของคำว่า CSR, Social enterprise และ Social Business. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บริษัท แอคมี พรินติ้ง จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). สภาพัฒนาแห่งชาติ วาระปฏิรูปพิเศษ 1: วิสาหกิจเพื่อสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์.

สำนักงานส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ. (2553). แผนแม่บทสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคม พ.ศ. 2553-2557. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

Dart, R. (2004). *The Legitimacy of Social Enterprise. Nonprofit Management and Leadership*. Provider: John Wiley & Sons, Ltd., URL: <http://dx.doi.org/10.1002/nml.43>

Defourny, Jacques; & Nyssens, Marthe. (2008). Social Enterprise in Europe: Recent Trends and Developments. *Social Enterprise Journal*. ISSN: 1750-8614. Online from: 2005.

Kotler, Philip; Kartajaya, Hermawan; & Setiawan, Iwan. (2010). *Marketing 3.0: From Products to Customers to the Human Spirit*. Published by John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey

Social Enterprise UK. (2013). **Social Enterprise**

FAQs. Retrieved September 12, 2014, from

[http://socialenterprise.org.uk/about/about-](http://socialenterprise.org.uk/about/about-social-enterprise/FAQs#what data)

[social-enterprise/FAQs#what data](http://socialenterprise.org.uk/about/about-social-enterprise/FAQs#what data)

Yamane, Taro.(1973). **Statistics: An Introductory**

Analysis. 3rd ed., New York: Harper and

Row Publication.

ความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ด้านการพัฒนาบุคลากร ภายใต้ความร่วมมือของภาคธุรกิจและภาคการศึกษาของไทย

Successful Development of Eastern Economic Corridor in Aspect of Human Resources Development under Cooperation of Thai Business and Academic Sector

ผศ.ดร.วิเชียร พันธุ์เครือบุตร *

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร เพื่อศึกษาองค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร และเพื่อศึกษาประสบการณ์การทำงานและระดับการศึกษาที่ส่งผลต่อการจ้างองค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสม การวิจัยเชิงคุณภาพทำการศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การวิจัยเชิงปริมาณทำการศึกษาด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (two-way ANOVA) ผลการศึกษา พบว่า 1) ปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ การร่วมกันในการกำหนดหลักสูตร กระบวนการในการจัดการเรียนรู้ ความร่วมมือในการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาในสถานประกอบการ ความร่วมมือในการพัฒนาทักษะอาจารย์ในสถานประกอบการ มีจำนวนตัวแปรรวม 42 ตัวแปร จึงนำไปใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไป 2) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร พบว่า มี 7 องค์ประกอบ คือ การถ่ายทอดเทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา สมรรถนะของนักศึกษา ความยืดหยุ่นในการเปลี่ยนแปลง หลักสูตรการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 การรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ทั้ง 7 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรได้ ร้อยละ 79.173 และ 3) ประสบการณ์การ

ทำงานและระดับการศึกษาไม่ร่วมกันส่งผลต่อการจ้างองค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร ภายใต้ความร่วมมือของภาคธุรกิจและภาคการศึกษาของไทย

คำสำคัญ: พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก การพัฒนาบุคลากร ความร่วมมือของภาคธุรกิจและภาคการศึกษา

Abstract

The objective of the presented work is to study keys and factors of successful Eastern Economic Corridor (EEC) development in aspect of human resources development. In addition, the study aims to study interactions of working experience and education level on factors that lead to successful human resources development in EEC. This work is of a mixed methods research. The qualitative study was done by in-depth interviews, while the quantitative study was done using factor analysis and two-way analysis of variance (two-way ANOVA). The results illustrate that (1) four keys to the successful EEC development in aspect of human resources development are joint curriculum determination, process of learning management, cooperation to support practical training for students in the establishments, and cooperation to promote teaching skills in the establishments; of which 42 variables were used in the factor analysis. (2) The

results from the factor analysis illustrates that 7 significant factors are technology transfer, research and development, student competency, flexibility in curriculum adaptation, cross-cultural learning, ability to use 21st century skills, and frameworks for supporting change. The deviation of these 7 factors is at 79.173 percent. (3) It was found that working experience and education level have no interaction to the factors that lead to successful EEC development in aspect of human resources development under cooperation of Thai business and academic sectors.

Keywords: Eastern economic corridor, human resources development, business-academic cooperation

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก(Eastern Economic Corridor: EEC) เป็นโครงการที่ยกระดับมาจากโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก(Eastern Seaboard) เพื่อดึงดูดการลงทุน และการยกระดับรายได้ของประเทศ ผ่านการผ่อนคลายกฎหมายระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าการลงทุนในพื้นที่ปกติโดยนักลงทุนจะได้รับสิทธิประโยชน์ในการส่งเสริมการลงทุนต่างๆ (สำนักวิชาการ. 2560ก; สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. 2560)

คณะกรรมการนโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกได้จัดทำแผนพัฒนาทั้งหมด 8 แผน ซึ่งแต่ละแผนจะเชื่อมโยงกัน นำไปสู่การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกอย่างสมบูรณ์ คือ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาเมืองใหม่และชุมชน ด้านการพัฒนาศูนย์กลางธุรกิจและศูนย์กลางการเงิน ด้านการประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมประชาชนในพื้นที่ ด้านการเกษตรการชลประทานและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ และด้านการพัฒนาบุคลากร

การศึกษา การวิจัยและเทคโนโลยี (Economic Intelligence Center. 2018)

ด้านการพัฒนาบุคลากร กำหนดวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ คือ การผลิตกำลังคนให้มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการของอุตสาหกรรมเป้าหมายโดยเฉพาะงานที่มีรายได้สูง และสนับสนุนสู่การวิจัย การสร้างนวัตกรรมและการพัฒนาเทคโนโลยี โดยในระยะเร่งด่วนเน้นการผลิตบุคลากรต้นแบบ ส่วนระยะปานกลางเน้นการตั้งศูนย์การเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตร (สำนักวิชาการ. 2560ข) ที่พร้อมผลิตกำลังคนเพื่อรองรับอุตสาหกรรมเป้าหมายโดยอาศัยความร่วมมือจากภาครัฐกิจและภาคการศึกษา (สำนักวิชาการ. 2561; Kositsuriyapan; et al. 2018)

การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการการพัฒนาบุคลากรในระยะที่ผ่านมา(ในปี พ.ศ. 2560) ได้มีการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมในหลายหน่วยงานเช่น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้จัดตั้งศูนย์ประสานงานการผลิตและพัฒนากำลังคนใน 10 หลักสูตรใหม่ รองรับอุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ (First S-curve) และอุตสาหกรรมใหม่ (New S-curve) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดนโยบายให้มหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกจัดทำแผนพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพ ปรับกระบวนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่สอดคล้องกับการพัฒนาพื้นที่ (สำนักวิชาการ. 2560ข) เป็นต้น

จากนโยบายดังกล่าว มหาวิทยาลัยต่างๆ ได้จัดทำโครงการรองรับหลายโครงการ มีโครงการที่น่าสนใจเช่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จัดการศึกษาเรื่องอวกาศ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ปรับปรุงหลักสูตรวิศวกรรมยานยนต์รองรับอุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ (First S-curve) และปรับปรุงหลักสูตรวิศวกรรมซอฟต์แวร์รองรับอุตสาหกรรมใหม่ (New S-curve) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลภาคตะวันออกปรับปรุงหลักสูตรเกี่ยวกับไฟฟ้า เช่น Battery Stores, Smart Electronics มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมายกระดับทักษะในการทำงานเพื่อเป็นพลเมืองโลกอนาคต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พัฒนาด้านหุ่นยนต์เพื่ออุตสาหกรรมและระบบอัตโนมัติ และด้านดิจิทัล มหาวิทยาลัยบูรพาเน้นการวิจัยต่อยอดรองรับ 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายเช่น

รถไฟฟ้ารางคู่ และเน้นห้องปฏิบัติการมาตรฐานสูง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มีโครงการเป็นฐานที่ตั้ง Kentucky Malone โครงการ Smart City และวิจัยโปรแกรม NEED ให้เป็นฐานข้อมูลการศึกษาตั้งแต่ปฐมวัยถึงมหาวิทยาลัย สถาบันสิริวิทยเมธีมีโครงการด้านเทคโนโลยีแห่งโลกอนาคตและพลังงาน เช่น การผลิตจอภาพแบบ OLED เป็นต้น (สำนักวิชาการ. 2560ข)

อย่างไรก็ตาม การให้สถาบันการศึกษาทั้งในระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษาให้เข้ามาผลิตแรงงานรองรับความต้องการของอุตสาหกรรมเป้าหมาย แม้เป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนแต่สิ่งหนึ่งที่สำคัญในการดำเนินการพัฒนาประเทศตามโครงการระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก คือการพัฒนาบุคลากรของไทยให้ยกระดับสู่การเป็นผู้ผลิตเทคโนโลยีในอนาคต (Economic Intelligence Center. 2018) ดังนั้นการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากภาคธุรกิจที่มาตั้งโรงงานตามโครงการระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกจึงเป็นประเด็นที่สำคัญอีกประเด็นหนึ่งที่ไม่อาจละเลยไป เพื่อเป็นการปิดจุดอ่อนที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกที่ผ่านมา ที่มีการลงทุนสูงมาก แต่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพียงเล็กน้อย (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. 2560)

นั่นคือ ความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากรจึงต้องเป็นไปทั้งสองทาง คือ เพื่อการผลิตแรงงานรองรับความต้องการของอุตสาหกรรมเป้าหมาย และเพื่อให้อุตสาหกรรมเป้าหมายถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับบุคลากรของไทยด้วย ซึ่งในทางปฏิบัติภาคธุรกิจหรืออุตสาหกรรมเป้าหมายก็พร้อมที่จะร่วมมือกับภาคการศึกษา แต่ยังไม่มีการกำหนดรูปแบบความร่วมมือในการดำเนินการที่ชัดเจนเพียงพอ (Economic Intelligence Center. 2018)

เพื่อให้การดำเนินการร่วมมือของภาคธุรกิจกับภาคการศึกษาในการพัฒนาบุคลากรตามโครงการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเป็นไปตามวัตถุประสงค์มีรูปแบบที่ชัดเจน ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการวิจัยเรื่อง ความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนา

บุคลากรบนความร่วมมือของภาคธุรกิจและภาคการศึกษาของไทย ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัย ทั้งในเรื่องปัจจัย(Keys)ความสำเร็จ และองค์ประกอบ(Factors)ความสำเร็จในการพัฒนาบุคลากร จะเป็นประโยชน์ต่อสถาบันอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ คือ จังหวัด ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา และจังหวัดอื่นๆในภาคตะวันออก ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาโครงการร่วมกับภาคธุรกิจ ให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างสูงสุด ทั้งเพื่อการผลิตแรงงานรองรับความต้องการของอุตสาหกรรมเป้าหมาย และเพื่อให้อุตสาหกรรมเป้าหมายถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับบุคลากรของไทย

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

การศึกษาเรื่องความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากรบนความร่วมมือของภาคธุรกิจและภาคการศึกษาของไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร ภายใต้ความร่วมมือของภาคธุรกิจและภาคการศึกษาของไทย
2. ศึกษาองค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร ภายใต้ความร่วมมือของภาคธุรกิจและภาคการศึกษาของไทย
3. ศึกษาประสบการณ์การทำงานและระดับการศึกษาที่ส่งผลต่อการจ้างองค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร ภายใต้ความร่วมมือของภาคธุรกิจและภาคการศึกษาของไทย

การทบทวนวรรณกรรม

ความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากรคือการพัฒนาอุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ และสร้างอุตสาหกรรมใหม่ที่ท้าทาย (Economic Intelligence Center. 2018) โดยเป้าหมายสำคัญคือการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยให้ไปขับเคลื่อนกลไกพัฒนาประเทศสู่

ประเทศไทย 4.0 ที่ต้องใช้พลังประชารัฐร่วมมือกันในการขับเคลื่อน คือภาครัฐ ภาคอุตสาหกรรมหรือภาคธุรกิจ และภาคการศึกษา (กระทรวงอุตสาหกรรม. 2559)

ความร่วมมือระหว่างองค์กรในการทำงานร่วมกันนั้น เป็นการนำจุดแข็งของแต่ละองค์กรมาใช้ในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ (Agranoff; & McGuire. 2003; วิเชียร พันธุ์เครือบุตร. 2561) ผ่านการรับรู้ร่วมกัน การใช้ทรัพยากรร่วมกัน และศักยภาพของหน่วยงานในการก่อให้เกิดความร่วมมือ (Wood; & Gray. 1991)

ความร่วมมือของภาคธุรกิจและภาคการศึกษาในการผลิตแรงงานให้ตอบสนองอนาคตอุปสงค์แรงงานของพื้นที่จึงมีความสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ (วรรณวิศา สืบบุญธรรม. 2560, ณัฐพล บัวเปลี่ยนสี. 2561) โดยใช้แนวคิดในการบริหารจัดการความร่วมมือกันคือ การสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมกันหาข้อตกลง ร่วมสร้างสรรค์เป้าหมาย ฟังพาดูด้วยกัน แบ่งปันทรัพยากร ปฏิบัติงานร่วมกันภายใต้ความเข้าใจและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ร่วมกันติดตามผลสัมฤทธิ์และแก้ไขปรับปรุง (Agranoff; & McGuire. 2003; วิเชียร พันธุ์เครือบุตร. 2561; กิตติมา ชุมอาจ และกมลพร กัลยาณมิตร. 2560)

ความร่วมมือระหว่างภาคการศึกษากับภาคธุรกิจในการผลิตแรงงานที่มีคุณภาพและถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับประเทศชาติมีการศึกษากันอย่างกว้างขวางในหลายประเทศ เช่น

การจัดการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับความร่วมมือกับภาคธุรกิจ เช่น มหาวิทยาลัยโตเกียวร่วมมือกับภาคธุรกิจ 2 หน่วยงานคือ สถาบันวิจัยเทคโนโลยีการผลิต และศูนย์วิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีล้ำหน้า ดำเนินการบนหลักการสำคัญ คือ การสร้างความร่วมมือที่เป็นระบบและมีกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน ทำให้เปลี่ยนแปลงจากการเขียนเป็นผลงานวิจัย ในปี ค.ศ. 2001 ให้สามารถพัฒนาเป็นลิขสิทธิ์ทางปัญญาจำนวนมากในปี ค.ศ. 2004 และมหาวิทยาลัยอิวาเตะ สร้างความร่วมมือกับภาคธุรกิจที่มีสถานประกอบการประมาณ 3,000 แห่ง และส่วนราชการ ร่วมกันจัดตั้งศูนย์วิจัยร่วมในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการใหม่ พัฒนาธุรกิจท้องถิ่น

ธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วรินทร์ ววงค์. 2556)

การจัดการศึกษาประเภทอาชีวศึกษา ในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันนี้ ประเทศสาธารณรัฐเกาหลีใต้ ประเทศเครือออสเตรเลีย และประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ หลักสูตรทั้ง 4 ประเทศเน้นการพัฒนาการเรียนการสอนทั้งในภาคทฤษฎีควบคู่กับการปฏิบัติ ซึ่งมีการจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษา กับสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีทักษะที่ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต (จิตาภา ธีรศิริกุล. 2559)

นอกจากนี้ยังพบว่า การพัฒนาแรงงานในโปรตุเกส การฝึกอบรมสำหรับงานใหม่ หรือการศึกษาระดับสูง ทางด้านเทคนิค และอาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทที่สำคัญในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแรงงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ (Hasanefendic, Heitor; & Horta. 2016)

ดังนั้น ความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษด้านการพัฒนาบุคลากรจึงขึ้นอยู่กับการบริหารสถาบันการศึกษาในสถานประกอบการขนาดใหญ่ การจัดการของสถาบันการศึกษาในสถานประกอบการขนาดใหญ่ และการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของสถานประกอบการขนาดใหญ่ (กรรณิณ พิพัฒน์ผล. 2557) ซึ่งก็คือ ความร่วมมือในการผลิตบุคลากรภายใต้ความร่วมมือของภาคธุรกิจ และภาคการศึกษา (ปาริฉัตร จันทิ. 2555)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสม ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ ขั้นตอนการวิจัยประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร ภายใต้ความร่วมมือของภาคธุรกิจและภาคการศึกษาของไทย

การวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการวิจัย เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทำการศึกษาจากการสัมภาษณ์ระดับลึก จากผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่ประกอบด้วย ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา

ผู้บริหารสถาบันอาชีวศึกษา ผู้บริหารสถานประกอบการ/หน่วยงาน ในพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาบุคลากรตามโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ซึ่งเป็นโครงการเริ่มต้นการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ภาคตะวันออก หรือมีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษา/แบบทวิภาคี/แบบโรงเรียน-โรงงาน กลุ่มตัวอย่างได้จากเทคนิคสโนบอลล์ มีผู้ให้ข้อมูลหลักรวม 11 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบวิเคราะห์และแบบบันทึกข้อมูล ข้อมูลที่ได้รับทำการตรวจสอบแบบสามเส้า และนำมาทำการวิเคราะห์ผลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

2. การศึกษาองค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร ภายใต้ความร่วมมือของภาครัฐกิจและภาคการศึกษาของไทย

การวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาและสถาบันอาชีวศึกษา และบุคลากรของหน่วยงาน/สถานประกอบการ ในพื้นที่ภาคตะวันออกของไทย จำนวน 15,000 คน กลุ่มตัวอย่างคือบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาและสถาบันอาชีวศึกษา และบุคลากรของหน่วยงาน/สถานประกอบการ ในจังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ที่เป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาบุคลากร การสุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ(Systematic Sampling) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 900 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นจากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากรตามขั้นตอนที่ 1 มีค่าอำนาจจำแนก .57 - .86 มีค่าความเชื่อมั่น .94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือการวิเคราะห์องค์ประกอบ

3. การศึกษาประสบการณ์การทำงานและระดับการศึกษาที่ส่งผลต่อการจ้างองค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากรภายใต้ความร่วมมือของภาครัฐกิจและภาคการศึกษาของไทย

การวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาและสถาบันอาชีวศึกษา ในจังหวัด ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ที่เป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งนักศึกษาหรืออาจารย์เข้าปฏิบัติงานตามโครงการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐกิจกับหน่วยงานภาคการศึกษาเพื่อการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 2,000 คน กลุ่มตัวอย่างคืออาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาและสถาบันอาชีวศึกษา ที่เคยดำเนินการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐกิจกับหน่วยงานภาคการศึกษาเพื่อพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพ จำนวนกลุ่มตัวอย่างได้จากตารางเครชีและมอร์แกน จำนวน 322 คน การสุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยใช้ระดับการศึกษาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น มีรายละเอียดดังนี้

ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิมหาวิทยาลัยสูงสุดของอาจารย์ในสถาบันการอาชีวศึกษา/อุดมศึกษา ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ ระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก

ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ประสบการณ์ในการทำงานเป็นอาจารย์ในสถาบันการอาชีวศึกษา/อุดมศึกษา ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี กลุ่มประสบการณ์ 5-10 ปี และกลุ่มประสบการณ์มากกว่า 10 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามการจ้างองค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นจากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากรตามขั้นตอนที่ 2 มีค่าอำนาจจำแนก .40 - .81 มีค่าความเชื่อมั่น .93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (two-way ANOVA)

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยทั้ง 3 ขั้นตอน คือ เดือนมกราคม 2561 – พฤศจิกายน 2561

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาได้ผลการศึกษาดังนี้

1. การศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร ภายใต้ความร่วมมือของภาคธุรกิจและภาคการศึกษาของไทย

ผลการสัมภาษณ์ระดับลึก จากผู้ให้ข้อมูลหลักที่ประกอบด้วย ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา ผู้บริหารสถาบันอาชีวศึกษา ผู้บริหารสถานประกอบการ/หน่วยงาน ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษคือ ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา ที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาบุคลากรตามโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก พบว่าปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร บนความร่วมมือของภาคธุรกิจและภาคการศึกษาของไทย ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยด้านการร่วมกันในการกำหนดหลักสูตร 2) ปัจจัยด้านกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ 3) ปัจจัยด้านความร่วมมือในการเรียนรู้/ฝึกปฏิบัติ/ฝึกงานของนักศึกษาในสถานประกอบการ และ 4) ปัจจัยด้านความร่วมมือในการพัฒนาทักษะอาจารย์ในสถานประกอบการ

ปัจจัยด้านการร่วมกันในการกำหนดหลักสูตร ประกอบด้วย การดำเนินการต่างๆ ร่วมกับภาคธุรกิจในพื้นที่ต่าง ๆ รวม 10 ประเด็น คือ 1) ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย/ผลลัพธ์ผู้เรียนของหลักสูตร 2) ร่วมกันกำหนดสัดส่วนการเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ 3) ร่วมกันจัดการเรียนรู้ให้ปฏิบัติงานได้จริง 4) ร่วมกันประเมินผลการบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร 5) ประเมินผลหลักสูตรตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ 6) ใช้ผลการประเมินในการปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง 7) หลักสูตรรองรับอุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ (First S-curve) 8) หลักสูตรรองรับอุตสาหกรรมใหม่ (New S-curve) 9) หลักสูตรรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมใหม่ๆ และ 10) ผลลัพธ์ของหลักสูตรคือสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่วัดได้อย่างชัดเจน

ปัจจัยด้านกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักศึกษามีความสามารถในประเด็นต่างๆ รวม 10 ประเด็น คือ 1) การเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริงในสถาน

ประกอบการ 2) การบูรณาการความรู้ผ่านการทำโครงการในสถานประกอบการ 3) การใช้ความแตกต่างระหว่างบุคคลในการเรียนรู้ 4) การแสวงหาความรู้ที่ยังไม่มีในปัจจุบัน 5) การใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้อย่างชาญฉลาด (Digital Literacy) 6) การใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาสิ่งใหม่ๆ/ความรู้ใหม่ 7) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารกับชาวต่างชาติ 8) การพัฒนาทักษะการรายงานและการนำเสนอ 9) การมุ่งผลสำเร็จในการทำงาน และ 10) ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

ปัจจัยด้านความร่วมมือในการเรียนรู้/ฝึกปฏิบัติ/ฝึกงานของนักศึกษาในสถานประกอบการ ประกอบด้วย 10 ประเด็น คือ 1) ความรู้ทางทฤษฎีที่เกี่ยวกับสถานประกอบการที่เข้าฝึกปฏิบัติ 2) ทักษะในการใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์พื้นฐานที่เกี่ยวกับสถานประกอบการที่เข้าฝึกปฏิบัติ 3) ทักษะในการปฏิบัติงานตามกฎความปลอดภัย 4) นักศึกษาได้รับการเรียนรู้การใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์ของสถานประกอบการ 5) นักศึกษาได้รับการฝึกในระหว่างการติดตั้งเครื่องมือ/อุปกรณ์ในสถานประกอบการ 6) นักศึกษาได้รับการฝึกจากเครื่องมือ/อุปกรณ์ในสถานประกอบการ 7) นักศึกษาได้รับการฝึกในระหว่างการซ่อมบำรุงเครื่องมือ/อุปกรณ์ในสถานประกอบการ 8) นักศึกษามีความสามารถในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น 9) นักศึกษาสามารถใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์ของสถานประกอบการในการทำโครงงาน และ 10) นักศึกษาสามารถใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์ของสถานประกอบการในการทำวิจัย

ปัจจัยด้านความร่วมมือในการพัฒนาทักษะอาจารย์ในสถานประกอบการ ประกอบด้วย 12 ประเด็น คือ 1) รับทุนการศึกษา/อบรมในต่างประเทศกับบริษัทต่างชาติเพื่อนำวิทยากรกลับมาพัฒนาประเทศ 2) รับทุนการวิจัยในต่างประเทศกับบริษัทต่างชาติเพื่อนำวิทยากรกลับมาพัฒนาประเทศ 3) อาจารย์และบุคลากรในสถานประกอบการร่วมกันสร้างความเข้าใจกับชุมชน 4) อาจารย์และบุคลากรในสถานประกอบการร่วมกันจัดกิจกรรม (CSR) กับชุมชน 5) ให้อาจารย์สามารถเข้าใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์ของสถานประกอบการเพื่อการวิจัย 6) ให้อาจารย์ร่วมทำการวิจัยกับบุคลากรของสถานประกอบการเพื่อสร้าง

เครือข่ายการทำงานวิจัย 7) ส่งอาจารย์เข้าร่วมรับการอบรมร่วมกับพนักงานในหลักสูตรการอบรมทางด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ 8) ส่งอาจารย์เข้าร่วมรับการอบรมในการติดตั้งเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จัดโดยจากบริษัทต่างชาติ 9) ส่งอาจารย์เข้าร่วมรับการอบรมในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่จัดโดยบริษัทต่างชาติ 10) ส่งอาจารย์เข้าร่วมปฏิบัติในการบำรุงรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จัดโดยบริษัทต่างชาติ 11) สถาบันการศึกษา ร่วมกันวิจัยและพัฒนา กับบริษัทข้ามชาติเพื่อซึมซับเทคโนโลยีให้เป็นของคนไทย และ 12) สถาบันวิจัยของรัฐร่วมกันวิจัยและพัฒนา กับบริษัทข้ามชาติเพื่อซึมซับเทคโนโลยีให้เป็นของคนไทย

2. การศึกษาองค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร ภายใต้ความร่วมมือของภาครัฐกิจและภาคการศึกษาของไทย

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร จากขั้นตอนที่ 1 จำนวน 4 ปัจจัย ประกอบด้วย ตัวแปรจำนวน 42 ตัวแปร ตัวแปรที่ได้ นำไปจัดทำแบบสอบถาม เพื่อสอบถามบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา สถาบันอาชีวศึกษา และสถานประกอบการ ข้อมูลที่ได้นำมาใช้วิเคราะห์องค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากรดังนี้

ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากรรวม 4 ปัจจัย มีตัวแปรรวม 42 ตัว นำไปทำการหาค่าเฉลี่ย พบว่าค่าเฉลี่ยของตัวแปรทุกตัวอยู่ในระดับ สูง-สูงมาก จึงนำไปใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไป

การวิเคราะห์องค์ประกอบครั้งที่ 1 ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) หมุนแกนแบบ Orthogonal ด้วยวิธี Varimax ได้องค์ประกอบทั้งสิ้น 8 องค์ประกอบ โดยมีองค์ประกอบที่คลุมเครือ มีจำนวนตัวแปร 2 ตัวแปร คือมีค่าน้ำหนักตัวประกอบสูงใน 2 องค์ประกอบ ขึ้นไป หรือมีค่าไม่ถึง .50 บนองค์ประกอบใดๆ แสดงว่าตัวแปรแต่ละตัว มีน้ำหนักองค์ประกอบที่เฉพาะและ

องค์ประกอบที่คลาดเคลื่อนของตนเองต่ำ ผู้วิจัยจึงตัดตัวแปรทั้ง 2 ตัวแปรออกแล้วทำการวิเคราะห์องค์ประกอบใหม่

1.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบครั้งที่ 2 เป็นการนำตัวแปรที่เหลือ 40 ตัวแปร ไปวิเคราะห์องค์ประกอบด้วย วิธีเดิม ได้องค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบมีค่าไอเกนมากกว่า 1.0 มีตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป และมีค่าน้ำหนักตัวประกอบแต่ละตัวแปรเกิน 0.50 ซึ่งได้ทดสอบนัยสำคัญของค่าน้ำหนักตัวประกอบแล้ว พบว่า น้ำหนักตัวประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิเคราะห์ในองค์ประกอบแต่ละตัว ผู้วิจัยได้ตั้งชื่อแต่ละองค์ประกอบที่สามารถอธิบายตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบ และแสดงตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบ ทั้ง 7 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 เป็นองค์ประกอบที่บรรยายได้ด้วยตัวแปร 10 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .538 ถึง .808 ตัวแปรที่ได้ คือ 1) นักศึกษาได้รับการฝึกในระหว่างการติดตั้งเครื่องมือ/อุปกรณ์ในสถานประกอบการ 2) นักศึกษาได้รับการฝึกจากเครื่องมือ/อุปกรณ์ในสถานประกอบการ 3) นักศึกษาได้รับการฝึกในระหว่างการซ่อมบำรุงเครื่องมือ/อุปกรณ์ในสถานประกอบการ 4) อาจารย์และบุคลากรในสถานประกอบการร่วมกันสร้างความเข้าใจกับชุมชน 5) อาจารย์และบุคลากรในสถานประกอบการร่วมกันจัดกิจกรรม (CSR) กับชุมชน 6) ส่งอาจารย์เข้าร่วมรับการอบรมร่วมกับพนักงานในหลักสูตรการอบรมทางด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ 7) ส่งอาจารย์เข้าร่วมรับการอบรมในการติดตั้งเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จัดโดยจากบริษัทต่างชาติ 8) ส่งอาจารย์เข้าร่วมรับการอบรมในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่จัดโดยบริษัทต่างชาติ 9) ส่งอาจารย์เข้าร่วมปฏิบัติในการบำรุงรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จัดโดยบริษัทต่างชาติ และ 10) สถาบันการศึกษาร่วมกันวิจัยและพัฒนา กับบริษัทข้ามชาติเพื่อซึมซับเทคโนโลยีให้เป็นของคนไทย เมื่อพิจารณาลักษณะของตัวแปรแต่ละตัวแล้ว เห็นสมควรตั้งชื่อ องค์ประกอบนี้ว่า องค์ประกอบด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี ตัวแปรทั้งหมดรวมกันกำหนดองค์ประกอบด้วยค่าน้ำหนัก 17.042 และเมื่อ

เทียบกับความแปรปรวนร่วมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 42.604 ของ 7 องค์ประกอบ

องค์ประกอบที่ 2 เป็นองค์ประกอบที่บรรยายได้ด้วยตัวแปร 9 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .527 ถึง .797 ตัวแปรที่ได้ คือ 1) การเรียนรู้ของนักศึกษาจากการฝึกปฏิบัติจริงในสถานประกอบการ 2) การบูรณาการความรู้ของนักศึกษาผ่านการทำโครงการในสถานประกอบการ 3) นักศึกษาได้รับการเรียนรู้การใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์ของสถานประกอบการ 4) นักศึกษาใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์ของสถานประกอบการในการทำโครงงาน 5) นักศึกษาใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์ของสถานประกอบการในการทำวิจัย 6) อาจารย์รับทุนการศึกษา/อบรมในต่างประเทศกับบริษัทต่างชาติเพื่อนำวิทยาการกลับมาพัฒนาประเทศ 7) อาจารย์รับทุนการวิจัยในต่างประเทศกับบริษัทต่างชาติเพื่อนำวิทยาการกลับมาพัฒนาประเทศ 8) ให้อาจารย์สามารถเข้าใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์ของสถานประกอบการเพื่อการวิจัย 9) ให้อาจารย์ร่วมทำการวิจัยกับบุคลากรของสถานประกอบการเพื่อสร้างเครือข่ายการทำงานวิจัย เมื่อพิจารณาลักษณะของตัวแปรแต่ละตัวแล้ว เห็นสมควรตั้งชื่อ องค์ประกอบนี้ว่า องค์ประกอบด้านการวิจัยและพัฒนา ตัวแปรทั้งหมดร่วมกันกำหนดองค์ประกอบด้วยค่าน้ำหนัก 4.235 และเมื่อเทียบกับความแปรปรวนร่วมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 10.588 ของ 7 องค์ประกอบ

องค์ประกอบที่ 3 เป็นองค์ประกอบที่บรรยายได้ด้วยตัวแปร 5 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .549 ถึง .931 ตัวแปรที่ได้ คือ 1) การพัฒนาทักษะการรายงานและการนำเสนอของนักศึกษา 2) ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของนักศึกษา 3) ความรู้ทางทฤษฎีของนักศึกษาที่เกี่ยวกับสถานประกอบการที่เข้าฝึกปฏิบัติ 4) ทักษะในการใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์พื้นฐานของนักศึกษาเกี่ยวกับสถานประกอบการที่เข้าฝึกปฏิบัติ 5) ทักษะในการปฏิบัติงานตามกฎความปลอดภัยของนักศึกษา เมื่อพิจารณาลักษณะของตัวแปรแต่ละตัวแล้ว เห็นสมควรตั้งชื่อ องค์ประกอบนี้ว่า องค์ประกอบด้านสมรรถนะของนักศึกษา ตัวแปรทั้งหมดร่วมกันกำหนดองค์ประกอบด้วยค่าน้ำหนัก 3.069 และเมื่อเทียบกับ

ความแปรปรวนร่วมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 7.673 ของ 7 องค์ประกอบ

องค์ประกอบที่ 4 เป็นองค์ประกอบที่บรรยายได้ด้วยตัวแปร 5 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .688 ถึง .862 ตัวแปรที่ได้ คือ 1) ร่วมกับภาคธุรกิจกำหนดเป้าหมาย/ผลลัพธ์ผู้เรียนของหลักสูตร 2) ร่วมกับภาคธุรกิจกำหนดสัดส่วนการเรียนรู้ 3) ร่วมกับภาคธุรกิจจัดการเรียนรู้ให้ปฏิบัติงานได้จริง 4) ร่วมกับภาคธุรกิจประเมินผลการบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร 5) ใช้ผลการประเมินในการปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาลักษณะของตัวแปรแต่ละตัวแล้ว เห็นสมควรตั้งชื่อ องค์ประกอบนี้ว่า องค์ประกอบด้านความยืดหยุ่นในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ตัวแปรทั้งหมดร่วมกันกำหนดองค์ประกอบด้วยค่าน้ำหนัก 2.611 และเมื่อเทียบกับความแปรปรวนร่วมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 6.526 ของ 7 องค์ประกอบ

องค์ประกอบที่ 5 เป็นองค์ประกอบที่บรรยายได้ด้วยตัวแปร 4 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .591 ถึง .791 ตัวแปรที่ได้ คือ 1) ผลลัพธ์ของหลักสูตรคือสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่วัดได้อย่างชัดเจน 2) นักศึกษามีความสามารถในการใช้ความแตกต่างระหว่างบุคคลในการเรียนรู้ 3) ความสามารถของนักศึกษาในการใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารกับชาวต่างชาติ 4) นักศึกษามีความสามารถในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น เมื่อพิจารณาลักษณะของตัวแปรแต่ละตัวแล้ว เห็นสมควรตั้งชื่อ องค์ประกอบนี้ว่า องค์ประกอบด้านการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ตัวแปรทั้งหมดร่วมกันกำหนดองค์ประกอบด้วยค่าน้ำหนัก 2.011 และเมื่อเทียบกับความแปรปรวนร่วมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 5.027 ของ 7 องค์ประกอบ

องค์ประกอบที่ 6 เป็นองค์ประกอบที่บรรยายได้ด้วยตัวแปร 3 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .575 ถึง .763 ตัวแปรที่ได้ คือ 1) การใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้อย่างชาญฉลาด (Digital Literacy) 2) การใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาสิ่งใหม่ๆ/ความรู้ใหม่ 3) การมุ่งผลสำเร็จในการทำงาน เมื่อพิจารณาลักษณะของตัวแปรแต่ละตัวแล้ว เห็นสมควรตั้งชื่อ องค์ประกอบนี้ว่า องค์ประกอบด้าน

การใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ตัวแปรทั้งหมดร่วมกันกำหนดองค์ประกอบด้วยค่าน้ำหนัก 1.669 และเมื่อเทียบกับความแปรปรวนรวมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 4.172 ของ 7 องค์ประกอบ

องค์ประกอบที่ 7 เป็นองค์ประกอบที่บรรยายได้ด้วยตัวแปร 4 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .540 ถึง .691 ตัวแปรที่ได้ คือ 1) หลักสูตรรองรับอุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ(First S-curve) 2) หลักสูตรรองรับอุตสาหกรรมใหม่(New S-curve) 3) หลักสูตรรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและ

อุตสาหกรรมใหม่ๆ 4) การแสวงหาความรู้ที่ยังไม่มีในปัจจุบัน เมื่อพิจารณาลักษณะของตัวแปรแต่ละตัวแล้วเห็นสมควรตั้งชื่อ องค์ประกอบนี้ว่า องค์ประกอบด้านการรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ตัวแปรทั้งหมดร่วมกันกำหนดองค์ประกอบด้วยค่าน้ำหนัก 1.471 และเมื่อเทียบกับความแปรปรวนรวมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 2.941 ของ 7 องค์ประกอบ

ผลการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร

องค์ประกอบ	ค่าไอเกน (Eigen)	ร้อยละความแปรปรวน	ชื่อองค์ประกอบ
1	17.042	42.604	การถ่ายทอดเทคโนโลยี
2	4.235	10.588	การวิจัยและพัฒนา
3	3.069	7.673	สมรรถนะของนักศึกษา
4	2.611	6.526	ความยืดหยุ่นในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร
5	2.011	5.027	การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
6	1.669	4.172	การใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21
7	1.250	3.124	การรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

จากตาราง 1 พบว่า องค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ การถ่ายทอดเทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา สมรรถนะของนักศึกษา ความยืดหยุ่นในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 การรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต โดยทั้ง 7 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรได้ร้อยละ 79.173

3. การศึกษาประสบการณ์การทำงานและระดับการศึกษาที่ส่งผลต่อการใช้องค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากรภายใต้ความร่วมมือของภาคธุรกิจและภาคการศึกษาของไทย

ผลการศึกษาเกี่ยวกับอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาและสถาบันอาชีวศึกษา ที่เคยดำเนินการ

ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับหน่วยงานภาคการศึกษาเพื่อการประสบการณ์วิชาชีพ ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน และระดับการศึกษาที่ต่างกัน ว่าประสบการณ์การทำงานและระดับการศึกษา ร่วมกันส่งผลต่อการใช้องค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร แสดงในตาราง 2

ตาราง 2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนการใช้องค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร ตาม ประสบการณ์การทำงานและระดับการศึกษาของอาจารย์

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ผลหลัก					
ประสบการณ์ทำงาน	2	.039	.019	.146	.865
ระดับการศึกษา	2	2.457	1.229	9.196**	.000
ปฏิสัมพันธ์					
ประสบการณ์*ระดับการศึกษา	4	.279	.070	.521	.720
Error	313	41.817	.134		
Total	322	5869.073			

* p < .05 ** p < .01

จากตาราง 2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนการใช้องค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ภาคตะวันออก ด้านการพัฒนาบุคลากร ตามประสบการณ์การทำงานและระดับการศึกษาของอาจารย์ พบว่า ประสบการณ์การทำงาน และระดับการศึกษา ส่งผลร่วมกันต่อการใช้องค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ภาคตะวันออก ด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเฉพาะประสบการณ์การทำงาน พบว่า ประสบการณ์การทำงานมีผลต่อการใช้องค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเฉพาะระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษามีผลต่อการใช้องค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงต้องทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของระดับการศึกษาต่อไป

ตาราง 3 การทดสอบความแตกต่างของการใช้องค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร จำแนกตามระดับการศึกษาของอาจารย์

ระดับการศึกษา	ปริญญาเอก	ปริญญาตรี	ปริญญาโท
ค่าเฉลี่ย	3.91	4.27	4.35
ปริญญาเอก	3.91	-	.335**
ปริญญาตรี	4.27	-	.079
ปริญญาโท	4.35	-	-

* p < .05 ** p < .01

จากตาราง 3 ความแตกต่างของการใช้องค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร จำแนกตามระดับการศึกษาของอาจารย์ เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า อาจารย์ที่มีการศึกษาระดับปริญญาเอกมีระดับการใช้องค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าอาจารย์ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่อาจารย์ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทมีระดับการใช้องค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากรบนความร่วมมือของภาคธุรกิจและภาคการศึกษาของไทย ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยด้านการร่วมกันในการกำหนดหลักสูตร จำนวน 10 ประเด็นพิจารณา 2) ปัจจัยด้านกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 ประเด็นพิจารณา 3) ปัจจัยด้านความร่วมมือในการเรียนรู้/ฝึกปฏิบัติ/ฝึกงานของนักศึกษาในสถานประกอบการ จำนวน 10 ประเด็นพิจารณา และ 4) ปัจจัยด้านความร่วมมือในการพัฒนาทักษะอาจารย์ในสถานประกอบการ จำนวน 12 ประเด็นพิจารณา

2. องค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร พบว่า มี 7 องค์ประกอบ คือ การถ่ายทอดเทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา สมรรถนะของนักศึกษา ความยืดหยุ่นในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการเรียนรู้ ข้ามวัฒนธรรมการใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 การรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 องค์ประกอบที่ 1 การถ่ายทอดเทคโนโลยีกระบวนการในการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านการฝึกของนักศึกษา และอาจารย์ โดย 1) นักศึกษาได้รับการฝึกในสถานประกอบการ ทั้งระหว่างการศึกษา การฝึกงานจริง และระหว่างการซ่อมบำรุงเครื่องมือ/อุปกรณ์ในสถานประกอบการ 2) อาจารย์ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการทำงานร่วมกันกับบุคลากรในสถานประกอบการ เช่นการร่วมกันสร้างความเข้าใจกับชุมชน การร่วมกันจัดกิจกรรม (CSR) กับชุมชน ร่วมรับการอบรมร่วมกับพนักงานในหลักสูตรการอบรมทางด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ ร่วมรับการอบรมในการติดตั้งเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จัดโดยจากบริษัทต่างชาติ ร่วมรับการอบรมในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่จัดโดยบริษัทต่างชาติ ร่วมปฏิบัติในการบำรุงรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จัดโดยบริษัทต่างชาติ ร่วมกันวิจัยและพัฒนา กับบริษัทข้ามชาติเพื่อซึมซับเทคโนโลยีให้เป็นของคนไทย ตัวแปรทั้งหมดร่วมกันกำหนดองค์ประกอบด้วยค่าน้ำหนัก 17.042 เทียบกับความแปรปรวนรวมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 42.604 ของ 7 องค์ประกอบ

2.2 องค์ประกอบที่ 2 การวิจัยและพัฒนา การพัฒนาด้านการวิจัยและพัฒนาผ่านการเรียนรู้ของนักศึกษา และอาจารย์ โดย 1) นักศึกษามีการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง การใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์ของสถานประกอบการ ในการบูรณาการความรู้ผ่านการทำโครงการ การใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์ในการทำโครงงาน และในการทำวิจัย 2) อาจารย์มีการเรียนรู้และการพัฒนาจากการรับทุนการศึกษา/อบรมในต่างประเทศ กับบริษัทต่างชาติ 3) อาจารย์มีการพัฒนาการวิจัยจากการรับทุนการวิจัยในต่างประเทศกับบริษัทต่างชาติ การเข้าใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์เพื่อการวิจัย การร่วมทำการวิจัยกับบุคลากรของสถานประกอบการเพื่อสร้างเครือข่ายการทำงาน ตัวแปรทั้งหมดร่วมกันกำหนดองค์ประกอบด้วยค่าน้ำหนัก 4.235 เทียบกับความแปรปรวนรวมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 10.588 ของ 7 องค์ประกอบ

2.3 องค์ประกอบที่ 3 สมรรถนะของนักศึกษา เป็นการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษา ก่อนเข้าฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ คือ ทักษะการรายงานและการนำเสนองานของ ความรับผิดชอบต่องานและสังคม ความรู้ทางทฤษฎีที่เกี่ยวกับสถานประกอบการที่เข้าฝึกปฏิบัติ ทักษะในการใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์พื้นฐานที่เกี่ยวกับสถานประกอบการที่เข้าฝึกปฏิบัติ ทักษะในการปฏิบัติงานตามกฎความปลอดภัย ตัวแปรทั้งหมดร่วมกันกำหนดองค์ประกอบด้วย ค่าน้ำหนัก 3.069 เทียบกับความแปรปรวนรวมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 7.673 ของ 7 องค์ประกอบ

2.4 องค์ประกอบที่ 4 ความยืดหยุ่นในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เป็นการร่วมมือกับสถานประกอบการหรือภาคธุรกิจตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตรจนถึงการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้เหมาะสมหรือให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ร่วมกำหนดเป้าหมาย/ผลลัพธ์ผู้เรียนของหลักสูตร กำหนดสัดส่วนการเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ 3 จัดการเรียนรู้ให้ปฏิบัติงานได้จริง ร่วมกันประเมินผลการบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร และใช้ผลการประเมินในการปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ตัวแปรทั้งหมดร่วมกันกำหนดองค์ประกอบด้วยค่าน้ำหนัก 2.611 เทียบกับความแปรปรวนรวมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 6.526 ของ 7 องค์ประกอบ

2.5 องค์ประกอบที่ 5 การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เป็นการพัฒนานักศึกษาให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันได้ คือ ความสามารถในการใช้ความแตกต่างระหว่างบุคคลในการเรียนรู้ การใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารกับชาวต่างชาติ ความสามารถในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนให้เป็นผู้สำเร็จการศึกษาที่มีสมรรถนะตามผลลัพธ์ของหลักสูตรที่วัดได้อย่างชัดเจน ตัวแปรทั้งหมดรวมกันกำหนดองค์ประกอบด้วยค่าน้ำหนัก 2.011 เทียบกับความแปรปรวนร่วมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 5.027 ของ 7 องค์ประกอบ

2.6 องค์ประกอบที่ 6 การใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 คือ การพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้ที่มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ การใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้อย่างชาญฉลาด (Digital Literacy) การใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาสิ่งใหม่ๆ/ความรู้ใหม่ การมุ่งผลสำเร็จในการทำงาน ตัวแปรทั้งหมดรวมกันกำหนดองค์ประกอบด้วยค่าน้ำหนัก 1.669 เทียบกับความแปรปรวนร่วมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 4.172 ของ 7 องค์ประกอบ

2.7 องค์ประกอบที่ 7 การรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต คือ หลักสูตรหรือเป้าหมายของความร่วมมือคือการพัฒนาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตผ่าน หลักสูตรที่ดำเนินการต้องรองรับอุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ (First S-curve) รองรับอุตสาหกรรมใหม่ (New S-curve) ที่น่าสนใจ เป็นหลักสูตรที่รองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมใหม่ๆ และเป็นการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ที่ยังไม่มีหรือยังไม่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ตัวแปรทั้งหมดรวมกันกำหนดองค์ประกอบด้วยค่าน้ำหนัก 1.471 เทียบกับความแปรปรวนร่วมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 2.941 ของ 7 องค์ประกอบ

2.8 องค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากรทั้ง 7 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรได้ร้อยละ 79.173

3. ประสิทธิภาพการทำงานและระดับการศึกษาที่ส่งผลต่อการใช้อองค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการ

พัฒนาบุคลากร ภายใต้ความร่วมมือของภาครัฐกิจและภาคการศึกษาของไทย มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ประสิทธิภาพการทำงานและระดับการศึกษาไม่ร่วมกันส่งผลต่อการใช้อองค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร ภายใต้ความร่วมมือของภาครัฐกิจและภาคการศึกษาของไทย

3.2 ประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์ที่ต่างกันไม่มีผลต่อการใช้อองค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร ภายใต้ความร่วมมือของภาครัฐกิจและภาคการศึกษาของไทย

3.3 ระดับการศึกษาของอาจารย์ที่ต่างกันมีผลต่อการใช้อองค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร ภายใต้ความร่วมมือของภาครัฐกิจและภาคการศึกษาของไทย โดยอาจารย์ที่มีคุณวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก เห็นว่า ระดับการใช้อองค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร ต่ำกว่า อาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และปริญญาโท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาที่พบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร บนความร่วมมือของภาครัฐกิจและภาคการศึกษาของไทย ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ การร่วมกันในการกำหนดหลักสูตร กระบวนการในการจัดการเรียนรู้ ความร่วมมือในการเรียนรู้/ฝึกปฏิบัติ/ฝึกงานของนักศึกษาในสถานประกอบการ และความร่วมมือในการพัฒนาทักษะอาจารย์ในสถานประกอบการ สอดคล้องกับการศึกษาของ โชติพิฤก (Chotipruk; et al. 2012) ที่ศึกษาการพัฒนาแบบการจัดการสหกิจศึกษา พบว่า การจัดการสหกิจศึกษาที่จัดให้ครอบคลุม การจัดหลักสูตร การจัดกิจกรรมการจัดตั้งหน่วยงาน และการบริการอื่นๆ ทำให้นักศึกษามีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ที่สถานประกอบการมอบหมายได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ Panpetch; & Plaimart (2010) ที่ศึกษาการจัดการ

เรียนการสอนที่บูรณาการการจัดการเรียนรู้กับการทำงานในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า การบูรณาการการเรียนรู้ซึ่งประสบการณ์ช่วยให้เกิดการประยุกต์ความรู้ทักษะการทำงาน และทักษะเฉพาะที่สัมพันธ์กับงานและสอดคล้องกับการศึกษาของ เฉลิมพร เย็นเยือก (2561) ที่ศึกษาการประเมินผลการดำเนินการโครงการสหกิจศึกษา ที่พบว่า ความสำเร็จของการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเกิดจาก การพัฒนาทั้งในส่วนสถาบันการศึกษา นักศึกษา อาจารย์ และสถานประกอบการ และสอดคล้องกับ สาริศา เจนเขว้า และ เสวียน เจนเขว้า (2561) ที่ศึกษาการจัดการศึกษาแบบภาคีหุ้นส่วน พบว่าแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่มีประสิทธิภาพคือการร่วมมือกับภาคธุรกิจ เพื่อใช้ความเชี่ยวชาญ และศักยภาพ ในการร่วมจัดการศึกษา

2. จากการศึกษา พบว่า องค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร พบว่า มี 7 องค์ประกอบ คือ การถ่ายทอดเทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา สมรรถนะของนักศึกษา ความยืดหยุ่นในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 การรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต สอดคล้องกับ อัมพรพรรณ วงษ์ท่าเรือ (2558) ที่ศึกษาการพัฒนาบุคลากรเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม พบว่า การพัฒนาบุคลากรเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมของสาธารณรัฐเอสโตเนียและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ภาคธุรกิจอุตสาหกรรมได้มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนสถาบันการศึกษา ผ่านการจัดหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การฝึกปฏิบัติ การพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญแห่งความสำเร็จของการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศ สอดคล้องกับ มณฑิยา สติมานนท์ และ ทศนีย์ สติมานนท์ (2561) ที่ทำการศึกษากิจการบริหารจัดการปัญหาคุณภาพแรงงานที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม พบว่า ภาคอุตสาหกรรมสามารถร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในการพัฒนาหลักสูตร การวิจัย การฝึกงาน การฝึกฝนทักษะที่ขาดแคลนได้ และสอดคล้องกับ จิตภา ธิรศิริกุล (2559) วรรณวิสา สืบนุสรณ์ (2560) และณัฐพล บัวเปลี่ยนสี (2561) ที่กล่าวว่า ภาคธุรกิจสามารถให้ความร่วมมือกับภาคการศึกษาในการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพแรงงานให้

ตอบสนองความต้องการของแรงงานในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษได้

3. จากการศึกษาที่พบว่า ประสบการณ์การทำงานและระดับการศึกษาไม่ร่วมกันส่งผลต่อการใช้อองค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากรภายใต้ความร่วมมือของภาคธุรกิจและภาคการศึกษาของไทย สอดคล้องกับการศึกษาของมณฑิยา สติมานนท์ และ ทศนีย์ สติมานนท์ (2561) ที่ทำการศึกษากิจการบริหารจัดการปัญหาคุณภาพแรงงานที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม พบว่าปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากนักศึกษาไม่ได้ฝึกทักษะให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ และสอดคล้องกับ สุรศักดิ์ เขียวศิริ, เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต, และ ปัญญา ธีระวิทย์เลิศ (2560) ที่ทำการศึกษากิจการบริหารการฝึกงาน ณ สถานประกอบการ พบว่า อาจารย์ที่มีระดับการศึกษา และประสบการณ์ต่างกันสามารถร่วมกันนิเทศและควบคุมนักศึกษาให้ดำเนินการตามรูปแบบการฝึกได้อย่างดี สำหรับระดับการศึกษาของอาจารย์ที่ต่างกันมีผลต่อระดับการใช้อองค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาต่างกันนั้น สอดคล้องกับการศึกษาของมณฑิยา สติมานนท์ และ ทศนีย์ สติมานนท์ (2561) ที่ทำการศึกษากิจการบริหารจัดการปัญหาคุณภาพแรงงานที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม พบว่า การดำเนินการร่วมกันสถานประกอบการนั้นอาจมีบางประเด็นที่ต้องคำนึงถึงระดับการศึกษาของอาจารย์ที่สัมพันธ์กับการทำงาน เช่นงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาที่ควรต้องใช้บุคลากรเฉพาะทาง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาที่พบว่า องค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากรภายใต้ความร่วมมือของภาคธุรกิจและภาคการศึกษาของไทย พบว่า มี 7 องค์ประกอบ คือ การถ่ายทอดเทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา สมรรถนะของนักศึกษา ความยืดหยุ่นในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 การรองรับ

การเปลี่ยนแปลงในอนาคต ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษา สถาบันอาชีวศึกษา หน่วยงานที่กำกับดูแล และผู้เกี่ยวข้อง ทั้งในเขตพื้นที่ ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา และจังหวัดอื่นๆ ในภาคตะวันออก ควรใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาโครงการร่วมกับภาครัฐกิจหรือสถานประกอบการขนาดใหญ่ ให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติทั้งเพื่อการผลิตแรงงานรองรับความต้องการของอุตสาหกรรมเป้าหมาย และเพื่อให้อุตสาหกรรมเป้าหมายถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับบุคลากรของไทย นอกจากนี้หน่วยงานที่ส่งเสริมการลงทุน ควรมีการกำหนดเป็นมาตรการ/ข้อตกลง ให้ภาครัฐกิจหรือสถานประกอบการขนาดใหญ่จากต่างชาติที่เข้ามาให้บริการในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกต้องให้ความร่วมมือกับภาคการศึกษาในการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการพัฒนาบุคลากรตามองค์ประกอบดังกล่าว

2. จากการศึกษาที่พบว่าประสบการณ์การทำงานและระดับการศึกษาไม่ร่วมกันส่งผลต่อการใช้อองค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร ภายใต้ความร่วมมือของภาครัฐกิจและภาคการศึกษาของไทย แสดงให้เห็นว่า สถาบันการศึกษา สามารถส่งอาจารย์ทุกระดับการศึกษา และทุกระดับประสบการณ์เข้าทำการประสานงานกับภาครัฐกิจหรือสถานประกอบการในการผลิตแรงงานรองรับความต้องการของอุตสาหกรรมเป้าหมาย และเพื่อให้อุตสาหกรรมเป้าหมายถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับบุคลากรของไทยได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการศึกษา พบว่า การพัฒนาทักษะอาจารย์ในสถานประกอบการ เป็นปัจจัยหนึ่งในปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร บนความร่วมมือของภาครัฐกิจและภาคการศึกษาของไทย ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบการส่งอาจารย์ของสถาบันการศึกษาทั้งระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาเข้าพัฒนาทักษะในสถานประกอบการ เพื่อเตรียมสร้างระบบและกลไกรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากบริษัทต่างชาติ และใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกต่อไป

2. จากการศึกษาที่พบว่า ระดับการศึกษาอาจารย์ที่ต่างกันส่งผลต่อการใช้อองค์ประกอบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร ภายใต้ความร่วมมือของภาครัฐกิจและภาคการศึกษาของไทย แตกต่างกัน โดยอาจารย์ที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาเอกมีความเห็นอยู่ในระดับต่ำกว่า อาจารย์คณวุฒิระดับปริญญาตรี และปริญญาโท ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระดับการใช้อัจฉัยความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากร บนความร่วมมือของภาครัฐกิจและภาคการศึกษาของไทยจำแนกตามระดับการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างรอบด้าน ให้รองรับความเสี่ยงในการดำเนินการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิ์ พัทธน์ผล. (2557). องค์ประกอบความสำเร็จของการจัดการอาชีวศึกษาในสถานประกอบการขนาดใหญ่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาดลตชีวิตและการพัฒนามนุษย์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กระทรวงอุตสาหกรรม. (2559). ยุทธศาสตร์การพัฒนอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579). กรุงเทพฯ: กระทรวงอุตสาหกรรม.
- กิตติมา ชุมอาจ และ กมลพร กัลยาณมิตร. (2560). ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาแรงงาน กรณีศึกษาด้านการเขียนแบบและผลิตด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการผลิต. วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. 8(3): 102-110.
- จิตภา ถิรศิริกุล. (2559). การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในประเทศต่างๆ: คุณลักษณะร่วมและปัจจัยแห่งความสำเร็จ. วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย. 22(1): 51-60.

- เฉลิมพร เย็นเยือก. (2561). การประเมินผลการดำเนินงานโครงการสหกิจศึกษา กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต. วารสารวิชาการบริการธุรกิจ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย. 7(1): 66-89.
- ณัฐพล บัวเปลี่ยนสี. (2561). รูปแบบการพัฒนาบุคลากรในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เพื่อรองรับอุตสาหกรรมเป้าหมายในอนาคต. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 4(1): 303-315.
- ปาริฉัตร จันทิ. (2555). การศึกษาระบบทวิภาคีทางออกของปัญหาแรงงานไทย. วารสารบริหารธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 35(135): 29-39.
- มณฑิยา สติมานนท์ และ ทศนีย์ สติมานนท์. (2561). การบริหารจัดการปัญหาคุณภาพแรงงานที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม. วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์. 36(1): 56-79.
- วรรณวิศา สืบนุสรณ์. (2560). ความคาดหวังต่อการปรับตัวของภาคการศึกษาเพื่อตอบสนองอนาคตอุปสงค์แรงงานของจังหวัดเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ: กรณีศึกษาจังหวัดตาก. วารสารปัญญาภิวัฒน์. 9(3): 193-206.
- วรินทร์ ววงค์. (2556). ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจในญี่ปุ่น. วารสารศิลปศาสตร์. 13(1): 104-115.
- วิเชียร พันธุ์เครือบุตร. (2561). ภาวะผู้นำความร่วมมือ เส้นทางสู่การปฏิรูปการศึกษา. นครนายก: วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา.
- สาริศา เจนเขว่า และ เสวียน เจนเขว่า. (2561). การจัดการศึกษาแบบภาคีหุ้นส่วน: แนวทางการปฏิรูปการศึกษา. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. 7(1): 1-9.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2560). รายงานการศึกษาความเหมาะสมการจัดตั้งเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สำนักวิชาการ. (2560ก). ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ความหวังใหม่เพื่อเศรษฐกิจไทยเติบโตอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: เอกสารวิชาการ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- _____. (2560ข). โครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC). กรุงเทพฯ: เอกสารวิชาการ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- _____. (2561). ความต้องการแรงงานไทยในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (พ.ศ. 2561-2570). กรุงเทพฯ: เอกสารวิชาการ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สุรศักดิ์ เขียวศิริ, เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต, และ ปัญญา ธีระวิทยเลิศ. (2560). ระบบการบริหารการฝึกงาน ณ สถานประกอบการ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรอนุปริญญา สาขาวิชาเทคโนโลยีอากาศยาน สถาบันการบินพลเรือน. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. 6(2): 125-135.
- อัมพรพรรณ วงษ์ท่าเรือ. (2558). ส่องดูการพัฒนาบุคลากรเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมของสาธารณรัฐออสเตรีย และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายอุตสาหกรรมมหภาค สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม.
- Agranoff, R. & McGuire, M. (2003). **Collaborative Public Management: New Strategies for Local Governments**. Washington, DC: Georgetown University Press.

- Chotipurk,A., Sakulku, J., Wongyai, W.; & Wattananarong A. (2012). A Development of Cooperative Education Management Model, Sripatum University. **APHEIT Journal The Association of Private Higher Education Institutions of Thailand**. 18(2): 47-57.
- Economic Intelligence Center. (2018). Investigating Potential Booming Industries in the EEC. Bangkok: SCB Economic Intelligence Center.
- Hasanefendic, S., Heitor, M.; & Horta, H. (2016). การฝึกอบรมสำหรับงานใหม่: บทบาทของการศึกษาระดับอุดมศึกษาทางเทคนิคและอาชีวศึกษาและความเกี่ยวข้องกับนโยบายวิทยาศาสตร์ในโปรตุเกส. Technological Forecasting and Social Change. 133 Part B.: 328-340.
- Kositsuriyapan, N, Wiroonratch, B., Tresirichod, T., (2018). The Management Style and Taking Advantage of the Exhibition Center of the University in the Eastern Economic Corridor Zone. วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์. 13(1): 39-55.
- Panpetch, C., & Plaimart, W. (2010). Success Factors of Work-integrated Learning (WIL) on Higher Education in Thailand. Report of The 7th Kasetsart University Kamphaeng Saen Campus Conference. 7-8 December 2010, 1056-1063.
- Wood, D. & Gray, B. (1991). Toward a Comprehensive Theory of Collaboration. Journal of Applied Behavioral Science. 27(2): 139-162.

อิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ของผู้ที่ได้รับการถ่ายทอด

Influence of Factors Affecting Mentors and Operational Efficiency of Recipients of Knowledge Transfer

วัชรพัฒน์ แปลกเมือง¹ ดร.ชัยวุฒิ จันมา² และ ดร.เกียรติชัย วีระญาณนนท์³

บทคัดย่อ¹

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษา
ระดับความคิดเห็นของผู้ที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงสอน
งานหรือผู้ถ่ายทอดความรู้ ที่มีต่อบัณฑิตด้าน ผู้นำ
ทัศนคติ แรงจูงใจ ความเต็มใจ ความสัมพันธ์ส่วนตัว
คุณลักษณะของผู้รับการสอนงาน วัฒนธรรมองค์กร
และสภาพแวดล้อมในการทำงาน 2) ศึกษาปัจจัยที่มี
อิทธิพลต่อพี่เลี้ยงสอนงานและประสิทธิภาพการ
ปฏิบัติงานของผู้ที่ได้รับการถ่ายทอด โดยทำการเก็บ
รวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจากพนักงาน บริษัท
ไปรษณีย์ไทย จำกัด ที่ปฏิบัติงานอยู่ ณ ที่ทำการ
ไปรษณีย์ ในเขตภาคกลางตอนล่างของประเทศไทย
เพื่อหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพี่เลี้ยง
สอนงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ได้รับ
การสอนงาน ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงสอนงานมีความ
คิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในแต่ละด้าน เรียงตามลำดับ
ความสำคัญ ดังนี้ 1) ความเต็มใจ 2) ผู้นำ 3) แรงจูงใจ
4) ผู้รับการถ่ายทอด 5) ความสัมพันธ์ส่วนตัว
6) ทัศนคติที่มีต่อการสอนงาน 7) วัฒนธรรมองค์กร 8)
สภาพแวดล้อมในการทำงาน

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพี่เลี้ยงสอนงานและ
ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ได้รับการสอนงาน
เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ 1) ผู้นำ (B=.329)
2) ผู้รับการถ่ายทอด (B=.283) 3) ความเต็มใจ
(B=.214) 4) สภาพแวดล้อมในการทำงาน (B=.156)
โดยส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
มีอำนาจการพยากรณ์ ร้อยละ 54%

คำสำคัญ: พี่เลี้ยงสอนงาน, การถ่ายทอดความรู้

คำสำคัญ: พี่เลี้ยงสอนงาน, การถ่ายทอดความรู้

Abstract

The purposes of this research aimed to 1)
study of the opinion level of mentors or transferors
on the factors of leadership, attitude, motivation,
willingness, personal relationship, transferees,
organizational culture, and working environment,
and. 2) study the factors influencing to mentors
and working efficiency of transferees. This
research collected the data by using
questionnaire. The sample group was employees
of Thailand Post Company Limited in the lower
central region of Thailand to investigate the
relative factors influencing to mentors and working
efficiency of transferees.

The results of this research were:

1. The opinion of the mentors on each
factor in order by important weights was as follows;
1) willingness, 2) leadership, 3) motivation, 4)
transferees, 5) personal relationship, 6) attitude 7)
organizational culture, 8) working environment,
respectively.

2. The factors influencing on mentors and
working efficiency of transferees in the following
importance: 1) leadership (B=.329), 2) transferees
(B=.283), 3) willingness (B=.214), 4) working
environment (B=.156) which had statically significance
at .01 level and predictable authority at 54%.

Keywords: Mentors, Knowledge Transfer

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ

^{2,3} อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน ส่งผลให้เกิดธุรกิจการขายสินค้าผ่านออนไลน์ และพฤติกรรมของผู้บริโภคในยุคปัจจุบันก็เปลี่ยนแปลงไปตามอิทธิพลของเทคโนโลยี จากเดิมที่เคยเดินทางไปเลือกซื้อสินค้ายังสถานที่จำหน่าย เปลี่ยนมาเป็นการสั่งซื้อสินค้า ผ่านช่องทางออนไลน์ เนื่องจากมีความสะดวก และผู้ขายสินค้าจะส่งสินค้าให้ถึงบ้าน ธุรกิจ E-commerce ของประเทศไทยจึงเติบโตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดผู้ประกอบการธุรกิจขนส่ง (Logistic) รายใหม่เพิ่มมากขึ้น มีทั้งผู้ประกอบการสัญชาติไทย และต่างชาติ ต่างเข้ามาดำเนินธุรกิจด้านขนส่งแข่งขันกับ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ทำให้การแข่งขันธุรกิจการส่งสินค้าจากผู้จำหน่ายไปยังผู้บริโภคในปัจจุบันทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากเดิมที่ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เป็นผู้นำทางการขนส่ง จึงสูญเสียส่วนแบ่งทางการตลาดให้กับคู่แข่ง ทำให้ส่วนแบ่งทางการตลาดของ บริษัท ไปรษณีย์ไทย ลดลงอย่างมาก

ด้วยสถานะที่ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ จึงยังคงต้องขอจัดสรรงบประมาณในการลงทุนจากรัฐ การจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ และเทคโนโลยี ที่จะนำมาใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานให้ทันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับคู่แข่งได้อย่างทันทั่วถึงที่จะกระทำไดยากกว่าเอกชน สิ่งที่จะทำให้บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด สามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ คือการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการแข่งขันคือศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน การถ่ายโอนความรู้จากพนักงานที่ทักษะและความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานสูงไปยังผู้ปฏิบัติงานใหม่หรือพนักงานที่มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนงานจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานใหม่หรือพนักงานที่มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้บริการลูกค้าได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว มีคุณภาพเหนือคู่แข่ง รวมถึงการใช้เครือข่ายที่มีอยู่ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ เป็นจุดแข็งในการต่อสู้และแข่งขันกับคู่แข่ง

การสอนงานและถ่ายทอดความรู้จากพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์ มีความเชี่ยวชาญและมีทักษะในการปฏิบัติงานสูง ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ในบริบทของไปรษณีย์ไทย ให้กับผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า เพื่อให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นการพัฒนาคน ส่งผลต่อการพัฒนางานและองค์กร ทำให้บริษัท ไปรษณีย์ไทย มีผู้ปฏิบัติงานที่มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น ให้บริการลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้มีศักยภาพเหนือคู่แข่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้ที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงสอนงานที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านต่าง ๆ
2. ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพี่เลี้ยงสอนงาน และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้รับการสอนงาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ความสำเร็จขององค์กรส่วนหนึ่งมาจากระบบพี่เลี้ยง โดยสร้างการเรียนรู้ การสอนงาน การกระตุ้น และสร้างสรรค์ความคิดเพื่อดึงศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานออกมา (ศิริรัตน์ ศิริวรรณ, 2557: 12) ระบบพี่เลี้ยงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือของการจัดการความรู้ ในแง่ของการถ่ายทอดความรู้ระหว่างผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าไปยังเพื่อนร่วมงานที่มีประสบการณ์น้อยกว่าทำให้ความรู้ขององค์กรถูกส่งผ่านไปยังผู้ปฏิบัติงานทั่วทั้งองค์กร และทำให้ความรู้ยังคงอยู่ในองค์กรตลอดไป ระบบพี่เลี้ยงสอนงานจึงเป็นวิธีการถ่ายทอดความรู้ที่ดีที่สุด

ระบบพี่เลี้ยงได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพสูงและนิยมใช้กันมาก ระบบพี่เลี้ยงเป็นรูปแบบหนึ่งของการแลกเปลี่ยนความรู้ การถ่ายโอนความรู้ ที่มีจุดประสงค์พื้นฐานในการสร้างปฏิสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการระหว่างพี่เลี้ยงกับพนักงานที่ถูกสอนงาน การทำหน้าที่พี่เลี้ยงอาจเริ่มตั้งแต่ การทำหน้าที่พี่เลี้ยงของพนักงานใหม่ เพื่อให้พนักงานใหม่สามารถปรับตัวเข้ากับองค์กรเพื่อนร่วมงานและสภาพแวดล้อมการทำงาน ไม่เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยวหรือเข้ากันไม่ได้กับเพื่อนร่วมงาน เป็นการป้องกันการลาออกจากองค์กร ให้พนักงานใหม่มีความรู้ มีความ

เข้าใจในวัฒนธรรมองค์กร ลักษณะการทำงาน และนำไปสู่การมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร การทำหน้าที่ให้กับพนักงานที่ถูกสอนงานจะเป็นการสร้างกลุ่มคนที่มีความสามารถ มีศักยภาพได้เร็วกว่าพนักงานปกติ เป็นการจูงใจพนักงานที่มีผลการปฏิบัติงานดีและมีศักยภาพในการทำงานสูงให้คงอยู่กับหน่วยงาน เป็นการกระตุ้นให้พนักงานสร้างผลงานมากขึ้น พร้อมทั้งจะทำงานหนักและทำทนายมากขึ้น เป็นการสร้างบรรยากาศของการนำเสนอผลงานใหม่ๆ หรือความคิดนอกกรอบมากขึ้น (Mavuso, & Abby. 2007)

ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการสอนงาน พบว่ามี 2 ปัจจัยที่สำคัญคือ ปัจจัยด้านบุคคล และปัจจัยด้านองค์กร ในส่วนของปัจจัยด้านบุคคล ทั้งด้านผู้สอนงานและผู้รับการถ่ายทอด หัวใจสำคัญของความสำเร็จในการสอนงานร้อยละ 80 มาจากผู้สอน และเพียงร้อยละ 20 มาจากผู้ถูกสอนงาน (สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. 2551: 78-79) ในการสอนงานหรือถ่ายทอดโอนความรู้มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องและมีอิทธิพลกับตัวพี่เลี้ยงสอนงานหรือผู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดโอนความรู้ ซึ่งการสอนงานจากพี่เลี้ยง เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ภายใต้สภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์องค์กร หากปราศจากความสัมพันธ์แล้วย่อมไม่เกิดการถ่ายทอดความรู้ระหว่างกัน และการถ่ายทอดความรู้จะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยในตัวของผู้พี่เลี้ยง และผู้รับการถ่ายทอด รวมถึงปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องด้วย สำหรับปัจจัยภายในของผู้พี่เลี้ยง ได้แก่ ความรู้ ความตระหนักในคุณค่าของความรู้ ทัศนคติ แรงจูงใจ ความเต็มใจ ความไว้วางใจในตัวเพื่อนร่วมงาน ส่วนปัจจัยของผู้รับการถ่ายทอด ประกอบไปด้วย ความสามารถทำความเข้าใจ ความเต็มใจที่จะรับความรู้นั้นไว้ สามารถจับประเด็นที่สำคัญและทำความเข้าใจกับความรู้นั้นได้ การนำความรู้ในการปฏิบัติงาน สำหรับนโยบายองค์กร การสนับสนุนจากผู้บริหาร สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงาน สภาพการทำงานเป็นทีม ตลอดจนความสัมพันธ์อันใกล้ชิดของคนในองค์กร จะกระตุ้นให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ผ่านช่องทางต่างๆ จะช่วยเอื้อให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ที่ดีขึ้น (Napier. 2005; Szulanski. 1996)

ผู้วิจัย จึงมุ่งที่จะศึกษาว่าปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อพี่เลี้ยงสอนงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้รับการถ่ายทอดหรือผู้ถูกสอนงาน โดยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างบุคลากร บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ที่ปฏิบัติงานอยู่ ณ ที่ทำการไปรษณีย์ ในเขตภาคกลางตอนล่างของประเทศไทย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงสอนงาน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นพนักงาน บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด กลุ่มผู้บริหารที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงสอนงาน ปฏิบัติงานอยู่ ณ ที่ทำการไปรษณีย์ ในเขตภาคกลางตอนล่างของประเทศไทย จำนวน 8 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นพนักงานบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด กลุ่มผู้บริหารที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงสอนงาน จำนวน 347 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในกรณีทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน โดยใช้สูตรคำนวณของ ยามาเน่ (Yamane. 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้นจำนวน 186 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงปรับจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็น 190 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ ทัศนคติ แรงจูงใจ ความเต็มใจ ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล คุณลักษณะของผู้รับการถ่ายทอด ผู้นำ วัฒนธรรมองค์กร และสภาพแวดล้อมในการทำงาน (Napier. 2005; Szulanski. 1996; Amayah. 2013; Hau, et al.. 2013; วิจัยญา วันโณ. 2552; Mattes. 2014)

ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ได้รับการถ่ายทอดความรู้ ประกอบด้วย ความถูกต้อง รวดเร็ว การลด ข้อร้องเรียนของลูกค้า

และการปรับประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงาน (สนใจ ลักษณะ 2547)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ

ใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูล (Structure Questionnaire) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจในรายละเอียดในด้านเนื้อหา เพื่อที่จะนำมาสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามแล้วนำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Test Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) เพื่อพิจารณาถึงคุณภาพของข้อคำถาม ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พบว่าค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.87 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้ปฏิบัติงานที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด แล้วนำข้อมูลที่ได้รับมาทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Test Reliability) ของแบบสอบถาม โดยทดสอบด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบัค (Cronbach's Alpha coefficient) ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม มีค่าอยู่ระหว่าง 0.895 - 0.915

การวิจัยเชิงคุณภาพ

โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงสอนงานให้กับผู้ปฏิบัติงานใหม่หรือพนักงานที่มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนงานและนำข้อมูลที่ได้มาสรุปตีความเนื้อหา (Content Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบที่มีการตอบครบทุกข้อและวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานได้แก่

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อใช้ในการบรรยายลักษณะข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ โดยใช้ค่าสถิติในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean)

ค่าร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) นำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ แล้วนำค่าสถิติที่ได้ไปอธิบายประชากร โดยกำหนดให้มี การทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) และการวิเคราะห์การถดถอยแบบเส้นตรงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและกลุ่มตัวแปรต้น เพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 82 เพศหญิง ร้อยละ 18 จำแนกตามช่วงอายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีอายุอยู่ในช่วง 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาเป็นช่วงอายุ 40-49 ปี, 30-39 ปี, และน้อยกว่า 30 ปี, คิดเป็นร้อยละ 34, 18 และ 8 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ดำรงตำแหน่ง/หน้าที่ผู้บริหารระดับต้น คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาเป็นผู้บริหารระดับกลาง ผู้บริหารระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 46 และ 4 ตามลำดับ และเป็นผู้ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนการไปรษณีย์ ร้อยละ 75 ไม่ได้จบจากโรงเรียนการไปรษณีย์ ร้อยละ 25

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีคุณวุฒิการศึกษาสูงสุด ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 43 รองลงมาเป็นระดับปวส. หรืออนุปริญญา ร้อยละ 19 ปริญญาโทหรือสูงกว่าร้อยละ 16 คุณวุฒิ คปท. จากโรงเรียนการไปรษณีย์

ร้อยละ 9 จบ ปวช. ร้อยละ 6 จบ ม.6 ร้อยละ 5 และระดับ ม.3 ร้อยละ 2 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานกับ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เป็นระยะเวลา 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 46 รองลงมาทำงานอยู่กับ ไปรษณีย์ไทย มากกว่า 30 ปี ร้อยละ 24, 10-20 ปี และน้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 17 และ 13 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อปัจจัยด้านต่าง ๆ ปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการสอนงาน

ปัจจัยด้าน	ค่าเฉลี่ย	ส่วน	ระดับ
		เบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความคิดเห็น
ทัศนคติ	3.86	.390	มาก
แรงจูงใจ	4.23	.524	มาก
ความเต็มใจ	4.50	.536	มาก
ความสัมพันธ์	4.00	.645	มาก
ผู้รับการถ่ายทอด	4.21	.445	มาก
ผู้นำ	4.23	.512	มาก
วัฒนธรรมองค์กร	3.81	.694	มาก
สภาพแวดล้อมในการทำงาน	3.47	.797	ปานกลาง

จากตาราง 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการสอนงาน และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้รับการถ่ายทอดโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน มีอิทธิพลอยู่ในระดับปานกลาง มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 390 .797

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยแล้ว พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการสอนงาน เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ 1) ความเต็มใจ 2) ผู้นำ 3) แรงจูงใจ 4) ตัวรับการถ่ายทอด 5) ความสัมพันธ์ส่วนตัว 6) ทัศนคติที่มีต่อการสอนงาน 7) วัฒนธรรมองค์กร 8) สภาพแวดล้อมในการทำงาน

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผู้พี่เลี้ยงสอนงานและประสิทธิภาพ

ในการปฏิบัติงานของผู้ถูกรับการถ่ายทอด ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพี่เลี้ยงสอนงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ถูกสอนงาน

Model	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
Constant	.190	.286		.662	.696
ด้านผู้นำ	.324	.065	.329	5.014**	.000
ผู้รับการถ่ายทอด	.321	.073	.283	4.390**	.000
ความเต็มใจ	.201	.051	.214	3.969**	.000
สภาพแวดล้อมในการทำงาน	.099	.035	.156	2.781	.006
R2 = .548, Adjusted R Square = .539, SEE = .3425					
F = 56.140					

* $p \leq .05$, ** $p \leq .01$

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพี่เลี้ยงสอนงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ถูกสอนงาน ตัวแปรอิสระทั้ง 8 ตัว ร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพี่เลี้ยงสอนงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้รับการถ่ายทอด เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ 1) ด้านผู้นำ 2) ผู้รับการถ่ายทอด 3) ความเต็มใจ 4) สภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยด้านผู้นำ ผู้รับการถ่ายทอดความรู้ ความเต็มใจ ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับสภาพแวดล้อมในการทำงาน ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอิทธิพลของปัจจัยทั้ง 4 ด้านดังกล่าว มีอำนาจการพยากรณ์ ร้อยละ 54

สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ผู้นำ ตัวผู้รับการถ่ายทอด ความเต็มใจของผู้สอนงาน และสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีความยืดหยุ่นผิดพลาดให้อภัย บรรยากาศที่เป็นกันเองในการทำงานไม่เป็นการกดดัน มีผลต่อการถ่ายทอดความรู้ระหว่างพี่เลี้ยงสอนงานและรับการถ่ายทอด

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาข้อมูล พบว่า ผู้นำ ผู้รับการถ่ายทอดความรู้ ความเต็มใจของพี่เลี้ยง สภาพแวดล้อมในการทำงาน มีอิทธิพลต่อพี่เลี้ยงสอนงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้รับการถ่ายทอดความรู้

ด้านผู้นำ ผู้นำเป็นบุคคลสำคัญที่ทำหน้าที่นำพาองค์กรภายใต้การบริหารจัดการองค์กรให้ประสบผลสำเร็จ ผู้นำขององค์กรทุกระดับตั้งแต่ระดับหัวหน้างาน หัวหน้าแผนก ไปจนถึงผู้นำหรือบริหารระดับสูงล้วนแต่มีส่วนผลักดันทำให้การถ่ายทอดความรู้และการสอนงานระหว่างผู้ปฏิบัติงานภายในองค์กรดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่สำคัญผู้นำยังต้องทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำและถ่ายทอดประสบการณ์ในการทำงาน ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการทำงานให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาและกลุ่มพี่เลี้ยงสอนงานอีกด้วย

การถ่ายทอดประสบการณ์จากการทำงาน การแก้ไขปัญหาของผู้นำ ซึ่งเป็นความรู้ประเภทฝังลึก (Tacit knowledge) เป็นความรู้ที่มีคุณค่าสำหรับองค์กร ควรมีการถ่ายทอดความรู้ประเภทนี้ให้คงอยู่กับองค์กรตลอดไป ไม่ให้สูญหายไปพร้อมกับการเกษียณอายุหรือลาออกจากงาน

หากผู้ที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงสอนงานได้รับการถ่ายทอดความรู้จากผู้นำที่มีความรู้มีความสามารถปฏิบัติงานอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ มีทักษะในการแก้ไขปัญหา ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นต้นแบบให้กับพี่เลี้ยงสอนงานภายในองค์กร จะทำให้พี่เลี้ยงสอนงานยึดถือเป็นแบบอย่างและนำไปปฏิบัติตามสอดคล้องกับงานวิจัยของระบิล พันภัย และวิโรจน์ เจริญลักษณ์ (ระบิล พันภัย; และวิโรจน์ เจริญลักษณ์. 2560) ได้ศึกษารูปแบบการเรียนรู้และวิธีการแบ่งปันความรู้ของพนักงานในธนาคารไทยพาณิชย์ในประเทศไทย โดยทำการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลลัพธ์ของการแบ่งปันความรู้ ผู้ให้ข้อมูลหลักคือผู้จัดการสาขาของธนาคารไทยพาณิชย์ในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยด้านผู้นำ ส่งผลต่อการแบ่งปันความรู้ภายในสาขาของธนาคาร นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้าง การติดต่อสื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลต่อการแบ่งปันความรู้อีกด้วย ส่วน

ปัญหาอุปสรรคของการแบ่งปันความรู้ คือการขาดทักษะในการติดต่อสื่อสารและการถ่ายทอดความรู้ด้านผู้นำ ยังมีบทบาทสำคัญไปถึงเรื่ององค์การแห่งการเรียนรู้ โดยงานวิจัยของ วชิรี จงแจ่ม และวิยะดา วรานนท์วนิช (วชิรี จงแจ่ม และวิยะดา วรานนท์วนิช. 2560: 85) ได้ศึกษา การบริหารจัดการของโรงเรียนในเครือสารสาสน์เพื่อมุ่งไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำ บรรยายภาพในการทำงาน วัฒนธรรมองค์กร และการจูงใจ ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในเครือสารสาสน์

ดังนั้น ผู้นำจึงมีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลต่อพี่เลี้ยงสอนงานและการถ่ายทอดความรู้ระหว่างพนักงานภายในองค์กร โดยคุณลักษณะและบทบาทของผู้นำที่ดี เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับพี่เลี้ยงสอนงานสรุปได้ ดังนี้

1. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการสอนงาน เพื่อให้ผู้อื่นนำไปปฏิบัติงาน
2. มีความรู้ ความสามารถ ในการปฏิบัติงาน ที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ และมีประสบการณ์ในเรื่องที่ถ่ายทอดมาก่อน
3. มีทักษะด้านการสื่อสารที่ดี ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายในการถ่ายทอด มีการอธิบายและยกตัวอย่างประกอบที่ชัดเจน ทำให้ผู้รับการถ่ายทอดความรู้สามารถเข้าใจได้ง่าย
4. นอกจากการเป็นแบบอย่างที่ดีในการสอนงานแล้ว ยังต้องลดบทบาทของผู้นำแบบโครงสร้างลง เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชา กล้าที่จะเข้าหา กล้าเปิดใจ และกล้าที่จะปรึกษาในทุก ๆ เรื่อง
5. เพื่อเปิดโอกาสให้พูดคุยในทุก ช่วยแก้ปัญหา เป็นที่ปรึกษาและให้แนวคิดในการตัดสินใจ
6. เปิดโอกาสให้พนักงานได้ใช้ความสามารถในด้านที่เขาถนัด ให้อิสระในการคิดปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อหาวิธีการแบบใหม่ในการปฏิบัติงานด้วยตัวเอง เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ หากสิ่งที่เขาคิดประสบผลสำเร็จ อันจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กร จะทำให้เขาเกิดความสุข ภาคภูมิใจ และเขาจะทุ่มเทในการทำงานอย่างเต็มที่ ส่งผลให้เกิดความรักและผูกพันกับงาน
7. ใส่ใจห่วงใยและดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา ตามไต่ทุกข์สุขและปัญหาในการปฏิบัติงานด้วยความจริงใจ

เพื่อสร้างความรู้สึที่ดีและให้กำลังใจกับผู้ปฏิบัติงาน กล่าวชื่นชมหรือให้รางวัลเมื่อทำงานได้สำเร็จตามที่มอบหมาย

8. เสริมสร้างมิตรภาพและส่งเสริมความรัก ความสามัคคีให้เกิดขึ้นในที่ทำงาน สนับสนุนการทำงานเป็นทีม เพื่อให้พนักงานเกิดความผูกพันเป็นหนึ่งเดียวกับเพื่อนร่วมงานในทีม ทำให้เกิดความไว้วางใจระหว่างกัน

9. สนับสนุนส่งเสริมความก้าวหน้าให้เติบโตตามความรู้ความสามารถ ให้ผลตอบแทนตามผลงานอย่างเป็นธรรมและโปร่งใส

ด้านผู้รับการถ่ายทอด หรือผู้ถูกสอนงาน เป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผู้สอนงาน เพราะหากผู้รับการถ่ายทอดความรู้หรือผู้ถูกสอนงาน แสดงออกถึงพฤติกรรมที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะเรียนรู้ มีความกระตือรือร้นอยากที่จะเรียนรู้ มีความเต็มใจที่จะเรียนรู้ มองเห็นคุณค่าในความรู้และประสบการณ์ของรุ่นพี่ การอ่อนน้อมถ่อมตน และการให้เกียรติเคารพนับถือในตัวพี่เลี้ยงสอนงาน ในฐานะรุ่นพี่หรือในฐานะผู้ที่มีประสบการณ์ที่มากกว่า จะทำให้พี่เลี้ยงสอนงานเกิดความเต็มใจและมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะถ่ายทอดความรู้ให้ และหากผู้รับการถ่ายทอดคนใด มีประสบการณ์ในเรื่องที่สอนมาเป็นพื้นฐานบ้างแล้ว ก็จะทำให้การสอนงานเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และผู้ถูกสอนงานจะสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้รวดเร็วขึ้นและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ นาเปียร์ (Napier. 2005) ที่กล่าวไว้ว่า ความสามารถทำความเข้าใจของผู้รับการถ่ายทอดความรู้ ความเต็มใจที่จะรับความรู้นั้นไว้ ความสามารถจับประเด็นที่สำคัญและทำความเข้าใจกับความรู้นั้นได้ การนำความรู้ในการปฏิบัติงาน และความมุ่งมั่นและตั้งใจของผู้รับการถ่ายทอดความรู้ มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และความเต็มใจของผู้สอนงาน

ด้านความเต็มใจ ความเต็มใจของพี่เลี้ยงสอนงาน ซึ่งเกิดจากความตระหนักในคุณค่าความรู้ของตนว่าเป็นประโยชน์ต่อเพื่อนร่วมงานและองค์กร รวมถึงความไว้วางใจในเพื่อนร่วมงาน การเห็นแบบอย่างที่ดีของผู้นำหรือผู้บริหารในระดับที่สูงกว่า ประพฤติตนเป็นแบบอย่าง การมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันในที่

ทำงาน เพื่อนร่วมงาน ทำให้พี่เลี้ยงสอนงาน เกิดความเต็มใจที่จะถ่ายทอดความรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ซูลันสกี (Szulanski. 1996) ที่กล่าวไว้ว่า ความรู้ ความตระหนักในคุณค่าของความรู้ ทักษะคิด แรงจูงใจ ความเต็มใจ ความไว้วางใจในตัวเพื่อนร่วมงาน มีผลต่อการถ่ายทอดความรู้

ดังนั้น แนวทางการสร้างความเต็มใจให้เกิดขึ้นกับพี่เลี้ยงสอนงาน โดยการสร้างความผูกพันต่อองค์กรด้านจิตใจให้เกิดขึ้นในตัวพี่เลี้ยงสอนงาน เพราะความผูกพันต่อองค์กรจะทำให้พนักงานแสดงออกพฤติกรรมในการเป็นพนักงานที่ดี จะมุ่งมั่น ทุ่มเท ในการปฏิบัติงาน ให้ความร่วมมือและสนองต่อนโยบายขององค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของสตีเยร์ส (Steers.1977 อ้างถึงใน ประดิษฐ์พงษ์ สร้อยเพชร. 2557:6) ที่กล่าวว่า ความผูกพันต่อองค์กรเป็นความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นของสมาชิกในองค์กร และเป็นพฤติกรรมที่สมาชิกในองค์กรมีค่านิยมที่กลมกลืนกับสมาชิกคนอื่นๆ แสดงตนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับองค์กร และเต็มใจที่จะอุทิศกำลังกายและกำลังใจเพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมขององค์กร ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นถึง ความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าและการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร คือการยอมรับในแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย และเป็นไปตามค่านิยมของ องค์กรมีความภาคภูมิใจในผลงานและการเป็นพนักงาน ความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากเพื่อองค์กร คือ การแสดงออกถึงความพยายามอย่างเต็มที่ เต็มใจอุทิศร่างกาย แรงใจ สติปัญญา ในการทำงานที่ดี ใช้ความพยายามอย่างมาก เพื่อตอบสนองหรือมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กร โดยมุ่งหวังให้งานที่ปฏิบัติประสบความสำเร็จอย่างมีคุณภาพ ภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งจะส่งผลถึงความสำเร็จและเป็นผลดีต่อองค์กรในภาพรวม

ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงานเป็นปัจจัยสนับสนุนที่มีอิทธิพลต่อการสอนงานระหว่างพี่เลี้ยงสอนงานและผู้รับการถ่ายทอดความรู้ หากองค์กรมีการจัดช่วงเวลาหรือจัดเตรียมสถานที่ไว้ให้พนักงานได้พบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือแบ่งปันความรู้ระหว่างกัน เป็นการสื่อสารกันอย่างไม่เป็นทางการ จะทำให้พนักงาน

เปิดใจรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน และในขณะเดียวกัน การปฏิบัติงานที่มีความยืดหยุ่น การยอมรับข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติงานของเพื่อนร่วมงาน เมื่อผิดพลาดให้อภัยกัน การร่วมมือช่วยกันแก้ไขปัญหา จะทำให้เกิดความรักและความสามัคคีไว้วางใจซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมและสนับสนุนการถ่ายทอดความรู้ระหว่างพี่เลี้ยงสอนงานและผู้รับการถ่ายทอดความรู้

ผู้นำจึงควรส่งเสริมสนับสนุน โดยสร้างบรรยากาศและสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างพนักงานในองค์กร สร้างบรรยากาศในการทำงานที่มีความยืดหยุ่น เพื่อให้พนักงานเกิดความรัก ความสามัคคี ร่วมกันทำงานเป็นทีม เพราะการทำงานเป็นทีม จะทำให้พนักงานเกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประศาสน์ นิยม; สมบูรณ์ วัลย์ สัตยารักษ์วิทย์ และอรรธรณ อิมสมบัติ (2555) m ที่ได้ศึกษาเรื่องการแบ่งปันความรู้ขององค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ในประเทศไทย พบว่า การสร้างบรรยากาศในการส่งเสริมการเรียนรู้ของพนักงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้พนักงานในองค์กรเกิดการแบ่งปันความรู้ได้อย่างเป็นธรรมชาติ ผ่านกิจกรรมหรือวิธีการต่าง ๆ ที่องค์กรจัดขึ้น ได้แก่ การส่งเสริมให้เกิดชุมชนนักปฏิบัติในองค์กร การให้พนักงานบันทึก ถ่ายทอดความรู้ลงบนเอกสารหรือสื่อประเภท ต่างๆ และการจัดกิจกรรมการประกวดการ ส่งเสริมการใช้ความรู้ในองค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย ในการถ่ายทอดความรู้ระหว่างพนักงานด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายทอดด้วยระบบพี่เลี้ยงสอนงาน หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นกิจกรรมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันความรู้ หรือการถ่ายโอนความรู้ องค์กรจะต้องให้ความสำคัญและคำนึงถึงปัจจัย ด้านผู้นำ ด้านความเต็มใจของผู้ถ่ายทอด ด้านคุณลักษณะของผู้รับการถ่ายทอด ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน เพื่อให้การถ่ายทอด การสอนงานระหว่างพนักงานในองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้รับการถ่ายทอดนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นไปที่ตัวผู้ถ่ายทอดหรือผู้สอนงาน ยังไม่มีการสำรวจข้อมูลในเชิงลึกในฝั่งของผู้รับถ่ายทอดความรู้หรือผู้ที่รับโอนความรู้ ผู้ที่สนใจเรื่องการถ่ายโอนความรู้ การถ่ายทอดความรู้หรือระบบพี่เลี้ยงสอนงาน ควรศึกษาข้อมูลฝั่งผู้รับการถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยอื่นๆ ที่มีอิทธิพลนอกเหนือจากปัจจัยดังกล่าวข้างต้น อันจะเป็นประโยชน์ ต่อหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ได้ใช้เป็นแนวทางหรือข้อคิดในการถ่ายทอดความรู้ระหว่างพนักงานต่อไป

ประกาศขอบคุณ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจาก อาจารย์ ดร.ชัยวุฒิ จันมา อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.เกียรติชัย วีระญาณนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำแนะนำให้ข้อคิดในการดำเนินการวิจัยตลอดจนแก้ไขปรับปรุงจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

- นิตยา บ้านโก๋. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรภาครัฐศูนย์ฝึกพาณิชยนาวิ กรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม. การค้นคว้าอิสระ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการสาธารณะ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประดิษฐพงษ์ สร้อยเพชร. (2557). ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งหนึ่ง ส่วนงานวิศวกรรมที่ทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- ประศาสน์ นิยม; สมบูรณ์ วัลย์ สัตยารักษ์วิทย์ และอรรธรณ อิมสมบัติ. (2555). การแบ่งปันความรู้ขององค์กรการธุรกิจขนาดใหญ่ในประเทศไทย วารสารสิทธิปริทัศน์. 26(79).

ระบิล พันภัย; วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์; จันทนา แสนสุข. (2559). ความสามารถในการแบ่งปันความรู้และผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*. 38(147).

วิญญา วัฒน. (2552). การแบ่งปันความรู้: พื้นฐานของการจัดการความรู้ในองค์กร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 28(1): 16-26.

วัชร จงแจ่ม และวิยะดา วรานนท์วนิช. (2560). การบริหารจัดการของโรงเรียนในเครือสารสาสน์เพื่อมุ่งไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ*. 6(2): 85.

ศิริรัตน์ ศิริวรรณ. (2557). การโค้ช เพื่อการพัฒนาผลงานที่ยอดเยี่ยม. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.

สมใจ ลักษณะ. (2547). การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: พิมพ์การพิมพ์.

สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. (2551). Coaching: การพัฒนาผลงานที่มองข้ามไม่ได้. *Productivity World*. 13(77): 78-79.

Amayah, A. T. (2013). Determinants of Knowledge Sharing in a Public Sector Organization. *Journal of Knowledge Management*. 17(3): 454-471.

Hau, Y. S., Kim, B., Lee, H.; & Kim, Y.G. (2013). The Effects of Individual Motivations and Social Capital on Employees' Tacit and Explicit Knowledge Sharing Intentions. *International Journal of Information Management*. 33(2): 356-366.

Napier, N. K. (2005). Knowledge Transfer in Vietnam: Starts, Stops, and Loop. *Journal of Managerial Psychology*. 20(5).

Mattes, J. (2014). Formalisation and Flexibilisation in Organisations - Dynamic and Selective Approaches in Corporate Innovation

Processes. *European Management Journal*. 32: 475-486: 621-636.

Szulanski, G. (1996). Exploring Internal Stickiness: Impediments to the Transfer of Best Practice within the Firm. *Strategic Management Journal*. 17: 27- 44.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics: an Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.

Mavuso, & Abby Michael, (2007). *Mentoring as a Knowledge Management Tool in Organizations*. Thesis M.Phil. (Master by Research). South Africa: Stellenbosch University.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล นายวัชรพัฒน์ แปลกเมือง
สถานที่อยู่ 24/38 ถ.เพชรเกษมสายใหม่
ต.หน้าเมือง อ.เมือง จ.ราชบุรี
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้างานเจ้าหน้าที่
ส่วนอำนวยการและบุคคล
สำนักงานไปรษณีย์ เขต 7
สถานที่ทำงาน สำนักงานไปรษณีย์ เขต 7
24/14 ถ.เพชรเกษมสายใหม่
ต.หน้าเมือง อ.เมือง
จ.ราชบุรี 70000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2544 อนุปริญญาวิทยาศาสตร
สาขาคอมพิวเตอร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
พ.ศ. 2545 รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต
แขนงวิชาการบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2548 เทคโนโลยีบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศธุรกิจ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2554 บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา

The Development of Cultural Tourism in Nakhon Ratchasima Province

วัลย์ลิกา เจริญศิลป์¹ และ รศ.ดร.เสรี วงษ์มณฑา²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา 4 หน่วยงาน ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ภาคชุมชน และนักวิชาการ รวมทั้งสิ้น 16 ท่าน โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำผลที่ได้มาประมวลเป็นผลการวิจัย ผลการวิจัย พบว่า ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา มีการพัฒนาด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ โครงการเปิดเส้นทางการบินจากต่างประเทศ โครงการก่อสร้างรถไฟความเร็วสูง โครงการก่อสร้างถนนมอเตอร์เวย์ และการคมนาคมขนส่งภายในจังหวัด ด้านที่พักมีการตรวจสอบมาตรฐานการบริการ การก่อสร้างที่พักรองรับนักท่องเที่ยวในอนาคตและให้การสนับสนุนในการพัฒนาที่พักแบบโฮมสเตย์ ด้านแหล่งท่องเที่ยวมีพัฒนาการด้านการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัด ได้แก่ การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวทางศาสนาและเส้นทางท่องเที่ยวสามเหลี่ยมวัฒนธรรมในเขตอำเภอเมือง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มี value chain ด้านเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวได้แก่ กิจกรรมนั่งรถรางนำเที่ยวเส้นทางอารยธรรมเมืองย่าโม และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวพักค้างคืน ด้านบริการเบ็ดเตล็ดให้มีความสำคัญในการพัฒนา ด้านบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ร้านอาหาร ร้านขายสินค้าที่ระลึก ด้านความปลอดภัยในการเดินทาง ห้องสุขา และการบริการของโรงพยาบาล

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, การพัฒนา

Abstract

The objective of this research was to explore cultural tourism development in Nakhon Ratchasima Province. This was a qualitative research in which the researchers collected data from in-depth interviews with individuals related to cultural tourism development in Nakhon Ratchasima Province. A total of Sixteen individuals were from Four sectors including government, private, community and academic sectors. Content analysis was employed to come up with research findings. This study revealed that cultural tourism development in Nakhon Ratchasima Province could lead to the development the project of accessible tourism as follows: international air route network, high-speed train, intercity motorway and transportation system in province. Regarding accommodation, there were accommodation standards inspections, construction of new hotels and supporting development of homestay accommodation. In section of tourist attractions, there was the connection of tourist attractions in the province including connection of religious attractions and cultural triangle in Mueang District and development of tourism value chain. In connection with tourism activities, tram tour and nightlife activities attracting tourist to stay overnight. Moreover, ancillary services associated with tourism were prioritization of tourism service development, guides training, restaurants and souvenir shops, travel safety, toilets and hospital service.

Keywords: Cultural Tourism, Development

¹ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยพะเยา

² อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยพะเยา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดหนึ่งที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่มากที่สุดของประเทศ คือ 20,493.964 ตารางกิโลเมตร มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หรือแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นใหม่ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรการท่องเที่ยววัฒนธรรม จากการสรุปจำนวนแหล่งท่องเที่ยวของสำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 1 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่า แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมาที่เป็นโบราณสถานมีจำนวน 24 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาจำนวน 14 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม จำนวน 6 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวทางพิพิธภัณฑ์จำนวน 5 แห่ง (วิเชียร ฝอยพิกุล และคณะ. 2557) แต่จากผลการสำรวจพฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยวยังจังหวัดนครราชสีมา พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ (ปริณา ลาปะ. 2558) ในขณะที่จังหวัดนครราชสีมามีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอีกเป็นจำนวนมากแต่ไม่ได้รับความนิยม

เมื่อผู้วิจัยพิจารณาแล้วพบว่า จังหวัดนครราชสีมามีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและยังสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาด้านการคมนาคมทางรถไฟ ในโครงการความร่วมมือระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ในการพัฒนาระบบรถไฟความเร็วสูงเพื่อเชื่อมโยงภูมิภาค เส้นทางกรุงเทพฯ - หนองคาย (ระยะที่ 1 ช่วงกรุงเทพฯ - นครราชสีมา) ซึ่งอยู่ระหว่างการก่อสร้างและคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี พ.ศ.2563 ประการต่อมาคือการพัฒนาการคมนาคมทางบก คือ โครงการสร้างถนนมอเตอร์เวย์เส้นทาง บางปะอิน - นครราชสีมา ซึ่งอยู่ระหว่างการก่อสร้างและคาดว่าจะเปิดให้บริการในปี พ.ศ. 2564 อีกทั้งในส่วนของการคมนาคมทางอากาศ สายการบินคүнหมิงแอร์ไลน์ ได้เปิดเส้นทางการบินมายังจังหวัดนครราชสีมา ในปลายเดือนตุลาคม 2561 นี้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมาโดยใช้แนวคิดองค์ประกอบของ

แหล่งท่องเที่ยวของ พยอมน ธรรมบุตร (2549) ที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) 2) การมีที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว (Accommodation) 3) แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) 4) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) 5) บริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว (Ancillary) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยวิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยกำหนดเป็นโควตา (Quota) จำนวน 4 หน่วยงาน หน่วยงานละ 4 ท่าน รวมทั้งสิ้น 16 ท่าน ได้แก่

1.1 หน่วยงานภาครัฐ เป็นหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเรื่องของนโยบาย งบประมาณ และส่งเสริมการท่องเที่ยวประกอบด้วย

นายมนตรี ปิยากุล ตำแหน่ง ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครราชสีมา นางรุ่งทิพย์ บุกขุนทด ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวไอรินดา นาพุดชา ตำแหน่ง นักพัฒนาการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา นายณรงชนนธ์ ติปุ ตำแหน่ง ปลัดอำเภอสำนักเลขาธิการผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

1.2 หน่วยงานภาคเอกชน เป็นหน่วยงานที่เป็นผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย นายไพจิตร มานะศิลป์ ตำแหน่ง รองประธานกรรมการฝ่ายการท่องเที่ยวและส่งเสริมธุรกิจการค้า หอการค้าจังหวัดนครราชสีมา นายสมบัติ (ขอสงวนนามสกุล)

ตำแหน่ง ตัวแทนผู้ประกอบการโรงแรมในจังหวัดนครราชสีมา นางอารียา ไสยาน้อย เจ้าของกิจการร้านเครื่องปั้นดินเผาอารียา นางสาวนัฐนิต บัวหอม เจ้าของกิจการร้านผ้าไหม ฉัตรทองไหมไทย

1.3 ภาคชุมชน เป็นภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบด้วย นายพรศักดิ์ ศักดิ์แดนไพร ตัวแทนผู้นำชุมชนอำเภอพิมาย นางสมบัติ บุญยงชัยสวัสดิ์ ตัวแทนผู้นำชุมชนหมู่บ้านทอผ้าไหม นายเมี้ยน สิงห์ทะเล ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน บ้านด่านชัย นางสาวเกวลี สิทธิธัญกรรม ตัวแทนการแสดงเพลงโคราช

1.4 ภาคนักวิชาการ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้ความรู้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวแก่บุคลากร และคนในชุมชน ประกอบด้วย นายสมเดช ลีลามโนธรรม ตำแหน่ง หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย อาจารย์สุชาติ พิมพ์พันธ์ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายบริการและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ดร.จินตนา สมบูรณ์ศิลป์ ตำแหน่ง นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรญาณ อีสาน อาจารย์ธนาวัฒน์ ปัทมฤทธิ์กุล ตำแหน่ง นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรญาณ อีสาน

2. ขอบเขตทางด้านพื้นที่ ในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลใช้เวลาตั้งแต่เดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม 2561 เป็นเวลา 3 เดือน

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์สำหรับสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยวิธีการการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบพบกันโดยตรง (Face to face interview) ระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของงานวิจัยอย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถได้เนื้อหาของการสัมภาษณ์ตาม

วัตถุประสงค์ด้วยกันจัดบันทึกขณะทำการสัมภาษณ์และบันทึกเสียงการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งนี้ใช้เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) โดยได้มีการวางแผนการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งประเด็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ได้มีการกำหนดไว้โดยมีโครงสร้างแบบหลวมๆ นอกจากนี้จะพิจารณาและสร้างคำถามให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริงในการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง เพื่อที่จะได้ข้อมูลให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แหล่งข้อมูล 2 ประเภท คือ แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากการสังเกตทั่วไปและการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structure) โดยผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1.1 ติดต่อประสานงานและนัดหมายล่วงหน้ากับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล (Key Informant)

1.2 ดำเนินการการขอหนังสือจากวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการทำวิจัย ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แก่หน่วยงานทั้งหมด 4 กลุ่ม และจัดเตรียมแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างที่จะใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างดังกล่าว

1.3 การลงพื้นที่เพื่อดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่นัดหมาย

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการกำหนดแนวทางการวิจัยและนำไปสู่แนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ

โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำผลที่ได้มาประมวลเป็นผลการวิจัย โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตามทฤษฎีของ Miles; & Huberman (1994) โดยประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การจัดระเบียบข้อมูล (Data Organizing) เป็นการจัดข้อมูลอย่างเป็นระบบ อยู่ในสถานะที่พร้อมจะแสดงและนำเสนอ

2. การแสดงข้อมูล (Data display) การนำเสนอข้อมูลโดยวิธีการพรรณนาหลังจากการจัดระเบียบข้อมูลและเชื่อมโยงข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้วจะทำการจัดกลุ่มข้อมูลและใช้ตารางในการแสดงข้อมูล

3. การหาข้อสรุป โดยการตีความ การตรวจสอบความถูกต้อง และตรงประเด็นของผลการศึกษาวิจัย (Conclusion, Interpretation and Verification) โดยการบรรยายถึงข้อมูลที่ค้นพบแล้วนำมาตีความและตรวจสอบก่อนที่จะเสนอผลการศึกษา เพื่อที่จะให้ได้ผลการศึกษาที่สมบูรณ์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีการพัฒนาองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ในการรองรับนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนี้

1. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) มีการพัฒนาด้านการคมนาคม ได้แก่

1.1 เปิดเส้นทางการบินจากต่างประเทศ โดยสายการบินคูนหมิงแอร์ไลน์ เส้นทางการบินโคราช-คูนหมิงจะเปิดให้บริการในปลายเดือนตุลาคม เป็นเครื่องบินโดยสาร Boeing 737-800 มีที่นั่งรวมทั้งหมด 170 ที่นั่ง

1.2 โครงการก่อสร้างรถไฟความเร็วสูง กรุงเทพฯ-โคราช โดยโครงการทั้งหมดของเส้นทางคือ เส้นทางจากกรุงเทพมหานครไปยังจังหวัดหนองคาย ในระยะที่ 1 จะก่อสร้างเส้นทาง กรุงเทพฯ-นครราชสีมา มีความยาว 253 กิโลเมตร อัตราค่าโดยสารเบื้องต้นที่ 80 บาท บวก 1.8 บาทต่อกิโลเมตร จากกรุงเทพมหานครถึงจังหวัดนครราชสีมา อัตราค่าโดยสาร 535 บาท ใช้เวลาเดินทาง 1 ชั่วโมง 17 นาที คาดว่าจะเปิดให้บริการในปี.ศ. 2565

1.3 โครงการก่อสร้างถนนมอเตอร์เวย์ เส้นทาง ปางปะอิน-นครราชสีมา มีระยะทาง 196 กิโลเมตร โดยมีจุดเริ่มต้นเชื่อมต่อกับถนนวงแหวนรอบนอกกรุงเทพมหานครด้านตะวันออก (ถนนกาญจนาภิเษก) อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

และไปสิ้นสุดที่บริเวณทางเลี้ยวเมืองจังหวัดนครราชสีมาด้านตะวันตก อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา คาดว่าจะเปิดให้บริการในปี.ศ. 2564

1.4 การพัฒนาการขนส่งของแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัด มีการจัดรถรับส่งจากห้างสรรพสินค้าต่างๆไปยังสนามบิน และมีการเปิดให้บริการรถไฟรางเบา ในการขนส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆภายในจังหวัด ซึ่งคาดว่าจะเปิดให้บริการในปี.ศ. 2565

2. การพัฒนาด้านพัก (Accommodation)

2.1 การควบคุมและตรวจสอบผู้ให้บริการด้านที่พักให้ที่พัก จังหวัดนครราชสีมา มีโรงแรม 103 แห่ง จำนวนห้องพัก 6,632 ห้อง และจำนวนที่พักในต่างอำเภออีก 360 แห่ง จำนวนห้องพัก 10,531 ห้อง ขณะนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทำการสำรวจจำนวนสถานประกอบการที่ให้บริการด้านที่พัก เพื่อตรวจสอบมาตรฐานของห้องพักที่ให้บริการ สิ่งอำนวยความสะดวกภายในที่พัก สภาพแวดล้อมและสิ่งก่อสร้างของอาคาร และการดูแลด้านความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวที่เข้าพัก เพราะต่อไปในอนาคตจะมีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมาก ในการพัฒนาครั้งนี้จะช่วยสร้างความมั่นใจในการเลือกที่พักของนักท่องเที่ยว

2.2 ก่อสร้างที่พักรองรับนักท่องเที่ยวในอนาคต ในอนาคตจะมีโรงแรมที่จะดำเนินการก่อสร้างอีกหลายแห่ง เช่น โรงแรมของศูนย์การค้า terminal 21 และโรงแรมในเครือเซ็นทรัล เป็นโรงแรมระดับ 5 ดาว ก่อสร้างขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นใน 4-5 ปีข้างหน้า

2.3 ให้การสนับสนุนในเรื่องที่พักแบบโฮมสเตย์ เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบางแห่งมีที่ตั้งห่างไกลจากตัวจังหวัดนครราชสีมา ใช้ระยะทางไกลหากต้องเดินทางกลับมาพักในตัวจังหวัด ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา จึงมีโครงการในการให้การสนับสนุนชุมชนที่มีการทำบ้านพักโฮมสเตย์ไว้บริการนักท่องเที่ยว

3. ด้านแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)

3.1 เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดนครราชสีมา

3.1.1 ทางเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงศาสนา เป็นการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวทางศาสนาโดยเริ่มจาก วัดเขาจันทร์งาม ซึ่งค้นพบภาพเขียนสี ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ต่อมาเป็นจุดเชื่อมโยงที่หมู่บ้านในอำเภอสีคิ้ว คือ หมู่บ้านไทพวน มีการทำหัตถกรรม คือผ้าไทพวน ไว้เป็นของที่ระลึกจำหน่ายให้นักท่องเที่ยว ต่อมาคือแหล่งหินตัดอำเภอสีคิ้ว เป็นแหล่งที่เชื่อว่าชาวเขมรโบราณมาตัดหินนี้ไปสร้างปราสาทหินพิมาย เพราะพบว่าภายในแหล่งหินตัดแห่งนี้ มีการขอยหินไว้เพื่อขนย้ายไปสร้างปราสาท ผังตรงข้ามจะมีวัดผาหินตัด อีกทั้งมีการค้นพบหินทรายขาวเป็นทรายที่นำไปก่อสร้างปราสาท เส้นทางการท่องเที่ยวต่อมา คือ วัดหลวงพ่อดุสิต พอเข้าสู่เขตอำเภอสูงเนินจะมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ คือ เมืองเสมา พบพระนอนอายุ 1300 ปี แกะสลักด้วยหินทราย ต่อมาอีกคือปราสาทเมืองแขก แล้วพอเข้าสู่ตัวเมือง จะพบรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงศาสนา เพราะเมืองโคราชสร้างในสมัยพระนารายณ์ ที่มีการก่อสร้างเมืองโดยชาวฝรั่งเศสเป็นผู้ออกแบบผังเมือง คล้ายอยุธยา มีคูน้ำล้อมรอบ ในกำแพงเมืองมีวัดที่น่าสนใจ 6 วัด ประกอบด้วย วัดพายัพ วัดสระแก้ว วัดกลาง (วัดพระนารายณ์) วัดบึง วัดบูรณะ วัดศาลาลอย และสามารถเชื่อมโยงไปยังปราสาทพนมวัน และต่อเนื่องไปยังจังหวัดอื่น ตามเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงศาสนาในกลุ่มจังหวัดภาคอีสานตอนล่างได้อีกด้วย

3.1.2 เส้นทางการท่องเที่ยวสามเหลี่ยมวัฒนธรรมในเขตอำเภอเมือง เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวชื่อว่าสามเหลี่ยมวัฒนธรรม โดยใช้อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน และหมู่บ้านทอผ้าไหม อำเภอปักธงชัย เพราะแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้มีที่ตั้งจากตัวเมืองโคราชในรัศมี 40-50 กิโลเมตร นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้โดยใช้ระยะเวลาไม่มากนัก ในอนาคตจะร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสร้างกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวค้างคืนภายในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อจะได้เพิ่มรายได้ให้คนในชุมชนที่ทำโฮมสเตย์

3.2 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มี value chain โดยการสร้างเรื่องราวทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยการแบ่งกลุ่มในพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยว

ที่สามารถร้อยเรียงเรื่องราวเข้าด้วยกันได้ เช่น กลุ่มพิมาย ที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถานที่มีความสำคัญและมีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว โดยจะมีการประชุมสัมมนาร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาระดมความคิดในการสร้างเรื่องราวร่วมกัน

3.3 ปรับปรุงภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวให้มีความดึงดูด เนื่องจากได้มีการรื้อถอนของบ้านเรือนประชาชนและสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงมีนโยบายการป้องกันและปรับปรุงรักษาภูมิทัศน์และพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวให้ยังคงความดึงดูด ได้แก่ กรมศิลปากรได้จัดทำบัญชีโบราณสถานและประกาศชื่อโบราณสถานเมืองพิมาย ในราชกิจจานุเบกษา เพื่อกำหนดจำนวนโบราณสถานสำหรับชาติ การขึ้นทะเบียนโบราณสถานเป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งในการควบคุมดูแลโบราณสถานไม่ให้ถูกทำลายให้เสื่อมค่าลงไป

4. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

4.1 กิจกรรมรกรางนำเที่ยว เส้นทางอารยธรรมเมืองย่าโม นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการรถรกรางนำเที่ยวได้ที่บริเวณอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี โดยรถรกรางนำเที่ยวจะนำชมแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญ ได้แก่ อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี ประตูเมืองโคราช 4 ประตู ได้แก่ ประตูชุมพล ประตูพลแสน ประตูพลล้าน ประตูไชยณรงค์ (ประตูผี) โดยนักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายในการนั่งรถรางคนละ 20 บาท

4.2 ประเพณีกินเขาคั่ว เกิดขึ้นที่อำเภอสูงเนิน ซึ่งเป็นอำเภอที่มีโบราณสถาน โบราณวัตถุที่เป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมหลายแห่งเป็นต้นกำเนิดแห่งอารยธรรมในยุคโลหะของภาคอีสาน ตามศิลาจารึก มีหลักฐานการค้นพบที่โบราณสถาน เมืองเสมา และเป็นที่ตั้งเดิมของชาวโคราช จึงมีผู้นำมาตั้งเป็นคำขวัญของอำเภอสูงเนินว่า "ถิ่นเดิมโคราช พระพุทธไสยาสน์ศิลา ธรรมจักรล้ำค่า ปราสาทหินโบราณ สัมโอ หวานรสดี ประเพณีกินเขาคั่ว แดนธรรมะภูแก้ว ประเพณีที่แสดงถึงความเป็นชาวเมืองสูงเนิน คือ "ประเพณีกินเขาคั่ว" ซึ่งเป็นภาษาถิ่นของโคราชเรียกการรับประทานอาหารเย็นว่า "กินเขาคั่ว" นอกจากจะรับประทานอาหารเย็นแล้ว ยังเป็นการเป็นการพบปะสังสรรค์ กันในหมู่บ้านด้วยกัน อำเภอสูงเนินมี

โบราณสถานเก่าแก่ คือ ปราสาทเมืองแขกโดยบริเวณด้านหน้าของปราสาทมีพื้นที่โล่งกว้างขวาง ทำให้ชาวบ้านใช้เป็นสถานที่นัดแนะรับประทานอาหารเย็นร่วมกันได้ ประเพณี "กินเขาคั่ว มาเป็นกิจกรรมที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวได้มีกิจกรรมในช่วงกลางคืน ทำให้กระตุ้นการเข้าพักค้างคืนที่จังหวัดนครราชสีมาได้มากขึ้น

4.3 เทศกาลเที่ยวพิมาย จัดขึ้นในเดือนพฤศจิกายนของทุกปี ณ อุทยานประวัติศาสตร์พิมายอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ภายในงานมีการแสดงแสดง เสียง ชุด "วิมาลปุระ แดนเทวณมิต" นอกจากนั้นยังมีการการแสดงโขนจากกรมศิลปากร ขบวนแห่พุทธบูชา การแสดงศิลปวัฒนธรรม การประกวดแมวโคราช การจำหน่ายสินค้า OTOP และมีการแข่งขันเรือยาวชนะเลิศถ้วยพระราชทานประจำปี

4.4 งานฉลองวันแห่งชัยชนะของท้าวสุรนารี เป็นงานประจำปีของจังหวัด จัดขึ้นระหว่างวันที่ 23 มีนาคม ที่เป็นวันที่คุณหญิงโมรบชนะข้าศึก ไปจนถึงวันที่ 3 เมษายนของทุกปี ภายในงานมีการแสดงศิลปวัฒนธรรมของชาวจังหวัดนครราชสีมา การจัดนิทรรศการ พร้อมกับการออกร้านขายสินค้าของดีของจังหวัดนครราชสีมา จาก 32 อำเภอ สถานที่จัดงานจะจัดบริเวณศาลากลาง ถนนมหาดไทย

4.5 งานแห่เทียนพรรษา จัดขึ้นในหลายพื้นที่ของจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ สนามกีฬากลางเทศบาลตำบลโชคชัย มีกิจกรรมการประกวดขบวนแห่ต้นเทียนพรรษา จัดแสดงกระบวนการหล่อเทียนพรรษา การประกวดหมีโชคชัย เป็นลักษณะเฉพาะของเมืองโชคชัย ทั้งความเหนียวเหนียว ความอ้อยของเส้นหมีที่ชาวโคราชเรียกว่า "คั่วหมี" กลางคืนมีการแสดงมหรสพ รวมถึงขบวนรถต้นเทียนพรรษาของผู้ชนะเลิศการประกวดจัดแสดงให้นักท่องเที่ยวได้ชม บริเวณลานพรหมทัต เขตเทศบาลตำบลพิมาย มีกิจกรรมการประกวดต้นเทียนพรรษา การหล่อเทียนพรรษา การขายสินค้า OTOP อาหารพื้นเมือง ในช่วงกลางคืนมีมหรสพการแสดงและกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ชม จากนั้นเมื่อได้ผู้ชนะจากการประกวดต้นเทียนพรรษา จากทั้งสองอำเภอนั้นแล้วจะมีการเคลื่อนขบวนต้นเทียนมายังบริเวณลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี อำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา งานแห่เทียนโคราช ประจำปี

2561 จัดขึ้นระหว่าง วันที่ 27 – 28 กรกฎาคม 2561 นักท่องเที่ยวจะได้ชมความสวยงามของของต้นเทียนพรรษา ซึ่งเกิดจากความพยายามของช่างเทียนที่มีฝีมือในการปั้นและแกะสลักต้นเทียนอันงดงาม

5. ด้านบริการเบ็ดเตล็ด (Ancillary)

5.1 บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ผู้ประกอบการด้านการบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ในจังหวัดนครราชสีมา ทั้งสิ้น 59 ราย ยังมีไม่มากนักเมื่อเทียบกับพื้นที่และจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา เพราะนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในนครราชสีมาส่วนใหญ่มาเที่ยวเอง ทำให้ธุรกิจด้านนำเที่ยวไม่เติบโต ทางบริษัทดังกล่าวก็ได้เปลี่ยนไปเป็นการทำทัวร์พาคนไทยไปเที่ยวต่างประเทศเพราะได้รับการตอบรับดีกว่า แต่ต่อไปในอนาคต เมื่อสายการบินจากต่างประเทศ เช่น จากจีน นำนักท่องเที่ยวเข้ามายังจังหวัดนครราชสีมา ธุรกิจด้านนำเที่ยวคงจะเติบโตมากกว่านี้ โดยในขณะนี้ได้มีการเชิญตัวแทนจากบริษัทนำเที่ยวเข้ามาร่วมกันปรึกษาหารือเพื่อร่วมกันวางแผนในการจัดทัวร์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต

5.2 บริการด้านร้านอาหาร จากการสำรวจจำนวนร้านอาหาร ปี พ.ศ. 2557 พบว่า ในเขตอำเภอเมืองมีร้านอาหารจำนวน 41 ร้าน และร้านอาหารตามต่างอำเภอมีประมาณ 85 ร้าน แต่ปัจจุบันมีร้านอาหารเปิดใหม่จำนวนมาก ทั้งในเขตอำเภอเมืองและต่างอำเภอ ทำให้จังหวัดนครราชสีมา มีร้านอาหารเพียงพอในการบริการนักท่องเที่ยว และในอนาคตเมื่อมีนักท่องเที่ยวชาวจีนเข้ามามากขึ้น ร้านอาหารจะต้องมีการปรับตัวทั้งในด้านผู้ให้บริการต้องเรียนรู้ภาษาจีนเพิ่ม และมีการติดป้าย ทำเมนูอาหารให้เป็นภาษาอังกฤษและจีน เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

5.3 ร้านขายสินค้าของที่ระลึก เมื่อปี พ.ศ. 2557 หอการค้าได้มอบป้ายของดีประจำจังหวัดให้แก่ร้านค้า จำนวน 37 ร้านค้า เพื่อส่งเสริมให้ร้านค้าได้รักษาคุณภาพของสินค้าและบริการให้ได้มาตรฐาน ในการผลิตสินค้าไว้จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว และทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครราชสีมา ได้ทำโครงการ หมู่บ้าน OTOP นวัตกรรม เป็นโครงการที่สินค้าที่มีคุณภาพดีจาก 87 หมู่บ้าน และทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะจัดวิทยากรไปให้ความรู้เกี่ยวกับผลิต

สินค้า โดยให้ความรู้แก่ผู้ผลิตว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มใด ชอบสินค้าแบบใด และสร้างบรรทัดฐานที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

5.4 ด้านความปลอดภัย ในด้านการรักษาความปลอดภัย ทางจังหวัดนครราชสีมาได้มีการติดตั้งกล้องวงจรปิดตามสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดนครราชสีมาและถนนที่จะเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว มีกล้องวงจรปิดที่ดำเนินการติดตั้งประมาณ 192 ตัว กระจายอยู่ตามจุดต่างๆ สร้างความมั่นใจให้นักท่องเที่ยว

5.5 ห้องสุขาเคลื่อนที่ ในช่วงที่มีเทศกาลจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางมายังจังหวัดนครราชสีมาเป็นจำนวนมากเพื่อเดินทางมาท่องเที่ยวหรือเป็นทางผ่านไปยังจังหวัดอื่น ทำให้เกิดการแออัดของนักท่องเที่ยว ทางจังหวัดจึงจัดให้มีการซื้อรถสุขาเคลื่อนที่ไว้บริการนักท่องเที่ยวเทศกาล

5.6 โรงพยาบาล จังหวัดนครราชสีมา มีโรงพยาบาลให้บริการในเขตอำเภอเมือง 12 แห่ง และมีโรงพยาบาลกระจายอยู่ในอำเภอต่างๆ อีก 78 แห่ง ถือได้ว่ามีโรงพยาบาลที่สามารถรองรับการให้บริการด้านการรักษาอาการเจ็บป่วยได้อย่างเพียงพอ สำหรับช่วงที่มีผู้เจ็บป่วยจากอุบัติเหตุมากที่สุด คือ ช่วงเทศกาลต่างๆ เพราะมีผู้สัญจรผ่านจังหวัดนครราชสีมาจำนวนมาก ซึ่งในช่วงเทศกาล จะมีหน่วยรักษาพยาบาลประจำจุดต่างๆ บนถนนเส้นมิตรภาพ

ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth interview)

ประเด็นคำถาม	หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยว			
	รัฐ	เอกชน	ชุมชน	นักวิชาการ
การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา				
1. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)	✓		✓	✓
2. การพัฒนาสถานที่พัก (Accommodation)	✓	✓	✓	✓
3. ด้านแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)	✓	✓	✓	✓
4. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)	✓	✓	✓	✓
5. ด้านบริการเบ็ดเตล็ด (Ancillary)	✓	✓		

อภิปรายผล

ข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการคมนาคมมายังจังหวัดนครราชสีมาในประเด็นด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ได้แก่ โครงการก่อสร้างถนนมอเตอร์เวย์เส้นทางปางปะอิน-นครราชสีมา นอกจากนี้ยังมีโครงการก่อสร้างรถไฟความเร็วสูง กรุงเทพฯ-โคราช และการเส้นทางการบินจากต่างประเทศ เส้นทางการบินโคราช-คุนหมิง, คุนหมิง-โคราช ที่จะเปิดเส้นทางการบินช่วงปลายปี 2561 ให้นักท่องเที่ยวจีนสามารถบินตรงมาท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาได้สะดวก อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของชาวจีนดีขึ้นเป็นอย่างมาก ทำให้ความสามารถในการซื้อสินค้าทางการท่องเที่ยวของชาวจีนมีมากขึ้นกว่าในอดีต (พนินทร เจริญธีระสกุลเดช และเชียว กุญหลิง. 2557: 60) ทำให้เป็นโอกาสอันดีที่จะทำให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา เป็นจุดหมายปลายทางในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวจีนมากขึ้นสอดคล้องกับนิศา ชัชกุล (2554) กล่าวว่า การคมนาคมขนส่งยิ่งก้าวหน้าและวิธีการขนส่งมีเทคโนโลยี ซึ่งเทคโนโลยีมีส่วนในการส่งเสริมให้เกิดการเดินทางเพิ่มมากขึ้น จำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้นและใช้เวลาน้อยลงสามารถเดินทางท่องเที่ยวระยะไกลได้มากขึ้น จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ผลมาจากการคมนาคมขนส่งที่พัฒนาก้าวหน้าไกล

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านที่พักแรม ข้อมูลการพัฒนาที่พักจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการพัฒนาด้านที่พัก (Accommodation) การควบคุมและตรวจสอบผู้ให้บริการด้านที่พักให้ที่พักได้มาตรฐาน การให้การสนับสนุนในเรื่องที่พักแบบโฮมสเตย์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Kang; et al (2004) พบว่า คุณภาพบริการมีผลกระทบต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ หากนักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ สามารถบอกต่อให้ผู้อื่นและกลับมาใช้บริการซ้ำอีกครั้ง

ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมาข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนากับพัฒนาด้านแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) คือ การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิง

ศาสนาและเส้นทางการท่องเที่ยวสามเหลี่ยมวัฒนธรรมในเขตอำเภอเมือง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มี Value Chain และการพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวให้มีความดึงดูด สอดคล้องกับ McKercher & Hilary (2002) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้ว่า การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวทำให้ประหยัดต้นทุนและอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว เช่นการจัดเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมร่วมกันเพื่อเที่ยวชุมชน ศิลปวัฒนธรรมธรรมชาติเมือง พิพิธภัณฑสถาน หอศิลป์ และชาติพันธุ์

ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา ข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนากับด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) ได้มีกิจกรรมนันทนาการเที่ยว เส้นทางอารยธรรมเมืองย่าโม ประเพณีกินข้าวคำ อำเภอสูงเนิน และเทศกาลเที่ยวพิมาย งานฉลองวันแห่งชัยชนะของท้าวสุรนารี และงานแห่เทียนพรรษา สอดคล้องกับการศึกษาของวิสุทธิ เปี่ยมสกุล (2554) พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมีความต้องการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว เพราะเป็นสิ่งดึงดูดใจในการไปท่องเที่ยวอื่นๆ และมีผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ Colman (1989) อธิบายไว้ว่า การจะพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้ต้องส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวที่มีผลต่อเศรษฐกิจในสังคมซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน เพื่อที่จะสามารถสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและทรัพยากรท้องถิ่นไว้ได้ และ Ximba (2009) พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมควรเน้นความเข้าใจวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมในประสบการณ์ทางวัฒนธรรม ทั้งทางด้านภูมิปัญญา ความงาม จิตวิทยา และความรู้สึกภายใต้แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ด้านบริการเบ็ดเตล็ดหรือสิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไปของจังหวัดนครราชสีมา มีการพัฒนาด้านบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ร้านขายสินค้าที่ระลึก ด้านความปลอดภัย ห้องสุขา และโรงพยาบาล สอดคล้องกับ รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร และคณะ (2556) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าเพื่อความยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนดอยปู่มีศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่า

ในทุกด้าน ได้แก่ ความดึงดูดใจ ความสามารถเข้าถึงได้ทางกายภาพ แนวคิดและประเพณีวัฒนธรรม การมีที่พักอาศัยหรือมีที่พักผ่อนหย่อนใจที่ดีพอสมควร การมีกิจกรรมที่เป็นทั้งเชิงวัฒนธรรมและเป็นไปตามธรรมชาติของท้องถิ่น และความประทับใจทั้งทางด้านสถานที่พักและความประทับใจทางธรรมชาติ อีกทั้งยังสอดคล้องกับ วิศิธา บุญสมเกียรติ (2554) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดนครราชสีมา: วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดธาตุน้อยและโบราณสถานวัดโมคลาน พบว่า ในมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวไทย มีความพึงพอใจในด้านกายภาพ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านคุณค่าและความดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของวัดพระธาตุวรมหาวิหาร วัดธาตุน้อยและโบราณสถานวัดโมคลาน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาด้านบริการเบ็ดเตล็ด (Ancillary) มีการพัฒนาด้านบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ บริการด้านร้านอาหาร ร้านขายสินค้าของที่ระลึก ด้านความปลอดภัย ห้องสุขาเคลื่อนที่ โรงพยาบาล สอดคล้องกับการศึกษาของ จามร วังศรีแก้ว (2553) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกเป็นปัจจัยพื้นฐานที่แหล่งท่องเที่ยวทุกแห่งต้องมีไว้บริการนักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความสบายในการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอ ย่อมทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ควรศึกษาการส่งเสริมตลาดของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา เพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่นักท่องเที่ยว โดยในอนาคตเมื่อการคมนาคมที่อยู่ระหว่างการก่อสร้างและแล้วเสร็จพร้อมเปิดให้บริการ จะทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงจังหวัดนครราชสีมาเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จามร วังศรีแก้ว. (2553). **แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิศา ชัยกุล. (2554). **อุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วี พรีน (1991).
- ปริณดา ลาปะ. (2558, มกราคม - มิถุนายน). พฤติกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมาของนักท่องเที่ยวชาวไทย. **วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.)**. 4(1).
- พนินทร เจริญธีระสกุลเดช และเชียว กุ่ยหลง. (2557). การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวจีนในประเทศไทย. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ**. 3(2): 54-60.
- พยอม ธรรมบุตร. (2549). **เอกสารประกอบการเรียนการสอนหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์**. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร และคณะ. (2556). **แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าเพื่อความยั่งยืน**. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2561, จาก <http://www.journal.nu.ac.th/JCDR/article/view/507>
- วิเชียร ฝอยพิกุล และคณะ. (2557). **ศักยภาพเชิงพื้นที่ของจังหวัดนครราชสีมา**. เพชรบุรี: สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.
- วิศรา บุญสมเกียรติ. (2554). **แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดนครราชสีมา: วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดธาตุน้อยและโบราณสถานวัดโมคลาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

วลีษฐา เปี่ยมสกุล. (2554). **ศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Coltman, M. M. (1989). **Tourism Marketing**. New York: Van Nostrand Reinhold.

McKercher, Bob; & Hilary, du Cros. (2002). **Cultural Tourism: The Partnership between Tourist and Cultural Heritage Management**. New York: The Haworth Hospitality Press.

Miles, M. B.; & Huberman, A. M. (1994). **Qualitative Data Analysis**. An Expanded Sourcebook. 2nd ed., Thousand Oaks, CA: Sage.

Sung-sook, K.; Okamoto, Nobuyuki; & Herbert A. D. (2004). Service Quality and Its Effect on Customer Satisfaction and Customer Behavioral Intentions: Hotel and Ryokan Guests in Japan. **Asia Pacific Journal of Tourism Research**. 9(2): 190-202.

Ximba, E. Z. (2009). **Cultural and Heritage Tourist Development and Promotion in the Ndwedwe Municipal Area: Perceived Policy and Practice**. Master dissertation, University of Zululand.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล นางวัลย์ลิลา เจริญศิลป์
สถานที่อยู่ 367/280 Plum Condo
ถ.โชคชัยสี่ แขวง/เขตลาดพร้าว
กรุงเทพมหานคร 10230

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2549 บริหารธุรกิจบัณฑิต
 สาขาการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยว
 มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

พ.ศ. 2554 ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาการจัดการโรงแรมและการ
 ท่องเที่ยว
 มหาวิทยาลัยนเรศวร

พ.ศ. 2561 กำลังศึกษาหลักสูตรปริญญา
ดุริยางค์บัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว
วิทยาลัยการจัดการ
มหาวิทยาลัยพะเยา

“มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญา ตามแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์”

LEGAL MEASURES CONCERNING MEDIATION IN CRIMINAL CASES IN ACCORDANCE WITH THE CONCEPT OF RECONCILIATION

ดร.ศิริพงษ์ โสภาก *

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญา ตามแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ว่า มีปัญหาในการบังคับใช้อย่างไรบ้าง ถ้ามีปัญหาควรได้รับการแก้ไขอย่างไร เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาล

วิธีดำเนินการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) แล้วนำไปวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากเอกสาร รายงาน บทความ บทวิเคราะห์ทั้งจากสื่อมวลชน รายงานวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูล การตีความในลักษณะวิเคราะห์ตามหลักเหตุผล

ผลการวิจัย พบว่า มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญา ตามแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ มีปัญหา คือ 1) กรณีศาลสั่งให้รอการกำหนดโทษผู้กระทำความผิดแล้วปล่อยตัวไป ถ้าผู้กระทำความผิดไปกระทำความผิดซ้ำอีกในระหว่างรอการกำหนดโทษ ศาลจะเพิ่มโทษคดีแรกเข้ากับคดีหลังไม่ได้ในทันที เพราะในคดีแรกศาลยังมิได้กำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น 2) กรณีผู้กระทำความผิดไม่ยอมชดเชยค่าเสียหาย ผู้เสียหายต้องนำคดีไปฟ้องร้องทางแพ่งเป็นคดีใหม่ จึงทำให้ผู้เสียหายไม่ได้รับความเป็นธรรมเท่าที่ควร

แนวทางในการแก้ไขปัญหา คือ ในคดีอาญาที่เข้าสู่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามแนวคิดกระบวนการ

ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ศาลต้องมีคำพิพากษากำหนดโทษผู้กระทำความผิดทุกคดี พร้อมบันทึกทะเบียนประวัติอาชญากรไว้ในสารบบคดีของศาลด้วย ถ้ามีกรณีกระทำความผิดซ้ำ ก็สามารถบอกโทษผู้กระทำความผิดได้ทันที และในกรณีผู้กระทำความผิดไม่ชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย ก็สามารถบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษาได้ โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีใหม่

Abstract

The purpose of the study was to investigate the problem on legaty measures concerning dispute resolution criminal matter according to judicial justice. The prop was how to resolve and how to enforce the deferral follow the judicial justice.

The study was a qualitative research which analyzing the documents including article report, academic report, law and order report for example. Based on the findings of study, it was concluded that 1) In case, the court rebased the defendant in order to a parole, and the defendant repeat offense, the court could not impose penalty to defendant because he did not sentence at the fast time. 2) In case, the defendant did not pay the damage to the plaintiff, the plaintiff could take the lawsuit to circourt. This is not fair for defendant.

The solution is that when the criminal case was brought to dispute meditation process by the judicial justice conception the court must sentence and put in the criminal record system. In case the defendant repeals offense, the court can add

* อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

penalty. In case the defendant does not pay the damage, the plaintiff can enforce him by law.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากระเบียบศาลอาญาว่าด้วยการประណอข้อพิพาท พ.ศ. 2550 ระเบียบศาลอาญากรุงเทพได้ว่าด้วยแนวปฏิบัติในการไต่ถามข้อพิพาท พ.ศ. 2555 และระเบียบศาลอาญาธนบุรีว่าด้วยการไต่ถามเชิงสมานฉันท์ พ.ศ. 2551 ได้นำแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้แก้ปัญหา เพราะแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ มีพื้นฐานที่สำคัญในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นและทำให้กลับคืนสู่ความสมานฉันท์ ดังนั้นบทบาทของผู้เสียหายจึงมีความสำคัญทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติ ไม่ว่าผู้เสียหายจะถูกมองในแง่ของบุคคลหรือชุมชน รูปแบบของการแก้ไขผู้กระทำความผิดในชุมชนในบริบทนี้ ได้แก่ โครงการหันเหผู้กระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมในชั้นก่อนฟ้องคดี และหลังจากศาลพิจารณาคดีพิพากษาโทษแล้วก็ได้มาตรการที่ใช้อย่างแพร่หลาย ได้แก่ การลงโทษระดับปานกลาง การคุมประพฤติ การพักการลงโทษ การแก้ไขฟื้นฟู การชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายและบ้านกึ่งวิถี เป็นต้น เพื่อจะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งอาสาสมัครในชุมชน เหตุผลของการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชนมีมากมายทั้งทางด้านในการเจรจาตกลงเพื่อยุติข้อพิพาท เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้กระทำความผิด ผู้เสียหายและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ด้วยมีความมุ่งหวังเพื่อที่จะลดจำนวนการเป็นคดีความระหว่างผู้กระทำความผิดและผู้เสียหาย และลดการพึ่งพาองค์กรกระบวนการยุติธรรมภาครัฐมาช่วยชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างมาตรการควบคุมสมาชิกของชุมชนด้วยชุมชน เช่น รูปแบบของมาตรการทางเลือกตามแนวคิดของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์แทนการลงโทษในรูปแบบเดิม ซึ่งให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องหาหรือจำเลย และผู้เสียหาย น่าสนใจมากกว่า อย่างน้อยก็เป็นการดำเนินการกระทำที่เป็นความผิดมากกว่าการสร้างตราบาปให้แก่ผู้กระทำความผิด เป็นต้น โดยนัยนี้การนิยามอาชญากรรมและความยุติธรรมในกระบวนการตัดสินใหม่เป็นการควบคุมอาชญากรรมแนวใหม่และพิจารณาอาชญากรรมในบริบทใหม่ จึงมิใช่ระบบงานยุติธรรม

อย่างปกติ หากแต่ครอบคลุมถึงความขัดแย้งทางด้านบุคคลและข้อพิพาทในสังคมทั้งหมดในกรอบที่กว้างขวางกว่าวิชาอาชญาวิทยาและกระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้ยังมีการนำทางเลือกในการระงับข้อพิพาทไปใช้เสริมกระบวนการดำเนินคดีอาญาในรูปแบบปกติให้มีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้นอีกด้วย (จุฑารัตน์ เอื้ออานวย และคณะ. 2552: 9-12)

จากแนวคิดการระงับข้อพิพาทกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ด้วยวิธีการไต่ถามข้อพิพาทถือเป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือกวิธีหนึ่ง ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมโดยตรง และในปัจจุบันได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางเนื่องจากสามารถนำไปปรับใช้กับการแก้ไขข้อพิพาทในหลายลักษณะทั้งทางแพ่งและทางอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อพิพาทเล็กๆ น้อยๆ ในชุมชน ซึ่งนอกจากจะมีส่วนช่วยลดคดีปริมาณคดีในศาลแล้ว ยังมีข้อดีอีกหลายประการ อาทิเช่น สะดวก รวดเร็ว ประหยัดเวลาและประหยัดค่าใช้จ่าย รักษาสัมพันธภาพ ชื่อเสียงและความลับของคู่พิพาท อีกทั้งยังช่วยสร้างความสงบ สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ให้แก่ประเทศชาติ (พรรณงษ์ พุฒิกาน และคณะ. 2547: 11)

มาตรการทางกฎหมายที่ศาลนำมาใช้ประกอบการลงโทษผู้กระทำความผิดที่เข้าสู่การไต่ถามข้อพิพาทในชั้นศาลมุ่งเน้นแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและบรรเทาผลอันเกิดจากวัตถุประสงค์ของการลงโทษที่มุ่งให้เกิดผลร้ายแก่ผู้กระทำความผิด ขณะเดียวกันก็หันมาใช้ความสนใจเกี่ยวกับสิทธิของเหยื่อหรือผู้เสียหายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินคดี การได้รับการเยียวยาความเสียหาย และการระงับข้อพิพาทได้โดยสมัครใจ ดังนั้นเพื่อสร้างสรรค์สังคมให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ จึงให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม เพื่อลดผลกระทบอันเกิดจากการดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จึงมีมาตรการทางกฎหมายให้ศาลนำมาใช้ประกอบการลงโทษผู้กระทำความผิดได้ ได้แก่ การรอกการกำหนดโทษและการรอกการลงโทษ เพื่อให้โอกาสผู้กระทำความผิดที่พอจะแก้ไขได้มีโอกาสกลับตัวโดยไม่ต้องได้ชื่อว่าเคยถูกจำคุกมาแล้ว กฎหมายกำหนดให้ศาลมีดุลพินิจที่จะรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษผู้กระทำความผิดได้ ถ้าในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดไม่เกินสามปี ไม่ว่าความผิด

นั้นจะมีอัตราโทษจำคุกเท่าใดก็ตาม และไม่ปรากฏว่าผู้
นั้นได้ได้รับโทษจำคุกมาก่อน หมายถึงว่าผู้นั้นได้รับ
การจำคุกมาจริงๆ หากศาลในคดีก่อนลงโทษจำคุกแต่
ได้เปลี่ยนเป็นให้ไปฝึกอบรมไม่เรียกว่าได้รับโทษจำคุก
มาก่อน หรือเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษ
สำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิด
ลหุโทษ เมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ
สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ สภาวะแห่งจิต
นิสัย และสิ่งแวดล้อม หรือสภาพความผิดหรือเหตุอื่น
อันควรปรานี แล้วเห็นเป็นการสมควร ศาลจะพิพากษา
ว่า ผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษไว้ หรือ
กำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ แล้วปล่อยตัวเพื่อให้ผู้
นั้นกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลได้กำหนด แต่ต้องไม่
เกินห้าปี นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา โดยกำหนด
เงื่อนไขเพื่อคุมประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้

ในกรณีที่ศาลได้พิจารณาถึงเหตุอื่นอันควร
ปรานีให้มีการรอการกำหนดโทษหรือการรอการ
ลงโทษนั้นเป็นการเปิดโอกาสให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจ
ในการพิจารณาถึงการเยียวยาความเสียหายให้แก่
ผู้เสียหายได้ อันเป็นหนทางหนึ่งที่กระบวนการ
ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สามารถแทรกอยู่ในกระบวนการ
ยุติธรรมทางอาญา ทำให้กระบวนการพิจารณามีได้มี
จุดศูนย์กลางอยู่ที่ผู้กระทำผิดเท่านั้น แต่ยังได้คำนึงถึง
ผู้เสียหายเป็นสำคัญด้วย แต่อย่างไรก็ตามศาลอาจสั่ง
ให้จำเลยได้รับการรอการกำหนดโทษ หรือการรอการ
ลงโทษได้ โดยพิจารณาจากเงื่อนไขอื่นที่ผู้เสียหายอาจ
ได้รับประโยชน์หรืออาจไม่ได้รับประโยชน์ด้วยเลยก็ได้
ดังนั้น จำเลยอาจได้รับการรอการกำหนดโทษ หรือรอ
การลงโทษที่ไม่ต้องเยียวยาหรือบรรเทาผลร้ายให้แก่
ฝ่ายผู้เสียหายเลย (นพพร โพธิ์รังสิยากร. 2550: 41)

ประเด็นปัญหา

การรอการกำหนดโทษของศาลนั้น มักจะมี
ปัญหาทางกฎหมายตามมา คือ เมื่อศาลได้พิจารณา
แล้วเห็นว่าผู้นั้นมีความผิด แต่ศาลยังไม่กำหนดโทษ
สำหรับบุคคลนั้น ศาลอาจปล่อยตัวผู้กระทำผิดไป
เพื่อให้โอกาสกลับตัว (ชาย เสวีกุล. 2517: 207) การรอ
การกำหนดโทษนี้อาจมีผลดี เพราะผู้กระทำผิดไม่ทราบ
ว่าคดีนี้ศาลจะลงโทษตนหนักหรือเบาเท่าใด จึงอาจ
ยับยั้งชั่งใจไม่กระทำความผิดอีก เพื่อจะได้ไม่ต้องรับ

โทษนั้น แต่ก็อาจมีปัญหาได้ เช่น กรณีผู้นั้นได้ไป
กระทำความผิดซ้ำอีกในระหว่างเวลาที่รอการกำหนด
โทษ จะทำให้ศาลในคดีหลังไม่สามารถบวกโทษที่ศาล
ในคดีแรกกำหนดได้ เพราะไม่ทราบว่าศาลในคดีแรกจะ
กำหนดโทษผู้กระทำความผิดนั้นเท่าใด และในกรณีการ
เรียกร้องค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำ
ผิด ถ้าผู้เสียหายไม่ชัดใช้ค่าเสียหายให้ ผู้เสียหายจะ
ขอให้ศาลออกหมายบังคับคดียึดทรัพย์ผู้กระทำผิด
ไม่ได้ เพราะศาลยังไม่มีคำพิพากษาในส่วนอาญาและ
ส่วนแพ่งไว้ ผู้เสียหายต้องนำคดีไปฟ้องร้องต่อศาลส่วน
แพ่งเป็นคดีใหม่

ส่วนการรอการลงโทษนั้น คือการที่ศาลได้
พิจารณาคัดสินลงโทษผู้กระทำผิดแล้ว แต่ยังไม่ลงโทษ
ทันที เนื่องจากลักษณะและพฤติการณ์แห่งคดีหรือ
ประวัติพฤติกรรมของผู้กระทำผิดมีเหตุอันควรผ่อนผัน
บรรเทาโทษ อันสมควรให้ผู้กระทำผิดยังไม่ควรได้รับ
การลงโทษ หรือหากลงโทษบุคคลนั้นแล้ว จะทำให้
เกิดผลเสียแก่บุคคลนั้นมากกว่าผลดี หรือมีเหตุอัน
สมควรอย่างอื่น เมื่อศาลพิจารณาแล้วก็อาจสั่งให้รอ
การลงโทษผู้กระทำผิดนั้นไว้ เพื่อให้โอกาสผู้กระทำผิด
กลับตัวในระยะเวลาที่ศาลกำหนด (ประเทือง ธนิยผล.
2549: 256) เมื่อศาลได้มีพิพากษากำหนดโทษผู้กระทำ
ผิดแล้ว แต่ให้รอการลงโทษผู้กระทำผิดไว้นั้น หมายถึง
ศาลได้มีคำพิพากษาในส่วนอาญากำหนดโทษผู้กระทำ
ผิดแล้ว ในคำพิพากษาส่วนอาญานั้นศาลก็อาจมีคำ
พิพากษาในส่วนแพ่ง โดยกำหนดให้ผู้กระทำผิดชัดใช้
ค่าสินไหมทดแทน (ถ้ามี) ให้แก่ผู้เสียหายไว้ด้วย ศาล
หรือผู้เสียหายสามารถดำเนินการบังคับคดีได้เช่น ถ้า
ผู้กระทำผิดไปกระทำความผิดซ้ำอีกในระหว่างที่ศาลให้
รอลงอาญาในคดีก่อน ศาลในคดีหลังก็สามารถเพิ่ม
โทษในคดีก่อนเข้ากับคดีหลังได้ทันที ในกรณีที่ถ้า
ผู้กระทำผิดเพิกเฉยไม่ชัดใช้ค่าเสียหายให้กับผู้เสียหาย
ผู้เสียหายก็สามารถขอให้ศาลออกหมายบังคับคดียึด
ทรัพย์ของผู้กระทำผิดนำออกขายทอดตลาดเอาเงิน
ชำระค่าเสียหายให้ผู้เสียหายได้เลย โดยไม่ต้องนำคดี
ไปฟ้องเรียกค่าเสียหายในทางแพ่งใหม่อีก

ผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่า การแก้ไขปัญหาคดีที่
เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยคดีอาญาของศาล ตาม
กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ดังกล่าวข้างต้นนั้น
แสดงให้เห็นเป็นประจักษ์ชัดว่าผู้กระทำผิดรับสารภาพ

ผิด ยอมคืนค่าเสียหายให้ผู้เสียหาย และผู้เสียหายไม่ติดใจเอาความ และพร้อมเข้าสู่การไกล่เกลี่ยด้วยความสมัครใจ ศาลควรกำหนดโทษผู้กระทำผิดนั้น แต่ให้รอการลงโทษไว้ทุกคดี เพราะผู้กระทำผิดนั้นได้รับการบรรเทาโทษ ถ้าผู้กระทำผิดไปกระทำผิดซ้ำอีกในระยะเวลาที่รอการลงโทษ ศาลก็สามารถบวกโทษคดีแรกเข้ากับคดีหลังได้ทันที ในกรณีผู้กระทำผิดเพิกเฉยไม่ชดใช้ค่าเสียหายให้ผู้เสียหายตามคำพิพากษา ผู้เสียหายก็สามารถขอให้ศาลออกหมายบังคับคดียึดทรัพย์สินผู้กระทำผิดนำออกขายทอดตลาดเอาเงินมาชำระค่าเสียหายให้ผู้เสียหายได้ โดยไม่ต้องนำคดีไปฟ้องเป็นคดีส่วนแบ่งใหม่อีก ก็จะทำให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เสียหาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

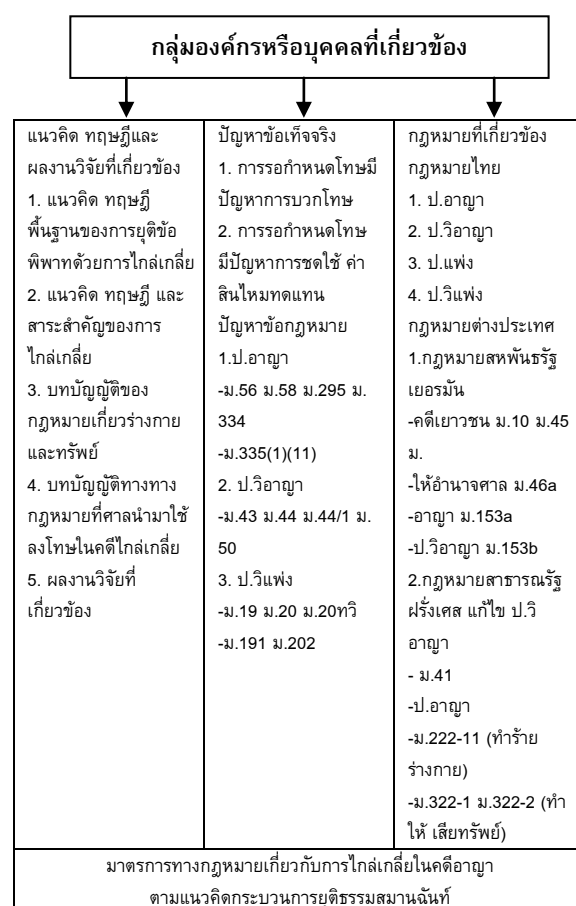
1. เพื่อศึกษาแนวความคิดและทฤษฎีในเรื่องมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญา ตามแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ของไทยและต่างประเทศ แนวคำพิพากษาศาล มาตรการทางกฎหมายและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อศึกษาปัญหาข้อเท็จจริงและข้อปัญหาข้อกฎหมายในเรื่องมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญา ตามแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ของประเทศไทยว่า มีปัญหาอย่างไร และควรแก้ไขอย่างไร
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญาตามแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ของประเทศไทยและต่างประเทศว่า มีปัญหาเหมือนกัน หรือแตกต่างกันอย่างไร มีผลดีและผลเสียอย่างไร
4. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญา ตามแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ของไทยและต่างประเทศ ที่มีความเหมาะสมเพื่อนำมาปรับใช้ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สมมติฐานในการวิจัย

การหาวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญาของศาล ตามแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

ของศาลในการบังคับใช้กฎหมาย ในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย และเกี่ยวกับทรัพย์ เพื่อให้มีการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากอาชญากรรม คือ การเปิดโอกาสให้คู่กรณีทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขความเสียหายที่เกิดขึ้นร่วมกัน ซึ่งได้แก่ ผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย และบุคคลที่สามโดยรัฐ บุคคลทั้งสามนี้จะเป็นศูนย์กลางของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเชิงสมานฉันท์ และมีบทบาทสำคัญยิ่งในการดำเนินกระบวนการพิจารณาความ เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมของไทย ในการลดความเหลื่อมล้ำและก่อให้เกิดความเสมอภาคในการบังคับใช้กฎหมายต่อประชาชน เป็นการประสานความสัมพันธ์ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ดียิ่งขึ้น และยังช่วยประหยัดงบประมาณ สะดวก รวดเร็ว เกิดความสงบสุขในสังคม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการศึกษา

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) แล้วนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยศึกษาเรื่อง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญา ตามแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยทำการศึกษาค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เป็นการรวบรวมข้อมูลต่างจาก หนังสือ งานวิจัย บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ รายงานการประชุมทางวิชาการ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ บทบัญญัติทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องรวมทั้งข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของไทยและต่างประเทศนำมาศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อหาข้อสรุปและนำมาเป็นข้อมูลในการจัดทำสารนิพนธ์

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญา ตามแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ มุ่งเน้นการศึกษาในรูปแบบวิธีการไกล่เกลี่ยในคดีอาญา ระหว่างผู้เสียหายและผู้กระทำผิด (Victim Offender Mediation) ตามแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และสาระสำคัญของการไกล่เกลี่ยคดีอาญา และศึกษามาตรการทางกฎหมายการไกล่เกลี่ยในคดีอาญาของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหพันธรัฐเยอรมัน ประเทศฝรั่งเศส เปรียบเทียบกับประเทศไทย เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสม ปัญหาและอุปสรรคของการไกล่เกลี่ยในคดีอาญา การกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุป ข้อเสนอแนะ แนวทางการไกล่เกลี่ยในคดีอาญา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ได้แนวความคิดและทฤษฎีในเรื่อง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญา ตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ของไทยและต่างประเทศ แนวคำพิพากษาศาล มาตรการทางกฎหมาย และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายในเรื่องมาตรการทางกฎหมาย

เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญา ตามแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ของไทยว่า มีปัญหาอย่างไร และควรแก้ไขอย่างไร

3. ทำให้สามารถวิเคราะห์และเปรียบเทียบ มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญา ตามแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ของไทยและต่างประเทศว่า มีปัญหาเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร

4. ทำให้สามารถนำมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญา ตามแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ของประเทศไทยและต่างประเทศ ที่มีความเหมาะสม เพื่อนำมาปรับใช้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศ ดังนี้

1. สหพันธรัฐเยอรมัน

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยการไกล่เกลี่ยเชิงสมานฉันท์ที่เกิดขึ้นในประเทศสหพันธรัฐเยอรมัน เป็นการดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดอำนาจให้กระทำได้ โดยกระทำได้ 3 ขั้นตอน คือ (ดวงธมล คำวิโส. 2556: 87-90)

1) เป็นกรณีที่ดำเนินการเพื่อยุติคดีในชั้นอัยการ โดยพิจารณาจากผลการไกล่เกลี่ยที่เกิดขึ้น หากผลการไกล่เกลี่ยเป็นผลสำเร็จก็ให้อัยการยุติคดี

2) เป็นการดำเนินการในชั้นศาล เพื่อนำผลของการไกล่เกลี่ยที่เกิดขึ้น เพื่อให้ศาลใช้ประกอบการทำคำพิพากษาว่าจะลงโทษสถานเบาหรือจะยกเว้นโทษแก่ผู้กระทำผิด

3) การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน การไกล่เกลี่ยในคดีอาญาตามแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ของสหพันธรัฐเยอรมัน ผู้กระทำผิดต้องชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายก่อน ศาลจึงจะมีอำนาจบรรเทาโทษให้แก่ผู้กระทำความผิด ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายอาญา (German Criminal Code) มาตรา 46a

2. สาธารณรัฐฝรั่งเศส

การไกล่เกลี่ยคดีอาญาของประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส มี 3 ประการ คือ (ดวงธมล คำวิโส. 2556: 80-87)

ประการแรก จะต้องกระทำก่อนที่จะฟ้องคดีอาญา

ประการที่สอง จะต้องได้รับความยินยอมจากคู่กรณีทั้งสองฝ่าย

ประการที่สาม พนักงานอัยการต้องคำนึงถึงผลของคู่กรณีจะได้รับ เช่น

1) หลังจากผู้กระทำผิดให้การรับสารภาพ และยินยอมตามข้อเสนองานของพนักงานอัยการแล้ว พนักงานอัยการจะต้องร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลเห็นชอบกับข้อเสนองาน ถ้าศาลเห็นชอบคดีก็จะรับ โดยไม่มีการบันทึกประวัติอาชญากรรมแต่อย่างใด

2) ส่วนการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ถ้าผู้กระทำผิดไม่ชำระค่าสินไหมทดแทน ผู้เสียหายต้องนำคดีไปฟ้องทางแพ่งเป็นคดีใหม่ ทั้งนี้ เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 41-2 บรรทัด 9

3. ประเทศไทย

มาตรการทางกฎหมายที่ศาลนำมาใช้ประกอบการลงโทษผู้กระทำผิดที่เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยคดีอาญาตามแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในชั้นศาล เพื่อให้ผู้พิพากษาสามารถนำมาใช้ประกอบการลงโทษผู้กระทำผิดคือ (ดวงธมล คำวิโส, 2556: 87-90)

1) การรอกการกำหนดโทษ โดยศาลพิจารณาเห็นว่าผู้กระทำความผิดแต่ศาลยังไม่กำหนดโทษสำหรับบุคคลนั้น และศาลอาจปล่อยตัวไปเพื่อให้โอกาสกลับตัว แต่อาจมีผลเสียได้ ถ้าผู้กระทำความผิดนั้น มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นอีก ศาลที่พิจารณาในคดีหลังอาจไม่ใช่คนเดียวกับคดีแรก ก็จะทำให้การกำหนดโทษที่ศาลในคดีแรกถือว่าไม่เหมาะสมกับความผิด การจะเพิ่มโทษผู้กระทำผิดที่ไปทำความผิดซ้ำอีกระหว่างรอกการกำหนดโทษ ศาลก็ไม่อาจเพิ่มโทษได้ทันทีต้องรอให้ศาลในคดีแรกกำหนดโทษก่อนในกรณีที่ผู้กระทำผิดไม่ชดใช้ค่าเสียหายให้ ผู้เสียหายต้องนำคดีไปฟ้องร้องทางแพ่งเป็นคดีใหม่

2) ส่วนการรอกการลงโทษ คือการที่ศาลได้พิจารณาตัดสินลงโทษผู้กระทำผิดแล้ว แต่ยังไม่ลงโทษทันที เพื่อให้โอกาสผู้กระทำผิดได้กลับตัวในระยะเวลาที่ศาลรอกการลงโทษ ถ้าผู้กระทำความผิดอีก ศาลในคดีหลังสามารถบวกโทษที่ศาลคดีแรกกำหนดแล้วได้

ทันที ส่วนกรณีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เมื่อศาลกำหนดโทษผู้กระทำผิดแต่ให้รอลงอาญาไว้ จะมีการบันทึกทะเบียนประวัติอาชญากรรมไว้ในสารบบของศาล ถ้าผู้กระทำผิดไม่ชดใช้ค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทน ผู้เสียหายสามารถยื่นคำร้องขอให้ศาลออกหมายบังคับคดี เพื่อยึดทรัพย์สินของจำเลยหรือผู้กระทำผิดนำออกขายทอดตลาดเอาเงินมาชำระค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายได้ทันที โดยไม่ต้องนำคดีไปฟ้องในส่วนแพ่งเป็นคดีใหม่อีก

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีจะเพิ่มโทษผู้กระทำผิดที่กระทำผิดซ้ำ และไม่ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายนั้น ศาลควรมีมาตรการลงโทษผู้กระทำผิด ด้วยการกำหนดโทษแต่ให้รอลงอาญาไว้ทุกคดีเนื่องจากมีเหตุบรรเทาโทษ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถดำเนินการในกรณีดังต่อไปนี้ได้ทันที

1. ในกรณีศาลมีคำพิพากษากำหนดโทษแล้ว เช่น กำหนดโทษจำคุกจำเลยสามปีแต่โทษจำคุกให้รอกการลงโทษไว้มีกำหนดสองปี ก็ถือได้ว่าคดีอาญาที่เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยตามแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นั้นได้เสร็จเด็ดขาด พร้อมทั้งได้บันทึกทะเบียนประวัติอาชญากรรมไว้ในสารบบคดีของศาลเรียบร้อยแล้ว ถ้าผู้กระทำผิดไปกระทำความผิดซ้ำอีกในระหว่างรอกการลงโทษ ศาลก็สามารถเพิ่มโทษในคดีก่อนที่กำหนดโทษไว้สามปีเข้ากับคดีหลังได้ทันที ทั้งนี้ เป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56

2. กรณีศาลมีคำพิพากษากำหนดโทษจำเลยสามปีแต่ให้รอลงการลงโทษไว้สองปี และในคำพิพากษาศาลจะมีคำสั่งในคดีอาญากำหนดให้ผู้กระทำผิดชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายด้วย ถ้าผู้กระทำผิดไม่ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย ผู้เสียหายก็สามารถขอให้ศาลออกหมายบังคับคดียึดทรัพย์สินผู้กระทำผิดนำออกขายทอดตลาดเอาเงินมาชำระค่าเสียหายได้โดยผู้เสียหายไม่ต้องนำคดีไปฟ้องทางแพ่งเป็นคดีใหม่อีก ทั้งนี้ เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 และมาตรา 50

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการใกล้เคียงในคดีอาญาตามแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ในกรณีเพิ่มโทษและการชดเชยค่าเสียหายนั้น ศาลต้องพิพากษากำหนดโทษผู้กระทำผิดที่ขอเข้าสู่การใกล้เคียงข้อพิพาทในคดีอาญาตามแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ทุกคดี ทั้งนี้ เพื่อให้คดีนั้นเสร็จเด็ดขาด และได้บันทึกทะเบียนประวัติอาชญากรไว้ในระบบของศาล ถ้ามีกรณีดังต่อไปนี้เกิดขึ้นอีก จะได้ดำเนินการบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษาได้ทันที

1. ถ้าผู้กระทำผิดที่ได้รับการรอลงโทษไว้ และในระหว่างรอลงโทษ ผู้กระทำผิดได้ไปกระทำความผิดซ้ำอีก ก็สามารถเพิ่มโทษในคดีแรกเข้ากับคดีหลังได้ทันที ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา 56 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

2. ถ้าผู้กระทำผิดที่ได้รับการรอลงโทษไว้ ไม่ยอมชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายไม่ว่ากรณีใดๆ ผู้เสียหายก็สามารถดำเนินการบังคับคดีได้ทันทีโดยไม่ต้องไปฟ้องร้องเป็นคดีใหม่อีก ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา 44/1 และมาตรา 50 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เอกสารอ้างอิง

- กรมคุมประพฤติ. (2544). การระงับข้อพิพาทด้วยวิธีการใกล้เคียง. กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม.
- กระทรวงยุติธรรม. (2546). "เอกสารรายงานการประชุมกระบวนการยุติธรรมแห่งชาติครั้งที่ 1" กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. (2545). กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: ทางเลือกใหม่ สำหรับกระบวนการยุติธรรมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- กุลพล พลวัน. (2529, พฤษภาคม). "ระบบการดำเนินคดีอาญาโดยอัยการในประเทศไทย" วารสารอัยการ. 9(10).

โกเมศ ขวัญเมือง. "การใกล้เคียงคดีอาญาในชั้นสอบสวน." ใน เอกสารการสัมมนา ณ ห้องประชุมสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม.

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการดำเนินคดีในชั้นตอนก่อนการพิจารณา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: จีรัชการพิมพ์.

คณิต ณ นคร. (2543). กฎหมายอาญาภาคความผิด. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

_____. (2546). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

_____. (2551). กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย และคณะ. (2552, มิถุนายน-กันยายน). การจัดการความขัดแย้งเชิงสมานฉันท์ในสถาบันการศึกษา: ข้อเสนอเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมยุคใหม่: วารสารร่วมพฤษภ. 27(3): 31-36.

ชาย เสวิกุล. (2517) อาชญาวิทยา และทัณฑวิทยา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ดวงธมล คำวิโส. (2556). การใกล้เคียงคดีอาญาความผิดต่อแผ่นดินในชั้นศาล: ศึกษาเฉพาะกรณีที่มีผู้เสียหาย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

นพพร โพธิ์รังสิยากร. (2550). แนวทางการบริหารความขัดแย้งโดยสันติวิธี. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

ประเทือง ธนียผล. (2549). กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พรธณย พุฒิกษา และคณะ. (2547). การปฏิบัติงานของอสาสมัครใกล้เคียงข้อพิพาทในชุมชน (อ.ก.ช.): ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไข. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

- Christiansen, Karl O. (1974). Some Considerations on the Possibility of a Rational Criminal Policy. **Resource Material Series**. No. 7. Fuchu, Tokyo, Japan: UNAFEI.
- Marshall, Tony. (1992). **Restorative justice on trial in Britain**. Netherland: Kluwer Academic Publishers.
- Schmid, Donald J. (2001). **Restorative Justice in New Zealand: A model for U.S. Criminal Justice**. Wellington. New Zealand: Ian Oxford Fellow in Public Policy.

รูปแบบการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรร ในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา

A Model of Effective Marketing Management of Housing Project

Nakhonratchasima Municipality

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ บุญเจริญ *

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครราชสีมา ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาสภาพพฤติกรรมของผู้บริโภคและการจัดการการตลาดของธุรกิจบ้านจัดสรร 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการการตลาดของธุรกิจบ้านจัดสรร 3) เพื่อประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครราชสีมา ไปใช้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริโภคที่ซื้อบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครราชสีมา 400 คน ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ประกอบการที่สามารถให้ข้อมูลการดำเนินธุรกิจโดยละเอียด 10 คน และผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการตลาดและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เป็นผู้ประเมินรูปแบบ 20 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพพฤติกรรมของผู้บริโภคและการจัดการการตลาดของธุรกิจบ้านจัดสรรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรรประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ 2.1) ผลิตภัณฑ์หรือบ้านต้องสนองตอบความต้องการและความพอใจของลูกค้า 2.2) การออกแบบและสร้างโดยคำนึงถึงรสนิยมของลูกค้า 2.3) ความสามารถในการจัดกิจกรรมการตลาดที่มุ่งเน้นให้ลูกค้าพอใจและซื้อสินค้า

โดยการโฆษณาและส่งเสริมการขายแบบต่างๆเพื่อขายสินค้าที่มีอยู่ให้ได้เร็วที่สุดและเกิดกำไรสูงสุด และ 2.4) การเป็นมืออาชีพที่มีความตื่นตัว สร้างความไว้วางใจ และเป็นแบรนด์ที่เติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน 3) ผลการประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรรไปใช้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ, การจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพ, ธุรกิจบ้านจัดสรร, เขตเทศบาลนครนครราชสีมา

Abstract

"A Model of Effective Marketing Management of Housing Project in Nakhonratchasima Municipality" was a mixed methods research with aimed to: 1) study behaviors of consumers and housing project market management, 2) develop a model of housing project market management, 3) assess feasible application of the developed model. The sample group consisted 400 cases of consumers purchasing houses of housing projects in Nakhonratchasima Municipality. The key informants included 10 housing entrepreneurs in Nakhonratchasima Municipality; and 20 specialists with experiences in marketing and real estate industry. They were selected by purposive sampling method. The questionnaire and in-depth interview were used for gathering data. And the frequency, mean, percentage and content analysis were applied for data analysis.

* รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยนครราชสีมา

The results of this research findings proved that: 1) the overall mean of behaviors of consumers and housing project market management was at a high level; 2) the model of marketing management of housing project composes of four components: 2.1) products or houses must respond to needs and satisfactions of customers; 2.2) designs and constructions should consider consumer tastes; 2.3) marketing activities should focus on customer satisfactions and implement advertisements and sales promotions to sell products as fast as possible and gain the most profit; 2.4) being professional, building trust and being sustainable brand growth; and 3) the overall mean of analysis of feasibility of model of effective marketing management of housing project was at the highest level.

Keywords: A Model, Effective Marketing Management, Housing Project, Nakhonratchasima Municipality

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เป็นธุรกิจที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ ทั้งนี้หลาย ๆ ครั้ง วิกฤตเศรษฐกิจของประเทศมักจะมีจุดเริ่มต้นจากอสังหาริมทรัพย์แทบทั้งสิ้น เหตุใดอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์จึงถูกหยิบยกเชื่อมโยงเข้ากับสภาวะเศรษฐกิจของประเทศในหลาย ๆ ครั้งไม่ว่าจะเป็นการกระตุ้นระบบเศรษฐกิจในภาคอสังหาริมทรัพย์หรือการที่รัฐบาลต้องคอยออกมาตรการป้องกันต่างๆ เพื่อไม่ให้เศรษฐกิจต้องได้รับผลกระทบในภาวะที่ภาคอสังหาริมทรัพย์อาจเกิดฟองสบู่หากย้อนหลังกลับไปเมื่อ 10-15 ปี นโยบายทางเศรษฐกิจไทยพยายามเน้นกิจกรรมภายในประเทศให้เพิ่มมากขึ้น ลดการพึ่งพาการค้าและการลงทุนจากต่างประเทศ พร้อมกับฟื้นฟูการส่งออกจึงทำให้เศรษฐกิจไทยฟื้นตัวหลังจากวิกฤตการณ์ต้มยำกุ้ง จนมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (GDP) อยู่ในระดับที่สูงถึง 7.1% สอดคล้องกับความต้องการที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นต่อเนื่องโดยพิจารณาจากจำนวนที่อยู่อาศัยที่ขายได้ในช่วงดังกล่าวจำนวนทั้งสิ้น 75,718 หน่วย

เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้าถึง 98.7% ซึ่งในจำนวนนี้เป็นที่อยู่อาศัยประเภทบ้านเดี่ยวมากถึง 31% และขายได้เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า 117.4% เมื่อเป็นเช่นนี้รัฐบาลเกรงว่าจะร้อนแรงจนกระทบระบบเศรษฐกิจได้ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) จึงต้องออกมาตรการกำกับดูแลสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารพาณิชย์ (Loan to Value: LTV ratio) เพื่อป้องกันปัญหาฟองสบู่ที่อาจเกิดขึ้นกับภาคธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในอนาคต (โพสตุทเดย์. 2561)

ปัจจุบันตลาดอสังหาริมทรัพย์มีการแข่งขันกันสูงมาก ผู้ประกอบการมีการปรับตัวกันอย่างเห็นได้ชัดด้วยแนวโน้มทางธุรกิจเป้าหมายต้องการมุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาและสร้างการเติบโตเพื่อให้ประเทศไทยมีรายได้ที่สูงขึ้นตามนโยบายอสังหาริมทรัพย์ 4.0 สู่การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรมด้านที่อยู่อาศัยด้วยการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมที่อยู่อาศัยแห่งสายพันธุ์ใหม่แห่งโลกเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการปรับสัดส่วนทางการตลาดด้านการแข่งขันที่เข้มข้นขึ้น ผู้ประกอบการมีการปรับเปลี่ยนกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่สูงขึ้นจากเดิมเพิ่มสัดส่วนของโครงการสู่ระดับที่สูงขึ้นตามลำดับและตลาดอสังหาริมทรัพย์สะท้อนให้เห็นว่าผู้ประกอบการหลายรายหันมาลงทุนในตลาดบ้านจัดสรรที่ถือเป็นช่องทางที่ได้รับความนิยมอยู่ในขณะนี้ (estopolis.com. 2561)

ในปีก่อนหน้านี้ภาวะเศรษฐกิจและกำลังซื้อที่ยังไม่ฟื้นตัวดีนักทำให้ผู้ประกอบการอสังหาริมทรัพย์หลาย ๆ บริษัทต้องทำการบ้านกันอย่างหนักหน่วงเพื่อให้โครงการขายได้ แม้ว่าในช่วงปลายปีกำลังซื้อจะเริ่มกลับมาและตลาดมีการเติบโตเพิ่มขึ้น แต่เมื่อก้าวเข้าสู่ปี พ.ศ. 2561 ซึ่งเป็นปีที่มีปัจจัยท้าทายบริษัทผู้ประกอบการอสังหาริมทรัพย์หลายด้านเช่นเดียวกับในปีที่ผ่านมา ทำให้เห็นภาพหลายๆ บริษัท เตรียมวางกลยุทธ์แก้เกมเพื่อแข่งขันกันตอบโต้ภัยผู้บริโภคให้ได้มากที่สุด กลยุทธ์หนึ่งที่เห็นได้จากผู้ประกอบการหลายๆ บริษัท ได้แก่ การเจาะกลุ่มตลาดใหม่เพื่อเพิ่มโอกาสทางธุรกิจหลังจากที่ตลาดเดิมๆ สำหรับตลาดอสังหาริมทรัพย์ในจังหวัดนครราชสีมา นั้น จากการศึกษา พบว่า กำลังซื้อยังไม่กระเตื้องและธนาคารเข้มเรื่องสินเชื่อ ขณะที่นักพัฒนาบางส่วนก็ยังขยาย

โครงการต่อเนื่อง โดยเฉพาะ “คลังคาซ่า” ย่านอสังหาริมทรัพย์ โคโรนา เด็นหน้าเปิดคอนโดอีก 500 ยูนิต ด้านตลาดแนวราบ “ดิไอคอน” อัปเดตโปรโมชั่นซื้อบ้านแถมรถ กระตุ้นยอดขาย ซึ่งกำลังซื้อบ้านกลุ่มไม่เกิน 2 ล้านบาท มาแรง กล่าวคือบริษัท คลังคาซ่า จำกัด ผู้พัฒนาอสังหาริมทรัพย์รายใหญ่ของจังหวัดนครราชสีมาและภาคอีสาน เจ้าของโครงการ City Link Condo คอนโดหรูกลางเมืองโคราช เปิดเผยถึงสถานการณ์ตลาดอสังหาริมทรัพย์ในจังหวัดนครราชสีมา ว่า ในช่วงไตรมาสแรกต่อไตรมาสที่ 2 ของปีนี้ ตลาดอสังหาริมทรัพย์ของจังหวัดนครราชสีมา ยังไม่คึกคักมากนัก อยู่ในภาวะทรงตัวค่อนข้างเงียบเหงา ซึ่งมาจากปัจจัยเดิมคือกำลังซื้อของภาคเอกชนและประชาชนไม่กระเตื้องขึ้น ขณะเดียวกันธนาคารยังคงเข้มงวดเช่นเดิม ประกอบกับสภาวะเศรษฐกิจที่ยังไม่ดีมากนักสำหรับคลังคาซ่า ยังคงเดินหน้าพัฒนาอสังหาริมทรัพย์แนวตั้งเป็นหลัก ภายใต้โครงการซีดีลิงค์ บนเนื้อที่ 300 ไร่ มูลค่าการลงทุนกว่า 10,000 ล้านบาท ตั้งอยู่บนที่ดินผืนใหญ่ผืนสุดท้ายกลางเมืองโคราช ติดถนนมิตรภาพ เขตเทศบาลนครนครราชสีมา การเดินทางสะดวกสบาย ขณะนี้มีพันธมิตรหลายรายเข้ามาร่วมสร้างศูนย์กลางธุรกิจแห่งใหม่ (New Central Business District: New CBD) ของจังหวัดนครราชสีมา เช่น โรงเรียนนานาชาติ สิงคโปร์แองโกล ร้านอาหารชื่อดัง โรงแรม บิสซิเนสโฮเทล และล่าสุดคือโรงพยาบาลขนาดใหญ่ จนถึงขณะนี้ได้มีการพัฒนาพื้นที่ไปแล้วกว่าร้อยละ 75 โดยนายไพจิตร กล่าวต่อไปว่า “ตลาดแนวตั้งในเขตเมืองยังมีการแข่งขันกันไม่รุนแรงมากนัก เพราะปัจจัยสำคัญอยู่ที่ทำเล ที่ตั้งของโครงการ แม้ว่าจะมีผู้ประกอบการส่วนกลางอย่างเซ็นทรัล เข้ามาแชร์ส่วนแบ่งก็ตาม ก็ไม่ได้รับผลกระทบมากนัก ซึ่งกลุ่มลูกค้าที่เข้ามาซื้อ คอนโดมีเนียมมี 2 กลุ่มหลัก คือซื้อเพื่ออยู่อาศัย อาจจะซื้อให้ลูกหลานและซื้อเพื่อการลงทุน คือเปิดให้เช่ารายเดือนขณะนี้กำลังนิยมมากและผู้ให้เช่าได้ราคาดีมาก อย่างไรก็ตามตลาดอสังหาริมทรัพย์ในปีนี้อาจจะเงียบเหงาและทรงตัวเช่นนี้จนกว่าจะมีการเลือกตั้ง ตลาดอสังหาริมทรัพย์จึงจะกลับมาคึกคักอีกครั้ง” นายไพจิตร กล่าวในที่สุด ส่วนทางด้านนายบุญมา อิมวิเศษ ประธานกรรมการ บริษัท สตาร์เวลล์ จำกัด เจ้าของหมู่บ้านดิไอคอน (The icon) บริหารงานภายใต้บริษัท

สตาร์เวลล์แอสเซท จำกัด มีบริษัทในเครือทั้งหมด 5 โครงการ รวมกว่า 300 ยูนิต ผู้ที่สร้างความฮือฮากับโปรโมชั่นสุดแรง “ซื้อบ้านแถมเมีย” คือแถมเงินแต่งงาน พร้อมเฟอร์นิเจอร์ตกแต่งเรือนหอและโปรโมชั่น “บอกต่อรับทันที 5 หมื่นบาท” ก่อนหน้านี้ล่าสุดได้จัดโปรโมชั่น “ซื้อบ้านแถมรถ” เปิดเผยว่าอสังหาริมทรัพย์แนวราบในจังหวัดนครราชสีมา ยังเป็นตลาดที่ไปได้เรื่อยๆ แม้จะมีการแข่งขันกันสูงและช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมา ยังไม่มีผู้เล่นหน้าใหม่เป็นรายใหญ่เข้ามาเปิดโครงการ ส่วนใหญ่เป็นโครงการที่ดำเนินการอยู่แล้ว แต่ขยายหรือเปิดพื้นที่โครงการใหม่เท่านั้น การแข่งขันยังถือว่ารุนแรงสำหรับโครงการดิไอคอน ยังคงได้รับความสนใจจากลูกค้าเข้ามาเยี่ยมชมโครงการและตัดสินใจซื้ออย่างต่อเนื่อง เพราะดิไอคอนมีจุดขายเป็นหมู่บ้านที่มีคุณภาพ สมราคาและขณะนี้ได้จัดโปรโมชั่น “ซื้อบ้านแถมรถ” ยิ่งสร้างความสนใจให้ลูกค้าเข้ามาเป็นเจ้าของเพราะแจกจริง ไม่ต้องลุ้นรถเหมือนโครงการอื่นๆ เมื่อตัดสินใจเป็นเจ้าของ ทำสัญญาเรียบร้อยก็จะส่งมอบรถให้ลูกค้าทันที เป็นโปรโมชั่นที่ถูกใจลูกค้าอย่างมาก สำหรับดิไอคอนทั้ง 5 โครงการมียอดขายเข้ามาอย่างต่อเนื่อง โดยโครงการ 1 ปิดโครงการทั้งหมดแล้วขณะนี้เหลือเพียงโครงการที่ 2-5 เท่านั้น “กำลังซื้อของชาวโคราชส่วนใหญ่จะให้ความสนใจซื้อบ้านราคาไม่ถึง 2 ล้านบาท ซึ่งกลุ่มนี้เป็นตลาดกลุ่มใหญ่มาก ฉะนั้นจากนี้สตาร์เวลล์มีแผนที่จะทำโครงการบ้านจัดสรรในราคาไม่เกิน 2 ล้านบาท เพื่อตอบโจทย์กลุ่มลูกค้ากลุ่มใหญ่นี้ คาดว่าภายในปีนี้น่าจะสรุปรายละเอียดต่างๆ ได้ นายบุญมา กล่าวในที่สุด (หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ. 2561) อย่างไรก็ตามกลับพบว่า ความเข้มงวดของสถาบันการเงินยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญของผู้ประกอบการ โดยยอดปฏิเสธสินเชื่อนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 เป็นต้นมา อยู่ที่ระดับร้อยละ 50 ตัวเลขเห็นได้ชัดจากยอดขายรวมในปี พ.ศ. 2559 ที่มียอด 480 ล้านบาท แต่มาโอนจริงและยอดรับรู้รายได้ 300 ล้านบาท จากภาวะตลาดปกติที่ยอดปฏิเสธสินเชื่อจะตกประมาณร้อยละ 5-10 นอกจากนี้ยังพบว่า บางสถาบันการเงินได้ปรับเปลี่ยนเกณฑ์ในการปล่อยสินเชื่อ เพื่อลดความเสี่ยงในการเป็นหนี้เสีย (NPL) เช่น เดิมผู้สูงอายุที่อยู่ในวัยเกษียณสามารถซื้อที่อยู่อาศัยได้ เนื่องจากมีรายได้ประจำจากเงินบำนาญ

หรือผู้ที่เป็เอสเอ็มอีที่ไม่มีรายได้ประจำ จะไม่ได้รับพิจารณาสินเชื่อ หลังจากปีที่ผ่านมา พบว่า ลูกค้ในกลุ่เอสเอ็มอีไม่มาโอนจํานวนมาก ส่งผลให้บริษัทต้องเปลี่ยนมาเจาะกลุ่ลูกค้าพนักงานบริษัทแทน หลายๆ บริษัทมีผลการดำเนินการลดลงซึ่งมาจากหลายสาเหตุ เช่น สถาบันการเงินอนุมัติสินเชื่อไม่ครบร้อยละ 100 ตามที่ยื่นขอสินเชื่อ ซึ่งตัวผู้กู้เองก็ไม่อยากจ่ายเงินสดเพิ่ม คุณสมบัติของผู้กู้ไม่ผ่านทำให้ต้องปฏิเสธสินเชื่อ โดยกลุ่คอนโดมิเนียมมีสัดส่วนที่ไม่สามารถโอนได้สูงถึงร้อยละ 38 แนวราบอยู่ที่ร้อยละ 26 ที่เหลือเป็นยอดปฏิเสธสินเชื่อจากสถาบันการเงินประมาณร้อยละ 36 บริษัททำได้เพียงติดตามและติดต่อลูกค้าอย่างต่อเนื่องหวังว่าลูกค้าจะกลับมาซื้ออีกครั้ง (บริษัทเทเนเซ็นต์ (ประเทศไทย) จำกัด. 2560)

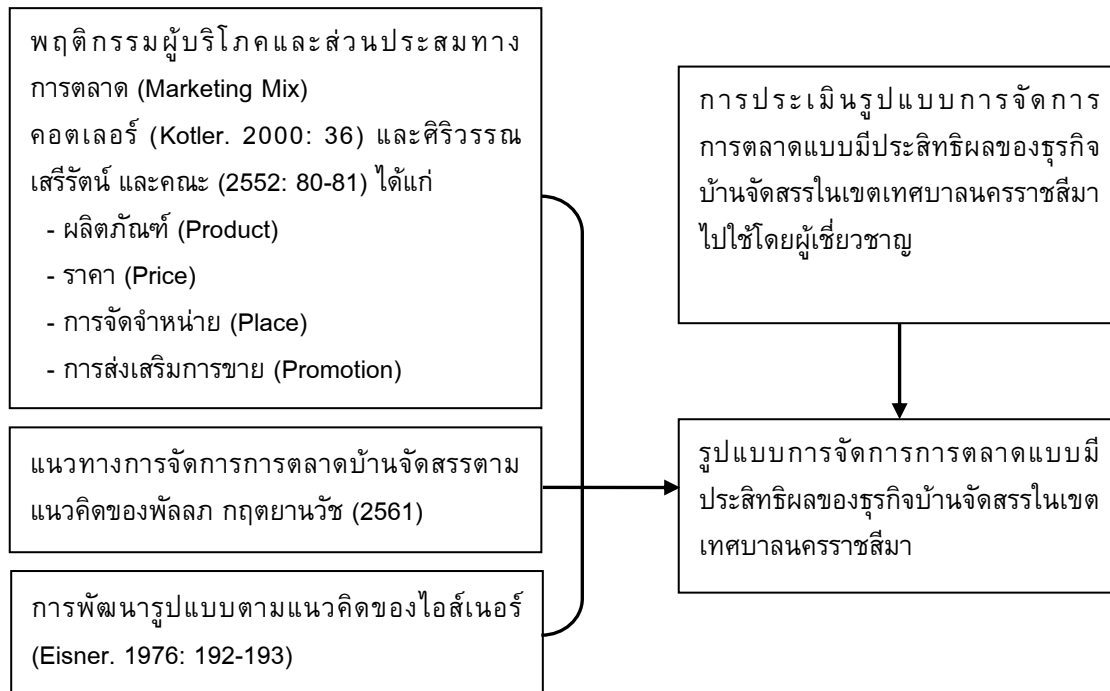
ผู้วิจัยเห็นว่า ธุรกิจบ้านจัดสรรมีการเปลี่ยนแปลงตลอด ผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการต้องปรับตัวรับความต้องการผู้บริโภคและสถาบันการเงินที่เปลี่ยนไป นอกจากปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยของผู้บริโภคแล้ว ยังมีองค์ประกอบอื่นที่ผู้ประกอบการธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ต้องนำมาพิจารณาควบคู่กันไปเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลง ทั้งตลาดเดิมและตลาดที่เกิดขึ้นมาใหม่ อาทิ ลักษณะความต้องการที่อยู่อาศัยที่เปลี่ยนแปลงอันเกิดจากโครงสร้างของครัวเรือนที่เปลี่ยนแปลง (prop2morrow.com. 2561) รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นนอกจากจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยของผู้บริโภคแล้ว ปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคก็มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภคด้วยเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นอัตราดอกเบี้ยของ GDP ราคาน้ำมัน อัตราเงินเฟ้อ หรือแม้แต่เหตุการณ์ความไม่สงบของบ้านเมือง ล้วนมีผลต่อการตัดสินใจซื้อหรือการตัดสินใจซื้อทั้งสิ้น (prop2morrow.com. 2561) จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เทคโนโลยีพฤติกรรมของผู้บริโภค การให้สินเชื่อของสถาบันการเงินส่งผลให้ธุรกิจบ้านจัดสรรไม่สามารถแข่งขันได้และมีประสิทธิภาพการแข่งขันต่ำลง จนทำให้ผู้ประกอบการเลิกกิจการจํานวนมากโดยเฉพาะรายเล็กและ

ผู้ประกอบการบางส่วนที่ยังสามารถอยู่ได้ในปัจจุบันก็เป็นธุรกิจที่ไม่สามารถพัฒนาให้เป็นองค์กรขนาดใหญ่และความมั่นคงได้ ดังนั้นผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมาจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนไปตามสภาพสังคมรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะผู้ประกอบการธุรกิจบ้านจัดสรรที่เกิดขึ้นใหม่และที่กำลังเข้ามาดำเนินการในขณะนี้จะต้องนำกลยุทธ์ด้านต่างๆ เข้ามาใช้ในการบริหารโดยผู้ประกอบการธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมาเดิมมีอาจหนึ่งเฉยได้ จึงมีคำถามว่าการพัฒนารูปแบบการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรรที่ดีมีลักษณะอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคและสภาพการจัดการการตลาดของธุรกิจบ้านจัดสรร
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการการตลาดของธุรกิจบ้านจัดสรร
3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมาไปใช้

จากการทบทวนเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคและส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) ของคอตเลอร์ (Kotler. 2000: 36) และศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2552: 80-81) ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) การจัดจำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการขาย (Promotion) แนวทางการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรรตามแนวคิดของพัลลภ กฤตยานวัช (2561) และการพัฒนารูปแบบตามแนวคิดของไอส์เนอร์ (Eisner. 1976: 192-193) ผู้วิจัยได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคและสภาพการจัดการการตลาดของธุรกิจบ้านจัดสรรดำเนินการโดย

1. ศึกษาและวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการตลาดของธุรกิจบ้านจัดสรรเพื่อนำมากำหนดตัวแปรเกี่ยวกับการจัดการการตลาดของธุรกิจบ้านจัดสรรโดยศึกษา 1) แนวคิดเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) โดยคอตเลอร์ (Kotler. 2000: 36) และศิริวรรณเสรีรัตน์ และคณะ (2552: 80-81) ซึ่งกล่าวถึงส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) การจัดจำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการขาย (Promotion) 2) แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการจัดการการตลาดบ้านจัดสรรโดยพัลลภ กฤตยานวัช (2561) ซึ่งเสนอแนวทางการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรร

2. ศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ของพฤติกรรมของผู้บริโภคและสภาพการจัดการการตลาดของธุรกิจบ้านจัดสรรในปัจจุบันโดยใช้แบบสอบถามเพื่อนำไป

ประกอบการจัดทำกรอบวิธีการจัดการการตลาดของธุรกิจบ้านจัดสรรที่เหมาะสม

ประชากร คือ ประชาชนที่มีความต้องการซื้อบ้านจัดสรรในจังหวัดนครราชสีมา ประชากรมีขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริโภคที่ซื้อบ้านจัดสรรในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน โดยใช้สูตรการคำนวณของ Cochran โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 400 คน และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ออกแบบเครื่องมือเป็นแบบสอบถามมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นคำถามแบบสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อความต้องการที่อยู่อาศัยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเลือกซื้อที่อยู่อาศัยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale)

2. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภคและสภาพการจัดการการตลาดของธุรกิจบ้านจัดสรร (ส่วนประสมทางการตลาด) เพื่อเป็นแนวในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามโดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารในข้อ 2.1 มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. นำร่างแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เป็นผู้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ตามสูตรของลอว์ชี (Lawshe, 1975: 568) พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.8-1 และปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน

4. นำแบบสอบถามไปตรวจสอบคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยนำไปทดลองใช้กับผู้บริโภคที่ซื้อบ้านจัดสรรที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน ตอบ แล้วนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970: 161) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .911

5. แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามเพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1) ขออนุญาตหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลกับผู้บริโภคที่ซื้อบ้านจัดสรรในจังหวัดนครราชสีมา 2) นำแบบสอบถามไปรวบรวมข้อมูลโดยนำไปขออนุญาตกับสำนักงานขายบ้านจัดสรรในจังหวัดนครราชสีมา 3) ขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามคืนโดยนำส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนและกำหนดไว้ 2 แนวทาง คือ 1) รับแบบสอบถามกลับด้วยตนเอง 2) กำหนดให้ใส่กล่องเอกสารที่ผู้วิจัยฝากไว้ที่สำนักงานขายบ้านจัดสรรในจังหวัดนครราชสีมา ติดตามทางโทรศัพท์เพื่อสอบถาม

การได้รับคืนแบบสอบถามกรณีที่ยังไม่ได้รับแบบสอบถามคืนใช้วิธีโทรศัพท์ติดต่อเพื่อขอรับแบบสอบถามด้วยตนเองอีกครั้ง

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1) ตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามที่ส่งไปสำนักงานขายบ้านจัดสรรในจังหวัดนครราชสีมา 2) การวิเคราะห์แบบสอบถามโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ 1) ค่าร้อยละ (Percentage) 2) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. ศึกษาแนวทางการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพโดยใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ประกอบด้วย ผู้ประกอบการบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมาที่สามารถให้ข้อมูลการดำเนินธุรกิจโดยละเอียด จำนวน 10 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) เกี่ยวกับแนวทางการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. สร้างแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) ในประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา มีแนวการสัมภาษณ์ดังนี้ 1) ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ 2) ปัญหา (การจัดการการตลาด) มีอะไรบ้าง และ 3) วิธีการหรือแนวทางการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพ ได้แก่ 3.1) ผลิตภัณฑ์ที่มีประสิทธิภาพควรมุ่งเน้นไปที่เรื่องใดและมีวิธีการใดบ้าง? 3.2) ราคาที่มีประสิทธิภาพควรมุ่งเน้นไปที่เรื่องใดและมีวิธีการใดบ้าง? 3.3) การจัดจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพควรมุ่งเน้นไปที่เรื่องใดและมีวิธีการใดบ้าง? และ 3.4) การส่งเสริมการขายที่มีประสิทธิภาพควรมุ่งเน้นไปที่เรื่องใดและมีวิธีการใดบ้าง?

2. นำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่สร้างขึ้นมาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาแล้วจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1) ขอหนังสือจากต้นสังกัดไปขอความอนุเคราะห์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา 2) ประสานผู้ให้ข้อมูลสำคัญพร้อมแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยแบบกึ่งโครงสร้างไปขอความอนุเคราะห์ผู้ประกอบการบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมาด้วยตนเอง พร้อมชี้แจงข้อสงสัยกรณีผู้ให้ข้อมูลสำคัญต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Data) 1) ผู้ทำการวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) กับผู้ประกอบการบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา 2) ขออนุญาตผู้ถูกสัมภาษณ์กรอกแบบฟอร์มยินยอม (Consent Form) การให้สัมภาษณ์ข้อมูลประกอบการวิจัย 3) ขออนุญาตในการจดบันทึกและบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ และ 4) ข้อมูลจะถูกนำมาทำการบันทึกและถอดเทปรายวันเพื่อทำการตรวจสอบข้อมูลที่ไม่ชัดเจนหรือไม่ครบถ้วนเพื่อนำไปศึกษาเพิ่มเติมในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา

ในการพัฒนารูปแบบการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา ผู้วิจัยดำเนินการโดย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรร

2. ร่างรูปแบบโดยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและการสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาร่างเป็นรูปแบบการจัดการการตลาด

แบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา

3. ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 25 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดคุณสมบัติดังนี้ผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติ ได้แก่ 1) ข้าราชการผู้ทำหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจสหกรณ์การเกษตรกรรมพัฒนาธุรกิจการค้ากระทรวงพาณิชย์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 10 ปี จำนวน 5 คน 2) เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่อนุมัติสินเชื่อของธนาคารและสถาบันการเงินต่างๆ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 10 ปี จำนวน 10 คน และ 3) เจ้าหน้าที่การตลาดธุรกิจสหกรณ์การเกษตรที่มีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 10 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมและความถูกต้องของรูปแบบการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาและยกร่างแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นให้ครอบคลุมสารสนเทศของรูปแบบการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสมเพื่อเป็นแนวในการสร้างแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยกำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามโดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารในข้อ 2.1 มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวของลิเคอร์ท (Likert Scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ผู้วิจัยขอหนังสือต้นสังกัดเพื่อขอให้ทำหนังสืออนุญาตไปยังผู้เชี่ยวชาญขอความร่วมมือแจกแบบสอบถามและกำหนดวันขอรับแบบสอบถามคืน 2) ผู้วิจัยนำส่งแบบประเมินและรับกลับด้วยตนเอง

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้แล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) ค่าร้อยละ (Percentage) 2) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา ไปใช้

โดยผู้วิจัยได้สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ประสบการณ์ด้านการตลาดและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์จำนวน 20 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ 1) อาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่มีความรู้ประสบการณ์ด้านการตลาดและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์จำนวน 10 คน 2) ผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมาที่ได้รับรางวัลนักธุรกิจดีเด่นและ/หรือผู้จัดการฝ่ายการตลาดธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา จำนวน 10 คน เป็นผู้ประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินรูปแบบประยุกต์ใช้การประเมินตามแนวคิดของไอส์เนอร์ (Eisner, 1976: 192-193) ที่เสนอว่าการประเมินตามวิจารณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับข้อมูลคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความเหมาะสมของรูปแบบที่ทำการประเมิน

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดของไอส์เนอร์และร่างแบบสอบถาม ดังนี้

1. แบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert Scale)

2. การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ เครื่องมือจำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำผลการตรวจสอบมาวิเคราะห์ความสอดคล้องโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index: IOC) ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมีค่าอยู่ระหว่าง 0.8-1

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้สอบถามความคิดเห็นกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่มีความรู้ประสบการณ์ด้านการตลาดและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจต่อข้อคำถามว่ามีความเข้าใจตรงกันหรือไม่และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .930

4. แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามเพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยออกหนังสือขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ประสบการณ์ด้านการตลาดและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์โดยผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามด้วยตัวเอง

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมาเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) ค่าร้อยละ (Percentage) 2) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพพฤติกรรมของผู้บริโภคและการจัดการการตลาดของธุรกิจบ้านจัดสรร โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับอยู่ในระดับมาก

2. รูปแบบการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรรประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ 2.1) ผลิตภัณฑ์หรือบ้านต้องสนองตอบความต้องการและความพอใจของลูกค้า 2.2) การออกแบบและสร้างโดยคำนึงถึงรสนิยมของลูกค้า 2.3) ความสามารถในการจัดกิจกรรมการตลาดที่มุ่งเน้นให้ลูกค้าพอใจและซื้อสินค้าโดยการโฆษณาและส่งเสริมการขายแบบต่างๆ เพื่อขายสินค้าที่มีอยู่ให้ได้เร็วที่สุดและเกิดกำไรสูงสุด และ 2.4) การเป็นมืออาชีพที่มีความตื่นตัวสร้างความไว้วางใจและเป็นแบรนด์ที่เติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน

3. การวิเคราะห์ประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรร ไปใช้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. สภาพพฤติกรรมของผู้บริโภคและการจัดการการตลาดของธุรกิจบ้านจัดสรร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ก็อาจเป็นเพราะว่าบริษัทสร้างบ้านจัดสรรต่างๆ ในจังหวัดนครราชสีมาส่วนใหญ่ได้มีการเตรียมวางกลยุทธ์แข่งขันเพื่อตอบโจทย์ผู้บริโภคให้ได้มากที่สุด เช่น การเจาะกลุ่มตลาดใหม่เพื่อเพิ่มโอกาสทางธุรกิจการทำให้ตนเองมีต้นทุนต่ำที่สุดในตลาดเมื่อเทียบกับคู่แข่งที่ผลิตสินค้าในระดับใกล้เคียงกัน โดยที่คุณภาพของวัสดุก่อสร้างที่ใช้ก่อสร้างบ้านยังต้องอยู่ในระดับที่กลุ่มเป้าหมายพึงพอใจอยู่การให้ลูกค้าเห็นว่าบ้านจัดสรรของบริษัทมีคุณภาพหรือลักษณะบางอย่างที่เหนือกว่าคู่แข่งการใช้กลยุทธ์เจาะกลุ่มเป้าหมายคนหนุ่มสาวที่มีหัวสมัยใหม่ที่อยู่ในช่วงเริ่มต้นของการสร้างครอบครัวรวมทั้งการจัดหาสินเชื่อจากธนาคารเป็นไปด้วยความรวดเร็วมีการส่งมอบบ้านที่ถูกต้องตรงเวลาและไม่ผิดพลาดมีช่องทางการจัดจำหน่ายใหม่ๆ ที่เข้าถึงผู้ซื้อได้ง่ายการที่มีทำเลที่ตั้งเหมาะสมขั้นตอนในการซื้อไม่ยุ่งยากอีกทั้งพนักงานขายมีความรู้เกี่ยวกับตัวบ้านเป็นอย่างดีสามารถเจรจาต่อรองให้บรรลุล่วงตกลงเงื่อนไขอื่นๆ ได้ จึงมีผลให้พฤติกรรมของผู้บริโภคและความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการการตลาดของธุรกิจบ้านจัดสรรอยู่ในระดับ อยู่ในระดับมาก ดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของ สุนีย์ เจริญวรารกุล, จิตินันท์ วารวิณิช, และดวงตา สราญมย์ (2553) ที่กล่าวว่า ที่อยู่อาศัยเป็นปัจจัยสำคัญของมนุษย์ที่ทุกคนเกิดมาจะต้องมีเพื่อเป็นที่พักผ่อนนอนหลับหรืออยู่กินเป็นประจำของตนเองและครอบครัวโดยที่อยู่ออาศัยที่ดีสะอาดและถูกสุขลักษณะตามหลักสุขาภิบาลจะช่วยส่งเสริมให้ผู้อาศัยมีความสุขและสบายทั้งร่างกายและจิตใจปลอดภัยจากการเกิดอุบัติเหตุและโรคติดต่อที่เกิดจากที่พักอาศัยและที่อยู่ออาศัยจะต้องสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานจะประกอบด้วยบริการในลักษณะให้ความสะดวกสบาย ความอิสระส่วนตัว การบ่งบอกถึงฐานะ และความปลอดภัยในที่อยู่

อาศัยแต่ละหน่วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริโภคที่จะหาซื้อได้ที่แตกต่างกันทั้งในลักษณะทางกายภาพและทำเลที่ตั้งของที่อยู่อาศัย สอดคล้องกับแนวคิดของพัลลภ กฤตยานวัช (2561) ที่ได้กล่าวถึงการตลาดและการขายบ้านจัดสรรว่าการสร้างบ้านจะต้องมุ่งสนองตอบความต้องการและความพอใจของผู้ซื้อเท่านั้นไม่ว่าจะเป็นแบบบ้านขนาดที่ตั้งและราคา สอดคล้องกับงานวิจัยของบัวทิพย์ พรหมศร (2551) ที่ทำวิจัยเรื่องกลยุทธ์การตลาดธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ความเหมาะสมของราคาก่อน ความน่าเชื่อถือของโครงการ การบริการก่อนและหลังการขาย ความสะดวกของการคมนาคม สภาพแวดล้อมที่ดี การให้ความสำคัญกับลูกค้า ความสุภาพเรียบร้อย และความน่าเชื่อถือของพนักงานขาย สอดคล้องกับงานวิจัยของพงศ์ภัคธนา วงศ์ไชยลิก (2555) ที่ทำวิจัยเรื่อง พฤติกรรมของผู้บริโภคในการซื้อบ้านจากโครงการบ้านจัดสรรในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการซื้อบ้านจากโครงการมากที่สุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ได้แก่ โครงการมีระบบรักษาความปลอดภัยที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจและทำเลที่ตั้งของโครงการมีความสะดวกต่อการเดินทาง และ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สาธินี ผ่องอักษร, เสาวณีย์ สีขาวบัณฑิต และพีระพงษ์ สิทธิอมร (2561) ที่ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการคุณภาพของการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาสู่มาตรฐานสากล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการคุณภาพของการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาสู่มาตรฐานสากล อยู่ในระดับมาก

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรร ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ 2.1 ผลิตภัณฑ์หรือบ้านต้องสนองตอบความต้องการและความพอใจของลูกค้า 2.2 การออกแบบและสร้างโดยคำนึงถึงรสนิยมของลูกค้า 2.3 ความสามารถในการจัดกิจกรรมการตลาดที่มุ่งเน้นให้ลูกค้าพอใจและซื้อสินค้าโดยการโฆษณาและส่งเสริมการขายแบบต่างๆ เพื่อขายสินค้าที่มีอยู่ให้ได้เร็วที่สุดและเกิดกำไรสูงสุด 2.4 การเป็นมือ

อาชีพที่มีความตื่นตัวสร้างความไว้วางใจและเป็นแบรนด์ที่เติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืนนำมาอภิปรายผลดังนี้

2.1 ผลลัพธ์หรือบ้านต้องสนองตอบความต้องการและความพอใจของลูกค้า ทั้งนี้ก็อาจเป็นเพราะว่า การจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิผลของธุรกิจบ้านจัดสรรควรต้องสนองตอบความต้องการและความพอใจของลูกค้าด้วยกิจกรรมการตลาดที่จะทำให้สินค้าหรือบริการไปถึงมือผู้บริโภคคนสุดท้ายอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ประกอบไปด้วยส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ การวางแผนและพัฒนาผลิตภัณฑ์ การกำหนดราคาช่องทางการตลาดและการส่งเสริมการตลาด รวมถึงการวิจัยการตลาดอื่นๆ การตอบสนองความต้องการหรือความพอใจของผู้บริโภคหรือลูกค้าดังนี้นักการตลาดจะต้องพยายามตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคอยู่ตลอดเวลาจึงจะสามารถอยู่ในตลาดได้ไม่ใช่เป็นการไปสร้างความต้องการของผู้บริโภคให้เกิดขึ้น เพราะว่า อาจจะสร้างความต้องการให้เกิดขึ้นไม่ได้นักการตลาดควรที่จะทราบในความต้องการของผู้บริโภคที่มีอยู่แล้วให้เกิดขึ้นจะดีกว่าไปสร้างความต้องการและผู้บริโภคคนสุดท้ายหรือลูกค้าในการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ จะต้องมุ่งเน้นไปที่ตัวผู้บริโภคคนสุดท้ายหรือลูกค้าเป็นสำคัญแล้วจึงใช้กิจกรรมการตลาดเข้าไปรองรับผู้บริโภคเหล่านั้นซึ่งผู้บริโภคหรือลูกค้านี้เป็นไปได้ทั้งที่อยู่ในปัจจุบันและที่คาดว่าจะ เป็นลูกค้าของธุรกิจ สอดคล้องกับแนวคิดของ แมคคาร์ธี (McCarthy, 2009) ที่กล่าวว่า การตลาด “เป็นผลงานที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมทั้งหลายที่เกี่ยวกับความพยายามให้องค์บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์โดยอาศัยการคาดหมายความต้องการต่างๆ ให้ลูกค้าและยังรวมถึงการที่สินค้าและบริการผ่านจากผู้ผลิตไปยังลูกค้าเพื่อตอบสนองความพอใจให้กับลูกค้า”

2.2 การออกแบบและสร้างโดยคำนึงถึงรสนิยมของลูกค้า

ทั้งนี้ก็อาจเป็นเพราะว่า ผู้ประกอบการธุรกิจบ้านจัดสรรควรต้องออกแบบบ้านอย่างไรให้เหมาะสมกับผู้อยู่อาศัย การจะสร้างบ้านสักหลังหนึ่งให้สมบูรณ์แบบนอกจากการออกแบบภายนอกและรูปแบบที่ชอบแล้วสิ่งที่ขาดไม่ได้และควรคำนึง คือ งานตกแต่งภายในและงานจัดสวน กว่าจะออกมาเป็นบ้านสวยๆ ที่สวย

สะดุดตาแก่ผู้ที่พบเห็นและเป็นที่ภาคภูมิใจของเจ้าของบ้าน จะต้องผ่านขั้นตอนงานออกแบบจนสำเร็จเป็นแบบพิมพ์เขียวเพื่อนำมาประกอบในการดำเนินงานสร้างบ้านให้บรรลุผลตามความปรารถนาของเจ้าของบ้านจะต้องผ่านกระบวนการงานออกแบบหลายขั้นตอนและต้องคำนึงถึงสไตล์และรสนิยม ซึ่งเป็นที่ถูกใจของผู้บริโภคอีกส่วนหนึ่ง ที่สำคัญที่สุดก็คือการจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าโดยขนาดพื้นที่ใช้สอยของบ้านที่ออกแบบนั้นจะต้องมีฟังก์ชันครบถ้วนตรงตามความต้องการขั้นพื้นฐานและพิจารณาให้สอดคล้องกับขนาดพื้นที่ที่มีอยู่จริง สอดคล้องกับแนวคิดของพัลลภ กฤตยานวัช (2561) ที่ว่าการตลาดต้องเริ่มจากลูกค้า คือ ความต้องการของลูกค้าและจบลงที่ลูกค้า สอดคล้องกับจ็อบส์ตีปี (ประเทศไทย) จำกัด (2561) ที่เห็นว่าการทำงานเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้านั้นเราต้องยึดลูกค้าเป็นศูนย์กลางและตามใจลูกค้าโดยการสร้างงานออกมาให้ตรงกับรสนิยมของลูกค้านั้นต้องทำอยู่บนพื้นฐานที่จะทำให้ธุรกิจอยู่ได้ เพราะหากตามใจลูกค้าจนไร้ขอบเขตก็อาจจะกระทบต่อระบบการทำงานได้เช่นกัน และการนำเอาทฤษฎีด้านการตลาดมาใช้จริงๆ จะต้องคำนึงถึงผลที่ตามมาด้วย

2.3 ความสามารถในการจัดกิจกรรมการตลาดที่มุ่งเน้นให้ลูกค้าพอใจและซื้อสินค้าโดยการโฆษณาและส่งเสริมการขายแบบต่างๆ ทั้งนี้ก็อาจเป็นเพราะว่าการจัดกิจกรรมการตลาดด้วยการโฆษณาเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดที่ผู้ประกอบการจำเป็นต้องให้ความสำคัญเนื่องจากเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริโภคสามารถรับข้อมูลข่าวสารของสินค้าและบริการชนิดนั้นๆ ได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง อีกทั้งการโฆษณาในรูปแบบต่างๆ ยังมีส่วนต่อการตัดสินใจบริโภคผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภค เป็นการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสินค้าและบริการผ่านสื่อมวลชนในรูปแบบที่หลากหลายโดยเฉพาะวิธีการตลาดออนไลน์เป็นการดำเนินงานที่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึงซึ่งสื่อมวลชนในยุคปัจจุบันสามารถสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายได้กว้างไกลมากยิ่งขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการสามารถใช้สื่อเพื่อเข้าถึงผู้บริโภคได้ในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ สอดคล้องกับแนวคิดของ บริษัท วันบิลฟ์จำกัด (2560) ที่กล่าวว่า การโฆษณาสินค้าเป็นการเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคเพื่อสร้าง

แรงจูงใจให้ลูกค้าเกิดการตัดสินใจบริโภคผลิตภัณฑ์ชนิดนั้นๆ ซึ่งหลักการโฆษณาขายสินค้าและบริการอย่างมีประสิทธิภาพมีดังนี้ 1) ต้องนำเสนอข้อดีของผลิตภัณฑ์และประโยชน์ที่ผู้บริโภคจะได้รับหลังจากบริโภคสินค้าและบริการเพื่อชี้แนะให้ลูกค้าตัดสินใจเลือกใช้ผลิตภัณฑ์นั้นๆ หรืออาจใช้วิธีการนำเสนอความคุ้มค่าของผลิตภัณฑ์ที่มีราคาเหมาะสมกับคุณภาพในการชักจูงผู้บริโภค 2) นำเสนอภาพลักษณ์ของสินค้าและบริการเพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้บริโภค ผู้ประกอบการจึงควรเลือกนำเสนอจุดเด่นของผลิตภัณฑ์และชี้ให้ลูกค้าเห็นถึงประโยชน์และความคุ้มค่าที่จะได้รับจากผลิตภัณฑ์นั้นๆ และ 3) นำบุคคลที่ได้รับความนิยมมาเป็นแบบโฆษณาจะทำให้ผู้บริโภคมีแรงจูงใจในการใช้ผลิตภัณฑ์มากยิ่งขึ้นเนื่องจากการนำเสนอสินค้าด้วยวิธีดังกล่าวแสดงให้เห็นให้ผู้บริโภคเห็นว่าบุคคลสำคัญก็ใช้ผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันจึงมีแนวโน้มการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่สินค้าและสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ตัวผู้บริโภค

2.4 การเป็นมืออาชีพที่มีความตื่นตัวสร้างความไว้วางใจและเป็นแบรนด์ที่เติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน ทั้งนี้ก็อาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ถือเป็นตลาดที่มีการแข่งขันโดยแบรนด์ที่แข็งแกร่งจำนวนมาก โดยแต่ละแบรนด์ก็มีแนวทางการพัฒนาแตกต่างกันไป อย่างไรก็ตามยังไม่มีเครื่องมือที่จะสามารถทำให้แบรนด์ต่างๆ เห็นถึงปัจจัยที่ส่งผลแท้จริงต่อความไว้วางใจจากผู้บริโภคในอุตสาหกรรมนี้แต่อย่างใดเพื่อแก้ปัญหาข้างต้น คุณชลธิ์ รื่นรมย์ และเอกกัฏฐ์ ธนกุล (2560) จึงได้สร้างเครื่องมือดัชนีความไว้วางใจแบรนด์ในอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์ขึ้น เรียกว่า CU-BTI (Chulalongkorn University: Brand Trust Index) เครื่องมือดังกล่าวเกิดจากการกลั่นกรองข้อมูลโดยใช้การสกัดปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความไว้วางใจแบรนด์ในอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์ พบว่า ความไว้วางใจแบรนด์ในอุตสาหกรรมนี้มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องสำคัญรวม 40 ปัจจัยโดยแต่ละปัจจัยมีค่าน้ำหนักต่อความไว้วางใจแตกต่างกันไปทั้งนี้ปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดต่อความไว้วางใจของผู้บริโภคในอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์ 10 อันดับแรกมีดังนี้ 1) การให้บริการหลังการขาย 2) ราคาขาย 3) ความเอาใจใส่ในความต้องการของลูกค้า 4) ระบบรักษาความปลอดภัยของโครงการ 5)

สภาพแวดล้อมทางกายภาพของโครงการมีการรักษาความปลอดภัย 6) มีตัวอย่างบ้านจริงและบ้านตกแต่งพร้อมให้ชม 7) ความทันสมัยของรูปลักษณะของโครงการ 8) การจัดสรรพื้นที่ในที่อยู่อาศัย 9) สไตล์/รูปแบบที่อยู่อาศัย และ 10) ความโปร่งใสของขั้นตอนดำเนินงาน เช่น การจอง การทำสัญญาซื้อขาย และการโอน

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมาไปใช้ โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้ก็อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยผู้ที่มีความน่าเชื่อถือมีความรู้ความสามารถความเข้าใจการจัดการการตลาดของธุรกิจบ้านจัดสรรเป็นอย่างดีดังปรากฏผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดแสดงว่ารูปแบบสามารถนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิผลได้ นอกจากนี้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้ยังสามารถจำลองวิธีการปฏิบัติอย่างง่ายหรือย่อส่วนเพื่ออธิบายแนวทางปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมแสดงว่ารูปแบบที่ได้เข้าใจง่าย สอดคล้องกับแนวคิดของไอส์เนอร์ (Eisner, 1976: 192-193) ที่เสนอแนวคิดการตรวจสอบโดยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิว่าเป็นรูปแบบที่ใช้บุคคลคือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมินโดยให้ความเชื่อถือว่าคุณวุฒินั้นเที่ยงธรรมและมีดุลพินิจที่ดีทั้งนี้การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นที่สถานภาพทางวิชาชีพประสบการณ์และการเป็นที่เชื่อถือ (High Credit) ของวิชาชีพนั้นเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2551: 1) ที่กล่าวว่า แบบจำลอง (model) นั้นเป็นการย่อหรือเลียนแบบความสัมพันธ์ที่ปรากฏอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริงของปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยในการจัดระบบความคิดในเรื่องนั้นให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นและเป็นระเบียบ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้ประกอบการธุรกิจบ้านจัดสรรควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำรูปแบบการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิภาพของธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมาไปประยุกต์ใช้ในการบริหารทรัพยากร

มนุษย์โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละบริษัทหรือธุรกิจที่ประกอบการ

2. ควรมีการจัดทำคู่มือแนวทางการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิผลของธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมาโดยสมาคมอสังหาริมทรัพย์นครราชสีมาเพื่อสร้างความเข้าใจให้ผู้ประกอบการธุรกิจบ้านจัดสรรฝ่ายการตลาดและผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ

3. ควรมีการนิเทศการติดตามรวมทั้งประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิผลของธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมาเป็นระยะๆ เพื่อปรับปรุงพัฒนารูปแบบให้มีคุณภาพตามองค์ประกอบต่างๆ ที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดเป้าหมายผลลัพธ์ของรูปแบบการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิผลของธุรกิจบ้านจัดสรรและกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่สามารถวัดได้จริง

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อนำรูปแบบการจัดการการตลาดแบบมีประสิทธิผลของธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมาไปทดลองใช้เพื่อสรุปผลที่เกิดขึ้นในแต่ละองค์ประกอบต่างๆ ให้มีความถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณ์ลี รื่นรมย์ และเอกภกร ธนกุล. (2560). การสร้างเครื่องมือดัชนีความไว้วางใจแบรนด์ในอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการตลาด คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จ๊อบส์ ดีบี (ประเทศไทย) จำกัด. (2561). ทำไมต้องตามใจลูกค้า. สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2561, จาก <https://th.jobsdb.com/th-th/articles>
- ทิตินา แคมมณี. (2551). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บริษัท วันบิลฟ์ จำกัด. (2560). การโฆษณากลยุทธ์นำเสนอข้อมูลตรงใจผู้บริโภคที่ผู้ขายต้องให้

ความสำคัญ. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2560,

จาก <https://www.1belief.com/article/advertising/>

บริษัท เทนเซ็นต์ (ประเทศไทย) จำกัด. (2560). อสังหา

โคมา แบงก์ดับฝันคนรายได้น้อย ต่ำ 2.5

หมื่นกู้ไม่ได้! ปลอ่ยโครงการ-ลอยแพคนซื้อ.

สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2560, จาก

<https://www.sanook.com/money/486583/>

บัวทิพย์ พรหมศร. (2551, กันยายน - ธันวาคม). "กล

ยุทธ์การตลาดธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเขต

กรุงเทพมหานคร." วารสารมหาวิทยาลัย

ราชภัฏมหาสารคาม. 2(3): 91.

พงศ์ภักธนา วงศ์ไชยลิก. (2555). พฤติกรรมของ

ผู้บริโภคในการซื้อบ้านจากโครงการบ้าน

จัดสรรในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ

ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชา

การตลาด. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พลลภ กฤตยานวัช. (2561). การตลาดและการขาย

บ้านจัดสรร เพื่อความยั่งยืนของธุรกิจ.

สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2561, จาก

<http://www.resam.or.th>

โพสดีทุญ์. (2561). เศรษฐกิจไทยกับอสังหาใน

รอบ 10 ปี. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2561, จาก

<https://www.home.co.th/hometips/detail/72566>

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2552). การบริหาร

การตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.

สาธิตี ผ่องอักษร, เสาวณีย์ สีขาวบัณฑิต และ

พีระพงษ์ สิทธิอมร. (2561). รูปแบบการจัดการ

คุณภาพของการจัดการศึกษาระดับการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาสู่มาตรฐานสากล.

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

7(2): 198-212.

สุนีย์ เจริญวรารามกุล; จิตินันท์ วารวินิช และดวงตา

สราญรมย์. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อการ

ตัดสินใจซื้อบ้านทาวน์เฮ้าส์ในโครงการ

บริษัทวังทองกรู๊ป จำกัด (มหาชน). การ

ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการตลาด. ปทุมธานี: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ. (2561, 7-9 มิถุนายน).
 อสังหาโคราชไม่หวั่นตลาดซิมเดิหน้า
 ขยายโครงการอัดโปรกระตุ้นยอดขาย.
 38(3, 372): 21

Cronbach, L. J. (1970). **Essentials of Psychological Testing**. 3rd ed., New York: Harper and Row.

Eisner, E. (1976). Educational Connoisseurship and Criticism: Their Form and Functions in Education Evaluation. **Journal of Aesthetic Education**. 192-193.

estopolis.com. (2561). อสังหาริมทรัพย์ยุค 4.0 ที่
 คุณต้องรู้พร้อมก้าวให้ทันเกมธุรกิจ. สืบค้น
 เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2561, จาก
 <https://www.estopolis.com/article>

Kotler, P. (2000). **Marketing Management**. New Jersey: Prentice-Hall.

Lawshe, C. H. (1975). "A Quantitative Approach to Content Validity." **Personnel Psychology**. 28(4): 563-575.

McCarthy, E. Jerome. (2009). **Basic Marketing A Managerial Approach**. Homewood, IL: Richard D. Irwin.

prop2morrow.com. (2561). ธุรกิจอสังหาฯ ปรับตัว
 อย่างไรเมื่อตลาด-ผู้บริโภคเปลี่ยนเร็วเกิน
 กว่าคาดคิด. <http://prop2morrow.com/>

กลยุทธ์การจัดการการศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา นราธิวาส เพื่อความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้

The Strategies Non-formal Education Management for Stability of the Narathiwat Science Center for Education for Development for Southern Border Provinces

สุชาติ ถาวร¹ รศ.ดร.เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต² และ ดร.พีระพงษ์ สิทธิอมร³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลยุทธ์การจัดการการศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อศึกษานราธิวาสเพื่อความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดการการศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อศึกษานราธิวาส โดยสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรที่ใช้บริการการจัดการศึกษาของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อศึกษานราธิวาส ปีการศึกษา 2559 ด้วยแบบสอบถาม จำนวน 373 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและสร้างกลยุทธ์การจัดการการศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อศึกษานราธิวาส โดยวิธีการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบและปรับปรุงกลยุทธ์ที่ได้จากตอนที่ 2 ด้วยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน และ ขั้นตอนที่ 4 ประเมินกลยุทธ์การจัดการการศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อศึกษานราธิวาส ที่พัฒนาขึ้น โดยใช้แบบประเมินกับผู้บริหารศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา จำนวน 18 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการวิจัย พบว่า กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นมี 11 กลยุทธ์ คือ 1) ส่งเสริมและสนับสนุนการร่วมจัดการศึกษาโดยชุมชน 2) การพัฒนาการประชาสัมพันธ์เชิงรุกที่ทันสมัย 3) สนับสนุนการวิเคราะห์และกำหนดกลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน 4) เพิ่มโอกาสการเข้าถึงการจัดการการศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อศึกษานราธิวาสอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและมาตรฐาน 5) การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ 6) การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อศึกษานราธิวาส 7) ส่งเสริมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อชีวิตที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมชุมชน 8) การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สู่ชุมชน 9) สนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ 10) เสริมสร้างแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น 11) ส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผลการประเมินกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้น โดยภาพรวมและรายด้าน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กลยุทธ์ การจัดการการศึกษานอกระบบ และ จังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

This research aims to develop strategies on non-formal education management of the Narathiwat Science Centre for Education for Southern Border provinces stability by doing 4 steps: 1) Studying a status of the non-formal

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

³ อาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

education management Southern Border provinces by using questionnaires with 373 users in 2017 academic year. The data were analyzed by frequency and percentage. 2) Analyzing the surrounding of the center and strategical developing on non-formal education management for Southern Border provinces stability of the Narathiwat Science Centre for Education. The methodology was a group meeting that includes 17 experts by SWOT Analysis. 3) Examining and revising to complete the strategies by a group discussion that includes 7 experts. 4) Evaluating the developed strategies by using an evaluation form with 18 administrators of Science Centre for Education.

The research findings reveal that the developed strategies compose of 11 strategies: 1) Promoting and co-managed by the community. 2) The development of modern, proactive public relations. 3) Working strategies and analysis. 4) Increase access to education outside of the Science Center thoroughly and quality standards. 5) Curriculum development to meet the needs of service users. 6) Improving education management quality of the center. 7) Promote learning, life sciences, corresponding to the cultural community. 8) The development process of learning science community. 9) Support education for the stability of the South Border provinces. 10) Enhancing learning and wisdom. 11) Promoting education to improve the quality of life that is environmentally friendly. The result of the developed strategies evaluation is at a high level in an overall. When considering each aspect, it was found that the benefit is at the highest level.

Keywords: strategies, education management, non-formal education, southern border provinces

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศในยุคการขยายตัวนวัตกรรมและเทคโนโลยีตามบริบทสังคมฐานความรู้ส่งผลให้ประเทศเกิดการเปลี่ยนแปลงปรับเปลี่ยนเป้าหมายของประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องอาศัยศักยภาพของคนเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน ดังนั้นนานาประเทศหันมาพัฒนาสมรรถนะของคนในประเทศเตรียมรับกระแสการพัฒนาเพราะอาจจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างรุนแรง ประเทศไทยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศตามแนวนโยบายแห่งรัฐที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่แท้จริง กล่าวคือมุ่งพัฒนาเพื่อก้าวสู่การเป็นประเทศที่มีความมั่นคงและยั่งยืน ซึ่งจำเป็นต้องวางรากฐานโดยเน้นศักยภาพของพลเมือง ความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น และการปรับโครงสร้างสังคมให้สมดุล “การศึกษา” นับเป็นกลไกสำคัญและเป็นปัจจัยหลักในการ “พัฒนาคน” และ “พัฒนาทุนทางปัญญา” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2553: 1-2)

ปัจจุบันมีศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษารวมทั้งสิ้นจำนวน 19 แห่ง โดยสถานศึกษาแต่ละแห่งจะมีเขตที่ที่ต้องให้บริการมากกว่า 1 จังหวัด และให้มีหน้าที่ 4 ประการ คือ 1) การจัดและบริหารการเรียนรู้ 2) มีหน้าที่ในการศึกษา ค้นคว้า วิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ 3) พัฒนาครู อาจารย์ วิทยากรและบุคลากรทางการศึกษาที่รับผิดชอบการจัดการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และ 4) ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดและส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน สำหรับกลุ่มเป้าหมายในการให้บริการคือเด็ก เยาวชน ประชาชนทุกเพศ ทุกช่วงวัย โดยเฉพาะกลุ่มผู้ที่ด้อย พลาดและขาดโอกาสทางการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ที่จำเป็นต้องมีทักษะความรู้ขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต้องนำไปใช้ในการดำรงชีวิต ส่วนประเภทของกิจกรรมที่ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อศึกษานราธิวาสจัดการศึกษาเพื่อให้บริการนั้นจะมีความหลากหลาย ตามความต้องการของผู้ใช้บริการ 4 ประเภท คือ 1) การเรียนรู้ผ่านนิทรรศการ 2) ค่ายวิทยาศาสตร์ 3) กิจกรรมการศึกษา และ 4) บริการวิชาการ

เพื่อให้ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา นราธิวาสมีข้อมูลที่จะนำไปกำหนดเป็นกลยุทธ์และแนวทางในการจัดการพัฒนาการศึกษานอกระบบเพื่อความมั่นคงจังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาและผู้อำนวยการ จึงมีความสนใจทำการวิจัยเพื่อทราบสภาพการจัดการศึกษาที่ทางศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา นราธิวาสได้จัดทำดำเนินการอยู่ในปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร มีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อความสำเร็จ มีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารที่ทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จ เพื่อนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์ในการบริหารจัดการศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา นราธิวาส เพื่อความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการการศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา นราธิวาส เพื่อความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อสร้างกลยุทธ์การจัดการการศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา นราธิวาส เพื่อความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การจัดการการศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา นราธิวาส เพื่อความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้กลยุทธ์การจัดการการศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา นราธิวาส เพื่อความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. ได้ข้อเสนอแนะการจัดการการศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา นราธิวาส

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดการการศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา นราธิวาส เพื่อความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่ใช้บริการการจัดการศึกษาของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา ปีการศึกษา 2559 จำนวนทั้งสิ้น 373 คน โดยใช้เกณฑ์ตามตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 607-610) และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closed-ended Questionnaire) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 2 สภาพกลยุทธ์การจัดการการศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา นราธิวาส เพื่อความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 38 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการสร้างเครื่องมือเพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจในรายละเอียดในด้านเนื้อหาเพื่อที่จะนำมาสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถาม สภาพกลยุทธ์การจัดการ การศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาณาริवास

3. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหาของแบบสอบถามเพื่อให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความเที่ยงตรงมากขึ้น

4. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้ใช้บริการซึ่งส่วนหนึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามแจกให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใช้บริการการจัดการศึกษาของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาปีการศึกษา 2559 จำนวนทั้งสิ้น 373 คน โดยใช้เกณฑ์ตามตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. การหาค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เพื่อแสดงถึงลักษณะของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง

2. การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและร่างกลยุทธ์การจัดการ การศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาณาริवास เพื่อความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้

สังเคราะห์เอกสาร ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประชุมกลุ่ม จัดให้มีการประชุมกลุ่มเพื่ออภิปรายวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เกี่ยวกับสภาพการจัดการ การศึกษาและกำหนดเลือกร่างกลยุทธ์ กลุ่มผู้เข้าประชุม คือ จำนวน 17 คน ประชุมกลุ่มอภิปรายเพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เกี่ยวกับสภาพการจัดการ การศึกษานอกระบบเพื่อความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาซึ่งผู้เข้าร่วมประชุม ต้องมีคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์ในการจัดทำร่างกลยุทธ์การจัดการ การศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาณาริवास เพื่อความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ครั้งนี้ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Wehrich. 1982: 121)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบบันทึกซึ่งครอบคลุมภาระงานทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านงานจัดการศึกษา 2) ด้านงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม 3) ด้านงานบริการทางวิชาการแก่สังคม และ 4) ด้านการส่งเสริม อนุรักษ์ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพ

1. สร้างแบบบันทึกข้อมูลสำหรับการตรวจสอบร่างกลยุทธ์ นำแบบบันทึกข้อมูลที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2. สร้างแบบแนวคำถามการตรวจสอบร่างกลยุทธ์ กำหนดประเด็นข้อคำถามเกี่ยวกับความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้อง และประโยชน์ นำแบบคำถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

3. สร้างแบบบันทึกข้อมูลสำหรับบันทึกรายละเอียดจากการสนทนากลุ่ม เพื่อนำข้อมูลและสาระสำคัญมาสรุปเป็นกลยุทธ์ นำแบบบันทึกข้อมูลที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์การจัดการ การศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อ

การศึกษานาวิชาส เพื่อความมั่นคงของจังหวัด
ชายแดนภาคใต้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. กำหนดกรอบและแนวทางในการดำเนินการ
ตรวจสอบร่างกลยุทธ์

2. จัดการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อ
ร่วมกันวิเคราะห์และตรวจสอบร่างกลยุทธ์ที่ได้ มีการ
กำหนดเลือกให้มีความถูกต้องเหมาะสม จำนวน 7 คน

3. สรุปประเด็นและรายละเอียด ตรวจสอบ
ร่างกลยุทธ์การจัดการการศึกษานอกระบบของศูนย์
วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาการนาวิชาส เพื่อความมั่นคง
ของจังหวัดชายแดนภาคใต้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเนื้อหาและข้อ
สารสนเทศการจัดกลุ่มสนทนาผู้ทรงคุณวุฒิในประเด็น
ที่เกี่ยวกับการตรวจสอบร่างกลยุทธ์การจัดการ
การศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อ
การศึกษานาวิชาส เพื่อความมั่นคงของจังหวัด
ชายแดนภาคใต้เพื่อนำมาปรับกลยุทธ์ ตามที่
ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินกลยุทธ์การจัดการ
การศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อ
การศึกษานาวิชาส เพื่อความมั่นคงของจังหวัด
ชายแดนภาคใต้

ดำเนินการโดยการสอบถามความคิดเห็น
จากผู้บริหารศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา จำนวน
18 คน โดยใช้แบบประเมินความคิดเห็น ลักษณะของ
แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ และนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูล
โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ
ประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด และนำข้อเสนอแนะมาทำ
การปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
ซึ่งเป็นผู้ที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาของศูนย์
วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาโดยตรง ลักษณะเป็น
แบบสอบถามปลายปิด (Closed-ended Questionnaire)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา เพื่ออธิบาย
ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กลยุทธ์การจัดการการศึกษานอกระบบของศูนย์

วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาการนาวิชาส เพื่อความมั่นคง
ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

ผลของการวิจัย ปรากฏดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพกลยุทธ์การจัดการ
การศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อ
การศึกษานาวิชาส เพื่อความมั่นคงของจังหวัด
ชายแดนภาคใต้

ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 370
คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุ 21-25 ปี เป็น
นักศึกษา และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วงระหว่าง
5,000บาท -10,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
สภาพการจัดการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.24$) ค่าเฉลี่ยความเห็นสูงสุด คือ ด้านการ
อนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.36$) และ
ค่าเฉลี่ยความเห็นต่ำสุด คือ ด้านการศึกษา ($\bar{X} = 4.06$)

2. ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับ
การจัดการการศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์
เพื่อการศึกษาการนาวิชาส เพื่อความมั่นคงของจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ และผลการสร้างกลยุทธ์

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อสร้าง
กลยุทธ์การจัดการการศึกษานอกระบบของศูนย์
วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาการนาวิชาส เพื่อความมั่นคง
ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ในกรอบภารกิจบาง
ภารกิจสามารถใช้กลยุทธ์ร่วมกันได้ โดยสรุปเป็นกล
ยุทธ์ได้จำนวน 12 กลยุทธ์ คือ 1) ลดความเหลื่อมล้ำ
การเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ 2) นโยบายการจัด
การศึกษาที่เป็นเอกภาพ 3) ส่งเสริมสนับสนุนภูมิ
ปัญญาท้องถิ่นให้ผสมกลมกลืนกับวิถีชีวิตกับ
วัฒนธรรมอย่างเหมาะสม 4) พัฒนาหลักสูตรที่
สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน 5) การชุมชน
กับการมีส่วนร่วม 6) การเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อชีวิต
ตามวิถีชุมชน 7) การวิเคราะห์และกำหนดกลยุทธ์ใน
การปฏิบัติงาน 8) เชิญผู้นำชุมชนที่มีศักยภาพเข้า
มาร่วมเป็นคณะกรรมการ 9) การสร้างกระบวนการ
รับรู้ 10) จัดทาสถาภูมิปัญญาท้องถิ่น 11) สร้างโอกาส
ให้ภาคประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการรักษา

ท้องถิ่นชุมชน และ 12) ตระหนักถึงความสำคัญด้านวัฒนธรรมและคุณค่าทางประวัติศาสตร์

3. ผลการพัฒนากลยุทธ์การจัดการการศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา นราธิวาส เพื่อความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เพื่อร่วมกันพิจารณาวิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไข (ร่าง) กลยุทธ์การจัดการการศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อศึกษานราธิวาส เพื่อความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ในประเด็นต่างๆ ทำให้จากเดิมที่มีการร่างกลยุทธ์ไว้จำนวน 12 กลยุทธ์ มีการปรับเหลือ 11 กลยุทธ์ดังนี้

1) ชุมชนกับการมีส่วนร่วมด้านการศึกษา และคุณภาพชีวิต 2) การประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัย สอดคล้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ 3) การวิเคราะห์และกำหนดกลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน 4) การสร้างโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นชุมชน 5) จัดทำและพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน 6) จัดความเหลื่อมล้ำการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ 7) การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อชีวิตตามวิถีชุมชน 8) การสร้างกระบวนการในการรับรู้สู่ชุมชน 9) การกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่เป็นเอกภาพ 10) ร่วมจิตอาสา พากุมีปัญญา พัฒนาบ้านเกิด ขอบข่ายในการดำเนินการ และ 11) สร้างความตระหนักถึงความสำคัญด้านวัฒนธรรมและคุณค่าทางประวัติศาสตร์

4. การประเมินกลยุทธ์การจัดการการศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อศึกษานราธิวาส เพื่อความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่พัฒนาขึ้น

ผลการประเมินกลยุทธ์ดำเนินการโดยการสอบถามความคิดเห็นจากผู้บริหารศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา จำนวน 18 คน พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการการศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อศึกษานราธิวาส เพื่อความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.54$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.18$)

เมื่อพิจารณารายด้าน พบดังนี้ ด้านความเป็นไปได้มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อชีวิตและวิถีชุมชน ($\bar{X} = 4.89$) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาเป็นเอกภาพ ($\bar{X} = 3.78$) ด้านความถูกต้องครอบคลุมมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ร่วมจิตอาสา พากุมีปัญญา พัฒนาบ้านเกิด ($\bar{X} = 4.72$) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ขจัดความเหลื่อมล้ำการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ($\bar{X} = 3.83$) ด้านความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อชีวิตและวิถีชุมชน ($\bar{X} = 4.61$) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สร้างความตระหนักถึงความสำคัญด้านวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.83$) ด้านความเป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างกระบวนการเรียนรู้สู่ชุมชน ($\bar{X} = 4.83$) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัยสอดคล้องกับเทคโนโลยีที่สมัยใหม่ ($\bar{X} = 4.22$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเพื่อพัฒนากลยุทธ์การจัดการการศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อศึกษานราธิวาส เพื่อความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งเรือง จอมศรี (2560: 65-66) ที่ศึกษารูปแบบการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า รูปแบบการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย องค์ประกอบต่างๆ หลายองค์ประกอบเช่นกัน

ผลการพัฒนากลยุทธ์การจัดการการศึกษานอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อศึกษานราธิวาส เพื่อความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูติกาญจน์ เลาพะนาถิวงศ์ (2561: 101) เรื่อง กลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียน

เป็นฐานสำหรับสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ที่พบว่า กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ต้องประกอบด้วยกลยุทธ์ต่างๆ หลายกลยุทธ์ ได้แก่ 1) กลยุทธ์การสร้างภาพลักษณ์ 2) กลยุทธ์การพัฒนาบุคลากร 3) กลยุทธ์การพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4) กลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วม 5) กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายการจัดการศึกษา 6) กลยุทธ์การปรับกระบวนการบริหารภายใน 7) กลยุทธ์การสร้างภาพลักษณ์ให้แก่นักเรียน สถานศึกษา จึงจะสำเร็จได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของของ มัณฑริกา วิฑูรชาติ (2551: 121) ที่พบว่ากลยุทธ์การบริหารที่มีประสิทธิภาพต้องตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน โดยใช้ระบบประเมินผล ติดตามผล การควบคุม ตามระเบียบข้อบังคับตามนโยบายของการบริหาร แต่การประเมินการควบคุมจะต้องยืดหยุ่นตามสภาพของท้องถิ่น และพิจารณาให้เหมาะสม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2552: 132) ที่พบว่า การกำจัดการจัดจรรยาบรรณ และสร้างโอกาสให้เกิดความเข้มแข็งได้นั้น ควรกำหนดกลยุทธ์อย่างต่อเนื่องทุกขั้นตอน สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน มุ่งมั่นที่จะบริการการศึกษาจนกระทั่งให้ครอบคลุมทั่วถึงตามความสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของนักศึกษาผู้ใหญ่ (สุนทร โครตบรรเทา. 2560)

ผลการประเมินกลยุทธ์การจัดการศึกษา นอกระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา นราธิวาส เพื่อความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน สรุปได้ว่า มีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ สอดคล้องกับรัชนิวรรณ บุญอนันต์ (2555), พชรินทร์ ศิริสุข (2555) ที่พัฒนากลยุทธ์การบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนสำหรับผู้บริหารโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย กลยุทธ์ต่างๆ ได้แก่ 1) กลยุทธ์ร่วมคิดร่วมทำนำสู่การปฏิบัติที่ดี 2) กลยุทธ์ประสานความคิดกำหนดทิศทางเปลี่ยนแปลง 3)

กลยุทธ์พัฒนาทีมงานเข้มแข็ง เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน และ 4) กลยุทธ์พัฒนาความรู้ใหม่ใช้งานวิจัยเป็นฐานการเปลี่ยนแปลง จึงจะทำให้การบริหารจัดการเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 ควรมีการผลักดันกลยุทธ์การเสริมสร้างเจตคติ การติดตามผล ประเมินผลทุกส่วนให้กับองค์กรด้วยระบบคุณภาพ ตลอดจนองค์ประกอบด้านวัฒนธรรมองค์กร โครงสร้างการบริหาร เสริมสร้างเจตคติ ศักยภาพของบุคลากรและประชาชนที่เข้าใช้บริการศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา

1.2 ควรเอาใจใส่ในการปฏิบัติต่อประชาชนระบบปฏิบัติงานตลอดจนคุณภาพตามสถานการณ์บูรณาการการบริหารท้องถิ่นควบคู่ไปกับระบบของศูนย์วิทยาศาสตร์

1.3 ควรกำหนดเป้าหมายบริการชุมชน มุ่งเน้นให้เกิดสันติสุขสงบเรียบร้อย เป้าหมายบริการสังคมเชื่อมโยงสอดคล้องระหว่างกลยุทธ์ด้านความมั่นคงตามยุทธศาสตร์การปฏิบัติระยะสั้น ระยะยาว โดยมีการติดตามผล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงประเมินผลประสิทธิภาพด้านการนำกลยุทธ์บริหารจัดการมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบของกระบวนการบริหารจัดการตามหลักความมั่นคงเชิงปฏิบัติในการวิจัยครั้งต่อไป

2.3 เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยตามสภาพและบริบทการปฏิบัติงานของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาซึ่งมีการกิจในการจัดการศึกษาที่มีความแตกต่างจากสถานศึกษาอื่นๆ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปถ้าหากมีการวิจัยสถานศึกษาประเภทอื่นๆที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชายแดนใต้จะเป็นประโยชน์ในภาพรวมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชุดิกัญจน์ เลหาณะคังศ์. (2561). กลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. 7(1): 101.
- พัชรินทร์ ศิริสุข. (2553). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร.
- มณฑริกา วิฑูรชาติ. (2551). การพัฒนากลยุทธ์ของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาเอกชนขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- รัชนิวรรณ บุญอนันต์. (2555). การพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- รุ่งเรือง จอมศรี. (2560). รูปแบบการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. 7(1): 65-66.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559). กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2560). ความคาดหวังของนักศึกษาผู้ใหญ่วิทยาลัยนครราชสีมา. กรุงเทพฯ: มูลนิธิศาสตราจารย์หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2552). การพัฒนาและการแก้ปัญหาชายแดนใต้. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.

Krejcie, R. V.; & Morgan, D.M. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30: 607-610.

Weihrich, H. (1982). **The TOWS Matrix – a Tool for Situational Analysis**. Long Rangen Planning.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล นายสุชาติ ถาวระ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน 136/10 หมู่ 13 ซอยโคกเคียน 10 ตำบลโคกเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส 96000

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน
ผู้อำนวยการสถานศึกษา
ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา
นราธิวาส

ประวัติการศึกษา
พ.ศ. 2529 ระดับปริญญาตรี
วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.)
วิชาเอกฟิสิกส์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี จังหวัดปัตตานี
พ.ศ. 2548 ระดับปริญญาโท
สังคมสงเคราะห์ศาสตร-
มหาบัณฑิต (สส.ม.)
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พ.ศ. 2551 ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต
วิชาชีพทางการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2562 ระดับปริญญาเอก
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.)
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร

Factors Influencing Digital Literacy among Teenagers in Bangkok

ดร.สุภาภรณ์ จูตระกูล *

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บข้อมูลจากวัยรุ่น จำนวน 400 คน อายุ 9-22 ปีที่กำลังศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร โดยมีตัวแปรอิสระ ได้แก่ ภูมิหลังของครอบครัว พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัล รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ตัวแปรตาม คือ การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของตัวแปร รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 4 ตัว (แบบเอาใจใส่ แบบควบคุม แบบตามใจ แบบทอดทิ้ง) เป็นองค์ประกอบของตัวแปรรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู อย่างแท้จริง

2. การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ของ การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 5 ตัว (ทักษะการใช้งาน ทักษะในการเลือกรับข่าวสารคดีวิเคราะห์และประเมินผล ทักษะในการให้ความร่วมมือและสื่อสารกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะการใช้สื่ออย่างปลอดภัยและ

ทักษะการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์) เป็นองค์ประกอบของตัวแปรการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลอย่างแท้จริง

3. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) พบว่า ปัจจัยด้าน ภูมิหลังของครอบครัว พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัล รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 รูปแบบ ส่งผลต่อตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลของดิจิทัลเนทีฟ ร้อยละ 10.20 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 12.5% ($R^2 = 0.125$) นอกจากนี้ยังพบว่า พบว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลของดิจิทัลเนทีฟมากที่สุด รองลงมาคือ วัตถุประสงค์การใช้สื่อ

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล, ภูมิหลังของครอบครัว, พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัล รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

Abstract

This research aimed to analyze factors influencing digital literacy among teenagers in Bangkok. The research used quantitative research methodology with data collection from 400 teenagers aged 9-22 years. The respondents were students studying in primary schools, secondary institutions, high schools, and universities in Bangkok. The variables in the study included the independent variables of family background, media use behavior, and parenting styles, affect variable, and the dependent variable was digital literacy. The analyses were conducted using LISREL to conduct Confirmatory Factor Analysis, for two models. One is based on parenting styles and the other is based on digital literacy, and Multiple Regression Analysis.

* อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตร์

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

The results revealed as follows:

1. The results of the Confirmatory Factor Analysis (CFA) for parenting styles confirmed that all latent variables in the model including Authoritative, Authoritarian, Permissive, and Uninvolved had construct validity index of congruence between the research model and the empirical data.

2. The results of the Confirmatory Factor Analysis (CFA) for digital literacy confirmed that all latent variables in the model including Functional skill, Ability to find & Select Information, Critical thinking and evaluation, Collaboration, Effective Communication, e-safety, and creativity had construct validity index of congruence between the research model and the empirical data.

3. The Multiple Regression Analysis showed that family background, digital media use, and the four parenting styles had an impact on the dependent variable, digital literacy at 10.20% with a prediction power of 12.50% ($R^2 = 0.125$). In addition, it was found that parenting styles had the highest influence on digital literacy, followed by objective of use.

Keyword: Factors Influencing Digital Literacy, Family Background, Digital Media Usage Behaviors, Parenting Styles

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทในสังคมอย่างมาก เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ โดยถูกใช้ เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร และรับส่งข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ทั่วโลก และพบว่า กลุ่มที่ใช้อินเทอร์เน็ต มากที่สุด คือ กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี และกลุ่ม Gen Y และ Gen Z เนื่องจากเด็กกลุ่มนี้เกิดและเติบโต มาพร้อมกับสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยอุปกรณ์ไอทีที่เป็นดิจิทัลมีเดียที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้อย่าง ง่ายดาย เพื่อค้นหาข้อมูลหรือสิ่งต่างๆ ที่สนใจได้ด้วย ตัวเองผ่านคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน อุปกรณ์ ไอทีต่างๆ โดยเฉพาะเด็กยุคใหม่ที่แทบถือติด

(Tapscott. 1998) เรียกเด็กกลุ่มนี้ว่า “Screenagers” หรือวัยรุ่นติดจอ ซึ่งเป็นคนรุ่นแรกที่เติบโตขึ้นมา กับ เมาส์คอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ต (Trackpad) และเชื่อว่า ภาพที่อยู่นจอเป็นสิ่งที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์ด้วย เทคโนโลยีเหล่านี้เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ใหม่ เป็นสิ่ง ที่สามารถแสดงความเป็นตัวตนของพวกเขา และเป็น กลุ่มชนที่ เฟรนด์ลีย์ (Prensky. 2001) เรียกว่า “ชน ฟันเมืองดิจิทัล” (Digital Natives) จากการที่ถูกรูกล้อม ด้วยดิจิทัล สมอของเด็กรุ่นนี้ จึงเปลี่ยนไปทั้งใน ด้านกายภาพและเคมี ซึ่งเป็นกลุ่ม Gen Z ที่เกิดใน ค.ศ. 2000 หรือเรียกว่า iGeneration, Internet generation ที่เกิดมาพร้อมกับเทคโนโลยีที่สมบูรณ์แบบ เติบโตท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วย นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นคนที่รัก เทคโนโลยี คู่ขนานกับเทคโนโลยีและใช้เทคโนโลยี อย่างชำนาญ สมาร์ทโฟนจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของ ชีวิตในวัยเด็ก

จะเห็นได้ว่า เมื่อเทคโนโลยีการสื่อสารได้ เปลี่ยนแปลงไปจะสร้างผลกระทบให้กับสังคม สถาบัน และปัจเจกบุคคลซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานของกลุ่ม Technological Determinism (McLuhan. 1964) ที่เชื่อ ว่า เทคโนโลยีการสื่อสารเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อ ความเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับปัจเจกบุคคล (Individual Level) ระดับสถาบัน (Institutional Level) และระดับ สังคม (Society Level) สังคมมักจะตั้งคำถามอยู่เสมอ ว่า “สื่อดิจิทัล” “ดี” หรือ “ไม่ดี” อย่างไรต่อวัยรุ่น จึงมี แนวคิดเกี่ยวกับ “การรู้เท่าทันสื่อ” ซึ่งเป็นแนวคิดที่ ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในระดับสากล ซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างพลังอำนาจในการ บริโภคสื่ออย่างชาญฉลาดของผู้บริโภคสื่อ เพราะหาก บุคคลใดขาดการรู้เท่าทันสื่อย่อมตกเป็นเหยื่อของ ข้อมูลข่าวสาร ดังนั้นการที่บุคคลในสังคมจะสามารถ รู้เท่าทันสื่อได้ย่อมต้องอาศัยทักษะในการเข้าถึง ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการประเมินเนื้อหาสาระ ทักษะการสร้างสรรค์ และทักษะการมีส่วนร่วม รวมทั้ง ยังต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ทั้งปัจจัยส่วนบุคคลและ ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ล้วนส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อ (บุบผา เมฆศรีทองคำ. 2554)

ดังนั้น การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล (Digital Literacy) จึงเป็นทักษะสำคัญยิ่งของประชากรในศตวรรษที่ 21

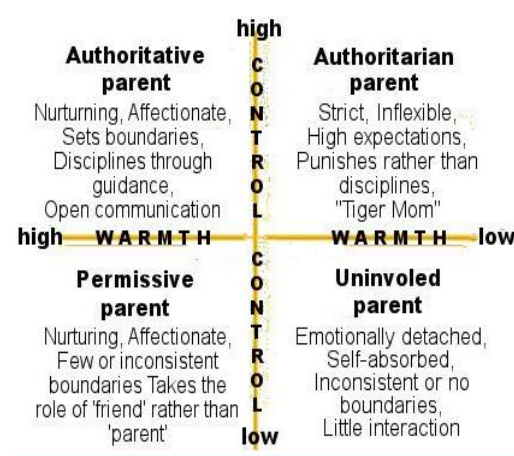
ในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) ให้เกิดประโยชน์สูงสุดขณะเดียวกันก็ลดมิติเชิงลบของสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลให้เหลือน้อยที่สุด แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อบริโภคสื่อเป็นผู้ที่มีพลังอำนาจและมีความกระตือรือร้น (Empower as Active) เป็นผู้บริโภคสื่อที่ไม่ยอมรับอิทธิพลของสื่อ สามารถวิเคราะห์ วิพากษ์ ประเมินสิ่งที่สื่อนำเสนอได้ และสามารถเลือกรับและใช้ประโยชน์จากเนื้อหาสื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับวัยรุ่นทำให้มีทักษะในการใช้สื่ออย่างชาญฉลาดและสามารถกลั่นกรองสิ่งที่ไม่เหมาะสมออกไป ซึ่งเปรียบเสมือนภูมิคุ้มกันต่อพลังอำนาจทางด้านลบของสื่อ การที่วัยรุ่นจะรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลหรือไม่สมควรเริ่มต้นที่ครอบครัว เนื่องจากครอบครัวเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดลูกมากที่สุด และครอบครัวเป็นหน่วยเล็กที่สุดของสังคมจึงเป็นจุดเริ่มต้นในการวางรากฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนคนหนึ่ง ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูการปลูกฝัง ขัดเกลาทางด้านคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นสมาชิกของสังคมที่มีความสมบูรณ์และมีคุณภาพอันกล่าวได้ว่าเป็น “ทุนทางสังคม” (Capital Society) ในการพัฒนาคน สังคม และประเทศให้เจริญงอกงามอย่างมั่นคงและยั่งยืน (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. 2554) ดังนั้น พ่อแม่จึงต้องหมั่นเอาใจใส่คอยดูแลการใช้อินเทอร์เน็ตของลูกต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ในยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นลักษณะของ “สังคมข่าวสาร” ล้วนมีเรื่องของเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาเกี่ยวข้องกับพ่อแม่ต้องเริ่มดูแลการใช้สื่อดิจิทัลตั้งแต่ที่บ้าน การเอาใจใส่ดูแล การตั้งข้อตกลงการวางกฎระเบียบของครอบครัวว่าจะอนุญาตให้เล่นอินเทอร์เน็ตได้นานแค่ไหน ใช้เพื่อประโยชน์อะไร จะได้รับรู้และแก้ปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่เมื่อลูกต้องเผชิญกับภัยที่แฝงมาในโลกออนไลน์

ปัจจุบันได้มีการนำทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู (Parenting Styles) มาประยุกต์ใช้กับการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็ก (Internet Parenting Styles) โดยแบ่งออกเป็น 2 มิติ คือ มิติควบคุมของครอบครัว (Parental Control) และมิติการให้ความอบอุ่นจากครอบครัว (Parental Warmth) โดยครอบครัวที่มีความอบอุ่นมากและมีการควบคุมของครอบครัวสูงจะมีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ (Authoritative

Parenting Style) และครอบครัวที่มีความอบอุ่นมากและมีการควบคุมของครอบครัวน้อยจะมีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ (Permissive Parenting Style) ส่วนครอบครัวแบบ ที่มีความอบอุ่นน้อยและมีการควบคุมของครอบครัวมากจะมีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม (Authoritarian Parenting Style) และครอบครัว แบบที่มีความอบอุ่นน้อยและมีการควบคุมของครอบครัวน้อยจะมีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง (Laissez-Faire Parent)

PARENTING STYLES

ภาพประกอบ 1 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู
ที่มา: Baumrind (1971)

การใช้อินเทอร์เน็ตในบ้านของเด็กเป็นเรื่องที่นักวิจัยสนใจศึกษาอย่างกว้างขวาง ซึ่งงานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่สนใจศึกษาเกี่ยวกับบทบาท (Role) ของพ่อแม่ที่มีอิทธิพลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตของลูก แต่งานวิจัยในปัจจุบันได้หันมาศึกษาในรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู (Parenting Styles) ของพ่อแม่ว่ามีอิทธิพลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตของลูกอย่างไร

งานวิจัยนี้จึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล ได้แก่ ปัจจัยด้านภูมิหลังของครอบครัว พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัล รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ว่ามีอิทธิพลต่อการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร หรือไม่ อย่างไร โดยมุ่งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเช่นคือครอบครัวกับวัยรุ่นต่อการใช้สื่อดิจิทัล โดยเห็นว่าครอบครัวเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดลูกมากที่สุด จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่พ่อแม่ยุค

ใหม่ต้องทำความเข้าใจภัยอันตรายต่างๆ ที่แฝงมากับสื่ออินเทอร์เน็ต และต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และเรียนรู้การใช้สื่อดิจิทัลโดยทำหน้าที่เป็นภูมิคุ้มกันให้กับลูก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ (The Uses and Gratification Theory) ทฤษฎีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู (Parental Style) องค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล (Digital Literacy across the Curriculum: Components of Digital Literacy) ของ Hague; & Payton (2010) เป็นกรอบในการวิจัย

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ วัยรุ่นเพศชายและเพศหญิง อายุระหว่าง 9-22 ปี ที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา, มัธยมศึกษาตอนต้น, มัธยมศึกษาตอนปลาย และนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งสิ้นจำนวน 9,016,413 คน (จำนวนนักเรียน นิสิต นักศึกษา ในระบบโรงเรียน จำแนกตามสังกัด ระดับการศึกษาและเพศ ปีการศึกษา 2559 (กระทรวงศึกษาธิการ, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ: 2559)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ วัยรุ่นทั้งเพศชายและเพศหญิง อายุระหว่าง 9-22 ปี ที่ศึกษาในระดับประถมศึกษา, มัธยมศึกษาตอนต้น, มัธยมศึกษาตอนปลาย และ นักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา การวิจัยครั้งนี้มีการจัดทำเครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลข้อมูล ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2561– ธันวาคม 2561

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยที่มีอิทธิพล หมายถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร ได้แก่

ภูมิหลังของครอบครัว ได้แก่ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ และรายได้ของผู้ปกครอง

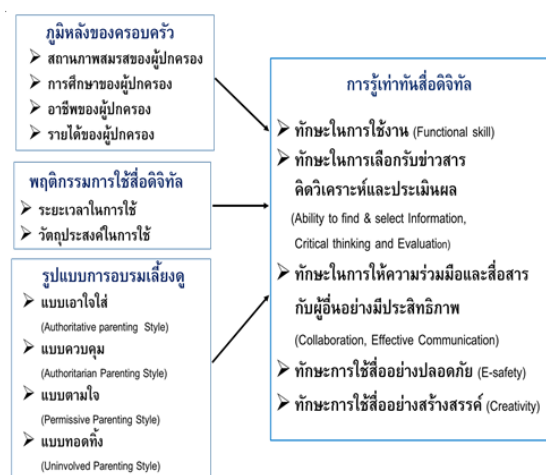
พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัล ได้แก่ ระยะเวลาในการใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ได้แก่ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ (Authoritative Parenting Style) แบบควบคุม (Authoritarian Parenting Style) แบบตามใจ (Permissive Parenting Style) แบบทอดทิ้ง (Uninvolved Parenting Style)

การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล หมายถึง องค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล (Digital Literacy across the Curriculum: Components of Digital Literacy) ของเฮกและเพย์ตัน (Hague; & Payton. 2010) ได้แก่ ทักษะการ ใช้งาน (Functional Skill) ทักษะในการเลือกรับข่าวสาร คัดวิเคราะห์และประเมินผล (Ability to Find & Select Information, Critical Thinking & Evaluation) ทักษะในการให้ความร่วมมือและสื่อสารกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ (Collaboration, Effective Communication) ทักษะการใช้สื่ออย่างปลอดภัย (E-Safety) ทักษะการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ (Creativity)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีตัวแปรอิสระ ได้แก่ ภูมิหลังของครอบครัว พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัล รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ตัวแปรตาม ได้แก่ การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เก็บข้อมูลจากวัยรุ่น อายุ 9-22 ปี จำนวน 400 คน ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกมาเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามปลายปิด (Close-ended Questionnaire) โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัววัยรุ่น
- ส่วนที่ 2 ภูมิหลังของครอบครัว
- ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัล
- ส่วนที่ 4 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู
- ส่วนที่ 5 การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล

เกณฑ์การให้คะแนน

- เห็นด้วยมากที่สุด 5 คะแนน
- เห็นด้วยมาก 4 คะแนน
- เห็นด้วยปานกลาง 3 คะแนน
- เห็นด้วยน้อย 2 คะแนน
- เห็นด้วยน้อยที่สุด 1 คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

- ค่าเฉลี่ย ความหมาย
- 4.60-5.09 เห็นด้วยมากที่สุด
- 3.60-4.59 เห็นด้วยมาก
- 2.60-3.59 เห็นด้วยปานกลาง

1.60-2.59

เห็นด้วยน้อยที่สุด

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

1. การทดสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Indexes of Item-Objective Congruence: IOC) โดยมีผู้ทรงคุณ 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างคำถามกับตัวแปรที่ต้องการวัด และได้นำข้อคำถามที่มีค่า IOC < 0.50 ไปปรับปรุงให้มีความสอดคล้องกับคำนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและนำมาใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

2. การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) จากผลการหาความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม พบว่า ข้อคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู มีค่าความเที่ยง 0.83 ข้อคำถามเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล มีค่าความเที่ยง 0.87 ซึ่งเป็นค่าที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ยอมรับได้ จึงนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

3. การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของตัวแปรแฝง ได้แก่ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล เพื่อแสดงให้เห็นว่าผลที่ได้จากการวัดมีความสัมพันธ์กับทฤษฎี โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดล (Confirmatory Factory Analysis: CFA)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ดังนี้

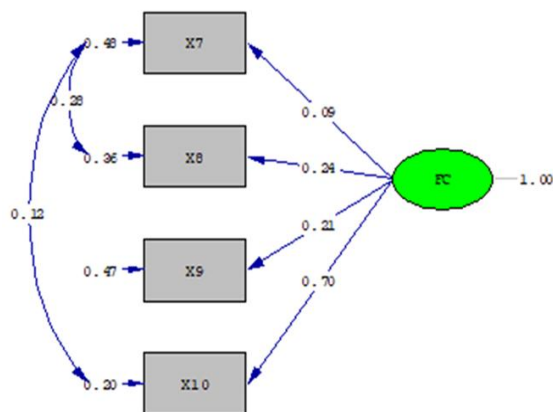
1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของครอบครัว พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัล รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล
2. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factory Analysis: CFA) เพื่อการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของตัวแปร รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล ใช้การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมไลสเรล (LISREL) ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดล

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ใช้ค่าไคสแควร์ (Chi-square) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient)

4. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร

หมายเหตุ: ผู้วิจัยได้ทำการเปลี่ยนตัวแปรสาเหตุ คือ ภูมิหลังของครอบครัว ได้แก่ สถานภาพสมรสของผู้ปกครอง การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้ของผู้ปกครอง ซึ่งเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ (Qualitative Variable) ที่วัดในมาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale) ให้อยู่ในรูปของตัวแปรเชิงปริมาณ (Quantitative Variable) โดยการเปลี่ยนตัวแปรเชิงคุณภาพให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) แล้วจึงทำการวิเคราะห์

ผลการวิจัย

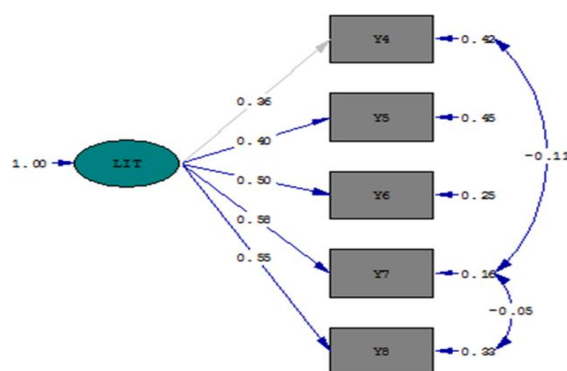

Chi-Square = 0.00 df = 0 p-value = 1.00000

ภาพประกอบ 3 โมเดลการวัดองค์ประกอบเชิงยืนยันของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไคสแควร์ ซึ่งแตกต่างจากศูนย์ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (chi-square = 0.00 df = 0 p=1.00) แสดงว่า โมเดลการวัดมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรพบว่า ทุกค่าซึ่งวัดได้จากค่า R^2 แสดงให้เห็นถึงความผันแปรของตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูอยู่ในระดับต่ำจนถึงค่อนข้างสูง (R^2 อยู่ระหว่าง 0.02 ถึง 0.70) แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง 4 ตัว เป็นตัวแปรที่สำคัญขององค์ประกอบรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

Chi-Square = 2.41 df = 3 p-value = .49175

GFI = 1

AGFI = 0.99

RMR = 0.008

RMSEA=0.000

ภาพประกอบ 4 โมเดลการวัดองค์ประกอบเชิงยืนยันของการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไคสแควร์ ซึ่งแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (Chi-square = 2.41 df = 3 p=.49175) ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 1 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณ (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.000 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR) มีค่าเท่ากับ 0.008 แสดงว่า โมเดลการวัดมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ทุกค่าซึ่งวัดได้จากค่า R^2 แสดงให้เห็นถึงความผันแปรของตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรการรู้เท่า

หนังสือดิจิทัลอยู่ในระดับต่ำจนถึงค่อนข้างสูง (R^2 อยู่ระหว่าง 0.23 ถึง 0.68) แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง 5 ตัว เป็นตัวแปรที่สำคัญขององค์ประกอบความรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล

ตาราง 1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล

	B	Beta	t – test	Sig
สถานภาพสมรสของผู้ปกครอง	-1.485	-0.023	0.443	.658
การศึกษาของบิดา	-0.380	-0.007	0.129	.898
การศึกษาของมารดา	-1.850	-0.032	0.616	.538
อาชีพของบิดา	1.744	0.041	0.818	.414
อาชีพของมารดา	-0.826	-0.14	0.277	.782
รายได้ของผู้ปกครอง/เดือน	2.378	0.085	1.738	.083
ระยะเวลาในการใช้สื่อออนไลน์: จันทร-ศุกร์	-0.154	-0.167	2.212	.028
ระยะเวลาในการใช้สื่อออนไลน์: เสาร์-อาทิตย์	0.033	0.034	0.456	.649
วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อออนไลน์	-0.321	-0.144	2.755	.006**
รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัว	-0.343	-0.218	4.531	.000**
R square (R^2) = 0.125,				
Adjusted R square = 0.102 F = 5.491				

**p < .01

จากผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้น (Linear Regression) ในรูปแบบของการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ของปัจจัยด้านภูมิหลังของครอบครัว พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัล รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับปรุงแล้ว (Adjusted R Square) มีค่าเท่ากับ 0.102 หมายความว่า ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยด้านภูมิหลังของครอบครัว ได้แก่ สถานภาพสมรสของผู้ปกครอง, การศึกษาของบิดา-มารดา, อาชีพของบิดา-มารดา, รายได้ของผู้ปกครอง พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัล ได้แก่ ระยะเวลาการใช้สื่อนานวันจันทร์-

ศุกร์ และเสาร์-อาทิตย์ วัตถุประสงค์การใช้สื่อดิจิทัล รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 รูปแบบ ส่งผลต่อตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล ของวัยรุ่น ร้อยละ 10.20 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 12.50%

เมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระทุกตัว โดยพิจารณาจากค่า F-Statistic มีค่าเท่ากับ 5.491 แสดงว่า ปัจจัยด้านภูมิหลังของครอบครัว พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัล รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู มีความสัมพันธ์กับการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลของวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และจากผลการทดสอบยังพบว่า รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวมีผลต่อการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลของดิจิทัลเนทีฟมากที่สุด รองลงมาคือ วัตถุประสงค์การใช้สื่อ

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล พบว่า ปัจจัยด้านภูมิหลังของครอบครัว พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัล รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู สามารถพยากรณ์การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครได้ร้อยละ 10.20 แสดงว่า การที่พ่อแม่คอยอบรมเลี้ยงดู ดูแล เอาใจใส่ ให้คำแนะนำในการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ให้วัยรุ่น รู้ใช้ รู้เข้าใจ การใช้สื่อดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ตระหนักถึงผลดี ผลเสีย และเนื้อหาที่มากับสื่อ ย่อมส่งผลดีต่อการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล

นอกจากนี้ผลการวิจัยด้านภูมิหลังของครอบครัว พบว่า อาชีพของมารดามีความสัมพันธ์กับการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลของวัยรุ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยหลายเรื่องที่ชี้ให้เห็นว่า ภูมิหลังของครอบครัวเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อของวัยรุ่น ดังนั้น วอลเค และคณะ (Valcke; et al. 2010) พบว่า ภูมิหลังของผู้ปกครอง เช่น เพศ อายุ การศึกษา มีความสัมพันธ์กับการใช้อินเทอร์เน็ต เจตคติ และประสบการณ์การใช้อินเทอร์เน็ตของลูก ลีฟวิงสโตน และคณะ (Livingstone; et al. 2007) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อ พบว่า ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ เช่น เพศ อายุ สถานภาพทางเศรษฐกิจ

และสังคม ความสามารถในการใช้วิจารณญาณ คิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) ของผู้รับสาร รวมถึงครอบครัว เพื่อน และครูเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อที่จะทำให้วัยรุ่นสามารถแยกแยะได้ว่าสื่อไหนร้าย สื่อไหนดี และพบว่า ครอบครัวมีบทบาทในการเตือนให้เยาวชนตระหนักถึงความเสี่ยงจากข้อมูล และกิจกรรมทาง สื่ออินเทอร์เน็ต

ผลการวิจัยยังพบว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล โดยครอบครัวที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ (Permissive Parenting Style) พ่อแม่จะปล่อยให้เด็กใช้สื่ออย่างอิสระ ขณะเดียวกันจะคอยให้คำปรึกษาหรือพยายามใช้เหตุผลกับลูก รับฟังความคิดเห็นของลูก ยึดถือคุณค่าของการแลกเปลี่ยนทางความคิดเป็นหลัก การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ (Authoritative Parenting Style) พ่อแม่จะกำหนดขอบเขตในการใช้สื่อของลูก ขณะเดียวกันลูกก็ต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบของครอบครัว รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม (Authoritarian Parenting Style) จะมีแบบแผนให้ลูกยึดถือประเพณีปฏิบัติ ซึ่งพ่อแม่จะมีกฎระเบียบในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของลูก รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง (Uninvolved Parenting style) พ่อ แม่ ไม่ได้เอาใจใส่ดูแลลูกปล่อยตามสบาย อาจเป็นเพราะพ่อแม่ให้ความสำคัญกับการทำงาน ไม่มีเวลาดูแลลูกลูกจึงมีอิสระเสรี ขาดระเบียบวินัย ไม่มีกฎเกณฑ์ในการใช้สื่อให้ลูกปฏิบัติตาม ลูกสามารถใช้สื่อได้ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ Internet parenting styles หลายเรื่อง เช่น วอลเค และคณะ (Valcke; et al. 2010) พบว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตของลูก โดยพบว่าครอบครัวที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ (Permissive Parenting Style) เด็กจะใช้อินเทอร์เน็ตมาก ส่วนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม (Authoritarian Parenting Style) เด็กจะใช้อินเทอร์เน็ตน้อย นอกจากนี้งานวิจัยยังพบว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในการใช้อินเทอร์เน็ต, พฤติกรรมกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของพ่อแม่, การศึกษาของพ่อแม่ มีอิทธิพลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตในบ้านของเด็ก อิมเมเดห์ และชาวาเรบ (Ihmeideh; & Shawareb. 2014) พบว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ในการใช้

อินเทอร์เน็ต (Authoritative Internet Parenting Style) มีความสัมพันธ์กับการใช้อินเทอร์เน็ตของลูก แบ (Bae. 2015) พบว่า ครอบครัวที่มีความเป็นประชาธิปไตยสูง (warmth, supervisory, and rational explanation) จะติดสมาร์ตโฟนน้อย ซึ่งผลการวิจัยยังได้แสดงให้เห็นว่าครอบครัวที่ให้ความรักและให้คำปรึกษาที่ดีจะช่วยให้เด็กมีแรงจูงใจในการเรียนและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน ซึ่งจะนำไปสู่การติดสมาร์ตโฟนน้อยลง และอซกัวร์ (Özgür. 2016) พบว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูต่อการใช้อินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับอายุและการศึกษาของเด็ก โดยพ่อแม่จะปล่อยปละละการใช้อินเทอร์เน็ตของลูก (Laissez-faire Internet Parenting Style) เมื่อลูกมีการศึกษาที่สูงขึ้น

ส่วนพฤติกรรมการใช้สื่อของวัยรุ่น พบว่า การที่พ่อแม่ใช้สื่อร่วมกันกับลูกจะช่วยให้ลูกมีภูมิคุ้มกันในการใช้สื่อ และสามารถเข้าใจ คิดวิเคราะห์ แยกแยะการใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม ตามทฤษฎีพ่อแม่เป็นสื่อกลางในการใช้สื่อ (Parental Mediation) ที่ถูกพัฒนาขึ้นโดยนาธานสัน (Nathanson. 1999) และสอดคล้องกับงานวิจัยของลีฟวิงสโตน และคณะ (Livingstone; et al. 2017) พบว่า ผู้ปกครองและเด็กที่มีทักษะด้านดิจิทัล (Digitally Skill) จะมีความปลอดภัยในการใช้สื่อออนไลน์ และการที่พ่อแม่มีกฎระเบียบในการควบคุมการใช้สื่อของลูก (Restrictive Mediation) มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงในโลกออนไลน์น้อย และลีฟวิงสโตน และเฮลสเปอร์ (Livingstone; & Helsper. 2008) พบว่า การที่พ่อแม่ใช้วิธีใช้สื่อร่วมกันกับลูก (Active co-use) และการตั้งกฎร่วมกัน (Interaction rules) สามารถช่วยลดความเสี่ยงจากภัยในโลกออนไลน์ได้ และยังชี้ให้เห็นว่าไม่ควรให้ลูกใช้สื่อเพียงลำพังกับเพื่อนในโลกออนไลน์ (Peers Online) ชาง และคณะ (Chang; et al. 2015), โรดริเกว-เดอ-ดิว และคณะ (Rodríguez-de-Dios; et al 2018) พบว่า การที่พ่อแม่มีกฎระเบียบในการควบคุมการใช้สื่อของลูก (Restrictive Mediation) มีความสัมพันธ์กับการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล และสามารถช่วยลดการติดอินเทอร์เน็ต การถูกลั่นแกล้งรังแกบนโลกออนไลน์ (Cyberbullying)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ควรมีการวางแผนนโยบายการสื่อสารเชิงกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมบทบาทของพ่อแม่และครอบครัวให้มีส่วนร่วมในการปลูกฝังการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลให้กับวัยรุ่น

2. หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ควรมีการวางแผนพัฒนาและยกระดับความรู้ด้านทักษะดิจิทัล (Digital Skill) ของวัยรุ่นให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถเลือกรับเทคโนโลยีที่เหมาะสมตามยุทธศาสตร์แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ด้านการใช้สื่อให้มีความปลอดภัยและสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

1. พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรนำแนวทางปฏิบัติที่ได้จากงานวิจัยนี้ไปเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกสถาบันครอบครัวให้ครอบครัวทำหน้าที่เลี้ยงดูลูกที่มีคุณภาพ ส่งเสริมบทบาทของพ่อแม่ในการเป็นสื่อกลางในให้คำแนะนำการใช้สื่อดิจิทัล เป็นที่ปรึกษา และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับลูกจากสื่อที่ไม่เหมาะสมในโลกออนไลน์

2. พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรเรียนรู้การใช้สื่อดิจิทัลร่วมกันกับลูก (Co-Viewing) เพื่อช่วยพัฒนาทักษะดิจิทัล (Digital Skill) ของวัยรุ่นให้สามารถเลือกรับข่าวสาร คติวิเคราะห์ แยกแยะ และประเมินผลได้ว่าสิ่งไหนดี สิ่งไหนร้ายในโลกออนไลน์

3. สื่อมวลชน หน่วยงานและภาคีเครือข่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรผลิตรายการโทรทัศน์ดิจิทัล ผลิตสื่อรณรงค์ ที่ให้ความรู้ และข้อคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงผลกระทบจากปัญหาที่เกิดจากการขาดทักษะการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลของวัยรุ่นในแต่ละด้าน เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมรณรงค์การรู้เท่าทันสื่อให้กับวัยรุ่น

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลของวัยรุ่น โดยนำตัวแปรอื่นๆ ทฤษฎีเกี่ยวกับครอบครัวด้านอื่นๆ มาศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการดูแลการใช้อินเทอร์เน็ตของวัยรุ่น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2554). การเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว. ค้นวันที่ 16 กรกฎาคม 2560 จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER5/DRAWER087/GENERAL/DATA0000/00000039.PDF>

กระทรวงศึกษาธิการ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2559). จำนวน นักเรียน นักศึกษา รายจังหวัด จำแนกตามระดับการศึกษา และชั้นปี ปีการศึกษา. ค้นวันที่ 28 มกราคม 2560 จาก <http://www.en.moe.go.th/enMoe2017/images/PDF/statistics2559.pdf>

ชนิษฐา จิตแสง. (2557, กรกฎาคม). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลกับทักษะการรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น. นิตยสารปริทัศน์. 18: 48-62.

บุบผา เมฆศรีทองคำ. (2554, เม.ย – มิ.ย). การรู้เท่าทันสื่อ: การก้าวทันบนโลกข่าวสาร. **Executive Journal Bangkok University**. 31: 117-123.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2557). จำนวน นักเรียน นักศึกษา รายจังหวัด จำแนกตามระดับการศึกษา และชั้นปี ปีการศึกษา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. ค้นวันที่ 28 มกราคม 2559 จาก https://www.m-society.go.th/ewt_news.php?nid=12416

อุลิสซา ครุฑะเสน. (2556). แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เท่าทันสื่อของแกนนำเยาวชน. ปรินิพนธ์การจัดการชุมชนจิตตสาขาการจัดการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

- Bae, S. M. (2015). The relationships between perceived parenting style, learning motivation, friendship satisfaction, and the addictive use of smartphones with elementary school students of South Korea: Using multivariate latent growth modeling. **School Psychology International**. 36(5): 513–531. doi:10.1177/0143034315604017.
- Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. **Developmental Psychology Monographs**. 4 (1, Pt.2).
- Buckingham, S.D., Kidd, J.F., Law, R.J., Franks, C.J., Sattelle, D.B. (2005). Structure and Function of Two-Pore-Domain K⁺ Channels: Contributions From Genetic Model Organisms.
- Chang, F. C., Chiu, C. H., Miao, N. F., Chen, P. H., Lee, C. M., Chiang, J. T.; & Pan, Y. C. (2015). The Relationship between Parental Mediation and Internet Addiction among Adolescents, and the Association with Cyberbullying and Depression. **Comprehensive Psychiatry**. 57: 21-28. Doi:10.1016/J. Comppsy. 2014.11.013.
- Hague, C., & Payton, S. (2010). **Digital literacy across the Curriculum: A Future lab handbook**. Retrieved from <https://www.nfer.ac.uk/publications/FUTL06/FUTL06.pdf>
- Igartua, J. J. (2018). A Study of the Relationship between Parental Mediation and Adolescents' Digital Skills, Online Risks and Online Opportunities. **Computers in Human Behavior**. 82: 186-198 doi: 10.1016/j.chb. 2018.01.012
- Ihmeideh, F. M.; & Shawareb, A. A. (2014). The Association between Internet Parenting Styles and Children's Use of the Internet at Home. **Journal Of Research In Childhood Education**. 28(4): 411-425. Doi: 10.1080/02568543.2014.944723
- McLuhan, M. (1964). **Understanding Media: The Extensions of Man**. New York: McGraw-Hill.
- Nathanson, A. I. (1999). Identifying and Explaining the Relationship between Parental Mediation and Children's Aggression. **Communication Research**. 26: 124-143.
- Özgür, H. (2016). The Relationship between Internet Parenting Styles and Internet Usage of Children and Adolescents. **Computers in Human Behavior**. 60: 411–424.
- Perceived Parenting Style, Learning Motivation, Friendship Satisfaction, and the Addictive Use of Smartphones with Elementary School Students of South Korea: Using Multivariate Latent Growth Modeling. **School Psychology International**. 36(5): 513–531. doi:10.1177/0143034315604017
- Prensky, M. (2001). Digital Natives, Digital Immigrants Part 1. **on The Horizon**. 9(5): 1-6. Retrieved from <https://doi.org/10.1108/10748120110424816>
- Rodríguez-de-Dios, I., van Oosten, J. M. F.; & Igartua, J. J. (2018). A study of the relationship between parental mediation and adolescents' digital skills, online risks and online opportunities. **Computers in Human Behavior**. 82: 186-198 doi: 10.1016/j.chb.2018.01.012
- Tapscott, D. (1998). **Growing Up Digital: The Rise of The Net Generation**. New York: McGraw-Hill.
- Valcke, M., Bonte, S., De Wever, B. & Rots, I. (2010). Internet Parenting Styles and the Impact on Internet Use of Primary School Children. **Computers & Education**. 55(2): 454-464.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล ดร.สุภารักษ์ จูตระกูล
ตำแหน่งปัจจุบัน คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
สถานที่ทำงาน คณะนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
59 หมู่ 2 ต.บึงยี่โถ อ.ธัญบุรี
จ.ปทุมธานี 12130

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2535 นิเทศศาสตรบัณฑิต
สาขาการประชาสัมพันธ์
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- พ.ศ. 2537 นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต
สาขานิเทศศาสตร์พัฒนาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พ.ศ. 2549 ศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- พ.ศ. 2561 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขานิเทศศาสตร์และนวัตกรรม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

คุณลักษณะของบัณฑิตสาขาวิชาการเงินและการธนาคารที่พึงประสงค์ ตามทัศนะของสถานประกอบการ

**The study is design to justify the characteristics of the graduates from faculty
of banking and finance when comparing to each establishment's discipline**

ผศ.ดร.สุรางค์ บุญยะพงศ์ไชย *

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตสาขาวิชาการเงินและการธนาคารที่พึงประสงค์ตามทัศนะของสถานประกอบการ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มพนักงาน ผู้บริหาร ของสถาบันการเงิน ทั้งธนาคารพาณิชย์ บริษัทเอกชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง การเก็บข้อมูลการวิจัย คือ ช่วงเวลา พ.ศ. 2559 พ.ศ. 2560 ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเห็นว่า บัณฑิตสาขาวิชาการเงินและการธนาคาร มีสมรรถนะในระดับมาก มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจนิสัย มีค่าเฉลี่ย 3.87 ด้านภาวะผู้นำ และการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ย 3.61 ด้านจิตวิทยาสำหรับบัณฑิต มีค่าเฉลี่ย 3.57 และ ด้านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ มีค่าเฉลี่ย 3.54 ส่วน สมรรถนะที่มีในระดับปานกลาง มี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวัด และการประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 3.27 ด้านการพัฒนาตนเอง และวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ย 3.12 ด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 3.11 ด้านการสื่อสาร และการใช้ภาษา มีค่าเฉลี่ย 3.09 ด้านการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและนวัตกรรมในการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 2.94 แสดงให้เห็นว่า สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและนวัตกรรม ในการทำงานเป็นสมรรถนะ ลำดับแรก ต้องพัฒนาเร่งด่วน ควรจะต้องมุ่งเน้นในการปรับปรุงพัฒนาให้มีการจัดการเรียนการสอน ลำดับรองลงมาคือ สมรรถนะด้านการสื่อสารและการใช้ภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ และภาษาที่สาม และสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ (พนักงานธนาคารต้องเรียนรู้สม่ำเสมอ ให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป)

คำสำคัญ: คุณลักษณะของบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน
และการธนาคาร สถานประกอบการ

Abstract

The study is design to justify the characteristics of the graduates from faculty of banking and finance when comparing to each establishment's discipline. The sampling population covers lower to higher level of finance industry, including commercial banks, private companies, and other relative businesses. Data collection period is from B.E. 2559 to 2560. The study shows that the graduates' performance in "Good" level consist of 4 dimensions: workplace habit (average score is 3.87), leadership and teamwork (average score is 3.61), psychology (average score is 3.57), and analytic skills (average score is 3.54). There are 5 dimensions when it comes to "Fair" level; measurement and evaluation (average score is 3.27), self and career development (average score is 3.12), learning management system (average score is 3.11), communication and language skills (average score is 3.09), usage of informational technology and innovation (average score is 2.94). This shows that the usage of informational technology and innovation is the skill that needs immediate development, followed by communication and language skill, which might focus on English, as well as another additional language, and learning management system, which will allow the graduates to adapt themselves to the changing circumstance of the industry. In advance, educating in these skills will help improve these key issues.

* สาขาวิชาการเงินและการธนาคาร, คณะบริหารธุรกิจ,
วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

Keywords: the graduate characteristics, a field of banking and finance, an establishment's discipline.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การมีบุคลากรที่ดีมีความรู้ความสามารถ และมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับตำแหน่งงานทำให้สามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างต่อเนื่องและมั่นคง (Apapun Thasangsawun; & Apitchaya Kacmjonwiput. 2554) องค์การต่างๆ จึงพยายามสร้างความได้เปรียบในด้านการแข่งขัน ด้านการคัดเลือกและสรรหาบุคลากรเพื่อให้ได้มาซึ่งบุคลากรที่มีความสามารถ (Fit the Right Company) และเหมาะสมกับลักษณะงาน (Fit the Right Job) (Aphon Phuvidyaphan. 2549)

ฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคล สามารถนำระบบสมรรถนะไปใช้เป็นพื้นฐานในการบริหารทรัพยากรบุคคลในองค์กร อาทิเช่น การสรรหาและ คัดเลือก การพัฒนาบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงานการวางแผนสืบทอดตำแหน่ง การพัฒนาความก้าวหน้า ในสายอาชีพ การดูแลรักษาบุคลากร และการจ่ายผลตอบแทน เป็นต้น ซึ่งสถานประกอบการสามารถมีบุคลากรหรือมีพนักงานที่มีคุณลักษณะ มีสมรรถนะตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ วิธีหนึ่งคือการพัฒนาคุณภาพและเพิ่มศักยภาพ ของคนให้มีขีดความสามารถเพิ่มขึ้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสามารถใช้ความรู้ ความสามารถของตนเองในการพัฒนาองค์กรได้ (Rajamangala University of Technology Phra Nakon)

นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวนโยบายในการจัดการศึกษา โดยได้เน้นการปฏิรูปการศึกษาทั้งด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามความถนัด ตามความสนใจ การพัฒนาทักษะของแรงงานในประเทศให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง นั่นคือ ต้องเป็นระบบการศึกษาและมีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถพัฒนาคนได้อย่างต่อเนื่อง นั่นคือ ต้องเป็นระบบการศึกษาที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (Self-Learning) และเป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (Lifelong Learning) การพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามทักษะของสถาน

ประกอบการนั้น ให้สามารถกลับไปปฏิบัติงานที่รับผิดชอบให้เกิดประสิทธิภาพในทางปฏิบัติจริง หลักสูตรแต่ละสาขาวิชาของผู้เรียน โดยหากผู้รับผิดชอบหลักสูตรหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้ศึกษาถึงสมรรถนะของผู้เรียน หรือคุณลักษณะของผู้เรียน เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของสถานประกอบการ จึงควรดำเนินการศึกษาหาข้อมูล ผู้บริหารหลักสูตรก็จะสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตสาขาวิชาการเงินและการธนาคารที่พึงประสงค์ตามทัศนะของสถานประกอบการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ประเภทสถานที่ทำงาน

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ด้านคุณลักษณะหรือสมรรถนะของบัณฑิตสาขาวิชาการเงินและการธนาคารที่พึงประสงค์ ในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการสื่อสารและการใช้ภาษา ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้ (พนักงานธนาคารต้องเรียนรู้สม่ำเสมอ ให้ทันต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมในการทำงาน ด้านการวัด และการประเมินผล ด้านจิตวิทยาสำหรับบัณฑิต ด้านภาวะผู้นำ และการทำงานเป็นทีม ด้านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ด้านกิจนิสัย (Working Habit) โดยคุณลักษณะ/สมรรถนะบัณฑิตผู้วิจัยประยุกต์มาจากแนวความคิดของ Tanittha Chevapattanaphan (2558) และ Office of the Higher Education Commission (2555)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือคุณลักษณะของบัณฑิตสาขาวิชาการเงินและการธนาคารที่พึงประสงค์ตามทัศนะของสถานประกอบการ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตสาขาวิชาการเงินและการ

ธนาคารที่พึงประสงค์ตามทัศนคติของสถานประกอบการ กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานสถาบันการเงิน เช่น ธนาคาร สถาบันการเงิน บริษัท เจ้าของกิจการผู้จัดการ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) ผู้วิจัยใช้สูตรการหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ ช่วงเวลา พ.ศ. 2559 - พ.ศ. 2560 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลงานวิจัย

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัย นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตาราง คำอธิบายผล ความหมายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อสรุปเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นผู้บริหาร 19 คน เป็นพนักงาน 113 คน โดยเก็บข้อมูลจากธนาคาร จำนวน 23 แห่ง และจากตลาดทุน 5 แห่ง และจากบริษัท 10 แห่ง เป็นชาย 24 คน เป็นหญิง 108 คน

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ สมรรถนะด้านการสื่อสาร และการใช้ภาษา

ข้อ	สมรรถนะของบัณฑิต	สภาพที่เป็นจริง		ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	สมรรถนะด้านการสื่อสาร และการใช้ภาษา			
1.1	ทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาไทย เพื่อการสื่อสารความหมายได้ถูกต้อง และตรงประเด็น	3.58	0.64	1
1.2	การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทำงานในสำนักงาน	3.23	0.76	2
1.3	การเขียนเอกสารทางการเงิน	3.22	0.76	3
1.4	การพัฒนากระบวนการสื่อสารแบบสองทาง	3.10	0.60	4
1.5	การใช้กลยุทธ์ทางการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	3.09	0.68	5
1.6	ทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาอังกฤษ หรือ ภาษาต่างประเทศอื่น เพื่อการแสวงหาความรู้	2.35	0.95	6
ค่าเฉลี่ยสมรรถนะด้านการสื่อสาร และการใช้ภาษา		3.10	0.62	

จากตาราง 1 สมรรถนะด้านการสื่อสาร และการใช้ภาษา เกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิต สาขาวิชาการเงินและการธนาคาร ที่พึงประสงค์ตามทัศนคติของสถานประกอบการ พบว่า สมรรถนะของบัณฑิตด้านการสื่อสารและการใช้ภาษา โดยภาพรวมสภาพที่เป็นจริง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10 หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า บัณฑิตในปัจจุบันมีสมรรถนะด้านการสื่อสารและการใช้ภาษา เห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาไทย เพื่อการสื่อสารความหมายได้ถูกต้อง และตรงประเด็น มีค่าเฉลี่ย 3.58 ส่วนด้านทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาอังกฤษ หรือ ภาษาต่างประเทศอื่น เพื่อการแสวงหาความรู้ มีค่าเฉลี่ยเพียง 2.35 คือ มีสมรรถนะดังกล่าว ในระดับน้อย ถือได้ว่าเป็นสมรรถนะที่ควรปรับปรุงมากที่สุด

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ

ข้อ	สมรรถนะของบัณฑิต	สภาพที่เป็นจริง		ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
2	สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง และวิชาชีพ			
2.9	พยายามพัฒนาตนเอง ให้รู้กว้าง และรู้ละเอียด	3.25	0.68	1
2.4	การนำ และผลิตนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนางาน	3.24	0.66	2
2.10	การปรับปรุงและพัฒนางานสอดคล้องกับความต้องการ	3.23	0.72	3
2.8	การนำผลป้อนกลับ (feedback) มาปรับปรุงการ	3.18	0.62	4
2.2	การเข้าใจ ยอมรับ ปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเอง	3.14	0.68	5
2.3	การใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในการพัฒนาตนเอง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงาน	3.11	0.67	6
2.1	การเลือกสรรวิธีการพัฒนาตนเองได้เหมาะสม	3.11	0.60	7
2.5	การติดตามความเคลื่อนไหวทางสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวข้องกับสายงานอาชีพ อย่างสม่ำเสมอ	3.05	0.60	8

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อ	สมรรถนะของบัณฑิต	สภาพที่เป็นจริง		ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
2.7	การใช้การเรียนรู้แบบนำตนเอง (self-directed learning) ในการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพ	2.98	0.84	9
2.6	การกำหนดจุดมุ่งหมาย และจัดทำแผนพัฒนาตนเองเพื่อสามารถทำงานได้บรรลุวัตถุประสงค์	2.95	0.90	10
ค่าเฉลี่ยสมรรถนะด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ		3.12	0.69	

จากตาราง 2 สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ เกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน และการธนาคารที่พึงประสงค์ตามทัศนะของสถานประกอบการ พบว่า สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ โดยภาพรวมสภาพที่เป็นจริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า บัณฑิตในปัจจุบันมีสมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง และวิชาชีพ เห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทักษะด้าน การพยายามพัฒนาตนเอง ให้รู้กว้าง และรู้ละเอียด มีค่าเฉลี่ย 3.25 ส่วนด้านทักษะการกำหนดจุดมุ่งหมาย และจัดทำแผนพัฒนาตนเองเพื่อสามารถทำงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ยเพียง 2.95 คือ มีสมรรถนะดังกล่าว มีค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย ซึ่งถือได้ว่า เป็นสมรรถนะที่ควรปรับปรุงมากที่สุดในด้านนี้

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ (พนักงานธนาคารต้องเรียนรู้สม่ำเสมอ ให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป)

ข้อ	สมรรถนะของบัณฑิต	สภาพที่เป็นจริง		ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
3	สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ (พนักงานธนาคารต้องเรียนรู้สม่ำเสมอ ให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป)			
3.1	มีความรู้ ความสามารถ ตรงกับงานที่ทำ	3.76	0.61	1
3.2	มีความรู้ความสามารถ ด้านการคำนวณ	3.69	0.63	2

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	สมรรถนะของบัณฑิต	สภาพที่เป็นจริง		ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
3.3	การเรียนรู้ที่เน้นจากการปฏิบัติจริง หรือ เห็นจากการปฏิบัติงานจริง เพื่อให้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้	3.54	0.61	3
3.4	การประเมิน และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ	3.31	0.59	4
3.5	การใช้ทรัพยากรในการจัดการเรียนรู้ เช่น กรณีศึกษาจากสถานการณ์จริง การจัดหาเอกสาร เพิ่มเติม และเทคโนโลยี	3.28	0.67	5
3.6	รู้เกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงาน	3.26	0.69	6
3.7	การเลือกใช้อุปกรณ์ สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และให้เหมาะสมกับเหตุการณ์สถานการณ์เนื้อหาที่ต้องเรียนรู้	3.25	0.68	7
3.8	ความรู้พื้นฐานด้านการเงินการธนาคาร การเงินธุรกิจ วิเคราะห์งบการเงิน การดำเนินงานธนาคารพาณิชย์ การบริหารสินเชื่อ หลักการลงทุน การวางแผนและการควบคุมเงินธุรกิจการค้าระหว่างประเทศการบริหารความเสี่ยง การตลาดการจัดการ	3.19	0.75	8
3.9	ทักษะการคิดแบบต่างๆ เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดแก้ปัญหา การคิดแบบสืบสอบ เป็นต้น	3.18	0.64	9
3.10	รู้และเข้าใจ มาตรฐานการประกอบวิชาชีพของตนเอง	3.14	0.73	10
3.11	ความรู้พื้นฐานกฎหมายธุรกิจ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ด้านตลาดหลักทรัพย์ ด้านการเงิน สัญญาต่างๆ สัญญาซื้อขายล่วงหน้า	3.06	0.60	11
3.12	การออกแบบการเรียนรู้ หรือ เลือกใช้เทคนิคการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพได้เหมาะสมกับเหตุการณ์	2.86	0.61	12
3.13	การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบ	2.48	0.76	13
3.14	การบูรณาการสาระการเรียนรู้ ทุกศาสตร์ (เช่น ตลาดเงิน ตลาดทุน กฎหมาย ภาษีอากร) รวมทั้งบูรณาการทางเทคโนโลยี ได้สอดคล้องกับชีวิตจริง	2.34	0.65	14
3.15	ความรู้พื้นฐานภาษีอากร	2.32	0.68	15
ค่าเฉลี่ยสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้		3.11	0.79	

จากตาราง 3 สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน และการธนาคาร ที่พึงประสงค์ตามทัศนะของสถานประกอบการ พบว่า สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมสภาพที่เป็นจริง มีค่าเฉลี่ย 3.11 หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า บัณฑิตในปัจจุบันมีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ด้านมีความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่ทำ มีค่าเฉลี่ย 3.76 (ระดับมาก) และสมรรถนะ มีความรู้ความสามารถ ด้านการคำนวณ มีค่าเฉลี่ย 3.69 (ระดับมาก) ส่วนด้านทักษะความรู้พื้นฐานภาวชีวกร มีค่าเฉลี่ยเพียง 2.32 และสมรรถนะการบูรณาการสาระการเรียนรู้ ทุกศาสตร์ (เช่น ตลาดเงิน ตลาดทุน กฎหมาย ภาวชีวกร) รวมทั้งบูรณาการทางเทคโนโลยี ได้สอดคล้องกับชีวิตจริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34 คือ ทั้งสองสมรรถนะดังกล่าว มีค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย ซึ่งถือว่า เป็นสมรรถนะที่ควรปรับปรุงมากที่สุดในด้านนี้

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมในการทำงาน

ข้อ	สมรรถนะบัณฑิต	สภาพที่เป็นจริง		ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
4	สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรม ในการทำงาน			
4.1	การใช้เครื่องใช้สำนักงาน	3.38	0.76	1
4.2	การส่งเสริมผู้ร่วมงานให้พัฒนา	3.13	0.45	2
4.3	การเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมทาง	2.67	0.86	3
4.4	การออกแบบ และสร้าง	2.59	0.79	4
	นวัตกรรม ในการทำงาน			
	ค่าเฉลี่ยสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยี			
	สารสนเทศ และนวัตกรรม ในการทำงาน	2.94	0.93	

จากตาราง 4 สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม ในการทำงาน เกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน และการธนาคาร ที่พึงประสงค์ตามทัศนะของสถานประกอบการ พบว่า สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ

นวัตกรรม ในการทำงาน โดยภาพรวมสภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ย 2.94 หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า บัณฑิตในปัจจุบันมีสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรม ในการทำงานเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การใช้เครื่องใช้สำนักงาน มีค่าเฉลี่ย 3.387 ส่วนด้านทักษะการออกแบบ และสร้างนวัตกรรม ในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยเพียง 2.59 คือ มีสมรรถนะดังกล่าว มีค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย ซึ่งถือว่า เป็นสมรรถนะที่ควรปรับปรุงมากที่สุดในด้านนี้

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ สมรรถนะด้านการวัด และการประเมินผล

ข้อ	สมรรถนะของบัณฑิต	สภาพที่เป็นจริง		ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
5	สมรรถนะด้านการวัด และการประเมินผล			
5.1	สามารถ วัด และประเมินผลการ	3.75	0.60	1
	ทำงานได้ ตามสภาพความเป็นจริง			
	เช่น การประเมินตนเอง การ			
	ประเมินผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นต้น			
5.2	การสร้าง ระบบ การกำกับดูแล	3.24	0.59	2
	การทำงานของตนเอง และของ			
	ผู้ใต้บังคับบัญชา			
5.3	การนำผลการประเมินไปใช้	3.21	0.57	3
	ปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ วาง			
	แผนการทำงาน พัฒนาดตนเอง			
5.4	การติดตาม ประเมินผลการทำงาน	3.11	0.74	4
5.5	การใช้เครื่องมือ และยุทธศาสตร์	3.08	0.70	5
	การประเมินที่หลากหลาย			
	ค่าเฉลี่ยสมรรถนะด้านการวัด	3.28	0.67	
	และการประเมินผล			

จากตาราง 5 สมรรถนะด้านการวัดและการประเมินผล พบว่า โดยภาพรวมสภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 หมายความว่า มีความเห็นว่า บัณฑิตในปัจจุบันมีสมรรถนะด้านการวัดและการประเมินผลเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สามารถวัดและประเมินผลการทำงานได้ตามสภาพความเป็นจริง เช่น การประเมินตนเอง การประเมินผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย 3.75 และสมรรถนะการสร้างระบบ การกำกับดูแล การทำงานของตนเอง และของผู้ใต้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ย 3.24 ส่วนด้านทักษะการใช้เครื่องมือ และยุทธศาสตร์การ

ประเมินที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยเพียง 3.08 คือ มีสมรรถนะดังกล่าว มีค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย ถือได้ว่าเป็นสมรรถนะที่ควรปรับปรุงมากที่สุดในด้านนี้

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสมรรถนะด้านจิตวิทยาสำหรับบัณฑิต

ข้อ	สมรรถนะของบัณฑิต	สภาพที่เป็นจริง		ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
6	สมรรถนะด้านจิตวิทยาสำหรับบัณฑิต			
6.1	การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ได้เรียนรู้ และพัฒนาได้ตามศักยภาพของตนเอง	3.77	0.64	1
6.2	การให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้อื่น	3.73	0.69	2
6.3	การใช้จิตวิทยาการทำงาน	3.21	0.65	3
	ค่าเฉลี่ยสมรรถนะด้านจิตวิทยาสำหรับ บัณฑิต	3.57	0.71	

จากตาราง 6 สมรรถนะด้านจิตวิทยาสำหรับบัณฑิต พบว่า โดยภาพรวมสภาพที่เป็นจริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 หมายความว่า มีความเห็นว่า บัณฑิตในปัจจุบันมีสมรรถนะด้านจิตวิทยาสำหรับบัณฑิต เห็นด้วย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ได้เรียนรู้ และพัฒนาได้ตามศักยภาพของตนเอง มีค่าเฉลี่ย 3.77 ส่วนด้านทักษะการใช้จิตวิทยาการทำงาน มีค่าเฉลี่ยเพียง 3.21 คือ มีสมรรถนะดังกล่าว มีค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย ซึ่งถือได้ว่าเป็นสมรรถนะที่ควรปรับปรุงมากที่สุดในด้านนี้

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสมรรถนะด้านภาวะผู้นำ และการทำงานเป็นทีม

ข้อ	สมรรถนะของบัณฑิต	สภาพที่เป็นจริง		ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
7	สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ และการทำงานเป็นทีม			
7.1	การสนับสนุน เสริมแรง ให้กำลังใจ และยกย่องให้เกียรติเพื่อนร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม	3.92	0.61	1
7.2	การยอมรับข้อด้อยของทีมงาน	3.86	0.58	2
7.3	การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	3.85	0.60	3
7.4	การปฏิบัติตนเป็นผู้นำ หรือผู้ตามได้เหมาะสมกับบทบาท	3.78	0.66	4

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	สมรรถนะของบัณฑิต	สภาพที่เป็นจริง		ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
7.5	การสร้างแรงจูงใจและแนะนำสมาชิกให้พัฒนาความเป็นหุ้นส่วนการเรียนรู้	3.67	0.64	5
7.6	การสาธิตการสอนแก่เพื่อนร่วมงานใหม่ และเพื่อนร่วมงานปัจจุบันตามความเหมาะสม	3.65	0.69	6
7.7	การใช้ยุทธศาสตร์แก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างเหมาะสม	3.57	0.70	7
7.8	การมีความเต็มใจให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน และการแก้ปัญหาในการทำงาน	3.42	0.71	8
7.9	การมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตน	3.30	0.81	9
7.10	การสร้างทีมงานพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ	3.10	0.86	10
	ค่าเฉลี่ยสมรรถนะด้านภาวะผู้นำ และการทำงานเป็นทีม	3.61	0.63	

จากตาราง 7 สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ และการทำงานเป็นทีม พบว่า โดยภาพรวมสภาพที่เป็นจริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 หมายความว่า มีความเห็นว่า บัณฑิตในปัจจุบันมีสมรรถนะด้านภาวะผู้นำ และการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การสนับสนุน เสริมแรง ให้กำลังใจ และยกย่องให้เกียรติเพื่อนร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 3.92 ส่วนด้านทักษะการสร้างทีมงานพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเพียง 3.10 คือ มีสมรรถนะดังกล่าว มีค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย ซึ่งถือได้ว่าเป็นสมรรถนะที่ควรปรับปรุงมากที่สุดในด้านนี้

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสมรรถนะด้านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์

ข้อ	สมรรถนะของบัณฑิต	สภาพที่เป็นจริง		ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
8	สมรรถนะด้านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์			
8.1	การวิเคราะห์ปัญหาเพื่อสามารถแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน	3.82	0.65	1
8.2	การพัฒนากระบวนการคิด เพื่อให้รู้จักตนเอง และรู้เท่าทันสังคม	3.72	0.65	2

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อ	สมรรถนะของบัณฑิต	สภาพที่เป็นจริง		ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
8.3	การเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์วางแผน อย่างหลากหลาย	3.67	0.64	3
8.4	การดูแล แก้ไข หรือ ป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นกับงาน	3.64	0.68	4
8.5	การวิเคราะห์ การวางแผน เพื่อให้งานตรงตามวัตถุประสงค์ โดยเกิดประสิทธิภาพสูงสุด	3.59	0.78	5
8.6	การวิเคราะห์งานต่างๆ เช่น การลงทุนหลักทรัพย์ ด้านการเงิน งานสินเชื่อ การบริการลูกค้า สินเชื่อทั้งบุคคลและพาณิชย์ อสังหาริมทรัพย์ บริหารสินทรัพย์ การเงินระหว่างประเทศ บริหารเงินสด บริหารเงินทุน งานด้านบัตรเครดิต เป็นต้น	3.19	0.87	6
8.7	การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ องค์ความรู้เพื่อนำไปใช้พัฒนาตนเอง และพัฒนางาน	3.18	0.71	7
ค่าเฉลี่ยสมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์		3.54	0.73	

จากตาราง 8 สมรรถนะด้านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ พบว่า โดยภาพรวมสภาพที่เป็นจริง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.54 หมายความว่า มีความเห็นว่าบัณฑิตในปัจจุบันมีสมรรถนะด้านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การวิเคราะห์ปัญหาเพื่อสามารถแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 3.82 ส่วนด้านทักษะการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ องค์ความรู้เพื่อนำไปใช้พัฒนาตนเอง และพัฒนางาน มีค่าเฉลี่ยเพียง 3.18 คือ มีสมรรถนะดังกล่าว มีค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้ายซึ่งถือว่า เป็นสมรรถนะที่ควรปรับปรุงมากที่สุดในด้านนี้

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสมรรถนะด้านกิจนิสัย (Working Habit)

ข้อ	สมรรถนะของบัณฑิต	สภาพที่เป็นจริง		ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
9	สมรรถนะด้านกิจนิสัย			
9.1	การมีสามัญสำนึก	4.53	0.61	1
9.2	มีคุณธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต	4.38	0.86	2
9.3	การปฏิบัติตาม คุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ มีระเบียบวินัยในการทำงาน	4.37	0.71	3
9.4	การปฏิบัติตามกติกายของสังคม	4.29	0.80	4
9.5	รู้จักบทบาท หน้าที่ของตนเอง รักษาเกียรติของตนเอง ให้เกียรติผู้อื่น	4.29	0.81	5
9.6	มีความขยัน และอดทน อดสาหัส	4.27	0.83	6
9.7	ทำงานเป็นทีม	3.97	0.62	7
9.8	มีความละเอียด รอบคอบ ในการจัดการข้อมูล	3.90	0.56	8
9.9	มุ่งมั่น ทำให้บรรลุเป้าหมาย	3.90	0.52	9
9.10	ความรับผิดชอบ	3.89	0.55	10
9.11	รักษานการให้บริการ	3.87	0.67	11
9.12	เข้าใจ และปฏิบัติตามตามนโยบายของกิจการ	3.86	0.59	12
9.13	อุทิศตน และเสียสละในการทำงาน	3.86	0.62	13
9.14	มีระเบียบเรียบร้อยรักษาระเบียบวินัย	3.86	0.67	14
9.15	การมีความเชื่อมั่น อันดีทพูน	3.84	0.60	15
9.16	บุคลิกภาพ น่าเชื่อถือ	3.83	0.65	16
9.17	ยอมรับการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี	3.83	0.60	17
9.18	การปฏิบัติตามเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งกาย วาจา และจิตใจ	3.82	0.60	18
9.19	สามารถแก้ปัญหาได้	3.81	0.61	19
9.20	การปฏิบัติตามข้อกำหนด และนโยบาย	3.79	0.63	20
9.21	หากเกิดข้อผิดพลาด ยอมรับความผิดพลาดของตนเอง	3.78	0.56	21
9.22	การมีวิสัยทัศน์ กว้างไกล และทันสมัย	3.75	0.66	22
9.23	การมีภาวะอารมณ์อันเหมาะสม	3.70	0.62	23
9.24	การรู้จักตัวเอง	3.70	0.69	24
9.25	เป็นนักประชาธิปไตย	3.40	0.71	25
9.26	มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์	3.32	0.69	26
9.27	สามารถทำงานภายใต้แรงกดดันได้	3.32	0.55	27
9.28	ความต้องการชัยชนะ	3.23	0.66	28
ค่าเฉลี่ยสมรรถนะด้านกิจนิสัย		3.87	0.68	

จากตาราง 9 สมรรถนะด้านกิจนิสัย (Working Habit) เกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตสาขาวิชาการเงินและการธนาคารที่พึงประสงค์ตามทัศนะของสถานประกอบการ พบว่า สมรรถนะด้านกิจนิสัย (Working Habit) โดยภาพรวมสภาพที่เป็นจริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า บัณฑิตในปัจจุบันมีสมรรถนะด้านกิจนิสัย เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เกี่ยวกับการมีสามัญสำนึก มีค่าเฉลี่ย 4.54 (ระดับมากที่สุด) และเกี่ยวกับการมีคุณธรรม และความซื่อสัตย์สุจริตมีค่าเฉลี่ย 4.38 (ระดับมาก) ลักษณะเกี่ยวกับความต้องการชัยชนะ มีค่าเฉลี่ยเพียง 3.23 และเกี่ยวกับความสามารถทำงานภายใต้แรงกดดันได้ มีค่าเฉลี่ยเพียง 3.32 คือ ทั้งสองสมรรถนะดังกล่าว มีค่าเฉลี่ย ในลำดับสุดท้าย ซึ่งถือได้ว่าเป็นสมรรถนะที่ควรปรับปรุงมากที่สุดในด้านนี้

ตาราง 10 แสดงการเรียงลำดับสมรรถนะบัณฑิตสาขาวิชาการเงินและการธนาคาร

ข้อ	สมรรถนะบัณฑิตสาขาวิชาการเงินและการธนาคาร	ค่าเฉลี่ย
1	สมรรถนะด้านกิจนิสัย	3.87
2	สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ และการทำงานเป็นทีม	3.61
3	สมรรถนะด้านจิตวิทยาสำหรับบัณฑิต	3.57
4	สมรรถนะด้าน การคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์	3.54
5	สมรรถนะด้านการวัด และการประเมินผล	3.27
6	สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง และวิชาชีพ	3.12
7	สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ (พนักงานธนาคารต้องเรียนรู้สม่ำเสมอ ให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป)	3.11
8	สมรรถนะด้านการสื่อสาร และการใช้ภาษา	3.09
9	สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรม ในการทำงาน	2.94
ค่าเฉลี่ย		3.35

สรุปและอภิปรายผล

ข้อสรุปข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นผู้บริหาร 19 คน เป็นพนักงาน 113 คน โดยเก็บข้อมูลจากธนาคาร จำนวน 23 แห่ง และจากตลาดทุน 5 แห่ง และจากบริษัท 10 แห่ง เป็นชาย 24 คน เป็นหญิง 108 คน

ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเห็นว่า บัณฑิตสาขาวิชาการเงินและการธนาคาร มีสมรรถนะในระดับ

มาก มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจนิสัย มีค่าเฉลี่ย 3.87 ด้านภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ย 3.61 ด้านจิตวิทยาสำหรับบัณฑิต มีค่าเฉลี่ย 3.57 และด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีค่าเฉลี่ย 3.54 ซึ่งสอดคล้องกับ Tanittha Chevapattanaphan (2558) ศึกษาเรื่องสมรรถนะของพนักงานบัญชีในโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีตามทัศนะของหัวหน้างานบัญชี พบว่า สมรรถนะด้านกิจนิสัยที่ดีในการประกอบวิชาชีพอยู่ในระดับดีมาก รองลงมาอยู่ในระดับดี คือ ด้านความรู้ทางวิชาการ และด้านทักษะในการปฏิบัติงาน และด้านความรู้ทางวิชาการตามลำดับ ซึ่งในสมรรถนะด้านกิจนิสัย เมื่อพิจารณาข้อย่อย ด้านคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเห็นในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.37

งานวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ Supatra Rukkamsil and group (2556) ศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตสาขาวิชาการเงินและการธนาคารที่พึงประสงค์ตามความต้องการของตลาดแรงงาน พบว่า มีความต้องการคุณลักษณะของบัณฑิตสาขาวิชาการเงินและการธนาคารที่พึงประสงค์ รายด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนมีสมรรถนะในระดับปานกลาง มี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวัดและการประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 3.27 ด้านการพัฒนาตนเอง และวิชาชีพมีค่าเฉลี่ย 3.12 ด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย 3.11 ด้านการสื่อสารและการใช้ภาษา มีค่าเฉลี่ย 3.09 ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรม ในการทำงานมีค่าเฉลี่ย 2.94 แสดงให้เห็นว่า สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรม ในการทำงานเป็นสมรรถนะลำดับแรก ต้องพัฒนาเร่งด่วนควรจะต้องมุ่งเน้นในการปรับปรุงพัฒนาให้มีการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ สมรรถนะด้านการสื่อสารและการใช้ภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ และภาษาที่สาม และสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ (พนักงานธนาคารต้องเรียนรู้สม่ำเสมอ ให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป) ตามลำดับ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัยเรื่อง ศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตสาขาวิชาการเงินและการธนาคารที่พึงประสงค์ตามทัศนะของสถานประกอบการ มีข้อเสนอแนะสรุปได้ดังนี้

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณาในเรื่องของการผลิตบัณฑิตให้ได้ตามทัศนะของสถานประกอบการ กล่าวคือ หากสมรรถนะด้านใดในปัจจุบันที่อยู่ในระดับดี ก็ควรจะต้องมีการพัฒนาต่อไปอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตาม ก็มีบางสมรรถนะที่ต้องพัฒนาเร่งด่วน เช่น สมรรถนะด้าน ภาษาอังกฤษ และภาษาที่สาม เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป สถานประกอบการในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปมาก มีความต้องการบัณฑิตที่มีสมรรถนะที่ครอบคลุมและรอบด้านในส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น นอกจากจะต้องมีความรู้ทางด้านการเงินการธนาคารแล้ว ควรจะมีความรู้ทางด้านภาษา และเทคโนโลยีควบคู่ไปด้วย

เอกสารอ้างอิง

- Apapun Thasangsawun; & Apitchaya Kacmjonwiput. (2554). **Developing Personality Assessment According to DISC Model and Concept Theory of Vocational Choice with Self Direct Search of Holland for Selection Promising Employees Will Be the Person Who Has Effectiveness in Working According to the 7 Habits of Highly Effective People of Stephen Covey: Case Study Pacific 2000 Recruitment Co., Ltd.** Master of business program, Thammasat University.
- Aphon Phuvidyaphan. (2549). **Competency Based Interview Questions.** Bangkok. HR Center Co., Ltd.
- Ministry of Education. (2546). **Act; Act of Parliament (2542) Amended (2545): The Teachers' Council of Thailand)**

- Office of the Higher Education Commission: OHEC. (2555). **The Preparation of 21st Century for Graduate [booklet].** Bangkok. <http://competency.rmutp.ac.th/>
- Rajamangala University of Technology Phra Nakon. **Competency Development Model to Develop Human Resource Management.** (Contact: s.kajohnsak@gmail.com)
- Supatra Rukkarnsil and group. (2556). **Attribute of Finance and Banking Graduates in Response to Labor Market Case at Financial Institutions in Mueang District, Buriram Province.** Finance and Banking Faculty of Management Science. Buriram Rajabhat University.
- Tanittha Chevapatanaphan. (2558). **The Competency of the Accountants of Industrial Factories in Nonthaburi Provinces in Chief Accountants' Opinion. RMUTT Global Business and Economics Review.**

การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพของสถานที่ท่องเที่ยว ในจังหวัดนครราชสีมา สำหรับการบริการนักท่องเที่ยวชาวไทย

The Physical Development of Tourist Attraction Site in Nakhonratchasima Province for Serving Thai Tourists

รศ.สุวัฒนา ตั้งสวัสดิ์¹ รศ.กตัญญู หิรัญสมบุญ²

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ คือ เพื่อศึกษาการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพของสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา สำหรับการบริการนักท่องเที่ยวชาวไทย เพื่อคงรักษาการท่องเที่ยวไว้ให้ยาวนานมากที่สุด การศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยและใช้ตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 420 ท่าน กลุ่มนักท่องเที่ยวถูกแบ่งออกเป็นสัดส่วนที่เท่ากันในแต่ละประเภทของสถานที่ๆ เป็นแหล่งท่องเที่ยว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ตัวกลางเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ผลการวิจัยประจักษ์ว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความต้องการสูงที่สุดต่อการพัฒนาสิ่งใหม่ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกกับสถานที่ท่องเที่ยว และต้องการเห็นการปรับปรุงการวางผังและการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ

ผลของการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีเพศ อายุ การศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวต่างกัน นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวชาวไทยซึ่งเลือกที่จะท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน ต้องการชนิดและการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพแตกต่างกัน

คำสำคัญ: สิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพ สถานที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพ

Abstract

This research aims to study the physical development of tourist attraction site in Nakhon Ratchasima province for serving Thai tourists and to establish guidelines on sustainable tourism. The study used questionnaires with sample of 420 Thai tourists. The tourist group was divided with the same ratio for each type of tourist attractions. The statistical analysis methods applied were frequency, percentage, mean, standard deviation, and ANOVA (One-Way ANOVA) in order to test the differences of sample mean towards the need to develop physical evidence of the tourist destination. The result showed a significant level of 0.05. The results of study revealed that Thai tourists have the highest demand on new development of amenity followed by to be familiar with the sites, and to see an improvement of the layout and facility design, respectively.

The results of hypotheses testing show that Thai tourists with differences of gender, age, education, and average income have different opinion of tourism development. In addition, Thai tourists who chose to travel to different tourist attractions also demand different types and design of physical facilities. Most of Thai tourists who have different occupation and education level desire to see the improvements of physical facilities and tourist attractions layout differently. In addition to Thai tourists who have earned differently in monthly income show different opinions on the physical development of tourism of

¹ รองศาสตราจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

² รองศาสตราจารย์ประจำ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

a service station and the attraction sites familiarity while Thai tourists categorize by gender, marital status, purpose of travel, and co-travelers have similar opinions on the needs of physical attraction development at .05 level of significance.

Keywords: physical facilities, tourist attractions, physical facilities development

บทนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบัน ทักษะของผู้นักท่องเที่ยวใช้จ่ายในการท่องเที่ยวได้กลายเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเนื่องจากผู้คนอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เร่งรีบ พร้อมกับมีความเครียดสูงและปัญหาต่างๆ มากมาย เช่น จากสถานที่ทำงาน ดังนั้น การเดินทางท่องเที่ยวจะให้ประสบการณ์ใหม่ๆ และการผ่อนคลาย นักท่องเที่ยวส่วนมากชอบเดินทางในช่วงวันหยุด เช่น วันหยุดสุดสัปดาห์ วันหยุดราชการ เพื่อพักผ่อนและมีความสุขกับความสวยงามของสภาพแวดล้อมธรรมชาติ จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีแหล่งท่องเที่ยวมากมายและมีตารางการเดินทางโดยสาร 24 ชั่วโมง ดังนั้น นักท่องเที่ยวสามารถถึงจุดหมายปลายทางได้สะดวกและรวดเร็ว นักท่องเที่ยวชอบการเดินทางช่วงเวลาของวันหยุด โดยมีจุดประสงค์ เช่น เป็นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา และธุรกิจ จังหวัดนครราชสีมา มีแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวหลายประเภท เป็นหนึ่งในบรรดาจังหวัดที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีพื้นที่ 20,493,964 ตารางกิโลเมตร ตามอำเภอต่างๆ ก็มี สิ่งอำนวยความสะดวกของการท่องเที่ยวที่กว้างขวางมากมาย อาทิ ภัตตาคาร ร้านขายของที่ระลึก โรงแรม และที่พัก ฯลฯ สถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา สามารถจัดแบ่งประเภทได้ ดังต่อไปนี้

1. สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และโบราณคดี เช่น อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี อนุสรณ์สถานนางสาวบุญเหลือ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย ปราสาทพนมวัน ปราสาทหนองคูทุ่งสัมฤทธิ์ ฯลฯ

2. สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น เขื่อนลำพระเพลิง เขื่อนลำตะคอง อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ฯลฯ

3. สถานที่ท่องเที่ยวซึ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวทางด้านการเลือกซื้อและนันทนาการ เช่น Palio เขาใหญ่ ฟาร์มโชคชัย ฟาร์มสุพรรณ และหมู่บ้านด่านเกวียน ฯลฯ

ทุกๆ ปี สถานที่ดังกล่าวต้อนรับผู้มาเยือนเป็นจำนวนมากและสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ มีลักษณะทางกายภาพที่น่าดึงดูดใจในแต่ละสถานที่ ลักษณะทางกายภาพของสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี และสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม สะอาด มีคุณค่า มีเอกลักษณ์ และควรมีการรักษา คำนึงส่วนสำคัญของสถานที่ทั้งหมด ดังนั้น ลักษณะทางกายภาพของแต่ละสถานที่จึงได้รับการสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เนื่องจากอุปสงค์ที่เพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว การจัดการสถานที่ท่องเที่ยว ต้องพิจารณาการประยุกต์ศิลปะเข้าไปในการออกแบบตกแต่ง เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ในปัจจุบันจำนวนนักท่องเที่ยวที่ท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมาเพิ่มขึ้น ทำให้สิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอและขาดการบริการนักท่องเที่ยว แม้แต่สถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมกันมากที่สุด ก็กำลังใช้ความพยายามในการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ แต่บางสถานที่ก็ยังจัดไม่ถูกต้องเหมาะสมกับบรรยากาศของสภาพแวดล้อมรอบๆ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในการพัฒนาหรือการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพดั้งเดิมให้ตรงตามความต้องการแต่ยังคงรักษาไว้ซึ่งบรรยากาศที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละสถานที่

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านการบริการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

2. เพื่อศึกษาความต้องการในการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

3. เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาการวางผังสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

4. เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาสถานบริการที่สะดวกสบาย และคั่นเคยของสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

5. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพตามข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวกับตามชนิดของสถานที่ท่องเที่ยว

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิได้รับการเก็บโดยการใช้อย่างแบบสอบถามระหว่างเดือนตุลาคม 2556 ถึงเดือนมกราคม 2557 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามีดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 คือ สารสนเทศทั่วไปของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ ส่วนที่ 2 คือ ชนิดของสถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และโบราณคดี สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และสถานที่ท่องเที่ยวทางด้านการเลือกซื้อสินค้าและนันทนาการ

2. ตัวแปรตาม คือ ความต้องการในการพัฒนาลักษณะทางกายภาพของสถานที่ท่องเที่ยว อันประกอบด้วย 4 ประเภทคือ 1. สิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านการบริการ 2. การออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก 3. การวางผังสิ่งอำนวยความสะดวก และ 4. สถานบริการที่สะดวกและคั่นเคยของสถานที่ท่องเที่ยว

วิธีการสุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้ คือ วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา แต่ละชนิดของสถานที่ท่องเที่ยวจะได้รับการเก็บรวบรวมด้วยอัตราส่วนเดียวกัน สถานที่ท่องเที่ยวได้รับการแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. สถานที่ท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีนั้น ใช้การเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่มาเยือนอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี และอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

2. สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาตินั้นใช้การเก็บข้อมูลที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และเขื่อนลำตะคอง

3. สถานที่ท่องเที่ยวทางด้านการเลือกซื้อและนันทนาการนั้น ใช้การเก็บข้อมูลจากฟาร์มโชคชัย และ Palio Shopping Place เขาใหญ่

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนาที่ใช้ ได้แก่ 1). ความถี่และร้อยละใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศส่วนบุคคลของผู้ตอบและของสถานที่ท่องเที่ยว 2). ใช้ตัวกลางเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ความต้องการสำหรับการพัฒนาลักษณะทางกายภาพของสถานที่ท่องเที่ยว 3). ใช้ t-test หรือ F-test ด้วยวิธี One-Way ANOVA ในการเปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ยทางความต้องการในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพตามข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวกับตามชนิดของสถานที่ท่องเที่ยว

การทบทวนวรรณกรรม

รัชนิย์ พัฒนะราช (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี” วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว อุปสงค์ของการพัฒนาตลาดของการท่องเที่ยวและความได้เปรียบแข่งขันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สารสนเทศและแนวทางในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี การวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยวมีความตั้งใจหลักคือ การท่องเที่ยวสำหรับการนันทนาการ การท่องเที่ยวและการเดินทางระหว่างช่วงวันหยุดกับครอบครัว หรือกับญาติในการแข่งขันแคว้น 1 วัน กิจกรรมซึ่งเป็นที่ยอมรับมากที่สุดของนักท่องเที่ยวคือ การถ่ายภาพและการชมทิวทัศน์ การชมสถานที่ หลังจากการประเมิน การพัฒนาการท่องเที่ยวจากผู้ตอบ 4 กลุ่ม ผลการวิจัยชี้แจงมุมมองทั้งหมด 3 ประการ ซึ่งก็คือ การพัฒนาทรัพยากรของการท่องเที่ยว การจัดการทรัพยากรของการท่องเที่ยว และการให้กิจกรรมและกระบวนการทางด้านการศึกษาอยู่ในระดับที่ดี นอกจากนี้ผู้ตอบ 4 กลุ่มแสดงถึงความต้องการที่มีนัยสำคัญที่จะปรับปรุงตลาดการท่องเที่ยวทั้งหมด ที่จะพัฒนาบางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา การปรับปรุงบริการให้กับลูกค้าและธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง การเพิ่มกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยว และการเพิ่มสถานที่ซึ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

Titha Khotchompoo (2543) ได้ศึกษาเรื่อง “ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับชาติ ของอุทยานแห่งชาติภูกระดึง” เป็นการศึกษาผลกระทบที่มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้น โดยการใช้วิธีการถ่วงน้ำหนักค่าคะแนน ผลกระทบที่มีความเป็นไปได้แบ่งออกเป็น 6 เกณฑ์ ดังนี้ 1) ศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยว 2) โอกาสในการสร้างสรรค์ 3) ความตระหนักและการศึกษาทางด้านสภาพแวดล้อม 4) ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ 5) การเข้าถึงจุดหมายปลายทาง และ 6) ความปลอดภัยของสิ่งอำนวยความสะดวก อุทยานภูกระดึงมีศักยภาพที่จะกลายเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีค่าเฉลี่ย = 2.18 ผลกระทบที่มีศักยภาพได้รับการแบ่งออกเป็น 3 เกณฑ์ ก็คือผลกระทบที่มีต่อสัตว์ป่า ผลกระทบที่มีต่อพืช และสิ่งอื่นๆ ผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (2.0) จากการออกสำรวจนักท่องเที่ยว 70.83% ของนักท่องเที่ยวทราบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่มีเพียง 28.64% ที่เป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงบางประการ ได้แก่ จัดให้มีการบริการจักรยานเพิ่มเติม ป้ายควรถบอกรายละเอียด และป้ายควรให้สารสนเทศเพิ่มมากขึ้น เกี่ยวกับชื่อของแหล่งท่องเที่ยว และสถานที่ต่างๆ สรุปโดยรวมแล้วการบริการอยู่ในระดับที่ดี

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบ

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ คือ เพศหญิง อายุระหว่าง 21-30 ปี มีสถานภาพโสด มีอาชีพเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของบริษัท รายได้เฉลี่ยต่อคนไม่เกิน 15,000 บาทต่อเดือน สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มาท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการกับครอบครัวหรือคู่รัก ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของท่องเที่ยว

ข้อมูลส่วนบุคคล	รวม	%
เพศ		
- ชาย	175	41.67
- หญิง	245	58.33

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	รวม	%
อายุ		
- น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	27	6.43
- 21 – 30 ปี	154	36.67
- 31 – 40 ปี	134	31.90
- 41 – 50 ปี	72	17.14
- 51 – 60 ปี	29	6.90
- มากกว่า 60 ปี	4	0.95
สถานภาพสมรส		
- โสด	218	51.90
- แต่งงาน	186	44.29
- หม้าย / หย่า / แยกกันอยู่	16	3.81
อาชีพ		
- พนักงานบริษัทเอกชน	142	33.81
- ข้าราชการ	98	23.33
- ทำงาน ธุรกิจของตนเอง	114	27.14
- นักศึกษา	49	11.67
- เกษียณ / พ่อบ้าน / แม่บ้าน	13	3.10
- ว่างาน	4	0.95
รายได้ต่อเดือน		
- ไม่เกิน 15,000 บาท	137	32.86
- 15,001 – 20,000 บาท	110	26.19
- 20,001 – 25,000 บาท	46	10.95
- 25,001 – 30,000 บาท	51	12.14
- มากกว่า 30,000 บาท	75	17.86
ระดับการศึกษา		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	108	25.71
- ปริญญาตรี	259	61.67
- สูงกว่าปริญญาตรี	53	12.62
จุดประสงค์ของการท่องเที่ยว		
- เพื่อนันทนาการ	348	82.86
- เพื่อการศึกษา	20	4.76
- เพื่อธุรกิจ / งาน	52	12.38
ผู้ร่วม(ใน) การเดินทาง		
- เดินทางเพียงลำพัง	6	1.43
- ครอบครัว / คู่รัก / คนรัก	209	49.76
- ญาติ	18	4.29
- เพื่อน / เพื่อนร่วมงาน	187	44.52
รวม	420	100

2. ภาพรวมของความต้องการในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพของสถานที่ท่องเที่ยว

ระดับสูงสุดของความต้องการในการพัฒนาลักษณะทางกายภาพของสถานที่ท่องเที่ยว คือ สถานที่เลือกซื้อสินค้าและนันทนาการ ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 0.40) ตามด้วยสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ($\bar{x} = 3.87$, S.D. = 0.57) และสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ($\bar{x} = 3.76$, S.D. = 0.51) ตามลำดับ

การพิจารณาระดับความต้องการในการพัฒนาลักษณะทางกายภาพของสถานที่ท่องเที่ยวแยกออกเป็น สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และสถานที่ทางธรรมชาติมีระดับสูงสุดด้านความต้องการ, ความต้องการสถานที่บริการที่สะดวกสบาย และเป็น

ที่คุ้นเคย แต่สถานที่ท่องเที่ยวทางด้านการเลือกซื้อสินค้าและนันทนาการมีระดับที่สูงที่สุดทางด้านการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ท่องเที่ยวเนื่องจากความกว้างขวางของพื้นที่ สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีป้ายที่ไม่เพียงพอ สำหรับการบ่งชี้ / ระบุจุดชมวิวและทิศทาง แต่สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวทางด้านการเลือกซื้อสินค้าและนันทนาการ ซึ่งได้ก่อสร้างเพื่อจุดประสงค์ทางด้านการพาณิชย์ มีสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพออยู่เพื่อการบริการฟรี เช่น นักท่องเที่ยวซึ่งต้องการที่นั่งพัก กลับต้องเข้าไปนั่งในภัตตาคารที่ไม่มีที่นั่งฟรี ดังตาราง 2

ตาราง 2 ภาพรวมของความต้องการในการพัฒนาลักษณะทางกายภาพของสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

ความต้องการในการพัฒนา	สถานที่ทางประวัติศาสตร์		สถานที่ทางธรรมชาติ		สถานที่เลือกซื้อสินค้าและนันทนาการ		เฉลี่ยทั้งหมด	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1. สิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านการบริการของสถานที่ท่องเที่ยว	3.83	0.53	3.83	0.51	3.82	0.44	3.83	0.49
2. การออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ท่องเที่ยว	3.67	0.72	3.60	0.68	3.88	0.49	3.72	0.65
3. การวางผังสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ท่องเที่ยว	3.73	0.71	3.72	0.60	3.80	0.49	3.75	0.61
4. สถานที่บริการที่สะดวกและคุ้นเคยของสถานที่ท่องเที่ยว	3.87	0.84	3.89	0.67	3.82	0.67	3.86	0.73
เฉลี่ยทั้งหมด	3.78	0.57	3.76	0.51	3.83	0.40	3.79	0.50

3. ความต้องการในการพัฒนา

สิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพของสถานที่ท่องเที่ยว โดยทั่วไปนักท่องเที่ยวส่วนมากต้องการที่จะชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามและสะอาดในปัจจุบันหนึ่งในบรรดากิจกรรมซึ่งเป็นที่นิยมในระหว่างการเดินทางคือ การถ่ายภาพและโพสต์ภาพออนไลน์ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญในการจัด หรือ กำหนด ที่ๆ มีทิวทัศน์ ที่สวยงาม ด้วยทำเลที่ตั้งที่สมบูรณ์แบบสำหรับการถ่ายภาพ แต่สำหรับประเด็น

ทางด้านที่จอดรถยนต์และห้องสุขา ซึ่งนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน (S.D. มากกว่า 1) นักท่องเที่ยวบางท่านต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น แต่นักท่องเที่ยวบางท่านก็ไม่ต้องการฯ เนื่องจากเข้าใจข้อจำกัดของการก่อสร้าง / อาคาร / สิ่งปลูกสร้างใหม่ ของสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และทางธรรมชาติ รวมทั้งไม่ต้องการทำลายสภาพแวดล้อมโดยรวม

สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และทางธรรมชาติมีลักษณะทางกายภาพที่เป็นเอกลักษณ์ ดังนั้นนักท่องเที่ยวส่วนมากต้องการให้มีที่พักและรักษาสภาพแวดล้อมโดยการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องกับบรรยากาศของสภาพแวดล้อมนั้น อย่างไรก็ตาม มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุ และผู้พิการ / ทูพพลภาพ สืบเนื่องจากผู้สูงอายุชาวไทยมักไม่ค่อยเดินทางโดยปราศจากครอบครัว และความเชื่อของผู้พิการ / ทูพพลภาพว่าไม่ควรเดินทางไปยังสถานที่ซึ่งไม่คุ้นเคย ดังนั้น สิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวจึงไม่มีความจำเป็น แต่ก็ยังมีผู้คนที่ผู้ติดตามคอยดูแลอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นจึงต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกน้อยลง ในทางตรงกันข้าม นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวสำหรับทุกๆ คนที่สามารถเดินทางได้ด้วยตนเอง

สถานที่ทางประวัติศาสตร์และทางธรรมชาติมีพื้นที่กว้างขวางมาก ดังนั้น ศูนย์บริการจึงมีความต้องการสิ่งบ่งชี้สำหรับจุดเริ่มต้น หรือจุดนัดพบของนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม เฉพาะนักท่องเที่ยว

ประเภทนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาศึกษาจะให้ความสนใจต่อการจัดลำดับการทัศนศึกษา แต่นักท่องเที่ยวประเภทมาผ่อนคลาย / นันทนาการจะไม่ให้ความสนใจ

ป้ายที่ไม่เพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยวเป็นปัญหาสำคัญ และเป็นปัญหาหลักด้วยเหมือนกัน ป้ายบางป้ายถูกทำลายโดยหินและลม จึงทำให้นักท่องเที่ยวบางท่านหลงทางได้ง่าย หรือไม่สามารถหาทางกลับสถานีบริการได้ บางป้ายก็ไกลมากจนเกินไปและทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจผิด ดังนั้นจึงควรมีการทำป้ายทดแทนที่ชัดเจน

สังคมไทยกำลังเข้าสู่สังคมของผู้สูงอายุ ดังนั้นผู้สูงอายุที่เกษียณจำนวนมากยังคงต้องการที่จะใช้เวลาในการท่องเที่ยวหลังจากช่วงเวลาการทำงานแห่งชีวิตที่ยาวนาน นอกจากนี้ ประเทศไทยถูกจัดอยู่ใน 1 ใน 5 ของประเทศที่น่าพำนักอาศัยหลังจากการเกษียณสำหรับชาวต่างประเทศ (ผู้จัดการออนไลน์. 2560) เพื่อเป็นการสนับสนุนการท่องเที่ยวในประเทศไทย สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งควรเริ่มสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อบริการผู้สูงอายุ และผู้ทุพพลภาพ / ผู้พิการที่จะมีความสุขในขณะที่พักผ่อนระหว่างที่พำนักอยู่ในประเทศไทย

ตาราง 3 ความต้องการในการพัฒนาทางกายภาพของสถานที่ท่องเที่ยว

ความต้องการในการพัฒนาลักษณะทางกายภาพของสถานที่ท่องเที่ยว	สถานที่ทางประวัติศาสตร์		สถานที่ทางธรรมชาติ		สถานที่เลือกซื้อสินค้าและนันทนาการ		เฉลี่ยทั้งหมด	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1. สิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านการบริการของสถานที่ท่องเที่ยว	3.83	0.53	3.83	0.51	3.82	0.44	3.83	0.49
- สถานที่สวยงามตามที่คาดหวังไว้	4.22	0.67	3.96	0.75	4.03	0.63	4.07	0.69
- สถานที่สะอาด	3.99	0.85	3.76	0.82	3.78	0.70	3.84	0.80
- พื้นที่จอดรถยนต์เพียงพอ	3.64	1.03	3.76	0.77	3.84	0.69	3.75	0.85
- ห้องสุขา / ห้องน้ำเพียงพอ	3.63	1.03	3.51	0.84	3.70	0.76	3.61	0.88
- ที่จอดรถยนต์ใกล้กับจุดชมวิว	3.73	0.81	3.84	0.75	3.71	0.69	3.76	0.75
- หนทางที่ไม่ซับซ้อนและราบเรียบ	3.81	0.79	3.89	0.82	3.71	0.69	3.80	0.77
- มีจุดถ่ายภาพ	3.98	0.78	4.00	0.86	3.99	0.70	3.99	0.78
- สถานที่เงียบสงบ ไม่อึกทึก/เสียงดัง	3.64	0.80	3.90	0.65	3.87	0.68	3.79	0.72

ตาราง 3 (ต่อ)

ความต้องการในการพัฒนาลักษณะ ทางกายภาพของสถานที่ท่องเที่ยว	สถานที่ทาง ประวัติศาสตร์		สถานที่ทาง ธรรมชาติ		สถานที่เลือกซื้อ สินค้าและ นันทนาการ		เฉลี่ย ทั้งหมด	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
2. การออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกของ สถานที่ท่องเที่ยว	3.67	0.72	3.60	0.68	3.88	0.49	3.72	0.65
- การออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสอดคล้องกับ บรรยากาศของสภาพแวดล้อม	3.85	0.82	3.86	0.76	4.00	0.59	3.90	0.73
- มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	3.46	0.89	3.52	0.88	4.06	0.63	3.68	0.85
- มีพื้นที่เอนกประสงค์ เช่น ลาน	3.64	0.93	3.65	0.84	3.81	0.72	3.70	0.84
- มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและผู้ พิการ / ผู้ทุพพลภาพ	3.74	1.01	3.37	1.01	3.66	0.79	3.59	0.95
3. การวางผังสิ่งอำนวยความสะดวกของ สถานที่ท่องเที่ยว	3.73	0.71	3.72	0.60	3.80	0.49	3.75	0.61
- มีการแบ่งลำดับของการทัศนากการ	3.62	0.89	3.64	0.84	3.76	0.70	3.67	0.81
- ทำเลที่ตั้งของสถานบริการ หาได้ง่าย เช่น ห้องสมุด / ห้องน้ำ	3.66	0.89	3.64	0.86	3.87	0.68	3.72	0.82
- แต่ละจุดชมวิวมองไกลจากกันมาก	3.68	0.82	3.72	0.76	3.84	0.58	3.75	0.73
- แต่ละจุดชมวิวมองทางเชื่อม	3.73	0.82	3.73	0.81	3.74	0.69	3.73	0.78
- มีศูนย์บริการในการให้สารสนเทศกับ นักท่องเที่ยว	3.94	0.86	3.87	0.90	3.81	0.75	3.87	0.84
4. สถานีการบริการของสถานที่ท่องเที่ยวซึ่ง สะดวกและเป็นที่คุ้นเคย	3.87	0.84	3.89	0.67	3.82	0.67	3.86	0.73
- มีป้ายบอกทิศทางและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ เพียงพอ	3.91	0.96	3.99	0.72	3.85	0.71	3.92	0.81
- มีแผนที่ซึ่งพันภาพรวม	3.92	0.93	3.85	0.88	3.74	0.78	3.84	0.87
- มีป้ายห้าม เช่น ป้ายห้ามสูบบุหรี่	3.79	1.05	3.81	0.85	3.86	0.84	3.82	0.92

4. การเปรียบเทียบความต้องการในการ พัฒนา

4.1 สิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพ ของสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งแบ่งโดยข้อมูลส่วนบุคคล ของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวซึ่งมีอายุต่างกันต้องการการ
ออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่
นักท่องเที่ยวแตกต่างกัน นักท่องเที่ยวอายุน้อย
สามารถเดินได้อย่างต่อเนื่องในเส้นทางที่มีระยะ
ทางไกล แต่นักท่องเที่ยวสูงอายุต้องการที่นั่งเพื่อ
พักผ่อน โดยปกติแล้วนักท่องเที่ยวสูงอายุจะเดินสัก
ช่วงเวลาหนึ่งแล้วค่อยนั่งลงเพื่อพูดคุยกัน ดังนั้น
นักท่องเที่ยวสูงอายุจึงชื่นชอบสิ่งอำนวยความสะดวก

บางประการ เช่น ร้านกาแฟ หรือที่นั่งในระหว่าง
เส้นทางนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกันต้องการการวาง
ผังสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ท่องเที่ยว
แตกต่างกัน นักศึกษาและข้าราชการไม่เพียงแต่
ท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ แต่ยังนักท่องเที่ยว
เพื่อศึกษาสถานที่ประวัติศาสตร์และทางธรรมชาติ
ดังนั้นพวกเขาจึงชอบที่จะทัศนศึกษาที่เป็นลำดับ เพื่อ
ความเข้าใจในสถานที่ให้มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ศูนย์การบริการมีความจำเป็นใน
การให้สารสนเทศสำหรับจุดประสงค์ทางการศึกษา
นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันต้องการ
สถานีการบริการที่สะดวกและที่คุ้นเคยของแหล่ง
ท่องเที่ยวแตกต่างกัน นักท่องเที่ยวซึ่งมีรายได้ที่สูงบาง

ท่านมีประสบการณ์มากในการนักท่องเที่ยวต่างประเทศและประทับใจต่อสถานที่ที่มีระบบการจัดการที่ดี ดังนั้นพวกเขาจึงต้องการแผนที่และป้ายของสถานที่ท่องเที่ยวมากกว่า

นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันต้องการการวางสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ท่องเที่ยวแตกต่างกัน เนื่องจากนักท่องเที่ยวซึ่งมีระดับการศึกษาที่สูงกว่าต้องการสถานที่ท่องเที่ยวที่มีระบบที่มีกฎระเบียบและระบบที่เป็นมาตรฐาน เพื่อให้ทุกคนสามารถหาสิ่งอำนวยความสะดวกได้ง่ายและทำให้ไม่หลงทาง ดังรายละเอียดในตาราง 4

ตาราง 4 การเปรียบเทียบความต้องการในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพ ตามข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว

ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพของสถานที่ท่องเที่ยว	F-Prob			
	อายุ	อาชีพ	รายได้ต่อเดือน	การศึกษา
- สิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านการบริการของแหล่งท่องเที่ยว	.974	.469	.068	.248
- การออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ท่องเที่ยว	.010*	.389	.471	.162

ตาราง 4 (ต่อ)

ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ท่องเที่ยว	F-Prob			
	อายุ	อาชีพ	รายได้ต่อเดือน	การศึกษา
- การวางผังสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ท่องเที่ยว	.227	.019*	.056	.035*
- สถานีการบริการที่สะดวกและคุ้นเคยของสถานที่ท่องเที่ยว	.878	.724	.049*	.079

หมายเหตุ: * $p \leq .05$

5. การเปรียบเทียบความต้องการในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกแบ่งโดยชนิดของสถานที่ท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวที่ชอบชนิดของแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างกันต้องการการออกแบบเพื่ออำนวยความสะดวกของสถานที่ท่องเที่ยวแตกต่างกัน สถานที่ท่องเที่ยวทางด้านการเลือกซื้อสินค้าและการได้รับการสร้างเพื่อจุดประสงค์ทางการพาณิชย์ ซึ่งทำให้ไม่มีพื้นที่สำหรับการพักผ่อนฟรี ซึ่งหมายความว่านักท่องเที่ยวซึ่งต้องการที่นั่งต้องจ่ายค่าเช่า/ค่าผ่านประตู ในทางตรงกันข้ามสถานที่ทางประวัติศาสตร์และทางธรรมชาติมักจัดสถานที่สำหรับนักท่องเที่ยวโดยไม่มีค่าธรรมเนียมแต่อย่างใด ดังรายละเอียดในตาราง 5

ตาราง 5 การเปรียบเทียบความต้องการในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพตามชนิดของสถานที่ท่องเที่ยว

ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพของสถานที่ท่องเที่ยว	สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์	สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	สถานที่ท่องเที่ยวทางด้านการเลือกซื้อสินค้าและนันทนาการ	F	F-Prob
- สิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านการบริการของสถานที่ท่องเที่ยว	3.82	3.81	3.83	0.01	.999
- การออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ท่องเที่ยว	3.67	3.60	3.88	7.40	.001*
- การวางผังสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ท่องเที่ยว	3.73	3.72	3.80	0.85	.430
- สถานีการบริการที่สะดวกและคุ้นเคยของสถานที่ท่องเที่ยว	3.87	3.89	3.82	0.36	.700

หมายเหตุ: * $p \leq .05$

สรุปผลการวิจัย

สำหรับสถานที่ทางประวัติศาสตร์ และทางธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดของความต้องการในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ท่องเที่ยวคือ สถานบริการที่สะดวกและเป็นที่พักผ่อนของสถานที่ท่องเที่ยว ตามด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านการบริการของสถานที่ท่องเที่ยว การวางผังสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ท่องเที่ยว และการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ท่องเที่ยวตามลำดับ เนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวมีพื้นที่ที่กว้างขวาง และมีจุดประสงค์เพื่อการปกป้องและรักษา ดังนั้นความต้องการในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพจึงคล้ายคลึงกัน อย่างไรก็ตาม สถานที่ท่องเที่ยวทางด้านการเลือกซื้อสินค้าและนันทนาการมีค่าเฉลี่ยที่สูงในด้านการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ท่องเที่ยว ตามด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านการบริการของสถานที่ท่องเที่ยว สถานบริการที่สะดวกและพักผ่อนของสถานที่ท่องเที่ยวที่มีค่าเท่ากัน การวางผังสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่าด้านสถานที่ทางธรรมชาติมีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดของความต้องการในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ท่องเที่ยว และด้านสถานบริการที่สะดวกและเป็นที่พักผ่อนของสถานที่ท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จำเป็นต้องพึ่งพาสิ่งอำนวยความสะดวกเช่นห้องน้ำ การเที่ยวสถานที่ธรรมชาติอาจหลงทางได้ง่าย จึงพบว่านักท่องเที่ยวต้องการแผนที่ และป้ายบอกทางโดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ที่ผู้นิยามเมื่อไปต่างจังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนิย์ พัฒนาราช (2552) ทำการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี” การวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยวมีความตั้งใจหลักคือ การท่องเที่ยวสำหรับการนันทนาการ เดินทางระหว่างช่วงวันหยุดกับครอบครัวหรือกับญาติในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ 1 วัน กิจกรรมซึ่งเป็นที่ชื่นชอบมากที่สุดของนักท่องเที่ยวคือ การถ่ายภาพและการชมทิวทัศน์ การชมสถานที่ ซึ่งถ้าไม่มีป้ายที่ชัดเจนอาจ

พลัดหลงกันได้ ส่วนด้านการวางผังสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อาจเนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวทางด้านการเลือกซื้อและนันทนาการถูกสร้างขึ้นมาเพื่อจุดประสงค์ทางการพาณิชย์ ดังนั้น จึงมีการปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพ เพื่อให้ลูกค้าเป้าหมายเกิดความพึงพอใจที่ต่างจากแนวความคิดของการปกป้องและรักษาเหมือนแหล่งธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ โดยการประยุกต์ใช้ค่านิยมทางวัฒนธรรมไทย ให้เข้ากับแต่ละสถานที่ท่องเที่ยว ควรมีการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และทางธรรมชาติ ให้มีทั้งความสวยงามและสอดคล้องกลมกลืนเข้ากับสภาพแวดล้อม สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าว ซึ่งควรมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น ศูนย์สารสนเทศคอมพิวเตอร์ ให้แนวทางทั้งคนและ Dictaphone รวมทั้งการใช้สไลด์ Multi-vision ควรมีร้านขายของที่ระลึกและมุมมองทิวทัศน์ที่สวยงามที่สุด

2. ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ / ผู้ทุพพลภาพ ผู้สูงอายุ และแม่(ที่มี)ลูกอ่อน ในสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มคุณภาพ เพื่อให้เป็นมาตรฐานระหว่างประเทศ/สากล เนื่องจากทุกคนมีสิทธิเท่ากันในการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านการบริการและนันทนาการ และสามารถเข้าถึงแต่ละจุดหมายปลายทางท่องเที่ยว ควรมีการสร้างทางลาดสำหรับ Wheelchairs (รถนั่งล้อเลื่อน) ห้องน้ำสำหรับคนพิการ สถานที่เปลี่ยนผ้าอ้อม ฯลฯ และต้องเป็นแนวทางชี้แนะในการปฏิบัติสำหรับการจัดการท่องเที่ยวทั้งหมด นอกจากนี้ การดำเนินการสร้างออกแบบและสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าว โดยมณฑนากร / นักออกแบบที่มีภูมิปัญญาซึ่งไม่ไปเป็นอุปสรรคขัดขวางและบดบังภูมิทัศน์ที่สวยงาม และควรจะสอดคล้องกลมกลืนกับสิ่งอำนวยความสะดวกเดิมของสถานที่ท่องเที่ยว

3. ป้ายบอกทิศทาง และป้ายเตือนควรมีรายละเอียดที่เพียงพอ เช่น “อีก 30 เมตร ถึงน้ำตก”

“เส้นทางเป็นหินที่ลาดชัน และต้องเป็นภาษาอังกฤษสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ”

4. ควรมีห้องสุขา / ห้องน้ำ และพื้นที่จอดรถที่เพียงพอ สะอาดและปลอดภัย

5. ควรมีพื้นที่ที่ไม่เก็บเงินค่าบริการในสถานที่ท่องเที่ยวทางด้านการเลือกซื้อสินค้าและนันทนาการในที่เชิงพาณิชย์ เช่น ควรมีพื้นที่ซึ่งเป็นลาน / ระเบียงติดกับบ้านที่ไม่มีหลังคา เพื่อการพบปะพูดคุยสังสรรค์ มีม้านั่ง ให้พักผ่อนตลอดเส้นทาง รวมทั้งการออกแบบการวางผังไม่ควรให้อัดแน่นเกินไป

6. สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และทางธรรมชาติควรมีแผนที่ของพื้นที่ทั้งหมด ควรแสดง / ประกาศ / แจ้ง สารสนเทศเกี่ยวกับพื้นที่ห้ามเข้าที่ศูนย์สารสนเทศ และแต่ละจุด / ทุกๆ จุด เพื่อแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบ

บรรณานุกรม

ผู้จัดการออนไลน์. (2560). ตลาดการท่องเที่ยวผู้สูงอายุเงินสะพัดร่วม 2 แสนล้านบาท. สืบค้นเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2560, จาก <https://mgronline.com/business/detail/9600000001108>

รัชนิย์ พัฒนาราช. (2552). แนวทางการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี. สืบค้นเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2560, จาก <http://www.research.rmutt.ac.th/?p=1251>

Engel, J. F., Blackwell, R. D.; & Miniard, P. W. (1990). **Consumer Behavior**. 6th ed., Fort Worth: The Dryden Press, Inc.

Glenn, W.C. (1978). **Consumer Behavior: Theory and Practice**. 3rd ed., Illinois: Richard D. Irwin, Inc.

Khotchompoo, T. (2000). **The Potential for a National Eco-tourism on the Plateau of PhuKradueng National Park**. Environmental Science Department of Science, Khon Kaen University.

London, D.; & Bitta, A.J. Deller. (1988). **Consumer Behavior: Concepts and Applications**. 3rd ed., New York: McGraw-Hill.

Master Plan. (2013, September 1). WikiWP theme, powered by Chereska & WordPress. | RSS <http://masterplan.andamanecotourism.com>

Pattanasarat, R. (2009). **An Approach to develop tourism market in UbonRatchathani**. Retrieved Sep 20, 2014 from <http://www.research.rmutt.ac.th/archives/1251>.

Palio Khayai: <http://witternews.com/palio-khayai-where-what>, September 15, 2014

Peter, P. J.; & Olsen, J. C. (1990). **Consumer Behavior and Marketing Strategy**. 2nd ed., Illinois: Richard D. Irwin, Inc.

Schiffman, L. G.; & Leslie Lazar Kanuk. (1991). **Consumer Behavior**. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.

Terrell, W.G. (1982). **Consumer Behavior: Fundamentals and Strategies**. Minnesota: West Publishing, Inc.

รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

A Model of Management based on the Good Governance of Secondary

Schools under the Office of Secondary Educational Service Area 32

อภิชาติ ประสิทธิ์นอก¹ ดร.สุพร เข้มเฮง²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 2) สร้างรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 และ 3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ โดยวิธีวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ มีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำนวน 30 โรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนขนาดเล็ก 11 โรงเรียน ขนาดกลาง 13 โรงเรียน และขนาดใหญ่ 6 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ คณะกรรมการสถานศึกษา และตัวแทนนักเรียน รวม 390 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน 2) สร้างและตรวจสอบรูปแบบ โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาयर่างรูปแบบ และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และ 3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ โดยผู้รู้รูปแบบ ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ คณะกรรมการสถานศึกษา และนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.63) โดยมีการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลและตามองค์ประกอบทางการบริหาร อยู่ในระดับมาก

2. รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มี 3 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักธรรมาภิบาลองค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารคุณภาพของหลักธรรมาภิบาล และองค์ประกอบที่ 3 วัฒนธรรมองค์กรธรรมาภิบาลและบทบาททางการบริหาร

3. รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร, หลักธรรมาภิบาล

Abstract

The aims of this research were: 1) to study state of Good Governance of Secondary Schools under the Secondary Educational Service Area Office 32, 2) construct a model, and 3) evaluate that model. There were quantitative and qualitative approach for this research that consisted of 3 steps as follows: 1) studied state of Good Governance of Secondary Schools under the Secondary Educational Service Area Office 32, using questionnaires to collect data from the sampling group of 390

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

people in 30 schools and interviews 9 specialists, 2) constructed a model of Good Governance using the data obtained from the first step for drafting a pattern, which later was assessed for suitability through a group discussion with 5 specialists, and 3) an assessment of a suitable and possible of model by representative samples in each group, totally 390 people. An analyzed by using mean, Standard Deviation and content analysis.

The research results

1. The state of Good Governance of Secondary Schools under the Secondary Educational Service Area Office 32 was at a high level.

2. The model of Good Governance of Secondary Schools under the Secondary Educational Service Area Office 32 created composes of 3 parts: The 1st part is that the principle and objective of model. The 2nd part is PDCA for Good Governance. The 3rd part is the Culture of Good Governance and Role of Administration.

3. The developed model of Good Governance of Secondary Schools under the Secondary Educational Service Area Office 32 is suitable and possible at a high level.

Keywords: An administrative model, Good Governance

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการพัฒนาคุณภาพ “คน” ในประเทศ ทั้งนี้การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 80(3) ได้บัญญัติให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคม โดยจัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยกฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์

ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550: 3)

สภาพปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา คือ ต้องปลูกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและมีความภูมิใจในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และรังเกียจการทุจริต ต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง โดยปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นปัญหาใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการภาครัฐและองค์การเอกชนต่างๆ หลักการแก้ปัญหา ก็คือ ต้องสร้างความเชื่อถือและไว้วางใจให้ประชาชนมีอำนาจตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้ โดยทั่วโลกได้ยอมรับเอาหลักกรรมมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากทุจริตคอร์รัปชันของประเทศที่เกิดขึ้นจากการบริหารบ้านเมืองของรัฐบาลเป็นสำคัญ จึงเป็นจุดเน้นให้รัฐบาลต้องหันมาให้ความสำคัญกับหลักการบริหารบ้านเมืองที่ดี

การบริหารตามหลักกรรมมาภิบาล ปรากฏในหลักการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้สามารถตัดสินใจดำเนินการ ทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป (อุทัย บุญประเสริฐ. 2546) ในฐานะที่โรงเรียนเป็นองค์กรที่สำคัญตามแนวคิดของ ชเซน (Schein. 1992) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมองค์กรที่มีลักษณะแตกต่างกันไว้ 4 ประเภท คือ 1) วัฒนธรรมมุ่งอำนาจ (power culture) 2) วัฒนธรรมมุ่งบทบาท (role culture) 3) วัฒนธรรมมุ่งความสำเร็จ (achievement culture) 4) วัฒนธรรมมุ่งการสนับสนุน (support culture) และ รอบบินส์ (Robbins. 1990) ก็ได้กล่าวถึงโครงสร้างองค์การที่แบ่งส่วนงาน การกำหนดงานที่แต่ละส่วนงานต้องรับผิดชอบ การกำหนดและอธิบายบทบาทของงาน (work roles) และความสัมพันธ์ระหว่างบทบาททั้งหลายเหล่านั้น ทั้งในด้านการบังคับบัญชา และการติดต่อสื่อสาร และอำนาจการตัดสินใจของผู้บริหารระดับต่างๆ ในองค์กร ซึ่งช่วยให้สมาชิกขององค์กร

สามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จะเห็นได้ว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลเป็นแนวทางที่จะช่วยให้การบริหารสถานศึกษาเกิดผลสำเร็จอย่างมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับและศรัทธาจากผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย เพราะเป็นหลักแห่งความเป็นธรรมและโปร่งใส (สุธรรมธรรมทัศนานนท์, 2554) และได้มีงานวิจัยของสุพรรณิเกษสม (2555) พบว่า การบริหารจัดการที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาลนั้น จะทำให้การบริหารโรงเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

เนื่องจากจากสภาพการณ์ทางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีการแข่งขันสูง ทำให้บริบททางการบริหารต้องปรับเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อม ดังนั้น การใช้หลักธรรมาภิบาลให้มีประสิทธิภาพตอบสนองการแก้ปัญหาด้านการบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจะได้มีรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่เหมาะสมในการนำไปใช้บริหารและจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น แต่ยังไม่เคยมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามหลักธรรมาภิบาล สอดคล้องกับการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

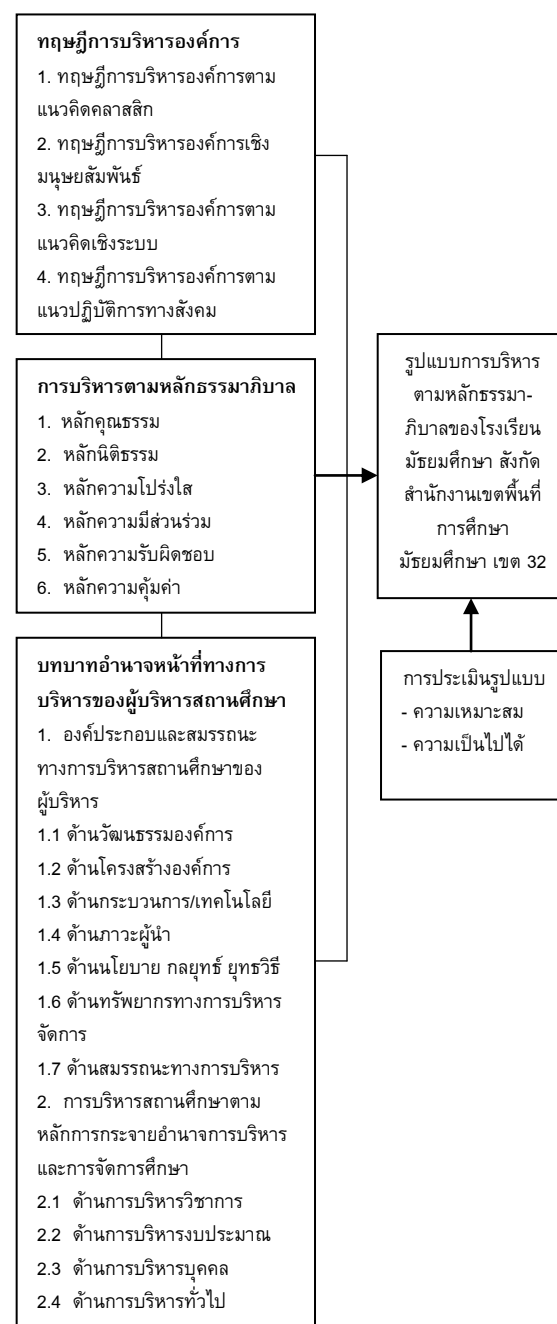
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

3. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ไปใช้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาการบริหารของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ใช้แนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการ 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ดังนี้ ประชากร ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำนวน 30 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถานศึกษา 1 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 3 คน (ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนผู้ปกครอง) ผู้แทนครู 8 คน (หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้) ผู้แทนนักเรียน 1 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำนวน 30 โรงเรียน โดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยมีขนาดโรงเรียนเป็นชั้นภูมิและมีโรงเรียนเป็นประชากรสุ่ม โดยสุ่มตามสัดส่วนของประชากรกับกลุ่มตัวอย่าง ได้โรงเรียนขนาดเล็ก 11 โรงเรียน ขนาดกลาง 13 โรงเรียน และขนาดใหญ่ 6 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 390 คน

เครื่องมือที่ใช้ คือ 1) แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สำหรับเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 240 คน 2) แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา (3 คน) ผู้บริหารการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล (3 คน) และเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่สถานศึกษาได้ผ่านการประเมินโรงเรียนในฝัน หรือโรงเรียนพระราชทานตั้งแต่ระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป (3 คน) รวมจำนวน 9 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 สร้างและตรวจสอบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

2.1 ร่างรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยใช้ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1

2.2 ตรวจสอบรูปแบบ ๗ โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมและความถูกต้อง ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน แล้ววิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ โดยนำรูปแบบที่สร้างและตรวจสอบจากขั้นตอนที่ 2 ไปให้ผู้รู้รูปแบบเป็นผู้ประเมิน ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้แทนนักเรียน รวมจำนวน 390 คน ทำการประเมิน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

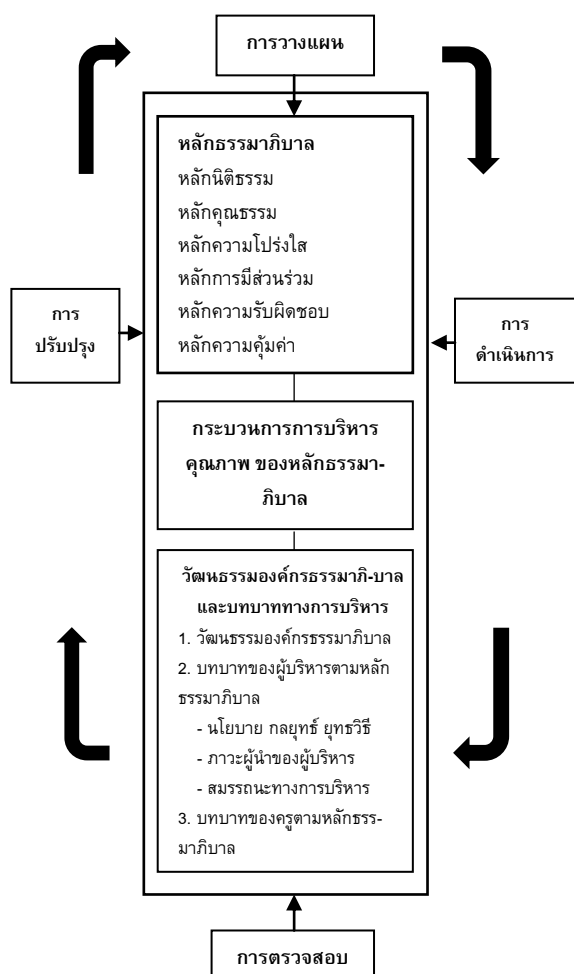
เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.63) โดยมีการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาล และตามองค์ประกอบทางการบริหาร อยู่ในระดับมาก

2. รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มี 3 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักธรรมาภิบาลองค์ประกอบที่ 2

กระบวนการบริหารคุณภาพของหลักสูตรมาภิบาล และองค์ประกอบที่ 3 วัฒนธรรมองค์กรของหลักสูตรมาภิบาลและบทบาททางการบริหารวางแผนภาพประกอบ ดังนี้

ภาพประกอบ 2 รูปแบบการบริหารตามหลักสูตรมาภิบาล ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

3. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารตามหลักสูตรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ไปใช้ พบว่า รูปแบบที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบ มีประเด็นที่น่าสนใจในการอภิปราย ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่ พบว่า สภาพการบริหารตามหลักสูตรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก นั้น อาจเป็นเพราะหลักสูตรมาภิบาลเป็นเสมือนข้อกฎหมาย หรือกฎระเบียบ ที่หน่วยงานจัดการศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐขนาดใหญ่ที่ต้องมีการบริหารจัดการตามนโยบาย โดยหลักสูตรมาภิบาลถือเป็นหลักสำคัญของการบริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านหลักคุณธรรมในการบริหาร หลักนิติธรรม ที่ว่าด้วยเรื่องของกฎระเบียบหรือกฎหมายที่ถูกต้องในการบริหาร ผู้บริหารองค์กรหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงสถานศึกษา จำเป็นต้องยึดถือในการบริหารงาน สอดคล้องกับแนวคิดของทวีวัฒน์ อินทรประเสริฐ (2559) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักสูตรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักสูตรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักสูตรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของทับทิม ปันสา (2554) วิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักสูตรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานตามหลักสูตรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ หลักคุณธรรม รองลงมาได้แก่ หลักความรับผิดชอบ และหลักความ

คุ่มค่า และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ หลักนิติธรรม

2) การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านหลักความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ที่มีขนาดเล็กกับขนาดกลางมีสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในหลักความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความต้องการของครูในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวม พบว่า ความต้องการของครูในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงอันดับแรก ได้แก่ หลักคุณธรรม และ หลักความคุ้มค่า รองลงมา ได้แก่ หลักความรับผิดชอบ และหลักความโปร่งใส และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม

4) การเปรียบเทียบความต้องการของครูในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวมและรายข้อ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับประจักษ์ โคชะเถา (2559) ได้วิจัยเรื่อง วัฒนธรรมองค์กรและธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือ พบว่า ระดับวัฒนธรรมองค์กรธรรมาภิบาลและประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือ แต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง และวัฒนธรรมองค์กรธรรมา-

ภิบาลและประสิทธิผลโรงเรียนในภาพรวม ขณะเดียวกันยังพบว่า มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันถวันท์ พยาเลี้ยง (2552) ที่ศึกษาการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 1 พบว่า การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม และหลักการมีส่วนร่วม ส่วนผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนงานวิจัยของรุ่งรัชดาพร เวชชาติ และวาที ระถิ (2553) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูล พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูล โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านหลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านหลักคุณธรรมและหลักความรับผิดชอบอยู่ในระดับสูง ผลการเปรียบเทียบระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูล โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีการใช้หลักธรรมาภิบาลด้านความคุ้มค่าในการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูล มากกว่าผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มี 3 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักธรรมาภิบาล องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารคุณภาพของหลักธรรมาภิบาล และองค์ประกอบที่ 3 วัฒนธรรมองค์กรธรรมาภิบาลและบทบาททางการบริหาร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก หลักธรรมาภิบาลเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลและเป็นการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์

ของหน่วยงานภาครัฐ อีกทั้งเป็นวัฒนธรรมขององค์กรที่ประสบความสำเร็จสอดคล้องกับงานวิจัยของ มิชัย พลทองมาก (2558) ที่พบว่า รูปแบบการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ขอบข่ายงานการบริหารงานบุคคล 2) กระบวนการบริหารงานบุคคล และ 3) หลักธรรมาภิบาล โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า รูปแบบการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานบริหารงานบุคคลมีความเห็นว่า การนำรูปแบบการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้มีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องในทำนองเดียวกันกับงานวิจัยของ บังอร จันกรม (2552) ที่ศึกษาการบริหารงานโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยหลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักความโปร่งใส ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียนต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันและขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประจักษ์ โคชะภา (2559) ที่วิจัยเรื่อง วัฒนธรรมองค์กรและธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือ พบว่า ระดับวัฒนธรรมองค์กรธรรมาภิบาลและประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือ แต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง วัฒนธรรมองค์กรและธรรมาภิบาลสามารถอธิบายหรือทำนายประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีนัยสำคัญ ทั้งองค์กรภาครัฐอื่นๆ ก็เช่นกันที่พบว่า วัฒนธรรมองค์กรและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและธรรมาภิบาลส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์กร

3. จากผลการวิจัยการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ไปใช้ พบว่า รูปแบบที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมมาก นั้นอาจเป็นเพราะหลักธรรมาภิบาลมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง การแข่งขัน จำเป็นต้องให้สาธารณะรับรู้บทบาททางการบริหารที่มีการใช้อำนาจหน้าที่อย่างชอบธรรมตามกฎหมาย และเป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมส่วนรวม จึงทำให้ผู้ใช้รูปแบบ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้เรียน เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา ยอมรับว่า รูปแบบที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด มาวงค์ (2554) ที่ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดโรงเรียน เทศบาลในจังหวัดระยองจันทบุรีและตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก หากเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมพบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หากจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อย่างไรก็ตาม จากการประเมินรูปแบบโดยผู้ใช้ที่พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ใช้เป็นที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงหรือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการใช้รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล จึงทำให้เห็นว่าการนำรูปแบบไปใช้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย แสงทอง (2552)

ได้ศึกษาหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาสถานศึกษาในเขต ดลิ่งชั้นพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนครูผู้สอนโดยภาพรวม และราย ด้านอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบการใช้หลัก ธรรมาภิบาลระหว่างผู้บริหารในสถานศึกษา และ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตดลิ่งชั้น กรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กมีการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ หลักธรรมาภิบาล มากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ผู้บริหาร สถานศึกษาขนาดกลางมีการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ หลักธรรมาภิบาลมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ และผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางมีการบริหาร สถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลมากกว่าผู้บริหาร สถานศึกษา ขนาดใหญ่พิเศษ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านหลักนิติธรรมและด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน ด้านส่วนหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม และหลักความ รับผิดชอบ ผู้บริหารสถานศึกษา มีการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอิกรสนิท จิตตธมโม (กองแก้ว) (2556) ได้ศึกษาการใช้หลักธรร มาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า การใช้หลัก ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้หลักธรรมาภิบาลในการ บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบ การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดเขต พื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัญหาในการใช้ หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่มีประสบการณ์การ ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่ การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารกำหนดหน้าที่ รับผิดชอบงานต่างๆ ของ

บุคลากรไม่เหมาะสมกับความถนัด รองลงมา ได้แก่ บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการ บบประมาณของสถานศึกษา และผู้บริหารไม่ได้ส่งเสริม ให้บุคลากรปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับที่กำหนด ขึ้น สำหรับแนวทางในการใช้หลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่สำคัญคือ ผู้บริหารควร กำหนด แผนและขั้นตอนการรับผิดชอบงานต่างๆ โดย ชี้แจงการปฏิบัติงานให้ชัดเจนและมีการติดตามอย่าง ต่อเนื่อง ควรส่งเสริมให้บุคลากรทำตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับอย่างเคร่งครัด ต้องมีการลงโทษบุคลากร ประพฤติผิดกฎระเบียบ ข้อบังคับอย่างจริงจัง และควร จัดกิจกรรมเพื่อยกย่อง เชิดชูบุคลากรที่ปฏิบัติงาน ดีเด่นเป็นประจำและสอดคล้องกับ มาร์เซลล์า (Marcella. 2010) ที่ศึกษาการปกครองด้านการศึกษา ของเขตพื้นที่การศึกษาของโมรอนโกมลรัฐ แคลิฟอร์เนีย พบว่า การรับรู้การมีส่วนร่วม ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลของการปกครองทาง การศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโมรอนโก ข้อมูลที่ ได้รับมีการเปรียบเทียบกับวรรณกรรมที่ ทำการศึกษา เอกสาร ได้จัดหัวข้อที่สอดคล้องเข้าด้วยกันและ เชื่อมโยงสิ่งเหล่านี้ไปสู่การเป็นตัวบ่งชี้พฤติกรรมของ ผู้บริหารตามหลักธรรมาภิบาล โดยเฉพาะด้านการมี ส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารเหล่านี้ จะนำไปสู่ ความสำเร็จในการบริหารเขตพื้นที่การศึกษาจนบรรลุ เป้าหมาย อีกทั้งการวิจัยครั้งนี้ยังได้สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าบทบาทของผู้นำในการเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ความทุ่มเทเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและ ระดับความสำเร็จที่สูงขึ้น นำไปสู่การปรับโครงสร้าง และปรับเปลี่ยนในสิ่งที่ควรจะเป็น เพื่อนำไปสู่การ บริหารจัดการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพสูง

ดังนั้น การนำรูปแบบการบริหารตามหลักธรร มาภิบาลไปใช้ในสถานศึกษา ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่าง ยิ่ง โดยทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนเป็นบุคคลสำคัญใน การนำหลักธรรมาภิบาลมาปฏิบัติ การบริหารงานจะ ดำเนินไปได้ด้วยดีขึ้นอยู่กับผู้บริหารและครูผู้สอนที่ จะต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังและต้องทำงานเป็นทีม พร้อมทั้งให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ บริหารงานของสถานศึกษา ก็จะทำให้การบริหารงาน

ของสถานศึกษาประสบความสำเร็จ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่าย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 ควรนำผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลเพื่อประกอบการวางแผนปฏิบัติงานพัฒนาบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 สถานศึกษาควรศึกษาความพึงพอใจของครูในการบริหารสถานศึกษาโดยหลักธรรมาภิบาลเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารโดยหลักธรรมาภิบาล

2.2 ควรศึกษาประสิทธิภาพการใช้รูปแบบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อจะได้เป็นแนวทางการปรับปรุง แก้ไขให้เกิดการพัฒนาการบริหารของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

ทวีวัฒน์ อินทรประเสริฐ. (2559). การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 17. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. จันทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ทับทิม บันสา. (2554). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กำแพงเพชร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.

บังอร จันกรม. (2552). การบริหารงานโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

ประจักษ์ โคชะเถา. (2559). วัฒนธรรมองค์กรและธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาองค์กร. นครสวรรค์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา.

พระอธิการสนิท จิตตธมฺโม. (กองแก้ว). (2556). การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มีชัย พลทองมาก. (2558). รูปแบบการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ และวาทิต ระถี. (2553, พฤศจิกายน). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูล. อัล-นूर. 6(11): 112-118.

สมคิด มาวงค์. (2554). การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. จันทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

สันถวันธ์ พยาเลี้ยง. (2552). การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). การวิจัยประเมินผลคุณภาพของคนไทย: ดีเก่งและมีความสุข. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์. (2554). หลักการ ทฤษฎี และนวัตกรรมการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: โรงพิมพ์สารคามการพิมพ์.

สุพรรณิ เกษสม. (2555). พฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในทัศนะของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. การศึกษาการค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. พะเยา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา.

อรัญญ์ แสงทอง. (2552). หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาสถานศึกษาในเขตตลิ่งชัน. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2546). การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Marcella, Casey-Cooper. (2010). **Educational Governance of the Morongo Unified School District**, Ph.D., Capella University, 2005 Abstract. Retrieved July 1, 2010, from <http://proquest.Umi.com/pqdweb>.

Schein, E. H. (1992). **Organizational Culture and Leadership**. 2nd ed., San Francisco: Jossey - Bass.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจดาร์กเพจของประชาชน

Factors Affecting Peoples' Satisfaction towards Dark Facebook Page

อุไรวรรณ พ่วงเอี่ยม *

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจดาร์กเพจของประชาชน เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจประเภทดาร์กเพจ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยทางด้านพฤติกรรมการใช้ของผู้พึงพอใจดาร์กเพจและปัจจัยทางด้านลักษณะของดาร์กเพจที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจดาร์กเพจของประชาชน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) จำนวน 400 คน โดยเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจประเภทดาร์กเพจ อย่างน้อยเพจใดเพจหนึ่งในจำนวน 4 เพจ ต่อไปนี้ คือ อีจัน อีเจียบ เลียบด่วนแฮมมิงโพรซ์ดำ และ Drama Addict เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t-test และ F test ทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยตัวสถิติ LSD ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 26-35 ปี อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร สถานภาพโสด ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีรายได้ต่อเดือน 10,000-20,000 บาท 2) ปัจจัยทางด้านพฤติกรรมการใช้ของผู้พึงพอใจดาร์กเพจ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ติดตามดาร์กเพจ Drama Addict เข้าชมเพจ Drama Addict มากที่สุด และปัจจัยทางด้านลักษณะของดาร์กเพจที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก 3) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างด้วยปัจจัยประชากรศาสตร์ที่ต่างกัน พบว่า เพศแตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจดาร์กเพจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 และอายุ, พื้นที่อาศัยในปัจจุบัน, สถานภาพ, อาชีพ, ระดับการศึกษา, รายได้ต่อเดือนแตกต่างกันไม่มีผลต่อความพึงพอใจดาร์กเพจ

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ, ดาร์กเพจของประชาชน

Abstract

The research "Factors Affecting Peoples' Satisfaction towards Dark Facebook Page" (Dark Facebook Page indicates Thai anonymous Facebook creators who unveil dark side of society.) was a quantitative research with aims to: 1) study demographic characteristics of Dark Facebook Pages followers; 2) study use behavior factors of Dark Facebook Page satisfiers and characteristic factors of Dark Facebook Pages affecting satisfaction; and 3) compare people's satisfactions towards Dark Facebook Pages. The convenience sampling was used for selecting the sample group of 400 cases among followers of any of four Dark Facebook Pages including E-Jan, E-Jeab Leab Duan, Mam Pho Dum and Drama Addict. The questionnaire was used for gathering data. The percentage, mean and standard deviation were implemented for data analysis. Moreover, the t-test and F test were used for hypothesis test and Least Significant Difference (LSD) was employed for testing difference between two varietal means with .05 level of significance.

The findings reveal that: 1) the majority of respondents are female; aged between 26 and 35 years; residing in Bangkok, single status, hold Bachelor's degree, and monthly income 10,000 – 20,000 Baht; 2) use behavior factors of Dark Facebook Page satisfiers are that the majority of

* นักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีปทุม

respondents follow Drama Addict Page and mostly visit Drama Addict Page. The characteristics of Dark Facebook Page affecting satisfaction are at high level; and 3) different gender differently affect satisfaction towards Dark Facebook Page with .05 level of statistical significance. Meanwhile, the different age, place, status, occupation, education, and monthly income have no differently impact to satisfaction of the followers towards Dark Facebook Page.

Keywords: Satisfaction, Dark Facebook Page

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการเติบโตของเทคโนโลยีการสื่อสาร ทำให้ช่องทางการเปิดรับข่าวสารของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไป จากที่เคยเป็นสื่อเดิม เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ แต่พอมีการเข้ามาของอินเทอร์เน็ตซึ่งได้พัฒนาขึ้นเรื่อยๆ ทำให้มีการเกิดขึ้นของเว็บไซต์ พฤติกรรมของผู้บริโภคก็เปลี่ยนแปลงไป เป็นการรับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อใหม่ เช่น การเปิดอ่านข่าวจากเว็บไซต์ และในเวลาต่อมา โซเชียลมีเดียก็เข้ามาเป็นที่นิยม

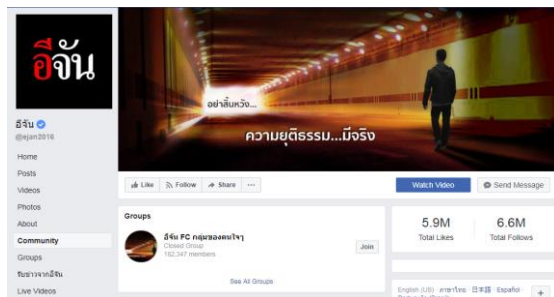
ในศตวรรษที่ 21 เป็นโลกยุคดิจิทัลที่ผู้คนไม่อาจปฏิเสธได้ว่าเทคโนโลยีมีบทบาทและมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต จากความก้าวหน้าของเครือข่ายคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และการสื่อสารโทรคมนาคม เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถถ่ายทอดเรื่องราวของตนเองผ่านพื้นที่สาธารณะเพื่อสื่อสารกับบุคคลอื่นในอีกสังคมหนึ่ง ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างตัวตนขึ้นมาบนโลกเสมือนจริง (Virtual World) เพื่อแสดงถึงความเป็นตัวตนว่า “ฉันคือใคร” และ “ฉันคือใครในสายตาของผู้อื่น” โดยต้องการให้มีคนสนใจเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับ (acceptance) จากผู้อื่น ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) (สุภารักษ์ จูตระกูล. 2560)

โซเชียล มีเดีย (Social Media) หรือ สื่อสังคมออนไลน์ ได้เข้ามามีอิทธิพลและได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบัน จุดเด่นคือสามารถกระจายข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วในรูปแบบของการปฏิสัมพันธ์เชิงสังคม เพื่อสร้างเครือข่ายของผู้คนขนาดใหญ่ที่มีผู้ร่วมสนทนาได้หลากหลายคน แตกต่างจากสื่อดั้งเดิมที่เป็นรูปแบบการสื่อสารทางเดียว อีกทั้งผู้ใช้งานสามารถ

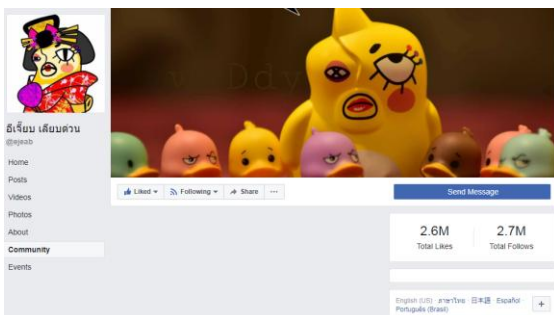
เป็นได้ทั้งผู้บริโภคเนื้อหาและผลิตเนื้อหาได้อีกด้วย (ภิเชก ชัยนรินทร์. 2553) จากสถิติการใช้อินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดียของคนไทย พบว่า “เฟซบุ๊ก” เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด เว็บไซต์ thothsocial.com ได้มีการเปิดเผยสถิติว่า ในประเทศไทยมีจำนวนการเปิดใช้เฟซบุ๊กมากถึง 38 ล้านบัญชี ทำให้เฟซบุ๊กกลายเป็นเครื่องมือการสื่อสารประเภทหนึ่งในชีวิตประจำวันของคนส่วนใหญ่ในยุคปัจจุบัน ทั้งบุคคลและองค์กรเลือกใช้เฟซบุ๊กเพื่อประชาสัมพันธ์หรือนำเสนอข่าวสาร และด้วยความที่เฟซบุ๊กเป็นช่องทางที่สามารถผลิตเนื้อหาของตนเองเพื่อเผยแพร่ได้ จึงก่อให้เกิดเฟซบุ๊ก แฟนเพจต่างๆ ขึ้นมาเป็นจำนวนมากบนโลกออนไลน์ในปัจจุบัน เพื่อนำเสนอข้อมูลให้เหล่าสมาชิกในรูปแบบต่างๆ กัน หนึ่งในประเภทของ เฟซบุ๊กแฟนเพจที่เกิดขึ้นมาเป็นจำนวนมาก คือ เฟซบุ๊กแฟนเพจประเภทเผยแพร่ข่าวสารหรือสถานการณ์เด่น ซึ่งเป็นลักษณะคล้ายกันกับเฟซบุ๊กแฟนเพจของสำนักข่าวหลัก หรือบางครั้งก็เป็นการนำข่าวจากสื่อสารมวลชนหลักมาเผยแพร่ต่อแล้วใส่ความคิดเห็นของแอดมินเพจเหล่านั้นลงไป แต่เพจเหล่านั้นมีขั้นตอนหรือวิธีการนำเสนอที่แตกต่างยกตัวอย่างเช่น มีแอดมินเพจที่ไม่เปิดเผยตัวตนที่แท้จริง แต่กลับสร้างตัวตนสมมุติขึ้นมา แล้วนำเสนอโดยใช้ภาษาที่ตรงไปตรงมา สะดุดตา รุนแรง และบางครั้งก็มีความหยาบคาย แบบที่สื่อสารมวลชนหลักไม่สามารถทำได้ โดยวัตถุประสงค์ของเพจเหล่านั้นก็เพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้ติดตาม จุดเด่นที่สำคัญอีกประการหนึ่งของเฟซบุ๊กแฟนเพจประเภทดังกล่าวข้างต้น คือมีการเลือกหยิบประเด็นที่สังคมกำลังให้ความสนใจอยู่ในขณะนั้น หรือกระทบกับความรู้สึกของคนในวงกว้าง มานำเสนอ จนก่อให้เกิดความสนใจและเพิ่มจำนวนผู้ติดตามขึ้นอย่างรวดเร็วและเป็นจำนวนมากให้แก่เพจเหล่านั้น และจากการที่เพจมีผู้ติดตามเป็นจำนวนมาก ทำให้บางครั้งผู้ติดตามมาขอความช่วยเหลือจากแอดมินเพจ เพื่อช่วยเผยแพร่กระจายข่าวสาร หรือเรียกร้องความยุติธรรมในสังคม ทำให้แฟนเพจเฟซบุ๊กเหล่านี้กลายเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการช่วยเหลือสังคม เพราะบางครั้งไปช่วยกระตุ้นการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ และถือเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือในการตรวจสอบการทำงานขององค์กรหรือนักบุคคล จน

บางครั้งนำไปสู่ความขัดแย้งกับฝ่ายตรงข้าม หรือฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย หรือคู่กรณีที่ไม่พอใจเหล่านั้นกล่าวถึงลักษณะเช่นนี้ จึงทำให้เพจเหล่านั้นถูกเรียกและยอมรับกันในวงกว้างบนโลกออนไลน์ว่า เป็นแฟนเพจเฟซบุ๊กประเภท “ดาร์กเพจ”

“ดาร์กเพจ” ได้รับความนิยมอย่างสูงจากผู้ใช้งานเฟซบุ๊กในปัจจุบัน โดยดาร์กเพจที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับในปัจจุบันมากที่สุดและมียอดติดตามถึงหลักล้านมีอยู่ 4 เพจ ได้แก่ เพจอีจัน มีสมาชิกประมาณ 5.92 ล้านบัญชี เพจแหม่มโพธิ์ดำ มีสมาชิกประมาณ 2.94 ล้านบัญชี เพจอีเจียบ เลียบด่วน มีสมาชิกประมาณ 2.69 ล้านบัญชี เพจ Drama Addict มีสมาชิกประมาณ 1.98 ล้านบัญชี (จำนวนตัวเลขผู้ติดตามทั้งหมด นับถึงเดือน มิ.ย. 61)

เพจอีจัน (<https://www.facebook.com/ejan2016>) เกิดขึ้นจากการรวมตัวของนักข่าวอาชญากรรม ที่มีประสบการณ์ทำข่าวคดีมายาวนานกว่า 20 ปี และเห็นความอยุติธรรมที่มีในสังคมอย่างมากมาในทุกระดับ และทุกชนชั้น จึงทำข่าวเผยแพร่ ดีแฉความจริง และยืนข้างความเป็นธรรม โดยปราศจากผลประโยชน์มิได้ มุ่งมั่นในการสร้างความรู้ทันต่อทุกกลโกง และความไม่เป็นธรรมในทุกรูปแบบของสังคม

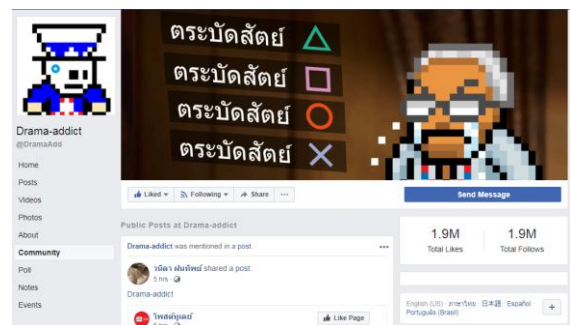

เพจอีเจียบ เลียบด่วน (<https://www.facebook.com/ejeab>) มีจุดเด่นคือ สรุปรข่าวหรือรายงานข่าวสารหรือ

สถานการณ์ที่กำลังได้รับความสนใจในขณะนั้นให้เข้าใจง่ายและสนุกสนาน แอดมินเพจสอดแทรกความคิดเห็นส่วนตัวแบบมีอารมณ์ขัน และใช้ภาษาตรงไปตรงมา โดนใจสมาชิก

เพจแหม่มโพธิ์ดำ (<https://www.facebook.com/queentogetherisone>) จุดเด่นคือ มีความสดใหม่ของข้อมูลที่มาเสนอ เน้นช่วยเหลือสังคม และเรียกร้องความยุติธรรม หรือกระตุ้นเจ้าหน้าที่บ้านเมือง เจาะลึกคดีที่เงียบและยังไม่ได้มีการคลี่คลายอย่างถูกต้องให้กลับมาอยู่ในกระแสวิกฤต เป็นกระบอกเสียงช่วยเหลือคนที่เดือดร้อน

เพจ Drama-addict (<https://www.facebook.com/DramaAdd>) มีจุดเด่นคือรายงานข่าวสารได้รวดเร็ว ว่องไว และเสริมความรู้ สอดแทรกเนื้อหาในเรื่องราวนั้นๆ มีสโลแกนคือ เหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า มีดราม่าเป็นเพื่อน แอดมินเพจนำเสนอในลักษณะพูดคุยเป็นกันเอง คล้ายคุยกับเพื่อนหรือคนรู้จัก เว็บไซต์ posttoday.com ได้เผยแพร่ผลงานของ ฐาม เชื้อสถาปนศิริ นักวิชาการด้านสื่อ ที่โพสต์ไว้ในบัญชีเฟซบุ๊กของตนเองที่มีชื่อว่า Time Chuastapanasiri โดยในบทความกล่าวถึง "ดาร์กเพจ" ในหัวข้อที่ว่า "เพจดาร์ก? คืออะไร ทำไมน่าสนใจ" เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ.2560 มีเนื้อหาว่า "...ลักษณะของเพจดาร์ก น่าจะมี 3 ข้อ คือ เพจที่แอดมิน

ไม่เปิดเผยอัตลักษณ์ เป็นคนจริงๆ ที่สร้างตัวละครสมมุติ และ มักโพสต์เนื้อหาที่รุนแรง ดราม่า เป็นกระแส โดยเฉพาะมีเป้าหมายเพื่อจุดประเด็นทางสังคม..." (www.posttoday.com/social/think/497257) เหตุผลที่ทำให้เพจดาร์กเป็นที่ไว้วางใจและนิยมมากขึ้น ผู้ใช้บัญชีเฟซบุ๊ก Time Chuastapanasiri ยังได้กล่าวเอาไว้อีกว่า

1. ประชาชนรู้สึกไว้วางใจ ฟังพาได้ เพราะองค์กรสื่อ สื่อมวลชน เป็นสถาบันที่ดำรงอยู่ได้ เพราะผลประโยชน์ และต้องรักษาความสัมพันธ์กับองค์กรข่าว แหล่งข่าว (ยอมความกันได้และอาจถูกฟ้องร้องจากกฎหมายหมิ่นประมาทได้) สื่อมีกระบวนการตรวจสอบ การบรรณาธิการ หากประชาชนส่งข้อมูลไปแล้ว สื่อไม่ลง (เพราะเหตุผลหลายอย่าง เช่น องค์กรสื่อมีธง มีสายสัมพันธ์ทางอำนาจและผลประโยชน์ต้องปกป้องพิทักษ์เอาไว้เพื่อสร้างรายได้และกำไร) ทำให้ประชาชนเริ่มหมดหวังกับการมองสื่อเป็นที่พึ่ง แต่เพจเหล่านี้ ทำด้วยความสมัครใจ เพราะอยากช่วยและมองเห็นความไม่ถูกต้อง มองเห็นความเดือดร้อน และคนที่ถูกรังแก ความรู้สึก "อยากช่วย" นี้ จึงบริสุทธิ์และทรงพลัง ทำให้ผู้คนศรัทธา (แต่ก่อนสื่อก็ทำ แต่หลังๆ สื่อกลายเป็นองค์กร ที่มีแต่ผลประโยชน์ และการเลือกข้างมากเกินไป ไม่ค่อยยืนอยู่ข้างประชาชน และหลังๆ องค์กรสื่อ กลายเป็นกระบอกเสียงของชนชั้นนำ พรรคการเมือง ลัทธิ ความเชื่อของนายทุนมากไป)

2. ความเป็นนิรนาม เพราะแอดมินไม่เปิดเผยตัวตน นั่นทำให้คนที่มาขอความช่วยเหลือไว้วางใจในแนวคิดของเพจ มากกว่าการประเมินความน่าเชื่อถือของคนทำเพจ และความน่าไว้วางใจมาจาก "บรรยากาศของเพจ" ที่ลูกเพจ และสมาชิก คนอ่าน นิยมชมชอบ หรือแสดงความคิดเห็นโต้ตอบ วิกิพีเดียเจ้าของเพจได้อย่างเสรี เพจเหล่านี้สนใจแค่ว่าคนที่ส่งข้อมูลมา น่าเชื่อถือเพียงพอจากหลักฐาน และจะปกปิดอัตลักษณ์ของผู้ชี้เบาะแส หรือแจ้งข้อมูลมาเหมือนกัน (ต่างคน ต่างนิรนามในตลาดมืดของข้อมูล) ทำให้สามารถมอบความไว้วางใจซึ่งกันและกันได้

3. การใช้ภาษาตรงไปตรงมา หยาบคาย เพราะภาษาหยาบคาย ทำให้บรรยากาศการสนทนาสื่อสารดูเป็นกันเอง เท่าเทียมกัน ไม่มีชนชั้น ไม่มีระดับทางสังคมและดูจริงใจ เท่าเสมอภาคกัน

4. เพจไม่รีรอที่จะโพสต์ช่วยลูกเพจ หรือ คนที่ส่งข้อมูลความเดือดร้อนมาให้หลังไมค์ เพราะคนทำไม่ต้องรอพื้นที่ข่าว ไม่ต้องรอปิดหน้าหนึ่งเหมือนหนังสือพิมพ์ หากข้อมูลที่ได้มามีความจริง น่าเชื่อถือเป็นหลักฐานชัดเจน เพจก็ใส่ข้อมูลเลยทันที เพื่อเจตนาช่วยเหลือโดยไม่รีรอ

5. การระดมตรวจสอบข้อมูล เพจเหล่านี้ ใช้แนวคิดสังคมร่วมกันตรวจสอบ สอดส่อง ทำให้เพจมีศักยภาพจากสมาชิกค่อนข้างมาก เพราะลูกเพจเหล่านี้เปรียบเสมือนสายตาคอยสอดส่อง เสาะหา ตรวจสอบ ข้อมูลข่าวสาร เจื่อนำต่างๆ มาให้แอดมิน ตรงกับแนวคิด "ปัญญาชนรวมหมู่" (crowd-sourcing) ซึ่งชาวเน็ตจะระดมสรรพกำลัง เวลา และความเห็นใส่ลงไปเพจโดยไม่มีใครมายับยั้งได้

6. รู้จุดยืนแน่ชัดแล้วก่อนเข้าร่วม เพจเป็นคน มีความคิดและจุดยืนทางการเมือง สังคม แน่ชัด ผู้คนจะชอบ เพราะไม่ต้องมาลังเล หรือสงสัยในตัวเพจ ดังนั้น จึงทำให้ทิศทางการโพสต์ มีแนวทางที่ชัดเจน ไม่เล่นสองข้าง ไม่แทงกั๊ก และไม่ประนีประนอม ผู้คนส่วนใหญ่ในอินเทอร์เน็ตนั้นพร้อมที่จะเลือกข้างเสมอๆ ดังนั้นเพจใดก็ตามที่มีจุดยืนชัดเจน ก็ย่อมที่จะทำให้ลูกเพจเลือกกดสมัครติดตามได้ไม่ยาก

7. จัปอารมณ์ชนชั้นกลางได้แม่นยำ เท่าที่ดูคนทำเพจเหล่านี้ มีอาชีพ รายได้ ฐานะทางการเงินมั่นคง และเป็นชนชั้นกลาง ที่อยู่กับข้อมูลข่าวสารมาก เก่งการใช้สื่อและโซเชียลมีเดีย ที่สำคัญ คือ จัปอารมณ์ ตระกะ มุมมอง และค่านิยมทางศีลธรรม จริยธรรมของชนชั้นกลางได้ (คือ เรื่อง ความเท่าเทียม การปฏิบัติตามกฎหมาย ความยุติธรรม และความถูกต้อง)

8. มีการสื่อสารสองทาง เพจพวกนี้ มักสื่อสารกับลูกเพจตลอดเวลา (ไม่เหมือนเพจองค์กรสื่อที่แอดมินมักไม่ตอบ และเน้นการสื่อสารทางเดียว) ทำให้เพจเหล่านี้มีระดับความมีปฏิสัมพันธ์สูงมาก (จากการ Engagement; & Interaction)

9. ประชาชนไม่ไว้วางใจหน่วยงานรัฐ (ตำรวจ และเจ้าหน้าที่) หลายๆ เรื่อง เป็นที่มาของความดราม่าจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่ล่าช้า ไม่เป็นธรรม ไม่ยุติธรรม ต่อเจ้าทุกข์ และสื่อมวลชนก็ไม่นำเสนอเรื่องนี้ ทำให้ความไว้วางใจ มีให้เพจเหล่านี้ (เพราะยืนยันด้วย ประวัติการโพสต์ การนำเสนอของ

เพจ) ที่สำคัญ เวลาเพจโพสต์ผิดไป เพจจะขอโทษ เพราะไม่มีหน้าตา ชื่อเสียงทางสังคม ต้องแบกรับ ทำให้คนรู้สึกพึงพิงได้มากกว่าหน่วยงานของรัฐ

10. จุดประเด็นติดก็พอแล้ว เป้าหมายของ เพจนี้ คือ การจุดประเด็น กระแส ที่ดูเหมือนจะมอดดับ หายไปในการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน หรือ จมหายไป กับกระบวนการยุติธรรมของสังคมไทย ที่เอาแน่เอานอน เชื่อถือไม่ได้ ดังนั้นการโพสต์ (ด้วยข้อมูลที่แอดมิน ของเพจมี) และด้วยกระแสการถล่มยอดไลค์ แสดงความเห็น และกระหน่ำแชร์ จึงทำให้มันจุดกระแสติด บนหน้านิวส์ฟีด ไลน์ และนั่นก็มากพอที่จะฝาก ประเด็นให้กับสื่อมวลชนไปสืบ ชุตคุ้ย หรือ ที่เคยปิด หมกเมิด ก็ปกปิดต่อไปไม่ได้แล้ว

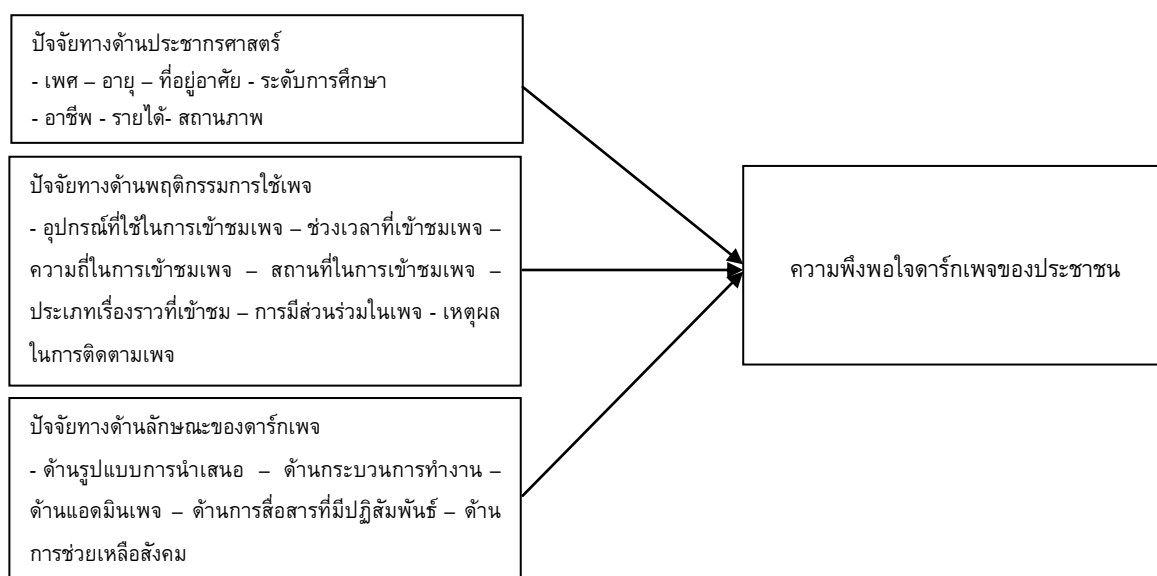
จากการที่ข้อมูลที่ดาร์กเพจเหล่านี้โพสต์ นักข่าวจากสื่อสารมวลชนหลักมักจะเลือกหยิบมาต่อ ประเด็นบนสื่อกระแสหลักมากมาย ทำให้ผู้บริโภค ข่าวสารบางคนให้ความสำคัญและมองดาร์กเพจ เหล่านี้เทียบเท่าสื่อสารมวลชนหลัก จุดเด่นของเพจ ประเภทนี้ที่使人ทั่วไปนิยมและให้ความสนใจคือ เจาะลึกคดีที่โดนปิดเงียบหรือคดีที่มีผู้มีอิทธิพลอยู่ เบื้องหลังให้กลับมาอยู่ในกระแส นอกจากนี้ยังเป็น กระบอกเสียง ช่วยเหลือคนที่เดือดร้อนและเหยื่อของ คนชั่ว เป็นเพจกึ่งสรุปข่าว ที่บางครั้งมีข้อมูลดิบจาก

เหยื่อ มีการโต้ตอบกับลูกเพจอย่างสม่ำเสมอ มีทั้ง ข้อมูลและมีการสอดแทรกอารมณ์ขัน รวมถึงมีตัวตนที่ ชัดเจน ดังนั้น ผู้วิจัยที่เป็นผู้บริโภคข่าวสารผ่านทางสื่อ ออนไลน์ รวมถึงเป็นผู้ใช้เฟซบุ๊ก และได้ติดตามแฟน เพจเฟซบุ๊กประเภทดาร์กเพจ อีกทั้งยังทำงานที่ เกี่ยวข้องกับการนำเสนอข้อมูลผ่านโซเชียลมีเดีย จึง ต้องการทราบปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ ปัจจัย ทางด้านพฤติกรรมของคนบนโลกออนไลน์ และปัจจัย ทางด้านลักษณะของดาร์กเพจที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ เฟซบุ๊กแฟนเพจประเภทดาร์กเพจ แล้วนำมาวิเคราะห์ ถึงสาเหตุที่ผู้บริโภคเลือกติดตามดาร์กเพจเหล่านั้น เพื่อที่จะได้ข้อมูลลักษณะของดาร์กเพจที่ตรงใจ กลุ่มเป้าหมาย จึงเลือกศึกษาในเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความพึงพอใจดาร์กเพจของประชาชน”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ของ ผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจประเภทดาร์กเพจ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทางด้านพฤติกรรมการใช้ ของผู้พึงพอใจดาร์กเพจและปัจจัยทางด้านลักษณะของ ดาร์กเพจที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจดาร์ก เพจของประชาชน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจดาร์กเพจแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนบนโลกออนไลน์ที่กดติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจประเภทดาร์กเพจ อย่างน้อยเพจใดเพจหนึ่ง ในจำนวน 4 เพจ ต่อไปนี้ คือ อีจัน อีเจียบเลียบด่วน แฮมมโพรี่ดำ และ Drama Addict แต่เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างกว้างและไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้นขนาดตัวอย่างสามารถคำนวณได้จากสูตรไม่ทราบจำนวนประชากรของ W.G. Cochran โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (กัลยา วาณิชยปัญญา. 2549: 74) ใช้ขนาดตัวอย่าง อย่างน้อย 323 คน จึงจะสามารถประมาณค่าร้อยละ โดยมีความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เพื่อความสะดวกในการประเมินผล และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง ซึ่งถือได้ว่าผ่านเกณฑ์ตามที่เงื่อนไขกำหนด คือ ไม่น้อยกว่า 323 ตัวอย่าง

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบ ไม่ใช้ความน่าจะเป็น โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) จำนวน 400 คน โดยจะทำการเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจประเภทดาร์กเพจ อย่างน้อยเพจใดเพจหนึ่ง ในจำนวน 4 เพจ ต่อไปนี้ คือ อีจัน อีเจียบเลียบด่วน แฮมมโพรี่ดำ และ Drama Addict

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามปลายปิด (Close-ended Question) และปลายเปิด (Open-ended Question) ครอบคลุมหัวข้อที่ต้องการศึกษา ประกอบด้วย 5 ตอน ดังนี้ แบบสอบถามปลายปิด จะมีทั้งหมด 4 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นคำถามทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ มีลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ดาร์กเพจ มีลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ (Check

List) และ คำถามมาตราส่วนค่า 5 ระดับ แบบ Likert Scale

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยของดาร์กเพจที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ เป็นคำถามมาตราส่วนค่า 5 ระดับ แบบ Likert Scale

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจดาร์กเพจด้านบทบาทของสื่อมวลชน เป็นคำถามมาตราส่วนค่า 5 ระดับ แบบ Likert Scale

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

โดยที่แต่ละคำถามแบ่งระดับที่มีผลออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งเป็นระดับการวัดข้อมูลแบบอันตรภาคชั้น (Interval Scale) และได้กำหนดค่าของการประเมินความสำคัญได้ดังนี้

ค่าประเมิน	ระดับการใช้ประโยชน์
5	มากที่สุด
4	มาก
3	ปานกลาง
2	น้อย
1	น้อยที่สุด

ในการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามดังกล่าว จะใช้เกณฑ์ในการให้คะแนน เกณฑ์เฉลี่ย ได้ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย การแปลความหมาย

4.21-5.00 หมายถึง มากที่สุด

3.41-4.20 หมายถึง มาก

2.61-3.40 หมายถึง ปานกลาง

1.81-2.60 หมายถึง น้อย

1.00-1.80 หมายถึง น้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือวิจัย ดำเนินการสร้างดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสาร บทความ ทฤษฎีต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัย และสร้างเครื่องมือในงานวิจัยให้ครอบคลุมตามความหมายของการวิจัย

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม จากเอกสาร เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหา แบบสอบถามจะได้มีความชัดเจนในการวิจัยยิ่งขึ้น

3. นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถาม นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ได้ไปขอคำปรึกษาและคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาตรวจสอบในการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้อ่านแล้วมีความถูกต้องเข้าใจง่าย และชัดเจนยิ่งขึ้น

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ทำการวิจัย

การทดสอบคุณภาพของแบบสอบถามที่ใช้ มีวิธีการวัด 2 วิธี คือ

1. ทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น จากข้อมูลที่ทำการศึกษาไปขอคำแนะนำ และข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการได้ ตรวจสอบแก้ไขพิจารณาจัดลำดับเนื้อหาครอบคลุมข้อมูลที่ต้องการ รวมถึงการใช้ภาษาเป็นการ ทดสอบความเที่ยงตรงและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อให้ได้คำถามที่ถูกต้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ทดสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถาม ซึ่งจะนำแบบสอบถามไป ทดสอบ (Pre-Test) กับผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง แต่มีคุณลักษณะตรงตาม ลักษณะของกลุ่มประชากรที่ใช้จริงในการวิจัย โดยนำผลของแบบสอบถามที่ได้ไปทดสอบข้อมูลในโปรแกรม SPSS เพื่อตรวจสอบว่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง การเก็บข้อมูลใช้วิธีให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถามออนไลน์ ที่นำไปวางไว้ในเฟซบุ๊กแฟนเพจของดาร์กเพจที่กำหนดไว้ในวิธีการสุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการชี้แจงที่มาและวัตถุประสงค์ให้กับกลุ่มตัวอย่างทราบ รวมทั้งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ใช้ระยะเวลาเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2560 – มีนาคม พ.ศ. 2561

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t-test และ F test ทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยตัวสถิติ LSD ที่ระดับนัยสำคัญ .05

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามประชากรศาสตร์

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง มีจำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 58.80 และเป็นเพศชายจำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 42.20 มีอายุ 26-35 ปีจำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 44.50 รองลงมา มีอายุ 18-25 ปี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 24.20 มีอายุ

36-45 ปี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 21.50 มีอายุ 46-55 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.80 และมีอายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 อาศัยอยู่ที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 42.80 รองลงมา ภาคกลาง จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20.80 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.80 ภาคเหนือ จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.20 ภาคใต้ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.20 และภาคอื่นๆ ได้แก่ ภาคตะวันออกและภาคตะวันตก จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.20 มีสถานภาพโสด จำนวน 314 คน คิดเป็นร้อยละ 78.50 รองลงมา มีสถานภาพสมรส จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และมีสถานภาพหย่าร้าง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50 มีอาชีพพนักงานเอกชน/ลูกจ้างจำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.20 รองลงมา เป็นนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.80 มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.20 มีอาชีพข้าราชการ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 10.80 มีอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00 มีอาชีพอื่นๆ ได้แก่ รับจ้างทั่วไปและอาชีพอิสระ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.20 และมีอาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.80 มีระดับการศึกษาสูงสุด/ระดับการศึกษาปัจจุบันปริญญาตรี จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 59.50 รองลงมา สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.20 มัธยมศึกษา จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 ปวช./ปวส. จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 และมัธยมต้น จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.80 มีรายได้ต่อเดือน 10,000-20,000 บาทจำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาท จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.70 มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 19.50 มีรายได้ต่อเดือน 30,001-50,000 บาท จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 18.80 และมีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 50,000 บาทจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 13.50

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านพฤติกรรมการใช้ของผู้พึงพอใจดาร์กเพจ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ติดตามดาร์กเพจ Drama Addict จำนวน 355 คน คิดเป็นร้อยละ

31.00 รองลงมา อีเจ็บบเลิปป่วน มีความถี่ 295 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 25.70 ดาร์กเพกแฮมมโพธิ์ดำ จำนวน 283 คน คิดเป็นร้อยละ 24.70 และดาร์กเพกอีจัน จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 18.60

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เข้าชมเพก Drama Addict มากที่สุด จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 59.80 รองลงมา เข้าชมเพกอีเจ็บบเลิปป่วน จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00 เข้าชมเพกแฮมมโพธิ์ดำ จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.20 และเข้าชมเพกอีจัน จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์มือถือในการใช้งานดาร์กเพก จำนวน 378 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 51.90 รองลงมา คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 22.30 คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00 และแท็บเล็ต จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 8.80

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้งานดาร์กเพกบ่อยที่สุด ช่วงเวลา 18.01 น. - 21.00 น. จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 35.80 รองลงมา ช่วงเวลา 21.01 น. - 00.00 น. จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 30.20 ช่วงเวลา 15.01 น. - 18.00 น. จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.20 ช่วงเวลา 12.01 น. - 15.00 น. จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.50 ช่วงเวลา 09.01 น. - 12.00 น. จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.50 ช่วงเวลา 00.01 น. - 03.00 น. จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.30 และช่วงเวลา 06.01 น. - 09.00 น. จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.80

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความบ่อยครั้งในการเข้าชมดาร์กเพกทุกวัน จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 52.80 รองลงมา บ่อยครั้ง/เกือบทุกวัน จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 33.70 และนานๆ ครั้ง จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 13.50

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุค่าในการเข้าชมดาร์กเพก 2-5 ครั้งต่อวัน จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมา 1 ครั้งต่อวัน จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 มากกว่า 10 ครั้งต่อวัน จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 และ 6-10 ครั้งต่อวัน จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความบ่อยครั้งในการได้รับข้อมูลจากดาร์กเพกผ่านไทม์ไลน์ 2-3 ครั้ง

ต่อวัน จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 มากกว่า 5 ครั้งต่อวัน จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 4-5 ครั้งต่อวัน จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.50 น้อยกว่า 1 ครั้งต่อวัน จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00 และ 1 ครั้งต่อวัน จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.50

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้ดาร์กเพกบ่อยที่สุดที่บ้าน จำนวน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 69.80 รองลงมา ที่ทำงาน จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.70 อื่นๆ ได้แก่ ระหว่างเดินทาง จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.20 สถานที่ให้บริการอินเทอร์เน็ต/อินเทอร์เน็ตคาเฟ่ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.50 และสถานศึกษา จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.80

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เข้าชมเนื้อหาในดาร์กเพกประเภทเนื้อหาเกี่ยวกับการรายงานข่าวสารประจำวัน มีความถี่ 304 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 18.50 รองลงมา เนื้อหาเกี่ยวกับกระแสดราม่าในสังคม มีความถี่ 264 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 16.00 เนื้อหาที่เกี่ยวกับความสนุกสนาน เฮฮา ตลก หรือเสียดสีสังคม มีความถี่ 226 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13.70 เนื้อหาที่มีลักษณะเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนหรือตามหาผู้กระทำความผิด มีความถี่ 225 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13.70 เนื้อหาเกี่ยวกับการช่วยเหลือสังคม มีความถี่ 176 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10.70 และเนื้อหาเกี่ยวกับคำแนะนำให้ปฏิบัติตาม มีความถี่ 151 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.20

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีส่วนร่วมกดไลค์และแชร์โพสต์ของดาร์กเพกมีความถี่ 333 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 52.90 รองลงมา แสดงความคิดเห็นโต้ตอบในดาร์กเพก มีความถี่ 136 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 21.60 ร่วมต่อต้านบุคคลหรือองค์กรหรือเพกอื่นตามจุดยืนของแอดมิน มีความถี่ 57 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.10 แจ้งข้อมูล บอกข้อเท็จจริงแก่ดาร์กเพก มีความถี่ 50 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.90 อื่นๆ ได้แก่ อ่านเพื่อรับรู้ข้อมูลข่าวสารเท่านั้น มีความถี่ 36 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.80 และขอความช่วยเหลือดาร์กเพก มีความถี่ 17 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.70

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีเหตุผลที่เลือกติดตามดาร์กเพกเพราะ มีเนื้อหาที่ตนเองสนใจ มีความถี่ 281 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 29.50 รองลงมา มีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ คิดเป็นร้อยละ 25.80 มี

การช่วยเหลือสังคม มีความถี่ 189 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 19.80 มีจุดยืนเดียวกันในสังคม มีความถี่ 140 ครั้ง ขึ้นชอบแอดมินเพจ มีความถี่ 57 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.00 อื่นๆ เพื่อให้ทันข่าวในสถานการณ์ปัจจุบัน มีความถี่ 24 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.50 และเพื่อน/คนรู้จักแนะนำ มีความถี่ 15 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.60

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มนักสะกดรอย (The Stalker) มีความถี่ 138 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 24.10 รองลงมา กลุ่มที่มี Facebook ไว้เฉยๆ (The Non-User) มีความถี่ 125 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 21.90 กลุ่มที่กลัวเสียความเป็นส่วนตัว (The Fearful User) มีความถี่ 94 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 16.40 กลุ่มนักเล่นเกม (The Gamer) มีความถี่ 70 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.20 กลุ่มที่รักการโพสต์และแชร์เป็นชีวิตจิตใจ (The Over-Sharer) มีความถี่ 60 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10.50 กลุ่มนักประชาสัมพันธ์ (The Brand Promoter) มีความถี่ 36 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.30 กลุ่มผู้สูงอายุ (The Baby Boomer) มีความถี่ 19 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.30 กลุ่มที่ชอบโพสต์และแชร์เพื่อสร้างกระแส (The Curator) มีความถี่ 16 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.80 และกลุ่มผู้เล่นหน้าใหม่ (The Newbie) มีความถี่ 14 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.50

ผู้ตอบแบบสอบถามมีเหตุผลในการใช้ดาร์กเพจโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.82) เมื่อพิจารณาระดับเหตุผลในการใช้ดาร์กเพจเป็นรายข้อ พบว่า มีเนื้อหาที่ตนเองสนใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.91) รองลงมา ภาษาที่ใช้ในการนำเสนอเป็นกันเอง ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 1.02) เพจมีการช่วยเหลือสังคม ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 1.10) มีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 1.06) มีจุดยืนเดียวกันในสังคมกับเพจ ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 1.19) ความมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างแอดมินเพจและผู้ติดตาม ($\bar{X} = 3.02$, S.D. = 1.26) ขึ้นชอบแอดมินเพจ ($\bar{X} = 2.85$, S.D. = 1.19) แอดมินเพจไม่เปิดเผยตัวตนจึงมีความน่าติดตาม ($\bar{X} = 2.57$, S.D. = 1.33) และมีกิจกรรมให้ร่วมสนุก ($\bar{X} = 2.24$, S.D. = 1.21)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านลักษณะของดาร์กเพจที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ

ปัจจัยทางด้านลักษณะของดาร์กเพจที่ส่งผลต่อความพึงพอใจโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการช่วยเหลือสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.70) รองลงมา ด้านกระบวนการทำงาน ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.76) ด้านการสื่อสารที่มีปฏิสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.75) ด้านแอดมินเพจ ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.80) และด้านรูปแบบการนำเสนอ ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.67)

ปัจจัยทางด้านลักษณะของดาร์กเพจที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ : ด้านรูปแบบการนำเสนอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นเป็นรายข้อ พบว่า เนื้อหาเข้าใจง่าย กระชับ และชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.80) รองลงมา มีความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.79) โพสต์เนื้อหาที่รุนแรง ตระมา เป็นกระแส มีเป้าหมายเพื่อจุดประเด็นทางสังคม ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 1.16) มีรูปภาพที่น่าสนใจ ประกอบการนำเสนอและมีคลิปวิดีโอที่น่าสนใจ ประกอบการนำเสนอ ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 1.05)

ปัจจัยทางด้านลักษณะของดาร์กเพจที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ: ด้านกระบวนการทำงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นเป็นรายข้อ พบว่า นำเสนอข้อมูลได้หลากหลายเพราะไม่มีข้อจำกัดขององค์กรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.82) รองลงมา ไม่ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ขององค์กรเหมือนสื่อมวลชน ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.97) สามารถเลือกข้างและแสดงจุดยืนทางสังคมได้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.98) สามารถโพสต์ข้อมูลได้ทันที ไม่ต้องรอพื้นที่ข่าวแบบสื่อมวลชน ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.99) และไม่มีกระบวนการตรวจสอบ หรือกองบรรณาธิการแบบสื่อมวลชน ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 1.08)

ปัจจัยทางด้านลักษณะของดาร์กเพจที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ: ด้านแอดมินเพจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.79) เมื่อพิจารณาระดับความ

คิดเห็นเป็นรายข้อ พบว่า แอดมินเพจใช้ภาษาตรงไปตรงมา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.91) รองลงมา แอดมินเพจมีความสนุกสนาน แทรกอารมณ์ขันในการนำเสนอ ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.91) สมาชิกสามารถวิพากษ์วิจารณ์แอดมินเพจได้อย่างเสรี ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 1.15) การสนทนาสื่อสารระหว่างแอดมินเพจกับสมาชิกเป็นกันเองเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 1.02) แอดมินมีความคิดและจุดยืนทางการเมือง สังคม แนชัด ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 1.06) และแอดมินเพจไม่เปิดเผยอัตลักษณ์ มีตัวละครสมมติดึงดูดความสนใจ ($\bar{X} = 3.21$, S.D. = 1.27)

ปัจจัยทางด้านลักษณะของดาร์กเพจที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ: ด้านการสื่อสารที่มีปฏิสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นเป็นรายข้อ พบว่า สมาชิกสามารถแจ้งข้อมูลข่าวสาร เบาะแสดต่างๆ ให้แอดมินเพจได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.85) รองลงมา สมาชิกสามารถขอความช่วยเหลือจากแอดมินเพจได้ ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.96) สมาชิกสามารถให้ข้อเสนอแนะในการนำเสนอเนื้อหาได้ ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.98) แอดมินมีการตอบโต้สื่อสารกับสมาชิกสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.97) และแอดมินเพจมีการเชิญชวนหรือระดมสมาชิกให้ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดร่วมกัน ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 1.03)

ปัจจัยทางด้านลักษณะของดาร์กเพจที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ: ด้านการช่วยเหลือสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นเป็นรายข้อ พบว่า ดาร์กเพจสามารถกระตุ้นการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.86) รองลงมา ประชาชนรู้สึกพึงพิงดาร์กเพจได้มากกว่าหน่วยงานของรัฐ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.87) ประชาชนรู้สึกไว้วางใจ พึ่งพาดาร์กเพจได้ มากกว่าสื่อมวลชนหลัก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.87) ดาร์กเพจสามารถเรียกร้องความยุติธรรมในสังคมได้ ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.84) ดาร์กเพจเต็มใจช่วยเหลือและไม่มีข้อจำกัด เมื่อมองเห็นความไม่

ถูกต้องในสังคม ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.84) และดาร์กเพจไม่มีรอในการโพสต์ช่วยคนที่เดือดร้อนหรือมาขอความช่วยเหลือ ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.89)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจดาร์กเพจของผู้ตอบแบบสอบถาม ความพึงพอใจดาร์กเพจของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาระดับความพึงพอใจเป็นรายข้อ พบว่า รายงานเหตุการณ์ ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น เพื่อเผยแพร่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.80) รองลงมา ให้ข้อมูล ข่าวสารแก่ประชาชนทั้งความรู้ในด้านวิชาการเฉพาะสาขาและความรู้ทั่วไป ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.86) ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในเหตุการณ์และความเป็นไปต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.87) เผยแพร่ข้อเรียกร้องของกลุ่มคนในสังคม ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.82) ทำให้ประชาชนมีข้อมูลที่สามารถนำไปพูดคุยกับผู้อื่นได้ ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.93) เสนอความคิดเห็นในเรื่องราวต่างๆ เพื่อโน้มน้าวจิตใจ หรือชี้นำไปสู่การแก้ปัญหา ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.91) เสนอเรื่องราวที่ทำให้ผู้รับเกิดความเพลิดเพลิน สนุกสนาน ผ่อนคลายความเครียดในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.95) ช่วยเสริมความคิดเห็น หรือสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำไปแล้วของประชาชน ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.91) ถ่ายทอดวัฒนธรรมกระแสหลักของสังคม ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.96) ช่วยประชาชนตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและเหตุการณ์รอบตัว ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.96) และช่วยแก้ปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ ระหว่างกลุ่มคนในสังคม ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 1.05)

ตอนที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐาน สมมติฐานที่ 1 พบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์มีผลต่อปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้เพจแตกต่างกัน

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	มีความแตกต่างกัน (Sig.<.05)	ไม่มีความแตกต่างกัน (Sig.>.05)	Sig.
1. เพศ	1. ดาร์กเพจที่เข้าชมมากที่สุด		✓	0.691
	2. ช่วงเวลาที่ใช้งานดาร์กเพจ		✓	0.473
	3. ความบ่อยครั้งในการเข้าชมดาร์กเพจ		✓	0.731
	4. ความถี่ในการเข้าชมดาร์กเพจต่อวัน	✓		0.001
	5. ความบ่อยครั้งในการได้รับข้อมูลเมื่อเข้าใช้งานเฟซบุ๊ก	✓		0.000
	6. สถานที่ที่ใช้ดาร์กเพจบ่อยที่สุด		✓	0.422
2. อายุ	1. ดาร์กเพจที่เข้าชมมากที่สุด	✓		0.000
	2. ช่วงเวลาที่ใช้งานดาร์กเพจ		✓	0.117
	3. ความบ่อยครั้งในการเข้าชมดาร์กเพจ		✓	0.690
	4. ความถี่ในการเข้าชมดาร์กเพจต่อวัน		✓	0.144
	5. ความบ่อยครั้งในการได้รับข้อมูลเมื่อเข้าใช้งานเฟซบุ๊ก	✓		0.024
	6. สถานที่ที่ใช้ดาร์กเพจบ่อยที่สุด	✓		0.000
3. พื้นที่อาศัยในปัจจุบัน	1. ดาร์กเพจที่เข้าชมมากที่สุด		✓	0.060
	2. ช่วงเวลาที่ใช้งานดาร์กเพจ		✓	0.595
	3. ความบ่อยครั้งในการเข้าชมดาร์กเพจ		✓	0.096
	4. ความถี่ในการเข้าชมดาร์กเพจต่อวัน		✓	0.262
	5. ความบ่อยครั้งในการได้รับข้อมูลเมื่อเข้าใช้งานเฟซบุ๊ก		✓	0.614
	6. สถานที่ที่ใช้ดาร์กเพจบ่อยที่สุด		✓	0.760
4. สถานภาพ	1. ดาร์กเพจที่เข้าชมมากที่สุด		✓	0.069
	2. ช่วงเวลาที่ใช้งานดาร์กเพจ		✓	0.585
	3. ความบ่อยครั้งในการเข้าชมดาร์กเพจ		✓	0.270
	4. ความถี่ในการเข้าชมดาร์กเพจต่อวัน		✓	0.730
	5. ความบ่อยครั้งในการได้รับข้อมูลเมื่อเข้าใช้งานเฟซบุ๊ก		✓	0.553
	6. สถานที่ที่ใช้ดาร์กเพจบ่อยที่สุด		✓	0.481

ตาราง (ต่อ)

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	มีความแตกต่างกัน (Sig.<.05)	ไม่มีความแตกต่างกัน (Sig.>.05)	Sig.
5. อาชีพ	1. ดาร์กเพจที่เข้าชมมากที่สุด	✓		0.008
	2. ช่วงเวลาที่ใช้งานดาร์กเพจ		✓	0.126
	3. ความบ่อยครั้งในการเข้าชมดาร์กเพจ		✓	0.221
	4. ความถี่ในการเข้าชมดาร์กเพจต่อวัน		✓	0.149
	5. ความบ่อยครั้งในการได้รับข้อมูลเมื่อเข้าใช้งานเฟซบุ๊ก		✓	0.114
	6. สถานที่ที่ใช้ดาร์กเพจบ่อยที่สุด	✓		0.000
6. ระดับการศึกษา	1. ดาร์กเพจที่เข้าชมมากที่สุด		✓	0.124
	2. ช่วงเวลาที่ใช้งานดาร์กเพจ		✓	0.153
	3. ความบ่อยครั้งในการเข้าชมดาร์กเพจ	✓		0.008
	4. ความถี่ในการเข้าชมดาร์กเพจต่อวัน		✓	0.069
	5. ความบ่อยครั้งในการได้รับข้อมูลเมื่อเข้าใช้งานเฟซบุ๊ก	✓		0.002
	6. สถานที่ที่ใช้ดาร์กเพจบ่อยที่สุด	✓		0.000
7. รายได้ต่อเดือน	1. ดาร์กเพจที่เข้าชมมากที่สุด		✓	0.071
	2. ช่วงเวลาที่ใช้งานดาร์กเพจ		✓	0.493
	3. ความบ่อยครั้งในการเข้าชมดาร์กเพจ		✓	0.252
	4. ความถี่ในการเข้าชมดาร์กเพจต่อวัน	✓		0.023
	5. ความบ่อยครั้งในการได้รับข้อมูลเมื่อเข้าใช้งานเฟซบุ๊ก	✓		0.019
	6. สถานที่ที่ใช้ดาร์กเพจบ่อยที่สุด	✓		0.000

จากตาราง สรุปได้ว่า

1. เพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้เพจในเรื่องดาร์กเพจที่เข้าชมมากที่สุด ช่วงเวลาที่ใช้งานดาร์กเพจ ความบ่อยครั้งในการเข้าชมดาร์กเพจ และสถานที่ที่ใช้ดาร์กเพจบ่อยที่สุดไม่แตกต่างกัน แต่เพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้เพจในเรื่องความถี่ในการเข้าชมดาร์กเพจต่อวันและความบ่อยครั้งในการได้รับข้อมูลเมื่อเข้าใช้งานเฟซบุ๊กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. อายุแตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้เพจในเรื่องดาร์กเพจที่เข้าชมมากที่สุด ความบ่อยครั้งในการได้รับข้อมูลเมื่อเข้าใช้งานเฟซบุ๊ก และสถานที่เข้าใช้ดาร์กเพจบ่อยที่สุด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่อายุแตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้เพจในเรื่องช่วงเวลาที่ใช้งานดาร์กเพจ ความบ่อยครั้งในการเข้าชมดาร์กเพจ และความถี่ในการเข้าชมดาร์กเพจต่อวันไม่แตกต่างกัน

3. พื้นที่อาศัยในปัจจุบันแตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้เพจในเรื่อง ดาร์กเพจที่เข้าชมมากที่สุด ช่วงเวลาที่ใช้งานดาร์กเพจ ความบ่อยครั้งในการเข้าชมดาร์กเพจ ความถี่ในการเข้าชมดาร์กเพจต่อวัน ความบ่อยครั้งในการได้รับข้อมูลเมื่อเข้าใช้งานเฟซบุ๊ก และสถานที่เข้าใช้ดาร์กเพจบ่อยที่สุดไม่แตกต่างกัน

4. สถานภาพแตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้เพจในเรื่องดาร์กเพจที่เข้าชมมากที่สุด ช่วงเวลาที่ใช้งานดาร์กเพจ ความบ่อยครั้งในการเข้าชมดาร์กเพจ ความถี่ในการเข้าชมดาร์กเพจต่อวัน ความบ่อยครั้งในการได้รับข้อมูลเมื่อเข้าใช้งานเฟซบุ๊ก และสถานที่เข้าใช้ดาร์กเพจบ่อยที่สุดไม่แตกต่างกัน

5. อาชีพแตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้เพจในเรื่อง ดาร์กเพจที่เข้าชมมากที่สุดและสถานที่เข้าใช้ดาร์กเพจบ่อยที่สุด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่อาชีพแตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้เพจในเรื่องช่วงเวลาที่ใช้งานดาร์กเพจ ความบ่อยครั้งในการเข้าชมดาร์กเพจ ความถี่ในการเข้าชมดาร์กเพจต่อวัน และความบ่อยครั้งในการได้รับข้อมูลเมื่อเข้าใช้งานเฟซบุ๊กไม่แตกต่างกัน

6. ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้เพจในเรื่อง ดาร์กเพจที่เข้าชมมากที่สุด ช่วงเวลาที่ใช้งานดาร์กเพจ และความถี่ในการเข้าชมดาร์กเพจต่อวันไม่แตกต่างกัน แต่ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้เพจในเรื่องความบ่อยครั้งในการเข้าชมดาร์กเพจ ความบ่อยครั้งในการได้รับข้อมูลเมื่อเข้าใช้งานเฟซบุ๊กและสถานที่เข้าใช้ดาร์กเพจบ่อยที่สุด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. รายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้เพจในเรื่อง ดาร์กเพจที่เข้าชมมากที่สุด ช่วงเวลาที่ใช้งานดาร์กเพจ และความบ่อยครั้งในการ

เข้าชมดาร์กเพจไม่แตกต่างกัน แต่รายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้เพจในเรื่องความถี่ในการเข้าชมดาร์กเพจต่อวัน ความบ่อยครั้งในการได้รับข้อมูลเมื่อเข้าใช้งานเฟซบุ๊กและสถานที่เข้าใช้ดาร์กเพจบ่อยที่สุด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

อภิปรายผล

1. ปัจจัยทางด้านพฤติกรรมการใช้ของผู้พึงพอใจดาร์กเพจ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ติดตามดาร์กเพจ Drama Addict เข้าชมเพจ Drama Addict มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เพจ Drama-addict มีจุดเด่นคือ รายงานข่าวสารได้รวดเร็ว ร่องไว และเสริมความรู้ สอดแทรกเนื้อหาในเรื่องราวนั้นๆ มีสโลแกนคือ เหน็ดเหนื่อยเมื่อแย่ง มีดราม่าเป็นเพื่อน แอดมินเพจนำเสนอในลักษณะพูดคุยเป็นกันเอง คล้ายคุยกับเพื่อนหรือคนรู้จัก ผู้ติดตามดาร์กเพจจึงสนใจเข้าชมเพจและติดตามเพจ Drama Addict มากที่สุด ใช้โทรศัพท์มือถือในการใช้งานดาร์กเพจ เพราะสะดวกต่อการพกพา ใช้งานดาร์กเพจบ่อยที่สุด ช่วงเวลา 18.01 น. - 21.00 น. เนื่องจากเป็นช่วงเวลาหลักเลิกงาน มีความบ่อยครั้งในการเข้าชมดาร์กเพจทุกวัน มีความถี่ในการเข้าชมดาร์กเพจ 2-5 ครั้งต่อวัน มีความบ่อยครั้งในการได้รับข้อมูลจากดาร์กเพจผ่านไทม์ไลน์ 2-3 ครั้งต่อวัน ใช้ดาร์กเพจบ่อยที่สุดที่บ้าน ส่วนใหญ่เข้าชมเนื้อหาในดาร์กเพจประเภทเนื้อหาเกี่ยวกับการรายงานข่าวสารประจำวัน มีส่วนร่วมกดกดไลค์และแชร์โพสต์ของดาร์กเพจมากที่สุด มีเหตุผลที่เลือกติดตามดาร์กเพจเพราะ มีเนื้อหาที่ตนเองสนใจ อยู่ในกลุ่มนักสะกดรอย (the stalker) มีเหตุผลในการใช้ดาร์กเพจอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้พบว่า มีเหตุผลในการใช้ดาร์กเพจเพราะเนื้อหาที่ตนเองสนใจมากที่สุด

2. ปัจจัยทางด้านลักษณะของดาร์กเพจที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้พบว่า ด้านการช่วยเหลือสังคมส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจประเภทดาร์กเพจมากที่สุด รองลงมา ด้านกระบวนการทำงาน การสื่อสารที่มีปฏิสัมพันธ์ ด้านแอดมินเพจ และด้านรูปแบบการนำเสนอ อภิปรายรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

2.1 ปัจจัยทางด้านลักษณะของดาร์กเฟจ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ: ด้านรูปแบบการนำเสนอ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้พบว่า เนื้อหาเข้าใจง่าย กะทัดรัด และชัดเจน ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ติดตาม เฟชบุ๊กแฟนเพจประเภทดาร์กเฟจมากที่สุด รองลงมา มีความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล

2.2 ปัจจัยทางด้านลักษณะของดาร์กเฟจ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ: ด้านกระบวนการทำงาน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้พบว่า นำเสนอข้อมูลได้หลากหลาย เพราะไม่มีข้อจำกัดขององค์กร ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟชบุ๊กแฟนเพจประเภทดาร์กเฟจมากที่สุด รองลงมา ไม่ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ขององค์กร เหมือนสื่อมวลชน

2.3 ปัจจัยทางด้านลักษณะของดาร์กเฟจ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ: ด้านแอดมินเพจ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้พบว่า แอดมินเพจใช้ภาษาตรงไปตรงมา ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟชบุ๊กแฟนเพจประเภทดาร์กเฟจมากที่สุด รองลงมา แอดมินเพจมีความสนุกสนาน แทรกอารมณ์ขันในการนำเสนอ

2.4 ปัจจัยทางด้านลักษณะของดาร์กเฟจ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ: ด้านการสื่อสารที่มีปฏิสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้พบว่า สมาชิกสามารถแจ้งข้อมูลข่าวสาร เบาะแสดต่างๆ ให้แอดมินเพจได้ ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟชบุ๊กแฟนเพจประเภทดาร์กเฟจมากที่สุด รองลงมา สมาชิกสามารถขอความช่วยเหลือจากแอดมินเพจได้

2.5 ปัจจัยทางด้านลักษณะของดาร์กเฟจ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ: ด้านการช่วยเหลือสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้พบว่า ดาร์กเฟจสามารถกระตุ้นการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐได้ ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟชบุ๊กแฟนเพจประเภทดาร์กเฟจมากที่สุด รองลงมา ประชาชนรู้สึกพึงพิงดาร์กเฟจได้มากกว่าหน่วยงานของรัฐ

3. ความพึงพอใจดาร์กเฟจของผู้ติดตาม เฟชบุ๊กแฟนเพจประเภทดาร์กเฟจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้พบว่า ผู้ติดตามเฟชบุ๊กแฟนเพจประเภทดาร์กเฟจมีความพึงพอใจในเรื่องการรายงานเหตุการณ์ ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นมากที่สุดเพื่อเผยแพร่ รองลงมา ให้ข้อมูล ข่าวสารแก่ประชาชน ทั้งความรู้ในด้านวิชาการ เฉพาะสาขาและความรู้ทั่วไป ทำให้ประชาชนมีส่วน

ร่วมในเหตุการณ์และความเป็นไปต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว เผยแพร่ข้อเรียกร้องของกลุ่มคนในสังคม ทำให้ประชาชนมีข้อมูลที่สามารถนำไปพูดคุยกับผู้อื่นได้ เสนอความคิดเห็นในเรื่องราวต่างๆ เพื่อโน้มน้าวจิตใจ หรือชี้นำไปสู่การแก้ปัญหา เสนอเรื่องราวที่ทำให้ผู้รับเกิดความเพลิดเพลิน สนุกสนาน ผ่อนคลายความเครียดในชีวิตประจำวัน ช่วยเสริมความคิดเห็น หรือสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำไปแล้วของประชาชน ถ่ายทอดวัฒนธรรมกระแสหลักของสังคม ช่วยประชาชนตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและเหตุการณ์รอบตัว และช่วยแก้ปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ ระหว่างกลุ่มคนในสังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ผู้ศึกษาค้นคว้าเห็นว่า มีประเด็นบางอย่างที่สำคัญจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยทางด้านลักษณะของดาร์กเฟจ ด้านการช่วยเหลือสังคมส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ติดตามเฟชบุ๊กแฟนเพจประเภทดาร์กเฟจมากที่สุด ดังนั้น เจ้าของเพจควรเน้นข้อมูลข่าวที่นำเสนอควรเน้นการช่วยเหลือสังคมเป็นหลัก เพื่อที่จะทำให้ผู้ติดตามมีความพึงพอใจต่อการติดตามเพจมากยิ่งขึ้น

2. จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ติดตามเฟชบุ๊กแฟนเพจประเภทดาร์กเฟจมีความพึงพอใจในเรื่องการรายงานเหตุการณ์ ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นมากที่สุดเพื่อเผยแพร่ ดังนั้น เจ้าของเพจควรเน้นการรายงานเหตุการณ์ ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในการเผยแพร่ทุกครั้ง เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ติดตาม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรทำการศึกษาความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์จากดาร์กเฟจของประชาชน

2. ควรทำการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อความพึงพอใจดาร์กเฟจของประชาชน

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2549). สถิติสำหรับงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภิเชก ชัยนิรันดร์. (2553). การตลาดแนวใหม่ผ่าน

Social Media. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

สุภารักษ์ จูตระกูล. (2560). อัตลักษณ์ของดิจิทัลเนทีฟ
ในโลกออนไลน์. วารสารวิชาการ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. 6(2): 10-18.

<https://www.facebook.com/ejan2016>

<https://www.facebook.com/queentogetherisone>

<https://www.facebook.com/DramaAdd>

<https://www.facebook.com/ejeab>

www.posttoday.com/social/think/497257

การเปิดรับข่าวสาร และการรับรู้โฆษณาเชิญชวนการท่องเที่ยว ที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภค อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

Exposure and the Perception of Tourism Ads that Affect Consumption Behavior in Phutthamonthon, Nakhon Pathom

เอกณรงค์ วรสีหะ *

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การเปิดรับข่าวสาร และการรับรู้โฆษณาเชิญชวนการท่องเที่ยวที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภค อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของคนไทยทางด้านการเปิดรับข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และพฤติกรรมและการวางแผนด้านการท่องเที่ยว ประชากรที่อาศัยอยู่ในอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

การเปิดรับข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในระยะเวลา 1 เดือน ที่ผ่านมาของ ททท. พบว่า ภาพรวมของการเปิดรับข่าวสารมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 ซึ่งอยู่ในระดับความถี่การเปิดรับข่าวสาร 3-4 วัน/สัปดาห์ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เว็บไซต์สังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก, ทวิตเตอร์, อินสตาแกรม, ไลน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.58 อยู่ในระดับความถี่การเปิดรับข่าวสาร 5-6 วัน/สัปดาห์ รองลงมา เว็บไซต์และบล็อกการเขียนแสดงความเห็น และบอกเล่าประสบการณ์ เช่น พันทิพย์ Trip advisor, EDT guide เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 อยู่ในระดับความถี่การเปิดรับข่าวสาร 5-6 วัน/สัปดาห์

การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวที่เกิดจากการติดต่อสื่อสารแบบปากต่อปาก (word-of-mouth communications) เช่น การแบ่งปัน ประสบการณ์และความคิดเห็นการท่องเที่ยวผ่านทางเฟซบุ๊ก (Face book) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.83 อยู่ในระดับมาก รองลงมา การรับข้อมูลข่าวสาร 3.83 อยู่ในระดับมาก

รองลงมา การรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวที่เกิดจากการแสดงความคิดเห็นและให้ ข้อมูลเกี่ยวกับการบริการหรือสินค้าการท่องเที่ยวจากผู้มีอิทธิพลทางความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยว (Opinion Leader) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 อยู่ในระดับมาก ส่วนการรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวข่าวสารท่องเที่ยวที่เป็นกระแสหรือเป็นที่นิยมในสังคมปัจจุบัน เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 อยู่ในระดับปานกลาง

พฤติกรรมและการวางแผนด้านการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 อยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่า จะเดินทางท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดยาวในครั้งหน้า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีค่าเท่ากับ 3.66 อยู่ในระดับเห็นด้วย รองลงมาจะเดินทางท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์หน้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 อยู่ในระดับเห็นด้วย จะเดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัวในการเดินทางครั้งต่อไป ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 อยู่ในระดับเห็นด้วยเช่นกัน ส่วนจะเดินทางท่องเที่ยวตามค่าใช้จ่ายที่ท่านประเมินไว้ในระดับราคาที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 อยู่ในระดับไม่แน่ใจ

คำสำคัญ: การเปิดรับข่าวสาร การท่องเที่ยว และพฤติกรรมและการวางแผนด้านการท่องเที่ยว

Abstract

This research aimed to study Thai consumption behavior in media exposure, travel Information perception and tourist planning and behavior. Population living in Phutthamonthon District Nakhon Pathom province. Media exposure regarding the tourism in the past one month, the average exposure of the media was 3.17, which was in the frequency of 3-4 days per week. It was found that

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สังกัดวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

online social networking sites, such as Facebook, Twitter, Instagram, the highest average were 3.58 at 5-6 days per week, followed by websites and blogs. Show Comments and experience such as Trip Advisor, Trip advisor, EDT guide, etc., the average is 3.42 in the frequency of exposure 5-6 days/week.

Getting information about tourism the average was 3.46 at moderate level. When considering each item, it was found that the word-of-mouth communications, such as sharing of experiences and travel feedback, have the highest average value. 3.83 is at a very high level, followed by the receipt of tourist information generated by the comment and Information about the service or travel goods from influential people the opinion leader (opinion leader) had an average of 3.69 at a high level. Travel Information, travel news that are current or popular in today's society, such as health tourism has the lowest mean average (3.25) at a moderate level.

Travel behavior and planning, the mean was 3.41 at the agreeable level. Considering each item, it was found that will travel the next long weekend, had highest mean (3.66) at the agreeable level. Secondly, it will be traveling during the next weekend, the mean score was 3.61 at the agreeable level. Will travel with family on the next trip, the average value of 3.55 is at the consensus level, as well. Travel expenses based on the cost you have estimated at the reasonable price level has the lowest average, mean is 3.29 at the uncertain level.

Keywords: Exposure Tourism and travel planning and behavior

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผู้ใหญ่สมัยก่อนย้อนหลังไปเพียง 50-60 ปี มักจะสั่งสอนลูกหลานว่า “อย่าเที่ยวเตร่ให้มากนักจะเสียผู้เสียคน” ทั้งนี้ เพราะภาพลักษณ์ของคำว่า “ท่องเที่ยว” ในสมัยที่การคมนาคมถนนหนทางยังไม่สะดวก จะเป็น

การเที่ยวเสเพลบ่อนเบี้ยในละแวกบ้าน ผู้ใหญ่ก็ออกเดินทางรอนแรมไปกับกองเกวียนในหน้าแล้งเพื่อไปไหว้พระพุทธรูป ไปทำบุญยังวัดวาอารามที่อยู่ห่างไกลจากถิ่นที่อยู่ของตน หรือล่องเรือไปทอดผ้าป่าทอดกฐิน ยังวัดริมน้ำในจังหวัดไกลๆ เพียงแต่เขาไม่พูดกันว่าไปเที่ยวพระบาทหรือไปเที่ยววัด เพราะฟังดูขัดกับความรู้สึกของพุทธศาสนิกชนที่ถือว่าวัดเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ไม่ควรนับเป็นที่เที่ยว

ดังนั้น การท่องเที่ยวจึงเป็นการเดินทางที่เกิดขึ้น ตามเงื่อนไข 3 ประการ คือ

1. เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ (<https://tourismatbuu.wordpress.com>)
3. เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดก็ตามที่มีใช้เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้

“ท่องเที่ยว” ในปัจจุบันเรามองเห็นภาพชาวต่างประเทศสะพายกล้องถ่ายรูปเดินกันเป็นกลุ่มใหญ่บ้างเล็กบ้างอยู่ตามวัด วัง โบราณสถาน หรือนั่งน้อยหม่นน้อยแอบแดดอยู่ตามชายหาด และอีกจำนวนไม่น้อยที่ไปเที่ยวชมป่าเขาลำเนาไพร เรามักจะมองเห็นว่าชาวต่างประเทศเหล่านี้ได้ใช้จ่ายเงินเป็นค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าเดินทางไปชมสถานที่ต่างๆ ค่าซื้อของฝากของที่ระลึก โดยที่เราไม่คิดว่านั้นเป็นเงินตราต่างประเทศเข้ามาใช้จ่ายในบ้านเมืองของเรา ในขณะเดียวกันเรามักจะไม่คิดถึงคนไทยที่เดินทางท่องเที่ยวอยู่ภายในประเทศต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวคนไทยเหล่านี้มีจำนวนเพิ่มขึ้นมากทุกปี เพราะการเดินทางท่องเที่ยวนั้นเป็นการผ่อนคลายความเคร่งเครียดพร้อมๆ กับการได้รับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี ได้เห็นภูมิประเทศที่แปลกตาและได้สร้างความสัมพันธ์กับคนต่างถิ่นด้วย เมื่อการคมนาคมสะดวก การเดินทางท่องเที่ยวกลายเป็นความนิยมธุรกิจต่างๆ ก็เกิดขึ้นเพื่อรองรับการเดินทางการท่องเที่ยวมากมาย ทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น ธุรกิจการขนส่ง ธุรกิจที่พักและอาหาร ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจการค้า ของที่ระลึก ธุรกิจเหล่านี้ขายบริการให้กับตัวนักท่องเที่ยวเอง และยังมีธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม เช่น การก่อสร้างอาคาร ที่พัก ร้านอาหาร การผลิตสินค้าเกษตรกรรม เพื่อขายให้แก่ธุรกิจที่พักและอาหาร

การผลิตสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านเพื่อส่งร้านค้าของที่ระลึก เป็นต้น ธุรกิจเหล่านี้จะก่อให้เกิดงานอาชีพใหม่ ๆ และการกระจายเงินตราซึ่งถือเป็นการเสริมสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับประเทศนั่นเอง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2529: 3)

การส่งเสริมการท่องเที่ยวได้เริ่มขึ้นอย่างชัดเจนใน พ.ศ. 2479 เมื่อกระทรวงเศรษฐกิจ เสนอโครงการบำรุงอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทยต่อคณะรัฐมนตรี โดยเสนอแผนและวัตถุประสงค์ของการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 3 ประการ คือ

1. งานโฆษณาชักชวนนักท่องเที่ยว
2. งานรับรองนักท่องเที่ยว
3. งานบำรุงสถานที่ท่องเที่ยวและที่พัก

(<http://thai.tourismthailand.org>)

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเป็นภาคบริการที่เจริญเติบโตและมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว การท่องเที่ยวยังเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพราะการท่องเที่ยวช่วยสร้างรายได้และดึงดูดเงินตราต่างประเทศเข้ามาหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ สามารถสร้างเสถียรภาพและขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างดี การท่องเที่ยวทำให้เกิดการผลิต การลงทุน เพิ่มการจ้างงาน กระจายรายได้สู่ประชาชน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ภาคการท่องเที่ยวสามารถเข้ามาทดแทนภาคการส่งออกที่มีการชะลอตัวลงในช่วงหลายปีที่ผ่านมาได้ (ขวัญเนตร อินทร์จักร และจุฑาทิพ คล้ายทับทิม. 2560)

ขณะที่การโฆษณา คือ การให้ข้อมูล ข่าวสาร เป็นการสื่อสารจูงใจผ่านสื่อโฆษณาประเภทต่าง ๆ เพื่อจูงใจหรือโน้มน้าวใจให้กลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย มีพฤติกรรมคล้อยตามเนื้อหาสาระที่โฆษณา อันนี้อ่านวนให้มีการซื้อหรือใช้สินค้าและบริการ ตลอดจนชักนำให้ปฏิบัติตามแนวความคิดต่าง ๆ ทั้งนี้ขอให้ผู้โฆษณาหรือผู้ประกอบการจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการสื่อสารนั้นๆ

การโฆษณานั้นเป็นการกระทำที่มีเป้าหมายเพื่อที่จะดึงดูดความสนใจของกลุ่มเป้าหมายไปสู่การกระทำ คือการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่โฆษณา นักเขียนโฆษณาจึงได้คัดค้านเลือกสิ่งเร้าในการโฆษณาให้ดีที่สุด โดยต้องพิจารณาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ กัน ได้แก่ จุดมุ่งหมายและนโยบายของการโฆษณา

ลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย ลักษณะของผลิตภัณฑ์ และสื่อที่จะใช้โฆษณาอย่างถ่องแท้ เพื่อค้นหาสิ่งเร้าที่เกี่ยวข้องกับตัวผลิตภัณฑ์ สิ่งเร้าที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภค และสิ่งเร้าอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (สมพร มั่นตะสูตร แห่งพิพัฒน์. 2540)

นักการโฆษณาในปัจจุบันไม่ได้ใช้สิ่งเร้าที่เป็นเพียงการเสนอรูปของผลิตภัณฑ์เท่านั้น แต่นักโฆษณายังได้นำเอาสัญลักษณ์ต่างๆ ที่คนในสังคมคิดว่าเป็นสิ่งที่ดึงดูดเข้ามาแฝงอยู่ในตัวชิ้นงานโฆษณา เป็นการเพิ่มคุณค่าและความหมายให้แก่สินค้า เช่น ความรักชาติ – สบู่ตรานกแก้ว ยาแก้ไอชวนป่วยปีแปก – ลูกกตัญญู หรือ ไวนิลลเลอร์คลับ-ความเป็นผู้หญิง อันเป็นการตัดเอาบางส่วน ของ คำสัญลักษณ์ สิ่งดึงดูดทางวัฒนธรรม เข้ากับสิ่งนั้นๆ ทำให้ไม่ได้เป็นเพียงการขายสินค้าแต่เป็นการขายสิ่งดึงดูดนั้นๆ แทน (เกษียร เตชะพีระ. 2542)

ลักษณะเช่นนี้เป็นการลบความหมายหรือคุณค่าเดิมของสินค้า แล้วเติมคุณค่าใหม่เข้าไปทำให้ผู้บริโภคลืมคุณค่าเดิมของมันและซื้อสินค้า เพราะคุณค่าใหม่ที่ถูกใส่เข้าไปแทนที่ และเกิดความต้องการอยากได้อีก มีเพิ่มขึ้น ซึ่งการสร้างแนวความคิดใหม่ป้อนให้กับสินค้าบางชนิดอาจจะกระทำได้ โดยที่อาจจะไม่กระทบต่อภาพรวมมากนัก แต่ขณะเดียวกันในการดำเนินการในลักษณะเช่นนี้กับการท่องเที่ยวของประเทศไทย ที่มีจุดเด่นและจุดขายในตัวตนอยู่แล้ว อาจจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสับสนได้ และอาจจะเกิดผลกระทบทั้งด้านแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในประเทศไทย การรับรู้ความหมายจากสื่อ ที่นำเสนอในรูปแบบต่างๆ ที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือตอกย้ำความเป็นไทย รวมไปถึงพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว การวางแผนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่อาจจะคลาดเคลื่อนจากนักท่องเที่ยว และทัศนคติต่อการท่องเที่ยวในประเทศที่แปรเปลี่ยนไปจากในอดีตคือการอนุรักษ์ความเป็นไทย

ดังนั้นผู้วิจัยได้เล็งเห็นปัญหาดังกล่าวจึงได้เกิดความสนใจและศึกษาที่จะวิเคราะห์ถึงรูปแบบการโฆษณาเชิญชวนการท่องเที่ยว สัญลักษณ์ต่างๆ และทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อสื่อประเภทต่างๆ ในการที่ปรากฏในข้อความโฆษณา และรวมไปถึงสื่อโฆษณาทางอินเทอร์เน็ต โดยสื่อลักษณะนี้ยังเป็นสื่อที่ถือได้ว่า

ใหม่มากกว่าสื่ออื่นๆ และเป็นสื่อที่มีผู้เข้าชมเป็นจำนวนมากโดยไม่จำกัด เพศ วัย อายุ การศึกษา อีกทั้งยังไม่มีมาตรการป้องกันความถูกต้องในเนื้อหาต่างๆ ในสื่อโฆษณาในสื่ออินเทอร์เน็ต จึงเป็นไปได้ว่าผู้บริโภคอาจตกเป็นเหยื่อของโฆษณาได้ ถ้าไม่ตระหนักถึง สิ่งแอบแฝงเหล่านี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของคนไทยทางด้านการเปิดรับข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร พฤติกรรมและการวางแผนด้านการท่องเที่ยว

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการศึกษาคือประชากรในอาศัยอยู่ในอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มี 3 ตำบล 18 หมู่บ้าน และมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 33,654 คน (ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย. 2559) โดยมีรายละเอียดดังนี้

จังหวัด	ชาย	หญิง	รวม
อำเภอพุทธมณฑล	16,603	17,051	33,654

ที่มา: ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย (2559)

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือประชากรในอาศัยอยู่ในอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยยึดตามข้อมูลการปกครอง โดยแบ่งตำบลออกเป็น 3 ตำบล และ 18 หมู่บ้าน คือ

ตำบล	หมู่
ตำบลศาลายา	หมู่ 1 บ้านวัดสุวรรณ, หมู่ 2 บ้านคลองตาหี (คลองโยง), หมู่ 3 บ้านหนองแค, หมู่ 4 บ้านตาพิน, หมู่ 5 บ้านศาลายา, หมู่ 6 บ้านพุทธมณฑล
ตำบลคลองโยง	หมู่ 1 บ้านคลองโยง, หมู่ 2 บ้านคลองสว่างอารมณ์ (ชัยขันธุ์), หมู่ 3 บ้านแหลนทราย, หมู่ 4 บ้านวัดมะเกลือ, หมู่ 5 บ้านดอนทอง, หมู่ 6 บ้านคลองโยงใหม่, หมู่ 7 บ้านคลองชอย
ตำบลมหาสวัสดิ์	หมู่ 1 บ้านศาลาฉกรรจ์, หมู่ 2 บ้านคลองมหาสวัสดิ์, หมู่ 3 บ้านศาลาหิน, หมู่ 4 บ้านคลองโยง

ที่มา: ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย (2559)

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลศาลายา ตำบลคลองโยง และตำบลมหาสวัสดิ์

จำนวนประชากร		
ลำดับที่	จังหวัด	จำนวน/คน
1	ตำบลศาลายา	18,848
2	ตำบลคลองโยง	6,942
3	ตำบลมหาสวัสดิ์	7,864
รวม		33,654

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะกำหนดขนาดของตัวอย่างประชากรที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 (หรือ 2 σ Confidence Interval) คำนวณขนาดของความคลาดเคลื่อน (e) เป็นร้อยละ $\pm 5\%$ ซึ่งจากจำนวนประชากรทั้งหมด การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) แบบวัดผลเพียงครั้งเดียว (One-shot Case Study) ของประชากรทั่วไป ในแต่ละจังหวัดรวมกันมีจำนวนรวมกันทั้งสิ้น 33,654 คน นำมาคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะสามารถยอมรับได้และเหมาะสมพอที่จะใช้เป็นตัวแทนของประชากรได้ตามสูตรของยามาเน (Yamane. 1973) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ค่าความคลาดเคลื่อนระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวอย่างและค่าเฉลี่ยของประชากร ($= 0.05$)

$$\text{แทนค่า } n = \frac{33,654}{1 + 33,654 (0.05)^2} = 400 \text{ คน}$$

ดังนั้นจากประชากรทั้งหมดที่ศึกษาคั้งนี้ คือ ประชากรทั่วไป อาศัยอยู่ในอาศัยอยู่ในตำบลศาลายา ตำบลคลองโยง และตำบลมหาสวัสดิ์

จากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของยามานะ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้เป็นจำนวน 400 คน และเพื่อลดจำนวนการผิดพลาดในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 420 คน

เมื่อทราบจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบลำดับชั้นแบบตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้เลือกเก็บข้อมูลของประชากรทั่วไปโดยมีวิธีการคำนวณดังนี้

สูตรการคำนวณ การสุ่มตัวอย่างแบบระดับชั้นแบบตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling)

จำนวนประชากรของกลุ่ม X จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ
ประชากรทั้งหมด

จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยสามารถทราบจำนวนประชากร แต่ละจังหวัดที่จะต้องไปแจกแบบสอบถามทั้งหมดจากรายละเอียดดังนี้

จำนวนประชากร				
ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนคน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
1	ตำบลศาลายา	18,848	235	56
2	ตำบลคลองโยง	6,942	87	20.7
3	ตำบลมหาสวัสดิ์	7,864	98	23.3
รวม		33,654	420	100

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและผู้ช่วยนักวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตรงตามกำหนด และเป็นผู้ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยผู้วิจัยจะแนะนำตัวพร้อมทั้งวัตถุประสงค์ของการศึกษา และคำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถามในแต่ละส่วนเพื่อให้เกิดความเข้าใจ แล้วจึงนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปทำการประมวลผลและวิเคราะห์ต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีทั้งหมด 2 ตอนช่วยในการหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อของการวิจัยครั้งนี้ในแต่ละตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิถีดำเนินชีวิตและรูปแบบการโฆษณา

เชิญชวนการท่องเที่ยว

ส่วนที่ 1 ประกอบด้วย

- ลักษณะประชากร และ
- รูปแบบการโฆษณาเชิญชวนการท่องเที่ยว

และสภาพปัญหา

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคของคนไทย

ส่วนที่ 1 ประกอบด้วย

- การเปิดรับข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆ
- การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
- พฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของประชาชน
- ทศนคติของประชาชนที่มีต่อโฆษณา

เชิญชวนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตอนที่ 3 ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงแก้ไข

การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการหาแนวทางการพัฒนาโฆษณาเชิญชวนการท่องเที่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคของคนไทยและเก็บข้อมูลในพื้นที่โดยการแจกแบบสอบถามแบบสุ่มตามทีละบูไว้ข้างต้นและเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงสำรวจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน 6 ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าแนวทางในการสร้างแบบสอบถามจากเอกสารตำรางานวิจัยเกี่ยวกับโฆษณา

เชิญชวนการท่องเที่ยวเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคของคนไทยและกำหนดขอบข่ายและประเด็นที่จะถาม

2. ทรววจวินิจฉัยพิจารณาและนำมาปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามและแบบสำรวจที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณา จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบเนื้อหาตลอดจนความเหมาะสมด้านอื่นๆ หรือผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจแบบสอบถามแล้วเห็นสมควรที่จะปรับปรุงเพิ่มเติมในบางเรื่องจึงนำไปแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้แบบสอบถามและแบบสำรวจมีความชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น การตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา(Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) เพื่อขอคำแนะนำ แก้ไขและปรับปรุงให้ถูกต้องและเหมาะสม ดังรายชื่อต่อไปนี้

4. การทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือผู้วิจัยโดยนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบชุดแบบสอบถาม Pre-Test ด้วยวิธีการ Test-Retest กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง คือ กลุ่มนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา กลุ่มแม่บ้านในจังหวัดนครปฐม และผู้ประกอบการอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 30 ชุด เพื่อวัดประสิทธิภาพ ตรวจสอบ ดำเนินการแก้ไขแบบสอบถามให้สามารถวัดในสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการทดสอบ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามด้วยการ Test Reliability จาก Cronbach's Alpha ที่ .566 ทำให้ผู้วิจัยได้ค้นพบข้อผิดพลาดบางส่วนในข้อคำถาม จากนั้นผู้วิจัยจะขอรับคำปรึกษาและคำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ก่อนจะนำแบบสอบถามไปใช้จริง

6. จัดทำแบบสอบถาม เพื่อทำการจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วก็นำข้อมูลมาตรวจสอบและประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์ผลการวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางทางคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ ลักษณะประชากร รูปแบบการโฆษณาเชิญชวนการวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ

2. ข้อมูลทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับรูปแบบการโฆษณาเชิญชวนการท่องเที่ยวและสภาพปัญหา การเปิดรับข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร พฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของประชาชน และทัศนคติของประชาชนที่มีต่อโฆษณาเชิญชวนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย วิเคราะห์ค่าด้วยสถิติ Chi-square Test

3. ข้อมูลทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับรูปแบบการโฆษณาเชิญชวนการท่องเที่ยวและสภาพปัญหา การเปิดรับข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร พฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของประชาชนโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean)

ผลการวิจัย

การเปิดรับข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในระยะเวลา 1 เดือนที่ผ่านมา

การเปิดรับข่าวสารสื่อโฆษณา ประชาสัมพันธ์	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. หนังสือพิมพ์	3.16	1.33	3-4 วัน/สัปดาห์
2. วิทยุกระจายเสียง	3.14	1.30	3-4 วัน/สัปดาห์
3. วิทยุโทรทัศน์	3.25	1.26	3-4 วัน/สัปดาห์
4. วารสาร/นิตยสาร	3.12	1.22	3-4 วัน/สัปดาห์
5. หอกระจายข่าว/เสียงตามสาย/วิทยุชุมชน	3.04	1.19	3-4 วัน/สัปดาห์
6. แผ่นพับ/แผ่นปลิว/ป้ายประกาศ/billboard	3.14	1.20	3-4 วัน/สัปดาห์
7. แพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	2.93	1.19	3-4 วัน/สัปดาห์
8. ผู้นำชุมชน/กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/อบต./พระ/ผู้นำศาสนา/อสม.	2.91	1.21	3-4 วัน/สัปดาห์
9. เพื่อนบ้าน/เพื่อน	3.22	1.07	3-4 วัน/สัปดาห์
10. บุคคลในครอบครัว/ญาติ	3.32	1.17	3-4 วัน/สัปดาห์
11. เว็บไซต์องค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (TAT), Unseen Tour Thailand, Travel Daily Asia เป็นต้น	3.12	1.08	3-4 วัน/สัปดาห์

การรับรู้ข่าวสารสื่อโฆษณา ประชาสัมพันธ์	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
12. เว็บไซต์สังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก, ทวิตเตอร์, อินสตาแกรม, ไลน์ ฯลฯ	3.58	1.23	5-6 วัน/สัปดาห์
13. เว็บไซต์และบล็อกการเขียนแสดงความเห็น และบอกเล่าประสบการณ์ เช่น พันทิพย์ Trip advisor, EDT guide เป็นต้น	3.42	1.16	5-6 วัน/สัปดาห์
14. เว็บไซต์นิตยสารออนไลน์ ต่างๆ เช่น นิตยสารเที่ยวรอบโลก, นิตยสารเพื่อนเดินทางนิตยสาร Voyage นิตยสาร Travel & Leisure องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นต้น	3.09	1.14	3-4 วัน/สัปดาห์
15. จดหมายอิเล็กทรอนิกส์การท่องเที่ยวหน่วยงานการท่องเที่ยว เช่น Newsletter การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	3.08	1.20	3-4 วัน/สัปดาห์
รวม	3.17	0.83	3-4 วัน/สัปดาห์

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีการรับรู้ข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในระยะเวลา 1 เดือนที่ผ่านมาของ ททท. พบว่า ภาพรวมของการรับรู้ข่าวสารมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 ซึ่งอยู่ในระดับความถี่การรับรู้ข่าวสาร 3-4 วัน/สัปดาห์ เมื่อพิจารณารายละเอียดรายข้อ พบว่า เว็บไซต์สังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก, ทวิตเตอร์, อินสตาแกรม, ไลน์ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 3.58 อยู่ในระดับความถี่การรับรู้ข่าวสาร 5-6 วัน/สัปดาห์ รองลงมา เว็บไซต์และบล็อกการเขียนแสดงความเห็น และบอกเล่าประสบการณ์ เช่น พันทิพย์ Trip advisor, EDT guide เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 อยู่ในระดับความถี่การรับรู้ข่าวสาร 5-6 วัน/สัปดาห์ บุคคลในครอบครัว/ญาติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 อยู่ในระดับความถี่การรับรู้ข่าวสาร 3-4 วัน/สัปดาห์ ส่วนการรับรู้ข่าวสารผ่านผู้นำชุมชน/กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/อบต./พระ/ผู้นำศาสนา/อสม. มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 2.91 อยู่ในระดับความถี่การรับรู้ข่าวสาร 3-4 วัน/สัปดาห์ เช่นกัน

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

การรับรู้ข่าวสาร	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. การรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวที่เกิดจากการติดต่อสื่อสารแบบปากต่อปาก (word-of-mouth communications) เช่น การแบ่งปัน ประสบการณ์และความคิดเห็นการท่องเที่ยวผ่านทาง เฟซบุ๊ก (Face book)	3.83	1.04	มาก
2. การรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวที่เกิดจากการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริการ หรือสินค้าการท่องเที่ยวจากผู้มีอิทธิพลทางความคิดด้านการท่องเที่ยว (Opinion Leader)	3.69	1.06	มาก
3. การรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวที่เกิดจากการเปรียบเทียบ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงจุดเด่นและจุดด้อยของการบริการหรือสินค้าการท่องเที่ยวต่างๆ	3.59	1.05	มาก
4. การรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวที่เกิดจากองค์ประกอบรอบข้างของสื่อ (media context) เช่น ความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์ในการนำเสนอ ข้อมูลข่าว	3.55	0.98	มาก
5. การรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยว เพื่อฟื้นฟูสุขภาพและร่างกาย เช่น อาบแดด การอาบน้ำแร่ การสปา การนวดแผนไทย การพอกโคลน เป็นต้น	3.49	1.03	มาก
6. การรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยว เพื่อความรื่นเริงบันเทิงใจ ความสนุกสนาน ความสดชื่น เพื่อการพักผ่อน	3.49	0.94	มาก
7. การรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยว เพื่อเข้าร่วมหรือชมกิจกรรมทางกีฬา	3.40	1.06	มาก
8. การรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยว เพื่อเหตุผลทางด้านจิตใจ ศาสนา และวัฒนธรรมต่างๆ	3.32	.99	ปานกลาง
9. การรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยว เพื่อไปชมสิ่งที่แปลกใหม่ในแต่ละพื้นที่หรือสถานที่ท่องเที่ยวตามความมีชื่อเสียง	3.40	1.03	มาก
10. การรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวเกี่ยวกับโปรแกรมทัวร์ส่วนลดต่างๆ เช่น สถานที่พัก ร้านอาหารและสถานที่เข้าชม เป็นต้น	3.38	.95	ปานกลาง
11. การรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยว บทวิจารณ์แสดงความคิดเห็นเรื่องการท่องเที่ยวต่างๆ	3.28	1.04	ปานกลาง
12. การรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวเกี่ยวกับเกร็ดความรู้ หรือข้อแนะนำเรื่องการเดินทางการท่องเที่ยว	3.33	0.97	ปานกลาง
13. การรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวโปรแกรมการท่องเที่ยวตามแหล่ง การเดินทางสถานที่ต่างๆ ที่น่าสนใจ และแปลกใหม่	3.35	1.05	ปานกลาง

การรับข้อมูลข่าวสาร	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
14. การรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว ข่าวสารท่องเที่ยวที่เป็นกระแสหรือเป็น ที่นิยมในสังคมปัจจุบัน เช่น การ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	3.25	1.06	ปานกลาง
รวม	3.46	0.67	มาก

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวที่เกิดจากการติดต่อสื่อสารแบบปากต่อปาก (word-of-mouth communications) เช่น การแบ่งปันประสบการณ์และความคิดเห็นการท่องเที่ยวผ่านทางเฟซบุ๊ก (Face book) มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดมีค่าเท่ากับ 3.83 อยู่ในระดับมาก รองลงมา การรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวที่เกิดจากการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริการหรือสินค้าการท่องเที่ยวจากผู้มีอิทธิพลทางความคิดเห็นการท่องเที่ยว (Opinion Leader) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 อยู่ในระดับมาก การรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวที่เกิดจากการเปรียบเทียบ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงจุดเด่นและจุดด้อยของการบริการหรือสินค้าการท่องเที่ยว นั้นๆ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 อยู่ในระดับมาก ส่วนการรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว ข่าวสารท่องเที่ยวที่เป็นกระแสหรือเป็นที่นิยมในสังคมปัจจุบัน เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 อยู่ในระดับปานกลาง

พฤติกรรมและการวางแผนด้านการท่องเที่ยว

พฤติกรรมและการวางแผนด้านการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. จะเดินทางท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดยาวในครั้งหน้า	3.66	.96	เห็นด้วย
2. จะเดินทางท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์หน้า	3.61	.98	เห็นด้วย
3. ท่านจะเดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัวในการเดินทางครั้งต่อไป	3.55	1.00	เห็นด้วย
4. ท่านจะเดินทางท่องเที่ยวกับเพื่อน ๆ ในการเดินทางครั้งต่อไป	3.48	1.04	เห็นด้วย

พฤติกรรมและการวางแผนด้านการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
5. ท่านจะตัดสินใจท่องเที่ยวเมื่อได้มีการเปิดรับข่าวสารด้านการท่องเที่ยวที่ท่านสนใจจากสื่ออินเทอร์เน็ต หรือ Social Media (สังคมออนไลน์)	3.46	.95	เห็นด้วย
6. ท่านจะตัดสินใจท่องเที่ยวเมื่อได้มีการแสวงหาข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเพิ่มเติมจากสื่ออินเทอร์เน็ต หรือ Social Media (สังคมออนไลน์)	3.44	.93	เห็นด้วย
7. ท่านจะตัดสินใจท่องเที่ยวเมื่อได้มีการนำข่าวสารด้านการท่องเที่ยวที่ได้รับเพิ่มเติมจากสื่ออินเทอร์เน็ตหรือ Social Media (สังคมออนไลน์) มาเปรียบเทียบกับข้อมูลเดิมที่มีอยู่แล้ว	3.42	1.02	เห็นด้วย
8. ท่านจะตัดสินใจท่องเที่ยวเมื่อได้มีการนำข่าวสารด้านการท่องเที่ยวที่มีอยู่ทั้งหมดจากสื่อต่างๆ มาจัดลำดับความสำคัญก่อนและหลัง	3.38	.95	ไม่แน่ใจ
9. ท่านจะตัดสินใจท่องเที่ยวเมื่อได้นำข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวที่มีอยู่ไปปรึกษาขอคำแนะนำจากแหล่งข่าวสารอื่นๆ ที่ไม่ใช่สื่อ อินเทอร์เน็ต หรือ Social Media (สังคมออนไลน์)	3.41	1.01	เห็นด้วย
10. ท่านจะเดินทางท่องเที่ยวเนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวมีความสวยงามและกำลังเป็นที่นิยมในปัจจุบัน	3.29	.96	ไม่แน่ใจ
11. ท่านจะเดินทางท่องเที่ยวเนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวมีความน่าสนใจของประวัติศาสตร์	3.36	1.01	ไม่แน่ใจ
12. ท่านจะเดินทางท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของสถานที่ที่จะเดินทางไปเป็นหลัก	3.32	1.00	ไม่แน่ใจ
13. ท่านจะเดินทางท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงความสะดวกสบายในการเดินทาง ที่พักและอาหาร	3.40	1.03	เห็นด้วย
14. ท่านจะเดินทางท่องเที่ยวตามค่าใช้จ่ายที่ท่านประเมินไว้ในระดับราคาที่เหมาะสม	3.29	.99	ไม่แน่ใจ
15. ท่านคาดว่าจะเดินทางท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครในวันหยุดครั้งต่อไป	3.35	1.04	ไม่แน่ใจ
16. ท่านคาดว่าจะเดินทางท่องเที่ยวต่างจังหวัดในวันหยุดครั้งต่อไป	3.31	1.01	ไม่แน่ใจ
17. ท่านคาดว่าจะไปเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติในวันหยุดครั้งต่อไป เช่น ทะเล ภูเขา น้ำตก อุทยานแห่งชาติ เป็นต้น	3.48	1.03	เห็นด้วย
18. ท่านคาดว่าจะไปเที่ยวสถานที่ทางประวัติศาสตร์ทางศาสนา ประเพณีหรือทางวัฒนธรรมในวันหยุดครั้งต่อไป	3.41	1.01	เห็นด้วย

พฤติกรรมและการวางแผนด้านการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
19. ท่านคิดว่าการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจากสื่อดั้งเดิม เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ฯลฯ จะมีส่วนช่วยในการตัดสินใจวางแผนเดินทางท่องเที่ยวของท่าน	3.37	1.06	ไม่แน่ใจ
20. ท่านคิดว่าการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจากสื่ออินเทอร์เน็ตหรือ Social Media (สังคมออนไลน์) มีส่วนช่วยในการตัดสินใจวางแผนเดินทางท่องเที่ยวของท่าน	3.35	1.07	ไม่แน่ใจ
21. ท่านเขียนแสดงความคิดเห็นต่อแหล่งท่องเที่ยวที่ท่านเดินทางไปผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตหรือ Social Media (สังคมออนไลน์) เพื่อบอกเล่าประสบการณ์ทั้งในแง่บวกและลบ	3.35	1.07	ไม่แน่ใจ
รวม	3.41	0.64	เห็นด้วย

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมและการวางแผนด้านการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 อยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า จะเดินทางท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดยาวในครั้งหน้า มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดมีค่าเท่ากับ 3.66 อยู่ในระดับเห็นด้วย รองลงมาจะเดินทางท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์หน้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 อยู่ในระดับเห็นด้วย จะเดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัวในการเดินทางครั้งต่อไป ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 อยู่ในระดับเห็นด้วยเช่นกัน ส่วนจะเดินทางท่องเที่ยวตามค่าใช้จ่ายที่ท่านประเมินไว้ในระดับราคาที่ เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 อยู่ในระดับไม่แน่ใจ

สรุปและอภิปรายผล

ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อการกระตุ้นให้คนไทยเดินทางท่องเที่ยว ใช้จ่ายใช้สอย เพื่อหวังผลด้านเศรษฐกิจ สังคม และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทั้งในครอบครัวหรือกลุ่มบุคคลในระดับต่างๆ ให้ดีขึ้น โดยผ่านการสื่อสาร การโฆษณาจากสื่อประเภทต่างๆ ในการเชิญชวนประชาชนในการท่องเที่ยว แต่ด้วยในปัจจุบัน เทคโนโลยีที่ทันสมัยขึ้นในปัจจุบัน ช่องทางการเข้าถึงสื่อของประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากและรูปแบบการรับสารเปิดกว้างอย่างไร้ขีดจำกัด ซึ่งสังเกตได้จากผลการศึกษาพบว่า ในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างพาหนะที่ใช้ในการ

เดินทางท่องเที่ยวเป็นรถยนต์ส่วนตัว มักเดินทางท่องเที่ยวไปกับเพื่อน ชอบเที่ยวทะเล โดยแหล่งข้อมูลในตัดสินใจท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างคืออินเทอร์เน็ต ช่วงเวลาในการการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์-อาทิตย์) ลักษณะที่พักที่เลือก โรงแรม/Hostel แหล่งค้นหาข้อมูลที่พักสำหรับการท่องเที่ยวภายในประเทศจากเว็บไซต์/อินเทอร์เน็ต ปัจจัยในการเลือกที่พักของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ราคา ค่าใช้จ่ายสำหรับที่พักโดยเฉลี่ยต่อคืนราคาระหว่าง 1,501 บาท ถึง 3,500 บาท

นอกจากนั้นแล้วเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว 3-4 วัน/สัปดาห์ จากเว็บไซต์สังคมออนไลน์ โดยส่วนใหญ่ เช่น เฟซบุ๊ก, ทวิตเตอร์, อินสตาแกรม, ไลน์ และบล็อกการเขียนแสดงความคิดเห็น และบอกเล่าประสบการณ์ เช่น พันทิพย์ Trip advisor, EDT guide เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ พรรัตน์ ทองเลิศ และ ปาริชาติ สถาปิตานนท์ (2556) ได้ทำการศึกษาการสื่อสารในการจัดการการท่องเที่ยวสถานี่เกษตรหลวงอ่างขาง เน้นการสื่อสารผ่านการตกแต่งสถานที่และการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยการฝึกอบรม, ระยะเวลาที่เน้นการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก โดยการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์และการเชิญสื่อมวลชนเข้ามาทำข่าว และระยะที่ห้า เน้นการสื่อสารแบบผสมผสานและการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต บทบาททางการสื่อสารของคณะทำงานมูลนิธิโครงการหลวงและคณะทำงานสถานี่เกษตรหลวงอ่างขาง ประกอบด้วย ผู้นำทางการสื่อสาร, ผู้บริหารจัดการ, กลุ่มปฏิบัติการด้านสื่อและกลุ่มปฏิบัติการด้านข้อมูลข่าวสาร โดยผู้นำทางการสื่อสารมีอิทธิพลทางการสื่อสารต่อบุคคลทั้งภายในและภายนอกคณะทำงาน ในขณะที่ทุกบุคคลภายในคณะทำงานทั้งสองต่างก็มีบทบาทในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของสถานี่เกษตรหลวงอ่างขางและบทบาทในการต้อนรับสื่อมวลชน นักท่องเที่ยว และผู้มาเยือนเช่นเดียวกัน ขณะเดียวกันการรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวที่เกิดจากการติดต่อสื่อสารแบบปากต่อปาก (word-of-mouth communications) เช่น การแบ่งปันประสบการณ์และความคิดเห็นการท่องเที่ยวผ่านทางเฟซบุ๊ก (Face book) และเกิดจากการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริการ หรือสินค้าการ

ท่องเที่ยวจากผู้มีอิทธิพลทาง ความคิดด้านการท่องเที่ยว (Opinion Leader) โดยสัมพันธ์กับ วสันต์ จันทร์ประสิทธิ์ และ สราวุธ อนันตชาติ (2559) ที่ ทำการศึกษาการพัฒนาแบบจำลองและมาตรวัดคุณค่าตราสินค้าในมุมมองผู้บริโภคสำหรับแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย เพื่อประยุกต์ใช้เชิงการสื่อสารการตลาด ผลการวิจัย พบว่า แบบจำลองมาตรวัด CBBETD ที่ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ โดย เรียงลำดับจากองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ความภักดีต่อตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยว รองลงมา คือ การรับรู้ความคุ้มค่าของตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยว ความเชื่อถือได้ของตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยว ความ เชื่อถือได้ของตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยว การตระหนักรู้ ต่อตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ นอกจากนี้ ผลการวิจัย พบว่า CBBETD มีอิทธิพลโดยตรงใน ทางบวกต่อความต้องการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมา คือ ความผูกพันในเชิงอารมณ์ต่อแหล่ง ท่องเที่ยวตามด้วย ความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยว การสามารถตอบสนองความต้องการได้ดีกว่าแหล่ง ท่องเที่ยวอื่นที่เป็นประเภทเดียวกัน และมีอิทธิพล โดยตรงในทางลบต่อการรับรู้ความเสี่ยงต่อแหล่ง ท่องเที่ยว ตามลำดับ

สุดท้ายทัศนคติของประชาชนที่มีต่อสื่อโฆษณา และประชาสัมพันธ์ พบว่า การนำเสนอข้อมูลของสื่อ โฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านเหล่าคนดัง หรือดารา นักแสดง ทำให้เกิดแนวคิดของสถานที่ ท่องเที่ยวเหล่านั้นชัดเจนยิ่งขึ้น ด้วยรูปแบบการ นำเสนอผ่านทางอิริยาบถต่างๆ การแสดง อารมณ์ การ เลือกเสื้อผ้าที่สวมใส่ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ประชาชนยังไม่ แน่ใจเนื้อหาข้อมูล โฆษณาประชาสัมพันธ์ ด้าน การท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ จากสื่อ อินเทอร์เน็ต ที่เพียงพอกับความต้องการในการ ประเมินทางเลือกสำหรับการวางแผนการเดินทาง ท่องเที่ยวของผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะ

1. ภาพยนตร์โฆษณาเชิญชวนการท่องเที่ยว ควรนำเสนอถึงคุณค่าของแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวหรือ ให้แสดงถึงการมีจิตสำนึกในการท่องเที่ยวให้ประชาชน เกิดการเรียนรู้ และพักผ่อนไปด้วย

2. ภาพยนตร์โฆษณาเชิญชวนการท่องเที่ยว ที่ ใช้จุดจับใจด้านอารมณ์ขันบางส่วนมีความรู้สึกชอบ รู้สึกประทับใจ รวมถึงรู้สึกตลกขบขันโฆษณามากกว่าที่ จะสนใจในแหล่งสถานที่ท่องเที่ยว เพราะโฆษณาบาง ชิ้นนั้นแหล่งสถานที่ท่องเที่ยว กับโฆษณาไม่ค่อยมี ความสัมพันธ์กัน ทำให้ผู้ที่รับชมจำโฆษณาได้ แต่จำ แหล่งสถานที่ท่องเที่ยว ไม่ได้ กลุ่มตัวอย่างบางคนให้ ความคิดเห็นว่า โฆษณาบางชิ้นให้เพียงความรู้สึกตลก ขบขัน ผ่อนคลายความเครียด ให้หัวเราะได้ แต่ไม่ได้ ทำให้จดจำแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวได้ ดังนั้นจึงควรใช้ อารมณ์ขันให้เหมาะกับแหล่งสถานที่ท่องเที่ยว ผู้บริโภคจึงจะสามารถจดจำแหล่งสถานที่ท่องเที่ยว ได้ ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างยังไม่ เพียงพอ รวมถึงช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี น้อยเกินไป ควรพิจารณาถึงความเหมาะสมและความ เป็นไปได้ ที่จะสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ ซึ่งมี ผลกระทบต่อการวิเคราะห์ข้อมูลโดยตรง

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2559). รายงานสถิติจำนวน ประชากรและบ้าน ประจำปี พ.ศ. 2558. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2559 จาก <http://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statTDD/views/showProvinceData.php>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2529). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- กิจติมา ลุมภักดี และไกรชิต สุตะเมือง. (2554). ปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ ร้านอาหารบุฟเฟ่ต์ของผู้บริโภควัยทำงานในเขต กรุงเทพมหานคร. วารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ. 2(4).
- เกษียร เตชะพีระ. (2542). ชาวศิริไลซ์ การเมือง วัฒนธรรมไทยใต้เงาไอเอ็มเอฟ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกลด์คัมทอง.

ขวัญเนตร อินทร์จักร และจุฑาทิพ คล้ายทับทิม. (2560). พฤติกรรมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ของนักท่องเที่ยวเกาหลีใต้. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. 6(2): 9-18.

ประมะ สตะเวทิน. (2541). การสื่อสารมวลชน: กระบวนการและทฤษฎี. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

ประพัชร ศิริวงศ์รังสรรค์. (2555). การบริการอาหารและเครื่องดื่ม. สืบค้นเมื่อ วันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2558, จาก <http://narairestaurantservice.blogspot.com/>

พรรัตน์ ทองเลิศ และปาริชาติ สถาปิตานนท์. (2556). การสื่อสารในการจัดการการท่องเที่ยวของสถานีกะหลาวหลวงอย่างขาว. วารสารการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา. 6(2): 72-87.

วสันต์ จันทรประสิทธิ์ และ สราวุธ อนันตชาติ. (2559). การพัฒนาแบบจำลองและมาตรวัดคุณค่าตราสินค้าในมุมมองผู้บริโภคสำหรับแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย เพื่อประยุกต์ใช้เชิงการสื่อสารการตลาด. วารสารการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา. 9(1): 35-57.

ศิริพงศ์ อู่วานิชย์. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคอาหารบุฟเฟต์. รายงานวิจัยอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนวิชา 751409 (แบบฝึกหัดการวิจัยปัญหาเศรษฐกิจปัจจุบัน) ภาคการเรียนรู้ที่ 1 ปีการศึกษา 2554. เชียงใหม่: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย. (2559). ข้อมูลประชากรในประเทศไทย. สืบค้นจาก <http://chiangmai.kapook.com>.

สมพร มั่นตะสูตร แฟงพิพัฒน์. (2540). การเขียนเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

Yamane, Taro. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd ed., New York: Harper and Row Publications.

<http://thai.tourismthailand.org>

<https://tourismatbuu.wordpress.com>

คำแนะนำสำหรับการส่งบทความตีพิมพ์

นโยบายและวัตถุประสงค์

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพเป็นวารสารที่พิมพ์เผยแพร่ผลงานวิชาการของคณาจารย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในและนอกสถาบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีเผยแพร่งานวิจัย และบทความทางวิชาการของนักศึกษา คณาจารย์ และนักวิจัย รวมทั้งกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักศึกษา อาจารย์ และนักวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ในสาขาต่างๆ อีกทั้งยังเป็นสื่อกลางในการศึกษา ค้นคว้า และเป็นแหล่งวิทยาการความรู้ด้านต่างๆ อันเป็นการเปิดโลกกว้างทางการเรียนรู้ โดยกำหนดเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน

(วันสุดท้ายของการรับบทความ วันที่ 31 ตุลาคม ของทุกปี)

ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

(วันสุดท้ายของการรับบทความ วันที่ 31 เมษายน ของทุกปี)

บทความที่ส่งมาเผยแพร่ ต้องเป็นบทความใหม่ ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร รายงาน หรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น ทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้ ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่ได้รับการตีพิมพ์

ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์

1. งานวิจัย (Research Papers) เป็นผลงานจากการค้นคว้าทดลองหรือวิจัยทางวิชาการที่ผู้เขียนหรือกลุ่มผู้เขียนได้ค้นคว้าวิจัยด้วยตัวเอง
2. บทความวิชาการ (Articles) ซึ่งอาจแยกเป็นบทความปริทัศน์ (Review Articles) และบทความเทคนิค (Technical Articles) ซึ่งเรียบเรียงจากการตรวจเอกสารวิชาการในสาขานั้นๆ
3. บทความอื่นๆ ที่คณะผู้จัดทำเห็นสมควร เช่นงานแปล รวมถึงจดหมายถึงบรรณาธิการ (Letters to Editor)

การเตรียมต้นฉบับ

ผลงานวิชาการที่รับพิจารณาตีพิมพ์ ต้องพิมพ์บนกระดาษขนาด A4 พิมพ์หน้าเดียว เว้นขอบซ้าย 1.25 นิ้วและขอบขวา 1 นิ้ว ความยาวไม่เกิน 15 หน้า ตัวอักษร BrowalliaUPC หรือ Browallia New ขนาด 14 point จำนวน 1 ชุด และควรแนบไฟล์ข้อมูลที่บันทึกลงแผ่นซีดี (CD-ROM) พิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word หรือโปรแกรมที่นิยมใช้กันโดยทั่วไป โดยมีส่วนประกอบ ดังนี้

1. ใบสมัครขอส่งบทความลงตีพิมพ์ จำนวน 1 ชุด

2. บทความที่เป็นบทความวิจัย ต้องมีองค์ประกอบเรียงตามลำดับ ดังนี้

2.1 บทคัดย่อ (Abstract) ให้เขียนนำหน้าตัวเรื่อง เป็นการสรุปสาระสำคัญของเรื่อง โดยเฉพาะวัตถุประสงค์ วิธีการและผลสรุป ไม่ควรเกิน 250 คำ หรือร้อยละ 3 ของตัวเรื่อง และให้ระบุคำสำคัญ (Key word) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษท้ายบทคัดย่อ จำนวนไม่เกิน 3 คำ และไม่ควรใช้คำย่อในบทคัดย่อสำหรับบทความที่ต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษ ต้องส่งบทคัดย่อภาษาไทยด้วย

2.2 บทนำ ครอบคลุมความสำคัญ และที่มาของปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการดำเนินการทดลอง

2.4 สรุปและอภิปรายผล

2.5 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.6 กรณีมีรูปภาพ และกราฟ กรุณาแยกออกจากเนื้อเรื่อง บันทึกเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล JPEGs หรือ Tiffs เท่านั้น ถ้าเป็นภาพถ่ายกรุณาส่งภาพต้นฉบับ จะไม่รับภาพประกอบบทความที่เป็นการถ่ายสำเนาจากต้นฉบับและภาพสแกน เนื่องจากจะมีผลต่อคุณภาพในการพิมพ์ และจะลงภาพสีเมื่อจำเป็น เช่น แสดงสีของดอกไม้ เป็นต้น ในกรณีที่เป็นการรูปถ่ายเส้นให้วาดโดยใช้หมึกสีดำที่มีเส้นคมชัด หมายเลขรูปภาพ และกราฟ ให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายและรายละเอียดต่างๆ ให้ใช้ตัวอักษร BrowalliaUPC หรือ Browallia New ขนาด 14 point ตัวบาง และอยู่ด้านล่างกึ่งกลางของรูปภาพและกราฟ

2.7 การพิมพ์ตาราง กรุณาแยกออกจากเนื้อเรื่อง หมายเลขตารางให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายรายละเอียดต่างๆ ให้ใช้ตัวอักษร BrowalliaUPC หรือ Browallia New ขนาด 14 point ตัวบาง อยู่ด้านบนชิดซ้ายของตาราง

2.8 การอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลในเนื้อเรื่อง ให้อ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่องแบบนาม-ปี (Author – date on text citation) โดยระบุชื่อผู้แต่ง และปีที่พิมพ์ไว้ข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้างอิง รวมทั้งให้มีการอ้างอิงท้ายเล่ม (Reference citation) โดยรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนอ้างอิงที่ปรากฏเฉพาะในบทความเท่านั้น และจัดเรียงตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง

หมายเหตุ: นักศึกษาที่ส่งบทความวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ หรือสารนิพนธ์ จะต้องมีการรับรองจากประธาน หรือกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์หลักให้พิจารณาลงพิมพ์เผยแพร่

การติดต่อในการจัดส่งบทความ

1. ทางไปรษณีย์: บรรณาธิการ วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ 6/999 ซ.พหลโยธิน 52 ถ.พหลโยธิน แขวงคลองถนน เขตสายไหม กทม.10220

2. ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์: nbu.journal@northbkk.ac.th หรือ nbu.journal@gmail.com

3. ทางโทรศัพท์ สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย 0-2972-7200 ต่อ 502

4. ผู้สนใจส่งบทความให้ดาวน์โหลดแบบฟอร์ม และใบสมัคร รวมทั้งสามารถสมัครออนไลน์ได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/NBU>

5. การชำระค่าพิจารณาบทความ ให้โอนเงินเข้าบัญชี ออมทรัพย์ ธนาคารกรุงเทพ สาขาสะพานใหม่-ดอนเมือง เลขที่ 134-5567-992 ชื่อบัญชี “มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ 2”

ใบสมัครส่งบทความลงตีพิมพ์ วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
(การกรอกใบสมัครโปรดใช้วิธีการพิมพ์)

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย):

.....

.....

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ):

.....

.....

ผู้เขียน (ชื่อที่ 1)

ชื่อ- สกุล:

ตำแหน่งและที่อยู่ของหน่วยงาน:

.....

โทรศัพท์ โทรสาร E-mail

ผู้เขียน (ชื่อที่ 2)

ชื่อ- สกุล:

ตำแหน่งและที่อยู่ของหน่วยงาน:

.....

โทรศัพท์ โทรสาร E-mail

ผู้เขียน (ชื่อที่ 3)

ชื่อ- สกุล:

ตำแหน่งและที่อยู่ของหน่วยงาน:

.....

โทรศัพท์ โทรสาร E-mail

ประเภทบทความที่นำเสนอ

- ☐ บทความวิชาการ (Academic article)
- ☐ บทความวิจัย (Research article)
- ☐ บทวิจารณ์หนังสือ (Book review)
- ☐ บทความปริทัศน์ (Review article)

คำรับรองจากผู้เขียน

“ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม (ถ้ามี) ขอรับรองว่า บทความที่เสนอมานี้ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์และไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาต้นฉบับ ทั้งยินยอมให้กองบรรณาธิการมีสิทธิ์พิจารณาและตรวจแก้ต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร พร้อมนี้ขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กรณีมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และ/หรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ให้เป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมแต่เพียงฝ่ายเดียว”

..... ลายมือชื่อ

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

แบบรับรองการพิจารณาบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

วันที่

เรียน บรรณาธิการวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ตามที่ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว
นักศึกษาระดับ หลักสูตร
ขอส่งบทความวิจัยเรื่อง.....
.....
.....

โดยมี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก มาเพื่อขอ
พิจารณาตีพิมพ์ในวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ ข้าพเจ้าขอรับรองว่าไม่ได้ ส่งบทความวิจัยเรื่อง
เดียวกันนี้ไปลงตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ลงชื่อ
(.....)
นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักของนักศึกษาตามรายชื่อข้างต้นจริง และได้
พิจารณาบทความดังกล่าวแล้ว เห็นสมควรให้ลงพิมพ์ในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ได้

ลงชื่อ
(.....)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

วันที่ เดือน พ.ศ.

■ Contents

บทความวิชาการ

1 • การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา

5 • การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสู่การวิจัย

13 • การพัฒนาระบบข้อมูลผู้เรียนออนไลน์กรณีศึกษา

20 • การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

บทความวิจัย

27 • การพัฒนาแบบแผนการทดลองเพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของจังหวัดยะลา

37 • พัฒนาระบบจำนำทะเบียนรถเกี่ยวกับรายงานการประเมินผลเชิงวิชาการด้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

53 • แนวทางการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเอกชน

62 • คุณภาพการให้บริการตามมาตรฐานของเทศบาลตำบลม่วงชุม อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

69 • การบริหารงานส่วนกลางที่กระทรวงมหาดไทยของเทศบาลเมืองตากวาง อำเภอท่าตึกกา จังหวัดปทุมธานี

76 • รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่เกิดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 27

85 • การนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลไปสู่การปฏิบัติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

96 • ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทนทานของนักเรียน

108 • การประเมินศักยภาพของศูนย์การเรียนรู้เพื่อคนพิการ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

119 • การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับวิสัยทัศน์เพื่อสังคมในภาคใต้

128 • ความเข้าใจในการพัฒนาพื้นที่ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาของศูนย์การเรียนรู้เพื่อคนพิการ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

144 • อิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในการสอน

153 • การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา

163 • มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีเพื่อพัฒนาในศตวรรษที่ 21

171 • รูปแบบการจัดการการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา

184 • การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา

192 • ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ในกลุ่มคนทำงาน

203 • คุณภาพของผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาของโรงเรียนการศึกษานานาชาติ กรุงเทพมหานคร

212 • การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศในการศึกษาวิจัย จังหวัดนครราชสีมา

222 • รูปแบบการบริหารงานส่วนกลางที่กระทรวงมหาดไทยของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่เกิดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 27

232 • ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจการให้บริการของประชาชน

248 • การพัฒนาระบบการประเมินผลของศูนย์การเรียนรู้เพื่อคนพิการ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

■ ดร.ณัฏฐ์ พิศาล

■ ดร.วิวัฒน์ ตู้อาษา

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.สุวิทย์ งามสะอาด

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์

■ ดร.ณัฏฐ์ อรรถสิทธิ์